Benjamin Disraeli
SYBIL
sau Cele două naţiuni
Coperta de Vocile Socoliuc
SYBIL
or
The Two Nations by BENJAMIN DISRAELI London Oxford University Press
Toate drepturile asupra acestei versiuni sunt rezervate Editurii UNIVERS
Benjamin Disraeli
SYBIL
sau
Cele două naţiuni
În româneşte de DAN HURMUZESCU

Editura UNIVERS
Bucureşti – 1982
CARTEA I
Capitolul I
— Accept cota de pariu în contra lui Caravan.
— În căluţi[1]?
— S-a făcut.

Şi lordul Milford, tânăr aristocrat. Înscrise în carnetul său de curse pariul pe care îl încheiase cu domnul Latour, un membru cărunt al Jokey Club-ului.

Era în ajunul Derby-ului din 1837. În salonul vast şi aurit, care în privinţa decoraţiei s-ar fi potrivit şi, ca splendoare, n-ar fi dezonorat palatul din Versailles de pe vremea marelui monarh, era adunată* multă lume, a cărei inimă bătea la gândul zilei de mâine, şi ale cărei minţi încă se mai străduiau să controleze hazardurile acestei curse.

— Se spune despre Caravan că arată cam umflat, rosti încet şi peltic un tânăr ce lenevea pe marginea unei

1 E vorba de monedele de douăzeci și cinci de lire sterline, care aveau niște cai pe revers.

mese preţioase care aparţinuse poate vreodată unui Mortemart, bălăngănind un baston scump cu un aer de perfectă indiferenţă, spre a-şi ascunde îngrijorarea faţă de toţi în afară de persoana căreia i se adresa.

— Se acceptă uşor şapte la doi împotriva lui la agenţia de peste drum, fu răspunsul. Cred că-i în regulă.

— Ştii că am visat noaptea trecută ceva despre Mango? continuă gentlemanul cu bastonul, dându-şi cu stângăcie un aer superstiţios.

Tovarăşul său clătină din cap dezaprobator/

— N-am nicio părere despre el, urmă cel cu bastonul. Am pariat azi dimineaţă cu Charles Egremont împotriva lui Mango; el vine cu noi, ştii. À-propos, cine-i al patrulea?

— Mă gândeam la Milford, fu răspunsul pe şoptite. Ce zici?”

— Milford merge cu St. James şi Punch Hughes.

— Păi, hai la cină şi vom găsi noi pe cineva care să ne convină.

Astfel zicând, cei doi tovarăşi, urmându-şi drumul prin mai multe camere, pătrunseră într-o încăpere de dimensiuni ceva mai reduse decât salonul principal, dar nu mai puţin somptuoasă ca aspect general. Candelabre strălucitoare revărsau o lumină, plăcută dar totuşi puternică asupra unui spaţiu scânteind de veselă aurită şi înmiresmat de plante exotice, aşezate în vase de porţelan preţios. De ambele laturi ale mesei, scaunele erau ocupate de persoane care consumau cu un aer distrat delicatese pentru care n-aveau niciun fel de apetit, iar conversaţia consta în genere din fraze aruncate în vânt, legate de evenimentul iminent al marii zile ai cărei zori erau pe răsărite.

— Vii de la lady St. Julians? întrebă un tânăr de vârstă foarte fragedă, cu obrazul bălai tot atât de înrourat şi de rumen ca piersica de pe care îşi retrase buzele cu un aer lânced, spre a-l interoga pe gentlemanul cu bastonul.

— Da; de ce n-ai fost pe acolo?

— Nu merg niciodată nicăieri, răspunse melancolicul Cupidon. Totul mă plictiseşte la culme.

— Bine, dar vii mâine cu noi la cursele de la Epsom, Alfred? zise lordul Fitzheron. îl iau pe Berners şi pe Charles Egremont, şi cu dumneata grupul nostru va fi perfect.

— Mă simt atât de al dracului de blazat! exclamă tânărul pe un ton de elegantă îngrijorare.

— Are să-ţi dea un nou impuls. Alfred, zise domnul Berners, şi oricum are să-ţi facă bine.

— Nimic nu poate să-mi mai facă bine, oftă Alfred aruncând piersica aproape neîncepută. Aş fi foarte încântat dac-ar exista ceva care să-mi facă rău. Fecior, adu-mi o cupă de Badminton.

— Adu-mi şi mie una, suspină lordul Eugene de Vere, care era cu un an mai în vârstă ca Alfred Mountchesney, şi colegul şi confratele său în apatie.

Ambii epuizaseră toate plăcerile vieţii înainte de douăzeci (te ani, şi tot ce le mai rămânea era să jelească printre ruinele amintirilor lor dispariţia oricărui motiv de emoţie.

— Ei, Eugene, ce-ar fi să vii tă noi? propuse lordul Fitzheron.

— Cred că am să merg la Hampton Court să joc tenis, rosti lordul Eugene. Cum e zi de Derby, n-are să fie nimeni acolo.

— Şi eu voi merge cu tine, Eugene, zise Alfred Mountchesney, şi cinăm după aceea împreună la Toy. Orice e mai bine decât să iei masa în această Londră infernală.

— Cât despre mine, opină domnul Bemers, nu-mi plac cinele voastre suburbane. Ţi se serveşte întotdeauna ceva imposibil de mâncat, şi un vin al dracului de prost.

— Mie-mi cam place vinul prost, spuse Mountchesney. Vinurile bune sunt atât de plicticoase…

— Vrei cota pariurilor contra lui Hybiscus, Berners? întrebă un ofiţer din garda regală, ridicându-şi ochii de pe partea pe care o studiase până atunci cu mare atenţie.

— Tot ce-aş vrea ar fi să cinez, şi cum nu-ţi foloseşti locul…

— Al dumitale să fie! Ah, iată-l pe Milford; el va paria cu mine.

Şi în această clipă pătrunse în încăpere tânărul aristocrat pe care l-am pomenit mai devreme, întovărăşit de un coleg care, deşi se apropia probabil de al douăzeci şi cincilea an al existenţei, după aparenţă sugera mai ales o mare lipsă de experienţă a vieţii. Înalt, bine proporţional şi cu o ţinută graţioasă, cu o atitudine care impresiona printr-o sensibilitate ce îţi cucerea îndată simpatia. Charles Egremont era nu numai admirat de sexul a cărui aprobare asigura de obicei oamenilor duşmănia semenilor lor, ci era totodată un favorit al sexului său.

— Ah, Egremont, vino să stai aici! exclamară mai mulţi comeseni.

— Te-am văzut valsând cu mica Berţie, bătrâne, zise lordul Fitzheron, şi de aceea n-am stat să vorbesc cu tine, gândind că ne vom întâlni aici 1 Nu uita că vin să te iau.

— Mă întreb cum ne vom simţi cu toţii mâine la această oră? zâmbi Egremont.

— Cel mai fericit muritor la ora aceasta trebuie să fie Cockie Graves, rosti lordul Milford. El nu poate avea nicio emoţie. M-am uitat la carnetul său de pariuri, şi-l desfid să nu piardă, orice s-ar întâmpla.

— Bietul Cokie, zise Berners, mă invitase să cinez cu el la Clarendon.

— Cockie e un băiat de zahăr, spuse lordul Milford, şi Caravan e un cal foarte bun, iar dacă vreun gentleman sportiv aici de faţă doreşte să dea şapte la doi, îl iau pentru orice sumă.

— Mi-am completat carnetul, zise Egremont; şi rămân cu Caravan, indiferent dacă pierde ori câştigă.

— Şi eu.

— Şi eu.

— Şi eu.

— Bine, ţineţi minte vorbele mele, rosti cam solemn un al patrulea. Rat-Trap câştigă.

— Nu există alt cal potrivit pentru o asemenea cotă, în afară de Caravan, îşi exprimă părerea lordul Milford.

— Parcă erai cu totul pentru Phosphorus, Egremont, interveni lordul Eugene de Vere.

— Da, dar din fericire am ieşit din buclucul acela. Îi sunt foarte îndatorat lui Phip Dormer pentru asta; Am fost al treilea să aflu că şchioapătă.

— Şi care e acuma cota pariurilor împotriva lui?

— Oh, fără importanţă; patruzeci contra unu, oricât vreţi.

— Nu va alerga, zise Berners. John Day mi-a spus că a refuzat să-l încalece.

— Cred că Cockie Graves ar câştigă ceva dacă Phosphorus ar ieşi primul, râse lordul Milford.

— Ce cer acoperit astă-seară! exclamă Egremont. Walter, dă-mi puţină apă minerală şi mai deschide o fereastră, deschide-le pe toate.

În clipa aceea, o bruscă afluenţă de noi oaspeţi anunţă că serata de la lady St. Julians luase sfârşit. Mulţi se ridicară de la masă, cedându-şi locurile şi aciuindu-se în jurul căminului sau formând diferite grupuri ce continuau să discute marea problemă. Mai mulţi dintre noii veniţi erau partizanii lui Rat-Trap, favoritul, şi erau gata, după toate informaţiile ce le deţineau, să-şi susţină cu curaj opiniile.

Conversaţia devenise acum generală şi animată, sau mai curând era un talmeş-balmeș de voci din care nu se distingeau decât numele cailor şi cotele pariurilor. În mijlocul acestei agitaţii, feciorii alunecau printre grupuri, înmânând amestecuri incomprehensibile ce purtau denumiri aristocratice, mixturi mistice de vinuri franceze şi ape minerale germane, aromate cu fructe portugheze şi răcite cu bulgări de gheaţă americană „compoziţii imortalizând geniul creator al vreunui mare nume patrician.

— Pe Jupiter, ăsta-i un fulger! exclamă lordul Milford, în timp ce o vâlvătaie de lumină părea să scalde întreaga încăpere şi candelabrele strălucitoare deveniră albe şi cadaverice în această iluminaţie orbitoare.

Un uruit de tunet trecu peste clădire. Se lăsă o tăcere adâncă. Urma oare să plouă? Să toarne? Se va limita furtuna numai la metropolă? Va atinge ea Epsomul? O ploaie diluviană – şi terenul de curse ar deveni o adevărată mocirlă, unde forţa ar învinge viteza.

Încă o sclipire, încă o explozie, sunetul şuierător al ploii. Lordul Milford se trase mai la o parte şi, ferindu-se de priviri indiscrete, citi o scrisoare de la Chiffney. Câteva minute mai târziu se oferi să accepte pariuri în contra lui Poket Hercules.

Domnul Latour merse până la fereastră, examina cerul, oftă că nu mai era timp să trimită un lacheu de la poartă până la Epsom spre a afla dacă furtuna ajunsese la dealurile din Surrey, în vederea operaţiilor din acea noapte. Era prea târziu. De aceea luă un biscuit şi un pahar de limonadă, înainte de a se retrage spre a se odihni cu o minte clară şi cu inima cam îndoită.

Furtuna se dezlănţuia mai departe; străfulgerările neîntrerupte păreau că se joacă de-a lungul cornişelor lustruite ale camerei, aruncând o nuanţă livid asupra scenelor lui Watteau şi Boucher ce sclipeau în medalioanele de deasupra uşilor înalte. Trăsnetele păreau să coboare într-o confuzie zgomotoasă asupra acoperişului. Uneori urma câte o clipă de tăcere absolută, întreruptă numai de răpăiala ploii afară în stradă şi a zarurilor în camera învecinată. Apoi se paria din nou pe cai şi se auzeau insistente şi frecvente apeluri pentru noi cupe pline către valeţii grăbiţi, zăpăciţi de fulgere şi asurziţi de larmă. Părea a fi o scenă şi o cină la care apariţia acelui oaspete de marmură al lui Don Juan nu ar fi fost surprinzătoare, şi de-ar fi sosit ar* fi găsit probabil inimi tot atât de îndrăzneţe şi spirite tdţ atât de nepăsătoare ca acelea pe care le întâlnise în Andaluzia.

Capitolul Iii

— Îl interesează Hybiscus pe careva? exclamă un gentleman în spaţiul rezervat de la Epsom, plin de grupuri, nerăbdătoare.

În jurul locului pentru pariuri roia lumea, iar cercul magic însuşi era înconjurat de o seamă de călăreţi strigând din şa cotele ce erau dispuşi să le ofere ori să le primească şi numele cailor asupra cărora sau în contra cărora erau gata să parieze.

— Îl interesează pe cineva Hybiscus?

— Pariez cinci contra unu, zise un aristocrat saxon înalt şi ţeapăn, îmbrăcat într-o pelerină albă.

— Nu; accept şase!

Nobilul înalt şi ţeapăn în pelerină albă ezită un moment cu creionul la buze, apoi spuse:

— Bine, pariez şase. Ce ziceţi despre Mango?

— Unsprezece la doi contra lui Mango, strigă un omuleţ cocoşat cu o voce stridentă, dar cu aerul unuia deplin stăpân pe ceea ce făcea.

— Aş dori să fac afaceri cu dumneata, domnule Chippendale, rosti lordul Milford pe un ton amical, dar vreau şase la unu!

— Unsprezece la doi, asta-i socoteala, zise patronul unui tripou de mâna a doua, care, cunoscut sub numele măgulitor de Chippendale Cocoşatul, întoarse acum spatele, cu jignitoare bruscheţe, moştenitorului unui titlu de lord englez.

— Vă ofer şase la unu, milord, propuse căpitanul Spruce, un personaj amabil, cu un joben elegant purtat cam pe ochi, cu o cravată colorată înnodată la perfecţie şi cu favoriţii tăiaţi ca un gard viu.

Spruce, care-şi dobândise titlul de căpitan pe cimpoi de curse de la Newmarket, martor ani de-a rândul al succeselor sale, avea o slăbiciune pentru aristocraţie, iar aceasta, cunoscându-i agreabila slăbiciune, îl patrona cu condescendentă abilitate, acceptându-i prezenţa în lumea elegantă din Pall-Mall şi Tattersal, obţinând astfel uneori o

cotă mai avantajoasă la pariuri. Chippendale Cocoşatul n-avea niciunul dintre aceste agreabile defecte; era un democrat sincer, căruia îi făcea mare plăcere să jupoaie Un nobil şi care credea că toţi oamenii sunt egali – o credinţă consolatoare care-i eschiva cocoaşa.

— Şapte la patru în contra favoritului; şapte la doi împotriva lui Caravan; unsprezece la doi contra lui Mango. Cum stă Benedict? Vrea cineva să parieze pe Poket Hercules? Treizeci la unu contra lui Dardanelles.

— S-a făcut.

— Treizeci şi cinci de căluţi la unu contra lui Phosphorus, vocifera mereu un omuleţ.

— Pariez patruzeci! zise lordul Milford.

Nimeni nu-i răspunse – propunerea căzu.

— Patruzeci la upu! murmură Egremont, care pariase împotriva lui Phosphorus. Puţin cam nervos, se adresă lordului în pelerină albă Nu credeţi că poate Phosphorus are totuşi o şansă?

— Mi-ar părea al dracului de rău să pariez prea tare împofriva lui, răspunse acesta.

Egremont se îndepărtă cu buza tremurândă. Îşi consultă carnetul de pariuri şi meditä îngrijorat. Să se contraasigure oare? Merita să ruineze simetria pariurilor sale? Era atât de bine aranjat faţă de toţi favoriţii, şi acum pentru un cal la patruzeci contra unu! Nu; va avea încredere în steaua sa şi nu se va contraasigura.

— Domnule Chippendale, şopti domnul în pelerină albă, du-te şi insistă pe lângă domnul Egremont asupra lui Phosphorus. N-aş fi surprins să te văd făcând o afacere bună.

În clipa aceea, un individ enorm, cu o faţă lată şi obrajii rumeni, având atitudinea aceea jovială şi totodată şireată ce-o întâlneşti uneori la nord de râul Trent, călare pe un cal zdravăn, trase lângă cercul rezervat, descăleca şi intră năuntru. Era un măcelar angrosist celebru în piaţa Car→aby, şi totodată sfetnicul intim al unui aristocrat distinsntru care paria contra comision. Însărcinarea sa

secretă a astăzi să parieze împotriva calului propriului său paon, aşa că îndată şi începu să intoneze: „Douăzeci la unu. O contra lui Man-Trap”.

Un tânăr gentleman abia ieşit în lume, care, mândru de moşiile & sale vechi şi întinse, îşi întocmea acum pentru prima oară un carnet de curse, zărindu-l pe Man-Trap; nscris la optsprezece contra unu pe tablourile bookmakeilor, se repezi să profite de această ocazie; lordul Fitzieron şi domnul Berners, care se aflau acolo şi care se găsiseră şi ei înscrişi cândva pe registrul măcelarului şi se învăţaseră minte de atunci, schimbară între ei un zâmbet.

— Domnul Egremont nu vrea să accepte, zise Chipendale Cocoşatul către lordul cu pelerina albă.

— Probabil că te-ai arătat prea ahtiat, îi răspunse nobilul său prieten.

S-a dat semnalul; ultimele cote au fost anunţate; toţi galopează către start. Câteva minute, doar câteva minute, şi evenimentul care timp de douăsprezece luni a fost pivotul central al atâtor calcule, al atâtor combinaţii subtile, al atâtor comploturi profunde, în jurul căruia gândirea şi pasiunile lumii sportive s-au rotit ca nişte vulturi în jurul unei prăzi, va rămâne înregistrat pe tabelele efemere ale trecutului. Dar acum ce minune! Socotite după puterea senzaţiei, nu după calendar, şi fiecare clipă e. O zi, fiecare cursă o viaţă. Hogarth, într-o schiţă rudimentară dar totuşi plină de mişcare, a reprezentat „înainte” şi, Jdupă”. O fire creatoare mai inspirată ar putea dezvolta această idee cu accesorii mai sublime Pompei înainte de Pharsale, Harold înainte de Hastings, Napoleon înainte de Waterloo, fiecare ar oferi contraste izbitoare faţă de schimbarea catastrofală a sorţii lor. Încă mai bine, navigatorul inspirat care a descoperit tocmai o lume nouă, savantul care>a văzut o nouă planetă – şi totuşi aceste „Înainte” şi „După” ale unei importante curse de cai pot rivaliza chiar cu asemenea evenimente, prin gradul de tensiune nervoasă şi uneori prin emoţiile tragice de la terminarea-ei.

Se pune şaua pe cai; Caravan arată în mare formă şi un zâmbet plin de dispreţ pare să lăture pe obrazul altfel plăcut al jocheului Pavis purtând cu orile bine alese ale patronului său, pe când îşi galopează graţios caâul în faţa suporterilor admirativi. Egremont, încântat la ideea cursei, ca orice patrician englez, de-abia îl zări pe Mango şi nici măcar nu se gândi la Phosphorus – Phosphorus care ele fapt era primul cal ce apărea pe câmpul de curse cu ambele picioare bandajate.

Au pornit!

Îndată ce s-au întins la drum, Ciffney duce trena cu Pocket Hercules. Până la Rubbing House, el conduce cursa: e singurul lucru pe care-l discerne ochiul. Mai sus, pe coasta dealului, Caravan, Hybiscus, Benedict, Mahometan, Phosphorus, Michell Fell şi Rat-Trap îl urmează formând un prim rang, iar pe terenul nou aliura şi-a spus cuvântul, o jumătate de duzină au şi ieşit din cursă.

Ajunşi pe culme tactica se schimbă. Acum Pavis îl aduce pe Caravan în poziţie cu extremă dârzenie. În jurul colţului de la Tattenham, viteza e înspăimântătoare; Caravan conduce urmat de Phosphorus, ceva mai în afară, pe urmă Mahometan, Hybiscus al patrulea, Rat-Trap arătând prost, Wisdom, Benedict şi un altul foarte aproape. Acum Pocket Hercules a obosit şi rămâne cu fiecare pas în urmă. Pe urmă chiar favoritul însuşi a ieşit din luptă, ca şi Dardanelles şi o seamă de alţii mai puţin celebri.

N-au mai rămas decât patru în cursă, şi dintre aceşti doi. Hybiscus şi Mahometan, sunt cu câteva lungimi în urmă. Lupta se dă acum umăr la umăr între Caravan şi Phosphoros. În dreptul tribunei, Caravan e clar în frunte, dar chiar înainte de linia de sosire, Edwards pe Phosporus forţează viteazul căluţ şi, printr-un efort extraordinar, parvine să-l împingă înainte cu o jumătate de lungime.

— Arăţi cam abătut, Charley, zise lordul Fitzheron în timp ce prânzeau în trăsura lor, turnând şampanie în paharul lui Egremont.

— Doamne! exclamă lordul Milford. Gândiţi-vă nu – mai la Cokie Graves cum a dat lovitura.

Capitolul HI

Egremont era fratele mai mic al unui englez a cărui nobilitate, datând de aproape trei secole, îi dădea rang printre înalţii şi vechii noştri aristocraţi, deşi originea ei era mai curând memorabilă decât ilustră. Fondatorul familiei fusese omul de casă al uneia dintre favoritele lui Henric al VIII-lea şi reuşise să fie numit şi el printre împuterniciţii însărcinaţi cu „inspectarea şi preluarea* diferitelor mănăstiri. S-a întâmplat că unele dintre acestea s-au predat în cele din urmă folosinţei şi folosului cinstitului Baldwin Greymount. Regele a fost impresionat de activitatea şi de zelul amputernicitului său. 'Nici unul dintre ceilalţi nu putea prezenta rapoarte atât de ample şi de satisfăcătoare, nu era în stare să păcălească un egumen viclean cu mai multă dibăcie, sau să strunească un stareţ îngâmfat cu mai multă fermitate. De altfel, nu numai rapoarte bine întocmite erau transmise suveranului; ele erau adesea întovărăşite de numeroase obiecte rare şi curioase, plăcute gustului artistic al cuiva care era nu numai un reformator religios, dar şi un iubitor al artelor: candelabre de aur şi potire preţioase; uneori o casetă împodobită, cu nestemate; linguri şi farfurii fantastice, inele şi cercei; uneori un manuscris frumos caligrafiat şi blazonat – daruri potrivite unui fin cunoscător regal. Greymount a fost remarcat, chemat la curte, avansat în slujba de la curte, înnobilat. Ar fi putut fără îndoială fi numit membru-al consiliului, şi la timpul său poate chiar mi –, nostru, dar ambiţia sa era mai discretă – de un fel mai mult acumulativ decât. doritor de măriri. 11 servi credincios pe rege în toate treburile personale care cereau un reprezentant ne-emotiv şi ne-scrupulos; îşi fasonă credul şi conştiinţa după modelul „regal/ cu toate capriciile sale, şi prinse momentul potrivit spre a obţine diverse concesionări de pământuri mănăstireşti, reuşind astfel – în acele vremuri pline de primejdii să-şi salveze atât capul cât

şi averea.

Familia Greymount aciuindu-se la – ţară, credincioasă politicii fondatorului iei, evită să ajungă în atenţia publicia. În perioada tulbure care a urmat Reformei, şi chiar în cursul domniei mai liniştite a Elizabetei se străduí mai curând să-şi asigure legături de familie decât să-şi avanseze poziţia la curtea regală. Dar la începutul veacului al XVII-lea, domeniile foste mănăstireşti, imens crescute ca valoare, şi veniturile lor umflate prin acumulare prudentă în timp de mai bine de şaptezeci de ani, au făcut ca un Greymount, care era pe atunci membru al consiliului comitatului, să fie ridicat în rang, ca baron Marney; Heralzii procurară un arbore genealogic, asigurând lumea că, deşi înaltul rang şi întinsele posesiuni de care se bucură acum familia Greymount îşi aveau o origine imediată în marile schimbări teritoriale ale unei domnii recente, nu trebuia presupus nicio clipă că îndepărtaţii strămoşi ai împuternicitului ecleziastic din 1531 erau cumva persoane necunoscute. Dimpotrivă, apăru că erau atât normanzi, cât şi baroni, adevăratul lor nume fiind Egremont; nume pe care familia îl readoptă în patentul de înnobilare.

În războaiele civile, ambiţionaţi de această origine normandă, au fost de partea regelui şi au luptat destul de bine. Dar în 1688, alarmaţi de impresia generală că regele James intenţionează să insiste asupra restituirii averilor mănăstireşti, pentru a-şi îndeplini scopul lor iniţial, anume educarea poporului şi ajutorarea săracilor, stăpânul de la Marney Abbey deveni un partizan călduros al „libertăţilor civile şi religioase” – o cauză pentru care Hampden murise pe câmpul de luptă şi Russel pe eşafod – alăturându-se celorlalţi lorzi din partidul Whig, mari beneficiari laici de drepturi bisericeşti, chemând pe Principele de Orange şi o armată olandeză spre a apăra acele principii populare pe care, de fapt, poporul nu le sprijinea niciodată. Profitând de această din urmă pregnantă circumstanţă, laicul abate de la Marney avu grijă ca, şi în această împrejurare, la tel

cu ceilalţi lorzi din partidul Whig, să menţină, o foarte loială şi supusă corespondenţă cu Curtea de la St. Germain.

Marele eliberator, regele William al IIL – le-a, faţă de care stăpânul.de.la Marney era un trădător premeditat, îl înălţă pe urmaşul împuternicitului ecleziastic al lui Henric al yIII-lea la rangul de conte englez, iar din acel timp încoace, până la vremea povestirii noastre, deşi familia Marney nu se putuse făli cu un singur membru eminent în activităţile civile ori militare, deşi ţara nu le datora mei un singur om de stat, orator, războinic victorios, mare jurist, cleric învăţat, autor eminent sau ilustru om de ştiinţă, ea reuşise, dacă nu să dea naştere unei mari admiraţii şi stime publice, cel puţin să nu monopolizeze în folosul membrilor ei o bună parte din funcţiile şi banul public. În timpul celor şaptezeci de ani de conducere aproape neîntreruptă a partidului Whig, de la ascensiunea Casei de Hanovra şi până la Căderea domnului Fox, familia din Marney Abbey fusese sursa mereu disponibilă şi neîntreruptă de Lorzi Păstrători ai Sigiliului, Lorzi Preşedinţi şi Lorzi Locotenenţi. Familia îşi primise meritata cotă de Ordine ale Jartierei, de posturi de guvernatori şi de scaune episcopale, de amirali fără flotă şi de generali ce au luptat numai în America. Ei străluciseră în mani ambasade, cu secretari abili pe lângă ei, şi guvernaseră odată Irlanda, când aceasta guvernare însemna doar distribuirea jafului public unui, senat corupt.

Totuşi, în ciuda faptului de a se fi bucurat atâta timp de o atare prosperitate nemeritată, abaţii laici de la Marney Abbey nu erau încă satisfăcuţi, dar nu suprasaturaţia le provoca nemulţumirea; familia Egremont putea continua să înghită. Ea dorea ceva mai mult: nu să fie primeninişţri sau secretari de stat, pentru că erau un neam de oameni dibaci ce-şi cunoşteau lungul nasului, şi în pofida exemplului ducelui de Newcastle nu puteau rezista convingerii că ceva cunoştinţe despre interesele şi resursele naţiunii, talentul de a exprima părerile în mod

decent, un oarecare grad de respect pentru public şi pentru sine, nu erau totuşi calităţi de care te puteai dispensa în întregime; chiar sub o constituţie de stil veneţian, la o persoană ce aspira la un post eminent şi plin de răspundere. Satisfăcută cu stelele de general, mitrele de episcopi şi sigiliile de stat ce i se ofereau periodic, familia Mamey nu aspira la postul mai puţin graţios de a fi distribuitorul acestora. Ţinta lor era să avanseze doar în ordinul lor; o promoţie la categoria cea mai înaltă. Vedeau cum unele din celelalte mari familii apărătoare ale „drepturilor civile şi religioase” – familii care într-un singur veac jefuiseră biserica spre a se înfrupta din averea poporului, şi într-altul schimbaseră dinastia pentru a prelua puterea coroanei – îşi aveau acum fruntea împodobită cu coroana ducală. Şi de ce oare această distincţie să nu se cuvină şi distinsului aprod-gentleman al unuia dintre hrăpăreţii vicari generali ai lui Henric al VIII-lea? De ce nu? Este adevărat că un rege recunoscător din zilele noastre a socotit această distincţie drept singura recompensă potrivită pentru o serie de cincizeci de victorii. Este adevărat că Nelson, după ce-a cucerit toată Marea Mediterană, a murit de abia viconte. Dar neamul celor de la Marney se ridicase la un rang înalt şi socotea că era de veche stirpe nobilă, strâmbând din nas la de-alde Pratt sau Smith, Jenkinsons ori Robinsons din zilele noastre decăzute, deşi nu făcuse niciodată nimic de seamă pentru naţie sau onoarea ei. Şi de ce ar face-o de acum înainte? Era absurd să te gândeşti acum la ceva de acest fel. Libertăţile civile şi religioase care le dăduseră o avere considerabilă şi o strălucitoare coroniţă de conte, ca să nu mai vorbim că le asigurau o jumătate de duzină de locuri în parlament, trebuia desigur să-i facă şi duci.

Dar celelalte mari familii din partidul Whig, care obţinuseră această onoare şi care făcuseră ceva mai mult decât a-şi spolia biserica şi a-şi trăda regele, se puneau luntre şi punte împotriva acestei pretenţii a neamului Egremont. El nu conlucrase în niciun fel la opera ultimei

sute de ani de mistificare politică, în cursul căreia un popor fără putere şi educaţie fusese făcut să se creadă cel mai liber şi mai luminat din lume, acceptând să-şi verse sângele şi să-şi risipească avuţia, să-şi vadă industria paralizată şi munca ipotecată, spre a menţine o oligarhie care n-avea nici amintiri vechi pentru a i se îngădui, nici servicii actuale spre a i se justifica, nemaipomenita ei uzurpare.

Cu ce contribuise familia Egremont la acest rezultat formidabil? Ea nu dăduse naştere nici unuia dintre acei iscusiţi oratori ale căror fraze năucitoare să fi fascinat opinia publică, niciunul dintre acei activi patricieni a căror activitate în domeniul public să fi convins pe mai puţin privilegiaţii lor concetăţeni că guvernarea era o ştiinţă şi administraţia o artă cerând devotamentul unei anume clase sociale în îndeplinirea şi urmărirea lor. Familia Egremont nu spusese niciodată vreun lucru demn de reţinut şi nici nu făcuse ceva demn de menţionat. Familiile Marii Revoluţii hotărâră ca ei să nu fie făcuţi duci. Indignarea proprietarului domeniului Marney nu avea margini. El număra târgurile ce-i aparţineau, îşi consulta verii şi bombănea vorbe de răzbunare, dar în curând se prezentă o ocazie favorabilă pentru satisfacerea dorinţei sale pătimaşe.

Situaţia partidului „veneţian” devenise extrem de critică pe la finele veacului al optsprezecelea. Un tânăr rege făcea eforturi, adesea sterile dar întotdeauna energice „să-şi emancipeze suveranitatea naţională din mrejele de* minaţiei partinice. Mai bine de şaizeci de ani de guvernare deosebit de coruptă înstrăinaseră oligarhiei toate inimile poporului, care de fapt nu-i purtase niciodată prea mare afecţiune. Nu se mai putea ascunde faptul că, în virtutea unei formule plauzibile, puterea reală fusese transferată de la coroană unui parlament ai cărui membri erau numiţi de o clasă extrem de restrânsă şi exclusivă; şi acest parlament nu datora ţării nicio răspundere, ţinea dezbateri şi vota secret şi era plătit de micul grup al

marilor familii ce-şi asiguraseră prin acest aranjament permanenta stăpânire a tezaurului regal. Sistemul Whig scârbea naţiunea; ţara era probabil în preajma unei revoluţii nesângeroase, dar importante, când Rockinghafn, un virtuos membru al oligarhiei, alarmat şi dezgustat, hotărî să reînvie ceva din puritatea de odinioară şi energia plină de curaj a vechii formaţii Whig, făcând apel la „noua generaţie" a unei epoci degenerate, strângând sub drapelul său tineretul generos al familiilor oligarhiei şi având norocul să-şi asigure colaborarea geniului excepţional al lui Edmund Burke.

Burke a realizat pentru partidul Whig ceea ce Bolinghroke reuşise pentru partidul Tory: a restaurat existenţa: morală a partidului. El i-a învăţat să revină la vechile principii şi a colorat aceste principii în strălucirea amăgitoare a imaginaţiei sale. El a înălţat nivelul cuvântărilor lor publice şi a insuflat o înaltă spiritualitate actelor lor oficiale. El a avut, prilejul să facă mai mult pentru partidul Whig decât Bolinghroke pentru al său. Oligarhia, căreia îi venise la îndemâna să-l condamne pe Bolinghroke ca reprezentant recunoscut al Pretendentului, cu care era de altfel ea însăşi în contact secret, atunci când opinia publici a obligat-o să consimtă la restituirea drepturilor sale a ataşat amnistiei o clauză tot atât de laşă pe cât era de anticonstituţională, declarându-l necalificat spre a lua loc în parlamentul ţării sale, Burke, dimpotrivă, purta lupta partidului Whig înarmat cu o spadă cu două tăişuri; era un mare scriitor, iar ca orator era sublim. În penuria acestui talent public, pentru lipsa căruia se făcuseră în genere remarcaţi membrii partidului Whig, apariţia lui Burke i-a făcut cunoscuţi atât în parlament cât şi în ţară. Şi care i-a fost răsplata? De îndată ce a apărut pe scena politică un tânăr şi destrăbălat aristocrat, care cu aspiraţiile lui Cezar mai adesea avea purtările lui Catilina şi care s-a înscris în partidul lor după nişte tergiversări ruşinoase, i-au predat imediat conducerea pe care Burke o dobândise prin înţelepciune şi talent, o susţinuse prin

cunoştinţe neegalate şi o încununase cu o elocvenţă desăvârşită. Când a sosit ora triumfului pe care el îl pregătise, nici măcar n-a fost primit în guvernul virtualmente prezidaţ de ingratul său elev, care găsise în abundentele sugestii ale înzestratului său asociat principiile şi datele ce justificau încrederea publică acordată domnului Fox.

De nevoie a trebuit Burke să-şi plece capul în jug, dar n-a iertat niciodată umilinţa. Nemesiş, zeiţa răzbunării, protejează geniul şi până la urmă ora inevitabilă a socotelilor a sosit. O voce apocaliptică răsună în toată Anglia şi îşi avu ecourile până în toate curţile Europei. Burke îşi revărsă focul mult aşteptatei răzbunări în inimile agitate ale creştinătăţii; el stimulă panica unei lumi întregi prin imaginile sălbatice ale imaginaţiei sale inspirate, îl doborî la pământ pe rivalul care-i furase bine-meritata mărire, rupse în două semeaţa oligarhie care se încumetase să-l folosească şi să-l insulte şi, urmat în mod servil de cei mai trufaşi şi cei mai timizi dintre membrii ei, şi în mijlocul veseliei frenetice a ţării, îşi apăsă călcâiul pe grumazul şarpelui străvechi.

Printre membrii partidului Whig ce l-au urmat pe Burke în acea memorabilă defecţiune, între familiile Devonshire şi Portland, Spencer şi Fitzwilliam, era şi contele de Mamey pe care partidul Whig nu voia să-l facă duce.

Ce şanse de succes avea el de partea domnului Pitt?

Dacă istoria Angliei ar fi scrisă vreodată de cineva care să aibă curajul şi cunoştinţele trebuincioase, ambele calităţi fiind egal de necesare acestui scop, lumea ar fi mai mirată decât citind analele romane ale lui Niebuhr. În genere, toate marile evenimente au fost denaturate, cele mai multe din cauzele importante ascunse, unele dintre personajele principale nu au apărut niciodată, şi tot ce se arată este atât de greşit înţeles şi rău prezentat, încât rezultatul este o deplină mistificare.

Importanţa raselor în epoca timpurie a istoriei

noastre, a bisericii în cele mijlocii, şi a partidelor în cea modernă, sunt trei mari forţe acţionând şi modificând evenimentele, forţe ce trebuie urmărite şi analizate cu spirit neobosit, adânc şi obiectiv, înainte ca o rază călăuzitoare să poată apărea. O trăsătură remarcabilă a istoriei noastre scrise este absenţa în paginile ei a unora dintre personajele cele mai influente. Bunăoară, niciun om dintr-o mie n-a auzit vreodată de maiorul Wildman, cu toate că acesta a fost sufletul politicii engleze în perioada cea mai bogată în evenimente a acestui regat, şi una dintre cele mai interesante de până acum, anume din 1640 până în 1688, şi că nu o dată a părut să ţină-n mână balanţa ce urma să decidă forma permanentă a guvernării noastre. Dar el a fost conducătorul unui partid nenoi ocos. Chiar vorbind comparativ cu timpurile noastre, acelaşi fel de misterioasă uitare este uneori încurajată să învăluie personaje de mare distincţie socială şi importanţă politică.

Numele celui de al doilea Pitt rămâne, după patruzeci de ani de mari evenimente, o lumină a Parlamentului. El a fost un fel de Chatterton al politicii, copilul ei minune. Unii au vaga impresie că a fost modelat în mod misterios de marele său părinte, că a moştenit geniul, elocvenţa, calităţile de om de stat ale lui Chatham. Geniul său era de o altă calitate, elocvenţa sa de o altă clasă, talentul său politic de o altă şcoală. Pentru a-l înţelege pe Pitt, trebuie să înţelegi pe unul dintre personajele suprimate din istoria Angliei, şi anume pe lordul Shelbourne.

Când talentul excepţional al năpăstuitului Bolinghroke, singurul aristocrat al epocii sale cu o educaţie completă, surghiunit de oligarhie pentru că aceasta se temea de elocvenţa sa”, gloria şi ruşinea clasei sale sociale*, exclus din parlament, şi-a găsit un mod de exprimare în acele scrieri care aminteau poporului englez de binefacerile inerente ale vechii monarhii liberale, şi a pictat în culori nemuritoare portretul unui rege patriot, spiritul său atinse în cele din urmă inima lui Carteret, născut whig dar sceptic în ceea ce priveşte avantajele

acelei constituţii patriciene care îl făcea pe ducele de Newcastle, cel mai incompetent dintre oameni, dar conducătorul ales al „partidului veneţian”, suveran virtual al Angliei. Lordul Carteret avea multe şi strălucite calităţi: era neînfricat, întreprinzător, elocvent. Era un bun cunoscător al politicii continentale, un mare lingvist, un maestru al legislaţiei publice şi, deşi nu a reuşit în eforturile sale premature de a termina cu situaţia absurdă în care se afla regele George al II-lea, parveni totuşi să menţină o poziţie importantă, fără a fi de prim plan, în viaţa publică a ţării.

Tânărul Shelbourne se căsători cu fiica lui. Este curios că ştim mai puţin despre acesta decât despre socrul său; totuşi, dintr-o seamă de trăsături răzleţe, ne putem da seama şi forma o idee despre cel mai desăvârşit ministru al secolului al optsprezecelea. Lordul Shelbourne, influenţat probabil de exemplul şi de principiile tradiţionale ale eminentului său socru, pare să se fi ţinut departe de legăturile sale patriciene, intrând în viaţa publică doar ca partizan al lui Bute, în primul mare efort al lui George al III-lea de a elibera suveranitatea de dominaţia a ceea ce lordul Chatham numea „marilă familii revoluţionare”. La timpul său, el deveni membru al ultimului guvern prezidat de lordul Chatham, una dintre sforţările cele mai stranii şi mai nereuşite de a-l ajuta pe nepotul lui George al II-lea în lupta pentru emanciparea sa politică. Lordul Shelbourne adoptă de la bun început sistemul lui Bolinghroke o adevărată regalitate, în loc de un rol de înaltă magistratură; o alianţă permanentă cu Franţa, în loc de a considera această ţară, în felul partidului Whig, drept inamicul natural al Angliei; şi, mai presus de toate, un plan de libertate a comerţului, al cărui germen poate fi găsit în mult calomniatele negocieri de la Utrecht, dar care în cazul lordului Shelbourne au fost curând ridicate la nivelul întregii ştiinţe economice europene în care era un desăvârşit maes-Aru. El pare să fi fost dăruit cu o fire rezervată şi cu o minte ascuţită; profund şi abil, era totuşi

curajos şi ferm.

Cunoştinţele sale erau vaste şi adânci. Era un mare lingvist; se ocupa atât cu cercetări ştiinţifice cât şi literare; în casa sa primea oameni de litere, dar mai ales pe acei ce se distingeau prin talentul lor politic sau prin realizările lor în domeniul economiei. Menţinea cea mai vastă corespondenţă particulară a vreunui om politic din acele vremuri; primea cele mai noi şi autentice informaţii de la toate curţile şi cercurile politice din Europa, ba era de notorietate publică faptul că miniştri la putere îl consultau asupra unor informaţii pe care ei înşişi nu şi le puteau procura. Lordul Shelbourne a fost primul mare om de stat care a înţeles importanţa crescândă a burgheziei şi a prevăzut în puterea ei viitoare un sprijin al tronului împotriva „marilor familii revoluţionare”. Nu posedăm nicio informaţie cu privire la calităţile sale de sfetnic, dar există motive să credem că însuşirile sale administrative erau remarcabile. Cuvântările sale dau dovadă că era eminent, dacă nu chiar superb, în dezbaterile parlamentare, şi mai ales arată din partea lui, în toate problemele puse în discuţie, o bogăţie şi varietate de informaţie cu care discursurile tuturor oamenilor de stat ai epocii, în afară de domnul Burke, nu pot fi comparate.

Astfel era. omul ales de George al III-lea drept apărătorul său împotriva celor din „partidul veneţian”, după terminarea războiului american. Aceştia se opuseseră cu tărie continuării războiului, deşi era chiar rezultatul politicii. lor. Prim-ministru şi membru în Camera Lorzilor, Shelbourne încredinţă conducerea în Camera Comunelor ministrului său de finanţe, tânărul Pitt. Guvernarea a fost scurtă, dar nu lipsită de glorie.

Ei au încheiat pacea şi au introdus pentru prima oară de la revoluţie încoace, prin dezbateri moderne, principiile legitime pe baza cărora ar trebui condus comerţul. Guveinul a căzut în faţa celebrei coaliţii prin care „marile familii revoluţionare” au început cea mai aprigă şi ultimă luptă pentru guvernarea Angliei regale de către patricieni.

În focul acestui mare conflict, regele, în al doilea exerciţiu riscant al prerogativelor sale regale, îi încredinţa periculoasa putere lui Pitt. De ce a fost lăsat la o parte lordul Shelbourne cu această ocazie va rămâne probabil pentru totdeauna una dintre fazele misterioase ale istoriei noastre politice, şi nici n-avem loc aci pe moment să încercăm a-i pătrunde motivele. Poate că monarhul, dându-şi seama de simpatiile crescânde ale poporului, a avut intuiţia puterii magice a tineretului şi a darului său de a merge drept la inima naţiunii. Totuşi, n-ar fi lipsit de interes dacă ne-am opri o clipă să considerăm consecinţele ce le-ar fi avut pentru ţara noastră dacă domnul Pitt s-ar fi mulţumit un răstimp să conducă din nou Camera Comunelor, sub înalta oblăduire a lordului Shelbourne, asigurând astfel Angliei avantajul neîntrecutelor cunoştinţe şi talente ale acestui om de stat în mânuirea treburilor noastre, pe timpul cât au durat evenimentele confuze ale Revoluţiei Franceze. Lordul Shelbourne era singurul ministru englez competent întru îndeplinirea acestei dificile sarcini: era singurul om politic având cunoştinţele necesare pentru a trage concluzii exacte într-o situaţie de acest fel. Cuvântările rămase de la el asupra acestui subiect atestă amplitudinea documentării sale şi acurateţea vederilor, iar în dezastrul de la Jena şi în agonia de la Austerlitz nu ne putem împiedica să vedem umbra lui Shelbourne bântuind în jurul guvernului Pitt, aşa cum se spune că spiritul lui Carming pluteşte deasupra scaunului preşedintelui Camerei Comunelor, zâmbind sarcastic asupra mediocrităţilor conştiincioase care i-au furat onorurile, atât de trudnic dobândite.

Dar în cursul anilor mai fericiţi ai domnului Pitt, influenţa inteligenţei lui Shelbourne poate fi urmărită prin tot firul politicii sale. Lansdowne House era reşedinţa unde l-a cunoscut Pitt pe doctorul Price, un cleric neconformist căruia lordul Shelbourne, pe atunci în fruntea guvernului, i-a oferit în mod curajos postul de secretar personal, şi care mai târziu i-a oferit la rândul său domnului Pitt, pe

lângă o seamă de sugestii mai importante, planul original al fondului de amortizare. Tratatele comerciale de atunci erau croite pe acelaşi calapod şi sunt remarcabile, ca un prim efort al guvernului englez de a emancipa ţara de politica de restricţii ce fusese introdusă de „glorioasa revoluţie”, acea epocă memorabilă care-i oferise Angliei o lege a cerealelor şi, totodată, o datorie publică. Dar în nicio problemă n-a fost influenţa magnetică a descendentului lui Sir William Petty mai hutărătoare decât în decizia elevului său de a-reduce puterea partidului patrician printr-o infuzie a păturii burgheze în guvernarea ţării. Aci îşi au originea planurile celebre, şi multă vreme greşit interpretate, de reformă parlamentară ale domnului Pitt. Sinceritatea sa este adesea pusă la îndoială de aceia care nici nu caută să descopere cauzele, nici nu sunt în stare să calculeze efectele tranzacţiilor publice. Ei pun la îndoială sinceritatea sa, când el se zbătea din greu să supravieţuiască! Şi când, indus întâi în eroare de partidul zis „veneţian” şi mai apoi de panica „iacobinismului”, a fost obligat să renunţe la primul scop, a încercat totuşi să-l realizeze pe o cale indirectă. A creat o aristocraţie plebee, unind-o cu o oligarhie patriciană. A făcut lorzi din moşieri mediocri şi din crescători de vite bogaţi. îi prindea prin pasajele din Lombard Street, sau îi înhăţa în micile bănci din Cornhill. Când domnul Pitt, într-o epocă de restricţii bancare, declară că orice om cu un venit anual de zece mii de lire are dreptul de a fi înnobilat, el suna clopotul funebru al cauzei pentru care Hampden murise în luptă şi Sydney pe eşafod.

În vremuri normale, elevul lui Shelbourne şi-ar fi ridicat ţara la un nivel de înaltă prosperitate materială şi ar fi înlăturat sau evitat multe dintre anomaliile care astăzi ne lasă perplecşi; dar soarta sa a fost să dea de timpuri extraordinare, şi deşi capacităţile sale erau vaste şi spiritul său grandios, nu avea acel geniu creator pasionat, necesar într-o epocă revoluţionară. Izbucnirea revoluţiei din Franţa a fost nenorocirea sa. Nu avea posibilităţile de a calcula

efectele ei asupra Europei. El însuşi n-avea decât vagi cunoştinţe de politică continentală, şi era ajutat de o diplomaţie ineficientă. Mintea îi era tulburată de cauze pe care nu le putea înţelege şi de consecinţe pe care nu le putea calcula, aşa că, obligat fiind să ia măsuri, nu numai că a luat măsuri prea violente, dar unele din ele exact opuse sistemului politic pentru care fusese chemat să lupte; făcu apel la temerile, la prejudecăţile şi pasiunile unei clase privilegiate, reînvie vechea politică a oligarhiei pe care o suprimase, şi se avântă în dezastruoasele excese ale unui război francez şi ale unui sistem financiar olandez.

Dacă în cercetarea evenimentelor istorice putem considera drept principiu sănătos acela al distincţiei nete între cauză reală şi pretext, sunt prea puţine ocazii în care aplicarea acestui principiu să fie mai bogată în rezultate decât în analiza invaziei olandeze din 1688. Adevărata cauză a acestei invazii a fost de ordin financiar. Principele de Orange găsise că resursele Olandei, deşi considerabile, erau totuşi neadecvate pentru a-l susţine în sângeroasa sa rivalitate cu marele suveran al Franţei. Într-o conversaţie autentică, parvenită până la noi, între William şi unul dintre primii instigatori ai invaziei, principele nu şi-a ascuns motivele. El a spus: „Numai o constituţie ca a voastră, din Anglia, se poate bucura de credit spre a dispune de sumele necesare unui mare război*. Prinţul a venit la noi şi a folosit constituţia noastră în scopul dorit; el a introdus cu această ocazie în Anglia sistemul financiar olandez. Principiul de bază al acestui sistem era să ipotecheze industria, pentru a proteja proprietatea funciară. Vorbind în mod abstract, nu se poate concepe nimic mai nedrept, iar aplicarea sa în Anglia a fost tot atât de dezastruoasă. În Olanda, (ară cu o populaţie puţin numeroasă şi cu o activitate uniformă, de fapt o naţiune de bancheri, sistemul era adaptat circumstanţelor care-l creaseră. Toţi beneficiau de avantajele materiale ale prezentului, şi de aceea puteau suporta sarcinile viitorului. În acest fel, până în zilele noastre Olanda se întreţine

aproape în întregime numai din imensul capital creat în acest fel, continuând să dăinuiască printre digurile ei. Dar aceste principii aplicate unei ţări în care situaţia era cu totul diferită, cu o populaţie în rapidă creştere, unde exista o ţărănime numeroasă, o burghezie de negustori ce se zbătea să-şi facă loc – sistemul financiar olandez, folosit mai mult sau mai puţin. timp de aproape un veac şi jumătate, s-a încheiat cu degenerarea unei mulţimi încătuşate şi împovărate. Şi nici efectele demoralizatoare ale acestui sistem financiar asupra celor favorizaţi de el n-au fost mai puţin semnificative. Faptul de a fi dator a devenit un obicei naţional; creditul a devenit o putere dominantă, nu doar auxiliarul necesar al tuturor tranzacţiilor.

Acest sistem a introdus atât în viaţa publică, cât şi în cea particulară, un spirit imoral, inexact, neserios şi necinstit, e mentalitate de goală strălucire şi adâncă laşitatej neţinând seamă de consecinţe şi totuşi evitând să-şi asume răspunderea faptelor. În cele din urmă, el a suprastimulaţ într-atâta energiile populaţiei spre a menţine obligaţiile materiale ale statului şi ale societăţii în genere, încât s-a pierdut cu totul din vedere condiţia morală a poporului.

O aristocraţie ciuruită de ipoteci, un comerţ exteriori hazardat, unul intern bazat pe o concurenţă nesănătoasa şi o populaţie decăzută, toate acestea sunt mari nenorociri, dar ar trebui poate să fie suportate voios pentru marea fericire a libertăţilor civile şi religioase. În ceea ce priveşte primele, ele par să depindă în oarecare măsură de felul nostru saxon de judecată, de stipulaţiile „cartelor” normande, de aplicarea practicilor din „Habeas Corpus” – principiul băştinaș al legislaţiei noastre, stabilit definitiv de dinastia Stuart. De altfel, nicio cercetare atentă a Declaraţiei Drepturilor, sau examinarea minuţioasă şi nepărtinitoare a legislaţiei care a urmat în acele timpuri, nu ne-ar permite să descoperim cu uşurinţă o sporire a privilegiilor noastre civile, deşi trebuie să recunoaştem o

oarecare restrângere a libertăţilor noastre politice. Într-adevăr, pentru cei ce cred că pentru naţiunea engleză – un popor întotdeauna credincios şi catolic, dar care chiar în zilele dinastiei Plantageneţilor era anti-papal – exista pericolul de a recădea sub jugul Papei de la Roma în cursul domniei lui James al II-lea, libertatea religioasă era eventual acceptabilă, deşi a adoptat forma unei discipline primite cu ostilitate de o mare parte a naţiunii, care stabilind virtualmente puritanismul în Irlanda, a pus baza neajunsurilor care pun astăzi în pericol imperiul.

Ideea că ultimul Stuart n-avea alt scop în manevrele sale apolitice decât pe acela, irealizabil, de a uni cele două biserici, pare, după dovezile ce le avem astăzi, de necrezut. Desigur, el s-a făcut vinovat de marea greşeală de a trimite la Roma un ambasador oficial, care după un răstimp a fost de altfel primit de Papă cu mare lipsă de curtoazie $ şi Maiestatea Sa regina Victoria, de al cărei protestantism nu ne putem îndoi, pentru că este unul dintre motivele de căpetenie ale respectului ce i-l purtăm, are chiar acum un trimis secret la aceeaşi curte; dar aceasta este diferenţa dintre ei, ambii plenipotenţiari lucrând neîndoielnic, oricât de sterilă ar fi opera lor, întru, acelaşi scop: lichidarea teribilelor concepţii greşite, atât politice cât şi religioase, ce au prilejuit atâţia martiri şi atâtea crime faţă de suverani şi de supuşi.

Dacă James al II-lea ar fi încercat într-adevăr să restabilească în ţară un regim papistaş, poporul englez, care n-a luat parte la răsturnarea lui, s-ar fi ridicat neîndoielnic spre a-şi asigura, fără nicio intervenţie străină, biserica sa „Catolică şi Apostolică” – la care îşi mai arată şi astăzi în mod regulat apartenenţa – şi, fiind un popor practic, este posibil se-şi fi atins acest scop păstrându-şi domnitorul lor indigen, în acest caz, am fi putut fi scutiţi de întreita binecuvântare a politicii „veneţiene”, a finanţelor olandeze şi a războaielor franceze, împotriva cărora s-au zbătut, în zilele lor cele mai fericite, cei trei mari oameni de stat englezi:

Bolinghroke, Shelbourne şi, în cele din urmă, fiul lui Chatham.

Ne-am străduit într-o altă lucrare, nădăjduim nu fără ceva din imparţialitatea viitorului, să schiţăm caracterul şi cariera succesorilor săi. De la moartea sa şi până în anul 1825, istoria politică a Angliei este istoria unor evenimente mari şi a unor oameni mici. Ridicarea lui Carming, multă vreme frânată de „aristocraţia plebee" a domnului Pitt, care-l considera un aventurier, a zguduit adânc partidele politice, iar dispariţia sa timpurie de pe scena politică i-a lăsat atât pe cei din partidul Tory, cât şi pe cei din partidul Whig, într-o stare de completă dezorganizare. Principiile distinctive ale acestor două organizaţii erau acum greu de desluşit. Perioada de lâncezeală a opiniei publice, care intervine între fărâmiţarea partidelor şi formarea clicilor, a urmat acum în Anglia. Un senzualist sleit pe tron, care nu ic cerea miniştrilor săi altceva decât să fie lăsat în pace, o aristocraţie dedată voluptăţilor şi un popor indiferent – erau cu toţii mulţumiţi, în absenţa oricăror convingeri publice şi pasiuni naţionale, să încredinţeze guvernarea ţării unui mare om, ale cărui hotărâri II scuteau pe suveran de a le lua, ale cărutorejudecăţi plăceau nobililor, şi ale cărui realizări orbeau mulţimea.

Dacele de Wellington a adus postului de prim-ministru o glorie nemuritoare, o amprentă de succes ce ar părea aproape că le cuprinde pe toate celelalte. Cunoştinţele sale erau de felul celor ce puteau fi aşteptate de la cineva ale cărui fapte formau o parte importantă a istoriei ţării. El îicunoştea personal şi intim pe suverani şi pe cei mai de frunte oameni de stat ai Europei, un soi de informaţii în care miniştrii englezi s-au arătat în genere cam deficienţi, dar fără de care conducerea treburilor noastre externe trebuia, în cazul cel mai bun, să fie făcută mai mult la întâmplare. El mai poseda şi talente administrative de cea mai înaltă categorie.

Tonul general al epocii, temperamentul ţării, marile calităţi şi înaltul caracter al primului ministru promiteau o

lungă şi prosperă administraţie. Singura persoană din guvern care, dintr-un concurs de circumstanţe mai curând decât dintr-o superioritate intelectuală asupra colegilor săi, avea competenţa necesară spre a-i fi rival, se mulţumea să-i fie succesor. În momentele sale cele mai ambiţioase, domnul Peel probabil că viza la o ţintă mai înaltă, şi cu tinereţea sa şi conducerea Camerei Comunelor cu care era însărcinat, nu exista niciun motiv să fim surprinşi de moderaţia sa. Convingerea că guvernarea va lua sfârşit numai la terminarea carierei sale publice era atât de generală, încât din clipa când şi-a luat postul în primire, partidul Whig a început să-i zâmbească, împăcarea politică a devenit expresia curentă a zilei, iar fuzionarea partidelor – trăncăneala cluburilor şi bârfa saloanelor feminine.

Cum a fost posibil ca un om atât de mare, într-o poziţie atât de măreaţă, să fi dat atât de complet greş, să-şi fi întrerupt guvernarea, să fi distrus partidul şi să-şi fi anihilat atât de total poziţia politică încât, chiar cu reputaţia sa istorică, de atunci el nu mai poate să apară în consiliile suveranului său decât într-un rol secundar, ca să nu zicem chiar echivoc?

Cu toate marile calităţi care-i vor asigura un loc în istoria noastră poate egal cu al lui Marlborough, ducele de Wellington avea totuşi o deficienţă care a fost obstacolul fatal al carierei sale politice. Episcopul Burnet, comentând influenţa extraordinară a lordului Shaftesbury, şi relatând cum un om politic atât de inconsecvent în purtarea sa şi atât de nesincer faţa de coâegii săi, a fost în stare să-şi stăpânească atât de complet ţara, observă „Puterea sa stă în cunoaşterea Angliei44

Şi acesta este exact felul de cunoştinţe pe care ducele de Wellington nu l-a avut niciodată.

Când regele, dându-şi seama că în lordul Goderich avea un ministru care, în loc de a lua singur hotărâri, îi cerea lui avizul, a trimis după ducele de Wellington să formeze guvernul, câteva persoane care au avut ocazia să-

şi formeze o părere asupra acestui subiect au putut să observe o schimbare în atitudinea acestuia. De-am îndrăzni să folosim o astfel de expresie referindu-ne la un astfel de om, am putea spune că ducele a fost oarecum stânjenit prin alegerea domnului Carming. Ea anihila mari speranţe, dejuca planuri măreţe şi anula pentru moment convingerea care, se pare, se maturiza de mult în mintea ducelui, şi anume că el era omul epocii sale, că realizările carierei sale militare nu fuseseră decât preludiul unei cariere politice şi mai ilustre, şi că-i era sortit să conducă, tot restul vieţii, în mod necontestat, destinele unei ţări ce-i datora în cea mai mare măsură rolul dominant în politica europeană. Moartea domnului Carming a reînviat, iar îndepărtarea lordului Goderich a reactivat, aceste idei.

Napoleon, la Sfânta Elena, discutând într-o conversaţie viitoarea carieră a învingătorului său, a întrebat... Ce are să facă Wellington? După toate câte a făcut, nu se va mulţumi să stea liniştit. Are să schimbe dinastia/4

Dacă marele exilat ar fi cunoscut mai bine adevăratul caracter al constituţiei noastre „veneţiene”, ar fi ştiut că, pentru a guverna Anglia în 1820, nu era nevoie să schimbe dinastia. Dar fostul împărat, greşit în teorie, avea totuşi dreptate în realitate. Era clar că energia omului care intrase de două ori victorios în Paris, care la Viena făcuse regi şi mediase între prinţi, nu se va mulţumi să lâncezească într-o situaţie eminentă dar lipsită de importanţă. Ducele începu îndată să-şi desfăşoare tactica sa politică. Ministerul lordului Liverpool, mai ales în ultima sa fază, era un focar de intrigi, şi deşi obstacolele erau numeroase, soarta lor favorabilă, în care ducele credea ferm, le-a îndepărtat pe toate. Dispariţia domnului Carming şi a lordului Castlereagh de pe scena politică erau egal de neaşteptate. În fine, ducele de Wellington ajunse prim-ministru, şi nimeni n-a ocupat acest post mai conştient de puterea sa şi mai hotărât s-o exercite.

Nu este aici locul să încercăm a acorda cuvenita

importanţă unei teme atât de instructive ca administraţia ducelui. Tratat în mod imparţial şi cu destulă informaţie, acest subiect ar constitui o contribuţie preţioasă la tezaurul cunoştinţelor noastre politice şi al experienţei noastre naţionale. De-a lungul scurtelor dar tumultuoaselor sale anale, notăm dovada continuă a importanţei acelei cunoaşteri „în care a stat puterea lordului Shaftesbury”. După douăzeci şi patru de luni, găsim o aristocraţie înstrăinată, fără ca prin aceasta să fie asigurată, simpatia poporului, şi în două ocazii diferite prejudecăţile, şi apoi pretenţiile burgheziei, tratate în acelaşi fel umilitor. Publicul a fost surprins să audă de oameni politici cu o îndelungată faimă parlamentară, în jurul cărora intelectualitatea naţiunii se grupase ani de-a rândul cu încredere, sau cel puţin cu viu interes, expulzaţi din guvern într-un fel foarte cazon, locurile lor fiind preluate de militari de mâna a doua ale căror nume erau complet necunoscute marii mase a poporului şi care niciodată n-ar fi râvnit la un post mai înalt decât acela de guvernator al unei colonii. Guvernarea începută cu aroganţă s-a terminat în panică. A urmat un interval de perplexitate, când a avut loc cea mai caraghioasă tentativă de coaliţie. Au fost promovaţi subalterni pe când negocierile erau încă în curs cu şefii lor, iar aceste negocieri, întreprinse cu atâta lipsă de fineţe, s-au terminat cu jigniri care au adăugat decepţiei politice ofense personale. Când până şi paraziţii săi au început să se arate descurajaţi, ducele a avut o idee care trebuia să dreagă toate neajunsurile şi – după ce scăpase din mână firele puterii, el a crezut că poate compensa toate printr-o lege asupra berii. S-a auzit un mârâit despre o reformă, dar nu era prea puternic. Mai avea încă timp să se salveze, însă ducele precipită o revoluţie ce ar fi putut fi amânată cu o jumătate de veac şi n-ar fi trebuit să ia o formă atât de gravă. În cele din urmă, el mai curând a fugit decât s-a retras. Începând guvernarea în stilul lui Brennus, şi-a terminat-o în felul războinicului gal trimis să-l ucidă pe

rivalul lui Sylla, care şi-a scăpat sabia din mină în faţa privirii neînfricate a celui ce trebuia să-i fie victimă.

Lordul Mamey a fost cruţat de emoţiile catastrofei. Numit într-un post înalt la curtea regală şi încă sperând că, graţie sprijinului partidului său, era destinat să înfăptuiască scopul ereditar al familiei sale, muri în deplină speranţă a coroanei ducale, venerând pe Wellington în credinţa că, până la urmă, se va vedea el însuşi duce. A fost un caz de eutanasie: a expirat de parcă s-ar fi sprijinit pe bagheta albă a rangului, bolborosind despre heraldicele frunze de căpşun[2].

Capitolul IV

— Dragul meu Charles, îi zise lady Mamey lui Egremont în dimineaţa de după Derby pe când, luând micul dejun împreună în salonaşul ei intim, îi povestea peripeţiile cursei, trebuie să uităm calul tău neascultător. Ţi-am trimis azi dimineaţă un bileţel pentru că voiam să te văd în mod special înainte de a ieşi. Treburile, continuă ea, privind mai întâi în jurul camerei spre a se convinge că nu era acolo nicio arătare care să asculte secretele ei de stat, treburile sunt într-o stare critică.

„Nicio îndoială despre asta”, gândi Egremont; oribila fantomă a zilei socotelilor părând a-şi impune prezenţa între el şi maică-sa, dar neştiind precis la ce făcea ea aluzie, continuă să-şi soarbă ceaiul şi spuse nevinovat:

— De ce?

— Va urma o dizolvare a parlamentului, zise lady Mamey.

— Ce spui? Venim la putere?

Lady Mamey datină din cap.

— Cei de astăzi: nu-şi vor ameliora majoritatea, făcu Egremont

— Sper că nu, zise lady Mamey;

— Păi, ai spus întotdeauna că la primele alegeri generale trebuie să venim la putere, oricine-ar dizolva parlamentul.

---

2 Semnele heraldice de pe coroana de duce.

— *Dar* asta era valabil când Curtea ţinea cu noi, ras –, punse lady Mamey cu un aer funebru.

— Cum? S-a schimbat regele? exclamă Egremont. Credeam că totul era în bună regulă!

— Totul *era* în regulă, zise lady Marney. Oamenii aceştia ar fi fost scoşi, dacă regele ar mai fi trăit măcar trei luni.

— Trăit! exclamă Egremont.

— Da, adeveia lady Marney, regele moare!

Egremont se lăsă înapoi în scaun, încet, cu o exclamaţie de surprindere.

— Mai poate trăi o lună, spuse lady Marney, dar nu mai poate trăi două. E cel mai strict secret, cunoscut pentru moment numai de patru persoane, şi ţi-l comunic şi ţie, scumpul meu Charles, cu acea încredere totală ce spet că va rămâne întotdeauna între noi, pentru că este un eveniment menit să influenţeze eventual foarte mult cariera ta viitoare.

— Cum asta, dragă mamă?

— Marbury! Am aranjat cu domnul Tadpole să te prezinţi la vechiul nostru târg. Cu guvernul în mâinile noastre la alegerile generale, după cum anticipasem, succesul era asigurat! în situaţia pe care o vom întâlni, lupta va fi mai grea, dar cred că vom izbândi, şi va fi o zi fericită pentru mine să fim iarăşi într-ale noastre şi să te văd în parlament, dragă fiule.

— Bine, dragă mamă, aş dori foarte mult să fiu membru al parlamentului şi mai ales să reprezint vechiul nostru târg, dar mă tem că alegerile vor fi foarte costisitoare, răspunse Egremont cu un aer întrebător.

— O, nu mă îndoiesc, zise lady Mamey, că vom avea împotriva noastră pe un monstru al burgheziei, vreun cizmar sau croitor, ori lumânărar, cu o pungă grea, predicând reforme şi practicând corupţia, exact cum au făcut liberalii sub Walpole. Corupţia era necunoscută pe vremea dinastiei Stuart, dar avem o bună înregistrare *a* votanţilor, îmi spune domnul Tadpole, şi un tânăr candidat

purtând vechiul nume va fi preferat, zise lady Mamey zâmbind. Şi voi merge acolo, din om în om, şi trebuie să facem tot ce putem.

— Am mare încredere în propaganda ta din om în om, zise Egremont, dar totodată sunt necesare şi muniţii…

— Sunt esenţiale, întrerupse lady Marney. Ştiu asta» În zilele noastre atât de stricate, dar desigur că fratele tău, lordul Marney, le va procura. Măcar atâta trebuie să facă şi el: să redobândim influenţa familiei şi să putem ridica iarăşi fruntea sus. îi voi scrie de îndată ce sunt sigură. Poate că vei face şi tu la fel, Charles.

— De, luând în consideraţie că nu mi-am văzut fratele de doi ani şi că nu ne-am despărţit în cei mai buni termeni…

— Dar toate astea s-au uitat.

— Graţie fericitei tale intervenţii, dragă mamă, care totdeauna fad numai bine în jurul tău. Şi totuşi, continuă Egremont după o scurtă pauză, nu sunt dispus să-i scriu lui Marney, mai ales ca să-i cer un serviciu.

— Bine, am să-i scriu eu, zise lady Marney, deşi nu pot considera aceasta ca o mare plăcere. Poate că ar fi mai bine dacă l-ai vedea tu mai întâi. Nu pot înţelege de ce stă mereu la Marney Abbey. Eu găsesc locul acela destul de plictisitor, de pe vremea când stăteam acolo. Tare aş dori să te fi dus şi tu acolo, măcar câteva zile.

— Ce să mai vorbim, nu m-am dus, dragă mamă, şi nici nu pot să mă duc acum. Am toată încrederea în tine. Dar eşti absolut sigură că regele e pe moarte?

— Îţi repet că-i un lucru cert, îl asigură lady Marney vorbind mai încet, dar pe un ton ferm, cert, cert, cert. Informaţia mea nu poate fi eronată, dar niciun lucru pe ldme nu trebuie să te facă să te pierzi cu firea în clipa de faţă. Să nu transpire nici umbra a ceea ce ştii.

Chiar atunci intră un servitor şi-i înmână lui lady Marney un răvaş. Ea îl de cu un zâmbet ironic pe buze. Era de la lady St. Julians, şi suna cam aşa:

Foarte confidenţial”.

„Draga mea lady Marney, este q informaţie greşită. E bolnav dar fără gravitate; o răceală, ca de obicei; nimic altceva. Îţi voi spune de unde am informaţia când ne întâlnim. Nu îndrăznesc s-o scriu. Te va satisface, îl dau înainte cu cadrilul meu.

Cu toată afecţiunea, a dumitale.

A. St. J.J

— Sybil *r*-Biata femeie I E întotdeauna greşită, zise lady Marney, aruncând bileţelul către Egremont. Cadrilul ei nu va avea loc niciodată, ceea ce e regretabil, fiindcă trebuia să consiste numai din fete foarte frumoase şi moştenitori de titluri nobiliare. Cred c-ar trebui să-i trimit câteva rânduri… şi scrise:

„Scumpa mea lady St. Julians, ce amabil din partea dumitale să-mi scrii şi să-mi trimiţi veşti atât de îmbucurătoare! Nu mă mir că ai dreptate, ca întotdeauna. Ştiu că a fost răcit şi anul trecut. Ce bine pentru cadrilul dumitale şi ce încântător are să fie! Te rog, mai comunică-mi dacă mai afli ceva de la informatorul dumitale care nu poate fi numit.

Cu aceeaşi afecţiune ca întotdeauna, C.M. &

Capitolul. V

Lordul Mamey lăsase mai mulţi copii; moştenitorul titlului era cu cinci ani mai mare decât următorul fiu, Charles, care în anul morţii tatălui său se afla la colegiul Christchurch, din Oxford, fiind în ultimul an dinaintea majoratului. La majorat primi suma de cincisprezece mii de lire, drept partea lui, din care o treime o şi cheltuise anticipat Egremont fusese crescut cu tot confortul şi luxul pe care rafinamentul îl poate închipui şi averea procura. Era un copil favorit. Părinţii săi se întreceau care mai de care să-l răsfeţe şi să-i satisfacă toate capriciile. Fiecare poznă era iertată şi fiecare fantezie împlinită. Putea încăleca orice cal dorea, şi dacă-l îngenunchea, ceea ce la altul ar fi fost considerat o greşeală flagrantă, la el era luată numai drept dovadă a unei firi îndrăzneţe. Dacă nu ajunsese extrem de egoist şi îndărătnic, ci mai curând

opusul unei asemenea firi, nu era din vina părinţilor săi, ci efectul unei naturi binevoitoare care-l dăruise cu un spirit generos şi o inimă sensibilă, deşi întovărăşite de o susceptibilitate ce acea dintr-însul o creatură impulsivă, părând chiar să afideze trecerea anilor sare ar fi adăugat firii sale oarecare prudenţă.

Tonul la Eton în zilele lui Charles Egremont nu era la un nivel atât de înalt ca în zilele noastre. Era în preajma neprevăzutului şi marii schimbări care, indiferent ce scop ar fi avut şi oricare i-ar fi fost rezultatele imediate, a avut cel puţin darul de a da prima lovitură pseudoaristocraţiei ţării. Pe atunci totul era în floare, numai soare şi miresme îmbătătoare; nicio adiere nu tulbura măcar splendoarea amiezii. Lumea pe atunci nu era făcută numai pentru puţini, ci pentru foarte puţini. Aproape că-puteai număra pe degete fericitele familii care puteau face orice şi puteau obţine orice. Părerea unui băiat de şcoală despre biserică era „Un trai îmbelşugat”, iar despre conducerea statului: „Târguri putrede”. Să nu faci nimic şi să primeşti totul de-a gata, era idealul unui băiat în ceea ce privea cariera masculină. Nu exista nimica în viaţă, şi prea puţin în temperamentul lui Charles Egremont, spre a face din el un caz excepţional în mulţime. El plutea, vesel şi în siguranţă în curentul strălucit.

Simpatizat de toţi la şcoală, idolatrizat acasă, prezentul îi apărea fără griji, iar viitorul îi asigura un loc în parlament de îndată ce va păşi în viaţa adultă şi, ca o consecinţă legitimă, moştenirea unui post strălucit la Curtea regală la timpul său.

Nu ambiţia, ci ideea de a se bucura de plăcer de existenţei părea să fie principiul vieţii sale. Obţinerea unei mitre episcopale, cu certitudinea unor venituri abundente legate de aceasta, nu l-ar fi putut convinge să renunţe la viaţa sa liberă, iar sacrificiul de sine care, în oarecare măsură, era cerut unui prelat, chiar în zilele acelea de precumpănire a puterii laice asupra celei clericale, nu-i surâdea deloc. El le lăsă coloniile fraţilor săi mai tineri, iar

propria sa părere despre o profesiune potrivită lui se limita la o cazarmă într-unul din parcurile Londrei, cu variaţia unor vizite la Windsor. Dar nu era nicio grabă pentru moment să te gândeşti la lucrurile acestea. Pentru moment, trebuia să se bucure de şederea la Oxford, aşa cum se bucurase de cea de la Eton. Aici tatăl său îi oferea nişte subsidii lunare extravagant de mari, încă mult sporite de bogate dijme din venitul personal al mamei. În timp ce îşi continua studiile, vânând şi vâslind, mânând tandemuri, călărind la întreceri, temperându-şi energiile în excesele petrecerilor tinereşti, anticipând astfel viaţa pe care dorea s-o ducă, cu riscul expulzării din universitate, într-o jalnică parodie a desfrâului din capitală, domnia ducelui de Welligton, care se presupunea a fi eternă, se prăbuşi dintr-odată.

Actul Reformei n-a încredinţat administraţia treburilor noastre în mâini mai capabile decât cele ce avuseseră grijă de ele înainte de înfăptuirea ei, pentru că membrii cei mai capabili ai guvernării actuale, cu câteva rare excepţii, şi acestea cauzate de circumstanţe excepţionale, fuseseră numiţi înainte ca Actul Reformei să fi fost luat în consideraţie. De altfel, acest memorabil act nici n-a creat un parlament cu o mai bună reputaţie în ceea ce priveşte calităţile publice ale membrilor săi, cum ar fi abilitatea politică, elocvenţa publică şi stima naţională – decât acela oferit de vechiul sistem. Dimpotrivă, uha dintre Camerele parlamentului a fost iremediabil degradată şi adusă în poziţia inferioară de curte de înregistrare, posedând mari privilegii cu condiţia să nu le exercite niciodată, pe când cealaltă Cameră, care la prima vedere şi privită superficial arăta simptome de o vitalitate extraordinară, acaparând în orbita ei toate treburile ţării, cercetată mai de aproape preia ceva din caracterul unei sacristii puţin mai selecte, îndeplinind un rol mai mult local decât general, asediată de milioane de cetăţeni critici şi gălăgioşi care nu pot pricepe de ce e necesar un senat privilegiat şi exclusiv pentru a exercita funcţiuni ce privesc

direct pe toţi, şi pe care mulţi dintre ei, în sfera lor cetăţenească, cred că le-ar putea soluţiona într-un fel tot atât de satisfăcător, dar desigur mai puţin ostentativ.

Dar dacă nu ne-a procurat o administraţie mai capabilă sau o adunare senatorială mai ilustră, Actul Reformei a avut poate o influenţă binefăcătoare asupra întregii ţări? Ori n-a avut? A ridicat el oare nivelul mentalităţii publice? A îndreptat sensibilitatea populară spre ţeluri mai nobile? A propus poporului englez un test mai înalt de respect şi încredere naţională decât înjositoarea calificare universal valabilă de la introducerea sistemului financiar olandez? Cine s-ar încumeta să pretindă acest lucru? Dacă un spirit de rapace lăcomie, profanând toată omenia vieţii, a fost copleşitorul păcat al Angliei în ultimul veac. şi jumătate, de la votarea Actului Reformei altarul lui Mammon a strălucit întreit adorat. A dobândi, a acumula, a te jefui unul pe altul, în virtutea unor fraze filosofice, a propune o utopie consistând. numai din Avere şi Trudă – aceasta a fost ocupaţia trepidantă a Angliei „eliberate* în ultinip doisprezece ani, până când am fost treziţi din lăcomia strădaniei noastre de gemetele unei intolerabile robii.

Trebuie oare să concludem atunci că unicul efect al Actului Reformei a fost să creeze în această ţară încă unul dintre acele interese de clasă pe care noi le învinuim astăzi sus şi tare că stau în calea unei ameliorări generale a situaţiei? Nu chiar aşa. Influenţa indirectă a Reformei a fost considerabilă şi ar putea avea în cele din urmă consecinţe importante. Ea a pus oamenii pe gânduri; a lărgit orizontul experienţei politice; a silit opinia publică să analizeze oarecum fazele istoriei noastre naţionale, să scruteze originea unor anomalii sociale, descoperite a nu fi chiar atât de vechi pe cât se crezuse, avându-şi începuturile în cauze cu totul diferite decât cele în care fusese învăţată să creadă. În acest fel s-a creat pe nesimţite un fond de cunoştinţe populare la care se poate face apel, nu fără speranţă, în tentativa de a risipi

misterele cu care, timp de aproape trei secole, scribii partidelor politice s-au trudit să complice o istorie naţională, şi fără îndepărtarea cărora nicio situaţie politică nu poate fi înţeleasă şi niciun rău social îndreptat.

Evenimentele din 1830 n-au adus nicio schimbare în felul de trai şi de gândire al lui Charles Egremont. El îşi fasona părerile politice după ale mamei sale, cu care era în permanentă corespondenţă. Lady Marney era una dintre cele mai distinse „femei de stat*, cum fusese botezată, pe vremea lui Charles I, lady Carlisle, o bună prietenă a Jady-ei St. Julians şi una dintre cele mai eminente şi fanatice partizane ale guvernării ducelui. Prima ei impresie la răsturnarea eroului ei a fost surpriza în faţa îndrăznelii adversarilor săi, amestecată cu o oarecare milă faţă de stupida lor ambiţie şi de scurta carieră pe care le-o prevedea. A rămas timp de o săptămână în încântătoarea aşteptare de a-l vedea pe duce rechemat, informând pe fiecare că „aceşti

& oameni nu pot forma un guvern”. Când clopotul de alarma al păcii, reformei şi economiilor a sunat, ea a zâmbit amar; îi părea rău pentru lordul Grey despre care avusese o părere mai bună, şi le acordă un an de existenţă, adăugând cu o pică ce o consola în parte, că „va fi o nouă afacere Carming”. În cele din urmă a apărut Actul Reformei, şi nimeni n-a râs cu mai multă poftă decât lady Marney – nici chiar Camera Comunelor căreia i-a fost prezentat proiectul.

Proiectul a fost respins, şi lady Mamey a dat un mare bal pentru a sărbători evenimentul şi a compensa pe negustorii londonezi de pierderea privilegiilor proiectate. Lady Mamey se pregătea tocmai să-şi preia îndatoririle de la Curte când, spre marea ei mirare, auzi bubuitul tunului care anunţa dizolvarea parlamentului. Era prea mult la curent cu secretele lui Taper şi Tadpole spre a nu-şi da seama de consecinţe. Se cufundă în fotoliul ei şi-l denunţă pe lordul Grey drept trădător al clasei sale.

Lady Mamey, care de şase luni îi tot scrisese fiului ei

aflat la Oxford cele mai fermecătoare şi mai pline de haz scrisori, zeflemisind întreg guvernul, îl anunţa acum pe Egremont că o revoluţie era inevitabilă, că orice proprietate va fi imediat confiscată, că sărmanul şi naivul rege va fi dus la efaşod, ori în cel mai bun caz trimis înapoi la Hanovra, iar întreaga nobilime, marii moşieri şi oricine poseda ceva – ghilotinaţi fără nicio remuşcare.

Fie că prietenii săi urmau să revină imediat la putere, fie că averea lor avea să fie în cele din urmă confiscată, rezultatele practice în ceea ce-l privea pe el îi păreau identice lui Charles Egremont. De aceea îşi continuă neschimbată activitatea la Oxford şi intră în viaţa reală în anul 1833, ca fiu mai tânăr, cu gusturi extravagante şi obiceiuri costisitoare, cu o reputaţie de talente strălucite dar necultivate – dat fiind că bruma de cunoştinţe pe care o dobândise la Eton era cam infantilă, iar după aceea nu mai studiase nimic –, cu multe aptitudini bărbăteşti, şi cu o înfăţişare şi o faţă ce atrăgeau de îndată simpatia şi asigurau afecţiunea. Într-adevăr, un fizionomist ar fi dedus cu greu din atitudinea şi înfăţişarea lui – Egremont felul de viaţă în care se complăcuse, ori ce caracter avea. Aspectul general şi expresia trăsăturilor sale în repaus erau gânditoare; un aer de rafinament distingea fruntea bine formată; gura sa respira simpatie, iar ochii castanii străluceau de tandreţe. Când vorbea, blândeţea vocii sale era în armonie cu restul înfăţişării.

Doi ani petrecuţi în cercurile cele mai rafinate ale societăţii noastre au avut o fericită influenţă asupra înfăţişării generale a lui Egremont, şi putem spune că i-au completat educaţia. El avu bunul simţ şi gust de a nu lăsa ca pasiunea sa pentru sport să-l determine să folosească jargonul sportiv; se lăsă dominat de binefăcătoarea influenţă feminină, ceea ce, cum se întâmplă îndeobşte, i-a dat maniere mai plăcute şi un spirit mai ascuţit. Avea norocul să aibă o mamă inteligentă şi a ştiut să aprecieze acest dar de nepreţuit. Lady Marley poseda o adâncă cunoaştere a societăţii şi avea oarecare experienţă cu

natura omenească, pe care credea că o explorase până la străfundurile ei. Ea se mândrea cu un tact deosebit, fiind într-adevăr foarte rapidă în sesizarea situaţiilor, dar era totodată atât de energică încât abilităţile. ei nu rămâneau întotdeauna neobservate. Deşi foarte convenţională, nu era totuşi lipsită de impulsuri naturale; era vioaie şi ar fi fost extrem de agreabilă dacă n-ar fi urmărit mereu să pară spirituală şi, desigur, ar fi exercitat o mult mai mare influenţă în societate dacă n-ar fi fost atât de dornică s-o arate. Totuşi, cu încă mult farmec personal, maniere deschise dar la nevoie ferme, o minte ascuţită, o limbă vioaie, un spirit optimist şi o înaltă poziţie socială, lady M'amey era extrem de simpatizată peste tot şi adorată de copiii ei, pentru că era o mamă foarte iubitoare şi sinceră.

La vârsta de douăzeci şi patru de ani, Egremont se îndrăgosti; a fost o adevărată pasiune. Ca atâţia alţii, zburase din floare în floare şi, ca şi atâtora, i se păruse că ultimul parfum era cel mai îmbătător, zburând totuşi mai departe. Dar acum era prins de-a binelea. Obiectul divin era o frumuseţe nou apărută de care toată lumea era entuziasmată. Egremont s-a prezentat şi el printre admiratori. Lady Arabella era nu numai frumoasă, ci-şi inteligentă, fascinantă. Prezenţa ei era o sursă de inspiraţie, cel puţin pentru Egremont. Ea binevoi să-i aprecieze compania; îl puse în valoare prin atenţia ce i-o dădea; numele lor începură să fie menţionate împreună. Egremont se lăsă furat de visuri măgulitoare. Începu să regrete că nu alesese vreo profesie, că îşi irosise bună parte din micul său patrimoniu; se gândea la dragoste într-o căsuţă, la arendarea unei moşii; la ideea de a trăi mai mult în reşedinţa maică-sii şi câte puţin cu frate-său; se gândi la ocupaţii juridice sau bisericeşti, o dată chiar la Noua Zeelandă. Favorit al naturii şi al vieţii mondene, acum pentru prima oară în viaţa sa Egremont îşi dădu seama că există ceva în viaţă care, cu toată strălucirea aparentă a prezentului, îi putea pregăti pentru viitor, când tinereţea va fi dispărut şi strălucirea socială se va fi

întunecat, o soartă sumbră şi amară.

Din aceste visuri a fost trezit printr-o dureroasă schimbare a purtării adoratei sale. Mama lui lady Arabella se alarmase. îi plăcea ca fiica ei să fie admirată chiar şi de „fii mai tineri”, dar numai de la o anumită distanţă. Numele domnului Egremont fusese menţionat prea des. Apăruse alături de acela al fiicei sale chiar şi într-un ziar de duminică. Măsurile cele mai drastice erau necesare – şi au fost luate. Încă zâmbitoare când se întâlneau, încă amabilă când conversau, părea că prin cine ştie ce magie, care-l lăsa perplex pe bietul Egremont, întâlnirile lor deveniră din zi în zi mai rare şi ocaziile de conversaţie mai puţin frecvente. Pe la finele sezonului londonez, lady Arabella alese din mulţimea admiratorilor ei egal de calificaţi pe un tânăr lord cu mare avere şi din „vechea nobilime”, o situaţie foarte satisfăcătoare pentru tânăra mireasă, dat fiind că bunicul ei nu fusese decât un director al Companiei Indiilor Orientale.

Această pasiune nefericită a lui Charles Egremont, cu toate consecinţele şi circumstanţele ei umilitoare, a fost doar primul şoc al vieţii pe care îl resimţim, primul care ne obligă cu adevărat să gândim. Am trecut cu toţii prin această experienţă umilitoare a catastrofei, când iluziile încep să dispară, când imaginaţia noastră frustrată şi vanitatea noastră jignită ne dau pentru prima oară să înţelegem că nu suntem nici infailibili, nici irezistibili. Din fericire, aceste prime lecţii experimentale sunt destinate tinereţii; şi oricât de amare şi de greu de suportat ar fi, tortura noilor noastre impresii, impulsul optimist al acelei perioade a vieţii ne poartă înainte. Primul nostru accident de acest fel ne mână în genere la prima noastră călătorie. Decepţia cere schimbare de orizont, disperarea – schimbare de cadru. Egremont îşi părăsi patria, hotărât să nu se mai întoarcă niciodată, dar peste un an şi jumătate reveni – un om mult mai înţelept. Părăsind Anglia într-o stare sufletească serioasă, după ce gustase. din belşug plăcerile frivole ale existenţei, era acum gata să observe,

să întrebe, să reflecteze. Noile lucruri din jurul său îi stârneau interesul şi, cel mai important avantaj al călătoriilor, avu ocazia să întâlnească oameni remarcabili, ale căror conversaţii îi deschideau mintea, şi mintea sa merita să fie deschisă. Au început să fie răscolite într-însul energii de care nu-şi dăduse până atunci seama; s-a trezit la el o curiozitate care-l făcea să cerceteze şi să citească. A descoperit că, pe când îşi închipuise că educaţia sa era completă, de fapt nici nu o începuse încă, şi că deşi fusese la colegiu şi la universitate, nu ştia de fapt nimic. Să ştii că nu ştii nimic, e un mare pas către cunoaştere. Măreţul sistem al bunelor maniere şi al sentimentelor rafinate, în cadrul căruia fusese născut şi crescut, a început să se prăbuşească în faţa unui intelect emancipat şi a unei inteligenţe în ascensiune. Inima sa generoasă refuza să-l lase să reia acea existenţă arogantă şi lipsită de căldură în care simpatia şi adevărata mărire erau absente”.

La începutul primăverii anului 1837, Egremont se reîntoarse în lumea în care strălucise pe vremuri şi pe care o crezuse odată că ar cuprinde tot ce putea interesa sau ocupa un om. Maică-sa, încântată de a-l avea din nou la ea în casă, eliminase între timp ceva din răceala de lungă durată dintre el şi fratele său mai mare. Vechile sale cunoştinţe îl salutară cordial şi-l prezentară noilor eroi ce apăruseră pe firmamentul Londrei în timpul cât lipsise. În aparenţă, Egremont părea chiar diăpus să reia, poate fără prea mare entuziasm, acelaşi fel de viaţă ca mai înainte. Frecventa adunări, lâncezea prin cluburi, călărea în Hydepark, tândălea la operă. Dar exista o diferenţă între viaţa sa de pe vre – muri şi cea de după călătoriile făcute: îşi dădea acum seama că era în căutarea unui scop şi medita în continuu asupra unei activităţi, totuşi încă neştiind cum să acţioneze. Poate că această lipsă de a-şi găsi vreun interes real a fost aceea care l-a împins din nou, ca distracţie, către terenurile de curse. Era o ocupaţie care i se părea totuşi mai reală decât viaţa de salon, plină de afectare, idei pervertite şi pasiuni fictive. Oricare or fi fost

impulsurile sale, Egremont era desigur foarte interesat în Derby şi, bine familiarizat cu misterele curselor de cai, se încrezuse într-atâta în informaţiile primite, încât, cu impulsivitatea sa naturală, pariase o sumă foarte mare pe calul ce trebuia să câştige, dar care ieşise numai al doilea.

Capitolul VI

*

Cu toate confidenţele lui lady St Julians şi cu toate informaţiile ei excepţionale, sănătatea regelui nu s-a ameliorat; totuşi nu se vorbea decât de o răceală, numai de o răceală. O recunoaştere a realităţii a fost lăsată să apară în Buletinul Curţii, cum că „Maiestatea Sa a fost uşor indispusă în ultimele zile”, dar aceasta a fost curând urmată de o asigurare foarte pozitivă că hotărârea favorită şi de mult concepută a Maiestăţii Sale de a da un banchet oficial cavalerilor celor patru ordine va deveni curând realitate. Lady St. Julians a fost prima informată de această importantă hotărâre care-i confirma primele convingeri. Ea hotărî să meargă înainte cu organizarea cadrilului proiectat. Egremont, el însuşi preocupat de realizarea unui proiect de viitor, fu uluit de acest anunţ şi de încrederea neclintită a lui lady St. Julians. El o consultă pe maică-sa, dar lady Mamey clătină din cap:

— Biata femeie! zise ea. Totdeauna e greşit informată. Eu ştiu, continuă ea, punând un deget pe buze, că prinţul Esterházy a insistat de numeroase ori asupra mult amânatei sale investituri cu Marea Cruce, spre a putea şi el lua parte la acest banchet, şi i s-a anunţat că lucrul e imposibil dat fiind sănătatea regelui. Dacă o simplă investitură este imposibilă, atunci un banchet oficial pentru cele patru ordine e foarte puţin probabil. Nu, încheie lady Marney cu un suspin, e o grea lovitură pentru noi toţi, dar degeaba închidem ochii; pe sărmanul, dragul nostru rege, nu-l vom mai vedea niciodată.

Şi, cu o săptămână mai târziu, apăru primul buletin al sănătăţii regelui. De acum înainte, deşi mulţimea uşor de înşelat studia buletinele zilnice cu mare interes,

speranţele, speculaţiile şi aranjamentele ei fiind influenţate de fiecare frază, pentru cei iniţiaţi nu mai exista niciun fel de îndoială. Toţi ştiau că s-a sfârşit, iar lady St Julians, renunţând la cadrilul proiectat, începea să caute locuri unde fiii ei ar putea fi aleşi în parlament.

— Ce fericire să ai o mamă inteligentă! exclamă Egremont în timp ce reflecta asupra raportului agentului său electoral.

Lady Marney, prevenită la timp de catastrofa ce se apropia, trăsese toate foloasele din avantajul unei informaţii prealabile. îi făcea mare plăcere s-o întâlnească pe lady St. Julians circulând distrata prin oraş, oprindu-se pe la cluburi, având convorbiri discrete cu membri ai administraţiei, aranjând combinaţii ingenioase dar sterile, prin care vreunul dintre fiii ei să se prezinte la alegeri în coaliţie cu vreun parvenit bogat, spre a nu participa la cheltuieli şi a ieşi totuşi primul. Iar în acest timp lady Marney, calmă şi zâmbitoare, avea plăcerea cotidiană de a o asigura pe lady St. Julians ce uşurare era pentru ea să ştie că fiul ei Charles s-a fixat asupra locului unde să fie ales. Lucrul fusese într-adevăr aranjat de câteva săptămâni.

— Dar să ştii, adăugă lady Marney, cu tonul cel mai mieros posibil şi o privire caldă de prietenie, eu n-am crezut niciodată în povestea cu răceala regelui.

Între timp, iminentul eveniment schimba întregul aspect al lumii politice. Moartea regelui înaintea aplicării noilor norme electorale era cea mai grea lovitură dată pseudoconservatorismului de când Maiestatea Sa, folosind o birjă, se dusese până la Westminster şi dizolvase parlamentul în 1831. Se calculase de către cei de seama lui Tadpole şi Taper că o dizolvare a Camerei Comunelor de către sir Robert Peel, după aplicarea noilor liste electorale din 1837, i-ar da o majoritate sigură, nu prea mare dar suficientă; o majoritate docilă; vreo douăzeci şi cinci ori treizeci de oameni care, cu probabilitatea unuia sau două titluri de lord fluturate ademenitor la oarecare

distanţă şi cu o jumătate de duzină de baronii reale, cu degrevări vamale pentru alegătorii lor şi invitaţii la balurile Curţii pentru soţiile lor, ar putea fi convinşi să salveze statul. O, Anvechi şi glorios regat, ce stranii sunt destinele organizaţiei tale sociale! înţelepciunea saxonilor, bravura normanzilor, capacitatea politică a Tudorilor, simpatiile naţionale ale Stuarţilor, dârzenia casei de Hanovra de mai târziu luptând împotriva suveranităţii şale înrobite – acestea sunt marile calităţi ce timp de o mie de ani au asigurat dezvoltarea ta naţională. Şi acum, toate memorabilele tale dinastii îşi termină domnia cu guvernarea necinstită a vreo treizeci de afacerişti necunoscuţi şi anonimi. Cei treizeci din Atena – cel puţin erau tirani; erau oameni marcanţi. Dar obscura majoritate care, sub constituţia noastră actuală, e menită să guverneze Anglia, e tot atât de secretă ca un conclav veneţian. Însă totul depinde de hotărârile lor întunecoase. Pentru a promova sau a opri o măsură importantă care ar putea influenţa soarta a milioane de cetăţeni încă nenăscuţi şi caracterul viitor al naţiunii – să luăm, de pildă, sistemul naţional de educaţie – ministrul respectiv trebuie să împartă jaful statului între membrii clanului analfabet, pleava ce se ridică la suprafaţa partidului, sau să promită onoruri care sunt onorabile numai când, prin transmiterea lor, acordă şi primesc strălucire, când sunt răsplata serviciilor publice şi a virtuţii, distincţia valorii şi a geniului. Este imposibil ca sistemul celor treizeci să poată dăinui multă vreme într-o epocă de spirite cercetătoare şi agitate ca a noastră. Un atare sistem ar putea fi potrivit intereselor cumpănite şi guvernărilor alternate ale unor organizaţii oligarhice rivale, dar poate persista numai prin subordonarea suveranului şi degradarea mulţimilor; el nu mai poate fi în acord cu o epocă al cărei geniu va dovedi în aurind că atât Puterea cât şi Poporul sunt amândouă de neînvins.

— Nu poate rezista zece zile, zicea cu o privire triumfătoare un fost ministru de finanţe din partidul Whig

către domnul Taper, întâlnindu-l pe Pall-Mall. Veţi dispărea de la putere pe restul vieţii.

Nu fiţi prea din cale afară de siguri pe voi, răspunse disperat consternatul Taper. Nu e neapărat sigur că, dacă o să cădem noi, vă ridicaţi voi.

Ce vrei să spui?

Există o persoană pe lume numită lordul Durham, răspunse foarte solemn domnul Taper.

— Aşi! făcu ministrul.

— Puteţi să râdeţi, zise domnul Taper, dar dacă avem un guvern radical, după cum cred şi sper, el nu va fi în stare să facă destule presiuni ca în ’31. Şi, cu ajutorul bisericii, al legii griului şi al reginei-mame, ne vom putea adresa ţării cu aceleaşi şanse ca oricare altul.

— Pariez pe Melbourne contra tuturor celorlalţi concurenţi, chiar acum, propuse ministrul.

— Lordul Durham a luat masa miercuri la palatul Kensington, răspunse Taper, şi şu era niciun whig prezent.

— Da, Durham vorbeşte foarte frumos la masă, replică ministrul, dar n-are în el destulă energie. Când vom avea prinţ moştenitor, lordul Melbourne intenţionează să-l propună pe Durham aghiotant al prinţului moştenitor, şi asta-l va face să stea liniştit.

— Ce-aţi mai auzit? interveni domnul Tadpole, alăturându-li-se. Mi s-a spus că s-a întremat.

— Nu te îmbăta cu speranţe goale, făcu ministrul.

— Bine, vom auzi ce se spune la tribunalele electorale, zise Tadpole cu o privire îndrăzneaţă.

— Cui îi e teamă? întoarse vorba ministrul. Nu, nu, dragul meu, eşti complet greşit; cota-i destul de mare pentru a merita să fie jucată, şi să nu-ţi închipui că suntem atât de nepricepuţi încât să pierdem cursa din lipsă de jocheu. Aiureala voastră de înregistrare nu va avea niciun efect împotriva unei noi domnii. Oamenii noştri de seamă intenţionează să se facă auziţi, vă rog să mă credeţi. 11 avem pe Croucher; vom denunţa corupţia şi pe conservatori prin tot regatul, şi dacă asta n-ajunge, vom

jura până răguşim că regele din Hanovra este amestecat într-un complot spre a detrona pe tânăra noastră regină.

Şi cu aceste vorbe, triumfătorul ministru le dori o bună dimineaţă celor doi vrednici prieteni.

— Au desigur o foarte bună lozincă, zise Taper pe un ton lugubru.

— Poate că noul registru electoral ar fi mai bun, zise Tadpole, dar totuşi au o lozincă foarte bună!

Buletinele despre sănătatea regelui deveniră zilnic mai semnificative; criza se apropia, în mod evident. Oricând, o dizolvare a parlamentului e menită să provoace o mare agitaţie; combinată cu o nouă domnie, ea înflăcărează paşi unde tuturor claselor sociale. Până şi sărăcimea începe să tragă nădejde; vechea şi sănătoasa superstiţie, cum că suveranul mai poate să-şi exercite puterea, încă dăinuie, şi mulţimile năpăstuite sunt încă, dispuse să creadă că efectul său binefăcător li se va arăta. lor cu această ocazie. Cât despre aristocraţie „o nouă domnie o aduce într-o nespusă agitaţie. O viziune năucitoare de coroane nobiliare, de stele şi panglici, zâmbete şi locuri la Curte obseda gândirea ei la amiază şi visurile la miezul nopţii. Apoi, nu trebuie uitate nenumăratele cazuri în care se poate presupune că evenimentul în pregătire va oferi în fine ocazia unei distincţii, sau dimpotrivă a unui mult temut dezastru: sutele, miile ce intenţionează să intre în parlament, şi cei, mai puţin numeroşi, ce dimpotrivă se tem să nu fie daţi afară. Ce schimbare catastrofală de la tândăleala de pe St. James Street la hoinăreala pe cheiul ce duce la expatriere, sau după prânziri la Brooks şi cine la Crockfords, să fii salvat de mizerie printr-o intervenţie amicală ce te trimite în vreo calitate oficială către Sidney sau Swan River.

Acum e momentul să se prezinte toţi cei ce au vreo pretenţie pretenţie pentru că şi-au cheltuit banii, ceea ce nu i-a rugat nimeni să facă, dar care i-au cheltuit de dragul partidului. Ei n-au scris niciodată nimic pentru acest partid, nici n-au vorbit vreodată pentru el, şi nu i-au adus

măcar un vot în plus, afară de al lor, dar îşi ridică pretenţiile la o recompensă: un post într-o comisie, oricare-ar fi ea, sau de consul oriunde. Dacă nu există niciun loc liber, sunt gata să accepte un titlu nobiliar. Pe vremuri trăgeau nădejde la Consiliul Regal, dar s-ar mulţumi acum cu onoruri ereditare. Dacă nu pot obţine niciuna dintre acestea, vor accepta un post în ministerul de finanţe, pentru un fiu mai tânăr. Poate că o vor obţine la timpul său, dar pentru moment umblă mârâind după un post de controlor de măsuri şi greutăţi, sau reuşesc cu dibăcia disperării să transforme un vameş maritim într-unul de uscat. Dar nu-i nimic mai uşor decât să ceri – afară doar să refuzi.

Dar ascultaţi! Sună clopotul! Totul s-a terminat. Din clopotniţa catedralei metropolei ni se anunţă moartea ultimului fiu al lui George al III-lea ce va domni probabil în Anglia. A fost un om bun, cu sentimente şi simpatii, mai mult lipsit de cultură decât de abilitate, cu un spirit al datoriei şi cu ceva din concepţia de ce ar trebui să fie un suveran englez. Pace fie numelui său! Acum suntem chemaţi să asistăm la o scenă diferită.

Într-un palat dintr-o grădină – nu într-o cetate trufaşă, mândră de faima ei, dar întunecată de violenţele vremurilor trecute, nici într-o reşedinţă regală, strălucind în splendoare, dar pătată de intrigile Curţii şi ale clicilor – într-un palat dintr-o grădină deci, loc de întâlnire a tinereţii, nevinovăţiei şi frumuseţii, se auzi o voce care-i spuse fecioarei să se urce pe tronul ei!

Marele sfat al ţării este convocat pentru prima dară în domnia ei. Aici s-au strâns prelaţii, căpeteniile şi oamenii de frunte ai regatului; preoţii religiei care consolează sufletele, eroii victorioşi ai spadei, mânuitorii puterii care au hotărât soarta imperiilor, oameni încărunţiţi degriji, renume şi vârstă, îngrijitorii misterelor divine, oameni care au trudit în consilii secrete, care au înfruntat oştile Europei pe câmpurile de luptă, care s-au zbătut în conflictele încă mai neiertătoare ale unor adunări

pline de ambiţie; şi, de asemenea, oameni din care unii erau stăpâni peste mii de vasali şi mari proprietari ai unor întregi provincii, totuşi niciunul a cărui inimă să nu bată în aşteptarea primei apariţii a fecioarei care urmează să se urce acum pe tron.

Zumzetul unor conversaţii ţinute cu jumătate de voce încercând să mascheze emoţia latentă, emoţie pe care chiar unii dintre cei mai de seamă au mărturisit-o mai târziu, domneşte în strălucita adunare, acea mare de penaje, de decoraţii scânteietoare şi de robe superbe. Ssst, porţile se deschid; vine; tăcerea este tot atât de profundă ca într-o pădure la miezul zilei. Însoţită un moment de regina-mamă şi de doamnele de onoare, care fac o plecăciune şi se retrag, Victoria suie treptele tronului – o fată, singură, pentru prima pară într-o adunare de bărbaţi.

Cu o voce dulce şi mişcătoare, şi într-o atitudine calmă care arată mai curând conştiinţa grijulie a îndatoririlor ei de suverană decât o lipsă de emoţie, regina anunţă urcarea ei pe tronul strămoşilor săi şi umila-i speranţă că divina providenţă va binecuvânta împlinirea înaltelor îndatoriri ce-i sunt încredinţate.

Prelaţii, căpeteniile şi oamenii de frunte ai regatului se apropie atunci de tron şi, îngenunchind în faţa ei, îi jură credinţă şi supunere.

Credinţă jurată uneia ce domneşte peste o ţară pe care nici marele macedonean n-ar fi putut s-o cucerească; şi asupra unui continent pe care nici Columb nu l-a visat vreodată, unei regine a tuturor mărilor, şi a multor neamuri îndepărtate.

Nu despre acestea doresc să vorbesc aici, ci de o naţiune mai apropiată de tronul ei, o naţiune care în acest moment o priveşte cu emoţie, cu dragoste, poate cu speranţă. Frumoasă şi senină, ea are sângele şi frumuseţea saxonilor. Va fi oare glorioasa ei soartă să aducă alinare milioanelor de suferinzi, şi cu acea mână dalbă care ar putea inspira trubaduri şi răsplăti cavaleri va putea ea oare rupe ultimele zale ale lanţului iobăgiei saxone?

CARTEA 11

Capitolul I

Clădirea căreia i se mai zicea încă Marney Abbey *, deşi departe de locul vechii mănăstiri, era o vastă construcţie ridicată către sfârşitul domniei lui James I, în stilul solemn şi pitoresc al acelei epoci. Aşezată pe o impozantă înălţime, în centrul unui parc întins şi împădurit, prezenta o faţadă cu două aripi proiectate înainte şi de aceeaşi dimensiune ca centrul, formând astfel un pătrat fără o latură. Vechile zăbrele fuseseră îndepărtate, aşa că ferestrele actuale, deşi practice, erau în dezacord cu restul construcţiei. Totuşi vechea uşă de intrare din centrul clădirii mai rămăsese intactă, ca un fenomen remarcabil de sculptură fantastică: coloane ionice din stejar negru, cu o mare abundenţă de fructe şi flori, capete de cerb şi duhuri ale pădurii. Întreaga clădire era încoronată cu un imens fronton care, la prima vedere, părea o lucrare de fantezie, dar privit mai de aproape, oferea, în litere gigantice, deviza casei Marney. Portalul dădea direct într-un hol, cum arareori se mai găsesc astăzi, cu platforma, paravanele, galeria şi uşiţa de serviciu, toate perfecte şi toate din stejar sculptat, la fel ca uşa de intrare. Luxul modern şi gustul rafinat al soţiei fostului lord făcuseră din Marney Abbey un loc tot atât de remarcabil prin confortul ce-l oferea şi agrementul găzduirii, cât şi prin vechea lui aşezare şi strălucire. Camerele erau în genere mobilate cu toate comodităţile şi splendoarea castelului modern al unui nobil de astăzi, dar măreaţa galerie din veacul al şaptesprezecelea mai era încă păstrată intactă şi se folosea] a mări ocazii drept cameră de recepţie. Te urcai până la ea

Abat ia sau mănăstirea Marney.

pe scara principală şi ajungeai la ea printr-un lung cori” dor. Ocupând întreaga întindere a uneia dintre aripi, era lungă de o sută de picioare şi lată de patruzeci şi cinci, cu pereţii acoperiţi de o colecţie de picturi bogate de interes istoric, iar covoarele de Axminster, scrinurile,

mesele sculptate şi o mare varietate de fotolii, ingenios grupate, îi. dădeau până şi acestei solemne încăperi un aer viu şi îmbietor.

Lordul Mamey, deşi cu icâţiva ani mai în vârst a decât Charles Egremont, era încă în floarea tinereţii. Era un bărbat frumos; exista chiar o anumită asemănare între cei doi fraţi, deşi expresia şi atitudinea lor erau cu totul diferite. De aceeaşi înălţime şi cu o înfăţişare apropiată, cu un aer de familie în trăsături, asemănarea lor se oprea aici, Felul de a fi al lordului Mamey îi trăda caracterul: cinic, fără sentimente, arogant, prozaic, dur. Era lipsit de imaginaţie, iar prospeţimea tinereţii i se sleise de mult, dar avea o minte ascuţită, era intransigent şi tenace până la încăpăţânare. Deşi educaţia sa formală fusese cu totul insuficientă, citise mult ulterior, în special literatură franceză. Îşi formase judecata cu teoriile lui Helvetius, al cărui sistem filosofic îl găsea perfect şi în care avea cea mai mare încredere. Înarmat cu principiile marelui său. maestru, credea că poate trece prin viaţă cu armura sa morală de nepătruns, şi în toate circumstanţele vieţii îţi dădea impresia că era deplin conştient de intenţia ta de a-l înşela, că îţi acorda chiar oarecare respect pentru acest lucru, dar privirea rece şi neprietenoasă îţi da de înţeles că te descifrat şi-ţi sfida intenţiile.

Nu existase niciodată o prea mare intimitate între fraţi, chiar în anii copilăriei, şi puţin timp după majoratul lui Egremont relaţiile lor se răciseră încă. Urmau să se întâlnească acum pentru prima oară de la întoarcerea* lui Egremont de pe continent. Mama lor le aranjase reconcilierea. Urmau să se revadă ca şi cum n-ar fi existat niciodată vreo neînţelegere între ei; lordul Mamey pusese drept condiţie să nu existe nicio „scenă” între ei. Prevenit de «ararea iminentă a lui Egremont, lordul Mamey avu grijă să fie reţinut în acea zi până târziu cu nişte consilii nr-importante, şi îşi făcu apariţia numai cu câteva minute înainte ca cina să fie servită, găsindu-l astfel pe fratele său nu numai cu contesa şi cu o ifeară prietenă a acesteia care

locuia la ei, dat, ca g garanţie în plus împotriva oricărei explozii sentimentale, şi cu prezenţa vicarului din Marney şi a unui anume căpitan Grouse, un fel de aghiotant al lordului, care împuşca vânat şi ştia să-l jupoaie, juca biliard cu Marney şi ştia să piardă; avea într-adevăr toate calâţăţile care îl făceau agreabil unei femei sau puteau face «plăcere unui bărbat: *dansa*, cânta, desena, confecţiona muşte artificiale pentru pescuitul păstrăvilor, dresa cai de călărie, supraveghea vechilii şi majordomii, putea face toată lumea din jurul său să se simtă faine; luând asupră-şi toate sarcinile casei.

Tânăra lady Marney îl primise, pe Egremont într-un fel care arăta extrema ei satisfacţie de a-l avea din nou sub acoperişul reşedinţei fratelui său. Când sosi, şi desigur ar fi preferat să fie condus direct la apartamentul său, i se transmise pe loc comunicarea prin care i se făcea cunoscută dorinţa cumnatei sale de a-l vedea îndată. Ea îl primi singură şi cu multă căldură, Era frumoasă şi plăcută ca luna mai, cu o faţă delicată dar strălucitoare, păr cash taniu bogat şi ochi mari albaştri. Jfru era încă mamă, dar avea ceva din demnitatea unei matroane şi totodată timiditatea persistentă a unei fecioare.

Egremont fu fericit s-o revadă pe cumnata sa în salon înainte de cină. Se aşeză lângă ea şi, răspunzând întrebărilor ei, îi povesti ceva din călătoriile sale Vicarul, reprezentant caracteristic al bisericii puritane, dădea dezaprobator din cap în timp ce tânăra prietenă a lui lady Marney comenta asupra excelentelor povestiri ale domnului Paget, iar căpitanul Grouse, purtând o cravată albă foarte strânsă, pantaloni colanţi spre a-i pune în valoare picioarele faimoase, ciorapi transparenţi şi pantofi bine, lustruiţi, adopta diverse atitudini teatrale în fundal, dresând totodată seterul lui lady Marney să facă sluj., când uşa se deschise, lăsându-i să intre pe lordul Marney, care, spre a fi şi mai ferit de vreo scenă, nu era singur, Era întovărăşit de un vecin şi coleg magistrat, sir Vavasour Firebrace, un baronet din cea mai veche spiţă şi un

gentleman dintr-o mare familie şi cu multă avere.

— Ei, Charles!

— Ce mai faci, George?

Şi cei doi fraţi îşi dădură mina.

Asta-i felul englezesc, şi chiar de-ar fi fost dispuşi să-şi cadă unul altuia în braţe, probabil că n-ar fi mers mai departe.

După câteva minute se anunţă că cina era servită, astfel că, la adăpostul posibilităţii unei scene, cu o solidă pof tă de mâncare şi înconjurat de felurile de bucate care-l, puteau satisface în modul cel mai agreabil, a început să apară un fel de vag sentiment de afecţiune frăţească în inima lordului Marney. Era chiar bucuros că-şi revede fratele, îşi amintea de zilele când încălecau împreună poneii lor şi jucau cricket împreună. Vocea sa luă un ton mai cald, ochii îi scânteiau, şi în cele din urmă exclamă

— Să ştii, bătrâne, sunt chiar fericit să te văd din nou aici. Hai să bem un pahar de vin împreună.

Firea mai sentimentală a lui Egremont era foarte predispusă să răspundă acestei manifestări de afecţiune, oricât ar fi fost de palidă, şi într-adevăr, pentru o serie de motive, nu fără o puternică emoţie se regăsea el acum din nou la Marney. Era aşezat lângă amabila sa cumnată, care părea fericită de neaşteptata cordialitate a soţului ei şi îşi dădea silinţa, printr-o serie de drăgălăşenii, să sprijine expresia sentimentelor lui de prietenie. Căpitanul Grouse se arăta extrem de atent; vicarul era din categoria oamenilor respectuoşi. Fusese de acord cu lady Marney în privinţa importanţei grădiniţelor de copii, dar îşi retracta părerea când lordul Marney îşi exprimă speranţa imperioasă că nu vor exista niciodată grădiniţe de copii prin împrejurimi. Sir Vavasour era un om de mult trecut de maturitate, plăcut, foarte manierat, dar avea din când în când un aer distrat care nu se prea potrivea cu felul său sincer şi inimos de a fi, cu fruntea neîncreţita, tenul rumen şi ochii albaştri. În schimb lordul Marney vorbea mult, mai ales dogmatic şi intransigent. Ar fi fost greu să întâlnească

prea multă opoziţie, dar el sta la pândă şi apuca orice ocazie cu un minunat entuziasm. Nici măcar căpitanul Grouse nu-i scăpa; la nevoie, lordul Marney putea chiar să-i pună la îndoială principiile de confecţionare a muştelor artificiale pentru prins păstrăvi. Căpitanul Grouse ceda, dar numai la limită; îşi dădea prea bine seama că pasiunea pentru controversă a nobilului său prieten egala plăcerea sa de a ieşi învingător. Cât despre lady Marney, era evident că, deşi talentată, inteligentă şi cultă, pasiunea discuţiilor care-l anima pe soţul ei anihilase pentru ea complet farmecul conversaţiei. Ea nu putea afirma o părere, fără ca el să fie imediat stârnit s-o contrazică, şi ea evita discuţia numai supunându-se imediat în mod graţios. Cât despre prelat, oaspe frecvent la Marney Abbev, ar fi preferat să tacă; dar lordul, mai ales când era singur, îl provoca iasă din ascunziş, cum zicea el, şi, odată la vedere, cu o haită atât de bine antrenată rezultatul vânătorii era asigurat. Când toţi fură reduşi la tăcere, lordul Marney, părăsind controversa, trecu la declaraţii pozitive. El lăudă noua Lege a Săracilor, care, declară el, va fi salvarea ţării, dacă va fi aplicată în spiritul în care era practicată pe domeniul său, dar avu grijă să remarce că nu există alt district decât al lor în care să se respecte întocmai dispoziţiile legii. Era extraordinar de pornit împotriva repartiţiilor, şi analiză sistemul cu un sarcasm neiertător. Era într-adevăr destul de bine familiarizat cu doctrinele economiştilor şi oarecum predispus să le aplice în toate cazurile, cu excepţia proprietăţii funciare, carl, după cum demonstră el clar, „avea alte baze decât toate celelalte interese”. Nu era nimic, mai mult pe lume decât un braconier, afară doar de o concesiune, deşi ar fi poate nimerit ca, la lista aversiunilor sale, să dăm un loc de frunte, prejudecăţilor anti-ecleziastice. Aici apărea chiar o curată duşmănie. Deşi nu era om pe lume care să aibă mai mare oroare de contribuţii de orice fel, lordul Marney era totuşi încântat să-şi citească numele între cei ce contribuiau la toate instituţiile religioase. Vicarul din Marney, pe care el însuşi

îl recomandase comunităţii, era un preot model după gustul său: îi lăsa pe toţi în pace. Sub influenţa lui lady Marney, venerabilul vicar pornise cu mult zel o activitate foarte în acord cu vederile bisericii puritane. S-a vorbit chiar despre lecturi serale, pentru restructurarea şcolilor; s-au distribuit chiar unele pamflete bisericeşti, dar lordul Marney opri curând toate acestea.

— Nu vreau să văd puterea ecleziastică la Marney, râse amabilul proprietar a. l bunurilor bisericeşti.

— Aş fi vrut foarte mult să fac propagandă electorală pentru tine, îi zise lady Marney lui Egremont, dar asta nu i-ar fi plăcut lui George.

— Cu cât se amestecă mai puţin familia, cu atât e mai bine, spuse lordul Marney. Cât despre mine, nu mi-a plăcut deloc faptul că mama s-a dus acolo.

— O, mama a făcut minuni, zise Egremont. Fără ea am fi fost înfrânţi. Într-adevăr, dacă-i vorba să spun adevărul, eu şi renunţasem în clipa când au prezentat contra-candidatul lor. Până atunci eram călare pe situaţie, dar în clipa când a apărut el. totul s-a schimbat, şi câţiva dintre susţinătorii mei au devenit cei mai entuziaşti membri în comitetul său.

— Aţi avut un adversar formidabil, mi-a spus lordul Marney, zise sir Vavasour. Cine era?

— Vai, un om îngrozitor! Un scoţian mai bogat decât Cresus, un anume McDruggy, proaspăt sosit de la Canton, cu un milion făcut din opium în fiecare buzunar, denunţând corupţia şi lătrând împotriva libertăţii comerţului.

— Dar nu se face prea mult caz de libertatea comerţului în vechiul nostru târg? întrebă lordul Marney.

— Nu, aceasta a fost o greşeală, răspunse Egremont, şi lozinca a fost schimbată în clipa când a sosit adversarul meu pe teren, care a afişat în tot oraşul „Votaţi cu McDruggy şi cu tânăra noastră regină”, de parcă ar fi fost braţ la braţ cu Maiestatea Sa.

— Mama trebuie să fi fost disperată, zise lordul Marney.

— Am scos imediat şi noi alte afişe cu „Votaţi pentru tânăra noastră regină şi pentru Egremont”, ceea ce era cel puţin mai modest şi s-a dovedit a fi mai popular.

— Sunt sigur că asta a fost ideea mamei, comentă lordul Marney.

— Nu, replică Egremont, a pornit de la o minte mult mai experimentată! Mama era în permanentă legătură cu cartierul general, şi domnul Taper a trimis lozinca cu un curier special.

— Peel, indiferent dacă va fi în sau afară din guvern, va sprijini Legea Săracilor, afirmă lordul Marney, pe un ton cam îndrăzneţ, reaşezându-se după ce doamnele se rătrăseseră. Trebuie să facă acest lucru, şi privi înspre fratele său, a cărui alegere fusese în mare parte asigurată.com bătând această lege.

— E imposibil, făcu Charles, abia coborât de pe tribuna electorală şi vorbind după indicaţiile lui Taper, pentru că el personal habar n-avea care era starea poporului.

— Va reuşi, zise lordul Marney, veţi vedea, sau ţara nu-l va mai sprijini.

— Tare aş dori, interveni sir Vavasour, să putem aduce ceva modificări dispoziţiilor de ajutorare a celor fără lucru.

— Modificări! exclamă lordul Marney. Păi, nici n-au fost până acuma decât modificări. Ce ne trebuie nouă e mai multă rigoare.

— Lumea nu o va mai suporta, zise Egremont. Trebuie aduse schimbări.

— Nu te poţi întoarce la abuzurile vechiului sistem, opină căpitanul Grouse, făcând, după cum credea el, o remarcă prudentă.

— E mai bine să te întorci la vechiul sistem, decât să-l modifici pe cel nou, fu de părere lordul Marney.

— Tare aş dori ca oamenii să simpatizeze mai mult cu sistemul, zise sir Vavasour. Nu le place deloc la noi în parohie.

— Lumea-i foarte mulţumită aici, nu-i aşa, Slimsey? întrebă lordul Marney.

— Foarte mult, răspunse vicarul.

După aceasta urmă o conversaţie mai ales între conte şi baronet, punând în valoare toate resursele opiniei locale. Alimentaţia, copiii nelegitimi, regulamentele închisorilor, legile vânatului au fost amplu discutate, şi lordul Marney a încheiat cu o declaraţie asupra mijloacelor prin care ţara ar putea fi salvată şi care păreau să consiste mai ales din preţuri mai ridicate pentru produsele agricole şi din sprijinul bisericii puritane.

— Dacă suverana ar putea cel puţin să-şi cunoască adevăraţii ei prieteni, suspină sir Vavasour

Aici lordul Marney păru să nu se mai simtă chiar în largul lui.

— Şi să evite greşelile fatale ale predecesorului ei, continuă barone tul.

— Charles, încă un pahar de vin, zise contele.

— Ar mai putea strânge în jurul tronului un grup de oameni.

— După aceasta vom merge să regăsim doamnele, îl întrerupse contele pe oaspetele său.

Capitolul II

Când reintrară în salon se făcea muzică. Sir Vavasour se apropie de Egremont.

— Este o mare plăcere pentru mine să te revăd, domnule Egremont, zise baronetul. Tatăl dumitale a fost primul şi cel mai drag dintre prietenii mei. Îmi amintesc de dumneata la Firebrace, când erai un băieţel. Mă bucur să te văd din nou şi într-un post atât de important: un legiuitor – unul dintre legiuitorii noştri! Mi-a făcut o sinceră bucurie să te văd întors.

— Sunteţi foarte amabil, sir Vavasour.

— Dar este un post de mare răspundere, continuă baronetul. Crezi că vor rămâne la putere? Bănuiesc că au o majoritate; presupun că, cu timpul, sir Robert o va avea mereu! Nu trebuie să ne grăbim; ştii, „graba strică

treaba”. Ţara e în mod clar conservatoare. Tot ce ne trei buie acum este un guvern tare, care să pună toate lucrurile la punct. De-ar mai fi trăit bietul rege…

— I-ar fi trimis la plimbare pe aceşti oameni, zise Egremont, tânăr politician mândru de secretele pe care le cunoştea.

— Ah, bietul rege! exclamă sir Vavasour, clătinând din cap.

— Era cu totul de partea noastră, zise Egremont.

= Bietul om! regretă sir Vavasour.

— Credeţi că era prea târziu? întrebă interlocutorul său.

— Eşti un tânăr care intră acum în viaţa politică, spuse baronetul, luându-l afectuos de braţ pe Egremont şi conducându-l către o canapea. Totul depinde de primul pas. Ai acum o mare ocazie. Un om singur nu poate realiza nimic. Cel mai puternic corp din această ţară are nevoie de un reprezentant.

— Dar te poţi oare bizui pe Peel? întrebă Egremont.

— E de-ai noştri; ar trebui să ne putem bizui pe el, dar am vorbit cu el timp de-o oră şi n-am putut scoate nimic.

— E foarte prudent; dar să n-aveţi nicio grijă, va sta sau va cădea odată cu ţara.

— Nu mă gândesc la ţară, zise sir Vavasour, ci la ceva mult mai important; ceva posedând toată influenţa ţării, şi multe altele pe deasupra. Mă gândesc la o categorie de oameni gata să se strângă în jurul tronului, fiind într-adevăr, dacă li s-ar face dreptate, apărătorii săi naturali şi ereditari. (Egremont îl privea perplex.) Vorbesc, adăugă sir Vavasour pe un ton solemn, de baroneţi.

— De baroneţi! Ce vor ei?

— Drepturile lor; drepturile care li se refuză de mult. Bietul rege era de partea noastră. El a exprimat adesea în faţa mea şi a altor delegaţi hotărârea de a ne face dreptate, dar nu era un om cu o voinţă prea puternică, oftă sir Vavasour. Şi în aceste vremuri revoluţionare şi dornice

de egalitate, sarcina sa era destul de grea. Iar marea aristocraţie, fraţii noştri, am impresia că erau împotriva noastră. Cu toată această opoziţie a miniştrilor şi a lorzilor, de-ar fi mai trăit bietul rege, am fi obţinut cel puţin insigna, adăugă sir Vavasour cu un aer funebru.

— Insigna?

— L-ar fi satisfăcut pe sir Grosvenor le Draughte, zise sir Vavasour, şi avea un grup puternic alături de el. Era dispus la un compromis, dar la urma urmei dă-l dracului, tatăl lui nu era decât mamoş.

— Şi dumneavoastră voiaţi mai mult i se informă Egremont cu un aer rezervat.

— Totul sau nimic, răspunse sir Vavasour. Deviza mea e să te ţii de principii – nu oportunism. Am ţinut o cuvântare în faţa întregului ordin la Clarendon. Erau acolo patru sute dintr-ai noştri; toţi au fost de acord.

F-un partid puternic, comentă Egremont

— Şi un ordin militar, domnule, de-ar fi bine înţeleşi Ce-ar putea să ne stea împotrivă 7 Legea Reformei n-ar fi fost niciodată votată dacă baronii erau organizaţi.

— Nu mă îndoiesc că ne-aţi putea aduce la putere – acum, zise Egremont

— Asta-i exact ce i-am spus lui sir Robert. îl vreau ajuns la putere prin propriul său ordin. Ar fi un lucru măreţ.

— Nu există nimic mai presus de spiritul de castă, făcu iar Egremont.

— Şi ce mai castă 1 exclamă sir Vavasour emoţionat, închipuieşte-ţi o clipă cum am arăta mergând în procesiune la Westminster, de pildă, să ţinem o şedinţă. Cinci-şase sute de baroneţi în costume verde închis – îmbrăcămintea potrivită pentru asemenea cavaleri, fiecare din noi nu numai cu insigna, ci şi cu colanul ordinului, încins şi!< gnt cu steaua 8 trfilucindu-i pe piept, fanionul fluturând, pă WIN albă cu penaj alb, bineînţeles cu spada şi pintenii auriţi, în mână cu Inelul şi pecetea, ţinându-ne ooroniţu cu două bile.

Egremont privea cu o mirare imposibil de ascuns wei Mlă fire tulburată, care fără să-şi dea seama îi strângea braţul în timp ce descria repede imaginea clipelor de glorie de care era lipsit în mod atât de neconstituţional.

— O privelişte impunătoare 1 zise el în cele din urmă.

— Fără îndoială, acesta este grupul menit să salveze ţara, continuă înfocat sir Vavasour. Întrunind toate simpatiile; coroana, ai cărei apărători predestinaţi sunt; nobilimea, a cărei ramură cea mai populară sunt; poporul, care recunoaşte în ei pe conducătorii săi naturali. Dar tabloul nu este complet. Ar trebui să fim întovărăşiţi de un număr egal de bravi cavaleri, fiii noştri cei mai mari, care la majorat au dreptul să pretindă de la suveranul lor înnobilarea, iar mamele şi soţiile lor, încetând de a mai fi degradate de o denumire bună doar pentru o soţie de şerif, ci reluând prin analogie rangul legal şi potrivit şi desemnate acum cu titlul de „onorabilă baroană”, cu coroniţa şi roba, cu colanul de aur şi pălăria sau bereta rangului, ar putea fie să însoţească procesiunea, fie să stea pe estrade, într-un loc potrivit, să-şi exercite influenţa de acolo de sus.

— Eu aş fi de părere să meargă şi ele în procesiune, zise Egremont.

— Lucrul nu-i chiar atât de clar, declară sir Vavasour solemn. Într-adevăr, deşi am fost fermi în definirea justelor pretenţii în petiţiile noastre în ceea ce priveşte „epitete enorifice, titluri anexe, decoraţii personale şi blazoane heraldice adiţionale”, nu sunt convins, în cazul că guvernul s-ar arăta dispus la o reglementare generoasă a chestiunii, să insist asupra unei prea stricte aderări la fiecare punct în parte. De pildă, sunt dispus, oricât de mare ar fi sacrificiul, să renunţ chiar la pretenţia unui titlu secundar pentru fiul meu cel mai mare, dacă, de exemplu, ne-ar garanta coroniţa.

— Vai, vai, sir Vavasour, zise Egremont foarte serios, amintiţi-vă de principii fără oportunisme, fără compromisuri.

— Ai dreptate, zise baronul, roşind uşor. Ştii, domnule Egremont, eşti singura persoană din afara ordinului, întâlnită până acum, care să adopte un punct de vedere just în această mare problemă, care, la urma urmei, e problema zilei.

Capitolul III

Aşezarea târguşorului Mamey era una dintre cele mai încântătoare ce se puteau închipui. Într-o vale deschisă, pe malul unui râu limpede şi vioi, înconjurat de pajişti şi grădini, rezemat de dealuri înalte, bogat împădurite, călătorul privind din acea parte a văii se oprea adesea să admire îmbietoarea perspectivă ce-i reamintea tradiţionalul epitet al ţării sale.

Încântătoare iluzie! în spatele acestui peisaj zâmbitor, sărăcia şi boala sleiau o populaţie mizeră.

Contrastul dintre interiorul oraşului şi aspectul său exterior era tot atât de izbitor pe cât era de trist. Cu excepţia mohorâtei străzi principale, care avea caracteristicile obişnuite ale unui mic târguşor agricol, câteva reşedinţe întunecoase, un han murda A şi o piaţă minusculă, Marney-ul consta mai ales dintr-o diversitate de uliţe strâmte şi îngrămădite, formate din cocioabe construite din deşeuri sau piatră necioplită, fără tencuială, şi care, fie din cauza materialelor de construcţie nenorocite, fie din cauza vârstei, arătau ca şi cum cu greu se mai ţineau în picioare. Crăpăturile ce se căscau lăsau vântul să pătrundă înăuntru, hornurile aplecate îşi pierduseră de mult jumătate din înălţimea originală, căpriorii putrezi eratf aşezaţi la întâmplare, iar deseori şindrila, şi ea găurită în multe locuri, lăsa să intre vântul şi ploaia, fiind total şi absolut nepotrivită scopului de a oferi protecţie contra intemperiilor, arătau mai degrabă ca vârful unei grămezi de bălegar decât ca o casă de om. În faţa uşilor acestor locuinţe şi în jurul lor erau adesea şanţuri neacoperite, pline de deşeuri animale şi vegetale în descompunere, sau uneori uniplând gropi infecte ori întinzându-se în băltoace stagnante, în timp ce o soluţie

concentrată din toate felurile de murdării se filtra prin pereţii cocioabelor, impregnându-le în acelaşi fel ca şi tot terenul înconjurător.

Aceste adăposturi nenorocite rar constau din mai mult de două camere, într-una din ele fiind silită să doarmă întreaga familie, oricât de numeroasă, fără distincţie de sex, vârstă ori stare a sănătăţii. Cu apa curgând de-a lungul pereţilor, cu lumina străbătând prin acoperiş, fără o vatră pentru foc chiar în toiul iernii, virtuoasa mamă, în chinurile sacre ale naşterii, mai oferea societăţii încă o victimă a civilizaţiei noastre inconştiente, înconjurată de trei generaţii a cărttr prezenţă inevitabilă este mai penibilă chiar decât chinurile ei în acea oră a facerii; în timp ce tatăl noului născut, într-alt colţ al camerei sordide, zace de tifosul pe care locuinţa aceasta contaminată i l-a băgat în sânge, şi a cărui viitoare victimă este poate menit să fie pruncul ce se naşte. Pereţii aceştia n-aveau nici destule ferestre şi uşi care, apărând de intemperii, să lase totuşi să intre soarele şi să asigure mijloace de ventilaţie, iar acoperişul umed şi putred răspândea malaria, ca orice altă materie vegetală în descompunere. Camerele de locuit nu aveau nici tavan nici podea, ba se mai întâmplă ca unele să se afle în locuri umede, din când în când inundate de râu, în genere aşezate mult sub nivelul străzii, şi se mai întâmpla adesea ca un izvor să pătrundă prin pământul bătătorit ce forma duşumeaua camerei. Aceasta era îndeobşte de lut, şi uneori puteai zări mici rigole ducând din centrul încăperii, pe sub prag, spre a permite scurgerea apei, cu uşa scoasă din ţâţâni, care slujea drept loc de odihnă copiilor din casa inundată. Aceste locuinţe nenorocite adesea n-aveau nici măcar comodităţile cele mai obişnuite chiar în locuri extrem de primitive. Alături de fiecare intrare se putea observa mormanul de gunoi pe care se strângeau toate felurile de murdărie, cu scopul de a fi folosite drept îngrăşăminte, aşa că vara, când bieţii oameni îşi deschideau strâmtele lor locuinţe, în speranţa de a le putea aerisi cu vreo adiere estivală, dădeau de un

amestec de gaze° generate de puturoasele grămezi de gunoi.

Târgul Marney era o metropolă a muncitorilor agricoli, dat fiind că proprietarii funciari din împrejurimi adoptaseră de o jumătate de veac sistemul de a distruge locuinţele de pe moşiile lor, spre a fi scutiţi de obligaţia de a întreţine populaţia din ele, aşa că aceasta se strânsese ca o turmă în Marney, unde în timpul războiului o fabrică le-a oferit o ocupaţie, dar roţile acesteia încetaseră de mult să mai tulbure apele râului Mar.

Lipsiţi de acest mijloc de existenţă, oamenii se răspândiseră din nou, treptat, peste pământul care, ca să zicem aşa, îi respinsese, şi îşi trăgeau acum o sărăcăcioasă subzistenţă de la sânul său sleit. Reîntoarcerea lor în parohiile din jur era privită cu multă bănuială, născocirile cele mai ingenioase fiind folosite spre a se opune reaşezării lor. Cei ce foloseau munca lor aveau mare grijă ca nu cumva argaţii să şi locuiască în locurile unde trudeau, şi deşi datorită excesivei concurenţe erau puţine regiuni ale ţării unde salariile să fie mai joase, cei care aveau norocul să obţină măcar această sărăcăcioasă remuneraţie mai erau nevoiţi, în afară de truda zilei lor de muncă, să străbată în fiecare dimineaţă şi seară un drum lung şi obositor până la locul de muncă ori înapoi la cocioabele nenorocite care profanau denumirea de cămin. În această locuinţă asupra căreia” plana malaria, şi în jurul căreia erau adunaţi şi alţi oaspeţi, în afară de membrii sleiţi ai familiei de muncitori – febra sub toate formele, palida anemie, istovitoarele friguri recurente – se întorcea, după ce muncise pe întinsele lanuri ale îmbietoarei Anglii, bravul ţăran britanic, spre a da piept cu bolile cele mai păcătoase, într-o formă fizică cu totul nepotrivită spre a le rezista, o formă care, sleită de muncă, nu era câtuşi de puţin susţinută de o hrană potrivită, ud până la piele din vina intemperiilor, neputându-şi schimba zdrenţele muiate, şi având drept unic combustibil vreascurile căzute prin păduri.

Privirile acestei categorii nefericite ar fi putut să se ridice spre turla catedralei ce se înălţa în mijlocul lor, sursă a mângâierilor imediate şi prevestitoare a dreptăţii de apoi, dar sfânta biserică din Marney îşi uitase misiunea sacră. I-am prezentat cititorului pe vicarul de acolo, un om modest care credea că-şi îndeplineşte datoria ţinând două predici săptămânale şi impunând enoriaşilor săi smerenia şi recunoştinţa pentru binecuvântările acestei existenţe. Cei ce locuiau pe Strada Mare şi boiernaşii din împrejurimi formau baza celor ce veneau să-l asculte. Lordul şi lady Mamey, întovărăşiţi de căpitanul Grouse, veneau în fiecare duminică dimineaţa, cu o regularitate meritorie, şi erau conduşi în interiorul întunecos al unei strane imense, ce ocupa jumătate din naos, îmbrăcată în damasc roşu şi mobilată cu fotolii comode* şi, pentru cei ce le doreau, cu scăunele de rugăciune bine căptuşite. Populaţia din Marney se strângea prin case de rugăciuni, care erau destul de numeroase; mici clădiri simple de cărămidă nearsă, cu denumiri ca Sion, Bethel sau Betsheda scrise pe ele, denumiri dintr-o ţară îndepărtată şi în limba unui neam vechi şi persecutat. Totuşi, puterea misterioasă a caracterului lor spiritual oferea încă în veacul al nouăsprezecelea consolare trupurilor obosite şi sufletelor chinuite ale ţărănimii saxone.

Dar oricât de devotat ar fi fost vicarul din Mamey turmei sale, eforturile lui spre bunăstarea ei trebuiau în orice caz să se limiteze doar la mângâieri sufleteşti. Căsătorit şi tată de copii, el primea drept răsplată pentru activitatea sa doar modesta zeciuială a parohiei, ceea ce-i asigura un venit nici pe departe la nivelul unui funcţionar de bancă ceva mai bine plătit sau al bucătarului unui mare financiar. Dijmele cele mari ale târgului Marney, ce se ridicau la multe mii, mai umflau încă vastele venituri obţinute din district de fericitul conte ce-i purta numele în dimineaţa zilei de după sosirea lui Egremont la castel, se putea observa o agitaţie neobişnuită pe Strada Mare a târguşorului. În jurul intrării hanului „La Zmeul Verde” se

strânsese într-o consfătuire intimă şi foarte serioasă un mănunchi de personaje importante, ca notarul-şef, proprietarul berăriei, vicarul în persoană şi câţiva dintre samsarii ce abundă în oraşele de provincie şi sunt cunoscuţi sub denumirea de gentlemani în retragere. După scurt timp un slujitor călare, purtând uniforma castelului, galopă până la el şi predă vicarului o scrisoare. Acum agitaţia păru să sporească şi mai mult. De cealaltă parte a străzii, un grup cu-mult mai numeros, dar de o calitate inferioară, se formase şi sta paralizat şi cu gura căscată, cu un aer de curiozitate, ca să nu spunem alarmat. Şeful poliţiei locale yeni până la intrarea hanului şi, fără să îndrăznească a se alătura grupului de acolo, se puse vizibil la dispoziţia lui în caz de nevoie. Ceasul, bătu ora unsprezece; o căruţă se oprise de asemenea să urmărească evenimentele, precum şi vizitiul unui gentleman, ducând un cal.

lată-i, făcu berarul.

— Lordul Marney în persoană, zise notarul.

— Şi sir Vavasour Firebrace. Mă întreb cum a ajuns aici, spuse unul dintre gentlemanii în retragere, care fusese lumânărar pe Holborn Hill.

Vicarul îşi scoase pălăria şi toţi se descoperiră. Lordul Marney şi confratele său, magistratul, călăriră grăbit până la han şi descălecară imediat.

— Ascultă, Snigford, zise lordul pe un ton hotărât, fruţnoasă treabă; trebuie oprită pe dată.

Ar fi fost un om norocos, dacă ar fi reuşit 1 Torţa incendiatoare îşi făcuse pentru prima oară apariţia în parohia Marney, şi în noaptea trecută stogurile cele mai bune ale fermei castelului fuseseră mistuite de flăcări, un semnal luminos pentru întreaga vecinătate agitată.

Capitolul IV

— Nu-i atât focul, domnule, zise către Egremont domnul Bigley, arendaşul fermei castelului, ci starea de spirit a oamenilor care mă sperie. Să ştiţi, domnule, că erau acolo vreo cincizeci-şaizeci de oameni, şi în afară de

argaţii mei, niciunul n-a vrut să dea o mână de ajutor ca să stingem focul, deşi apa fiind atât de aproape, ar fi putut să fie de mare folos.

— I-ai povestit toate acestea fratelui meu, lordul Mamey?

— Oh, nu, vă vorbesc dumneavoastră, domnule Charles! Respectele mele, domnule; mă bucur să vă văd din nou prin părţile noastre. De multă vreme n-am mai avut această plăcere. Aţi călătorit prin ţări străine, după câte am auzit.

— Cam aşa ceva, dar sunt foarte bucuros să mă găsesc din nou prin părţile acestea, domnule Bigley, deşi îmi pare foarte rău să am o astfel de primire: un stog arzând la ferma castelului!

— Păi, să ştiţi, domnule Charles, între noi fie zis, şi aici Bigley vorbi mai încet şi-şi roti privirea împrejur, lucrurile stau foarte prost pe-aici. În ceea ce mă priveşte, nu pot pricepe ce s-a întâmplat cu ţara noastră. Nu mai e acelaşi loc de trai bun cum era când obişnuiaţi să veniţi dumneavoastră la întrecerile noastre călare cu bătrânul lord. Vă amintiţi de ele, nu-i aşa, domnule Charles?

— Nu-i uşor să uiţi un sport plăcut, domnule Bigley. Cu voia dumitale, am să-mi las calul aici vreo jumătate de oră. Mi-a venit o poftă să merg până la ruine…

— Nu aveţi să le găsiţi foarte schimbate, zise fermierul zâmbind. Au văzut multe schimbări din vremea lor. Dar nu vreţi să gustaţi din berea noastră, domnule Charles?

— La întoarcere.

Numai că primitorul Bigley nu acceptă niciun refuz”, şi cum oaspetele său ezita pentru moment să intre în casă, întrucât soarele se apropia de asfinţit, chemă pe unul dintre argaţii săi să ia calul lui Egremont în primire şi se repezi până în casă să-i umple o cană.

— Şi ce crezi despre foc? îl întrebă Egremont pe argat.

— Cred că-s timpuri grele pentru cei săraci, domnule;

— Dar incendierea stogurilor nu le va face mai uşoare, prietene.

Omul nu răspunse nimic, ci cu privirea-n pământ duse calul la grajd.

Cam la o jumătate de milă de Marney, valea se strâmta şi râul începea să şerpuiască; acum curgea printre pajişti moi, cu o bogată vegetaţie şi mărginite pe fiecare parte de păduri bogate, acoperind complet costişele, în afară de locurile unde o carieră de piatră întrerupea verdele dealurilor cu o pată cenuşie, accidentată. Piatră bună de construcţie şi cherestea din belşug, ca şi un fir de apă limpede, se împleteau cu farmecul acelui loc liniştit şi retras, apărat de orice vânt aspru şi violent, spre a crea aşezarea ideală pe care biserica medievală obişnuia s-o completeze cu frumoasele şi solidele sale construcţii. De aceea, până şi străinul care-ar fi lăsat târguşorul la vreo două mile în urmă şi ar fi depăşit pe rând moara şi ferma castelului, ce se mai numeau încă şi acum moara şi ferma mănăstirii, se aştepta să zărească urmele unei mănăstiri. Cât despre Egremont, despre care s-ar putea aproape spune că se născuse printre ruinele abaţiei Marney, urmele ei solemne se amestecau cu primele şi cele mai vii amintiri ale sale. Fiecare pas îi era tot atât de familiar pe cât putea să fi fost bătrânilor călugări, şi totuşi nu putea niciodată privi fără emoţie aceste resturi fără pereche ale unuia dintre cele mai măreţe aşezăminte printre marile mănăstiri din nordul ţării.

Urmele acestei mari mănăstiri pot fi încă văzute răspândite pe o suprafaţă de vreo patru hectare. Acestea erau aproape în ultima lor fază, în genere resturi în dezagregare, acoperite de muşchi, care arătau unde se ridicaseră odată clădirile şi se întindea grădina în terase a foştilor stăpâni. Aici se mai putea desluşi locuinţa stareţului, şi mai încolo, încă şi mai distinct, pentru că fusese clădit cu materiale menite să dureze o eternitate, spaţiosul spital, o denumire care pe atunci nu însemna lăcaşul bolilor, ci un loc destinat practicării tuturor

obligaţiilor ospitalităţii, loc în care orice călător, de la trufaşul baron până la pelerinul solitar, cereau adăpostul şi ajutorul ce nicicând nu li se refuza, şi la a cărui intrare, denumită „poarta săracilor”, ţăranii de pe pământurile mănăstireşti puteau cere la nevoie, în orice dimineaţă ori seară, hrană şi îmbrăcăminte.

Dar în centrul acestor ruine, ocupând un spaţiu cam de un hectar, cu o rezistenţă care sfidase vremurile şi o frumuseţe care în cele din urmă abătuse chiar furia distructivă a oamenilor, se ridica încă una dintre cele mai nobile realizări ale artei creştine biserica mănăstirii, perfectă şi încă admirabilă ca formă şi stare. Bolta estivală constituia acum unicul ei acoperiş, iar tot ce mai rămânea din superbele ferestre era simetria măreaţă a boitelor arcuite şi câteva relicve înflorate ale cadrului lor fantastic. Dar restul era intact.

De la fereastra apuseană, privind peste capela Fecioarei Maria, încă împodobită cu stâlpi de marmură şi alabastru, ochiul luneca de-a lungul naosului spre marea fereastră de la răsărit pe o lungime de aproape o sută de metri „printr-o splendidă alee de pereţi intacţi şi de coloane înălţându-se înmănuncheate către cer, xDe fiecare parte a capelei consacrate Maicii Domnului se înălţa câte un turn. Unul dintre acestea, de o mare vechime şi în stilul desemnat în genere sub denumirea de stil normand, scurt, foarte gros şi pătrat, nu depăşea cu mult înălţimea faţadei apusene Celălalt însă avea un caracter foarte diferit era înalt şi zvelt, într-un stil gotic pur şi graţios, iar piatra din care fusese zidit era de o culoare deschisă, luminoasă, de parcă abia ieri fusese cioplită. La prima vedere vârful său crenelat părea avariat, dar de fapt era numai neterminat. Zidarii erau tocmai la lucru pe acest turn în ziua când bătrânul Baldwin Greymount venise ca împuternicit regal să ancheteze asupra mănăstirii. Stareţii ţinuseră ca amintirea lor să aibă forma concretă a vreunei lucrări de interes public, care să adauge încă ceva la frumuseţea mănăstirii «au la agrementul celor de sub oblăduirea lor, şi

ultimul dintre aceşti stăpâni ecleziastici ai abaţiei Marney, un om cu mult gust şi un arhitect dibaci, ridicase noua clopotniţă pentru fraţii săi întru Hristos tocmai când sosea asprul ordin ca clopotele să înceteze de a mai suna. Şi de atunci nu aveau să se mai cm te imnuri în capela Fecioarei Maria, nu mai aveau să fie aprinse luminări în altar, iar Poarta Săracilor, urma să fie închisă pe vecie, şi călătorul să nu mai aibă unde se adăposti.

Corpul bisericii era aepm năpădit în multe părţi de mărăcini şi acoperit peste tot de o vegetaţie luxuriantă. Fusese o zi din cele mai înăbuşitoare şi arşiţa amiezii mai domnea în atmosferă. Câteva vite se strecuraseră printre arcade, căutând mai mult umbră decât păşune. Această profanare a unui loc pe vremuri sacru, care încă mai era frumos şi solemn, irită sentimentele lui Egremont. Suspină şi, părăsind locul, porni pe o cărare care după câţiva paşi îl duse spre grădina abaţiei. O galerie boltită forma un pătrat destul de vast, care în trecut încadrase grădina călugărilor, dar tot ce mai rămăsese din acest frumos loc de agrement era un arin solitar ce părea a fi cel mai bătrân arbore supravieţuitor şi, potrivit tradiţiei locale, era mai vechi chiar decât venerabilele ziduri ale mănăstirii. În jurul acestui cadrilater era trapeza, biblioteca, bucătăria, şi, deasupra lor, se aflau fostele chilii şi dormitoare ale călugărilor. O scară şubredă, destul de nesigură, ducea către aceste încăperi, acum lipsite de acoperiş, dar Egremont, de mult familiarizat cu acest acces, nu ezită să se urce, astfel că în curând se afla la o înălţime de la care domina grădina şi putea privi mai departe peste vastele galerii ale călugărilor, alături de care se afla un cimitir, cuprins şi el între ziduri şi comunicând cu grădina mănăstirii.

Era una dintre acele zile de vară atât de liniştite, încât parcă şi natura însăşi se află în repaus. Vânturile trudite dormeau în vreo peşteră recunoscătoare, iar razele soarelui se odihneau pe vreun dâmb însorit; râul curgea la vale ca în somn, iarba sta nemişcată şi nicio adiere nu

pătrundea printre ramuri.

O atât de adâncă tăcere printre acele ruine solemne oferea cea mai perfectă solitudine, şi neliniştea din sufletul lui Egremont îl făcea să aprecieze cu atât mai mult această singurătate.

Cele câteva vorbe pe care le schimbase cu fermierul şi argatul său îl puseseră pe gânduri. De ce nu mai era Anglia aceeaşi ca în vremurile lipsite de griji ale primei sale tinereţi? De ce erau în prezent timpurile atât de grele pentru oamenii nevoiaşi? El sta acum printre ruinele care, după cum observase fermierul, văzuseră atâtea schimbări – de credinţă, de dinastii, de legi, de obiceiuri. Noi categorii de oameni se ridicaseră în ţară, apăruseră noi izvoare de bogăţie, noi aşezări ale puterii la care aceasta. bogăţie dusese în mod firesc. Neamul său, categoria sa socială se stabiliseră şi prosperaseră pe ruinele acelui mare ordin ale cărui embleme de veche splendoare şi putere îl înconjurau acuma. Dar astăzi, categoria căreia îi aparţinea era ameninţată la rândul său, iar poporul, milioanele de muncitori pe a căror trudă neştiută se bazau toate schimbările intervenite în ultimele veacuri – ce fel de schimbări le aduseseră oare lor aceste veacuri? Le adusese oare progresul pe scara socială a ţării un acces meritat la prosperitatea clasei conducătoare, care acumulase în tezaurele sale bogăţiile lumii şi-i făcea pe posesorii acestora să se laude că erau prima naţiune de pe glob, cea mai puternică şi mai liberă, cea mai luminată şi mai morală, cea mai evlavioasă? Existaseră oare incendiatori de stoguri în timpul abaţilor? Şi dacă nu, de ce? Şi de ce să fie distruse stogurile de fân ale conţilor de Marney şi să fi fost ferite cele ale abaţilor din Marney?

Meditând asupra acestor lucruri, fu întrerupt de sunetul unor voci şi, privind în jur, zări în cimitir doi oameni, dintre care unul sta lângă un mormânt pe care tovarăşul său îl examina de aproape.

Primul era înalt şi, deşi îmbrăcat sobru, avea un aspect distins. Hainele nu dădeau nicio indicaţie asupra

poziţiei sale sociale; ar fi putut tot atât de bine să fie purtate de un boiernaş, ca şi de pădurarul său: un costum de catifea de culoare închisă şi jambiere de piele. Când îl zări Egremont, tocmai îşi arunca la pământ pălăria ţărănească cu boruri largi, într-o atitudine deschisă şi bărbătească. Tenul său putuse fi rumen în tinereţe, dar timpul şi slugile timpului – gândurile şi patimile – îl făcuseră să pălească. Părul castaniu mai pierduse din luciu, dar nu încărunţise încă şi mai umbrea o frunte nobilă. Trăsăturile erau regulate şi plăcute; nasul bine format, gura cu dinţii albi şi ochii cenuşii limpezi se potriveau acestui ansamblu. Era în plină maturitate a bărbăţiei, mai aproape de patruzeci decât de cincizeci, ceea ce se potrivea mai bine formelor sale atletice decât epoca mai graţioasă a tinereţii.

Întinzând braţele puterrdee către cer, cu o exclamaţie de oboseală care întrerupse tăcerea, îi comunică tovarăşului său intenţia de a se odihni la umbra copacului din grădina alăturată, îndemnându-l să-l urmeze şi, ridicându-şi pălăria, o porni într-acolo.

Ceva din aspectul acestui străin îl interesă pe Egremont şi, aşteptând până ce acesta se-aşezase în agreabilul loc de odihnă ales de el, coborî în grădina mănăstirii, hotărî! să intre în vorbă cu el.

Capitolul V

— Vă sprijiniţi de un trunchi bătrân, zise Egremont, înaintând înspre străin.

Acesta ridică ochii către el fără cea mai mică expresie de surprindere şi apoi răspunse

— Se spune că-i trunchiul sub care călugării s-au aşezat când au sosit prima oară în această vale să-şi zidească mănăstirea. Sub aceste ramuri a fost locuinţa lor până când, cu piatra şi lemnul dimprejur, munca şi arta lor desăvârşită au înălţat abaţia. Şi mai târziu au fost izgoniţi şi au ajuns la această situaţie. Bieţii oameni! Bieţi oameni!

— Desigur că nu şi-ar fi pierdut locul de odihnă de-ar fi meritat să-l păstreze, zise Egremont.

— Erau bogaţi. Credeam că numai sărăcia este o crimă, răspunse străinul pe tonul cel mai natural.

— Dar săvârşiseră alte crime.

— Se poate; toţi suntem foarte fragili. Dar istoria lor a fost scrisă de duşmanii lor; au fost osândiţi fără a fi ascultaţi; poporul s-a răsculat adesea în sprijinul lor, iar averea lor a fost împărţită între cei care au contribuit la spolierea lor.

— În orice caz, a fost o pierdere care a dat viaţă comunităţii, replică Egremont. Pământurile lor sunt astăzi în mâinile unor oameni muncitori şi nu ale unor trântori.

— Un trântor este acela care nu munceşte, fie că poartă rasa călugărească, fie coroniţa de baron; pentru mine-i acelaşi lucru. Presupun că cineva trebuie să stăpânească pământul, deşi am auzit zicându-se că proprietatea individuală nu este o necesitate absolută; dar oricum ar fi, nu sunt dintre cei ce se ridică împotriva stăpânului, cu condiţia să fie unul cu simţ de omenie. Toţi sunt de acord că monahii erau proprietari înţelegători; arenda lor nu era prea ridicată şi puteai uşor cădea la învoială cu ei, pe atunci. Arendaşii lor n-aveau nicio greutate să prelungească înţelegerea înainte de expirare, aşa că se simţeau liniştiţi şi cu bună stare. Existau răzeşi pe vremea aceea, domnule, tara nu era împărţită în două clase: stăpâni şi sclavi. Exista o stare mijlocie între lux şi mizerie. Pe atunci confortul era un lucru obişnuit pentru englezi, nu doar un cuvânt din limba noastră.

Şi credeţi că erau într-adevăr stăpâni mai înţelegători decât cei de astăzi? întrebă Egremont.

— Firea omenească ne-ar confirma acest lucru, chiar de n-ar face-o istoria. Monahii nu puteau poseda proprietate personală, nu puteau strânge bani; nu puteau lăsa nimic prin testament. Ei trăiau, primeau şi cheltuiau în comun. Pe de altă parte, comunitatea mănăstirii era un proprietar care nu murea şi nu se dezagrega niciodată. Fermierul avea pe atunci un stăpân nemuritor, nu un paznic aspru sau un deţinător de ipotecă, ce te macină

încetul cu încetul, niciun funcţionar de cancelarie ce te amână din zi în zi. Totul era cert; moşia n-avea să se teamă de vreo schimbare de stăpâni, sau. stejarii să freamăte de frica securii unui moştenitor prea cheltuitor. Cât de mult ne mai mândrim încă în Anglia cu o familie veche, deşi ştie Domnul cât de rar mai întâlneşti una în ziua de astăzi! Totuşi, oamenilor le mai place să spună: „Am ţinut pământul ăsta sub el, şi sub tatăl lui, şi sub bunicul lui înainte/4 Ei ştiu că o astfel de arendăşie e un lucru cu folos. Abatele era întotdeauna acelaşi. Pe scurt, mănăstirea era în fiecare regiune un loc de refugiu pentru toţi cei ce aveau nevoie de-vreun ajutor, sfat, sau apărare – călugării neavând griji pentru ei înşişi şi având destulă înţelepciune spre a călăuzi pe cei fără experienţă, destulă avere pentru a ajuta pe cei suferinzi şi adesea destulă putere pentru a apăra pe cei năpăstuiţi.

— Pledaţi cauza lor cu mult sentiment, zise Egremont, nu fără o uşoară emoţie.

— E cauza mea; erau fii ai poporului ca şi mine.

— Aş fi crezut mai curând că aceste mănăstiri eraulăsate pe seama vlăstarelor mai tinere ale aristocraţiei, remarcă Egremont.

— În loc de a se afla pe lista pensionarilor regelui, replică interlocutorul său, zâmbind, dar fără amărăciune. Bine, dacă trebuie să avem o aristocraţie, aş prefera ca ramurile sale mai tinere să fie călugări şi călugăriţe, decât colonei fără regiment, sau administratori de palate regale ce nu există decât cu numele. În afară de aceasta, vedeţi cât de folositor ar fi pentru un şef de guvern ca aristocraţia fără venituri să fie înzestrată în acest fel. El n-ar mai fi nevoit, ca un prim-ministru din ziua de astăzi, să încredinţez-l conducerea treburilor publice unor indivizi cunoscuţi ca incompetenţi, să numească drept comandanţi ai expediţiilor nişte generali care n-au văzut vreodată un câmp de luptă, să facă guvernatori de colonii oameni care n-au fost nici măcar în stare să se guverneze pe ei înşişi, ori să numească ambasador un filfizon scăpătat ori un fost

favorit decăzut din graţie. Este adevărat că mulţi călugări şi călugăriţe erau de viţă nobilă. Şi de ce n-ar fi fost? Aristocraţia avea şi ea partea ei, şi atâta tot. Ca şi toate celelalte clase, profita şi ea de mănăstiri, dar lipsa stareţilor purtând mitra, atunci când au fost suprimaţi, arată că marea lor majoritate erau din popor.

— Bine, oricare ar fi diferenţa de păreri asupra acestor puncte, zise Egremont, există unul asupra căruia nu poate fi nicio controversă călugării erau mari arhitecţi.

— Ah, aici e buba, făcu străinul cu regret. Dacă ar şti lumea ce-a pierdut! Sunt sigur că n-are nici cea mai mică idee asupra felului cum arăta Anglia înainte de desfiinţarea ordinelor, faţă de cum arată acum. Păi, domnule, numai în Anglia şi în Ţara Galilor existau peste trei mii de instituţii călugăreşti de diferite mărimi – adică mănăstiri, schituri, mitocuri şi mari ospicii. Toate erau clădiri plăcute la vedere, unele chiar de-o frumuseţe desăvârşită. Erau în medie cel puţin douăzeci de edificii ca acesta în fiecare ţinut. În marele nostru comitat erau de două ori mai multe aşezăminte, la fel de vaste şi de magnifice ca celebrele castele Belvoir, Chatsworth, Wentworth şi Stowe. Încercaţi să vă închipuiţi efectul a treizeci ori patruzeci de Chatsworth în comitatul acesta, edificii ai căror stăpâni nu erau niciodată absenţi. Vă plângeţi destul de absenteişti acum. Călugării erau rezidenţi permanenţi. Ei îşi cheltuiau veniturile printre aceia prin a căror muncă fuseseră ridicate toate acestea. Acei oameni cucernici zideau şi sădeau, aşa cum făceau şi toate celelalte lucruri – pentru posteritate. Bisericile lor erau catedrale, şcolile lor colegii, sălile şi bibliotecile lor erau arhivele regatelor. Pădurile şi grădinile lor, fermele şi apele lor erau bine plănuite şi amenajate, la o scară şi într-un spirit care astăzi au dispărut. Ei înfrumuseţau ţara şi făceau poporul să fie mândru de ea.

— Totuşi, dacă aceşti călugări erau binefăcători publici, cum se face că poporul nu s-a ridicat în apărarea lor?

— S-a ridicat, dar prea târziu. Oamenii s-au zbătut timp de un veac, dar s-au zbătut împotriva proprietăţii şi au fost înfrânţi. Câtă vreme au existat călugării, poporul, când era nedreptăţit, avea pe deţinătorii de proprietăţi de partea sa. Dar acum toate astea s-au terminat, zise străinul, şi vin călători să privească ruinele şi se cred foarte înţelepţi să tragă învăţăminte din trecerea timpului. Dar nu timpul, ci violenţa a creat aceste ruine. Da, războiul a creat aste ruine, războiul civil, cel mai neomenos dintre războaiele noastre civile, pentru că era purtat contra unor oameni care nu ofereau nicio rezistenţă. Mănăstirile au fost luate cu asalt, au fost prădate, devastate, bătute cu tunul, aruncate în aer cu pred de puşcă; puteţi vedea urmele exploziei pe turnul nou. Niciodată n-a mai fost un asemenea jaf. Întregul aspect al ţării timp de un secol a fost acela al unui ţinut invadat de curând de un duşman crunt. A fost mai rău decât invazia normandă, şi aspectul acesta de devastare mai dăinuie şi astăzi în Anglia. Nu ştiu dacă azilurile de azi îl vor schimba. În fine, văd şi eu că se construieşte ceva pentru popor. După o experienţă de trei veacuri, puşcăriile voastre fiind pline şi munca silnică pierzând ceva din presupusele ei virtuţi, ne-aţi dat în fine un înlocuitor al mănăstirilor.

— Deplângeţi vechea credinţă, spuse Egremont pe un ton respectuos.

— Nu privesc lucrurile ca o chestiune de credinţă, răspunse străinul. Nu e o problemă de religie, ci una de dreptate, aşa cum o privesc eu; de fapt, ca o problemă de dreptate personală şi de fericire publică. Puteţi schimba religia abaţilor cum aţi schimbat-o pe a episcopilor, dar n-aveţi dreptul să le luaţi oamenilor bunul lor, şi mai ales un bun care, sub administraţia lor, mai contribuia atât de mult la bunăstarea comunităţii.

— Cât despre comunitate, se auzi o voce ce nu era nici a străinului, nici a lui Egremont, odată cu mănăstirile a dispărut singurul model de acest fel pe care l-am avut vreodată în Anglia; există unitate, dar în împrejurări care-o

fac mai curând o disociere decât un principiu de unire.

Era o voce calmă care pronunţă aceste cuvinte, dar o voce cu un caracter foarte special; una dintre acele voci care atrag îndată atenţia: amabilă şi totuşi solemnă, sinceră şi totodată lipsită de pasiune. Cu un pas tot atât de calm ca şi tonul vocii, omul care îngenunchease lângă mormânt se alăturase acum neobservat tovarăşului său şi lui Egremont. Era sub înălţime mijlocie, zvelt şi bine proporţional. Faţa, palidă şi uşor ciupită de vărsat, era salvată de urâţenie totală datorită unei frunţi înalte de intelectual şi unor ochi mari negri care arătau o mare sensibilitate şi o înţelegere foarte rapidă a lucrurilor. Deşi încă tânăr, era aproape chel, iar îmbrăcămintea îi era în întregime neagră; rufăria îngrijită, barba bine tăiată, mănuşile foarte uzate dar cârpite cu grijă indicau toate că ţinuta sa vestimentară cam ponosită era rezultatul lipsei, mai curând decât al delăsării.

— Şi dumneata deplângi desfiinţarea acestor ordine? întrebă Egremont.

— Sunt atâtea de deplâns în lumea în care trăim, răspunse cel mai tânăr dintre străini, încât nu-mi rămân destule lacrimi pentru cea trecută.

Totuşi, aprobi principiile în baza cărora funcţiona societatea; o preferi, ziceai, existenţei noastre de astăzi.

— Da, prefer asocierea – spiritului gregar.

— Asta e într-adevăr o diferenţiere, zise Egremont meditativ

— Un scop comun este baza unei societăţi continuă străinul mai tânăr; fără acest scop oamenii, deşi atraşi laolaltă, continuă să fie izolaţi.

— Şi asta e starea lor în oraşe?

— Este starea lor pretutindeni, dar la oraş această condiţie fete accentuată. Densitatea populaţiei implică o luptă aprigă pentru existenţă şi în consecinţă o respingere a elefmentelor ajunse într-un contact prea strâns. Oamenii se adună în oraşele mari din dorinţa de câştig. Ei nu se află într-o stare de cooperare ci de izolare în ceea ce priveşte

agonisirea averilor, iar în ceea ce priveşte restul, nici nu le pasă de vecini. Religia creştină ne învaţă să ne iubim vecinul ca pe noi înşine; societatea modernă nu recunoaşte niciun vecin.

— Este adevărat că trăim timpuri stranii, zise Egremont, impresionat de argumentarea interlocutorului său; preocupat, scoase o exclamaţie banală, dovedin-astf elcă gândirea îi era mai tulburată decât voia să mărturisească, nefiind în stare să o exprime pe moment.

— Când copilul încearcă primii săi paşi, are şi el impresia că trăieşte timpuri stranii, zise celălalt străin.

— Ce vreţi să spuneţi cu asta? întrebă Egremont.

— Că societatea, încă în faza copilăriei, începe să-şi găsească o cale.

— A început o nouă domnie, zise Egremont. Poate că-i o nouă eră.

— Aşa cred şi eu, fu de părere cel mai tânăr dintre străini.

— Aşa sper şi eu, rosti celălalt.

— O fi societatea în faza copilăriei, zâmbi uşor Egremont, dar indiferent ce aţi spune, regina noastră domneşte peste cea mai mare naţiune care a existat vreodată în lume.

— Care naţiune? întrebă cel mai tânăr dintre străini. Căci ea domneşte peste două naţiuni.

Străinul nu mai spuse nimic, iar Egremont tăcea, privind întrebător.

— Da, reluă cel tânăr după un răstimp. Două naţiuni între care nu există nici relaţii, nici simpatie, din care una cunoaşte tot atât de puţin obiceiurile, gândurile, sentimentele celeilalte, ca şi cum ar trăi într-ăltă zonă a globului sau pe altă planetă. Naţiuni ce sunt formate printr-o altă educaţie, hrănite cu altă hrană, se poartă conform altor obiceiuri şi nu sunt guvernate de aceleaşi legi.

— Vorbiţi de… bâigui Egremont.

— De bogaţi şi de săraci.

În clipa aceea o coloraţie vie de lumină trandafirie scălda dintr-odată ruinele, arătând că soarele tocmai apusese, şi prin boita goală de deasupra lor apăru, singuratic pe cerul senin, luceafărul strălucind în amurg. Ora, locul, tăcerea solemnă şi frumuseţea înconjurătoare opriră discuţia, impunând tăcerea. Ultimele vorbe ale străinului mai răsunau în urechea lui Egremont. Spiritul său, predispus meditaţiei, era răscolit de multe gânduri, multe emoţii, când deodată dinspre capelă se auzi rugăciunea de seară. O singură voce, dar tonuri de-o puritate aproape supranaturală, delicate şi solemne, totuşi pline de culoare şi de emoţie.

Egremont se trezi brusc din visurile sale. Era gata să vorbească, dar observă că cel mai vârstnic dintre străini se sculase şi, cu ochii în pământ şi braţele încrucişate, îngenunchease. Celălalt rămăsese nemişcat în poziţia sa anterioară.

Divina melodie încetă; străinul mai în vârstă se ridică; pe buzele lui Egremont se şi formau cuvintele prin care dorea să ceară o lămurire asupra acestui mister încântător, când sub bolta goală şi luminată de stele către care i se îndreptau privirile îşi făcu apariţia o siluetă feminină. Părea îmbrăcată. În veşminte călugăreşti, dar nu putea fi o călugăriţă pentru că vălul ei, dacă era într-adevăr unul monastic, îi căzuse pe umeri, descoperind lungi şi abundente bucle de păr blond. îmbujorarea unei adânci emoţii mai dăinuia pe un chip care, deşi extrem de tânăr, purta o expresie de divină maiestate, iar ochii întunecoşi şi lungile gene negre, contrastând cu luminozitatea tenului şi strălucirea aspectului ei general, se îmbinau spre a crea o frumuseţe tot atât de rară pe cât de aleasă. Totul era atât de straniu, încât Egremont putea fi scuzat dacă o clipă o crezuse un înger coborât din cer, sau fantoma vreunei sfinte, văzitând ruinele sanctuarului ei profanat.

Capitolul VI

— După câte înţeleg, zise lordul Marney către fratele

său în aceeaşi seară, pe când şedeau împreună în salon, angajaţi într-o conversaţie intimă, după câte înţeleg, n-ai plătit de fapt nimic, iar mama îţi va da o mie de lire. Asta nu te va duce foarte departe.

— Nu va acoperi nici pe departe cheltuielile mele electorale, spuse Egremont. Restaurarea influenţei politice a familiei a fost sărbătorită pe o scară foarte mare.

— Influenţa familiei trebuie susţinută, zise lordul Marney, şi mama îţi va da o mie de lire. După cum ţi-am spus, asta nu te va ajuta prea mult, dar îmi place spiritul ei. Luptele electorale sunt foarte costisitoare, totuşi aprob pe deplin ce-ai făcut, cu atât mai mult cu cât ai câştigat. Este mare lucru în zilele noastre atât de corupte să câştigi prima alegere şi să arăţi că eşti în stare să-ţi calculezi posibilităţile, lucru pe care-l respect. Totul în lumea asta este bazat pe calcul; crede-mă, nu există noroc, şi dacă vei continua să calculezi cu aceeaşi exactitate, va trebui să reuşeşti în viaţă. Acum se pune întrebarea: ce-i de făcut cu cheltuielile tale electorale?

— Exact.

— Vrei să afli ce-am să fac pentru tine, sau mai curând ce pot face pentru tine. Asta-i problema. Dorinţa mea naturală e să fac totul pentru tine, dar când îmi socotesc veniturile, s-ar putea să găsesc că nu corespund dorinţelor mele.

— Sunt sigur, George, că vei face totul, şi chiar mai mult decât ar trebui.

— Mă bucur mult că mama ţi-a dat cele o mie de lire, Charles.

— Admirabil din partea ei! Este întotdeauna atât de generoasă!

— Pensia corespunzând părţii ei din moştenire i-a fost plătită întotdeauna cu regularitate, continuă lordul Marney. Fii întotdeauna exact cu plăţile tale, Charles. Nici nu-ţi dai seama ce efect bun are acest lucru. Vezi, dacă n-aş fi plătit atât de regulat pensia datorată mamei, e foarte probabil că n-ar fi fost în stare să-ţi dea această mie de

lire, şi de aceea, într-o anumită măsură, mi-o datorezi mie, mia de lire.

Egremont rămase puţin surprins, dar nu zise nimic.

— Sunt obligat să-i plătesc mamei pensia, indiferent dacă stogurile ard sau nu, continuă lordul Marney. E foarte greu, ce zici?

— Aceste stoguri nu erau ale lui Bingley, fermierul?

— Dar nu era asigurat, şi are să-mi ceară o reducere a arendei, şi dacă nu i-o voi reduce, ceea ce probabil are să se întâmple, pentru că el ar fi trebuit să ţină socoteală de aceste lucruri, am şi eu stogurile mele, şi pot şi ele să ardă în orice noapte.

— Dar, desigur, eşti asigurat?

— Nu, nu sunt! Am calculat că e mai bine să risc.

— Mă întreb de ce se dă foc la stoguri acum şi nu se dădea pe vremuri, zise Egremont.

— Pentru că există un surplus de populaţie în acest regat, dar nu există o poliţie rurală la ţară, răspunse lordul Marney.

— Vorbeai de alegeri, George, reluă Egremont, nu fără oarecare repulsie, totuşi dornic, odată ce lucrurile fuseseră spuse pe faţă, să ajungă la un rezultat.

Lordul Marney scrisese într-adevăr înainte de alegeri, răspunzând întrebării mamei sale car e-l consultase asupra problemei, o scrisoare care pe ea o încântase, dar care lui Egremont i se păruse pe atunci prea puţin explicită. Totuşi, în emoţia legată de prima sa candidatură electorală şi sub influenţa persoanei a cărei judecată îl convingea întotdeauna, şi care în cazul acesta era special calificată spre a-l convinge, îşi înăbuşi scrupulele şi rămase cu impresia că era candidat nu numai cu aprobarea fratelui său, ci şi din impulsul acestuia.

— Vorbeai de alegeri, George, repetă Egremont.

— Despre alegeri, Charles. Ca să spunem lucrurilor pe nume, vreau să te văd aranjat din punct de vedere financiar să fii mereu cu grija banilor este unul din lucrurile cele mai neplăcute ale vieţii. Irită caracterul,

deprimă spiritul, tulbură odihna, şi până la urmă distruge sănătatea, întotdeauna, pe cât ţi-e posibil, caută să ai bani la dispoziţie. Aşa că dacă, din întâmplare, eşti în vreo încurcătură, vino la mine. Nimic nu-i mai important într-o astfel de situaţie ca sfatul unui prieten cu capul pe umeri.

„Tot atât de important ca şi ajutorul unuia cu o inimă de piatră”, gândi Egremont căruia începea să nu-i mai placă tonul conversaţiei.

— Dar există un lucru de care trebuie să te fereşti cu tot dinadinsul, continuă lordul Marney. Există ceva chiar şi mai rău decât să te încurci în datorii – să vrei să le cârpeşti. Sistemul cârpăcelii e fatal; se prăbuşește de la sine la un moment dat; nu scapi niciodată de datorii. Ceea ce vreau să fac eu pentru tine, Charles, este să te asigur definitiv pe plan financiar. Vreau să te văd aranjat, şi mai mult decât aranjat, într-o situaţie care să te asigure pentru totdeauna împotriva oricărui neajuns de acest fel.

„La urma urmei, e totuşi băiat bun”, gândi Egremont.

— Acea mie de lire a mamei a venit la momentul oportun, zise lordul Marney. Cred că a fost îmbucătura care-i va Linişti o bucată de vreme, până ce aranjăm lucrurile între noi.

— O, nu-i nicio grabă, răspunse Egremont. Dacă văd cum stau lucrurile şi le scriu, sigur că se vor declara foarte satisfăcuţi.

— Excelent, făcu lordul Marney, şi-mi convine grozav, pentru că, între noi fie zis, soldurile mele sunt foarte reduse pe moment. Groaznică cheltuială cu întreţinerea acestui domeniu. Şi, în plus, teribilele obligaţii pe care le-am moştenit.

— Obligaţii, George! Credeam că n-ai niciuna. Nu există nicio ipotecă.

— Nu ipoteci, astea nu contează. Dacă le găseşti, te obişnuieşti cu ele şi îţi faci socotelile în consecinţă. Dar uiţi cu totul legatele.

— Da, dar aveai destui bani lichizi.

— Totuşi, trebuia să le plătesc şi pe acestea, zise

lordul Marney. Dacă nu le-aş fi plătit, aş fi avut destui bani să cumpăr domeniul Grimblethorpe. O asemenea ocazie nu se va mai prezenta niciodată.

— Dar vorbeai de obligaţii, reveni Egremont.

— Ah, dragul meu, nu ştii ce-nseamnă să întreţii un domeniu ca acesta; mare noroc pentru tine. Nu-i deloc viaţa uşoară la care visezi. Mai întâi clădirile – mă ruinează clădirile! – bietul tata credea că-mi lasă domeniul Marney fără nicio sarcină, pe când nu exista pe tot domeniul o singură şură căreia să nu-i curgă acoperişul, nicio clădire de fermă care să nu fie pe jumătate în ruină. Ce-am cheltuit cu clădirile! ŞIAcu canalizările! Deşi îmi fabric singur olanele, canalizările, dragul meu, sunt ceva de care tu nici habar n-ai!

— Bine, zise Egremont, dornic să-l readucă pe fratele său la subiectul care-l interesa, atunci eşti de părere c-ar fi mai bine să le scriu şi să le spun…

— Da, să revenim la problema ta, reluă lordul Marney. Acum am să-ţi spun ceea ce pot face pentru tine. Tocmai vorbeam cu Arabella seara trecută; ea aprobă în totul ideea mea. Îţi mai aminteşti de familia de Mowbray? Bine, mergem să stăm la castelul Mowbray, şi tu trebuie să vii cu noi. E prima oară că au invitat lume la ei de când cu marea lor pierdere. Erai în străinătate pe vremea aceea, aşa că nu eşti în curent. Singurul fiu al lordului de Mowbray, Fitz-Warene, ţi-l aminteşti, un băiat foarte dotat, a murit acum vreun an, în Grecia, de friguri. Groaznică lovitură. Cele două Surori ale lui, lady Joan şi lady Maud, sunt considerate astăzi cele mai mari moştenitoare din tot regatul; dar, aşa cum îl cunosc eu pe de Mowbray, va face ca fiica, să cea mare să devină fiul său mare. Ea va moşteni totul. E una dintre cele mai bune prietene ale Arabellei, şi trebuie să te căsătoreşti cu ea.

Egremont privi cu nedumerire spre fratele său, care-l bătu pe umăr cu o expresie de neobişnuită afecţiune, adăugând

— Nu-ţi poţi da seama ce mult mi-a uşurat gândul

această soluţie, dragul meu Charles, atât de mult mă îngrijora situaţia ta, mai ales în ultima vreme. Să te văd stăpân la castelul Mowbray ar însemna împlinirea uneia dintre cele mai scumpe dorinţe ale mele. Asta-i o situaţie potrivită pentru un bărbat, şi nu ştiu pe nimeni care s-o merite mai bine ca tine, deşi o spun ca frate al tău. Acum, hai să mergem şi să vorbim cu Arabella despre asta.

Cu aceste vorbe, lordul Marney, urmat, ce-i drept fără prea mult entuziasm, de fratele său, trecu spre celălalt capăt al salonului, unde soţia sa era absorbită în broderia la gherghef, fiind aşezată lângă tânăra ei prietenă, domnişoara Poinsett, care juca şah cu căpitanul Grouse, membru al clubului de şah şi unul dintre cei mai buni jucători ai timpului.

— Dragă Arabella, începu lordul Marney, totul e aranjat. Charles este de acord să vină cu noi la castelul Mowbray şi cred că cu cât vom merge mai curând, cu atât va fi mai bine. Ce părere ai avea să plecăm poimâine? Mi-ar conveni de minune şi de aceea cred că-i bine să ne fixăm asupra acestei date. Să considerăm deci lucrul hotărât.

Lădy Marney păru cam stânjenită şi uşor contrariată. Nu se aştepta deloc la această propunere, şi nicio hotărâre nu putea s-o incomodeze mai mult. Era foarte adevărat că lady Joan Fitz-Warene îi invitase la Mowbray, şi că avea intenţia vagă ca într-o zi sau alta să profite de această amabilitate, dar să hotărăşti această vizită, să pleci acolo deodată, fără a discuta câtuşi de puţin înainte, fără a examina cât de potrivit este acest aranjament, de pildă să scurtezi în mod abrupt şi lipsit de politeţe vizita domnişoarei Poinsett – toate acestea o iritau şi o supărau. Era un fel de a se purta care făcea ca cel mai simplu incident al vieţii conjugale să devină o sursă de descumpănire şi mâhnire.

— Nu crezi, t George, c-ar fi bine să mai discutăm lucrul acesta? întrebă lady Marney.

— Absolut deloc, răspunse soţul ei. Charles e de

acord să meargă cu noi, şi mie-mi convine de minune, aşa că nu văd ce mai e de discutat.

— Ei, dacă tu şi cu Charles vreţi să mergeţi, bine, zise lady Marney. Numai că voi regreta foarte mult absenţa voastră.

— Ce vrei să spui cu absenţa noastră, Arabella? Fără îndoială că trebuie să vii şi tu cu noi. Ţin cu tot dinadinsul să vii şi tu. Eşti cea mai bună prietenă a lui lady Joan; cred că la nimeni nu ţine atât de mult.

— Eu nu o să pot merge poimâine, şopti lady Marley cu un aer dezaprobator şi foarte jenat.

— N-am încotro, zise soţul ei. Ar fi trebuit să-mi spui acest lucru mai înainte. I-am scris chiar. astăzi lui Mowbray că vom sosi la ei poimâine, şi că vom sta o săptămână.

— Dar nu mi-ai spus nimic, spuse lady Mamey, roşind uşor, dar pe un ton de amabilă mustrare.

— Aş vrea să ştiu cum pot avea timp să-ţi comunic conţinutul tuturor scrisorilor pe care le scriu, replică lordul Mamey, mai ales cu toate treburile neplăcute care mi-au căzut astăzi pe cap. Dar aşa e; cu cât caut mai mult să te feresc de neplăceri, cu atât eşti mai nemulţumită.

— Nu, nu nemulţumită, George.

— Nu mai ştiu ce numeşti a fi nemulţumită; dar când un om a făcut toate aranjamentele spre a te mulţumi şi pe tine, şi pe toată lumea, vrei să renunţe la toate planurile sale, numai pentru că ziua hotărâtă de el nu corespunde exact fanteziei tale? Dacă asta nu înseamnă să fii nemulţumită, aş vrea foarte mult să ştiu şi eu ce alta, Arabella.

Lady Marney nu răspunse nimic. Întotdeauna sacrificată, cedând întotdeauna, de îndată ce încerca să exprime o părere, era mereu pusă în poziţia, nu a celui ofensat, ci a ofensatorului.

Arabella era o persoană cu multe talente, pe care le cultivase. Avea mult bun-simţ şi poseda multe calităţi demne de a fi admirate. Era departe de a fi lipsită de

sensibilitate, dar caracterul ei blând o făcea să evite discuţiile, şi natura n-o înzestrase cu spiritul necesar pentru a dicta şi a comanda. Ceda fără să se opună voinţei arbitrare şi capriciilor absurde ale unui soţ care nici pe departe nu avea nivelul ei intelectual şi îi era cu mult inferior în ceea ce priveşte calităţile amabile ale naturii omeneşti, dar care o domina prin egoismul său feroce.

Lady Marney n-avea niciun pic de voinţă proprie. O fiinţă dură, exactă, prozaică, repezită, violentă îi conducea viaţa, dirija, plănuia, hotăra totul. Existenţa ei era o lungă serie de mici sacrificii şi de plăceri frustrate. Dacă echipajul ei era tras la scară, nu era niciodată sigură că nu va fi obligată să-l trimită înapoi deshămat; dacă invita nişte prietene la ea, existau multe şanse că va fi nevoită să le decomande; dacă citea un roman, soţul ei o ruga să-i copieze o scrisoare; dacă mergea la operă, găsea că el îi rezervase locuri cu nişte prieteni în Camera Lorzilor, şi părea să se aştepte la cele mai vii expresii de încântare şi recunoştinţă din partea ei pentru această atenţie nedorită şi incomodă. La începuturile căsniciei, lady Marney se zbătuse în centra acestei tiranii. O, nevinovata şi inexperimentata lady Marney! Ca şi cum ar fi fost posibil unei soţii să lupte împotriva unui soţ egoist, totodată ascuţit la minte fi fără inimă. Apelase la sentimentele lui, îi făcuse chiar reproşuri; plânsese, ba o dată îngenunchease chiar în faţa lui; dar lordul Marney considerase aceste demonstraţii drept efecte ale unei emotivităţi dezordonate la o fată neobişnuită cu starea matrimonială şi necunoscătoare a înţeleptei autorităţi a soţilor, dintre care el se considera un model perfect. Şi astfel, după cursul necesar de iniţiere, lady Marney rămăsese invizibilă zile de-a rândul în taina iatacului, cufundată în visuri pline de remuşcare, pe când stăpânul ei lua masa la club şi frecventa teatre de mâna a doua. Contesa fusese astfel dresată.

Acum, lordul Marney, care era ahtiat după şah, se întoarse către căpitanul Grouse şi, foarte galant, propuse

să termine pentru el partida ce-o juca cu domnişoara Poinsett iar această domnişoară, care-l înţelegea pe lordul Marney tot atât de bine cum înţelegea şahul, avu grijă s-o piardă repede, spre a-i da ocazie lordului să aibă un adversar demn de el. Egremont, aşezat lângă cumnata sa, şi dornic să aline prin vorbe bune iritaţia pe care, cu părere de rău, o văzuse provocată de fratele său, începu o conversaţie uşoară şi peste puţin timp îi spuse:

— Văd că ai avut bunătatea să-mi făureşti destinul. Lady Marney păru puţin surprinsă şi întrebă

— Cum asta?

— Aflu că aţi hotărî! asupra celui mai important pas din existenţa mea.

— Crede-mă că mă uimeşti.

— Lady Joan Fritz-Warene – prietena ta…

Contesa roşi. Numele acesta era o indicaţie care putea s-o lămurească, dar Egremont bănui totuşi că ideea nu-i venise ei. Ea i-o descrise pe lady Joan ca nefiind frumoasă; într-adevăr nici nu era înoasă; nimeni n-ar fi putut s-o considere frumoasă; mulţi puteau chiar s-o găsească contrariul unei frumuseţi. Şi totuşi, după părerea iady-ei Marney, avea un aspect, un anumit aspect, în care era mai mult decât frumoasă. Dar era foarte iscusită, într-adevăr remarcabilă, eşti acordinară.

O educaţie deosebită?

— O, mult mai mult, decât atât. Am auzit chiar bărbaţi spunând că nimeni nu ştie atâtea.

— O intelectuală pedantă?

— Vai, nu e deloc pedantă; nu are genul acela de cunoştinţe. Ştie limbi străine şi citeşte cărţi bune. Limba arabă, şi limba ebraică, şi manuscrise vechi. Şi are un observator astronomic, şi a fost prima care a descoperit cometa. Domnul Buckland îi acordă o consideraţie deosebită, şi ea e în corespondenţă cu Arago.

— Şi sora ei e la fel?

— Lady Maud e foarte cucernică. N-o cunosc atât de bine.

— E atrăgătoare?

— Unele persoane o admiră foarte mult.

— N-am fost niciodată la Mowbray. Cum e acolo?

— O, e foarte măreţ, zise lady Mamey, dar ca toate locurile din regiunea industrială, foarte neplăcut. Cerul nu-i niciodată limpede. Masa de toaletă e plină de funingine; căprioarele din parc parc-ar fi scăldate în cerneală, iar cât despre oi, te aştepţi să vezi coşari în Inc de păstori.

— Şi vreţi într-adevăr să mergem acolo joi? întrebă Egremont. Cred c-ar fi mai bine să amânăm.

— Trebuie să mergem, zise lady Mamey cu un fel de suspin, clătinând din cap.

— Lasă-mă să vorbesc cu Mamey!

— Nu, nu. Trebuie să mergem. Îmi pare rău pentru această mică, drăguţă domnişoară Poinsett; de atâtea ori a fost vorba să vină şi să stea cu mine, şi e aici numai de trei zile. Când se va întoarce în salon, mi-ar face plăcere s-o rogi să ne cânte ceva, Charles.

În curând, mica, drăguţa domnişoară Poinsett cânta, foarte încântată să fi fost rugată de Egremont care, după ce se aplecase spre ea câteva clipe, desigur sub influenţa muzicii, e plimba acum în susul şi-n josul camerei, rugând-o din timp în timp să continue încântătorul recital, pe când lady Marney era ocupată cu broderia ei, iar stăpânul casei şi căpitanul cu jocul lor.

Şi la ce oare se gândea Egremont? Desigur că la Mowbray şi la lady Joan sau la lady Maud? Ba deloc. Mowbray era numele oraşului către care se îndreptaseră străinii pe care el îi întâlnise în ruinele abaţiei. Era singura informaţie pe care fusese în stare s-o obţină de la ei, şi chiar şi asta numai din întâmplare.

Când bălaia arătare de sub bolta luminată de stele şi-a dat seama, în clipa în care era gata să coboare către tozarăşu ei, că ei se aflau în convorbire cu un străin, ezitase şi îndată se retrăsese. Atunci cel mai în vârstă dintre cei doi străini, schimbând o privire cu prietenul său, îi urase bună seara lui Egremont.

— Poate că avem acelaşi drum, spusese acesta.

— N-aş crede, răspunsese străinul, şi nu suntem singuri.

— Şi trebuie să pornim, fiindcă mergem departe, adăugase cel îmbrăcat în negru.

— Drumul meu e foarte scurt şi sunt călare, rostise Egremont. Într-un efort disperat spre a continua conversaţia.

— Iar noi suntem pe jos şi nici nu ne oprim până n-ajungem la Mowbray, şi cu un simplu salut îl lăsaseră pe Egremont singur.

Exista ceva în atitudinea străinului mai în vârstă care anihila pentru Egremont orice posibilitate de a-l urma. Atunci, părăsind grădina mănăstirii prin altă poartă, el se gândise la posibilitatea de a-i întâlni din nou odată ieşiţi din abaţie. Trecuse prin capela Fecioarei, dar frumoasa călugăriţă nu mai era acolo. Ajunsese la faţada apusenă, dar ea nu se vedea nicăieri. Făcuse o inspecţie rapidă a tuturor laturilor abaţiei, dar nu era niciun suflet nici aici. Se gândise că poate o luaseră către ferma abaţiei, dar puteau să fi continuat şi în josul văii. În perplexitatea sa, pierduse ceva timp. În cele din urmă pornise către fermă, dar chiar dacă ei o luaseră pe-acolo, nu-i ajunsese din urmă, şi nu aflase nimic despre ei acolo. Şi astfel ajunsese la castelul fratelui său, pătruns de o stranie dar plăcută îndoială.

Capitolul VII

Într-o ţară de negustori ca Anglia, fiecare jumătate de veac prilejuieşte dezvoltarea unui nou şi vast izvor de bogăţie publică, aducând în atenţia naţiunii o nouă şi puternică clasă socială. Acum câteva secole, un negustor care făcea comerţ cu Turcia era un mare creator de bogăţie; i-a urmat cultivatorul din Indiile Occidentale. La mijlocul veacului trecut a apărut nababul. Toate aceste personaje, odată ajunse la zenitul lor, au fost absorbite de viaţa de la ţară şi au devenit aristocraţi englezi, în timp ce, Orientul Apropiat decăzând, Antilele fiind sleite,

îndustanul prădat, speciile lor s-au stins, şi azi nu mai există decât în comediile englezeşti. Cheltuielile cauzate de războiul continental au scos la iveală bancherul, care i-a urmat nababului, iar aplicarea ştiinţei în industrie a creat fabricantul, care la rândul său aspiră să devină latifundiar, ceea ce va rămâne, atâta timp cât avem o constituţie teritorială, o mai bună investiţie pentru marea proprietate decât orice lege a griului, fie ea fixă ori mobilă.

Dintre toate aceste personaje, cel care, luat în ansamblu, a făcut cele mai mari averi în cel mai scurt timp – şi nu omitem miracolele împrumutului Waterloo, sau minunile Manchesterului în timpul blacadei continentale – a fost colonialistul englez, din India, în vremea în care Hastings era viceregе acolo. Nu era lucru neobişnuit ca oameni ale căror nume nici măcar nu ajunseseră la urechile publicului din ţară, şi care nu fuseseră absenţi din Anglia vreme mai lungă decât durata asediului Troici – să se întoarcă în ţară cu milioane.

Unul dintre cei mai norocoşi printre aceşti obscuri aventurieri a fost un anume John Warren. Cu foarte puţini ani înaintea izbucnirii războiului american, era chelner la un club celebru din St. James Street, un băiat ager dar serios, asiduu, discret şi politicos. În această slujbă a plăcut unui gentleman care tocmai fusese numit ca guvernator al provinciei Madras şi care avea nevoie de un valet. Warren, deşi prudent, era dornic de aventură şi a acceptat ocazia pe care i se părea că i-o oferea norocul. A avut o presimţire favorabilă. Pe vremea aceea, călătoria până în India era o treabă de vreo şase luni. În răstimp a intrat tot mai mult sub pielea stăpânului său. Avea un scris citeţ, pe când stăpânul său scria tare urât. Poseda un talent natural pentru socoteli, un talent care-i era foarte util patronului său. El sosi la Madras nu în calitate de valet, ci în aceea de secretar personal.

Stăpânul său plecase din Anglia să facă avere, dar era indolent şi într-adevăr n-avea niciuna din calităţile care aduc succesul, în afară de poziţia sa excepţională. Warren

avea toate calităţile, în afară de aceasta. Baza asociaţiei lor era de aceea uşor de înţeles era fondată pe interese mutuale şi cimentată prin ajutor reciproc. Guvernatorul asigura monopoluri secretarului care, la rândul său, asigura o parte cuvenită asociatului său ocult. La un moment dat s-a produs una dintre acele secete destul de frecvente în Industan. Populaţia provinciilor înfometate avea mare nevoie de orez, iar stocurile existente ale acestei cereale, mult micşorate de efectele naturii, dispărură misterios în câteva luni. O administraţie grijulie investise, se pare, veniturile sale curente într-o achiziţionare a acestora. Mizeria era atât de cumplită, încât se prevedea chiar izbucnirea unor molime, când marii acaparatori veniră în ajutorul poporului la ale căror destine vegheau, hrănindu-l şi încasând totodată beneficii de milioane.

Aceasta a fost marea lovitură realizată de geniul financiar al lui Warren. Acum era satisfăcut. Dorea numai să mai vadă o dată St. James Street şi să devină membru al clubului unde pe vremuri fusese chelner. Dar era fiul preferat al norocului, care nu se mulţumea numai cu atât. Guvernatorul muri după ce-l numi pe secretar unicul său executor testamentar, nu pentru că excelenţa sa avea o încredere desăvârşită în prepusul său, ci pentru că nu îndrăznea să împărtăşească taina afacerilor sale nimănui altuia. Moştenirea era atât de încâlcită, încât Warren oferi moştenitorilor o importantă sumă rotundă, luând asupra sa lichidarea ei. India era departe, şi cancelariile guvernului aproape, încât moştenitorii acceptară propunerea. Lichidând moştenirea, Warren răzbună provinciile jefuite; şi nici Camera Comunelor condusă de Burke şi Francis nu l-ar fi putut mulge mai rău pe fostul guvernator.

Un anume domn Warren, de care nimeni până atunci nu auzise nimic, afară că era un nabab, se întorsese de curând din India şi achiziţionase o mare proprietate în nordul Angliei, apărând în parlament că reprezentant al unui „târg închis”, pe care de asemenea îl cumpărase. Era

un om liniştit, foarte distins, de vârstă mijlocie, fără păreri politice prea ferme şi cum cele două partide politice erau foarte egale pe atunci în Camera Comunelor, omul era foarte curtat. Convulsiunile administraţiei lordului North tocmai începeau. Ministrul îl pofti pe noul deputat să cineze cu el într-o seară şi-l găsi deosebit de lipsit de orice prejudecată partinică. Domnul Warren era unul dintre acei membri ai parlamentului care-şi anunţă hotărârea de a asculta dezbaterile şi a se lăsa convinşi de argumente. Toată lumea îl complimenta, toţi vorbeau despre el. Domnul Fox declară că era un om superior. Domnul Burke zise că oameni ca aceştia puteau salva ţara. Doamna Crewe îl pofti la cină; cele mai strălucitoare ducese îl măguleau.

În cele din urmă se ajunse la una dintre acele încercări de putere ce preced căderea unui minister, dar care uneori, din motive speciale, ca în cazul lui Walpole şi al lordului North, nu aduc rezultate imediate. Marea întrebare era cu cine va vota Warren? El urmărea dezbaterile. Burke era foarte sigur că-l va avea de partea sa. În ziua precedând dezbaterea, s-a dat o recepţie la palat, la care a luat parte şi domnul Warren. Suveranul îl opri lângă el, îi vorbi, îi zâmbi, îi puse multe întrebări despre el, despre Camera Comunelor, cum îi plăcea, cum se simţea în Anglia. A fost un freamăt în cercurile politice; apăruse un nou favorit la Curte.

Dezbaterea a avut loc, urmată de vot. Domnul Warreh a votat cu guvernul Burke l-a denunţat; regele l-a făcut baron. Sir John Warren a făcut o căsătorie nobilă, cel puţin pentru el. S-a căsătorit cu fiica unui conte irlandez, a devenit unul dintre prietenii regelui, a sprijinit pe lordul Shelbourne, a răsturnat pe lordul Shelbourne, a avut destul fler ca să descopere că domnul Pitt era omul care trebuia urmat, şi l-a urmat. Sir John Warren a cumpărat un nou domeniu şi a mai găsit un „târg închis”. A devenit foarte repede un adevărat personaj. În tot cursul dezbaterilor despre India, a stat foarte liniştit. Într-adevăr,

o dată, în apărarea domnului Hastings pe care îl admira foarte mult, a îndrăznit să-l corecteze pe domnul Francis asupra unui punct pe care-l cunoştea personal. Credea că nu riscă nimic, dar n-a mai vorbit niciodată. El nu cunoştea resursele geniului răzbunător, nici puterea unei imaginaţii răuvoitoare. Burke îi rămăsese dator nababului votul care-i adusese acestuia baronia. Oratorul a sesizat ocazia şi a alarmai conştiinţa secretă a aventurierului din India prin aluzii obscure. şi familiaritatea sa cu acel subiect încă un domeniu şi încă un „târg închis” constituiră o oarecare consolare pentru acest mic incident nefericit şi, la timpul ei, Revoluţia Franceză, spre marea uşurare a lui sir John, îndepărtă pentru totdeauna atenţia publică de la treburile Indiei. Între timp nababul, din credincios partizan al domnului Pitt, devenise chiar prietenul lui personal. Câţiva oameni de duh descoperiseră într-adevăr că fusese chelner, şi nenumărate erau epigramele lui Fitzpatrik şi glumele lui Ilare, dar domnului Pitt nu-i păsa de originea adepţilor săi. Dimpotrivă, sir John era exact tipul de om din care primul ministru intenţiona să-şi croiască aristocraţia sa plebeiană; aşa că, folosindu-şi prietenul drept balon de încercare înainte de a se aventura în operaţiuni mai vaste, nababul fu transformat într-o dimineaţă în baron irlandez.

Noul baron figura pe patenta sa drept lordul Fitz-Warene, originea sa normandă şi descendenţa din vechii baroni cu acest nume fiind descoperită la Colegiul Heraldic. Acest lucru le oferi unora ca Fitzpatidk şi Hare o nouă recoltă bogată de glume, dar publicul se obişnuieşte repede cu orice şi are o mare rezervă de credulitate. Noului baron nu-i păsa de ridicol; el se străduia pentru posteritate. Era răsplătii pentru toate necazurile artiintindu-şi că fostul chelner din St. James Street fusese înnobilat şi că copiii săi se vor ridica şi mai sus în mândra aristocraţie a ţării, aşa că obţinu autorizaţia regală de a-şi relua numele de familie şi blazonul strămoşilor săi, odată cu titlul lor.

Exista o poveste răuvoitoare care circula în anumite

cercuri, cum că sir John dator a ridicarea sa faptului că-i împrumutase bani ministrului – dar nu era decât o calomnie. Domnul Pitt nu împrumuta niciodată bani de la prietenii săi… Odată într-adevăr, ca să-şi salveze biblioteca, luase o mie de lire de la un individ căruia îi conferise un rang înalt şi îl înaintase în funcţie; la moartea ministrului acest individ, deţinător al chitanţei, stăruise asupra drepturilor sale şi obţinuse chiar cele o mie de lire din moştenirea deficitară a fostului său patron; dar altfel, domnul Pitt preferase întotdeauna să ia bani de la cămătari mai degrabă decât de la prieteni, şi până în ultimele zile ale vieţii împrumuta bani cu cincizeci la sută.

Nababul părăsi această lume înaintea ministrului, dar trăise destul spre a-şi realiza visul cel mai drag: cu doi ani înainte de moarte, baronul irlandez a fost transformat pe tăcute în lord englez şi, fără a atrage atenţia publică, cu toate răutăţile lui Fitzpatrik şi glumele lui Hare, de mult uitate, chelnerul de la clubul din St. James Street şi-a luat în modul cel mai natural locul în Camera Lorzilor.*

Marele domeniu al defunctului lord Fitz-Warene era situat la Mowbray, un sat care-i aparţinea în majoritate lui şi în apropierea căruia ridicase un castel gotic, demn de numele şi de strămoşii săi normanzi. Mowbray era una dintre acele localităţi care, în timpul lungului război, se dezvoltase dintr-un sat aproape necunoscut într-un mare şi înfloritor oraş industrial, împrejurare care, după cum remarcase lady Marney, deteriorase oarecum atmosfera splendidului castel dar în acelaşi timp întreise marile venituri ale castelanului. Cel ce-i urmase tatălui său la titlu şi avere era Altamont Belvidere (numit după familia mamei sale) Fitz-Warene, lord Fitz-Warene. Fiul nu era lipsit de calităţi, deşi departe de a avea talentele tatălui său, dar era supraeducat pentru posibilităţile sale intelectuale, ceea ce e un caz destul de frecvent. Noul lord Fitz-Warene era fiinţa cea mai aristocratică din lume. Credea sincer, într-un mod total şi absolut, în autenticitatea genealogiei sale. Blazonul său putea fi văzut pictat pe fiecare geam,

brodat pe fiecare scaun, sculptat la fiecare colţ. Scurt timp după moartea tatălui său se căsători cu o mlădiţă a unei caso ducale, care-i născu două fiice şi un fiu, toţi botezaţi cu nume pe care le autorizau vechile tradiţii ale casei de Fitz-Warene. Fiul său, care-ar fi putut da o adevărată distincţie casei prin talentele ce le vădea, era Valence; iar fiicele, Joan şi Maud. Tot ce mai părea să lipsească gloriei familiei era o mare distincţie, la a cărei obţinere un lord bogat, cu şase locuri în Camera Comunelor, nu putea să nu. spere. Lordul Fitz-Warene aspira să deţină un rang printre cei mai înalţi aristocraţi ai Angliei. Dar succesorii domnului Pitt se ţineau tare. Ei erau de părere că neamul Fitz-Warene fusese promovat prea repede. Se şoptea că noul şef al familiei nu era pe placul regelui, că Maiestatea

Să îl găseşte înfumurat, plin de pretenţii – pe scurt, un prost. Dar deşi succesorii lui Pitt au reuşit să guverneze ţara timp de douăzeci de ani, şi erau în genere foarte tari pe poziţie, într-un interval atât de lung – oricât de eficientă era administraţia lor sau de mare norocul lor – se mai prezentau în mod inevitabil ocazii când se găseau în dificultate, când era necesar să împace pe cei indiferenţi sau să răsplătească pe cei devotaţi. Lordul Fitz-Warene se pricepea bine să profite de aceste ocazii. Era surprinzător să vezi cât de conştiincios şi de scrupulos devenise el în timpul expediţiilor spre insula Walcheren, al masacrelor din Manchester. Fiecare dificultate în care se găsea guvernul era un pas înainte pentru marele manipulant de târguri. De altfel bătrânul rege dispăruse, şi grandomania bătătoare la ochi a marelui descendent din normanzi se potrivea mai bine gustului lui George IV. Era oarecum un favorit la Curte. A fost nevoie de cele şase voturi ale sale pentru politica lui Carmings dar el îşi pusese condiţiile, şi astfel unul dintre mijloacele prin care am putut avea un om de geniu drept prim-ministru a fost ridicarea la cea mai înaltă treaptă a aristocraţiei engleze a lui Fitz-Warene, cu titlul de conte de Mowbray de la castelul Mowbray.

Capitolul VIII

Trebuie să ne întoarcem acum o clipă la străinii din ruinele abaţiei. Când cei doi bărbaţi o ajunseră din urmă pe frumoasa îmbrăcată ca o călugăriţă ce-l impresionase atât de mult pe Egremont, toţi trei părăsiră abaţia printr-o cale care ducea din spatele grădinii mănăstirii, de-a lungul râului cam vreo sută de paşi, şi de acolo o luară pe valea şerpuitoare a unui afluent acum secat. În capul acestei văi, unde ajunseră curând, era aşezată o mică crâşmă, adăpostită după nişte ulmi imenşi de vânturile care măturau imensa pârloagă care, în afară de partea dinspre Mardale, se întindea spre orizont cât puteai vedea cu ochii. Aici cei trei se opriră, frumoasa călugăriţă se aşează pe o bancă de piatră sub pomi, iar cel mai în vârstă dintre străini, strigând către cârciumar spre a-l anunţa de întoarcerea lor, porni spre un şopron alăturat de unde scoase un căluţ mărunţel, cu o şa simplă dar evident destinată unei călăreţe.

— E bine, zise cel mai înalt dintre bărbaţi, că nu sunt membru al vreunei societăţi antialcoolice ca dumneata, Stephen, altminterea ne-ar veni greu să-l răsplătim pe acest om de treabă de grija pe care a avut-o de cal. Voi bea o cupă din băutura regilor saxoni.

Aducând poneiul călugăriţei, o aşează călare cu multă grijă şi graţie naturală, şoptindu-i

— Vrei să-ţi aduc un pahar din vinul naturii?

— Am băut din izvorul sfintei mănăstiri, şi nicio altă băutură nu trebuie să-mi mai atingă buzele astă-seară, răspunse ea.

— Haideţi, trebuie să mergem repede, zise el, înapoind cupa sa gazdei şi luând căluţul de căpăstru, în timp ce Stephen o porni de cealaltă parte a calului.

Deşi soarele apusese, amurgul era încă luminos, şi pe toată imensa întindere aerul era imobil. Suprafaţa vastă şi unduitoare a pârloagei brumării şi purpurii era întreruptă din loc în loc de câte o stâncă de formă fantastică, strălucind în lumina amurgului. Luceafărul era singura stea care-şi făcuse apariţia, şi părea că-i călăuzeşte în

drumul lor.

— Nădăjduiesc, tată, zise călugăriţa, întorcându-se către cel mai în vârstă dintre bărbaţi, că dacă ne vom recâştiga vreodată drepturile (şi asta nu pare posibil decât printr-o intervenţie divină), n-ai să uiţi niciodată cât de amar este să fii alungat de pe pământul tău, şi că vei aduce înapoi pe oamenii care au trăit pe el.

— N-aş urmări drepturile noastre pentru nicio altă cauză, răspunse tatăl. După secole de mâhniri şi decăderi, nu se va putea spune niciodată că n-am fost de partea celor amărâţi şi împilaţi.

— După secole de mâhniri şi decăderi, reluă Stephen, să nu se spună că îţi redobândeşti drepturile numai spre a crea un nou baron sau moşier.

— Nu-ţi face griji – Stephen, replică tovarăşul său zâmbind. Vei avea tot ce-ţi doreşti, dacă va suna vreodată ceasul. Atâta pământ cât doreşti pentru Noul Ierusalim.

— Zi-i cum vrei, Walter, răspunse Stephen, dar dacă am ocazia să pun în practică principiul asociaţiei, voi cânta *nunc me dimittis*.

— *Nunc me dimittis*, intona călugăriţa cu glas melodios şi pătrunzător, continuând câteva minute cântecul divin. Tovarăşii ei o priviră cu un aer de afectuoasă veneraţie în timp ce cânta, iar stelele deveneau din ce în ce mai luminoase, pe când întinderea pârloagei se făcea din ce în ce mai întunecoasă.

— Spune-mi, Stephen, zise călugăriţa, întorcând capul şi privind îndărăt zâmbind, nu crezi că ar fi mai plăcut să petrecem noaptea la vreo mănăstire primitoare, decât să ne grăbim ca acum spre cel mai puţin pitoresc loc dintre toate creaţiile – o staţie de cale ferată?

— Calea ferată va face tot atât de mult bine omenirii cât i-au făcut mănăstirile, răspunse Stephen.

— Dacă n-ar fi existat trenul, n-am fi putut niciodată vizita abaţia Marney, adăugă cel mai în vârstă dintre călători.

— Nici să vedem mormântul ultimului abate, completă călugăriţa. Când am văzut numele tău pe piatră, tată, vai mie, m-am simţit tare mâhnită că unul de-ai noştri a fost menit să predea unor oameni lipsiţi de scrupule acest sfânt lăcaş.

— El nu l-a predat nicidecum; a fost torturat şi apoi spânzurat, zise tatăl ei.

— E acum în comunitatea sfinţilor, declară călugăriţa.

— Aş vrea să văd o comunitate de oameni, grăi Stephen, şi atunci n-ar mai exista violenţă, pentru că atunci nu §-ar mai putea jefui.

— Dumneata va trebui să ne redobândeşti pământurile, Stephen, zise călugăriţa. Promite-mi, tată, că mă vei lăsa să înalţ un sfânt locaş pentru femei cucernice, dacă lucrul se va întâmpla vreodată.

— Nu ne vom uita vechea credinţă, zise tatăl. E singurul lucru din trecut ce ne-a mai rămas.

— Nu înţeleg, Walter, cum ai putut pierde acele documente, rosti Stephen.

— Vezi, prietene, ele n-au fost niciodată în posesiunea mea; nu erau ale mele când le-am văzut. Erau ale tatălui meu, iar lui nu-i plăcea ca altul să se amestece în treburile sale. Era un mic proprietar care îşi făcuse o şir tuaţie în timpul războiului, dar care continua mereu să tânjească după pământurile care, potrivit tradiţiei, erau ale noastre. Acest Hatton a pus mâna pe el; am auzit că şi-a aranjat bine treburile; ce-i sigur, e că tata n-a cruţat niciun ban. Sunt douăzeci şi cinci de ani la Sfântul Martin viitor de când a intentat acţiunea de revendicare, şi deşi derutat, nu s-a dat bătut. Dar a murit lăsându-şi afacerile în mare încurcătură; îşi ipotecase pământul pentru această acţiune, iar preţurile din timpul războiului nu mai existau. Erau datorii ce nu puteau fi plătite. Eu n-aveam capitalul necesar pentru fermă. Nu puteam accepta să fiu salahor pe pământul care fusese al nostru. Tocmai mă însurasem; era nevoie de un mare efort. Auzisem vorbindu-se mult de salariile ridicate din noua industrie; am părăsit pământul.

— Dar documentele?

— Nu m-am mai gândit niciodată la ele, sau de-o făceam, îmi aminteam de ele cu dezgust, socotindu-le cauza ruinei mele. Apoi, când ai venit zilele trecute şi mi-ai arătat în carte că ultimul abate de la Marney a fost un Walter Gerard, vechile sentimente s-au răscolit din nou, şi n-am putut să mă împiedic să-ţi spun că strămoşii mei luptaseră la Azincourt, deşi eu nu eram decât un supraveghetor la fabrica domnului Trafford.

— Un nume bun şi vechi, din buna şi vechea credinţă, zise călugăriţa. Fie el binecuvântat.

— Avem toate motivele să-l binecuvântăm, reluă Gerard. L-am socotit de atunci demn de un gentleman; cât despre fiica mea, ea a fost crescută între ziduri sfinţite, prin bunăvoinţa familiei Trafford. Şi au făcut din ea ceea ce este astăzi.

— Natura a făcut-o ceea ce este astăzi, rosti Stephen cu voce caldă şi plină de emoţie. Apoi continuă mai tare şi apăsat Dar nu ştii unde poate fi găsit acest Hatton?

— N-am mai auzit de el de atunci. Cam la un an după moartea tatălui meu am avut într-adevăr un motiv să întreb de dânsul, dar plecase din Mowbray, şi nimeni n-a fost în stare să mă informeze despre el. Cred că până atunci trăise de pe urma procesului nostru şi a dispărut odată cu speranţele noastre.

Urmă o tăcere, fiecare fiind adâncit în gândurile sale, mai ales că aspectul cerului înstelat îi îmbia la meditaţie.

— Aud zgomotul trenului, zise călugăriţa.

— E un alt tren, zise tatăl ei. Mai avem un sfert de oră; vom sosi la timp!

Vorbind astfel, el mină căluţul spre un grup de lumini care indicau locul staţiei de cale ferată ce traversa aici vasta pârâoagă. Avură tocmai timp suficient să înapoieze poneiul persoanei din staţie care li-l împrumutase şi să cumpere bilete, când se auzi clopotul trenului lor, şi în câteva clipe călugăriţa şi tovarăşii ei erau în drum spre Mowbray, unde sosiră după o oră.

Mai erau două ore până la miezul nopţii când ajunseră în gara Mowbray, situată cam la un sfert de milă de oraş, în fabrici lucrul se oprise de mult. Un cer splendid, limpede şi senin se întindea deasupra oraşului plin de fum şi de trudă. În toate părţile se vedeau siluetele întunecate ale fabricilor profilându-se pe cerul purpuriu, câte o stea scânteind ici şi colo, parcă agăţată de vârfurile lor înalte şi subţiri.

Călătorii o porniră în direcţia unei suburbii şi ajunseră la zidul înalt al unei grădini întinse. Luna răsărise pe când se apropiau de ea, atingând pomii cu razele ei şi Luminând o poartă centrală înaltă, alături de care se afla o portiţă; acolo bătu Gerard. Portiţa fu repede deschisă.

— Mă tem, cuvioasă soră, zise călugăriţa, că am întârziat chiar mai mult decât anunţasem.

— Cei ce vin în numele Fecioarei sunt întotdeauna bine veniţi, i se răspunse.

— Soră Marion, îi spuse Gerard portăresei, am fost să vizităm un sfânt lăcaş.

— Toate locurile sunt sfinte dacă le calci cu gânduri cucernice, frate.

— Noapte bună, dragă tată, zise călugăriţa. Fie ea binecuvântarea tuturor sfinţilor să pogoare asupra ta – şi asupra dumitale, Stephen, deşi nu te pleei în faţa lor.

— Noapte bună, copila mea, îi ură Gerard.

— *Aş* ajunge să cred hi sfinţi când sunt eu ţine, murmură Stephen. Noapte bună, Sybil.

Capitolul IX

Părăsind poarta mănăstirii, Gerard şi prietenul său porniră cu paji grăbiţi către centrul oraşului. Străzile erau aproape goale, şi în afară de vreo întâmplătoare explozie de veselie sau de ceartă dintr-o berărie pe lângă care treceau, totul era liniştit. Strada principală din Mowbray, numită Strada Castelului după ruinele vechii fortăreţe baroniale din vecinătate, era tot atât de semnificativă pentru gradul actual de civilizaţie al oraşului, pe cât fusese mândrul donjon pentru dependenţa străveche.

Dimensiunile acestei străzi nu erau nedemne de oraş, pe care-l traversa aproape de la un capăt la altul, iar lărgimea era corespunzătoare. Trotuarele spaţioase şi lămpile de gaz strălucitoare dovedeau ordinea, şi prosperitatea. Pe ambele laturi ale străzii se ridicau imense depozite, nu atât de atrăgătoare ca palatele din Veneţia, dar în felul lor nu mai puţin remarcabile. Prăvălii superbe stau alături de câte o veche fabrică, clădită pe vremea ei în plin câmp în faza de copilărie a oraşului Mowbray de vreun industriaş, nu destul de bun profet al viitorului, sau prea încrezător în energia şi iniţiativa concetăţenilor săi, spre a prevedea că va sta ca un spin în ochii unei posterităţi înfloritoare.

Urmând calea lor pe Strada Castelului cam vreun sfert de milă, Gerard şi Stephen Cotiră pe o stradă care o tăia pe aceasta, şi de aici, printr-o serie de străzi şi uliţe întortocheate, ajunseră la o parte mai deschisă a oraşului, un cartier unde străzile şi uliţele dispăreau, dar unde coşurile înalte şi masivele clădiri cu aparenţă de cazărmi ce se înălţau în toate direcţiile, aglomerate, deşi izolate, dovedeau că se aflau acum în centrul industrial din Mowbray. Traversând terenul viran, ajunseră la o suburbie, dar una de un fel foarte diferit de aceea în care era aşezată mănăstirea unde se despărţiseră de Sybil. Aceasta în care se aflau acum era foarte populată, zgomotoasă şi puternic luminată… Era sâmbăta seara şi străzile erau foarte aglomerate, O populaţie extrem de numeroasă continua să mască din şi în fundăturile şi curţile infecte ce comunicau cu străzile prin nişte bolţi strâmte ca o intrare de stup, şi atât de joase încât erai obligat să te apleci spre a putea trece;

urcând din locuinţele întunecoase şi umede, pe scări strâmte, naţiunea troglodită a pivniţelor se revărsa pe aceleaşi străzi, spre a se bucura de răcoarea nopţii de vară, şi a-şi face cumpărăturile pentru ziua de repaus. Prăvă-liile luminate şi animate erau foarte aglomerate, iar grupuri de cumpărători se adunaseră în jurul tarabelor care, cu ajutorul unor, lămpi orbitoare sau al unor lanterne

colorate, îşi puneau marfa în valoare.

— Hai, hai, uite-o bucăţică bună, zicea o femeie cu un aspect jovial ce prezida asupra unei tarabe care, deşi foarte sărăcită de cumpărătorii mai timpurii, încă mai oferea tentaţii celor ce n-aveau cu ce cumpăra.

— Aşa şi este, văduvo, exclamă un omuleţ palid şi flămând.

— Haide, haide, se face târziu şi nevasta dumitale e bolnavă; să zicem, cinci pence pfundul, că eşti un om cumsecade, şi-ţi voi da şi coada pe gratis.

— Nu vom avea carne mâine, văduvo, rosti omuleţul.

— Şi de ce, vecine? Cu salariul dumitale ar trebui să trăieşti ca un campion de box, sau ca primarul din Mowbray.

— Salariul meu! exclamă omul. Îţi doresc să-l primeşti. Nemernicii aceştia din Shuffle şi Screw m-au servit cu un alt bilet de reţinere, oprindu-mi o sumă frumoasă.

— Ah, ticăloşii! se indignă văduva. De le-ar veni odată ziua de răfuialti escrocilor ăstora cu minte criminală.

— Şi asta pentru nişte jurubiţe mici! Lua-le-ar dracu' de jurubiţe! Sunt eu omul să trimit sus jurubiţe neterminate, văduvo Carey?

— Aiurea! Te ştiu de când erai băiat, John Hill. În ultimele douăzeci de veri n-am auzit un cuvânt împotriva dumitale până ce n-ai intrat în fabrică la Shuffle şi Screw. Vai, ce ticăloşi!

— Ne fraieresc pe toţi. Ei zic că dau salarii ca toată lumea, şi ne omoară cu reţinerile. Cum faci un pas, gata amendă. Niciodată nu-ţi capeţi salariul fără un bilet de reţinere. Am auzit că toată cheltuiala casei lor merge din amenzi.

— Sufleţelule, mari putregai sunt aceşti Shuffle şi Screw, zise doamna Carey. Hei, cucoană, poftiţi, vă rog;

cinci pence juma. Nu, nu mai avem viţel. Haida de viţel, chiar arăţi a cineva care mănâncă numai viţel, continuă doamna Carey, mormăind încet, pe când clienta ei

se îndepărta. Ascultă, e târziu şi dacă vrei să duci bucata asta acasă la nevastă, vecine Hill, putem vorbi de rest sâmbăta viitoare. Şi ce doreşti dumneata, domnule? întrebă ea cu o expresie severă pe un tânăr ce se oprise acum lângă taraba ei.

Era un băieţandru de vreo şaisprezece ani, subţirel şi cu un obraz plăcut, dar cam ofilit şi obraznic. Pantalonii albi, largi, îl făceau să pară înalt. N-avea jiletcă, în schimb purta o batistă de mătase trandafirie, legată neglijent în jurul gâtului, şi ţinută cu un foarte mare ac de cravată, care, indiferent de materialul din care o fi fost făcut, avea un aspect incontestabil măreţ. Un frac larg, dintr-un material ordinar alb, închis cu un nasture la talie, îi completa îmbrăcămintea, cu adaosul unei pălării înalte cafenii. care-i accentua tenul şi efectul ochilor albaştri de şţrengar.

— Păi, nu-i nevoie să fii atât de fioroasă cu mine, mătuşă Carey, răspunse tânărul, afectând un aer dezaprobator.

— Nu mă lua pe mine cu „mătuşă”, replică joviala văduvă, cu o privire provocatoare. Du-te mai bine la maică-ta, care zace într-un beci fără fereastră, pe când tu ai o locuinţă cu tot confortul.

— Nu zace de boală, e doar beată, răspunse tânărul.

— Şi dacă e doar beată! izbucni văduva Carey, pătimaşă. Ce-o face să bea decât truda, muncind de la cinci dimineaţa până la şapte seara, şi asta pentru unul ca tine!

— Asta-i bună! exclamă tânărul. Aş vrea să ştiu ce-a făcut vreodată mama pentru mine, decât să-mi dea melasă şi laudanum de când eram prunc, ca să-mi amuţească limba şi umple stomacul, un procedeu cu ajutorul căruia, după cum spune prietena mea, a ciuntit dezvoltarea celei mai atrăgătoare figuri din tot oraşul Mowbray.

Şi spunând aceasta, tânărul îşi umflă pieptul, băgându-şi mâinile în buzunarele hainei.

— N-am mai auzit de aşa ceva de când sunt! exclamă

doamna Carey.

— Nici măcar când ai tăiat măgarul şi l-ai vândut drept cotlete de viţel, mătuşă?”

— Tacă-ţi fleanca, obrăznicătura f zise văduva. Toată lumea ştie că nu eşti creştin, şi n-are să te mai creadă nimeni.

Toată lumea ştie că sunt un om care nu rămâne nimănui dator, zise băiatul, şi care nu ţine o tarabă de negustor ambulant unde vinde hoituri la lumina stelelor, ci trăieşte într-un apartament de două camere şi are nevastă ţi familie, sau cam aşa ceva.

Of, spiriduş îngrozitor ce eşti! exclamă văduva disperată, incapabilă să se răzbune pe unul care rămâne mereu la o distanţă respectabilă şi ale cărui mişcări erau tot atât de vioaie ca şi vorbele.

— Ei, doamnă Carey, ce ţi-a făcut filfizonul de Mick? rosti o voce binevoitoare, venind de la una dintre cele două lucrătoare ce treceau pe lângă taraba ei şi se opriseră; erau îmbrăcate în culori deschise, aveau basma uşoară legată sub bărbie, părul pieptănat cu grijă, şi purtau colane de mărgean şi cercei de aur.

— Ah, tu eşti fata mea? zise văduva care avea o inimă de aur. Filfizonul ăsta m-a tratat cu ceva din obrăznicia lui.

— Dar n-a fost nimic rău intenţionat, doamnă, interveni Mick. Era doar în glumă.

— Bine, treacă de la mine, făcu doamna Carey. Şi unde ai fost atâta vreme, copila mea? Şi cine-i prietena ta? adăugă ea mai încetişor.

— Păi, am părăsit fabrica domnului Trafford, spuse fata.

— Asta nu-i treabă bună, zise doamna Carey, pentru că Trafforzii se poartă foarte bine cu oamenii lor. E lucru mare pentru o fată tânără să fie la ei în fabrică.

— Asta aşa-i, zise fata, dar era atât de plicticos. Nu pot rezista la viaţa de la ţară, doamnă Carey, trebuie să vând lume în jurul meu.

— Bine, şi mie-mi place un pic de bârfeală, mărturisi

deschis doamna Carey.

— Şi pe urmă, nu sunt o bună elevă, şi niciodată nu mi-a plăcut să-nvăţ, iar Trafforzii ăştia aveau prea multe şcoli, continuă fata.

— Învăţătura e mai bună decât o casă sau o bucată de pământ, zise doamna Carey; deşi nici eu nu sunt învăţata. dar pe timpul meu lucrurile erau altfel. Dar tineretul…

— Da, zise Mick, nu cred c-aş putea trăi o zi fără Institutul nostru.

— Şi unde lucrezi acum, copila mea? continuă văduva.

— Sunt la Wiggins şi Webster, răspunse fata, şi ea este tovarăşa mea. Locuim împreună. Avem o cameră foarte drăguţă în Arbour Court, la numărul 7, sus de tot; e foarte aerisit. Dacă vrei să iei ceaiul cu noi mâine, vino; aşteptăm nişte prieteni.

— Mulţumesc, vin cu plăcere, răspunse doamna Carey. Va să zică, locuiţi împreună. Toţi copiii locuiesc separat astăzi. Ce s-au mai schimbat vremurile!

— Şi ne va face plăcere să te vedem şi pe dumneata, Mick, şi pe Julia, dacă nu sunteţi ocupaţi, continuă fata, privind spre prietena ei, o codană frumuşică şi rezervată, care adăugă imediat, dar pe un ton şovăitor:

— O, desigur.

— Şi ce vreţi să faceţi acum, Caroline? întrebă Mick.

— Păi, n-avem nicio idee, dar i-am spus lui Harriet, fiindcă e o seară frumoasă hai să ne plimbăm cât putem, şi mâine vom sta în pat până după-amiază.

— Asta-i bine iarna, dacă ai destul tutun, zise Mick. Dar în anotimpul ăsta, mie-mi trebuie un pic de animaţie. Cum am ieşit de-acasă, m-am dus de m-am scăldat în râu şi apoi m-am întors să mă îmbrac, adăugând cu un aer satisfăcut şi acum mă duc la Templul Muzelor. Să vă spun ceva Julia s-a înţepat azi cu o suveică; nu-i mare lucru, dar nu poate ieşi. Vă tratez eu, şi vă scot pe amândouă la

Templu.

— Bravo, asta-i grozav! exclamă Caroline. Nimeni nu face lucrurile aşa de elegant ca dumneata, Mick, şi asta o spun întotdeauna. Vai ce-mi place la Templu. E un loc aşa de distins! îi vorbeam lui Harriet de el, noaptea trecută. Ea n-a fost niciodată acolo. I-am propus să merg cu ea – dar două fete singure acolo – mă înţelegi. Nu-ţi convine să fii văzută în aceste localuri ca şi cum n-ai avea un prieten cu* care să ieşi.

— Foarte adevărat, aprobă Mick. Şi acum, hai s-o pornim. Noapte bună, văduvo.

— Să nu uiţi de noi mâine seară, zise Caroline.

— Mâine seară! La Templu! comentă doamna Carey Cred că lumea s-a întors cu dosu-n sus prin părţile astea. Un puşti ca Mick Radley să stea într-un apartament cu nevastă şi familie, sau aşa ceva, cum zice el. Iar fata asta invită la ceai la ea, şi locuieşte separat de familia ei! Taţii şi mamele lor nu mai fac doi bani pentru ei, continuă văduva luând o doză serioasă de tutun de prizat, şi cugetând adânc. Copiii primesc acum salariu, adăugă ea după o lungă pauză.

Capitolul X

Între timp Gerard şi Stephen se opriseră în dreptul unei case înalte, strâmte, cu pereţii ornamentaţi cu stucatură, cu balustradă şi friză, foarte puternic luminată, atât pe dinafară, cât şi pe dinăuntru, care, după sunetele ce răsunau din interior şi după persoanele ce intrau sau ieşeau, era evident un local foarte popular şi frecventat. O firmă purtând titlul de „Pisica şi Flautul” dovedea că era un loc de petrecere pentru public, ţinut de unul al cărui nume legal era John Trotman, deşi aceasta nu era decât o denumire vulgară, de mult uitată şi înlocuită cu binemeritata poreclă de „Jack Glumeţul”.

Cei doi intrară în vastul local şi, după ce-şi croiră drum până la barul foarte aglomerat, Stephen, aruncând o privire foarte serioasă dar care indica un anume grad de intimitate, prinse ochiul persoanei atrăgătoare care

prezida acolo, şi întrebă încet

— E aici?

— La Templu, domnule Morley. A întrebat de dumneata şi de prietenul dumitale, mai mult decât o dată. Cred c-ar fi mai bine să urcaţi sus. Ştiu că vrea să vă vadă.

Stephen şopti ceva lui Gerard, şi în clipa următoare ceru doamnei de la bar două bilete, plătind câte trei pence pentru fiecare, o sumă care după declaraţia tipărită pe cotor putea fi convertită în răcoritoare lichide, ceea ce nu era o mare consolare pentru un membru foarte strict ăl Societăţii de Temperanţă din Mowbray. O scară atrăgătoare cu o rampă lucioasă de alamă îi conduse până la un palier unde se deschidea o uşă, pe moment închisă, unde şedea un băiat care strângea biletele celor ce doreau să fie admişi. Portalul de intrare era de dimensiuni şi pretenţii arhitectonice considerabile. Era vopsit într-un verde strălucitor, cu panouri aurite, iar pe fronton, scris cu litere de foc, respectiv de gaz aprins, se putea citi „Templul Muzelor 4.

Gerard şi Morley intrară într-o încăpere foarte lungă şi suficient de înaltă, dar cam îngustă faţă de marile ei proporţii. Plafonul era destul de bogat decorat, pereţii erau pictaţi, şi încă cu un penel de o mare putere de evocare. Fiecare panou reprezenta câte o scenă bine-cunoscuta din operele lui Shakespeare, Byron, sau Scott; Regele Richard, Mazeppa, Doamna Lacului erau uşor de recunoscut. Pe unul dintre panouri Hubert îl ameninţa pe Arthur; dincolo Haidee îl salva pe Juan, iar ceva mai departe, Jeanie Deans făcea o reverenţă în faţa reginei. Sala era arhiplină. Vreo trei-patru sute de persoane erau aşezate în diverse grupuri la diferite mese, mâncând, bând, vorbind, râzând şi chiar fumând, pentru că, în ciuda tuturor picturilor şi aurilor, era imposibil să interzici, deşi se făceau serioase eforturi pentru a descuraja, acest obicei în Templul Muzelor. De altfel, nimic n-ar fi putut fi mai cuviincios decât purtarea generală a publicului, compus mai ales din muncitorimea de la fabrici.

Chelnerii alergau în toate părţile cu aceeaşi agilitate cu care ar fi servit un public aristocratic. În genere, zgomotul era destul de mare, dar nu neplăcut. Din când în când răsuna un clopot şi se aşternea o tăcere relativă, în timp ce la capătul celălalt al sălii, unde exista o scenă aşezată la un nivel potrivit, se ridica o cortină. Din culisele laterale cu cai e eră prevăzută scena ieşea câte o doamnă într-un costum fantezist cântând o baladă favorită a publicului, sau un domn îmbrăcat cu multă grijă într-un costum de fermier din vechile comedii, cu perucă, nasturi, catarame de argint şi ciorapi albaştri, distrând asistenţa cu acea producţie melancolică ce se numeşte un cântec comic. În unele seri, era şi muzică pe scenă; o tânără doamnă într-o rochie albă şi cu o harpă aurită, asistată de un domn cu mustăţi negre. Acest lucru se întâmpla când prima harpistă a regelui Saxoniei şi primul său violonist treceau prin Mowbray, mai mult accidental sau într-o călătorie de plăcere şi studiu, să vadă cu ochii lor faimoasele aşezări ale industriei englezeşti. Altfel, asistenţa de la „Pisica şi Flautul”, vrem să spunem din Templul Muzelor, trebuia să se mulţumească cu patru „Fraţi Boemieni” sau cu un număr egal de „Surori Elveţiene „Dar distracţia cea mai populară erau „Recitările Thespiene”, executate de artişti amatori care doreau să devină profesionişti şi care făceau primii paşi în faţa unui public ce putea fi destul de critic.

Un chelner isteţ, cu privirea atentă la clienţii care intrau, salută îndată pe Gerard şi pe prietenul său, întâmpinându-i cu un aer excesiv de ospitalitate, insistând că aveau mare nevoie să se răcorească; că erau amândoi probabil foarte flămânzi şi însetaţi; că dacă nu le era foame, ar trebui să bea ceva ca să li se facă poftă; că dacă nu erau dispuşi să bea ceva, ar face bine să mănânce ca să li se facă sete; în mijlocul acestor demonstraţii nedorite de atenţie, el fu însă împins la o parte cu un

— Hai, du-te, e nevoie de tine la celălalt capăt; sunt doi gentlemani americani din Lowell care strigă după nişte

Sherry Cobler habar n-am ce-i aia; dă-le amestecul nostru de la bar dacă reclamă, spune-le că-i specialitatea noastră din Mowbray, şi asta-i tot. Trebuie să-i găsesc un nume, domnule Morley; numele-i totul; cu asta s-a lansat Templul dacă-i spuneam „Braseria”, nu s-ar fi umplut niciodată, şi poate că nici magistraţii nu i-ar fi dat autorizaţia de funcţionare.

Vorbitorul era un bărbat corpolent, trecut bine de maturitate dar activ ca un spiriduş. Avea un aspect foarte simpatic de la prima vedere: plăcut, bine dispus, dar grozav de şmecher. Se îmbrăca în felul şefului-ospătar de la London Tavern, şi era foarte pedant în ceea ce priveşte vesta sa albă, ciorapii negri de mătase şi cataramele de la genunchi, mândru de acul său de cravată cu diamant, toate acestea bineînţeles numai când oficia la Templu.

— Soţia dumitale ne-a spus că te vom găsi aici şi că doreşti să ne vorbeşti, zise Stephen.

— Am într-adevăr multe de spus, făcu gazda ducând un deget la nas. Când ai nevoie de informaţii în partea asta a lumii, cred că eu sunt acela care le pot da. Vino, domnule Gerard, uite o masă. Ce să vă comand? Un pahar din spe

cialitatea noastră Mowbray? Nimic mai bun; reţeta-i în familia noastră de cincizeci de ani. Ştiu că domnul Morley nu ne va imita. Aţi spus o ceaşcă de ceai, domnule Morley? Apă, numai apă. Bine, asta-i ceva curios. Băiete, vino aici! Mă auzi că te strig? Se cere apă, un pahar de apă pentru Secretarul Societăţii de Temperanţă din Mowbray. Îmi place lumea care poartă titluri. Dă-i drumul.

— Şi crezi că fie poţi da ceva informaţii despre acest…

— Mă întorc numaidecât, exclamă gazda, pornind repede şi precis printr-un labirint de mese, fără a deranja câtuşi de puţin pe cei aşezaţi la ele. Scuzaţi, domnule Morley, zise el, alunecând din nou în scaunul său, dar am văzut pe unul dintre oaspeţii noştri americani gesticulând cu cuţitul înspre unul dintre ospătarii mei; i-am zis: „Colonele”, şi s-a astâmpărat imediat; un om de rangul lui

pornind la bătaie cu un biet chelner, nu, asta nu se poate; mie nu-mi trebuie scandal aici; autorizaţia e în pericol.

— Spuneai… reluă Morley.

— Da, despre acest Hatton; mi-l amintesc perfect; cam douăzeci sau nouăsprezece ani de când a şters-o. Curios individ; trăia din nimic; bea numai apă; pe atunci, nu exista Asociaţie de Temperanţă, aşa că n-avea nicio scuză. Vă rog să mă iertaţi, domnule Morley; sper că nu v-aţi supărat. Nu-mi plac mofturile – dar societăţile respectabile, chiar dacă nu beau, ţin cuvântări, îţi închiriază localul, fac să meargă afacerile.

— Şi acest Hatton… zise Gerard.

— Da, un tip bizar; i-am împrumutat o liră – mi-o amintesc întotdeauna – ultima liră pe care-o aveam! Mi-a oferit în schimb o carte veche; nu mi se prea potrivea; am luat pe ea un vas de porţelan pentru nevastă-mea. Ţinea o prăvălie de antichităţi, cutreierând mereu ţara, adunând cărţi vechi şi căutând monumente în ruine. Îşi zicea anticar; bizar tip, Hatton ăsta.

— Şi ai mai auzit de el de atunci? întrebă Gerard, cam impacientat.

— Niciun cuvânt, răspunse gazda. N-am cunoscut pe nimeni care să fi auzit.

— Credeam că ai să ne spui ceva despre el, rosti Stephen.

— Chiar aşa şi e. Pot să vă fac să daţi de el şi să faceţi tot ce doriţi. N-am trăit degeaba de când eram copil, timp de cincizeci de ani, la Mowbray. L-am văzut sat, şi acum a ajuns oraş mare, plin de instituţii şi de localuri ca acesta, adăugă gazda, privind Templul cu un aer de vanitate admirativă. Vreau să spun că n-am trăit aici atât timp şi n-am vorbit cu lumea degeaba!

— Bine, suntem numai urechi, zise Gerard cu un zâmbet.

— Ştt… făcu gazda la sunetul unui clopot şi, sărind de pe scaun, spuse tare: Doamnelor şi domnilor, vă rog tăcere, vă rog, ca să auziţi un cântec cântat de o doamnă

poloneză. Signora cântă în limba engleză, ca un prunc nounăscut, şi cortina se ridică în timp ce publicul nu mai vorbea decât pe şoptite, iar clinchetul cuţitelor şi furculiţelor se domolise.

Doamna din Polonia cântă „Culesul cireşelor”, spre satisfacţia infinită a publicului. Tineretul din Mowbray, ca Mick filfizonul şi unii din adepţii şi admiratorii săi. insistară cerând să repete cântecul. Doamna făcu o reverenţă, ca orice primadonă când se retrage de pe scenă, dar gazda continuă să mai stea câtăva vreme în picioare, cu haina descheiată, făcând plecăciuni asistenţei care, prin aplauzele sale, arăta cât de mult aprecia localul.

În cele din urmă, îşi reluă scaunul.

— E aproape prea mare, exclamă el, entuziasmul acestor oameni. Cred că mă privesc ca pe un adevărat părinte.

— Şi crezi că ai vreo indicaţie relativă la acest Hatton? reluă Stephen.

— Se spune că n-are rude, zise gazda.

— Asta am mai auzit-o.

— Încă un pahar din specialitatea barului, domnule Gerard? Cum i-am zis? Ah, „cărămizi cu fasole” – „cărămizile cu fasole din Mowbray” cunoscute sub acest nume de pe vremea bunicului meu. Nu mai doriţi puţin? Ştiu că degeaba l-aş întreba pe domnul Morley. Apă, grozav – şi totuşi, într-o calitate oficială, nu este chiar atât de nefiresc să bei apă.

— Şi Hatton, zise Gerard, se spune că n-are rude, ce crezi?

E o greşeală. Are rude; are un frate, şi pot să vă ajut să-l găsiţi.

— Asta pare un lucru interesant, zise Gerard, şi pe unde-o fi?

— Nu pe-aici, răspunse gazda. Nu calcă niciodată în Templu, după câte ştiu, şi stă într-un loc unde au tot atâta idee de o instituţie populară, cât au turcii sau orice alţi păgâni de care aţi auzit vreodată.

— Şi unde l-am putea găsi? întrebă Stephen. Ce-nseamnă asta? exclamă gazda, sărind din nou în picioare şi privind în jur. Hai, băieţi, mai repede! Americanul îşi scrie numele cu cuţitul pe masa cea nouă de mahon. Duceţi-i lista tipărită a regulilor, pusă acolo la vedere, şi amendăţi-l cu cinci şilingi pentru deteriorarea mobilierului. Dacă se împotriveşte (şi-a plătit băutura!), chemaţi poliţia. Hai, daţi-i drumul!

— Şi locul acela este…

— În ţinutul minelor şi al mineralelor, răspunse gazda, cam la zece mile de… Lucrează metalurgie pe cont propriu. Aţi auzit de-un loc de-i zice Curtea Iadului? Acolo stă, şi numele lui e Şimon.

— Şi crezi că mai e în legătură cu fratele său? întrebă Gerard.

— Nu ştiu nimic mai mult, cel puţin pentru moment, răspunse patronul. Secretarul m-a întrebat de o persoană care a plecat fără să-şi ia rămas bun, de mai bine de douăzeci de ani, şi despre care se spunea că n-are rude. V-am descoperit una, şi încă foarte apropiată. Sunteţi în gară şi aveţi bilet. Americanul devine violent. Iată şi poliţia. Trebuie să ridic tonul, şi cu vorbele acestea Jack Glumeţul îi părăsi.

Între timp, nu trebuie să-i uităm pe Mick filfizonul şi pe cele două tinere prietene ale sale, pe care le-invitase atât de generos la Templu.

— Ei, ce zici? îi şopti Caroline lui Harriet, când intrară în fasiuoasa încăpere.

— Aşa-mi închipuiam că locuieşte regina, răspunse Harrie îţi spun drept, sunt foarte emoţionată.

— Bine, dar nu te arăta impresionată.

— Haideţi fetelor, zise Mick. Cine-i speriat? Stăm aici, la masa asta. Ce vreţi să luăm? Ei, chelner, am zis, chelner!

— Da, domnule, da.

— Păi, de ce nu vii când te chem? îl admonestă Mick, foarte îngâmfat. Strig aici de zece minute. Nişte pahare cu

specialitatea barului pentru aceste doamne, şi gin pentru mine. Şi ascultă, chelner, stai puţin, nu te grăbi chiar aşa, ce crezi că lumea poate bea aşa, fără să mănânce? Cârnaţi pentru toţi trei, şi ascultă, să nu dea dracu' să fie arşi!

— Da, domnule, îndată, domnule.

— Aşa trebuie să le vorbeşti ăstora, zise Mick cu un aer foarte satisfăcut, larg răsplătit de privirile admirative ale tovarăşelor sale.

— E drăguţ aici, nu-i aşa, domnişoară Harriet? întrebă Mick privind plafonul cu un aer distrat.

— O da, e frumos, răspunse Harriet

— N-ai mai fost niciodată aici? E singurul local posibil. Aceea de-acolo e Doamna Lacului, adăugă el arătând către una din picturile de pe pereţi. Am văzut-o la circ, şi era în apă adevărată.

Cârnaţii sfârâind, pe un munte de pireu de cartofi, fură aşezaţi înaintea lor, împreună cu elegantele potiruri conţinând specialitatea barului, pentru fete, şi o cupă mai bărbătească de metal pentru amicul lor.

— Sunt fierbinţi farfuriile? întrebă Mick.

— Da, domnule.

— Dacă-s farfuriile fierbinţi, bătălia-i pe jumătate câştigată, comentă Mick.

— Caroline, domnişoară, nu vă luaţi farfuriile, aşteptaţi să vă dau pireu. Fac un pireu extrem de elegant aici.

Era o masă foarte veselă şi foarte fericită. Mick era încântat să-şi servească invitatele şi să bea în sănătatea lor.

— Păi, începu el, după ce chelnerul ridicase toate farfuriile şi-i lăsase numai cu paharele. Păi, şi luând o nouă gură de gin şi lăsându-se comod pe scaunul său, puteţi spune ce vreţi, totu-i să ştii să profiţi de viaţă.

— La fabrica Trafford, singura noastră plăcere era lecţia de canto, zise Caroline.

Mi-e milă de bieţii nenorociţi de la ţară, făcu Mick. Avem câţiva din ăştia la Collison – veniţi din Suffolk, ziceau

ei. Din ăia de se cheamă muncitori agricoli. Vai de capul Iot.

— Ah, ăştia-s emigranţii, spuse Caroline, îi scot din robie, şi-i trimit cu harabalele lui Pickford de-i descarcă pe piaţa muncii, casă coboare salariile noastre.

— Înainte să facă ei asta, îi vom învăţa noi câte ceva. Unde lucrezi dumneata, domnişoară Harriet? întrebă Mick.

— Sunt la Wiggins şi Webster, domnule.

— Unde maşinile se curăţă la ora mesei; asta n-are să mai meargă, exclamă Mick. Văd pe unul dintre tovarăşii dumitale intrând. Şi, făcând semn unei persoane care li se alătură curând, zise: Ei, Scamă, cum te simţi?

Aceasta era porecla obişnuită a unui tânăr gentleman, care într-adevăr nu poseda alt nume, fie de botez, fie de familie. Cam la două săptămâni după ce maică-sa îl adusese pe lume, ea se întorsese la lucru în fabrică, dând copiltd la doică – adică plătind trei pence unei bătrâne care avea grijă de bieţii prunci în timpul zilei şi-i înapoia seara mamelor lor, când acestea se întorceau grăbite de la muncă spre beciul sau coteţul căruia din amabilitate i se mai spunea şi cămin. Cheltuiala nu era prea mare: laudanum şi melasă, administrate sub forma unui elixir popular; prilejuindu-le ascenstor nevinovaţi posibilitatea de a gusta în treacăt din plăcerile existenţei, şi calmându-i, îi pregătea pentru tăcerea mormântului ce-i aşteptă. Infanticidul este practicat pe o scară tot atât de mare şi în mod tot atât de legal în Anglia ca şi pe malurile Gangelui, un lucru care n-a atras încă atenţia Societăţii de Propagandă Creştină în Străinătate. Dar instinctul vital este un impuls dat de un artist nemuritor, aşa că uneori dejoacă, chiar în faza cea mai timpurie, complotul societăţii menit să-l stingă. Există prunci care desfid chiar foamea şi otrava, mamele denaturate şi doicile criminale. Un prunc de acest fel fusese cel fără nume de care vorbim. N-am putea spune că ar fi prosperat, dar n-a vrut să moară, aşa că la vârăta de doi ani, mama sa fiind pierdută din vedere şi plăţile săptămânale încetând, a fost trimis

afară în stradă „să se joace”, cu scopul să fie călcat de vreo trăsură. P; nă şi acest plan a dat greş. E’l, cel mai tânăr şi mai slăbănog din banda de proiectate victime, a fost cruţat. Toţi tovarăşii săi au fost lichidaţi. Trei luni de „joacă” în stradă aii eliminat frageda grupare – desculţi şi pe jumătate despuiaţi a căror vârstă varia între doi şi cinci ani. Unii au fost striviţi, unii s-au pierdut, unii au răcit sau i-au prins frigurile, s-au târât înapoi în coteţul sau beciul lor „au fost trataţi cu Cordialul Godfrey, şi au murit paşnic; Numai copilul fără nume nu voia să dispară. El ieşea întotdeauna din calea căruţelor şi a cailor, şi niciodată nu-şi pierdea drumul. Nu i se dădea nimic de mâncare, dar el scormonea pe cont propriu cu câinii în grămezile de gunoi de pe străzi, şi continua să trăiască. El, pipernicit şi palid, sfida până şi fatalele friguri, singurul chiriaş care nu părăsea niciodată beciul în care locuia, şi dormind noaptea pe un pat de paie putrede, singura protecţie contra băltoacelor din bârlogul său, cu o grămadă de gunoi la cap şi o hazna la picioare, încă se ţinea scai de singurul acoperiş care-l apăra de furtuni.

În cele din urmă, când copilul fără nume împlinise cinci ani, molima care bântuia prin beciurile unde locuia a luat o formă atât de violentă, încât ameninţa cu extincţia întreaga sa populaţie. Bârlogul copilului a suferit în mod cu totul deosebit. Toţi copiii s-au îmbolnăvit pe rând, afară de el, şi, într-o seară, întorcându-se acasă, o găsi moartă până şi pe bătrâna ce-l crescuse, înconjurată de leşuri. El mai dormise pe acelaşi pat de paie cu un leş, dar atunci mai erau în lui fiinţe văi care respirau. O noapte numai cu cadavre părea în sine un fel de moarte. Se furişă afară pe uşa beciului, părăsi cartierul molimei şi, după ce rătăci mult, adormi la poarta unei fabrici. Norocul îl călăuzise. Curând după ce se crăpă de ziuă fu trezit de clopotul fabricii, şi găsi adunată o mulţime de bărbaţi, femei şi copii. Uşa se deschise, mulţimea intră, şi intră. şi el cu ea. S-a strigat apelul, şi s-a observat prezenţa sa neautorizată; i s-au pus întrebări, agerimea minţii side a atras atenţia.

Lipsea un copil în groapa cu câlţi, un loc în care se prelucrau deşeurile şi bumbacul stricat, care în acest loc se transforma în pături şi plăpumi. Cel fără de nume a fost repartizat în locul vacant, a primit chiar un salariu şi un nume, iar dat fiind că n-avea altul, a fost botezat pe loc „Scamă”.

Seamă intrase atât de devreme în viaţă. Încât la şaptesprezece ani avea experienţa unui om matur, cu divina energie a tinereţii. Era un lucrător excelent şi primea un salariu ridicat; profitase de toate avantajele şcolii din fabrică; foarte curând învăţase să citească şi să scrie curent, astfel că în perioada în care se petrece povestirea noastră, era inspiratorul Institutului Ştiinţific şi Literar din cartierul său. Marele său prieten, singurul cu care se înţelegea era Mick filfizonul. Probabil că tocmai diferenţa dintre calităţile şi caracterele lor ducea la aceasta. Este într-adevăr cea mai sigură bază a prieteniei. Scamă era sobru şi melancolic, ambiţios şi nemulţumit, frământat de gânduri şi animat de o răbdare şi putere de perseverare care fără îndoială erau aproape geniale. Mick, dimpotrivă, era tot atât de deschis la minte pe cât era de deschis la fizionomie. Mick se bucura de viaţă, prietenul său de abia o suporta. Cu toate acestea Mick era acela ce se plângea mereu cât de mică era leafa sa faţă de munca ce o presta, pe când Scamă nu murmura niciodată, dar citea şi reflecta asupra drepturilor muncitorimii, şi ofta cu gândul la reabilitarea clasei sale.

— Mă gândesc să intru şi eu în Societatea pentru Abstinenţă Totală, zise tânărul Scamă. De când am citit manifestul lui Stephen Morley, îmi tot umblă gândul ăsta prin cap. Nu vom obţine niciodată drepturile noastre până nu renunţăm să consumăm produsele impozabile, şi cel mai bun lucru e să începem cu băutura.

— Şi eu m-aş putea lipsi de băutură, spuse Caroline. Dacă aş fi o doamnă, n-aş bea niciodată altceva decât lapte? proaspăt de vacă.

— Pe banii mei aş lua ceai, zise Harriet. Trebuie să

mărturisesc că pentru mine nimic nu e mai bun ca un ceai. Acuma, că ţin eu menajul, am de gând să beau numai din ceaiul cel mai bun.

— Bine, Scamă, dar cum încă n-ai intrat în Societatea Abstinenţilor, interveni Mick, propun să comandăm nişte gin, şi să discutăm împreună ce să facem.

Scamă nu se încăpăţâna la lucruri mărunte, mai ales împotriva părerii lui Mick. Aşa că acceptă şi se aşează la masa lor

— Presupun că ai auzit de ultimul vicleşug de la Shuffle şi Screw, începu Mick.

— Care-i ăsta?

— S-a dat fiecărui om astă-seară o cheie; doi şilingi şi jumătate reţinuţi săptămânal pentru chirie. Jim Plastow le-a spus că el locuieşte cu tatăl său şi lui nu-i trebuie casă, la care i-au spus că n-are decât s-o închirieze altuia.

— Le vine şi lor ceasul, rosti Scamă, gânditor. Cred că la Shuffle şi Screw e mai rău chiar decât la Truck şi Trett. Măcar cu ăştia ştiai cum stai era o reţinere de douăzeci şi cinci la sută din leafă, şi marfă foarte proastă în contul banilor tăi. Dar la Shuffle şi Screw, cu amenzile şi cheile lor, nu poţi şti niciodată ce bani îţi rămân de cheltuială. Haide, adăugă el umplându-şi paharul, să bem pentru Prăbuşirea Capitalului!

— Aşa te vreau! zise Mick. Haide, Caroline; şi dumneata, domnişoară Harriet, bea la urările tovarăşului dumitale! Banu-i sursa tuturor relelor, şi nimeni n-o poate tăgădui. Vom avea totuşi odată drepturile noastre muncitoreşti: legea celor zece ore, interzicerea amenzilor, şi nimeni primit la lucru dacă n-a împlinit cel puţin vârsta de şaisprezece ani.

— Nu, cincisprezece! interveni Caroline veselă.

— Poporul nu va mai suporta nedreptăţile astea multă vreme, zise Scamă.

— Cred că una dintre cele mai mari nedreptăţi ale lor este ordonanţa care-l obligă pe Jack Glumeţul să închidă Templul duminică seara.

— E o infamie, aprobă Mick. Ce, n-avem şi noi dreptul la destindere? Am putea tot aşa de bine trăi în Suffolk, de unde ne vin emigranţii, şi unde sunt obligaţi să dea foc la stoguri ca să aibă o distracţie.

— CST despre drepturile muncitorilor, ele nici nu mai contează, cu toate maşinăriile astea.

— Ai spus un lucru foarte adevărat, domnişoară, zise Mick. Dar dacă aş fi timp de patruzeci şi opt de ore lordul Paramount, aş aranja foarte repede lucrurile. Ce salvă aş trage în corăbiile lor! O adevărată bătălie de la Navarino în târgul din Mowbray, cu paisprezece petarde trase deodată; ar fi o adevărată plăcere!

— Muncitorimea o fi slabă, dar capitaliştii sunt şi mai slabi, zise Seamă. Capitalul lor e doar hârtie.

— Să mai spun eu ceva, interveni Mick cu o privire atotştiutoare şi vorbind mai încet. Singurul lucru, dragii mei, care poate salva naţiunea aceasta este… o… grevă zdravănă.

Capitolul XI

— Cina e servită, îl anunţă valetul pe lordul Mowbray, iar nobilul lord o conduse la masă pe lady Marney.

Ceilalţi îi urmau. Egremont se găsi aşezat lângă lady Maud Fitz-Warene, fiica cea mai mică a contelui. Aproape în faţa lui şedea lady Joan.

Fiicele toridului aveau părul roşicat, erau înăltuţe, cu siluete frumoase şi aer nobil Cea mai mare era foarte urâtă, cealaltă era frumuşică, şi totuşi amândouă semănau foarte mult. Ambele aveau tatont la conversaţie, dar în feluri diferite. Lady Joan avea un gen doctoral, lady Maud punea întrebări. Cea dintâi îţi comunica adesea informaţii ce-ţi erau necunoscute; cealaltă îţi sugera idei pe care le aveai de mult în minte, dar care zăcuseră acolo, liniştite şi neobservate, până a fi chemate la viaţă de vorba ei fantezistă şi vioale. Ambele erau înzestrate cu o remarcabilă stăpânire de sine, dar lady Joan dorea să fie ascultată, iar tody Maud să asculte.

Acesta a fost rezultatul observaţiilor imediate ale lui

Egremont care, cu lunga Sa experienţă mondenă, putea uşor distinge manierele şi caracterul persoanelor cu care era pus în contact.

Cina era de genul solemn, aşa cum se potrivea să fie în înalta nobilime. Erau mulţi oaspeţi, totuşi masa nu apărea decât ca un punct strălucitor în spaţioasa încăpere. Măsuţele de serviciu erau încărcate cu vase de argint şi tăvi de aur, aşezate pe rafturi îmbrăcate cu catifea roşie. Pereţii erau acoperiţi cu o mulţime de portrete ale unor Fitz-W arene, de Mowbray şi de Vere. Servitorii alunecau încolo şi-ncoace fără zgomot* şi cu precizia ce ţi-o dă disciplina militară. Observau cerinţele, anticipau dorinţele şi ofereau tot ce se poftea cu un aer distins, devotat şi solemn.

— Aţi venit cu trenul? o întrebă lordul Mowbray pe un ton lugubru pe lady Marney.

— De la Mahram, cam la zece mile de noi, răspunse ea.

— O mare revoluţie!

— Nu-i aşa?

— Mi-e teamă că tendinţa aceasta către egalitate e foarte periculoasă, zise lordul clătinând din cap. Presupun că lordul Marney li se opune cu tot ce-i stă în putere!

— Nu-i nimeni mai pornit împotriva căilor ferate ca George, afirmă lady Marney. Nici nu pot să vă spun toate câte le face! A organizat toată regiunea noastră împotriva liniei de la Mahram.

— Mă bizuiam pe el, rosti lordul Mowbray, să mă ajute să rezist împotriva liniei secundare de aici, dar am fost surprins să aflu că îşi dăduse consimţământul.

— Nu până nu s-a aranjat compensaţia, răspunse cu nevinovăţie lady Marney. George nu se opune niciodată după ce se fixează compensaţia. El a renunţat la orice opoziţie pentru linia de la Mahram, când au căzut de acord cu condiţiile sale.

— Şi totuşi, zise lordul de Mowbray, cred că dacă lordul Marney ar privi altfel lucrurile şi ar lua în

consideraţie consecinţele morale, ar mai ezita. Egalitatea, lady Marney, egalitatea nu e treaba noastră. Dacă noi, nobilimea, nu rezistăm în mod hotărât spiritului de egalizare al vremii, mă întreb cine va duce lupta. Te rog să crezi că aceste căi ferate sunt un lucru foarte periculos.

— Nici nu mă îndoiesc de aceasta. Cred că aţi auzit de călătoria lui lady Vanilla de la Birmingham? Sigur nu aţi auzit? Era împreună cu lady Laura, şi doi domni cu cea mai perfectă înfăţişare de gentlemani erau aşezaţi în faţa lor. Spuneau că nu mai întâlniseră niciodată doi oameni atât de inteligenţi. La Wolverhampton a rugat pe unul dintre ei să schimbe locul cu ea, şi el, foarte politicos, s-a arătat dispus să-i satisfacă dorinţa, numai că pentru aceasta a trebuit ca şi tovarăşul său să se mute odată cu el, pentru că erau înlănţuiţi împreună! Doi gentlemani trimişi la puşcărie pentru că buzunărisefă pe careva la cursele de la Shrewsbury.

— O contesă şi un pungaş! Astea-s transporturile publice! exclamă lordul de Mowbray. Dar şi lady Vanilla este dintre persoanele care vorbeşte cu oricine.

— Aventura-i totuşi foarte amuzantă, opină lady Marney.

— Este într-adevăr, continuă lordul de Mowbray, dar vă rog să mă credeţi că, în timpurile acestea, o contesă are alte lucruri de făcut decât să se amuze.

— Dumneavoastră credeţi că, aşa cum proprietatea îşi are obligaţiile, pe lângă drepturi, rangul îşi are neajunsurile, pe lângă plăceri?

La aceasta, lordul de Mowbray căzu într-o adâncă meditaţie.

— Ce mai faci, domnule Jermyn? zise doamna mărunţică şi zglobie, cu ochi negri strălucitori şi ten gălbui, dar eu trăsături regulate. Când ai sosit aici în nord? Ţi-am dus lupta cu succes de când nu ne-am văzut, adăugă ea, clătinând din cap cu o expresie mai mult de mustrare decât de simpatie.

— Duceţi întotdeauna o luptă pentru cineva, lady

Firebrace; este foarte amabil din partea dumneavoastră. Dacă n-aţi fi dumneavoastră, niciunul dintre noi n-am şti ce se vorbeşte de rău pe socoteala noastră, replică domnul Jermyn, un tânăr deputat.

— Se spune că ai dat asigurările cele mai radicale, zise lady Firebrace încântată, dar nu fără oarecare răutate. L-am auzit pe lordul Muddlebrains spunând că, dacă ar fi avut cea mai vagă idee despre principiile dumitale, nu te-ar fi sprijinit cu influenţa sa.

— Muddlebrains nu dispune nici de un singur vot, zise Jermyn. E un farsor politic, cel mai mare dintre toţi farsorii; un om care bântuie prin cluburile londoneze vorbind de influenţa sa, iar la ţară-i o nulitate.

— Bine, dar asta nu se poate spune despre lordul Clarinel, replică lady Firebrâce.

— Şi dumneavoastră m-aţi apărat împotriva atacurilor lordului Clar inel? întrebă domnul Jermyn.

— Nu, dar mă duc la Wemsbury, şi desigur că acolo voi avea ocazia.

— Merg şi eu la Wemsbury, zise domnul Jermyn.

Şi ce părere crezi că are lordul Ciarinel despre anga jam ei i tele pe care le-ai luat faţă de lista pensiilor? reveni lady Firebrace intimidată, dar vorbind cu pică.

— Nu mi-a spus-o niciodată, răspunse domnul Jermyn.

— Cred că nu te-ai angajat în ceea ce priveşte votul? întrebă lady Firebrace cu un aer afectat de curiozitate.

— Este un subiect care cere oarecare reflexiune, zise domnul Jermyn. Trebuie mai întâi să consult vreun politician rutinat, cineva ca lady Firebraice. Apropo, i-aţi spus mamei mele că conservatorii vor avea o majoritate de cincisprezece vânturi. Credeţi că vor avea atât de multe? întrebă domnul Jermyn cu un aer nevinovat, fiind acum lucru cunoscut că administraţia liberală avea o majoritate de două ori mai numeroasă.

— Am spus că domnul Tadpole ne acordă o majoritate de cincisprezece voturi, replică lady Firebrace. Ştiam că e

greşit, pentru că din întâmplare văzusem chiar eu lista lordului Melbourne, ţinută la curent până în ultimul moment, şi care dădea guvernului o majoritate de şaizeci de voturi. A fost arătată numai la trei membri ai consiliului de miniştri, adăugă ea pe un ton triumfător şi misterios.

Lady Firebrace, o mare politiciană printre conservatori. se prevala de un admirator care era membru al cabinetului Whig. Era un oaspete agreabil într-o reşedinţă de ţară, mai ales prin întinsa ei corespondenţă şi prin buletinele de ştiri primite din ambele părţi. Tadpole, măgulit de atenţia ei şi încântat de un partener feminin care vorbea jargonul său, participând cu un entuziasm simulat la toarte micile sale comploturi şi la intrigile sale serbede, avea grijă s-o ţină la curent, în timp ce cavalerul ei din partidul Whig, un personaj uşuratic ce-şi manifesta dragostea discutând sau scriindu-i despre politică, se abandona fără nicio reţinere după fiecare consiliu de miniştri discreţiei ei, comunicându-i toate cele întâmplate. Taper privea grav această legătură dintre Tadpole şi lady Firebrace, şi de câte ori se pierdea câte o alegere, sau un vot ieşea pe dos, explica lucrul printr-un semn din cap şi o monosilabă, iar haita conservatoare care bântuia prin cluburi, pălăvrăgind în legătură cu subiecte despre care habar n-avea, începea fedată să latre şi să chelălăie. denunţând trădătorii şi pe conducătorii lor ce se lăsau duşi de nas, şi nu vedeau ceea ce era evident pentru oricine. Dacă, dimpotrivă, avantajele păreau să fie de partea Carlton Clubului sau a băncilor opoziţiei, atunci potăile liberale ale partidului Whig erau cele ce urlau şi mjrâiau, explicând toate eşecurile prin indiscreţiile, pasiunile şi trădările lordului Viconte Masque, şi făcând apel la lumea iniţiată a idioţilor din jurul lor, să spună dacă vreun partid putea avea vreodată succes, când era stânjenit de astfel de oameni şi influenţat prin astfel de mijloace.

Partea cea mai bună a glumei era că, în tot timpul ăsta, lordul Masque şi Tadpole erau de fapt doi vulpoi bătrâni, dintre care niciunul nu-i comunica lui lady

Firebrace un singur lucru fără a intenţiona, dori şi plănui să fie comunicat şi rivalului său!

— Trebuie să-l interesaţi şi pe lordul de Mowbray la cauza noastră, zise sir Vavasour Firebrace cu o voce insinuantă către vecina sa, lady Joan. I-am trimis un mare pachet de documente. Ştiţi că e unul de-ai noştri. Odată baronet, rămâne pe veci baronet. Demnitatea se contopeşte cu altele, dar nu încetează niciodată şi, oricât de fericit aş fi să văd pe cineva distins cu înalte onoruri, pe cineva care în toate privinţele este atât de demn de a le purta, totuşi trebuie să vă mărturisesc că dacă mă interesează tatăl dumneavoastră, mă interesează nu atât în calitatea sa de conte de Mowbray, cât în cea de sir Altmont Fitz-Warene, baronet.

— Presupun că aveţi datele necesare şi că le-aţi studiat cu grijă, rosti lady Joan, atentă dar nu interesată.

— Cazul este clar şi, în ceea ce priveşte echitatea, irezistibil. Într-adevăr, răpostul rege se şi angajase într-o anumită măsură. Dar mi-aţi face o favoare citind memoriul nostru.

— Propunerea nu este una pe măsura civilizaţiei noastre actuale, zise lady Jotan. Un titlu de baronet a devenit o distincţie pentru burghezie; un doctor, doctorul nostru de exemplu, este baronet; şi cred că şi unii dintre furnizorii noştri: fabricanţi de bere sau oameni de această ca

1 Celebru club conservator. tegori-o o tentativă de a-i ridica la un rang de nobilime oricât de interior ar avea un aer ridicol.

— Şi a scăpat ducele de accesul său de gută anul acesta? o întrebă lady Marney pe lady de Mowbray.

— O criză foarte uşoară; niciodată tatăl meu nu s-a simţit mai bine. Cred că-l veţi vedea aici. îl aşteptăm din zi în zi.

— Voi fi. Încântată să-l văd. Sper că va veni la Marney în octombrie. Îmi păstrez serviciul de masă cel mai ales pentru el.

— Ce propuneţi dumneavoastră e foarte just, zicea Egremont către lady Maud. Dacă fiecare dintre noi, în sfera noastră, am face efortul necesar, efectul general ar fi considerabil. Abaţia Marney, de pildă, cred că una dintre cele mai frumoase rămăşiţe monastice din ţară – lucrul nu-i într-adevăr contestat de nimeni – dispare din an în an, spre a se repara hambare! Vitele pasc în nava bisericii. Toate acestea ar putea fi evitate. Chiar dacă fratele meu n-ar consimţi să conserve ori să restaureze, cred că orice alt membru id familiei, chiar eu, fără mare cheltuială, numai cu puţin zel, după cum spuneaţi, am putea împiedica răul, cel puţin am putea opri dărâmarea.

— Dacă actuala mişcare bisericească ar fi făcut să renască gustul. pentru arhitectura creştină, spunea lady Maud, n-ar fi rămas sterilă, şi ar fi putut face atâtea! Dar sunt surprinsă că vechile familii pot fi atât de indiferente faţă de arta noastră naţională – şi atât de pline de strămoşii noştri, de faptele lor vitejeşti, de părerile lor. Desigur că dumneata şi cu mine n-avem nicio scuză pentru o astfel de indiferenţă, domnule Egremont.

— Şi nu cred că voi mâi fi vreodată acuzat pe bună dreptate de acest lucru, răspunse Egremont, căci pledaţi prea bine cauza lor. Dar. ca să vă spun adevărul, aceste probleme m-au preocupat oarecum în ultima vreme: mănăstirile şi altele, influenţa sistemului vechii biserici asupra fericirii şi bunăstării poporului.

— Şi asupra atitudinii nobilimii – nu credeţi? reveni lady Maud. Ştiu că e la modă să iei cruciadele în derâdere. dar nu credeţi oare că şi-au avut originea într-un mare impuls, şi că într-un anume sens au dus la lucruri mari? Scuzaţi-mă, vă rog, dacă vorbesc prea emfatic, dar nu pot uita niciodată că sunt o fiică a primilor cruciaţi.

— Atitudinea societăţii este desigur mai nepăsătoare decât pe vremuri, zise Egremont. E uşor de spus că vedem trecutul într-o lumină greşită. Avem ample dovezi că oamenii nu mai au sentimentele adânci din trecut şi sunt mai puţin evlavioşi în felul lor de a fi. Dar în ce măsură

este acest lucru prilejuit de actuala poziţie a bisericii noastre? Aici e întrebarea!

— Ar trebui să vorbiţi cu domnul St. Lys despre aceasta, răspunse lady Maud. L-aţi cunoscut? adăugă ca mai încet.

— Nu; e aici?

— Lângă mama.

Privind în direcţia aceea, Egremoni zări la stânga lui lady Mowbray un domn în ultimii ani ai tinereţii, dacă tinereţea, după scara lui Hypocrat, încetează la treizeci şi cinci de ani. El se distingea prin acel gen de frumuseţe ce-l găsim la sângele nobil englezesc, din care prea puţine tipuri rămân în vremea noastră normandul călit de saxon; focul dorinţei de-a cuceri temperat de integritate, şi un fel căina dar inflexibil de a gândi. Cătuşele convenţionalismului, o viaţă artificială disproporţionată faţă de realităţile minţii şi ale inimii au distrus aceasta frumuseţe plină de demnitate. De fapt, nici nu mai există o aristocraţie în Anglia, pentru că superioritatea animală a elementului uman constituie una dintre calităţile esenţiale ale aristocraţiei. Dar că aceasta a existat vreodată vă va dovedi orice colecţie de portrete din veacul al şaispre: zecelea.

Aubrey St. Lys era unul din fiii mai tineri ai celei mai vechi familii normande din Anglia. Wilhelm Cuceritorul le dăduse modestul domeniu pe care mai trăiau şi astăzi, şi pe care, în ciuda atâtor conflicte civile şi schimbări religioase, îl lăsaseră din generaţie în generaţie, de opt veacuri. Aubrey St. Lys era vicarul catedralei din Mowbray. Fusese profesorul răposatului lord Fitz-Warene, a cărui minte fusese formată de el, ale cărui strălucite talente el le cultivase, şi care îl adorase. Graţie acestei legături, deţinea acum mica poziţie ce-am menţionat-o, şi care era tot ceea ce dorise vreodată. Niciun scaun episcopal nu l-ar fi putut tenta să părăsească poziţia sa actuală.

În centrul oraşului Mowbray, în care mişunau mii de muncitori, se ridica o clădire ce putea fi comparată cu

foarte multe din catedralele ţării noastre. Frumoase îi erau turnurile solemne, frontonul apusean sculptat; fru – moaşe laturile, cu coloanele lor elegante şi naosul înalt; altarul strălucitor şi capela delicată; cele mai frumoase erau însă aureolele de pe vastul vitraliu răsăritean.

Acest templu superb, clădit de călugării din Mowbray, şi pe vremuri legat de celebra lor mănăstire din care acum nu mai rămăsese nicio urmă, devenise cu timpul biserica parohială a unui sat obscur, a cărui populaţie n-ar fi putut umple măcar una din capelele ei laterale. Aceste stranii vicisitudini ale clădirilor ecleziastice nu sunt rare în nordul Angliei.

Biserica din Mowbray rămăsese timp de secole obiectul de care se minunau ţăranii în trecere, şi mândria istoriografilor comitatului. Dar există un element magic în clădirile frumoase, care exercită o influenţă irezistibilă asupra minţii omeneşti. Unul dintre motivele care au pledat pentru distrugerea mănăstirii, după izgonirea călugărilor, era tocmai această influenţă periculoasă a formelor solemne şi impunătoare asupra memoriei şi imaginaţiei celor ce le priveau. Era imposibil să legi crime sistematice de creatorii unor forme atât de divine. Şi aşa s-a întâmplat şi cu biserica din Mowbray. Când au început să apară fabrici în acest district, care aveau din belşug tot ce le era necesar pentru a reuşi, unii au fost atraşi de Mowbray care, oferind avantaje egale, deşi nu superioare altor localităţi, mai poseda şi o „biserică atât de frumoasă”. Geniul călugărilor din Mowbray care mai stăruia în locul pe care-l împodobiseră, sfinţiseră şi iubiseră, deveni astfel indirect autorul măreţiei şi prosperităţii oraşului.

Din nefericire, multă vreme vicarii din Mowbray nu prea fuseseră conştienţi de misiunea lor. O imensă populaţie se aduna în jurul citadelei sfinţite şi se revărsa treptat în toate direcţiile pe mile întregi. Dar biserica parohială rămase multă vreme singura din Mowbray, cu toate că populaţia oraşului depăşea în număr pe aceea a

unor capitale europene. Dar chiar în această biserică dăinuia în mod fatal atmosfera rece a bisericii de stat. O congregaţie puţin numeroasă se aduna mai mult de formă, influenţată prea puţin de sentimente înalte. Să mergi la biserică era considerat un lucru mai distins decât să te duci la miting. Negustorii mai de seamă, care aprovizionau casele mari, apreciau că e un lucru mai „aristocratic”, folosind acest epitet favorit şi banalizat, ce nu exprima decât servilitatea lor. Pe vremea când a apărut Comisia Bisericească, congregaţia din Mowbray se apropia de zero. Se ventilă câtva timp ideea să se facă aici o reşedinţă episcopală; catedrala exista; încă un caz de influenţă a artei. Dar lipsea o reşedinţă pentru viitorul prelat, şi unul dintre episcopii din comisie s-a speriat de ideea că va avea de contribuit la clădirea uneia. Aşa că ideea căzu, iar locul, devenit vacant chiar în acel moment, Mowbray-ul primi, în loc de episcop, un umil vicar sub forma lui Aubrey St. Lys, care sosi să predice în mijlocul acelei sute de mii de păgâni.

Capitolul XII

— Şi cum sunt oamenii pe la dumneata, Marney? întrebă lordul de Mowbray, aşezându-se pe o canapea lângă oaspetele său.

— Toţi foarte bine, răspunse contele, care-l trata întotdeauna pe lordul de Mowbray cu un anumit grad de ceremonie, mai ales când descendentul cruciaţilor afecta familiaritatea.

Exista în temperamentul lordului Marney o trăsătură de spiriduş răutăcios, care se manifesta printr-un talent remarcabil de a jigni uşurel oamenii, printr-un gest, o expresie, o privire, toate îmbrăcate foarte adesea în cel mai adânc respect. Vechilor aristocraţi spanioli le plăcea să se adreseze unul altuia pe numele de botez; când erau în prezenţa unor nobili proaspăt numiţi, ei îşi ziceau „Infantado”, „Sidonia”, „Ossuna”, întorcându-se apoi cu cea mai distinsă consideraţie către „Prea Nobilul Marchiz de Ensenada”.

— Încep să fie cam neliniştiţi prin părţile noastre, mărturisi lordul de Mowbray.

— Noi n-avem de ce să ne plângem, zise lordul Marney. Continuăm să reducem cotele, şi atâta vreme cât facem acest lucru, regiunea trebuie să progreseze. Azilurile pentru săraci sunt cea mai bună dovadă. De curând am avut un caz de incendiu care a speriat unele persoane; dar am cercetat cazul şi sunt absolut convins că a fost pornit din circumstanţe accidentale – în orice caz nimic de a face* cu salariile. Ştiu ce vorbesc, pentru că lucrul s-a întâmplat chiar pe moşia mea.

— Şi cum sunt salariile prin părţile dumneavoastră? se interesă domnul St. Lys, care era şi el de faţă.

— O, destul de bune; nu ca-n regiunile dumneavoastră industriale. Dar cei ce lucrează în aer liber, şi nu în faţa unui furnal, nu se pot aştepta, şi nici nu cer asemenea salarii. Ei îşi primesc cei opt şilingi săptămânal – cel puţin în linii mari.

— Opt şilingi pe săptămână! se miră domnul St. Lys. Poate oare un muncitor cu familie, eventual cu opt copii, să trăiască cu opt şilingi săptămânal?

— O, cât despre asta, nu trebuie să vă miraţi, răspunse lordul Marney. Ei primesc mai mult decât atâta, pentru că li se mai dau bani de bere, cei puţin la mulţi dintre noi – deşi în ceea ce mă priveşte pe mine nu sunt de acord cu acest obicei – şi asta face aproape un şiling în plus pe săptămână. Apoi sunt alţii cărora li se dă pământ pentru cartofi, deşi sunt cu totul şi împotriva acestui sistem.

— Şi cum parvin totuşi să trăiască, e un lucru miraculos. comentă domnul St. Lys.

— O. în această privinţă am găsit că, de obicei, cu cât salariul e mai ridicat, cu atât e muncitorul mai prost. Ei îşi cheltuiesc surplusul de bani prin crâşme. *Astea* sunt adevăratul blestem al ţării.

— Dai1 ce poate să facă un om sărac, întrebă domnul St. Lys. dacă se întoarce acasă după ziua de muncă şi nu

găseşte nimic care să semene cu un cămin: focul stins, mâncarea negătită; tovarăşa sa de viaţă, sleită de munca la câmp sau în fabrică, lipsind sau zăcând în pat de oboseală ori de boală, pentru că s-a întors udă până la piele şi n-are schimburi? Noi am scos femeia din sfera ei de activitate; am redus poate „salariile prin aducerea ci pe piaţa muncii, dar în aceste împrejurări, ceea ce am numi viaţă de familie devine un lucru imposibil de realizat de către poporul acestei ţări, şi – de aceea nu trebuie să ne surprindă faptul că ei îşi caută alinarea prin crâşme.

Lordul Marney se uita la domnul St. Lys, fixându-l cu o privire de impertinentă aristocratică, şi remarcând apoi neglijent, fără a i se adresa lui personal:

— Orice s-ar spune, e treaba populaţiei.

— Aş crede mai curând că-i o problemă de resurse, zise domnul St. Lys. Nu e vorba de suma populaţiei noastre, ci de suma resurselor necesare pentru a o întreţine.

— Revine la acelaşi lucru, fu de părere lordul Marney. Nimic nu poate îndrepta această ţară decât o emigrare la scară mare. Şi dat fiind că guvernul nu doreşte s-o întreprindă, am început-o eu pe scară redusă, ca o măsură de autoapărare. Voi avea grijă ea populaţia parohiilor mele să nu crească. Nu le clădesc nicio locuinţă, şi distrug câte pot, şi nu mi-e nici ruşine, nici frică să afirm acest lucru.

— Atunci, aţi declarat război caselor ţărăneşti, observă domnul St. Lys zâmbind. La prima vedere, nu-i un strigăt atât de senzaţional ca: Război Castelului!

— Dar credeţi că ar putea duce la aşa ceva? întrebă lordul de Mowbray.

— Nu-mi place să fiu un profet de dezastre, răspunse St. Lys.

Lordul Marney se scullă de unde şezuse şi se adresă lui lady Firebrace, al cărei soţ, într-alt colţ al încăperii, îl acaparase pe domnul Jermyn şi-l lămurea asupra „problemei zilei”. Lady Maud, urmată de Egremont, se apropie de St. Lys, spunând

— Domnul Egremont este foarte interesat de arhitectura creştină, domnule St. Lys. şi ar fi foarte dornic să viziteze biserica noastră de care suntem atât de mândri.

După câteva clipe, erau aşezaţi tustrei, în plină conversaţie.

Lordul de Mowbray veni lângă lady Marney. care stătea de vorbă cu soţia sa.

— O, cât vă invidiez la Marney! exclamă el. Fără fabrici. fără fum, trăind în mijlocul unui parc superb şi înconjuraţi de o ţărănime fericită.

— E foarte agreabil aici, se declară de acord lady Mamey, dar e foarte monoton; nu prea avem vecini.

— Cred că ăsta-i un mare avantaj, spuse lady de Mowbray. Trebuie să spun că-mi plac prietenii mei din Londra, dar nu ştiu niciodată ce să le spira oamenilor de aici. Oameni excelenţi, cei mai buni din lume; felul cum s-au purtat cu bietul şi dragul de Fitz-Warene când au vrut ca el să reprezinte comitatul, n-am să-l uit niciodată. Dar ei nu cunosc lumea pe care-o cunoaştem noi, şi nu fac lucrurile pe care le facem noi; aşa că, după ce am terminat cu treburile comitatului şi am epuizat vremea şi toate vânturile, sunt, dragă lady Mamey, complet pierdută, şi atunci ei te cred fudulă, când în realitate eşti doar cu mintea goală.

— Îmi place mult lucrul de mână, şi le vorbesc întotdeauna despre aceasta, zise lady Mamey.

— Ah, eşti o fiinţă norocoasă, eu n-am putut să lucrez niciodată, şi nici Joan sau Maud nu lucrează. Maud a brodat odată un steag pentru fratele ei; e în hol. Eu îl găsesc frumos; dar ea nu şi-a mai cultivat talentul.

— Pentru tot ce s-a întâmplat, sau se mai poate întâmpla, îi spuse St. Lys lui Egremont, socot că vinovată e numai biserica. Biserica a părăsit poporul, şi din clipa aceea biserica a fost în pericol, iar poporul a decăzut. Pe vremuri biserica îşi asuma răspunderea pentru satisfacerea cerinţelor celor mai nobile ale firii omeneşti, şi prin sărbătorile ei alina dureroasa oboseală a trudei

zilnice. Ziua de odihnă era consacrată, dacă nu întotdeauna unor gânduri înalte, cel puţin unor sentimente paşnice şi nobile. Biserica chema la solemnităţile sale, sub acoperişul splendid şi aproape ceresc, printre monumentele de artă cele mai frumoase înălţate de mâini omeneşti, întregul popor, pentru că acolo, în prezenţa lui Dumnezeu, toţi erau fraţi. Ea le împărţea egal tuturor rugăciunile, tămâia şi muzica sa, sfânta ei învăţătură şi cele mai desăvârşite plăceri pe care le puteau procura artele.

— Atunci, credeţi în eficienţa formelor şi a cere –, maniilor?

— Ceea ce dumneavoastră numiţi forme şi ceremonii reprezintă cele mai divine instincte ale naturii noastre.

Duceţi însă aversiunea pentru forme şi ceremonii până la concluzia ei logică, şi veţi prefera să îngenuncheaţi într-o şură, în loc de o catedrală. Doctrina dumneavoastră ar lovi în însăşi existenţa artei, care este esenţialmente spirituală.

— Nu vorbesc în mod abstract, replică Egremont, ci mai curând referindu-mă la legătura indirectă a acestor forme şi ceremonii cu altă biserică. Lumea din ţara asta le asociază cu o predominare a superstiţiei şi cu dominaţia străină.

— Cu Roma, completă St. Lys, dar formele şi ceremoniile existau şi înainte de Roma.

— Dar în mod practice, urmă Egremont, oare reînvierea lor astăzi în serviciul nostru nu cumva indică o tendinţă de a restaura sistemul bisericii de la Roma în această ţară?

— E greu de stabilit efectul practic al unor anumite circumstanţe printre oameni neinformaţi, răspunse domnul St. Lys. Biserica romană trebuie respectată, ca singur» biserică iudeo-creştină care mai există astăzi. Toate celelalte biserici stabilite de apostoli au dispărut, dar Roma rămâne în picioare, şi nu trebuie să lăsăm ca poziţia ei exagerată în evul mediu să ne facă să uităm vechiul ei

caracter apostolic, când mai era ca şi proaspăt înmiresmată din paradis. Biserica romană se bazează pe o succesiune, apostolică, dar această succesiune apostolică nu este o instituţie completă prin ea însăşi. Ea este o parte dintr-un întreg, şi dacă nu e pante dintr-un întreg, nu are fundament. Apostolii au urmat profeţilor. Mesia s-a anunţat drept ultimul dintre aceştia. Ei, la rândul lor, erau urmaşii patriarhilor oameni în legătură directă cu Cel de Sus. Oameni tot atât de favorizaţi ca şi apostolii au avut revelaţia caracterului preoţesc, şi au fost ordonate acele forme şi ceremonii pe care biserica romană nu le-a părăsit niciodată. Doar nu Roma le-a inventat; noi nu putem consimţi ca ea să creeze o încătuşare de supremaţie bazată pe practicarea lor, ceea ce este datoria oricărei congregaţii creştine. În caz contrar, ar trebui să menţii părerea că biserica nu exista pe vremea profeţilor Oare nu era Moise un om al bisericii? Şi nu era Aaron un înalt prelat? Ba încă unul mai mare decât orice papă ori episcop, la Roma ori la Lambeih. Profeţii n-au fost romani, apostolii n-au fost. romani; cea binecuvântată mai presus de toate femeile n-a fost o fecioară a Romei. Nu, „aş căuta o ţară mai îndepărtată decât Italia, un oraş mai sfânt decât Roma.

Capitolul XIII

Zorii zilei licăreau înnouraţi. Un vânt rece sufla dinspre răsărit pe străzile tăcute ale oraşului Mowbray. Sunetele nopţii dispăruseră, iar vocile zilei nu începuseră încă să se facă auzite. Domnea o tăcere completă, absorbind totul.

Deodată se aude o voce, se vede o mişcare. Se aude primul pas al noii săptămâni de trudă. Un om înfofolit. Într-un palton gros şi ţinând în mână ceea ce la prima vedere ar părea să fie o cârjă de păstor, dar cu un miner mai lung, apare pe drum. El atinge cu mare repeziciune o serie de geamuri de la etajul caselor în drumul său grăbit, provocând un zgomot ca de idşniţă. Rostul lungului miner al instrumentului său se desluşește acum. Acesta îi dă posibilitatea să – atingă geamurile de la etaj ale locatarilor

pe care trebuie să-i trezească. Şi aceşti locatari sunt lucrătoarele din fabrici care, în fiecare cantier, se abonează la vestitorii zorilor, graţie cărora au posibilitatea de a scăpa de mult temuta amendă care-l aşteaptă pe oricine n-a sosit la poarta fabricii înainte de a înceta să sune clopotul.

Paznicul de noapte, părăsind stradă şi aplecându-se spre a trece pe sub una din bolţile scunde pe care le-am mai menţionat, pătrunse într-o curte. Aici locuiau foarte mulţi dintre clienţii săi şi cârja cea lungă părea că, printr-o figură de prestidigitaţie, putea să ajungă simultan în multe părţi şi la multe geamuri deodată. La capătul curţii, era tocmai pe punctul de a atinge o fereastră de la etajul ultimei locuinţe, când fereastra se deschise, şi un om palid şi ros de griji îi vorbi cu voce întristată:

— Simmons, nu mai e nevoie să atingi etajul ăsta de acum înainte. Fiica mea ne-a părăsit.

— A plecat de la Webster?

— Nu; dar ne-a părăsit pe noi. De mult tot murmura împotriva sorţii ei vitrege, să lucreze ca o sclavă, şi nu pentru ea. Şi a plecat, cum pleacă toate, să fie de capul lor.

— Asta nu-i o treabă bună, zise paznicul de noapte cu o voce nu lipsită de simpatie.

— Cam tot atât de rea ca şi a părinţilor care trăiesc din salariile copiilor lor, completă omul, cu glas mâhnit.

— Şi cum se simte nevasta dumitale?

— Cât se poate de prost. Harriet n-a mai fost acasă de vineri noaptea! Ţi-a mai rămas datoare cu ceva?

— Nici măcar cu o juma de penny. Era tot atât de precisă ca o mică albină, şi plătea în fiecare luni dimineaţa. Îmi pare rău că te-a părăsit, vecine.

— Facă-se voia Domnului. Sunt timpuri grele pentru de-alde noi, zise omul şi, lăsând fereastra deschisă, se retrase în camera sa.

Era chiriaşul unei singure încăperi. În mijlocul acesteia, aşezat ca să prindă cât mai multă lumină, pe cât îngă-… duia poziţia întunecoasă a clădirii, se afla războiul

de ţesut. În două colţuri ale camerei erau puse saltele pe jos, o perdea agăţată pe-o sfoară mascându-le la nevoie. Pe una dintre cele două era culcată nevasta bolnavă, pe cealaltă, trei copilaşi: două fete, cea mai mare de opt ani, şi între ele fratele lor mai mic. Un ibric de tablă sta lângă vatră, şi pe cămin se vedeau câteva luminări, câteva chibrituri, două căni de tablă, o hârtie cu nişte sare şi o lingură de tablă, în fund, lângă perete, era o masă masivă sau un bufet.

Omul se aşeză la război şi îşi începu truda sa zilnică.

— Douăsprezece ore de muncă pe zi, cu o plată de un penny pe oră, şi până şi munca asta-i ipotecată. Unde am să ajung? Sau am şi ajuns? zise el privind în jurul camerei sale lipsite de toate nici alimente, nici combustibil, nici mobilier, şi patru fiinţe omeneşti depinzând de el, culcate în paturile lor mizere pentru că nu aveau haine. Nu pot vinde războiul de ţesut, pentru nişte lemne de foc, când m-a costat aur. Nu m-a adus aici nici viciul, nici lenevia, nici nesocotinţa. M-am născut să muncesc, şi eram pregătit să muncesc. Îmi iubeam războiul şi el mă iubea pe mine. Mi-a dat o căsuţă în satul meu de baştină, înconjurată de-o grădină pe care-o îngrijeam. Era timp destul şi pentru unul, şi pentru celălalt. Mi-a dat de soţie fata pe care am iubit-o întotdeauna, şi mi-a adunat copii în jurul vetrei mele prospere şi paşnice. Oh, nu nenorocirea de acum mă face să privesc cu duioşie trecutul.

— Atunci, de ce sunt aici? De ce eu, şi alţi şase sute de mii de supuşi ai reginei, cinstiţi, loiali şi harnici suntem, după ce ne-am zbătut bărbăteşte ani de zile, afun – dându-ne cu fiecare an mai adânc, izgoniţi din căminele noastre cinstite şi fericite, din căsuţele noastre de la ţară pe care le iubeam, mai întâi ca să ne aciuim în oraşe îngrămădite şi lipsite de confort, şi apoi să ne înghesuim, încetul cu încetul, în beciuri, sau să găsim câte un bârlog murdar ca acesta, fără a ne putea măcar satisface necesităţile minime ale existenţei? Mai întâi au dispărut comodităţile cele mai elementare, apoi straiele, şi până în cele din urmă şi

hrana.

— Oh, toate astea au fost posibile pentru că nemernicii de capitalişti au descoperit un rob care a înlocuit munca şi inventivitatea omenească. Pe vremuri omul era meşteşugar. Astăzi, în cazul cel mai bun, doar supraveghează maşinile, şi până şi această ocupaţie îi scapă, trecând asupra copiilor şi femeilor. Capitalistul înfloreşte; adună bogăţii imense, iar noi alunecăm din ce în ce mai jos, mai jos decât animalele de povară, pentru că cel puţin ele sunt mai bine hrănite şi îngrijite. Aşa e şi drept, pentru că după sistemul actual, ele sunt mai preţioase. Şi totuşi, mi se spune că interesele capitalului şi ale muncii sunt identice. Dacă o societate cares a fost creată prin muncă ajunge deodată să nu mai depindă de ea, acea societate este obligată să menţină categoria a cărei singură proprietate e forţa de muncă, din produsul celeilalte proprietăţi care n-a încetat de a produce.

— Când clasa nobilimii a fost înlocuită în Franţa, ea nu se ridica numeric nici la o treime din câţi eram noi, ţesătorii cu război manual. Totuşi, întreaga Europă a intrat în război ca să răzbune nedreptatea ce li se făcuse nobililor, fiecare stat a subscris ca să-i ajute în nenorocire, şi când s-au reîntors în ţara lor, aceasta le-a oferit indemnizaţii enorme. Dar cui îi pasă de noi? Totuşi, şi noi ne-am pierdut proprietăţile! Cine ridică glasul pentru noi? Totuşi, suntem cel puţin tot atât de nevinovaţi ca şi nobilimea franceză. Ne scufundăm şi nimeni nu oftează, în afară doar de noi înşine. Şi dacă unii ne oferă simpatia lor – ce-i cu asta? Simpatia este consolarea celor săraci, dar pentru cei bogaţi există compensaţii.

— Cine-i? Harriet? întrebă nevastă-sa mişcându-se în pat.

Ţesătorul fu trezit din visul său la realitatea mizeriei din jur.

— Nu 1 răspunse el repede. Nu-i Harriet.

— De ce nu vine Harriet?

— N-are să mai vină! răspunse omul. N-are să mai

vină! Ţi-am spus asta ieri seară. Nu mai poate suferi locul ăsta, şi nici nu mă miră!

— Atunci, cum o să mai căpătăm de mâncare? întrebă nevasta. N-ar fi trebuit s-o laşi să plece. Tu nu faci nimic, Warner. Nu capeţi niciun salariu, şi ai lăsat fata să plece.

— Am să plec şi eu dacă mai spui asta o dată! zise ţesătorul. Sunt la lucru de trei ore, ca să termin bucata asta pe care ar fi trebuit s-o duc de sâmbătă seara.

— Dar ai fost plătit dinainte pentru ea. Nu capeţi nimic pentru lucrul tău. Un penny pe oră! Ce fel de muncă-i asta cu un penny pe oră?

— O muncă pe care-ai admirat-o adesea, Mary, şi care pe vremuri a câştigat premii. Dar dacă nu-ţi place munca mea, zise el sculându-se de la război, s-o lăsăm. Totuşi această bucată ne-ar fi îngăduit să întrerupem postul nostru. Ei, n-are importanţă, tot trebuie să murim de foame, mai curând ori mai târziu. Hai să începem de pe-acum.

— Nu, nu. Lucrează mai departe. Să întrerupem postul nostru, fie ce-o fi.

— Atunci nu mă mai sâcâi, zise ţesătorul reluându-şi locul, sau arunc definitiv suveica.

— N-am să te mai bat la cap, rosti nevasta pe un ton mai blând. Am greşit; îmi pare rău, dar sunt foarte bolnavă. Nu vorbesc pentru mine; nu-mi trebuie de mâncare; n-am poftă deloc; buzele mele sunt aşa de uscate… Dar copiii, pe copii i-am trimis la culcare fără să le dăm de mâncare, şi se vor trezi în curând.

— Mamă, nu dormim, zise fata cea mai mare.

— Nu, mamă, nu dormim, reluă sora ei, am auait tot ce i-ai spus tatii.

— Şi puişorul?

— El mai doarme.

— M-a apucat tremurul! oftă mama. E o zi friguroasă. Te rog închide geamul, Warner. Văd picăturile de ploaie pe geam. Mă întreb dacă cei de jos ne-ar împrumuta un bulgăre de cărbune.

— Am cerut prea des împrumut, răspunse Warner.

— Tare aş vrea să nu existe niciun fel de cărbune-n ţară, continuă nevasta. Atunci maşinile n-ar mai putea să lucreze, şi am intra iarăşi în drepturile noastre.

— Amen! făcu Warner.

— Nu crezi, Warner, c-ai putea să vinzi bucata asta de pânză altcuiva, şi. să-i rămâi dator lui Barber banii pe care ţi i-a avansat?

Nu, răspunse bărbatul, dârz. Rămân cinstit.

— Şi-ţi laşi copiii să flămânzească, reveni nevasta, când ai putea căpăta imediat cinci sau şase şilingi. Dar aşa ai fost întotdeauna. De ce n-ai trecut cu ani în urmă la maşini, şi să te fi învăţat cu ele, la fel ca alţii?

— Aş fi fost înlocuit până acuma de-o fată sau de-o muiere. Ar fi fost tot atât de rău.

— Păi, uite prietenul tău Walter Gerard; era la fel cu tine, şi acum primeşte două lire pe săptămână; cel puţin aşa am auzit adesea spunându-se.

— Walter Gerard e un om excepţional, zise Wamer, şi-ar fi putut fi el însuşi patron, de-ar fi vrut.

— Şi de ce n-a vrut?

— N-avea nevastă şi copii, răspunse Warner. N-a avut binecuvântarea asta.

Copilaşul se treziri începu să plângă.

— Vai! copilul meu! exclamă maică-sa. Răutatea ceea de Harriet! Uite, Amelia, am o bucată de coajă aicl \m cruţat-o ieri pentru micuţ. Moaie-o în apă şi leag-o în bucăţica ăsta de cârpă. Are s-o sugă. îl va ţine liniştit. Pot suporta orice afară de plânsul lui.

— Am să termin lucrul la amiază, zise Warner, şi atunci cu ajutorul Domnului, vom mânca ceva.

— Mai sunt două ore până la amiază, reluă soţia lui, şi Barber te ţine întotdeauna atât de mult 1 Nu-l pot – suferi pe Barber. Cred că n-are să-ţi mai avanseze bani, pentru că nu i-ai adus lucrul acasă sâmbătă seara. Dacă aş fi în locul tău, m-aş duce şi aş vinde bucata aşa neterminată la una din prăvăliile ieftine.

— Am fost cinstit o viaţă-ntreagă, zise Warner.

— Şi mult bine ţi-a făcut, replică nevasta. Biata mea Amelia! Uite-o cum tremură t Cred că soarele n-atinge niciodată casa asta. Cred că-i locul cel mai nenorocit.

— N-are să te mai supere multă vreme, Mary, spuse soţul. Nu mai pot plăti chiria, şi mă mir chiar cum de n-a fost până acum proprietarul să încaseze chiria.

— Şi noi, unde o să mergem? întrebă soţia.

— Într-un loc pe care soarele nu-l atinge chiar niciodată, răspunse el cu un fel de pică în mizeria sa; într-un beci.

— Of, de ce m-am mai născut! exclamă nevasta. Şij totuşi, ce fericită am fost pe vremuri! Şi nu-i vina noastră! Nu pot înţelege, Warner, de ce nu poţi căpăta şi tu două lire pe săptămână ca Walter Gerard?

Omul nu mai răspunse nimic.

— Şi spuneai că n-are familie, continuă ea. Credeam că avea o fată.

— Da, dar nu-i o povară pentru el. Sora domnului Trafford e stareţă la mănăstirea de aici, şi a luat-o pe Sybil când i-a murit mama. Ea a crescut-o.

— Ah, atunci e călugăriţă?

— Nu încă, dar cred că aşa va fi până la urmă.

— Cred că mai bine aş muri de foame decât să-mi ajungă copiii călugări, zise nevasta.

În clipa aceea se auzi o uşoară bătaie în uşă. Warner se ridică de la războiul său şi o deschise.

— Philip Wamer locuieşte aici? întrebă o voce clară de o deosebită amabilitate.

— Numele meu e Philip Warner.

— Vin din partea lui Walter Gerard, continuă vocea: Scrisoarea dumitale i-a ajuns abia în seara trecută. Fata la care o lăsase fiica dumitale a părăsit fabrica Trafford săptămâna trecută.

— Intră, te rog.

Şi intră Sybil

Capitolul XIV

— Soţia dumitale e bolnavă? întrebă Sybil.

— Foarte bolnavă! răspunse soţia lui Warner. Fiica – noastră s-a purtat tare urât cu noi. Ne-a părăsit fără măcar să ne ceară voie sau iertare. Şi salariul ei era aproape singurul lucru care ne rămăsese, pentru că Philip, vezi, nu-i ca Walter Gerard; nu poate câştiga două lire pe săptămână, deşi niciodată n-am înţeles de ce n-ar putea să câştige şi el.

— Taci, taci, nevastă, zise Warner. Presupun că vorbesc cu fiica lui Gerard.

— Chiar aşa.

— Ah, ce întâmplare minunată. E ca pe vremuri, când Walter era prietenul meu, când nu eram în halul în care sunt acuma.

— Aşa mi-a şi spus mi-a trimis vorbă ieri seară să vă vizitez azi dimineaţă. N-a primit scrisoarea dumitale decât ieri.

— Harriet trebuia s-o dea lui Caroline, interveni nevasta. Asta-i fata care-a făcut tot răul şi a momit-o să plece. Şi a părăsit fabrica Trafford, nu-i aşa? Atunci sunt sigură că ea şi cu Harriet locuiesc împreună.

— Unde te doare? întrebă Sybil, trecând lângă patul femeii. Dă-mi mâna, adăugă ea pe un ton blând şi suav. E fierbinte.

— Mi-e foarte frig, oftă femeia. Warner a ţinut geamul deschis până ce a intrat ploaia în cameră.

— Şi dumneata, mă tem, eşti udă, se adresă Warner lui Sybil, întrerupând-o pe nevastă-sa.

— Foarte puţin. N-aveţi foc. V-am adus câteva lucruri, dar nimic ca să puteţi face focul.

— Dacă am cere numai un bulgăre de cărbune de la cei de dedesubt, interveni din nou nevasta. îi spun mereu că n-ar putea să ne refuze, ca vecini. Dar el nu vrea să îacă niciodată nimic, spune c-am cerut prea des.

— Am să cer eu, zise Sybil. Dar mai întâi am un tovarăş afară, adăugă. Aduce un coş pentru dumneavoastră; intră, Harold!

Copilaşul începu să plângă când un dulău mare intră în cameră. Era un câine tânăr, dintr-o rasă veche, un animal cum nu se mai găsesc astăzi decât în câteva castele şi ferme din nordul Angliei. Sybil deschise coşul şi-i dădu pruncului care tipa o bucăţică de zahăr. Privirea ei era chiar mai dulce decât leacul oferit; pruncul o privi atent, cu ochii săi mari albaştri, o clipă mirat, apoi zâmbi.

— Vai, ce copil frumos! exclamă Sybil şi, ridicându-l de pe saltea, îl luă în braţe şi-l sărută.

— Eşti un înger din cer, exclamă mama, şi ai dreptate să spui că-i frumos. Şi gândeşte-te numai la nemernica de fată, la Harriet, să ne părăsească pe toţi în felul acesta!

Sybil scoase din coş conţinutul acestuia şi-l rugă apoi pe Warner:

— Acum aranjează toate acestea cum îţi spun, iar eu mă duc până jos să le vorbesc aşa cum doreşti. Harold, rămâi aici! şi câinele se culcă în colţul cel mai îndepărtat.

— Şi asta-i fata lui Gerard? zise nevasta ţesătorului. Ia gândeşte-te ce-nseamnă să câştigi două lire pe săptămână, şi să-ţi ţii fiica în felul ăsta, în loc să faci din ea o târfă neruşinată ca Harriet a noastră! Dar cu o leafă ca asta poţi face orice. Ce ai acolo, Warner? E ceai? Tare-aş vrea nişte ceai. Cred că puţin ceai mi-ar face bine. Fugi jos, Wamer, şi roagă-i să ne dea un ibric de apă fierbinte. E mai bun decât tot focul din lume. Amelia, draga mea, vezi ce ne-a mai trimis. Belşug de mâncare. Uite, Maria, ce de bunătăţi. Sunteţi fete bune, nu veţi fi niciodată ca nemernica de Harriet. Când veţi avea şi voi un salariu. îl veţi da bietei voastre mame şi copilaşului, nu-i aşa?

— Da, mamă, zise Amelia.

— Şi tatii, adăugă Maria.

— Şi tatii, spuse nevasta. A fost un tată foarte bun pentru voi toţi, şi nu pot înţelege de ce unul care lucrează atât de sârguitor, să câştige atât de puţin; dar cred că e vina maşinilor acelora; ar trebui să le confişte poliţia, şi atunci toată lumea ar trăi bine.

Sybil şi Warner se întoarseră, focul fu aprins, se făcu

ceaiul, şi se trecu la masă. O atmosferă de confort, chiar de veselie se răspândi în această încăpere care numai cu câteva minute mai înainte fusese atât de abătută şi de nefericită.

— Simt că ceaiul ăsta mi-a salvat viaţa, spuse nevasta ridicându-se puţin în pat. Amelia, ai băut puţin ceai? Şi tu, Maria? Vedeţi ce înseamnă să fiţi fete bune; Dumnezeu nu vă va părăsi niciodată. Vine curând ziua când Harriet va afla şi ea ce înseamnă o ceaşcă de ceai, când n-o ai, cu tot salariul ei ridicat. Şi ştiu bine, adăugă ea adresându-se lui Sybil, că nici nu avem cuvinte să spunem tot ce vă datorăm. Tatăl dumitale îşi merită din plin situaţia cu o astfel de fiică.

— Situaţia tatălui meu nu-i mult mai bună ca a vecinilor săi, zise Sybil, dar nevoile sale sunt mici, şi cine să ţină cu cei săraci, dacă nu săracii? Nimeni altul nu poate. I-am spus soţului dumitale ce poate face tatăl meu pentru dumneavoastră. E puţin lucru, dar cu ajutorul ceresc poate să fie o mângâiere. Când oamenii se ajută între ei, nu poate lipsi şi binecuvântarea cerească.

— Sunt sigur că binecuvântarea cerească nu îţi va lipsi niciodată dumitale, rosti Warner cu o voce adânc emoţionată.

Urmă o tăcere; firea certăreaţă a soţiei era înfrântă de blândeţea vocii lui Sybil; în mintea ei revedea trecutul şi prezentul. Copiii îşi continuau prânzul abundent şi neobişnuit. Spre a nu-i stingheri, fiica lui Gerard se apropie de fereastră, examinând colţul de cer răvăşit ce se putea vedea din curte. Vântul sufla în rafale şi ploaia bătea în geam. Curând se auzi o nouă bătaie în uşă. Harold, mârâind, sări de unde dormea. Warner se ridică şi el, zicând:

— Au venit după chirie. Mulţumesc Domnului că sunt pregătit.

Şi merse către uşă, pe care o deschise. Doi bărbaţi cerură în mod politicos voie să intre.

— Suntem străini, zise cpl cu aerul cel mai hotărât,

dar n-am vrea să fim. Vorbesc cu Warner?

— E numele rrâeu.

— Iar eu sunt păstorul vostru sufletesc, în cazul în care a fi vicarul bisericii din Mowbray îmi dă dreptul să mă prezint în felul acesta.

— Domnul St. Lys!

— Chiar el. Una dintre – persoanele cele mai preţuite din turma mea, şi cu cea mai mare influenţă în părţile astea, mi-a vorbit mult despre dumneata azi dimineaţă. Lucrezi pentru acea persoană. Nu te-a văzut sâmbătă seara şi îi era teamă că te-ai îmbolnăvit. Domnul Barber mi-a vorbit atât de nevoile în care te zbaţi cât şi de caracterul dumitale cinstit. Am venit să-ţi exprjm respectul şi simpatia mea, şi să-ţi ofer ajutorul meu.

— Sunteţi foarte amabil, domnule, şi domnul Barber la fel, şi este adevărat că acum vo oră mă aflam în mare nevoia.

— Şi mai suntem şi acuma, interveni soţia sa, întrerupându-l. Zac în patul ăsta de-o săptămână, şi poate că nu mă voi mai scula niciodată. Copiii n-au haine; le-am amanetat. Azi dimineaţă n-aveam nici hrană, nici lemne de foc, şi acum credeam c-aţi venit după chiria pe care nu putem s-o plătim. De n-ar fi fost nişte ceai primit în dar azi dimineaţă, de cineva aproape tot atât de sărac ca şi noi, adică vreau să spun care trăieşte tot din munca braţelor, deşi cu o leafă mult mai mare, până la două lire pe săptămână, şi totuşi nu pot înţelege niciodată cum poate fi asta, când soţul meu, lucrând douăsprezece ore pe zi, câştigă doar un penny pe oră – de n-ar fi fost asta, aş fi acum moartă, şi totuşi el zice că ne aflăm la mare nevoie, numai pentru că fiica lui Walter Gerard, care vă pot asigura bucuros că-i un înger din cer, pentru tot binele pe care ni l-a făcut, a venit în ajutorul nostru. Dar dacă numai săracii îi ajută pe cei săraci, cum prea bine spune ea – ce se poate alege dintr-asta?

În cursul acestei explozii verbale, domnul St. Lys examinase încăperea şi o recunoscu pe Sybil.

— Soră, îi spuse el când nevasta lui Warner termină în fine de vorbit, nu-i prima oară că ne întâlnim sub acoperişul durerii.

Sybil se plecă în tăcere şi porni către uşă, ca şi cum ar fi pe punctul de a se retrage. Vântul şi ploaia băteau în fereastră. Tovarăşul lui St. Lys, care era îmbrăcat într-un palton ţărănesc şi scutura apa de pe o şapcă de muşama ca a marin arilor, înainta spre ea şi-i zise:

— E doar o rafală, dar una foarte puternică. V-aş sfătui să mai staţi câteva minute.

Ea acceptă în mod politicos acest sfat, dar nu răspunse nimic.

— Cred, continuă tovarăşul lui St. Lys, că nu e prima oară când ne întâlnim.

— Nu-mi amintesc să ne fi întâlnit înainte, îi răspunse Sybil.

— Şi totuşi, lucrul se petrecea doar acum câteva zile, deşi cerul era atât de diferit, încât aproape te-ar face să crezi că era nu într-altă ţară, ci sub altă climă.

Sybil îl privi ca şi cum ar fi dorit să ceară o explicaţie.

— Era la abaţia Marney, zise tovarăşul lui St. Lys.

— Am fost acolo, şi-mi amintesc că în clipa în care am vrut să-mi regăsesc tovarăşii nu mai erau singuri.

— Şi mi s-a părut că aţi dispărut foarte brusc. Am părăsit ruinele aproape în acelaşi timp cu prietenii dumneavoastră, dar nu v-am mai zărit.

— Noi am pornit pe calea noastră, una foarte accidentată; poate că dumneavoastră aţi mers pe una mai netedă.

— Era prima dumneavoastră vizită la Marney?

— Prima şi ultima. Nu există un loc pe care să-l fi dorit atât de mult să-l văd, şi n-am văzut un loc să aibă un aspect mai trist.

— Gloria sa a dispărut, zise Egremont melancolic.

— Nu-i asta, reveni Sybil. Eram pregătită să văd o decădere, dar nu o pângărire atât de totală. Abaţia pare să fi devenit o carieră de materiale de construcţie pentru

repararea fermelor, iar naosul, un ocol de vite. Ce fel de oameni trebuie să fie – vreau să spun familia de nelegiuiţi care deţine acele pământuri!

— Hm, făcu Egremont, desigur că nu par să aibă mult simţ pentru arta bisericească.

— Şi nici pentru multe altele, după cât se aude, zise Sybil. A fost un incendiu la ferma castelului, în ziua când am fost noi acolo, şi după câte ni s-a spus, s-au îngrijit tot atâta de oameni cât şi de zidurile abaţiei.

— Poate că au ceva greutăţi cu folosirea populaţiei prin părţile acelea.

— Cunoaşteţi regiunea?

— Deloc; călătoream prin vecinătate şi. am ieşit puţin din calea mea spre a vedea o mănăstire de care auzisem vorbindu-se atât de mult.

— Da, era cel mai mare dintre aşezămintele bisericeşti din nord. Dar mi s-a spus că acum lumea trăieşte în condiţiile cele mai mizere în jurul fostei abaţii, şi nu cred că există altă cauză pentru acest lucru, decât inimile împietrite ale celor care au pus mâna pe pământ.

— Aveţi un sentiment adânc pentru popor! zise Egremont, privind-o cu adâncă sinceritate.

Sybil îi întoarse privirea cu oarecare mirare în expresie, şi apoi zise

— Şi dumneavoastră nu? Prezenţa dumneavoastră aici mă asigură de aceasta.

— Eu urmez umil pe unul care doreşte să ajute pe oamenii aflaţi în nevoie.

— Caritatea domnului St. Lys este cunoscută de toţi.

— Dar şi dumneavoastră sunteţi un înger binefăcător.

— Nu există niciun merit în purtarea mea, pentru că nu comportă niciun sacrificiu. Când îmi amintesc ce era odată acest popor englez cel mai drept, mai liber, mai curajos, cu cel mai bun caracter şi cea mai frumoasă înfăţişare; şi uitaţi-vă la el acuma, cu toate sclaviile şi toate crimele sale, cu firea acrită şi aspectul pocit, cu vieţile sale fără plăceri şi morţile fără speranţă. Ar trebui să-l

compătimesc, chiar dacă n-aş fi o fiică a acestui neam.

Şi acest sânge îi rumeni faţa când încetă să vorbească, şi ochii negri străluceau de emoţie, iar o expresie de mândrie şi curaj îi apăru pe frunte. Egremont îi prinse o clipă privirea şi îşi lăsă ochii în jos. Inima îi era tulburată.

St. Lys care până atunci stătuse de vorbă cu ţesătorul îl părăsi, apropiindu-se de soţia acestuia, iar Warner veni lângă Sybil, exprimându-şi sentimentele faţă de tatăl ei, şi recunoştinţa pentru bunătatea ei. Ea însă, observând că rafalele încetaseră, îşi luă rămas bun şi, strigându-l pe Harold, părăsi încăperea.

Capitolul XV

— Unde-ai fost toată dimineaţa, Charles? întrebă lordul Marney, intrând cu câteva minute înainte de cină în camera în care se îmbrăca fratele său. Arabella organizase cea mai agreabilă partidă de călărie pentru tine şi lady Joan, iar tu nu erai de găsit nicăieri. Dacă continui în felul acesta, n-are niciun rost să ai relaţii cu oameni plăcuţi, sau orice altele.

— M-am plimbat prin Mowbray. E bine să vizitezi o dată în viaţă o fabrică.

— Nu văd deloc nevoia, răspunse lordul Marney. Eu n-am vizitat niciodată una, şi nici nu intenţionez. Deşi când aud de arenzile pe care le obţine Mowbray pentru pământul său, chiar în vecinătatea asta, mărturisesc că aş fi dorit ca fabricile dO postav să fi fost clădite la Marney. Şi de n-ar fi fost bietul, scumpul nostru tată, acolo s-ar fi ridicat.

— Familia noastră a fost întotdeauna împotriva fabricilor, a cailor ferate – a orice, zise Egremont.

— Căile ferate sunt foarte bune când plătesc compensaţii. mari, zise lordul Marney. Şi nici fabricile nu sunt atât de rele cu arenzi ridicate, dar la urma urmei sunt întreprinderi pentru plebe; în fundul inimii, le urăsc.

— Dar dau de lucru poporului, George!

— Poporul nu vrea de lucru. Asta-i cea mai mare

eroare din lume; toate aceste ocupaţii sunt un stimulent pentru creşterea populaţiei. Dar să lăsăm astea; am venit să-ţi spun că atât Arabella, cât şi cu, credem că stai prea mult de vorbă cu lady Maud.

— O prefer!

— Ce are a face asta, dragul meu? Afacerile sunt afaceri. Bătrânul Mowbray va face din fiica sa mai mare – un fiu mai mare. Lucrul e aranjat. O ştiu din cea mai sigură sursă. Să vorbeşti cu lady Maud e curată nebunie. Pentru ea e la fel ca şi cum Fitz-Warene n-ar fi murit niciodată. Şi atunci, marele eveniment care ar trebui să constituie baza prosperităţii tale ar fi complet irosit. Lady Maud, în cazul cel mai bun, nu înseamnă altceva decât* douăzeci de mii de lire şi o viaţă uşoară. În afară de asta, e logodită cu St. Lys.

— St. Lys mi-a spus astăzi că nimic nu l-ar face să se însoare vreodată. El va practica celibatul, deşi nu l-ar impune altora.

— Impune pe dracu'! Cum de-ai ajuns să vorbeşti cu un astfel de impostor, care face pe sfântul, şi care, cu toate frazele sale frumoase, cred că e un adevărat radical. Să-ţi spun ceva, Charles, trebuie să te ţii serios de lady Joan. Azi a sosit bunicul, bătrânul duce. O adevărată. Întrunire de familie. a Totul arată perfect. N-a mai existat niciodată o ocazie de aur ca asta. Acest tânăr Jermyn, cu ochii săi castanii şi mâinile albe, n-a venit degeaba până aici în luna august, fără niciun fel de sport în perspectivă!

— Am s-q aţâţ pe lady Firebrace asupra lui.

— Ea are multă prietenie pentru tine, şi-i o femeie cu mult cap, Charles, o aliată ce nu trebuie desconsiderată. Lady Joan are o părere foarte bună despre ea. Uite că sună clopotul pentru cină! Bine, am să-i spun Arabellei că ai intenţia să măreşti presiunile, iar lady Firebrace îl va ţine-n şah pe Jermyn. Şi poate că e chiar bine că n-ai părut prea entuziast de la început. Castelul Mowbray, dragul meu, cu toate fabricile dimprejur, nu-i un lucru de dispreţuit. Şi arătându-te puţin mai dârz, ai putea ţine lumea la distanţă.

Mowbray ar putea s-o facă, dar îi lipseşte curajul necesar. Se teme că lumea ar spune că-i doar fiul unui lacheu.

Ducele, tatăl contesei de Mowbray, era şi guvernator al comitatului. Deşi înaintat în vârătă, era încă un bărbat extrem de chipeş, cu manierele cele mai elegante, plin de amabilitate şi de graţie. Fusese mare crai în tinereţe, dar acum părea reprezentantul perfect al unei bătrâneţi binevoitoare şi virtuoase. Era simpatizat de toţi, admirat de tineri, adorat de tinere. Lordul de Mowbray îi arăta cea mai distinsă consideraţie, şi încă sinceră. Oricât de răuvoitor puteau fi reprezentate originile propriului său tată, nimeni nu putea să-i ia acest mare lucru: socrul său era un duce, un duce dintr-o casă mare, care timp de generaţii se încuscrise cu alte case mari; era unul din vechea nobilime, şi chiar ceva mai mult.

Comitatul al cărui guvernator era a ducele se simţea mândru de nobleţea sa, şi cu abaţia Marney într-un capăt şi castelul Mowbray în celălalt avea cele mai bune motive pentru aceasta; dar cele două case ilustre cedau din importanţă, dacă nu din valoare, în faţa marelui aristocrat care era guvernatorul comitatului.

O actriţă franceză, isteaţă cum sunt întotdeauna actriţele franceze, îl convinsese pe vremuri pe un suveran al acestei ţări, dăruit cu o fire amabilă, că paternitatea pruncului pe care îl aştepta ar fi o distincţie cu care Maiestatea Sa s-ar putea mândri. Maiestatea Sa n-a prea crezut-o, dar era un om înţelept care nu intra niciodată în discuţie cu o femeie. De aceea, când s-a născut copilul şi s-a dovedit a fi de Sex masculin, l-a botezat cu numele său şi l-a ridicat chiar din leagăn la un înalt grad de nobleţe, cu titlul de duce de Fitz-Aquitaine şi marchiz de Gasconia.

Regalul tată n-a putut sări şi înzestreze cu vreun domeniu pentru că-şi cheltulse toţi banii, îşi ipotecase toate resursele şi fusese obligat să intre în datorii pentru giuvaiericalele următoarelor sale favorite; totuşi, a făcut tot ce-a putut pentru tjnărul aristocrat, cum se şi cădea din partea unui părinte iubitor sau al unui amant îndrăgostit.

Când copilul ajunse la majorat, Maiestatea Sa îl făcu stăpânul ereditar al unui castel din nordul Angliei, şi acest lucru îi asigură tânărului duce un castel şi un parc. Putea lăsa să-i fluture stindardul deasupra castelului şi să-şi vâneze căprioarele (fin parc, şi dacă ar mai fi avut şi un domeniu, situaţia lut ar fi fost tot atât de bună ca a acelora ce ajutaseră la cucerirea regatului împreună cu Wilhelm Cuceritorul, sau la jefuirea bisericii cu regele Henric. Trebuia totuşi găsit şi un venit pentru ducele de Fitz-Aquitaine, şi acesta a fost procurat fără intervenţia parlamentului, dar cu o abilitate financiară demnă de această adunare; acesteia, şi nu suveranilor noştri, îi suntem îndatoraţi pentru crearea datoriei publice. Regele i-a acordat ducelui şi moştenitorilor săi, pe veci, o pensie asupra veniturilor poştei, o mică taxă asupra transporturilor de cărbuni aduşi pe apă la Londra, şi o dijmă asupra tuturor creveţilor pescuiţi pe coasta de sud. Această ultimă sursă de venit a devenit, de altfel, odată cu dezvoltarea staţiunilor balneare, extrem de prolifică. Şi astfel, cu posturile în colonii şi la curţi străine pentru fiii mai tineri, s-a găsit un mod foarte respectabil de a menţine demnităţile ereditare ale marelui nobil.

Actualul duce de Fitz-Aquitaine sprijinise Legea Reformei, dar fusese scandalizat de clauza de luare în posesiune. El îl admirase foarte mult pe lordul Stanley şi-i plăcea să remarce că, dacă acest nobil ar fi condus partidul Tory, el nici nu-şi putea da seama câte n-ar fi putut realiza în politică. Dar ducele era un bătrân Whig, trăise toată viaţa printre Whigi, se temea de revoluţie, dar se temea şi mai mult de a fi nevoit să-şi retragă numele de la Brooks unde îşi făcuse apariţia în fiecare zi ori noapte de când ajunsese la putere. Aşa că, nefiind de acord cu felul cum mergeau lucrurile dar nevrând să-şi părăsească prietenii, se retrase, cum s-ar zice, din viaţa publică, adică arareori îşi mai ocupa locul în Camera Lorzilor, nu-i mai acorda lordului Melbourne în continuare procura în al o ce-o dăduse lordului Grey, iar în comitatul său, deşi era

guvernator pus de partidul Whig, numea magistraţi Tory.

Când se făcea numărătoarea forţelor disponibile, şi de-alde Tadpole şi Taper se lăsau atraşi în speculaţii asupra viitorului, numele ducelui de Fitz-Aquitaine era menţionat cu o privire atotcunoscătoare şi pe un ton misterios. Între Taper şi Tadpole nu mai era nevoie de vreo altă aluzie, dar dacă se întâmpla ca vreun boboc naiv să fie prezent la discuţia lor, şi dacă amabilul novice, lacom de bârfă de partid şi plin de respectuoasă admiraţie pentru cei doi mari preoţi ai măruntelor mistere din faţa sa, îndrăznea să-şi exprime dorinţa de a fi şi el iniţiat, i se încredinţa seccatul că „totul era în regulă, din partea aceea; că ducele aşteaptă doar momentul; că era peste poate de sătul de oamenii de la putere; că într-adevăr ar fi trecut de partea cealaltă cu lordul Stanley în 1835, dacă n-ar fi avut un acces de podagră care l-a împiedicat să vină din nord, şi că deşi fiul şi fratele său votaseră contra preşedintelui adunării, fusese o greşeală; că dacă ar fi expediat o scrisoare, care de altfel nu fusese scrisă, lucrurile ar fi ieşit invers, şi poate că sir Robert ar mai fi fost la putere şi astăzi”.

Ducele de Fitz-Aquitaine era subiectul principal al corespondenţei dintre lady Firebrace şi domnul Tadpole. După părerea ei, „rolul femeii”, în ceea ce o privea pe ea, era să-l aducă ne duce la conservatori. Era mult ajutată în efortul ei de informaţiile ce le obţinea atât de dibaci de la naivul şi imprudentul lord Masque.

J. Clubul principal al partidului Whig, aşa cum era Carl tonul pentru partidul Tory.

Pe data aceasta Egremont era aşezat lângă lady Joan, aranjament pe care-l făcuse fără ştirea lui lady Mamey. Influenţa activităţii femeilor asupra destinului nostru este neîntreruptă. Egremont nu se prea afla într-o fericită dispoziţie de conversaţie. Era gânditor, distrat; gândurile i se îndreptau într-adevăr spre alte locuri şi alte persoane decât cele de faţă. Dar lui lady Joan nu-i trebuia decât un ascultător; ea nu punea întrebări ca sora ei, nici nu-ţi

împărtăşea propriile impresii sugerând că ar fi ale tale. Lady Joan îi oferi lui Egremont o dizertaţie completă asupra oraşelor aztece, despre care citise chiar în dimineaţa aceea, şi despre diferite teorii istorice pe care descoperirea lor le iniţiase. După aceea îi comunică teoria ei, care era diferită de toate celelalte, dar părea în mod evident să fie cea justă. Mexicul o conduse apoi la Egipt. Lady Joan îi cunoşteţi tot atât de bine pe faraoni cât şi pe conducătorii imperiilor din Lumea Nouă. Pe parcurs a fost lichidat şi sistemul fonetic. A urmat Champollion, apoi Parisul, pe urmă toate celebrităţile literare şi mai ales ştiinţifice de acolo, în fine scrisoarea lui Arago primită chiar în dimineaţa aceea, şi cea a domnului doctor Buckland, aşteptată pe mâine. În cele din urmă, până să se retragă doamnele, ea îl invitase pe Egremont şi pe lady Marney să viziteze observatorul ei, unde trebuia să vadă cometa pe care ea o descoperise prima.

Lady Firebrace, aşezată lângă duce, se avântase într-o discuţie în legătură cu zvonurile misterioase despre starea partidelor. Avea şi ea corespondenţii ei, şi scrisorile ei, pidmite sau aşteptate. Tadpole scria una, lordul Masque, dimpotrivă, alta. Poate că adevărul se afla la mijloc, rezultat pus în evidenţă de inteligenţa limpede a lui lady Firebrace, bazată pe informaţiile ce i le procuraseră. Ducele asculta cu viu interes revelaţiile transcendentale ale Egeriei sale. Nimic nu părea să-i rămână ascuns nici adâncul minţii suveranului (nu exista niciuna dintre prejudecăţile regale care să nu fie clasată în cartoteca ei secretă); pentru ministerele Whig şi cluburile Tory avea cheia ei misterioasă care-i deschidea toate uşile. Sir Cineva nu dorea un post, deşi pretindea că-l doreşte, iar lordul Nimeni dorea un post, deşi pretindea că nu-l doreşte. Unul dintre marii oameni credea că para nu este încă coaptă, altul că era deja putredă, dar primul tocmai sosea pe scenă, iar al doilea o părăsea. Evaluând acurateţea unei păreri politice, trebuia să iei în consideraţie poziţia celuia ce-o formulase.

La momentul potrivit, când era sigură că nimeni nu trăgea cu urechea, lady Firebrace se grăbi să-şi joace cartea decisivă, pachetul fiind dinainte tăiat de domul Tadpole.

— Şi pe cine credeţi că-l va trimite sir Robert în Irlanda? întrebă ea, privindu-l ţină în ochi pe ducele de Fitz-Aquitaine.

— Presupun că aceeaşi persoană pe care-a trimis-o şi mai înainte, răspunse cţucele.

Lady Firebrace clătină însă din cap.

— Lordul Haddington nu se va mai întoarce în Irlanda, zise ea pe un ton misterios. Luaţi aminte ce vă spun. Şi lordului Grey nu i-ar place să se ducă, şi chiar de-ar dori, ar exista obiecţiuni. Iar ducele de Northumberland nu va merge. Şi cine-a mai rămas? Ne trebuie acolo un nobil de cel mai înalt rang, unul care nu s-a amestecat până acuma în treburile irlandeze, unul care în trecut a fost întotdeauna, pentru emancipare, un conservator, nu un orangist, înţelegeţi dumneavoastră. Asta-i persoana pe care o va trimite sir Robeil).

— Îi va fi greu să găsească o astfel de persoană, zise ducele. Dacă nefericita afacere din 1834 nu s-ar fi întâmplat şi lucrurile ar fi urmat cursul lor legitim, dacă am fi văzut un om, de pildă ca lordul Stanley, în capul treburilor sau în fruntea unui mare partid, ei atunci prietenii dumneavoastră, conservatorii, căci orice om cu judecată trebuie să fie conservator, în adevăratul sens – al cuvântului – lucrurile s-ar fi aflat într-o situaţie cu totul diferită. Dar acum… şi ducele clătină din cap dezaprobator.

— Sir Robert nu va mai accepta niciodată să formeze un guvern fără lordul Stanley, afirmă lady Firebrace.

— Poate că nu, consimţi ducele.

— Ştiţi al cui nume l-am auzit menţionat într-un anume loc, drept persoana pe care sir Robert ar dori s-o aibă în Irlanda? reluă lady Firebrace.

Ducele îşi aplecă urechea.

— Ducele de Fitz-Aquitaine, zise lady Firebrace.

— Absolut imposibil, interveni ducele. Nu sunt om de partid; sunt doar un susţinător al guvernului. E adevărat că nu-mi place cum procedează şi că dezaprob toate măsurile lor, dar trebuie să stăm alături de prietenii noştri, lady Firebrace. Desigur că dacă ţara ar fi în pericol, şi regina ar face apel la cineva, dacă partidul conservator ar fi într-adevăr un partid conservator şi nu doar o clică de nebuni bătrâni, proaspăt sulemeniţi ca să aibă un aer mai decent – lucrul ar putea fi luat în consideraţie. Dar mărturisesc că ar trebui să văd lucrurile într-o stare foarte diferită de cea din prezent, înainte de a putea să fac acest pas. Trebuie să văd oameni ca lordul Stanley…

— Înţeleg ce vreţi să spuneţi, scumpul meu duce de Fitz-Aquitaine. Vă repet că lordul Stanley e alături de noi, cu trup şi suflet, şi rămân convinsă că nu va trece multă vreme înainte de a vă vedea în castelul din Dublin.

— Sunt prea bătrân; sau cel puţin aşa mi se pare, zise ducele de Fitz-Aquitaine cd un zâmbet împăciuitor.

Capitolul XVI

Pe o distanţă de vreo trei mile înainte de a atinge oraşul râul Mowe şerpuieşte printr-o câmpie. Deşi nu deosebit de pitorească, scena are un aspect îmbietor şi luminos. Cele trei arcuri ale unui pod de piatră bine proporţionat leagă ambele maluri. Terenul din jur constă din păşuni în culori vii sau grădini de legume ce aprovizionează populaţia învecinată, şi ale căror nuanţe diferite dau viaţă şi strălucire peisajului. De ambele părţi şesul este mărginit mai ales de păduri, iar de pe creasta dealului, dintr-o parte, porneşte o pârloagă, vast teren necultivat, dând o nuanţă brună peisajului. Cele câteva case ţărăneşti ce apar ici-colo, construite din piatră şi în dimensiuni ample, contribuie la impresia de confort şi belşug pe care, cu un cer senin şi într-o zi caldă de vară, călătorul i-o asociază voios.

De acest fel era atât cerul, cât şi sezonul, în care Egremont îşi făcu apariţia pe scena descrisă mai sus, la câteva zile după incidentul relatat în capitolul precedent.

Pescuise în parcul de la Mowbray şi urmaşe pârâul care, prin multele sale sinuozităţi şi lăsând în urmă domeniul îngrădit, îşi croise drum prin nişte hăţişuri din marginea pârloagei accidentate de care vorbeam mai sus şi, pătrunzând în cele din urmă pe şesul întins, se pierduse în apele râului Mowe.

Eforturile pescăreşti ale lui Egremont nu fuseseră încununate de mari rezultate. Într-adevăr, undiţa sa jucase într-o mână foarte neatentă. Deşi adept al acestui sport într-o dispoziţie adecvată, de data aceasta o luase mai mult pentru a rămâne singur decât ca un mijloc de distracţie. Sunt momente în viaţă când singurătatea este o necesitate, şi într-o atare dispoziţie se afla acum fratele lordului Marney.

Imaginea lui Sybil Gerard i se întipărise în minte. Ea se împletea în ţesătura tuturor gândurilor sale, era prezentă în tot ce vedea. Cine era această fată, atât de diferită de toate fetele întâlnite până atunci, o fată care vorbea cu blândă seriozitate despre lucruri de o atât de mare importanţă, care lui nu-i trecuseră niciodată prin minte, şi cu o tristeţe maiestuoasă deplângea decăderea neamului său? Fiică a poporului şi totuşi mândră de originea ei; nu exista doamnă nobilă să se poată făli cu un aer mai distins, şi niciuna atât de talentată, niciuna care să posede în egală măsură simplicitatea fascinantă ce-i anima fiecare gest şi accent, ca fiica lui Gerard.

Da, fiica lui Gerard; fiica unui lucrător de fabrică. Nu-i fusese greu, după plecarea lui Sybil, să afle această informaţie de la certăreaţă soţie a lui Warner. Şi tatăl fetei nu-i era necunoscut lui Egremont. Aspectul său semeţ, şi atitudinea generoasă erau încă proaspete în amintirea prietenului nostru. Nu mai puţin era şi vorbirea sa bine gândită, plină de cunoştinţe, meditaţii şi sentimente sinceri. Unele lucruri spuse de el îşi mai aveau încă ecoul în inima lui Egremont şi mai răsunau în urechea lui atentă. Dar prietenul lui, omul palid cu ochii scânteietori care, fără nicio afectare, fără pedanterie, ci dimpotrivă, cu mare

simplicitate şi sinceră originalitate, atacase cu măiestria unul profesor de filosofie cele mai înalte principii de ştiinţă politică – era oare şi el un muncitor? Şi atunci, reprezintă oare aceşti oameni poporul? Dacă-i aşa, gândi Egremont, aş vrea să trăiesc mai mult printre oi. În comparaţi» cu conversaţia lor, trăncăneala din saloanele noastre pare ceva umilitor. Nu numai că-i lipsită de căldură, de adâncime şi orizont, că se discuta întotdeauna persoane în loc de principii, şi că-şi îmbracă lipsa de gândire în dogme mimetice, şi lipsa de sentiment într-o zeflemisire superficială; nu numai că n-are nici imaginaţie, nici fantezie, nici sentiment, nici simţire sau cunoştinţe s-o recomande, dar până şi în ceea ce priveşte felul de exprimare pare inferioară ca raţionament, rafinament şi frazeologie – pe scurt, trivială, neinteresantă, stupidă şi de-a dreptul vulgară.

Lui Egremont i se părea. că, din ziua în care întâlnise acele persoane în ruinele abaţiei, orizonturile experienţei sale se lărgiseră pe nesimţite, ba mai mult, apăruseră licăriri de lumină în depărtare, dând un nou aspect multora dintre lucrurile cunoscute de el, aspecte care erau poate destinate să-i lămurească o seamă de probleme rămase până acum cu totul obscure. El nu putea rezista convingerii că, din acel moment, simpatiile sale deveniseră mai vii şi mai largi, că mintea îi căpătase un impuls bărbătesc, că avea tendinţa să privească problemele publice într-o lumină foarte diferită de aceea în care le privise.cu câteva săptămâni în urmă, de pe platforma electorală a târgului care-l alesese.

Rumegând în minte aceste lucruri, el se pomeni, după cum am arătat, ieşind pe câmpia râului Mowe şi urmând cursul acestuia ajunse la pod, pe care dintr-un capriciu îl traversă. În mijlocul podului stătea un om aplecat peste parapet, privind la apa ce curgea dedesubt. Paşii săi îi stârniră pe acesta, făcându-l să se întoarcă, şi Egremont văzu că era Gerard.

Gerard îi răspunse la salut, zicând:

— Orele scurte de lucru de sâmbătă după-amiază fac din noi toţi nişte hoinari.

Şi apoi, cum aveau acelaşi drum, merseră împreună mai departe. S-ar părea că locuinţa lui Gerard era în apropiere şi, cum se interesase de pescuitul lui Egremont şi primise drept răspuns doi păstrăvi în dar – de fapt singurii păstrăvi din coşul lui Egremont – nu prea putea face altcum decât să-şi invite tovarăşul de drum să se odihnească în casa lui.

— Iată locuinţa mea, zise Gerard, arătând către o casă construită recent, într-un stil plăcut.

Materialul din care fusese zidită? era o piatră gălbuie ce provenea din carierele locale. O plantă agăţătoare stacojie se ridica de o parte a uşii de intrare. Ferestrele cu cercevele erau largi şi frumos zăbrelite. Întreaga clădire era aşezată în mijlocul unei grădini de dimensiuni impresionante, unde fiecare strat şi colţişor arătau a fi bine cultivate. Se vedea abundenţă atât de flori, cât şi de legume, iar o livadă purtând făgăduiala unui bogat belşug de fructe – pere zemoase, celebrele mere ale nordului, prune de toate felurile şi nuanţele – apărau clădirea de vântul împotriva căruia pădurea din fundal nu oferea o protecţie suficientă.

— Ce bine staţi! Şi grădina vă face onoare.

— Voi fi destul de cinstit să mărturisesc că n-am niciun drept la meritul ei, răspunse Gerard. Eu nu-s decât un trântor.

Intrară în casă, unde fură întâmpinaţi de-o bătrână robustă ce le dori bun-venit.

— E prea bătrână ca să-mi fie nevastă, şi prea tânără să-mi fie mamă, rosti Gerard zâmbind, dar are grijă de mine de multă vreme. Hai, o îndemnă el, adu-ne câte-o ceaşcă de ceai. Asta-i o bună băutură de seară, adăugă întorcându-se către Egremont, şi-i tot ce beau vreodată la vremea asta. Şi dacă vă face plăcere să fumaţi o pipă, vă voi întovărăşi.

— Am renunţat la tutun, zise Egremont, căci tutiinul

e mormântul dragostei.

Şi cu aceste vorbe intrară într-o încăpere? mobilată ou grijă, având acel aspect confortabil care adesea îi lipseşte camerei de zi a unei ferme. În loc de mobilierul lepădat al altor încăperi – neîntreţinute cum trebuie şi totuşi ţipător la ochi, scaune din imitaţie de lemn de trandafir şi mese de mahon cu lustrul dispărut – camera aceasta conţinea o masă de sie jar, câteva scaune. rustice de fag şi un pendul mare olandez. Dar ceea ce-l surprinse pe Egremont fu existenţa câtorva rafturi de cărţi încărcate cu numeroase volume. Chiar conţinutul lor, privit mai de aproape, era remarcabil. Egremont citi titlurile unor cărţi pe care le cunoştea numai din auzite „dar care tratau despre problemele cele mai înalte şi subtile de filosofie socială şi politică. Pe când îşi arunca privirea peste toate acestea, tovarăşul său grăi

— A, văd că mă bănuiţi de asemenea că aş fi un mare savant, pe cât m-aţi bănuit că sunt grădinar; dar tot atât de pe nedrept; cărţile acestea nu sunt ale mele.

— Oricui or fi aparţinând, replică Egremont, dacă judecăm după această colecţie, înseamnă că are un cap destul de bun.

— Da, da, aprobă Gerard. Lumea va mai auzi de el, deşi era doar un lucrător şi fiu de lucrător. N-a fost la colegiile dumneavoastră, dar poate scrie în limba maternă aşa cum o scriau Shakespeare şi Cobbett; şi trebuie să faci asta dacă vrei să influenţezi poporul.

— Şi a? putea întreba de numele lui?

— Stephen Morley, prietenul meu.

— Persoana pe care am zărit-o cu dumneavoastră la abaţia Mamey?

— Chiar acela.

— Şi stă cu dumneavoastră?

— Da, ţinem casă împreună, dacă putem să-i zicem astfel. Stephen nu prea deranjează în privinţa asta. Bea numai apă şi mănâncă fructe şi legume. El e grădinarul, adăugă Gerard zâmbind. Nu ştiu cum o s-o ducem când mă

va părăsi.

— Şi vă va părăsi?

— R-Păi, într-un fel a şi plecat. Şi-a luat casă cam la un sfert de milă în susul văii, şi şi-a lăsat numai cărţile aici, pentru că pleacă în provincie peste vreo două zile cu ceva treburi care pot să-l reţină acolo vreo săptămână-două. Vedeţi, cărţile sunt mai în siguranţă aici pentru moment, din cauză că Stephen locuieşte singur şi e foarte des absent, fiind editorul unei gazete la Mowbray, ceea ce-i cere foarte multă grijă. Dar va rămâne mai departe grădinarul meu. I-am promis acest lucru. Bravo, se întrerupse el la intrarea bătrânei, sper pentru onoarea caşei că-i un ceai reuşit. Şi acum, staţi jos, domnule, vă va face bine după lunga dumneavoastră plimbare. V-aţi putea mânca propriul păstrăv dac-aţi mai sta puţin.

Nu, mulţumesc. Cred că vă va lipsi prietenul.

— Cu grădina şi vecinătatea, nu mă îndoiesc că-l vom vedea foarte des; de altfel, e stăpân pe timpul său. Munca sa nu e ca a noastră, şi deşi efortul creierului e uneori foarte mare, am dorit adesea să fi avut şi eu un talent ca al lui. E o viaţă mohorâtă să faci acelaşi lucru, în fiecare zi, la aceeaşi oră. Dar n-am fost niciodată în stare să-mi exprim ideile altfel decât vorbind; acolo mă simt, pot spune, ca la mine acasă.

— Are să fie mate păcat să vezi încăperea aceasta fără cărţi, zise Egremont, spre a continua conversaţia asupra subiectelor domestice.

— Aşa are să fie, răspunse Gerard. Am foarte puţine de-ale mele. Dar fiica mea va fi în stare, cu timpul, să umple rafturile, de aste sunt sigur.

— Fiica dumneavoastră – vine să stea cu dumneavoastră?

— Da, acesta-i motivul pentru care ne părăseşte Stephen. El a rămas aici numai până când Sybil putea veni să-mi ţină casă, şi această zi fericită a sosit.

— Asta-i o mare compensaţie pentru pierderea prietenului dumneavoastră, zise Egremont.

— Şi totuşi ea mai vorbeşte de plecare, zise Gerard pe un to. n cam melancolic. Tânjeşte după mănăstire. Acolo a dus o viaţă liniştită şi plăcută. Maica stareţă a mănăstirii de aici este sora patronului meu, şi o adevărată sfântă pe pământ, iar Sybil nu ştie nimic despre lumea adevărată, în afară de suferinţe. Totuşi, n-aş vrea să se călugărească în pripă, adăugă el mai voios. Dar dacă o pierd, s-ar putea să fie spre binele ei, căci căsătoria, pentru o femeie din clasa noastră, în condiţiile de astăzi ale ţării noastre, este o lungă serie de calamităţi, adăugă el clătinând din cap. Sclavi, şi sclavii sclâvilor! Nici chiar spiritul-feminin nu-i poate rezista, şi acesta poate rezista la mai multe ca noi.

— Fiica dumneavoastră nu-i făcută pentru grijile comune ale existenţei, zise Egremont.

— Să nu vorbim de acestea, opină Gerard. Sybil fire o inimă englezească, şi asta nu-i uşor de zdrobit. Şi dumneavoastră, domnule, sunteţi călător prin părţile astea?

— Un fel de călător; ceva în felul prietenului dumneavoastră Morley – ceva în legătură cu presa.

— Nu zău! Un reporter, poate? Mi s-a părut că aveţi ceva mai multe cunoştinţe decât noi, ăştia din provincie.

— Da, reporter. Cei din Londra doresc informaţii despre starea reală a ţării, şi în momentul de faţă parlamentul nefiind în sesiune…

— Aha „am înţeles, o comisie volantă şi un turneu de vară. Adesea aş fi vrut să fiu un om de condei, dar n-am putut niciodată. Aş citi oricând şi coricât, dar nu m-am împăcat niciodată cu scrisul. Prietenul meu Morley are o mână bună la scris. Gazeta sa circulă foarte mult pe-aici, şi dacă, aşa cum îi spun adesea, ar lăsa la o parte filosofia prea înaltă şi s-ar Concentra asupra vechii politici englezeşti, ar putea face parale. Aţi vrea să-l cunoaşteţi?

— Mult.

— Şi ce v-a dus spre gazetărie, dacă-mi este îngăduit să întreb?

— Păi, tatăl meu era un gentleman, zise Egremont, iar eu eram un fiu mai tânăr.

— Aha! făcu Gerard. Asta-i tot atât de prost ca a fi o femeie.

— N-aveam avere personală şi am fost obligat să lucrez, continuă Egremont. Nu cred că aveam un cap de jurist. Biserica nu prea era pentru mine, iar cât despre armată, cum puteam să avansefe fără bani şi legături? Primisem oarecare educaţie, aşa că m-am gândit s-o pun în valoare.

— Foarte înţelept! Sunteţi acum membru al claselor muncitoare, şi sper că vă veţi înrola în marea luptă împotriva trmtorilor. Prietenii fireşti ai poporului sunt fiii mâi tineri, deşi de obicei ei sunt recrutaţi împotriva noastră. Cu atât mai rău pentru ei dacă îşi consacră energiile la menţinerea unui sistem fondat pe egoism şi ducând la înşelătorie, sistem ale cărei prime victime sunt chiar ei. Dar fiecare om crede că el va fi o excepţie.

— Şi totuşi, opina Egremont, o mare familie; cu rădăcini adânci în ţară, e considerată a fi un element de putere politică.

— Să vă spun ceva, zise Gerard. Există o mare familie în ţara asta, cu rădăcini adânci în ea, despre care am auzit vorbindu-se mult mai puţin decât ar merita, dar despre care bănuiesc că vom auzi foarte curând destule ca să ne facă să cugetăm un pic.

— În acest comitat?

— Da, în comitatul acesta şi-n toate celelalte: vorbesc despre Popor.

— O! exclamă Egremont, această familie există de mult.

— Dar a început să crească foarte puternic de curând, domnule, cum pot să vă zic?

— Mi se spune Franklin.

— Un bun nume englezesc al unei bune clase englezeşti care a dispărut. Bine, domnule Franklin, fiţi sigur de un lucru statistica populaţiei acestei ţări

constituie un obiect de studiu foarte instructiv.

— Pot înţelege acest lucru.

— Am devenit bărbat când începeau vremurile grele, reluă Gerard. Am trecut prin mulţi ani întunecaţi; am fost şi eu fiul unui om cumsecade. Strămoşii mei au trăit pe această insulă, cel puţin nu mai prost şi de un timp mai lung decât pot să-mi amintesc. Nu mă gândesc la mine. Într-un fel sunt un om prosper. Mă gândesc la iobagii în mijlocul cărora trăiesc. În cursul anilor, am auzit de multe remedii împotriva acestei continui degradări a poporului; despre lucruri sau persoane care să îndrepte toate acestea; iar în ceea ce mă privea, eram gata să sprijin orice propunere, ori să urmez pe orice conducător. Era vorba de reformă, şi de hârtie-monedă, de suprimarea maşinilor, şi de o mie de alte leacuri, şi existau demagogi de toate felurile, unii venind de tot atât de jos ca şi mine, iar alţii având în vine sânge tot atât de nobil ca cel ce curge în cele ale vecinului nostru aristocratic, contele de Mowbray, şi mi s-a spus întotdeauna că acesta este foarte nobil. Dar vă voi mărturişi sincer că n-am avut niciodată prea mare încredere în vreuna dintre aceste propuneri, sau în cei care propuneau. Totuşi, era o schimbare, şi asta însemna ceva. Dar am fost convins de curând că în ţară se întâmplă un lucru mai eficient, o putere care poate aduce un remediu, după cum cred eu, şi încă una irezistibilă; indiferent dacă va remedia sau nu, în orice caz această putere va distruge sau va vindeca totul. Înţelegeţi ce vreau să spun? Vorbesc de sosirea anuală a mai bine de trei sute de mii de străini pe insula aceasta. Cum să-l hrăneşti? Cum să-i îmbraci? Cum să-i adăposteşti? Am renunţat la carne; trebuie oare să renunţăm şi la pâine? Şi cât despre îmbrăcăminte şi adăpost, zdrenţele regatului s-au epuizat, şi haznalele şi beciurile roiesc ca furnicarele.

— Este într-adevăr un aspect îngrozitor, zise Egremont. Îngrozitor! repetă Gerard. Păi, e lucrul cel mai important de la potop încoace. Ce regat poate rezista la aşa ceva? Ei, să ne întoarcem la istorie – sunteţi doar un

om de cultură – şi să ne uităm la căderea Imperiului Roman – ce-a fost atunci? Din când în când soseau două sau trei sute de mii de străini din păduri, trecând peste munţi şi râuri. Or, la noi vin în fiecare an, şi încă în număr mai mare. Ce erau invaziile barbare, ce erau goţii şi vizigoţii, lombarzii şi hubii, faţă de statisticile de creştere a populaţiei?

CARTEA A III-a

Capitolul I

Ultimele raze ale soarelui luptând cu norii de fum ce pluteau deasupra regiunii, iluminau în parte un peisaj specific. Cât putea răzbate privirea, şi regiunea era întinsă, în afară de locul unde un şir de dealuri calcaroase îi constituiau limita îndepărtată, o droaie de căsuţe sau bordeie ce cu greu ar fi meritat o denumire mai măgulitoare erau împrăştiate peste câteva mile de teren. Unele erau izolate, altele se întindeau în mici şiruri, sau se adunau în grupuri, totuşi arareori formând străzi cu oarecare continuitate, dar împănate ici-colo cu furnale aprinse, grămezi de cărbune arzând şi movile de minereu de fier fumegânde, în timp ce forje şi maşini vuiau şi pufăiau în toate părţile, indicând frecventa prezenţă a unei guri de mină sau marginea unui puţ de cărbuni. Deşi întreaga regiune putea fi comparată cu un vast furnicar, era totuşi întretăiată de canale încrucişându-se între ele la diferite nivele; şi deşi activităţile subterane erau continuate atât de hulpav încât nu era lucru rar să vezi câte un şir întreg de case aplecându-se datorită solului găunos şi mişcător, totuşi, printre grămezile de deşeuri minerale sau de zgură metalică, puteau fi zărite ici-colo petece de pământ, acoperite ca în batjocură cu iarbă sau cultivate cu cereale, arătând cam cum arătau acei copii furaţi de ţigani, despre care citeam în copilărie, făcându-te să bănuieşti originea lor chiar sub zdrenţele abjecte ce-l acopereau. Dar un pom, sau măcar un tufiş – un atare lucru era complet necunoscut în această regiune mai mult întunecoasă decât tristă.

Era ora amurgului; ora la care în climele sudice ţăranul îngenunchează în faţa imaginii în amurg a binecuvântatei fecioare, ora când caravanele se opresc din Lunga lor călătorie peste vastele deşerturi, iar drumeţul purtând turbanul ritual, aplecându-se în nisip, se apleacă în faţa pietrei sfinte şi a oraşului sfânt, o oră nu mai puţin divină care anunţă englezilor încetarea trudei zilnice şi-l trimite pe miner şi pe cărbunar să iasă ca să respire aerul ţării sale şi să privească lumina cerească.

Iată-i că apar; mina îşi eliberează echipa, iar puţul, robii; forja tace şi motorul se opreşte. Mulţimea acoperă câmpia; cete de bărbaţi robuşti, pieptoşi şi musculoşi, uzi de muncă şi negri ca fii tropicelor; detaşamente de tineri – vai, şi băieţi şi fete, deşi nici îmbrăcămintea, nici vorba lor nu indică diferenţa. Toată lumea e îmbrăcată în haine bărbăteşti, şi blesteme care ar putea face să se cutremure cei mai înrăiţi dintre bărbaţi sunt slobozite de buze făcute să şoptească vorbe de dezmierdare. Totuşi acestea vor fi – unele chiar şi sunt – mamele Angliei de mâine! Dar ne mai poate oare surprinde hidoasa brutalitate a vorbirii lor, când ne amintim de asprimea cumplită a vieţii lor? Goale până la brâu, cu un lanţ de fier fixat de o centură de piele între picioarele îmbrăcate în pantaloni de doc, o fată din Anglia târâie după ea, mergând în patru labe, timp de douăsprezece, şi uneori şaisprezece ore, vagonete de cărbuni, în susul unor căi subterane întunecoase, abrupte şi mocirloase – o situaţie pe care Societatea pentru Abolirea Sclaviei pare să o fi pierdut din vedere. Aceşti distinşi gentlemani par de asemenea să fi fost cu totul neinformaţi asupra suferinţelor micilor prepuşi la deschiderea şi reînchiderea portiţelor de comunicaţii din mine, ceea ce era cu atât mai remarcabil cu cât mulţi dintre aceştia lucrau chiar pentru ei.

Priviţi-i pe cei ce ies din măruntaiele pământului! Copilaşi de patru şi cinci ani, printre care multe fetiţe drăguţe şi sfioase, însărcinaţi cu îndeplinirea unui rol de înaltă răspundere, a cărui natură îi obligă să fie. primii

care intră m şi ultimii care ies din mină! Munca lor într-adevăr nu e grea, pentru că aceasta ar fi şi imposibil, dar are loc în întuneric şi singurătate. Ei suferă pedeapsa pe care filantropia a inventat-o pentru cei mai înrăiţi criminali, şi pe care chiar şi aceşti criminali o consideră mai teribilă decât moartea pe care-o înlocuieşte. Trece oră după oră, şi tot ce le aminteşte copii lor-portari de lumea pe care au părăsit-o şi de cea în care se găsesc este txecerea vagonetelor de cărbuni pentru care deschid porţile de aerisire ale galeriilor, şi de a căror obturaţie permanentă, în afară de clipa trecerii acesteia, depinde în întregime securitatea minei şi viaţa celor care lucrează în ea.

Sir Joshua Reynolds, om de geniu şi artist de curte, impresionat de aspectul serafic al lui lady Gordon, pe când era o copilă de vârstă foarte fragedă, a pictat chipul ei divin în diferite atitudini pe aceeaşi pânză şi a botezat acest grup de fete adorabile „îngeri păzitori”.

Am vrea să le spunem unor maeştri ai penelului domnului Landseer ori domnului Etty Duceţi-vă la micii portari de mină şi pictaţi la fel!

Un mic grup de mineri se apropie de o casă ceva mai pretenţioasă decât locuinţele dimprejur, anunţându-şi caracterul prin imaginea foarte vizibilă de pe firmă: „Soare Răsare” Păşiră înăuntru ca nişte oameni bine cunoscuţi şi fură salutaţi cu zâmbete şi vorbe bune de doamna de la bar, care îi. Întrebă voios ce ar dori să li se servească. Foarte curând se găsiră aşezaţi în sală, şi deşi aceasta nu era absolut goală, la locurile lor obişnuite; părea a fi un lucru stabilit că beneficiau de un drept tradiţional pentru acele locuri.

Cu bucăţi de pâine albă în mâinile negre şi zâmbind cu dinţi de fildeş ce le luminau feţele tuciurii, păreau într-adevăr o ceată de negri la chef.

Circulau cupele de bere, s-au aprins lulelele, şi primele pufăituri au fost trase. În fine s-a făcut tăcere, când cel ce părea să fie conducătorul lor şi şedea pe un fel

de scaun prezidenţial, scoţându-şi pipa din gură şi pronunţând prima frază exprimată cu voce tare până tund, le vorbi astfel:

— De fapt, suntem exploataţi până la sânge.

— Niciodată n-ai spus o vorbă mai adevărată, meştere Nixon, zise unul dintre tovarăşii săi.

— Fiecare vorbă e cuvânt de evanghelie, spuse altul.

— Şi întrebarea e, continuă meşterul Nixon, ce să facem!

— Da, da, desigur, completă un cărbunar, ăsta-i fondul chestiunii.

— Da, da, fură de acord mai mulţi, ăsta-i.

— Întrebarea e, urmă Nixon, privind împrejur cu un aer magistral, ce înseamnă salariul. Eu zic că nu-i zahăr, nu-i ceai, nu-i slănină. Nu cred nici că e luminări, şi sunt sigur că nici jiletci.

Un murmur general răspunse la acestea.

— Prieteni, continuă Nixon, ştiţi ce s-a întâmplat; ştiţi de Juggins, cum şi-a cerut soldul după ce carnetul său de cartele a fost lichidat, şi blestematul acela de netrebnic, Diggs, l-a silit să ia două jiletci. Acum se pune întrebarea, ce să facă un miner cu jiletci? Probabil să le amaneteze la ginerele lui Diggs, uşă în uşă cu prăvălia socrului, şi să vândă chitanţele pe juma de şiling. Acum, asta-i întrebarea; rămânem la întrebare; întrebarea-i: jiletci şi cartelă; întâi jiletci, şi apoi cartelă?

— Am câştigat câte-o liră pe săptămână în ultimele două luni, zise altul, dar să fiu al dracului dac-am văzut măcar pân-acum cum arată o liră.

Şi eu am fost nevoit să plătesc cu cartele doftorul pentru biata mea nevastă, mai adăugă altul. „Dom’ doctor”, zic eu, „nu-i o ruşine şi-o fac, dat tot ce am sunt cartele, şi ce să fie, brânză sau slănină?” „Brânză la zece penny Evra”, zice el, „pe care o cumpăr eu pentru servitorii mei cu şase penny! N-are a face”, zice el, pentru că-i un adevărat creştin, „iau cartela aşa cum e”.

— Juggins trebuie să-şi plătească chiria, şi-i e frică de

portărei, zise Nixon, şi are două jiletci!

— Pe deasupra, făcu un altul, prăvălia pentru cartele a lui Diggs e deschisă numai o dată pe săptămână, şi dacă nu eşti acolo la timp, o mai tragi pe şapte zile. Şi-i aşa de departe, şi te ţine acolo atâta timp, că-i ca o zi de lucru plină pentru biata mea nevastă. Nu mai poate face nimic după aceea, cu aşteptatul, cu statul în picioare, şi înjurăturile tânărului Josef Diggs – fiindcă el strigă la ele tare urât, când se îngrămădesc înăuntru ca să fie servite primele.

— Se spune că-i ca o potaie răutăcioasă.

— Tânărul Diggs e foarte violent, dar nimeni nu-l întrece pe bătrânul Diggs ca să-ţi ciupească ceva din salariu. Tare-i mai place! Şi pe urmă-ţi spune că nu duci lipsă de nimic la el poţi găsi de toate sub acoperişul lui. Mă întreb, cine-o să ne repare încălţămintea? Are oare bătrânul şi simpaticul Diggs scaun de cârpaci?

— Sau cine o să ne vândă cartofi de-un penny, zise altul. Ori o juma de lapte.

— Nu, şi ca să le capeţi, eşti obligat să mergi să vinzi nişte cartele, şi ce-ţi dă pe ele? Slănina cu nouă penny livra de la Diggs, pe care-o poţi avea de la un negustor ambulant pe şase penny, aşa că la ăsta nu poţi să te-aştepţi să-ţi dea mai mult de patru penny şi jumătate. Va să zică, nouă cartelele ne taie salariul la jumătate.

— Şi ăsta-i adevărul, ca şi cum l-aş auzi din strana bisericii, meştere Waghorn.

Meşterul Nixon privi în jur, trase-un fum, pufăi, şi apoi zise:

— Te cred că-i adevărul; e un vătaf c-o inimă de câine, de-a fost vreodată unul!

— Da’ ce treabă are – un vătaf să ţină o prăvălie? întrebă un străin, care era de faţă. Legea îl atinge.

— Aş vrea să ştiu şi eu cine-ar atinge legea? zise Nixon. Eu sigur că nu. Prăvăliile astea pe cartelă sunt lucru foarte delicat, pot să ţi-o spun!

— Dar el nu vă poate obliga să luaţi marfa, reveni

străinul. Trebuie să vă plătească în moneda curentă a ţării, dacă o cereţi.

— Ei ne plătesc numai o dată la cinci săptămâni, grăi un miner, şi cum să trăiască un om până atunci? Şi hai să zicem c-am răbda o lună, sau cinci săptămâni, să ne vină toţi banii o dată şi să nu luăm cartele pentru prăvălia lui, ce mi-ar spune vătaful? El ai spune: „Nu vrei o cartelă de data asta?” Şi dacă i-aş spune: „Nu”, atunci ar zice: „N-ai treabă să te mai duci jos la lucru de acum înainte”. Şi asta-i ce numesc eu că te forţează.

— Da, da, interveni alt miner. Cere să vezi cum arată o liră, şi va trebui curând să-ţi pui cămaşa şi să urci afară.

— Socotelile astea întârziate ne silesc la prăvăliile de cartele, adăugă alt miner. Şi dacă un vătaf te dă afară pentru că nu vrei să iei cartele, eşti un om stigmatizat la fiecare mină de aici.

— Sunt lucruri şi mai rele decât cartelele, rosti un miner care până-atunci tăcuse, şi anume vătafii. Ce sentâmplă în galerii, ştie numai Cel de Sus şi minerul. Am fost un metodist credincios mulţi ani, străduindu-mă să fac numai bine; şi singurul rău pe care l-am făcut vreodată vătafilor a fost să-i, e spun că faptele lor nu vor sta niciodată-n picioare la Judecata de Apoi.

— Sunt desigur fapte ale întunericului, căci prea nu – meroase sunt zilele când muncim degeaba, pentru un pretext sau altul, şi prea des frontul de lucru e măsurat cu zgârcenie. Şi multe sunt cupele de bere pe care trebuie să le bei cu ei, până să-ţi dea de lucru. Dacă regina ar face ceva pentru noi, bieţii oameni, ar fi un lucru binecuvântat!

— Desigur că nu există un tiran mai fără inimă ca un vătaf, zise alt miner. Şi nu există nicio îndreptare posibilă pentru omul sărac.

— Dar de ce nu arătaţi motivele voastre de nemulţumire proprietarilor şi arendaşilor? întrebă străinul.

— Cred că eşti străin în părţile noastre, zise meşterul Nixon, pufăind puternic din lulea după această remarcă.

Era oracolul cercului de faţă, şi se făcea tăcere de

câte ori era el dispus să vorbească, ceea ce nu se întâmpla prea des, deşi vorbele sale, după cum se exprimau adepţii săi, erau mai valoroase decât zece metri de cărbune.

— Cred că eşti străin prin părţile astea, domnule, ori altfel ai şti că-i tot atât de uşor pentru un miner să-i vorbească unui stăpân de mină, pe cât mi-ar fi mie să scot cărbune cu această lulea de lut. Domnule, există o prăpastie între ei. Am intrat în galerie când aveam cinci ani, îl număr patruzeci de ani în serviciu la Sfântul Martin, şi-i o foarte bună vârstă, domnule, pentru un om care-şi face munca cinstit, şi crede-mă că ştiu despre ce vorbesc. În patruzeci de ani, domnule, un om vede multe, mai ales când rămâne în acelaşi loc, şi e atent. Am fost şomer, domnule, de mai multe ori în patruzeci de ani, şi am văzut grevele cele mari care-au avut loc în ţara asta. Am văzut oameni fără lucru săptămâni de-a rândul, şi eram atât de lihniţi de foame încât n-am mai putut pune gura pe nimic altceva două săptămâni decât pe un cartof şi puţină sare. Vorbind de cartele, ăsta era un preţ mare de plătit, dar rezistam pentru că era vorba de drepturile noastre, şi n-aveam încotro. Şi să vă mai spun ceva, domnule, că n-am văzut niciodată oameni să părăsească lucrul în condiţii în care, dacă s-ar fi schimbat o vorbă cu proprietarii minei, săntse fi putut aranja lucrurile – dar nu poţi ajunge până la ei în niciun fel. Între omul sărac şi patron n-a existat niciodată vreo legătură, şi ăsta-i răul de căpetenie al ţării acesteia.

— E o vorbă foarte adevărată, meştere Nixon, şi ca dovadă e că în anul ’28 când am făcut grevă, şi stăpânij au zis că vor sta de vorbă cu noi, ce-au făcut? Doar s-au plimbat pe teren şi-au vorbit cu vătafii. Numai ce spun vătafii ajunge la urechile lor.

— N-ar fi niciodată nevoie de soldaţi pe-aici dacă patronii ar vorbi cu oamenii, dar chiar numai vederea unui miner e otravă pentru un dofnn; iar dacă urcăm afară să vorbim cu ei, o iau la fugă.

— Vătafii, zise Nixon, sunt mai răi decât cartelele.

— Poporul nu-şi va căpăta niciodată drepturile, până nu-şi dă seama de puterea sa, zise străinul. Dacă în loc de a părăsi lucrul şi a face grevă, să spunem că cincizeci de familii de ale voastre ar fi să trăiască sub un singur acoperiş aţi trăi mai bine decât acum; v-aţi hrăni mai din plin, aţi locui şi v-aţi îmbrăca mai bine, şi aţi putea economisi jumătate din salariile voastre. Aţi putea arenda voi înşivă minele şi galeriile de la proprietari, plătindu-le chiar o arendă mai bună decât capătă astăzi. Şi totuşi, aţi câştiga mai mult şi aţi munci mai puţin.

— Domnule, opina Nixon, scoţând pipa* din gură şi suflând un nor de fum, vorbiţi ca din carte.

— Este principiul, asociaţiei, explică străinul. De asta are nevoie epoca noastră.

— Domnule, reveni Nixon, epoca asta are o grămadă de nevoi, dar ce vrea ea mai ales e să-şi aibă salariile plătite în moneda curentă a regatului.

Curând după asta apărură unele simptome ca, de pildă, cupe goale, lulele stinse, iar grupul începu să se pună în mişcare. Străinul, adresându-se lui Nixon, îl întrebă ce distanţă era până la Wodgate.

— Wodgate! exclamă Nixon cu un aer mirat.

— Domnul vrea să spună „Curtea Iadului”, interveni unul dintre tovarăşii săi.

— M-am lămurit* zise Nixon, dar e prima oară că am auzit Curtea Iadului numită Wodgate.

— Aşa-i zice în jografie, îl lămuri Juggins.

— Dar să nu vă duceţi în Curtea Iadului la ora asta din noapte, zise Nixon. Mai curând aş coborî în mină cu troliul pe mâna lui Bob, beţivul.

— Nu-i un drum pentr-un creştin, adăugă Juggins.

— Sunt o şleahtă foarte sucită, chiar la lumina zilei, fu de părere altul.

— Şi cât e de departe? întrebă străinul.

— Am mers odată pân-acolo în trei ore, răspunse un miner, dar era spre dimineaţă. Dacă vrei să vezi pe dracu’ în carne şi oase, acum e timpul potrivit. Sunt oricum

păgâni pe-acolo, de asta-s sigur. Mi-ar părea rău să-l văd chiar pe vătaful nostru printre ei, pentru că şi el e un fel de creştin după ce bea un pahar de bere.

Capitolul II

Două zile după vizita lui Egremont la locuinţa lui Walter Gerard, vizita familiei Marney la Mowbray luă sfârşit şi ei se întoarseră la castelul lor.

Plecarea dintr-o casă unde ai petrecut este întotdeauna un lucru trist şi puţine sunt casele pe care să le poţi părăsi fără un sentiment de deprimare. Întreruperea bruscă a tuturor surselor ide plăceri ce ţi se oferă într-un conac vesel şi bine aranjat de la ţară mâhneşte pe oricine. Timp de-o săptămână n-am făcut decât lucruri plăcute şi n-am auzit decât cuvinte plăcute. Egoismul ne-a fost respectat; toate grijile mărunte ale existenţei au dispărut, şi am avut toate plăcerile unei case bine ţinute, fără niciuna din grijile ei. Am cunoscut civilizaţia numai sub aspectul ei favorabil, şi am gustat numai din partea cea mai dulce a roadelor. Uneori se leagă de vizita noastră amintiri de un fel mai îmbietor şi mai tandru, dar nu e nevoie să insistăm aici asupra acestora priviri ce nu pot fi uitate şi tonuri ce mai stăruie în auz; sentimente ce înrobesc sufletul şi cochetării ce aprind fantezia. Oricare ar fi cauza, faptul este că plecăm de la un conac cam deprimaţi. Leacul cel mai bun ar fi să ne grăbim îndată spre altul, şi acesta este chiar remediul favorit. Dar uneori nu ne stă în puteri ş-o facem; uneori, de pildă, trebuie să ne întoarcem la zeii noştri casnici sub forma unei camere cu copii; şi deşi nu aceasta era forma adoptată de penaţii lordului Marney, prezenţa sa, prezenţa unei persoane atât de importante şi de neobosite era încă cerută. Lordul îşi petrecuse în chip satisfăcător timpul la Mowbray. I se făcuse pe plac în toate. Egoismul său nu înregistrase nici un singur eşec. Stabilise legile, şi nimeni nu le pusese în discuţie. Putuse dogmatiza şi contesta, şi afirmaţiile sale trecuseră drept valabile, iar doctrinele îi fuseseră acceptate drept ortodoxe. Lordul de Mowbray era

pe placul său, şi îl măgulea consideraţia unui personaj atât de important. Lordului Marney îi plăcea de asemenea foarte mult fastul, o masă variată şi o viaţă luxoasă, dar toate acestea le aprecia în orice casă, în afară de a sa proprie. Nu că ar fi fost ceea ce se numeşte de obicei un zgârie-brânză – adică nu era numai un zgârie-brânză – dar era ascuţit la minte şi răutăcios, şi ca atare nu putea suferi să-şi irosească vinurile alese şi mâncărurile scumpe pe paraziţi, deşi în acelaşi timp nu exista om să încurajeze mai mult paraziţii, ca el. Lordul Marney avea toate viciile sociale mărunte şi niciuna dintre micile slăbiciuni sociale care atenuează asprimea şi hidoşenia lor. El nu s-ar fi dat înapoi de la niciun sacrificiu pentru a primi un prinţ de sânge, sau un mare nobil. Dacă avea să îndeplinească vreo funcţie publică, o făcea mai presus de orice critică. Dar, pe de altă parte, îi plăcea să ofere vicarului din sat ori căpitanului Grouse un vin de Bordeaux răsuflat, ori să laude o sticlă de vin de Burgundia pe care-l ştia acrit.

Lucruri mărunte afectează minţi mărunte. Lordul Marney se scula rău dispus în ziua aceea. Fusese făcut să aştepte la gară, ceea ce-i mări indispoziţia. În tren, în cursul călătoriei, vorbi puţin, deşi se strădui din greu, şi nu numai o dată, să angajeze o discuţie, dar fără succes; aceasta pentru că lady Marney, care nu resimţea nicio atracţie pentru casa ei posomorâtă şi nu era încă în starea de spirit necesară pentru a considera prezenţa micii domnişoare Poinsett drept o deplină compensaţie a cercului strălucitor de la Mowbray, răspundea în monosilabe amabile, iar Egremont prin altele austere, fiind cu gândul la Sybil Gerard şi la o mie de alte lucruri tot atât de nebuneşti şi de agreabile.

Nimic nu a mers ca lumea în ziua aceea. Nici căpitanul Grouse nu era la castel să-i primească, întrucât juca într-un meci de cricket – Marney contra Mar ham. Nimic altceva nu l-ar fi putut determina să fie absent. Aşa s-a făcut că cei trei călători au fost siliţi să cineze împreună, extrem de plictisiţi cu ei înşişi şi unul de altul.

Niciodată n-a fost mai dorit căpitanul Grouse; l-ar fi distrat pe lordul Marney, ar fi despovărat pe soţia şi pe fratele lui, ar fi raportat tot ce s-a spus sau făcut prin vecinătate în cursul absenţei lor, ar fi adus un element nou în conversaţie şi ar fi creat o diversiune fericită. Plecarea de la Mowbray, aşteptarea la gară, absenţa lui Grouse, nişte scrisori neplăcute, sau cel puţin scrisori pe care un om prost dispus le consideră dezagreabile – toate anunţau o criză. Lordul Marney ordonă ca cina să fie servită în mica sufragerie de lângă salonaşul în care lady Marney, când erau singuri, îşi petrecea serile.

Cina a fost sumbră şi tăcută. Din fericire, a fost şi scurtă. Lordul Marney gustă din mai multe feluri de bucate, şi nu mintă din niciunul; îşi critică propriul vin alb, deşi pivnicierul îi dăduse o sticlă de soi; lăudă vinul lui Mowbray şi se întrebă de unde şi-l procură; hotărî că „toate vinurile de la Mowbray erau bune”, apoi se miră pentru a douăzecea oară ce-l putuse hotărî pe Grouse să fixeze data meciului tocmai în ziua când el se întorcea acasă, uitând că nu-i comunicase niciodată lui Grouse măcar data probabilă la care ar puţea fi aşteptat.

Cât despre Egremont, trebuie să mărturisim că nu era nici el într-o dispoziţie mult mai bună decât aceea a fratelui său, deşi nu avea aceleaşi motive pentru aceasta. Plecând din Mowbray, părăsise ceva mai mult decât un cerc de oameni agreabili. Se întâmplaseră destule în cursul acelei vizite pentru a răscoli străfundurile inimii sale şi a-l face să cerceteze într-un spirit cu totul nou cauzele şi atribuţiile poziţiei sale. Găsise la întoarcere o scrisoare, nu foarte potrivită pentru a-i împrăştia aceste sentimente morbide; scrisoarea era de la agentul său, care îi cerea să lichideze urgent conturile sale electorale, motivul principal al vizitei sale la fratele său.

Lâdy Marney părăsi sufrageria şi fraţii rămaseră singuri. Lordul Marpey umplu un pahar pe care-l goli dintr-o sorbitură, împinse sticla către fratele său, şi apoi zise din nou:

— Ce plictiseală că Grouse nu-i aici!

— Să-ţi spun drept, George, nu-mi lipseşte în mod special prezenţa căpitanului Grouse, răspunse fratele său.

Lordul Marney privi bătăios la Egremont, şi apoi remarcă:

— Grouse e un băiat foarte bun; nu mă plictisesc niciodată când e Grouse aici.

— Cât despre mine, zise Egremont, nu prea admir distracţiile care depind de eforturile paraziţilor.

— Grouse nu-i mai parazit decât oricare altul, afirmă lordul Marney, cam băţos.

— Poate că nu, replică Egremont, calm. Nu sunt un bun judecător al acestui fel de oameni.

— Aş vrea să ştiu şi eu în ce domeniu eşti un bun judecător; desigur, nu cum. să te faci agreabil unor tinere. Arabella nu poate fi prea încântată de rezultatul vizitei tale la Mowbray în ceea ce o priveşte pe lady Joan, care-i de fapt cea mai bună prietenă a ei. Dacă nu din alte motive, măcar pentru asta ar fi trebuit să-i acorzi mai multă atenţie.

— Nu pot acorda atenţie dacă nu-s atras de cineva, răspunse Egremont. N-am totdeauna la îndemână talentele prietenului tău, căpitanul Grouse.

— Nu ştiu ce vrei să spui cu „prietenul meu căpitanul Grouse44 Căpitanul Grouse nu-i mai prieten cu mine, decât cu tine. Trebuie să ai oameni prin casă care să facă o mie de lucruri pe care nu le poţi face singur şi nu le poţi încredinţa servitorilor, iar Grouse le face pe toate la perfecţie.

— Exact; el e tocmai ce spuneam, un parazit perfect, dacă vrei totuşi un parazit.

— Bine, şi ce-i cu asta? Să presupunem că-i un parazit; nu pot avea şi eu paraziţii mei ca oricare altul?

— Fără îndoială că poţi, dar eu nu sunt obligat să regret absenţa lor.

— Cine-a spus că eşti obligat? Dar eu voi regreta absenţa lor, dacă-mi place. Şi regret absenţa lui Grouse, o

regret foarte mult; şi dacă-i atât de tare angajat în acest meci nenorocit, ar fi trebuit să aibă grijă că măcar Slimsy să cineze aici, ca să-mi povestească tot, ce s-a întâmplat.

— Sunt foarte bucuros c-a omis s-o facă, rosti Egre –, mont. îl prefer totuşi pe Grouse lui Slimsy.

— Te cred că-l preferi! zise lordul Marney, umplându-şi paharul şi arătând foarte sumbru. Nu mă îndoiesc c-ai prefera să vezi la Marney un distins gentleman-sfânt, ca prietenul tău St. Lys, care ţine predici în casele ţărăneşti, răspândeşte nemulţumire printre oameni, vorbeşte despre salarii prea mici, solicită loturi de pământ pentru noi biserici şi o ademeneşte pe Arabella să contribuie la listele de subscripţie pentru vitralii.

— Desigur c-aş dori un om de felul lui Aubrey St. Lys la Marney, zise Egremont, calm, dar cam dârz.

— Dacă ar fi aici, aş avea eu grijă să vadă curând cine-i stăpânul, replică lordul Marney. Eu n-aş ceda ea Mowbray. Debit aşa, mai bine de-a dreptul un iezuit. În casă.

— Pot să-ţi spun că pe St. Lys l-ar tenta foarte puţin să intre în casă, continuă Egremont. Ştiu numai că venea cu mare repulsie la castelul Mowbray.

— Ei da, cu mare repulsie, într-adevăr. Şi fără îndoială cu mare repulsie stătea lângă lady Maud. Mă mir că nu se avântă mai sus, să-i predice lui lady Joan, dar ea e o femeie cu prea mult cap ca să se lase ademenită cu P ucuri fanatice de acest fel.

— St. Lys socoate că-i de datoria lui să pătrundă în toate straturile sociale. Asta-i motivul pentru care merge la castelul Mowbray, la fel ca-n beciurile şi în curţile mizerabile din oraş. Are grijă ca cei înveşmântaţi în purpură şi-n pânzături fine să cunoască starea vecinilor lor. Cel puţin, aşa nu pot pretinde că nu ştiu că nu-şi îndeplinesc îndatoririle. Înainte de venirea lui St. Lys, cei din castelul Mowbray ar fi putut tot atât ide bine să nici nu existe, în ceea ce priveşte nenorocita lor vecinătate. Ar fi foarte bine pentru alte părţi ale ţării, nu mai puţin

nefericite, şi pentru alte familii tot atât de înalte şi de favorizate ca cea de la Mowbray, să aibă şi ele acolo un St. Lys, în loc de un Slimsy.

— Presupun că asta-i un fel de aluzie, zise lordul Marney, dar tare-aş vrea s-o ducă lumea aşa de bine în toate părţile ţării cum o duce pe domeniul meu. Oamenii primesc cei opt şilingi săptămânal, întotdeauna cel puţin şapte, şi fiecare om are de lucru în clipa de faţă, afară de-o seamă de ticăloşi care-ar prefera să fure lemne, ori să braconeze, chiar dacă le-ai da un salariu dublu. Nivelul salariului n-are importanţă, importantă e certitudinea* şi fiecare om de la Marney poate fi sigur de cei şapte şilingi pe săptămână, cel puţin nouă luni pe an, şi în celelalte trei pot să se ducă la azil, un loc foarte potrivit pentru ei. E încălzit şi are tot confortul. Nici măcar castelul nostru, abaţia Marney, nu-i atât de încălzit. M-am gândit adesea la acest lucru. Îmi vine uneori să înnebunesc la gândul că slugile noastre leneşe şi răsfăţate îşi petrec viaţa cu spatele la un foc îmbelşugat, în vreme ce eu trebuie să am grijă să nu răcesc.

— Vorbind de foc, mă mir cum nu-ţi este teamă de stoguri incendiate, făcu Egremont.

— E o minciună infernală! exclamă lordul Marney.

— Ce anume? întrebă Egremont.

— Că ar exista incendiatori în vecinătate.

— Păi, a fost un incendiu a doua zi după sosirea mea.

— Asta n-are nicio legătură cu salariile; a fost un accident. Am examinat eu singur cazul, şi aşa a făcut şi Grouse, şi Slimsy; i-am trimis peste tot. Le-am spus că eram sigur că focul a fost pur accidental, şi ei să meargă să se intereseze. Când s-au întors, au fost de acord c-a fost doar un accident.

— Te cred c-au fost de acord, zise Egremont, dar nimeni n-a descoperit natura accidentului.

— În ceea ce mă priveşte, opină lordul Marney, cred că focul s-a aprins singur.

— Asta-i o soluţie satisfăcătoare, reveni Egremont,

dar în ceea ce mă priveşte pe mine, focul fiind un lucru concret, şi fiind din nefericire un fapt cunoscut că populaţia din Marney…

— Ce vrei să spui cu populaţia din Marney? îl repezi lordul, mânios.

— Este incontestabil cea mai mizeră populaţie din comitat…

— Ţi-a spus-o domnul St. Lys? îl întrerupse lordul Marney, alb de furie.

— Nu domnul St. Lys, ci cineva cunoscând mai bine împrejurimile.

— Vreau să cunosc numele informatorului tău, interveni energic lordul Marney.

— Informatorul meu e o femeie, răspunse Egremont.

— Presupun că-i lady Maud, care a auzit de la domnul St. Lys.

— Informatorul meu e o femeie din popor, zise Egremont.

— Vreo târfă de braconier! Nu-mi pasă de ce spun femeile, fie ele de sus ori de jos – toate exagerează.

— Mizeria unei familii care trăieşte cu şapte, sau chiar cu opt şilingi pe săptămână poate cu greu să fie exagerată.

— Ce ştii tu despre asta? Ai trăit vreodată cu şapte sau cu opt şilingi pe săptămână? Ce poţi tu, care-ţi petreci timpul în cluburi londoneze sau în castele elegante, să ştii despre popor? Presupun c-ai vrea s-o ducă ca cei din jurul mesei mari de la clubul. Boodle! Eu spun că o familie poate trăi bine cu şapte şilingi pe săptămână, şi cu opt într-adevăr se descurcă minunat. Săracilor le merge bine, iar celor de la ţară, într-adevăr foarte bine. Venitul le este asigurat, şi ăsta-i un punct important, n-au griji, n-au nelinişti; au întotdeauna o ultimă resursă, le rămâne întotdeauna azilul. Oamenilor fără griji nu le trebuie atâta hrană ca celor ce trăiesc o viaţă zbuciumată. Vezi ce viaţă lungă au! Compară mortalitatea lor cu cea din regiunile industriale. Incendiatori! Dacă ar fi existat o poliţie rurală

bine alcătuită, nici nu s-ar fi auzit vreodată de incendiatori!

Urmă o pauză. Lordul Marney mai dădu pe gât un pahar. Egremont îşi sorbea încet vinul. În cele din urmă zise:

— Această – discuţie m-a făcut să uit, George, principalul motiv pentru care sunt fericit că suntem astăzi singuri. Îmi pare rău să te plictisesc, dar şi eu sunt al dracului de plictisit. Mi-a sosit o scrisoare de la agentul meu. Conturi-e electorale trebuie lichidate.

— Păi, credeam c-au fost lichidate.

— Ce vrei să spui?

— Credeam că mama ţi-a dat o mie de lire.

— Fără îndoială, dar suma aceea am cheltuit-o de mult.

— După părerea mea, era mai mult decât destul pentru un loc în parlament în zilele noastre. În loc de-a plăti spre a intra în parlament, un om ar trebui să fie plătit spre a intra.

— O fi poate multă dreptate în ceea ce spui, zise Egremont, dar e cam târziu pentru a adopta acest punct de vedere. Cheltuielile au fost făcute şi trebuie achitate.

— Nu sunt de aceeaşi părere, replică lordul Marney. Am plătit o mie de lire şi-a mai rămas un sold neachitat. Când au fost vreodată alegeri fără să rămână un sold neachitat? îmi amintesc că-l auzeam adesea pe tata spunând că, atunci când s-a prezentat pentru acest comitat, bunicul nostru a plătit mai bine de-o sută de mii de lire, şi totuşi ştiu că au mai rămas şi astăzi conturi neachitate. Regulat, în fiecare an, primesc scrisori anonime ameninţându-mă eu sancţiuni groaznice dacă nu plătesc o sută cincizeci de lire pentru un mic dejun ce a avut loc la „Cârpacii Veseli”.

— Glumeşti, dar chestiunea asta trebuie luată în serios. Doresc ca socotelile să fie lichidate îndată.

— Şi aş vrea să ştiu cu ce fonduri! Eu nu am. Numărul de şure pe care trebuie să le construiesc e

formidabil! Apoi, furia asta de-a arenda terenurile ar sicătui orice pungă. Ce părere ai de două milioane de olane, numai anul ăsta? Şi arenzile – pentru a le păstra cât mai ridicate facem toate aceste groaznice sacrificii – sunt mai mult nominale, sau aşa vor fi în curând. Oamenii nu vor fi niciodată satisfăcuţi până nu vor pune mâna pe pământ. Asta-i limpedee pentru mine. Sunt pregătit pentru o reducere de douăzeci şi cinci la sută. Dacă se ating de legea griului, nu poate fi mai puţin decât atâta. Mama ar trebui să ia astea în consideraţie şi să-şi micşoreze. pensia în consecinţă. Dar sunt sigur că n-o va face. Oamenii sunt atât de egoişti! Ar trebui s-o facă mai ales acum că ţi-a dat mia asta de lire, care, la urma urmei, vine tot din buzunarul meu.

— Toate acestea mi le-ai măi spus şi înainte. Ce înseamnă asta? Am dus lupta la îndemnul familiei, şi ai fost consultat asupra acestui pas. Dacă n-aş fi ajuns la concluzia că-i cu aprobarea ta, n-aş fi apărut la tribuna electorală.

— Sunt foarte fericit că totuşi ai apărut, zise lordul Marney. Parlamentul este un lucru foarte important pentru clasa noastră. În sptecial în zilele acestea, mai mult chiar decât în trecut. M-am bucurat foarte mult de succesul tău, care i-a usturat foarte tare pe Whigii din împrejurimi. Unii credeau că există o singură familie pe lume care să-şi aibă Richmondul sau Maltonul său i. Faptul că te-ai ales în vechiul ’nostru târg a fost într-adevăr o lovitură.

— Bine – atunci ca să ne conservăm interesele, zise Egremont, achitarea rapidă a cheltuielilor făcute este fetal cel mai eficient, crede-mă.

— Pot să aştepte şase ani, chiar şi şapte, răspunse lordul Mamey, şi cu mult înainte sper să ajungi soţul lui lady Joan Fitz-Warene.

— Nu doresc să leg aceste două chestiuni, zise Egremont ferm.

— Sunt de nedespărţit, i-o întoarse lordul.

— Ce vrei să spui cu asta?

— Vreau să spun că achitarea unui cont de cheltuieli electorale este în cel mai înalt grad ridicolă, şi nu pot să mă amestec. Cheltuielile legale sunt, după cât spui, achitate, şi chiar de n-ar fi, fiind capul familiei m-aş simţi obligat să le plătesc; dar nu pot merge mai departe de atât. Nu pot sancţiona nişte cheltuieli foarte puţin necesare, şi poate chiar, mi-e teamă, ilegale şi foarte imorale.

— Aceasta e hotărârea ta?

— După cea mai matură judecată, şi împins de o sinceră solicitudine pentru binele tău.

— Bine, George, am bănuit-o adesea, dar acum sunt absolut convins că eşti cel mai mare escroc care-a existat vreodată.

— Insultele nu sunt argumente, domnule Egremont.

— Eşti mai prejos de orice insultă, cum eşti mai prejos de orice sentiment, în afară de unul, pe care trebuie să-l resimt din plin, şi cu aceasta Egremont se sculă de la masă.

1 E vorba de aşa-numite „Unguri putrede” proprietatea unei familii de nobili, care asigurau candidatului său alegerea în parlament

— Mulţumeşte-i numai propriei tale încăpăţânări şi îngâmfări, zise lordul Mamey. Te-am adus la castelul Mowbray, şi cărţile erau în mina ta dacă ai fi vrut să le joci.

— Te-ai mai băgat o dată peste mine într-o asemenea chestiune, lord Marney! zise Egremont cu flăcări în priviri şi obrazul palid de mânie.

— Ai face mai bine să nu repeţi acest lucru, replică lordul Mamey pe un ton ameninţător.

— Şi de ce nu? întrebă Egremont cu înverşunare. Cine eşti tu ca să îndrăzneşti să-mi vorbeşti astfel?

— Sunt fratele tău mai mare, domnule, şi rudenia mea cu tine constituie singura ta pretenţie la consideraţia societăţii.

— Blestemată fie societatea care a creat astfel de pretenţii, exclamă Egremont pe un ton şi mai ridicat.

Pretenţii întemeiate pe egoism, cruzime, fraudă şi ducând la demoralizare, mizerie şi crimă.

— Pretenţii pe care am să te silesc să le respecţi, cel puţin în această casă, domnule! izbucni lordul Marney sărind de pe scaun.

— Dacă îndrăzneşti numai să mă atingi, strigă Egremont, am să uit că eşti fiul mamei mele şi am să te zdrobesc. Ai fost pacostea vieţii mele mi-ai furat logodnica şi acum ai vrea să-mi furi şi onoarea.

— Mincinos şi ticălos! răcni lordul Marney repezindu-se asupra lui, dar în clipa aceea soţia sa se precipită în încăpere şi se agăţă de el, exclamând:

— Pentru Dumnezeu, ce s-a întâmplat? George, Charles, dragă George!

— Dă-mi drumul, Arabella!

— Lasă-l!

Dar lady Marney scoase un ţipăt pătrunzător, întinazându-şi braţele spre a-i despărţi pe cei doi fraţi. Se auzi un zogomot la cealaltă uşă. Nu era nimic pe lume de care să se teamă mai mult lordul Mamey decât ca servitorimea să fie martora unei scene domestice de acest fel. Sări la uşă spre a împiedica pe oricine să intre. Întredeschizând-o, spuse că lady Marney nu se simte bine şi că are nevoie de camerista ei. Când reveni în încăpere, o găsi pe Arabella la pământ fără cunoştinţă; Egremont dispăruse.

Capitolul III

Era o dimineaţă mohorâtă de când se crăpase de zi, o ploaie deasă, împinsă de un vânt vijelios bătând dinspre sud-vest, cădea asupra unei mulţimi de fete şi femei adunate în faţa unei prăvălii care încă nu se deschisese. Unele dintre ele se apărau cu umbrele, altele se adăposteau sub şirul de ulmi bătrâni mărginind canalul care trecea prin faţa casei. Cu toată vremea potrivnică, limbile nu conteneau o clipă.

— Mi s-a părut c-am văzut ghişeul uşii dinspre curte deschis, zise o femeie.

— Şi mie, dar l-au închis îndată, confirmă vecina ei

— Era numai tânărul Joseph, făcu o a treia. Lui îi place să ne vadă ude leoarcă.

— Dacă ne-ar lăsa măcar să intrăm în curte şi să ne adăpostim într-unul din ateliere, cum se face la Simon, spuse alta.

— Poţi vorbi foarte bine de Simon, doamnă Page; tare-aş dori ca stăpânul meu să lucreze la mâna lui.

— Sunt aici de la patru şi jumătate, doamnă Grimsby, tot timpul* cu fetiţa în braţe. Fac trei mile de la mine până-aici. şi or să găsească bieţii mei băieţi masa gata când vin din mină?

— O vorbă foarte adevărată, doamnă Page. Şi dacă-i pe-atât, joia trecută am fost aici la unsprezece şi jumătate, înainte de amiază, că am trecut doar pe la soacră-mea, şi s-a făcut de opt înainte s-ajung acasă. Of, tare-i greu cu prăvălia pe cartele.

— Ce mai facie vecină Prance? întrebă o doamnă cu înfăţişare plăcută, care purta un coş mare şi alb. Şi ce mai face omul dumitale? Am auzit la Belfy că şi-a schimbat slujba. Se zice că-i un vătaf nou la mina domnului Parker, dar ajutorul cel vechi a rămas. Am crezut totdeauna că-i simpatizat, şi se spune că măsura fronturile foarte corect. Şi cât aţi auzit că-i slănina în oraş? Mi – se spune că-i numai şase penny, şi că-i slănină cu adevărat de casă. Mă mir că Diggs mai are obrazul s-o vândă la nouă penny, şi încă nefiartă. Cred c-o văd pe doamna Toddles, ce bine arată! Ce faci pe aici, drăguţă? Eşti foarte tânără să vii să cumperi cu cartela. Ţii locul maică-tii? Iaca o fată bună. Ar fi bine să fie şi ea aiclân curând, pentru că mi se pare c-are să sune de opt. Diggs îşi bate joc de noi cu săpunul de rufe, Ce crezi… Ah, se deschid uşile. Nu – o alarmă falsă.

— Cum îţi merge, vecină? întrebă o tânără femeie foarte palidă, cu un copilaş în braţe, pe aceea care vorbise până atunci. E o mulţime grozavă. Femeile se vor bate şi-şi vor sfâşia hainele ca să intre. Mi-e cam teamă.

— Păi, primul venit, primul servit – aşa-i peste tot,

zise doamna simpatică. Şi trebuie să nu te descurajezi, şi să-ţi legi bine boneta pe cap. Aş putea ghici că-s mai bine de două sute de persoane aici. Ştii, e marea zi a lichidării cartelelor. Cât despre mine, n; u prea îmi pasă de înghesuială; vezi atâtea cunoştinţe.

— Brânza de şase penny de aici e destul de bună, zise o babă tovarăşei ei, da' poţi lua una tot aşa de bună cu patru penny în oraş.

— Eu de ce mă plâng, sunt greutăţile la cântar, grăi tovarăşa ei; am cântărit pfundul de unt luat data trecută, şi lipsea la cântar de-un penny. În vremea mea am fost pe la toate prăvăliile pe cartele de pe-aici, pentru băieţii mei sau pentru tatăl lor, dar n-am văzut un loc atât de păcătos ca aici. Am acasă doi copii bolnavi din cauza făinii lor; am fost tare bolnavă chiar eu. Ne-am obişnuit noi cu puţin pământ amestecat în făină, dar când pun prea mult, face tare rău.

— Sunt şi fetele dumitale-m galerie?

— Ne trudim cum putem să le ţinem afară, şi omul meu s-a mulţumit zile-n şir număr cu pline şi apă; şi dacă n-am fi siliţi să luăm atât pe cartele, ne-am descurca – dar cartelele sunt mai rele ca orice. Sănătatea întâi, şi cinstea după aceea, asta-i vorba mea.

— În ceea ce mă priveşte pe mine, carnea-i motivul meu de nemulţumire; toate bucăţile bune merg la vătafi, iar oasele şi zgârciurile sunt pentru nevestele de mineri.

— Doamnă, când se deschide uşa? întrebă un băieţel foarte micişi palid. Sunt aici de cu noapte, şi n-am mâncat încă nimic.

— Şi ce vrei, puştiule?

— Vreau o pâine pentru mama; dar nu cred că voi mai ajunge vreodată pân-acasă, mă simt aşa de ameţit…

— Liza Gray, strigă o femeie cu ochi negri bulbucaţi şi cu nasul roşu, repezindu-se la o tânără frumuşică dar neîngrijită, purtând o pălărie de pai cu o panglică frumoasă dar murdară, şi cu un copilaş la piept, ştii pe cine caut.

— Ce mai faci, doamnă Mullins, şi cum îţi merge?

întrebă tânjâra drept răspuns, cu o voce dulce şi copilăroasă.

— Cum îmi merge vrei să ştii? Păi, cum se descurcă oamenii în timpurile astea grele!

— Grele într-adevăr, doamnă Mullins. Dacă ai putea să vezi carnetul meu de cartele! Tare-aş vrea să ştiu să socotesc! L-a întocmit joia trecută diavolul acela împieliţat de Joe Diggs. A trecut în el aici, a trecut în el dincolo, încât te tot minunezi. Sunt sigură că n-am cumpărat niciodată toate lucrurile acelea. Şi omul meu e nemulţumit şi spune că nu pot ţine casa nici Cât o toantă din născare.

— Omul meu aşteaptă să-l vadă pe-al tău, zise doamna Mullins fulgerând-o din ochi. Ştii bine pentru ce.

— Fireşte, şi e şi de înţeles, răspunse Liza Gray. Dar cum să plătim banii ce-i datorăm, cu un carnet de cartele ca ăsta, vecină Mullins?

— Suntem tot atât de săraci ca şi vecinii noştri, doamnă Gray, şi dacă nu suntem plătiţi, trebuie să ne împrumutăm. E mare ruşine să mergi la cămătar, pentru că banii i-ai împrumutat unei prietene. Aţi avut nevoie de ei, Liza Gray, şi acum avem noi nevoie, şi de căpătat am să-i capăt, Liza Gray.

— Şt, şt, făcu Liza Gray, n-o trezi pe mititica mea, că tare-i neliniştită.

— Vreau cei cinci şilingi ai mei, insistă doamna Mullins.

— Şt, şt, vecino; crejde-mă, o să-i capeţi – dar peste puţin timp. Asta-i ziua lichidării cartelelor şi ne lămureşte socotelile pe cinci săptămâni; dar omul meu poate lua un avans mâine; şi vom lua cinci şilingi şi vă vom da jumătate.

— Şi cealaltă jumătate? întrebă doamna Mullins.

— Ah, cealaltă jumătate, zise Liza Gray cu un suspin. Păi, voma avea în curând o moarte în familie – bietul copilaş n-o să se mai zbată multă vreme. Şi cum ţine de două asociaţii de ajutorare pentru înmormântare – asta înseamnă trei lire de la fiecare, şi după funeralii vor mai fi destui bani ca să plătim toate datoriile şi să fim iar în

regulă.

Uşile prăvăliei pe cartele a domnului Diggs se deschiseră. Şi începu înghesuiala – femeile se împingeau, se înghesuiau, se luptau, îşi rupeau hainele, ţipau. Pe un scaun înalt, apărat din toate părţile de o balustradă, sta domnul Diggs senior, cu un zâmbet blând pe cucernica-i faţă, cu un condei după ureche, recomandând pe o voce mieroasă clienţilor săi îngrămădiţi să fie răbdători şi ordonaţi. În spatele masivei tejghele, care era o fortificaţie de necucerit, sta popularul său fiu, tânărul Joseph, o javră de om scurt pe picioare şi urât, cu spiritul tiraniei josnice şi al răutăţii maliţioase întipărit pe faţă. Părul negru, unsuros, dinţii ieşiţi în afară, toate contrastau cu aspectul blând şi firav* al tatălui său, care arăta a lup în blană de oaie.

În primele cinci minute, tânărul Diggs n-a făcut altceva decât să înjure şi să blesteme clientele, aplecându-se din când în când peste tejghea spre a lovi femeile din faţă sau a trage vreo fată de păr.

— Eu am fost prima, domnu’ Joseph, zise o femeie nerăbdătoare.

— Nu, eu am fost, i-o tăie alta.

— Eram aici când ceasul bătea de patru, reveni prima, şi m-am aşezat pe scări, pentru că trebuie să fiu devreme acasă – soţul meu e rănit la genunchi.

— Dacă ai fost prima, vei fi servită ultima, zise Joseph, ca să fii răsplătită pentru osteneală, şi începu să serveaşjcă pe cealaltă femeie.

— O, Doamne, fie-ţi milă de mine! oftă femeia necăjită. Şi m-am sculat cu noaptea-n cap pentru asta!

— Cu atât mai rău pentru dumneata. Şi nfci nu ştiu pentru ce-ai venit, zise Joseph, pentru că ai o coloană cam lungă la debitul dumitale, asta pot să ţi-o spun.

— R-Declar în modul cel mai solemn… începu femeia;

— Nu face scandal aici, ordonă Joseph, sau sar peste tejghea şi te fac una cu pământul. Ce-ai spus, femeie? Ce, eşti surdă? Ce-ai spus? Cât ceai de prima calitate vrei?

— Nu vreau deloc, domnule.

— Nu cumperi niciodată ceai de prima calitate tre' – buie să iei trei uneii de ceai de prima calitate, ori nu-ţi dau nimic. Dacă mai scoţi o vorbă, te scriu cu patru... Tu! fata aia înaltă, care-i numele tău? Stai acolo la rând, sau îţi croiesc una c-ai să rămâi acasă până la socotelile viitoare. Du-te încolo, bătrână nebună, crezi că trebuie să te aştept toată ziua cât mormăi acolo?... Te văd, doamnă Page, şi-o să-ţi pun o notă proastă de-o să mă pomeneşti!... Nu-i aşa, doamnă Pran ce? Tată, scrie-o pe doamna Pranw cu o măsură de făină. Vreau ordine aici. Ziceţi că ultima costiţă era puţin prea grasă, aşa credeţi? O să am grijă să nu vă mai plângeţi pe viitor; îmi place să mulţumesc clientela. E o bucată foarte bună, agăţată acolo în sala maşinilor. Oamenii voiau să frece ceva rugină de pe maşini cu ea. Ai să primeşti o bucată din aia, şi să zicem zece penny pfundiil, foarte uscată şi foarte slabă, asta are* să-ţi placă! ... i Hei, faceţi ordine; fire-aţi ale dracului de femei, ordine, ori vin până la voi! Şi dacă sar o dată peste tejghea, am să dau în dreapta şi-n stânga!... Vorbeşte o dată, toanto! Crezi că pot înţelege mormăiala ta în hărmălaia asta? Las c-am să vă fac să tăceţi! şi, luând un cot de măsurat, se aplecă peste tejghea şi începu să croiască lumea la întâmplare.

— O, monstrule, i-ai scos ochiul copilului meu! exclamă o femeie.

Urmă un murmur, aproape un mârâit.

— Al cui copilaş e lovit întrebă tânărul Joseph u o voce ceva mai blândă.

— Al meu, domnule, răspunse o voce indignată. Mary Church.

— Ah, e Mary Churich! făcu răutăciosul pitic. Atunci o scriu pe Mary Church cu o jumătate de pfund din arpacaşul cel mai fin; ăsta-i cel mai bun pentru copiii mici şi o să te dezveţe să mai adpei blestematele voastre de maimuţe aici, parcă aţi crede că prăvălia noastră-i grădir niţă de copii... Unde ţi-e carnetul, Susan Travers? L-ai lăsat acasă! Atunci, poţi să te duci să-l aduci! Nu-i

earnetul, nu-i cumpărătura. Eşti nevasta lui Jones, nu-i aşa? Chitanţe pentru trei şi jumătate din optsprezece şilingi salariu… asta-i singura chitanţă pe care-ai adus-o? Poftim banii, şi poţi spune bărbatului dumitale că nu mai are nevoie să-şi scoată haina ca să mai coboare-n galerie. Tare proşti trebuie să ne credeţi! Spune-i că sper să aibă bani destui ca să călătorească până-n Ţara Galilor, pentru că-n Anglia n-are să mai aibă de lucru, sau nu mă cheamă Diggs!… Cine-mpinge acolo? Vin la voi; închid prăvălia. Dacă, pun mina pe câteva din voi, muieri blestemate, n-o să mă uitaţi! Dacă-mi spune cineva care împinge acolo. îi dau slănina cu'şapte penny. Ţineţi unii cu alţii, ei? Atunci o să aveţi toţi slănină de zece penny. Să vedem uare-i mai tare. Mai împingeţi, o dată, şi vin la voi! zise micul tiran furibund.

Dar mişcările mulţimii nerăbdătoare şi enervate nu puteau fi calmate mişcarea nu putea fi reglementată; prăvălia era în plină agitaţie, şi tânărul Joseph Diggs, pierzându-şi complet răbdarea, fac urcă pe tejghea şi, în ţipetele femeilor, sări în mulţime. Două femei leşinară, altele îşi pierdură bpnetele. şi strigau căutându-le altele îşi ţineau bine şorţurile, dar nimic nu-l calma pe Diggs, care, lovind cu pumnii şi picioarele. Înjurând şi blestemând, nu ierta pe nimeni. În cele din urmă se auzi un strigăt general de oroare, şi un ţipăt

— Un băiat a fost omorât!

Diggs senior, care privise pipă atunci de la înălţimea sa cu netulburată complezenţă întreaga scenă – dobândind de fapt din aceste demonstraţii destul de obişnuite aceeaşi plăcută emoţie ca un împărat roman la jocurile circului – îşi dădu seama că lucrurile deveneau destul de serioase şi strigă să se facă ordine, dar cu vorbe mai blânde. Până şi tânărul Joseph fu calmat de vocea lui bMndă, care s-ar fi potrivit împăratului August. Se părea într-adevăr că un băiat murise. Era puştiul care, trimis de maică-sa să aducă o pâine, se plângea înainte de deschider ea prăvăliei că se simţea leşinat. Căzuse jos în încăierare şi lumea era de

părere, spre a utiliza o expresie a doamnei binevoitoare care încercase să-l salveze, că „fusese complet sufocat”.

Îl transportară afară din prăvălie; sudoarea curgea şiroaie de pe el; pulsul nu i se mai simţea; n-avea niciun prieten acolo.

— Rămân eu cu băiatul, zise doamna cea binevoitoare, deşi îmi pierd rândul.

În clipa aceea Stephen Morley, pentru că cititorul a descoperit desigur că străinul care discutase cu minerii era prietenul lui Walter Gerard, sosi în faţa prăvăliei, care era cam la jumătate de drum între casa unde-şi petrecuse noaptea şi Wodgate. El se opri, întrebă, şi fiind om învăţat şi cu oarecare îndemânare, hotărî, după ce examină bietul băiat, că viaţa nu se stinsese încă în el. Luându-l la o parte pe Diggs cel bătrân, îi spuse:

— Sunt editorul ziarului „Falanga” din Mowbray. Nu vreau să-ţi vorbesc în faţa acestor oameni, dar îţi spun drept că dumneata şi fiul dumitale mi-aţi fost descrişi ca nişte opresori ai poporului. Fi-voi obligat să raportez această moarte şi s-o comentez? Sper că nu. Mai e timp şi sunt speranţe.

— Ce să fac, domnule? întrebă alarmat Diggs. O fiinţă în aceste condiţii…

— Nu vorbe, ci fapte, zise Morley. Nu-i timp de pierdut! Băiatul trebuie dus sus şi culcat. Un pat cald în camera voastră cea mai bună, cu tot confortul. Sunt grăbit, dar voi aştepta şi voi avea grijă de el până ce trece crişa. Haide să-l luăm amândoi în braţe şi să-l ducem sus prin intrarea voastră personală. Fiecare minut e preţios.

Şi vorbind astfel, Morley şi cu bătrânul Diggs intrară în casă cu băieţaşul.

Capitolul IV

Wodgate, sau Wogate, cum scria pe hartă, era un district care în vechime fusese consacrat zeului Woden, şi părea destinat prin epoci succesive să-şi păstreze caracterul păgân.

La începutul secolului, Wodgate era mai. mult un loc

de stabilire provizorie şi ilegală pentru marea regiune minieră cu care se învecina, un loc în care se aşezau aventurieri ai industriei în curs» de dezvoltare, pdntru că marile filoane de cărbune şi minereu de fier se scurtau, cum se spune, înainte de a atinge acest pământ steril şi pustiu, care era astfel lipsit de comorile minerale ce-i îmbogăţiseră vecinătatea; Wodgate avea în schimb avantaje proprii, şi anume de un fel care atrage interesul celor nelegiuit! Era o ţară fără stăpân. Nimeni nu pretindea să aibă drepturi de proprietate asupra pământului. „Puteai să-ţi faci casă oriunde, aşa că nu era de plătit nicio zeciuială bisericii, şi nimeni nu se amesteca în treburile oamenilor.

Aveau combustibil din abundenţă, pentru că, deşi filoanele nu erau demne de a fi exploatate pentru beneficii, solul din Wodgate era oarecum asemănător cu acela al regiunii învecinate. Aşa s-a făcut că s-a adunat o populaţie care a crescut repede, aici, în cel mai urât loc din întreaga Anglie, un loc căruia nici natura, nici arta omenească nu i-a adus vreo înfrumuseţare, unde nu puteai zări vreun pom, unde nu exista nici turlă, nici clopotniţă, nici o singură privelişte ori un singur sunet care să-ţi uşureze inima ori să-ţi îmbogăţească mintea.

Oricare va fi fost cauza, dacă primii stabiliţi acolo aduseseră cu ei vreun meşteșug tradiţional, sau dacă existenţa lor izolată şi netulburată le-a concentrat toată energiaasupra meşteșugului lor, un lucru este sigur, şi anume că locuitorii din Wodgate dobândiseră de timpuriu o reputaţie de meseriaşi dibaci. Această reputaţie crescu atât de mult şi cu timpul pătrunse atât de departe, încât vreme de un sfert de veac au rămas neîntrecuţi în toată ţara încerce priveşte dibăcia lor în muncă. Ca fabricanţi de articole de fierărie, sunt primii din regiune, ca turnători de alamă şi ca oţelari, nu-i întrece nimeni; iar ca fabricanţi de cuie şi ca lăcătuşi, faima lor a atins şi pieţele europene, unde cei mai îndemânatici dintre ei au fost adesea chemaţi.

Dar chemaţi degeaba I Niciun fel de salariu nu’ poate momi omul din Wodgate să-şi părăsească locul său natal, acea aşezare ilegală care curând a luat forma unui mare sat, care la rândul său s-a transformat în oraş, şi în prezent îşi numără populaţia în mii de oameni mişunând prin cele mai mizere locuinţe, în cel mai hidos târg din cea mai urâtă regiune din lume.

Dar locul îşi are farmecul său inalterabil. Cu toată creşterea prosperităţii sale civice, nu a pierdut niciuna din caracteristicile societăţii de baştină; dimpotrivă, le-a păstrat cu sfinţenie. Nu există proprietari sau vătafi în Wodgate. Nicio biserică nu şi-a ridicat clopotniţa aici; şi parcă spiritul gelos al lui Wbden ar mai bântui prin vechiul lăcaş; chiar casa de rugăciune a sectarilor reformaţi de-abia îndrăznea să-şi arate umila faţadă într-un colţ obscur. Nu exista municipalitate, nici magistraţi; nu existau acte locale, sacristii, şcoli de vreun fel. Străzile nu se curăţau niciodată. Fiecare-şi lumina propria sa casă, şi nimeni nu cunoştea altceva decât treburile sale.

Mai mult decât atât, o fabrică sau un atelier industrial sunt lucruri necunoscute la Wodgate. Aci munca domneşte în mod suprem. împărţirea ei este într-adevăr favorizată de felul de a fi al locuitorilor, şi intervenţiei sau încercării de influenţare a capitalului i se rezistă imediat. Producţia din Wodgate e realizată de meşteri-muncitori în locuinţele lor, fiecare dintre ei posedând un număr nelimitat de ceea ce numesc ei ucenici, care fac aproape totul şi pe care îi tratează ca pe nişte sclavi.

Meşterii-muncitori formează într-adevăr o aristocraţie puternică, şi nici n-ar fi cu putinţă să-ţi închipui una mai tiranică. Sunt nişte despoţi fără milă; le aplică în mod curent supuşilor lor pedepse mai amarnice decât au avut de suferit vreodată sclavii din colonii. Nu se mulţumesc să-i bată cu beţe sau funii cu noduri; obişnuiesc să-i lovească cu ciocanul, sau să le spargă capul cu o pilă sau un zăvor. Totuşi, cea mai obişnuită mustrare sau stimulent pentru sporirea efortului e să-l tragă de urechi

pe ucenic până-i ţâşneşte sângele. Tinerii aceştia sunt munciţi şaisprezece şi chiar douăzeci de ore pe zi. Adesea sunt vânduţi de un stăpân celuilalt, sunt hrăniţi cu carne împuţită şi dorm în poduri sau beciuri; totuşi, fie că sunt insensibilizaţi de brutalităţi şi prea puţin conştienţi de decăderea şi suferinţele lor nemaipomenite, fie că sunt susţinuţi de credinţa că se apropie ziua când vor deveni la rândul lor meşteri şi tirani, aristocraţia din Wodgate nu e nici pe departe atât de nepopulară ca aristocraţia din cele mai multe alte locuri.

Mai întâi de toate, este o adevărată aristocraţie; are privilegii, dar şi merită aceste privilegii. Ea se distinge de marea masă nu numai prin nume. Este clasa din Wodgate care stăpâneşte cele mai multe cunoştinţe; în felul ei stăpâneşte într-adevăr cunoştinţe complete, pe care le împărtăşeşte, tot în felul ei, într-o anumită măsură, şi într-o anumită proporţie, celor pe care-i conduce. În felul acesta, ea este o aristocraţie conducătoare, şi o realitate, în afară de aceasta, sistemul social din Wodgate nu implică muncă nesfârşită. Se urmăreşte să se muncească greu, dar nu în permanenţă. Arareori se depăşesc patru zile de muncă pe săptămână. Duminica meşterul începe să bea; luni şi marţi, întreaga populaţie e beată în Wodgate, indiferent de poziţie, vârstă sau sex; până şi pruncii care-ar trebui să sugă la sân sunt trataţi cu băutură. Există astfel destindere, agitaţie şi, dacă se găseşte mai. puţin viciu decât s-ar putea bănui, trebuie să amintim că excesele de acest fel sunt frânate de anemia şi sleirea permanentă a organismelor. Hrana insuficientă şi munca istovitoare sunt, în felul lor, dacă nu chiar elemente moralizatoare, o poliţie bună în această privinţă.

Nu există nimeni altul la Wodgate care să predice ori să controleze. Nu că oamenii ar fi imorali, pentru că imoralitatea implică un pic de chibzuinţă; ori că ar fi ignoranţi, căci ignoranţa e lucru relativ; dar sunt animale; inconştienţi; mintea le e goală, şi faptele lor cele mai rele sunt doar efectul unui impuls pornit dintr-un instinct

brutal şi sălbatic. Sunt mulţi în acest oraş care nici nu-şi cunosc măcar numele; foarte puţini care-l pot silabisi. E rar să întâlneşti un tânăr care-şi cunoaşte vârstă, şi încă mai rar să găseşti băiatul care a văzut o carte, sau fata care a zărit o floare. Întreabă-i de numele suveranului, şi se vor holba la tine fără să-ţi răspundă; întreabă-i ce religie au, şi-ţi vor râde în nas. Cine-i guvernează pe pământ, sau cine-i poate salva în ceruri – iată pentru ei lucruri egal de misterioase.

Aceasta era populaţia cu care urma să aibă de-a face Morley. Wodgate avea aspectul unei mahalale vaste şi abjecte. Pe măsură ce înaintai, lăsând în urmă lungi şiruri de cocioabe şubrede, cu copii culcaţi în mitocul drumului, te aşteptai, din moment în moment, să ieşi la lumină într-o stradă adevărată, cu clădiri corespunzând oarecum ca dimensiuni şi confort «populaţiei numeroase roind şi actâvând în jurul tău Nimic de acest fel! „Nu existau clădiri publice de niciun fel, nici biserici, capele, primărie, instituţii, ori teatre, iar arterele principale din inima târgului. unde se ridicau nişte prăvălii rudimentare şi ponosite, deşi în case ceva mai înalte decât celelalte, erau la fel de strâmte şi eventual chiar mai murdare. La fiecare a patra sau a cincea casă, câte o ulicioară, arareori mai largă de un metru şi formând o scurgere pentru lături, se deschidea în stradă» în această ulicioară dădeau locuinţe de diferite dimensiuni, iar din curtea principală se ramificau adesea alte ulicioare şi mai mici, sau mai bine zis strâmte treceri, depăşind orice imaginaţie în întunecime şi murdărie. Aici, în zilele de lucru, sunetul ciocanului şi al pilei nu înceta niciodată, printre rigolele de scurgere şi murdărie, grămezile în putrezire şi băltoacele imunde, rezervoare permanente de lepră şi molime, ale căror exalări erau suficiente ca să altereze atmosfera întregului regat şi să umple ţara de febră şi epidemii.

Un tânăr firav şi buimac, rahitic şi parcă uscat la fum. Înnegrit de meseria sa, sta pe pragul unui bordei nenorocit lucrând cu o pilă. În dosul lui şedea o fată slabă

şi elhiloadă. cocoşată ca o lăcustă, o deformare provocată de deplasarea omoplaţilor, obişnuită printre fetele din Wodgate din cauza poziţiei înghesuite în care lucrau mereu. Obrazul ei lungişi melancolic, privirea fixă îndreptată aisupra lui Morley, care tocmai trecea, atraseră atenţia acestuia, şi venindu-i în gând că ar fi o bună ocazie să întrebe despre individul pe care-l căuta, se opri şi se adresă tânărului:

— Amice, cunoşti oare o persoană de aici, sau din împrejurimi, cu numele de Hatton?

— Hatton! făcu tânărul, privindu-l cu un rânjet, dar fără a-şi întrerupe lucrul. Te cred că da!

— Bine, ăsta-i norocul meu; poţi să-mi spui ceva despre el?

— Vezi asta aici? întrebă tânftrul continuând să rânjească şi, lăsând să-i cadă pila din mâna noduroasă care-o ţinuse, arătă o cicatrice adâncă de-a curmezişul frunţii sale. El mi-a făcut-b.

— Un accident?

— După cât se pare. Un accident care se întâmplă, des. Aş vrea să am câte-o coroană pentru fiecare dată când omul ăsta mi-a spart capul. Mi l-a spart odată cu o cheie şi de două ori cu un lacăt. De două ori mi-a înfipt colţul unui lacăt în cap: odată cu un zărvor, şi odată cu o balama. M-a lovit o dată în cap cu un ciocan. Asta da, lovitură! De data aia am căzut. Când m-am trezit, meşterul oprise sângele cu o bucăţică de blană din căciula lui. Trebuia să continui munca imediat. Meşterul mi-a spus că-mi termin tura dacă lucrez până la douăsprezece noaptea în ziua aceea. Multe beţe de frasin a rupt el pe spatele meu! Uneori rămâneau vânătăile pe mine câte-o săptămână. Mi-a tăiat o dată pleoapa cu o piuliţă; a făcut o gaură în toată regula în pleoapă şi a sângerat peste pilele cu care lucram. Uneori m-a tras de urechi de credeam că o să rămână cu ele în mână. Dar toate au fost fleacuri faţă de tăietura asta; acum a fost ceva serios, şi dacă n-aş fi scăpat, mi-au spus c-ar fi fost anchetă cu procuror, deşi cred că-i numai aiureală,

pentru că bătrânul Tugford l-a curăţat pe unul din ucenicii lui şi nu i s-a găsit corpul niciodată. Şi acuma vii şi mă-ntrebi dacă-l cunosc pe Hatton! Te cred că-l cunosc! şi firavul, buimacul tânăr râse vesel, ca şi cum ar fi povestit o serie dintre cele mai fericite întâmplări.

— Dar nu există posibilitatea de a îndrepte o exploatare atât de nedreaptă? întrebă Morley, care ascultase cu uimire această declaraţie plină de satisfacţie. Nu există niciun magistrat căruia să i te adresezi?

— Nu, nu, răspunse băiatul cu pila, plin de evidentă mândrie, n-avem magistraţi. la Wodgate. Avem un poliţist aici, şi a fost unul care, pentru că meşterul său îl bătea cu o rangă de fier, s-a dus până la Ramborough şi a luat un mandat de arestare. A adus notificarea chiar el şi a dat-o poliţistului, dar acesta n-a înînânat-o niciodată. De-aia avem un poliţist aici!

— Regret că am treabă cu un nemernic ca acest Hat –, ton, zise Morley.

— Ai să-l găseşti un om foarte inimos, zise muncitorul cu pila, dacă nu se întâmplă să fie băut. Atunci e cam bătăuş. Dar dacă-l iei ca meşter, nu găseşti altul mai bun.

— Cum, monstrul ăla?

— Ce vrei, ăsta-i felul lui, atâta tot; noi suntem de-un fel special pe-aici; dar are şi părţile lui bune! Dă-i să-ţi facă un lacăt, şi n-are să-ţi deschidă nimeni lada. Mai e şi foarte larg cu haleala. N-am avut niciodată, carne de cal cât am stat la el. La Tugford băieţii nu capătă nimic altceva. N-am avut niciodată de mâncat carne de vacă bolnavă, afară doar când carnea era foarte scumpă. Totdeauna se împotriveşte când e vorba să se dea carne de viţel născuţi morţi; obişnuia să spună că-i place ca băieţii lui să aibă carne născută vie şi tăiată vie. Cu aceşt principiu al lui, n-a fost niciodată o oaie cu capul spart cumpărată-n curtea noastră. Ba uneori ne trata cu peşte, când stătuse patru-cinci zile-n târg şi nu-l cumpărase nimeni. Nu, dă-i chiar dracului ce i se cuvine, zic eu. N-a lipsit niciodată nimic la mesele cu episcopul, afară doar de timp destul să le

mănânci.

— De ce-i zici episcop?

— Asta-i numele lui, şi autoritatea lui, pentru că-i guvernator peste noi toţi aici. Şi a fost totdeauna aşa ca Wodgate să fie guvernat de-un episcop, pentru că, neavând biserică, avem nevoie de unul. Şi asta-i tot atât de-adevărat că acum e zi şi nu noapte. În ziua-n care mi-am terminat ucenicia, m-a însurat cu tânăra doamnă de lângă mine. Ea e baptistă, şi voia să fim cununaţi de preotul ei, dar toţi băieţii care şi-au făcut ucenicia odată cu mine au fost însuraţi de episcop, şi încă mulţi alţii, şi n-am văzut de ce să fac altfel. Aşa că a presărat nişte* sare peste un grătar, a citit „Tatăl Nostru” de-andoaselea şi ne-a scris numele într-o carte, şi eram gata căsătoriţi. Dar n-am făcut lucrurile în grabă, nu-i aşa, Suky, pentru că trăiam împreună de doi ani, şi nu-i o fată în tot Wodgate-ul care mânuieşte o pilă ca Sue.

— Şi care-i numele dumitale, tinere?

— Mi se spune Tummas, dar n-am nume de familie; acum că-s însurat, vreau să-l iau pe-al nevesti-mii, că ea a fost botezată şi de-aia are două.

— Dă, domnule, zise fata cu privirea fixă şi spatele de lăcustă, sunt o creştină născută cum se cuvine, şi mama la fel, şi puţine fete din curtea asta pot spune aşa ceva. Tomăs are să devină şi el creştin, când va fi mai puţin de lucru, şi crede de pe-acuma în Stăpânul şi Mântuitorul nostru Ponţiu Pilat, care a murit pe cruce pentru păcatele noastre, şi-n Moise, Goliat, şi toţi ceilalţi apostoli.

„Vai mie”, gândi Morley, „oare nu s-au putut lipsi de-un misionar pentru Tahiti spre a-l trimite compatrioţilor lor din Wodgate?”

Capitolul V

Amurgul văratic se topise în liniştea nopţii; luna nouă, înconjurată de stele, strălucea ca o seceră pe cerul purpuriu; din toată mulţimea purtătorilor de lumină, Luceafărul era cel mai vizibil; o adiere, purtând cu sine ultimul sărut al soarelui trimis florilor, se strecură alene şi

capricios peste pământul tăcut şi înmiresmat.

Raza lunii cădea asupra grădinii şi acoperişului casei lui Gerard. Ea scălda casa în lumina ei strălucitoare, afară de locul unde întunericul porticului îmbrăcat în verdeaţă nu-i îngăduia să pătrundă. Jur-împrejur răzoarele de flori şi de iarbă apăreau luminoase şi clare. Puteai urmări cea mai mică cărare, puteai aproape distinge frunză de frunză. Din când în când trecea o briză, şi zorelele murmurau în somnul lor, sau fremătau trandafirii, de parcă se temeau să fie treziţi din visele lor pline de graţie. Ceva mai departe, pomii roditori se înfăşurau din plin în splendoarea nopţii şi arătau ca un grup de sultane încărcate de giuvaiere, bucurându-se de aerul curat al grădinii, unde nu le putea zări niciun ochi bărbătesc. Erau mere ce se întreceau cu rubinele, pere de culoarea topazului, o întreagă varietate de prune, unele purpurii ca ametistul, altele albastre şi strălucitoare ca safirul, ici un smaragd, dincolo o picătură aurie, strălucind ca diamantul galben al lui Gengis Han.

Iar scena dinăuntru era oare mai puţin îmbietoare? O singură lampă revărsa în interior o lumină blândă, dar suficientă. Cărţile lui Stephen Morley fuseseră ridicate, dar locul lor fusese luat în parte de altele, şi rafturile erau departe de a i goale. Conţinutul lot însă era de un tel neobişnuit multe cărţi de rugăciuni, unele de istorie a religiei. unul sau două de artă bisericească, câteva lucrări ale primilor noştri dramaturgi, câteva reeditări ale cronicilor noastre, şi multe albume de muzică ecleziastică, care constituia într-adevăr o colecţie remarcabilă. Totuşi, nu exista niciun fel de instrument muzical în cameră, iar singura schimbare în mobilier, de când am vizitat ultima oară odaia lui Gerard, era prezenţa unui fotoliu cu spătar înalt, cum se făceau în vechime, splendid brodat, şi tabloul unei sfinte deasupra căminului. Cât despre Gerard, însuşi, el şedea cu capul rezemat de un braţ sprijinit pe masă, ascultând cu mare interes din cartea ce i-o citea fiică-sa, ia picioarele căreia se culcase aprigul şi credinciosul dulău.

— Aşa că vezi, dragă tată, zise Sybil cu animaţie,

lăsând jos cartea fără a-i da drumul din mână, chiar şi atunci totul nu era încă pierdut. Dârzul conte se retrăsese dincolo de râul Trent, şi au mai trecut mulţi ani şi multe domnii, înainte ca această parte a insulei să accepte legile şi obiceiurile lor.

— Înţeleg, răspunse tatăl ei. Şi totuşi, nu mă pot împiedica să doresc ca Harold… Aici câinele, auzindu-şi numele, se sculă deodată privind la Gerard, care-l mângâie pe cap zâmbind, şi adăugă: Nu vorbeam de tine, dragul meu, ci de tizul tău, cel mare; totuşi, se spune că un câine viu face mai mult decât un rege mort.

— Ah! De ce n-avem astăzi un asemenea om să apere poporul! exclamă Sybil. Dacă aş fi un prinţ, n-aş cunoaşte o carieră mai măreaţă.

— Dar Stephen spune că nu, vorbi Gerard. El zice că aceşti oameni nu se serveau niciodată de noi decât ca de nişte instrumente, şi că poporul nu-şi capătă niciodată drepturile, până ce nu apar din sânul său campioni în stare să lupte pentru el.

— Da, Stephen nu vrea să aducă trecutul înapoi, oftă Sybil. El doreşte să creeze viitorul!

— Trecutul e un vis, zise Gerard.

— Şi ce-i viitorul? întrebă Sybil.

— Vai, nu ştiu! Dar adesea dioresc – ca bătălia de la Hastings să mai aibă loc încă o dată, şi să iau şi eu parte la ea!

— O, tată, zise Sybil cu un zâmbet trist, iarăşi vii cu iluzia forţei fizice. Până şi Stephen e împotriva forţei fi –, zice, cu toate fanteziile sale bizare!

— Toate astea-s foarte adevărate, zâmbi Gerard împăciuitor. Totuşi, când mă întorceam acasă acum câteva zile şi m-am oprit puţin pe pod, văzându-mi întâmplător chipul în apă n-am putut să mă împiedic a cugeta că creatorul a format aceste mădulare mai curând să ţină o lance sau să încordeze un arc, decât ca să supravegheze o suveică sau un fus.

— Totuşi, cu suveica şi cu fusul ne vom putea

răscumpăra drepturile, zise Sybil cu animaţie, dacă am putea forma numai minţile care mânuiesc aceste arme pacifice. O, tată, voi continua să cred că puterea morală e irezistibilă, sau unde în altă parte mai putem avea speranţă?

Gerard clătină din cap cu obişnuitul său zâmbet împăciuitor.

— Ah, zise el, ce putem să facem? Ei au pământul, şi pământul guvernează poporul. Normanzii ştiau asta, Sybil, după cum ai citit chiar acum. Dacă am avea într-adevăr din nou drepturile noastre, s-ar putea face ceva, dar tare cred că de-aş avea din nou pământul meu, aş fi tot atât de rău ca restul proprietarilor.

— O nu, tată I exclamă Sybil din toate puterile. Niciodată, niciodată I Gândurile tale ar fi atât de princiare. Ce conducător al poporului ai fi tu 1

Harold sări brusc, mârâind.

— Taci, zise Gerard, bate cineva la uşă, şi sculându-se, părăsi încăperea.

Sybil auzi voci şi fraze întrerupte: „Mă veţi scuza…” „Cu plăcere…”, „Aşa că suntem vecini…”; după care tatăl ei intră, împreună cu un om pe care-l prezentă:

— Iată-l pe prietenul meu, domnul Franklin, despre care vorbeam, Sybil, şi care de acum înainte va fi vecinul nostru… Jos, Harold, jos! prezentându-i astfel fiicei sale pe tovarăşul domnului St. Lys la acea vizită făcută ţesătorului, când îl întâlnise şi ea pe vicarul din Mowbray.

Sybil se ridică şi, ţăsând cartea să cadă uşor pe masă, îl primi pe Egremont cu calma şi cu graţia ei naturală. Civilizaţia este aceea care ne face stângaci în societate, pentru că ne pune într-o poziţie incertă. Din perplexitate, ne refugiem în pretenţii şi, stânjeniţi, ne adăpostim în afectare. Beduinii sau pieile-roşii nu-şi pierd niciodată prezenţa de spirit, şi nevasta unui ţăran, când îi calci în casă, te întâmpină adesea cu o atitudine atât de potrivită, încât contrastează favorabil cu modul cum eşti primit la vreo recepţie măreaţă, de vreo mare cucoană,

purtându-se faţă de oaspeţii ei cu o caricatură de curtenie, alternând cu o exagerare de rece aroganţă.

Cred, zise Egremont, aplecându-se în faţa lui Sybil. că l-aţi mai văzut pe amicul nostru, ţesătorul de mână, de când ne-am întâlnit acolo.

— Chiar în ziua când am plecat din Mowbray, răspunse ea. Nu le lipsesc prietenii.

— Ah, aţi mai întâlnit-o pe fiica mea?

— Într-o misiune debinefacere, răspunse Egremont.

— Şi presupun că nu. v-a prea plăcut oraşul, domnule Franklin, aruncă Gerard.

— Nu, nu l-am putut suporta deloc, şi nopţile erau atât de nesuferite. În afară de aceasta, am o mulţime.de însemnări, şi m-am gândit că aş putea să le concentrez într-un raport mai eficient lucrând într-un loc mai retras. Aşa că am luat o cameră într-o casă din apropiere, cu o mică grădină, nu atât de atrăgătoare ca a dumneavoastră, dar o grădină e totuşi ceva, şi dacă-mi mai lipsesc nişte date, la urma urmei până la Mowbray e doar o plimbare.

— Bine vorbit şi înţelept procedat. Afară de asta, se lucrează până la ore târzii la Londra, şi munca e grea. Aerul de ţară vă va face grozav de bine. Munca dumneavoastră trebuie să fie foarte obositoare. Folosiţi stenografia?

— Un fel de stenografie personală, răspunse Egremont. Mă bizui mai mult pe memorie.

— O, sunteţi tânăr. Şi fiica mea are o memorie minunată. Cât despre mine, sunt multe lucruri pe care nu-mi pare rău să le uit.

— Vedeţi, v-am urmat sfatul, zise Egremont. Când ai lucrat toată ziua, te simţi cam singuratic pe seară.

— Foarte adevărat, şi cred că uneori trebuie să găsiţi munca de birou foarte monotonă; eu, personal, n-am putut s-o fac niciodată. Mă pot descurca deştul de bine cu o cane, dacă-i bine scrisă, şi cu lucruri care mă interesează, dar oricând „prefer să ascult decât să citesc, zise Get ard. Vă spun sincer, aş fi foarte bucuros să văd bardul şi

povestitorul făcând turnee ca pe vremuri. Ce agreabil ar fi, după o zi de lucru – fireşte, când n-ai, cum am eu acuma, un copil bun să-mi citească.

— Volumul acesta? întrebă Egremont, privind la Sybil, care confirmă cu o aplecare a capului.

— Ah, e o carte bună, dar cu un subiect trist, zise Gerard. K

Istoria cuceririi Angliei de către normanzi, citi Egremont cu voce tare titlul, de pe pagina pe care de asemenea scria „Pentru Sybil Gerard, de la Ursula Trafford”.

— Cunoaşteţi cartea? întrebă Sybil.

— Numai din reputaţie.

— Poate că subiectul nu vă interesează atât de mult ca pe noi. zise Sybil.

— Trebuie să-i intereseze pe toţi în aceeaşi măsură, fu de părere tatăl ei, căci suntem ampărţiţi în cuceritori şi cuceriţi.

— Dar nu credeţi, opina Egremont. că o atare distincţie a încetat de mult să mai existe?

— În ce măsură? întrebă la rândul Său Gerard* Multe feluri de împilări au dispărut treptat, asta e neîndoielnic, dar lucrul s-a produs prin schimbarea moravurilor, nu din vreo recunoaştere politică a nedreptăţilor comise. Aceeaşi trecere a timpului care a înlăturat multe nedreptăţi, mai revoltătoare totuşi pentru sentimentele noastre moderne decât pentru cei ce le-au practicat sau suferit, au înlăturat în acelaşi timp multe circumstanţe uşurătoare. Dacă simpla stăpânire a baronilor nu mai este chiar atât de apăsătoare, apărătorul pe care-l găsea poporul în biserică nu mai e nici el atât de puternic. Spiritul cuceritorului s-a adaptat la circumstanţele schimbătoare ale vremurilor, şi oricât ar varia în formă rezultatele, ele rămân aceleaşi în ceea ce priveşte efectele.

— Dar cum se manifestă?

— Se manifestă în multe feluri, atingând multe clase sociale. Dar eu vorbesc numai de acelea care privesc

categoria mea, şi de aceea o spun îndată – în decăderea poporului.

— Dar e oare poporul atât de decăzut?

— Există mai multă iobăgie astăzi în Anglia decât în orice epocă, de la cucerire încoace. Vorbesc de ceea ce se petrece zilnic sub ochii mei, când spun că cei ce muncesc pot tot atât de puţin să-şi aleagă sau să-şi schimbe astăzi stăpânii, ca pe vremea iobăgiei. Există mari grupuri în sânul claselor muncitoare ale acestei ţări mai aproape de starea animală decât au fost vreodată de la cucerire încoace. Nu văd într-adevăr nimic care să-i distingă de anihiale, afară de moralitate, care este inferioară. Incestul şi infanticidul sunt tot atât de frecvente între ei ca la animalele inferioare. Principiile vieţii domestice sunt din an în an mai puţin vizibile, şi nici nu ne putem mira de acest fenomen, când nu există niciun element de confort care să aducă puţină voie bună, şi niciun sentiment care să înnobileze căminul familial.

— Citeam zilele trecute o carte, zise. Egremont, care dovedea cu statistici că starea generală a populaţiei este mult mai bună în clipa, de faţă, decât în orice altă perioadă cunoscută a istoriei.

— O da, cunosc acest gen de speculaţii intelectuale, răspunse Gerard. Autorul dumneavoastră vă aminteşte că muncitorul are astăzi ciorapi de bumbac şi că nici Henric al VIII-lea n-o ducea atât de bine. În orice caz, condiţiile claselor trebuie judecate după epocă şi după relaţiile dintre ele. Nu-i nevoie să insistăm asupra acestui lucru. Eu neg premisele; neg că condiţiile de viaţă ale maselor sunt mai bune acum decât în orice perioadă a istoriei noastre, că sunt tot atât de bune cât au fost în diferite perioade. Eu spun, de pildă, că populaţia era mai bine îmbrăcată, avea locuinţe mai bune, şi era mai bine hrănită înainte de Războiul celor două Roze, decât în clipa de faţă. Ştim cum trăia un ţăran englez în acele timpuri; mânca zilnic carne, nu bea apă ci bere, avea o casă bună şi era îmbrăcat în postav trainic. Şi nu-i nevoie de cronici să ne-o spună;

actele parlamentului, de la Plantageneţi la Tudori, ne arată cât costau alimentele şi care erau lefurile, şi vedem îndată că lefurile din zilele acelea asigurau atâta hrană şi confort cât putea dori un om cumpătat.

— Ştiu cât de mult vă interesează acest subiect, zise Egremont întorcându-se către Sybil.

— Este într-adevăr singurul subiect care-mi domină gândurile, în afară de unul, răspunse ea.

— Şi acela este?

— Să văd poporul îngenunchind din nou în faţa prea binecuvântatei noastre Fecioare, răspunse Sybil.

— Examinaţi durata medie a vieţii, zise Gerard, venind fără să-şi dea seama în ajutorul lui Egremont, care se simţi cam încurcat. Durata medie a existenţei la clasa muncitoare în această regiune este de şaptesprezece ani. Ce ziceţi de asta? Dintre copiii născuţi la Mowbray, mai mult de jumătate mor înainte de vârsta de cinci ani.

— Şi totuşi, în vechime existau molime groaznice, observă Egremont.

— Dar molimele atingeau la fel toată lumea, zise Gerard. Azi, avem mai multe molime în Anglia decât am avut vreodată, dar ele îi ating numai pe săraci. N-auziţi niciodată de ele. Numai singur tifosul nimiceşte anual în casele ţăranilor şi meşteşugarilor o populaţie egală cu a întregului comitat Westmoreland. Şi lucru ăsta continuă an de an, dar reprezentanţii cuceritorilor nu sunt atinşi; numai urmaşii celor cuceriţi sunt victime.

— Mi se pare uneori, interveni Sybil cu un aer descurajat, că nimic, în afară de intervenţia îngerilor, n-ar mai putea salva poporul acestui regat.

— Mi se pare uneori că aud o păsăruică, zise Gerard, care anunţă că în curând va veni poate şi dezgheţul, după atâta iarnă. Am un prieten, acela de care vă vorbeam data trecută, care are soluţiile sale.

— Dar Stephen Morley nu crede în îngeri, suspină Sybil, şi eu n-am încredere în planul lui.

— El crede că Cel de Sus îi ajută doar pe cei ce se

ajută singuri, zise Gerard.

— Şi eu cred că numai aceia pot să se ajute, pe care-i ajută Dumnezeu, opină Sybil.

În tot timpul acesta, Egremont şedea la masă cu o carte în mână privind din când în când, cu un aer nesigur şi absent, la pagina de titlu, pe care sta scris numele fetei. Deodată zise:

— Sybil.

— Da, răspunse fiica lui Gerard, cu un aer puţin mirat.

— Vă cer iertare, zise Egremont, roşind. Vă citeam numele. Credeam că-l citesc în gând. Sybil Gerard. Ce nume frumos e Sybil!

— Numele mamei mele, explică Gerard, şi numele bunicii mele; un nume care, cred, a fost în familie de când e neamul nostru, şi asta înseamnă într-adevăr de foarte multă vreme, adăugă el zâmbind. Căci eram oameni de seamă pe vremea domniei regelui John, cum am auzit spunându-se.

— Familia dumneavoastră este într-adevăr o familie veche!

— Da, avem ceva sânge englezesc în vine, deşi ţărani şi fii de ţărani. Dar unul dintr-ai noştri a tras cu arcul la Azincourt, ba am auzit lucruri şi mai măreţe, deşi cred că sunt poveşti.

— Dar nu ne-a mai rămas nimic decât vechea noastră credinţă, zise Sybil, şi nu am părăsit-o niciodată.

— Şi acum, încheie Gerard, eu mă scol cu ciocârlia, vecine Franklin. Dar înainte de a pleca, Sybil ne va cânta un imn care-mi place. El liniştește spiritele, înainte de a fi cuprinşi de somnul care la noapte s-ar putea să treacă în moarte, şi-care într-o bună zi chiar aşa o să se petreacă.

Capitolul VI

Cerul matinal se limpezea. O blândă lumină aurie scălda în razele ei proaspete adâncul văii, în afară de locurile unde o aburealâ delicată, mai curând decât o adevărată ceaţă, continua ici-colo să lâncezească deasupra

râului, care pe alocuri scânteia şi lucea la soare. Un fel de strălucire difuză anima întreg, peisajul care, deşi distinct, avea toate trăsăturile atenuate – pădurile îndepărtate, pâlcurile de copaci înalţi din preajma vechiului pod cenuşiu, hornurile caselor ce-şi trftniteau fumul în aerul limpede şi albastru, din mijlocul grădinilor de flori şi de legume.

Ah, ce-i oaie atât de proaspăt şi de voios ea o dimineaţă de vară, acea primăvară a zilei când mintea e limpede şi inima-i vitează; momentul când îndrăzneşti şi speri; ora reînnoirii.

Din căsuţa sa ţărănească tocmai ieşea fratele lordului Marney, să soarbă intensa fericire a existenţei printre grădini însorite, în zumzetul albinelor şi ciripitul păsărilor.

„Ah, ce încântător!” îşi zicea el. „Asta-i viaţă! Mulţumise Domnului că-s aici, că am părăsit pentru totdeauna locul acela înfumurat şi fără inimă care e Marney. De n-ar fi pentru maică-mea, aş rămâne pe veci domnul Franklin. Tare-aş vrea să fiu într-rade văr un ziarist, cu condiţia să am întotdeauna o misiune pentru valea Mowbray. Sau orice altceva, numai să rămân mereu aici. Oamenii. În orice caz, sunt superiori tuturor celor pe care i-am cunoscut până acum. De ce mă interesează persoanele acestea? Pentru că gândesc şi simt; două obişnuinţe care-au ieşit complet din modă – dacă au fost vreodată – printre prietenii mei. Şi acea eleganţă de maniere, acel rafinament artificial şi studiat, menit să compenseze lipsa de inimă ori stupiditatea căreia îi suntem sortiţi! îi lipseşte oare gazdei mele de azi-noapte rafinamentul? Dacă-i lipseşte disciplina noastră convenţională, are în schimb o bună creştere naturală, care-o depăşeşte cu mult. N-am observat nicio vorbă ori faptă care să nu fie sugerate de sentimentele alese, sigura sursă a bunului gust. Acest Gerard îmi pare un om dintr-o bucată, plin de cunoştinţe dobândite prin eforturile sale, cu vaste dar solide simpatii, şi mult mai bine crescut decât lordul Mowbray, sau decât fratele meu – şi cel puţin ei mai

puii mâna din când în când pe o carte, ceea ce nu-i în obiceiurile lumii noastre”.

„Şi fiica lui, da, fiica lui! Această tânără fată are ceva aproape sublim în ea, şi totuşi straniu de dulce; o exprimare atât de aleasă, combinată cu atâta simplicitate, e un lucru foarte rar. Nu există nicio afectare de entuziasm la ea, ninic exagerat, nimic emfatic. Ochii negri şi faţa luminoasă, dulceaţa vocii care te emoţionează – toate acestea mă obsedează, şi m-au obsedat din prima clipă când am întâlnit-o ca un suflet rătăcind printre ruinele abaţiei noastre. Şi când te gândeşti că sunt un membru al «familiei care a pângărit abaţia». Dac-ar şti asta! Ah, sunt multe de ştiut. Înainte de toate, viitorul! Vai, dar pomul cunoaşterii e pomul morţii. Nu vreau să ani niciun gând care să nu fie atât de strălucitor şi de încântător ca această dimineaţă/4

Şi Egremont ieşi din mica grădină şi o porni încet pe drum spre locuinţa lui Gerard, care se afla la o distanţă de vreo trei sferturi de milă. Puteai aproape vedea până acolo drumul însorit, şerpuind uşor şi urcând foarte lin. Casa însăşi era ascunsă între pomi. Pe când Egremont se tot gândea la cineva care locuia sub acel acoperiş, o zări în depărtare pe Sybil.

Tânăra păşea cu un mer săltăreţ, rapid şi uşor. Rochia neagră scotea în evidenţă silueta unduitoare şi elastică. Picioruşele săltau vesel de la pământ. Un lung şirag de mătănii îi atrâna de şold, iar capul îi era în parte acoperit de o glugă ce cobora până pe umeri. Părea să fie veselă, pentru că puteai să-l vezi pe Harold alergând în faţa ei cu un aer jucăuş, întorcându-se apoi către stăpâna lui, dansând în jurul ei şi copleşind-o aproape cu zburdălniciile sale.

— Te salut, prea cuvioasă soră, zise Egremont.

— O, ce dimineaţă veselă! exclamă ea cu o faţă strălucitoare şi fericită.

— Aşa o simt şi eu. Şi încotro mergi?

— Mă duc la mănăstire; e* prima vizită la maica

stareţă de când i-am părăsit.

— Nu de foarte mult timp, zise Egremont zâmbind şi întorcându-se spre a merge cu ea.

— Aşa s-ar părea, răspunse Sybil.

Continuară drumul împreună; ea, fericită ca şi acea oră matin ăla, observând o mie de lucruri plăcute, vorbind cu câinele, cu vocea aceea limpede, în timp ce câinele zburda în faţa lor sau o apuca cu botul de haină, alergând mereu înainte şi întorcându-se, ca şi cum ar fi voit să o întrebe pe stăpână-sa dacă a avut nevoie de el în absenţa lui.

— Ce păcat că drumul de dimineaţă al tatălui dumitale este în susul văii, zise Egremont. Altfel ar fi tovarăşul dumitale până la Mowbray.

— O, dar sunt atât de fericită că nu-i obligat să lucreze într-un oraş, răspunse Sybil. El nu-i făcut să stea închis într-o fabrică, în căldură mare şi pe-o stradă plină de fum. Cel puţin lucrează în mijlocul pădurilor şi al apelor. Şi Trafforzii sunt oameni atât de cumsecade! Atât de buni cu toată lumea.

— Îţi iubeşti foarte mult tatăl.

Ea îl privi cam surprinsă; apoi faţa dulce şi serioasă i se deschise într-un zâmbet, şi ea îl întrebă

— Şi asta-i oare ceva straniu?

— Nu cred, zise Egremont, căci sunt tentat să-l iubesc şi eu.

— Ah! cu asta-mi câştigi inima, exclamă Sybil. Cred că ăst»-i adevăratul motiv pentru care-mi place Stephen, pentru că altfel el spune întotdeauna câte ceva cu care nu pot fi de acord, câte ceva ce dezaprob; şi totuşi e atât de bun cu tatăl meu I

— Vorbeşti de domnul Morley?

— O, noi nu-i spunem „domnul”, zise Sybil râzând uşor.

— Mă refer la Stephen Morley, reluă Egremont, pe care l-am întâlnit la abaţia Marney. E foarte inteligent, nu-i aşa?

— E mare scriitor şi savant. Şi el s-a făcut singur ceea ce este astăzi. Aud că şi dumneata activezi în acelaşi domeniu, zise Sybil.

— Dar eu nu sunt mare scriitor ori mare savant, răspunse el.

— Orice-i fi, zise Sybil, cred că nu-ţi vei folosi niciodată talentele pe care ţi le-a dăruit Domnul împotriva poporului, adăugă ea pe un ton mai serios.

— Am venit aici, spuse Egremont, ca să aflu ceva tocmai despre situaţia poporului. Asta nu o poţi face într-un mare oraş ca Londra. Trăim cu toţii prea mult într-un cerc închis. Mă vei ajuta, sunt sigur, adăugă el. Spiritul dumitale mă va anima. Mi-ai spus în seara trecută că nu există alt subiect, în afară de unul, care să-ţi fi ocupat vreodată gândurile.

— Da, rosti Sybil. Am trăit sub două acoperişuri, numai două, şi fiecare mi-a dăruit câte o idee mare. Mănăstirea şi casa: una mi-a arătat decăderea credinţei mele, cealaltă a neamului meu. Nu trebuie de aceea să te miri că inima mea bate numai pe Yitru biserică şi pentru popor.

— Dar mai sunt şi alte idei care-ar avea drept la gândurile dumitale, zise Egremont.

— Simt că acestea două sunt de ajuns pentru mintea mea, ba chiar prea mult, răspunse Sybil.

Capitolul VII

În capătul unei curţi din Wodgate, ceva mai largă decât cele obişnuite în acel oraş; se afla o casă înaltă cu multe ferestre şi mai multe etaje, care-i fuseseră adăugate la epoci diferite. Era într-o stare foarte degradată, partea principală fiind folosită ca atelier de făcut cuie, şi numeroase maşini grele de fier lucrau la diferitele etaje, în fiecare cameră. Clădirea însăşi era într-o asemenea stare de dărăpănare, încât fiecare parte a ei scârţâia şi vibra la mişcarea lor. Podelele erau ponosite, şi pe alocuri puteai privi printre scândurile putrede şi căscate, iar etajele de mai sus fuseseră sprijinite din loc în loc cu proptele.

Acesta era palatul „episcopului din Wodgate, şi aici, cu braţele goale şi înnegrite, lucra el la lacătele care sfidau orice şperaclu, în afară doar de cele făcute chiar de el. Era un bărbat scurt şi îndesat, vânjos, cu braţe musculoase, disproporţionat de scurte chiar pentru talia sa, şi cu o expresie, după cât puteai judeca dintr-o faţă atât de desfigurată de munca aspră, mai mult brutală decât sălbatică. Cei mai buni dintre ucenicii săi, plini de admiraţie şi teroare, lucrau în jurul lui; tineri firavi şi buimaci, care nu îndrăzneau nici măcar o clipă să-şi ridice ochii obosiţi şi feţele murdare de pe obiectele trudei lor neîncetate. De fiecare parte a meşterului, aşezaţi pe câte un scaun mai înalt decât celelalte, sta câte un copilaş de patru-cinci ani cel mult, serios şi grav, oarecum mândru de poziţia sa deosebită, lucrând necontenit cu o pilă mică: aceştia erau cei doi fii ai episcopului.

— Acum, băieţi, zise acesta cu o voce aspră şi răguşită, staţi aşa. E o pilă care nu cântă. Nu poate să-mi înşele urechea; le cunosc vocile la toate. Mai bine să nu-l găsesc pe ăla de s-a oprit, că intru-n el. Nu sunteţi voi norocoşi, băieţi, să aveţi de lucru regulat, şi cea mai fainâ haleală? Eu n-am avut norocul ăsta, pot să v-o spun! Dă-mi închizătorul ăla, tu de colo, Cârnule. Nu te poţi mişca mai repede? Fii atent, sau am să te mişc eu. Staţi aşa! Bine! Asta-i muzica! Unde o să mai auziţi voi muzică de-asta cu douăzeci de pile cântând deodată? Ar trebui să fiţi fericiţi, „băieţi, nu-i aşa? Hei, tu acolo, păduche cu părul roşu, la ce uiţi? Trei băieţi uitându-se împrejur, ce-nseamnă asta? nu vin eu la voi acuşi? şi sări, apucând nefericitele urechi ale primului ucenic pe care putu să pună mâna, şi le răsuci până ce-i dădu sângele.

— Vă rog, nu-i vina mea, e un om aici care vă caută, şi zăriră cu toţii silueta lui Morley intrând în atelier.

— Ce doreşti, lacăte ori cuie?

— Niciuna, nici alta, răspunse Morley. Vreau să vorbesc cu un om numit Hatton.

— Bine, vorbeşti cu un om numit Hatton făcu

episcopul. Şi acum, ce vrei cu el?

— Aş vrea să-ţi spun o vorbă între patru ochi, zise Morley.

— Iar eu aş vrea să ştiu cine-are să termine lacătul ăsta şi să aibă grijă de băieţii mei! Dacă-i un ordin, dă-i drumul îndată.

— Nu-i un ordin, răspunse Morley.

— Atunci, nu vreau să ştiu nimic, zise episcopul.

— E vorba de treburi de familie, continuă Morley.

— Ah! făcu Hatton, deodată interesat. Cum, vii de la el?

— S-ar putea, răspunse Morley.

La aceasta episcopul, privind către tavanul încăperii în care erau câteva crăpături mari, începu să strige tare către o persoană nevăzută aflată mai sus, primind de îndată răspuns pe o voce stridentă şi certăreaţă, întrebându-l răstit, printre blesteme, ce dorea. Episcopul chemă jos pe interlocutoarea sa invizibilă, care curând îşi făcu apariţia în atelierul meşterului; era. oribila făptură a doamnei Hatton, o scorpie înaltă şi bărbătoasă, cu o pilă în mină, care părea să fie arma distinctivă a casei, şi cu ochii învăpăiaţi de o nemărginită autoritate.

— Vezi de băieţi, zise Hatton, că eu am treabă!

— Las pe mine, făcu doamna Hatton, şi un fior de teroare trecu prin toată adunarea.

Toate pilele se mişcau acum într-un ritm regulat. Nimeni nu îndrăznea să-şi ridice faţa. Până şi cei doi copilaşi ai ei arătau mai serioşi şi mai gravi. Nu că vreo fiinţă dintre cele prezente s-ar fi legănat măcar o clipă cu speranţa că cea mai sârguitoare atenţie ar putea evita o explozie; singura dorinţă a fiecăruia, singura speranţă deznădăjduită era să nu fie victima aleasă căreia să i se spargă capul, să i se scoată un ochi, sau să i se rupă pe jumătate urechile de către fiinţa aceasta, care era nu numai teroarea atelierului, ci şi a întregului Wodgate – „blinda” soţie a episcopului.

În timpul acesta, Hatton, luându-l pe Morley într-o

altă încăpere în care nu erau la lucru decât maşinile de fier, zise:

— Bine, ce mi-ai adus?

— În primul rând, zise Morley, aş vrea să-ţi vorbesc de fratele dumitale.

— Mi-am închipuit asta când ai zis de treburi de familie care te-au adus aici, zise Hatton. El e singura rudă pe care-o am pe lume, şi de aceea trebuia să fie vorba de el.

— E vorba chiar despre el, întări Morley.

— A trimis ceva?

— Hm, făcu Morley, care era de felul său diplomat şi înţelesese numaidecât poziţia sa de iscoditor, fiind el însuşi iscodit când venea să iscodească. Dar se hotărî să nu precipite, lucrurile. Când ai auzit ultima oară de el? întrebă.

— Păi, cred că ştii, răspunse Hatton. Ca de obicei

— Din locul obişnuit?

— Aş vrea să-mi spui unde-i ăsta, zise Hatton, deodată interesat.

— Păi, nu-ţi scrie?

— Scrisori albe; n-am primit măcar un rând, afară de-o singură dată, şi asta acum doisprezece ani. Îmi trimite de Crăciun o bancnotă de douăzeci de lire, şi asta-i tot ce ştiu despre el.

— Atunci, e bogat şi-i merge bine? întrebă Morley.

— Păi, dumneata nu ştii? zise Hatton. Credeam că vii de la el.

— Am venit să-ţi vorbesc despre el. Voiam să aflu dacă-i în viaţă, şi asta ai fost în stare să-mi spui, şi unde se află, dar asta n-ai putut să mi-o spui.

— Păi, eşti un mare nătăfleţ, zise episcopul.

Capitolul VIU e

Câteva zile după plimbarea aceea matinală cu Sybil, se înţeleseră ca Egremont să viziteze fabrica domnului Trafford, pe care dorise foarte mult s-o vadă. Gerard îşi părăsea întotdeauna locuinţa în zorii zilei, şi dat fiind că

Sybil nu făcuse încă vizita obişnuită prietenului şi protectorului ei, care era şi patronul tatălui ei, s-a aranjat ca Egremont să3 întovărăşească, la o oră mai târzie şi mai potrivită a dimineţii, şi să se întoarcă apoi toţi împreună.

Fabrica se afla cam la o milă de casa lui Gerard, care de fapt aparţinea domnului Trafford şi fusese construită de el. Era fiul mai tânăr al unei familii care de secole se aşezase la ţară, dar care, nemulţumit cu falsa consideraţie cu care societatea îi consolează pentru sărăcia lor pe membrii mai tineri ai unei familii de moşieri, profitase de câteva ocazii ce-i fuseseră oferite şi îşi dedicase energia noilor surse de bogăţie necunoscute strămoşilor săi. Ope? raţiile sale fuseseră la început foarte limitate, la fel cu posibilităţile sale financiare, dar cu un mic capital, deşi beneficiile erau mici, câştigase cel puţin experienţa necesară. Cu sânge nobila în vine şi cu vechi sentimente englezeşti, asimilase, într-o perioadă timpurie a carierei sale, o concepţie corectă a relaţiilor ce trebuie să existe între patron şi muncitor. Simţea că între ei ar trebui să existe alte legături decât doar plata şi primirea unui salariu.

O rudă îndepărtată şi fără copii, care-i făcuse o vizită şi fusese impresionată de energia şi spiritul său întreprinzător, mişcată de vederile sale sociale, îi lăsă moştenire o sumă considerabilă, într-un moment în care se ofereau mari posibilităţi capitalului şi abilităţii industriale. Trafford, care-şi făcuse şcoala în circumstanţe aspre, format în luptă dacă nu chiar în adversitate, era la înălţimea situaţiei, şi nu lăsă să-i scape ocazia. Deveni foarte bogat, şi nu pierdu mult timp spre a pune în practică planurile asupra cărora meditase îndelung, când bunele sale intenţii se limitau doar la vise. Pe malurile râului Mowe, unde se născuse, clădi o fabrică, şi fabrica aceasta era acum una dintre minunile regiunii, s-ar putea aproape spune ale ţării. O singură halef acoperind aproape doi acri, adăpostea mai bine de două mii de lucitori. Tavanul, din bolţi întretăiate, luminat de cupole de

ventilaţie, la o înălţime de şase metri, era susţinut de coloane de fontă goale pe dinăuntru, îngăduind astfel apei de pe acoperiş să se scurgă. De obicei, înălţimea încăperilor în care lucrează muncitorii din fabrici nu e mai mare de trei până ia patru metri, şi acestea sunt clădite pe etaje, aşa că efluviile şi căldura încăperilor de jos se ridică în sus, neputându-se găsi o soluţie pentru asigurarea unei ventilaţii. La fabrica Trafford, printr-un procedeu ingenios, oarecum similar celui folosit în Camera Comunelor, ventilaţia se efectua tot de jos în sus, aşa că întreaga clădire avea o temperatură constantă, neinfluenţată de schimbările atmosferice. Avantajele executăţii tuturor operaţiilor într-o singură încăpere sunt foarte mari în ceea ce priveşte sănătatea oamenilor, prevenirea accidentelor periculoase pentru femei şi copii şi reducerea oboselii, căci dispare necesitatea de a urca, a coborî şi a transporta materiale în încăperile de sus. Dar avantajele morale care rezultă dintr-un control mai bun şi o supraveghere generală a operaţiunilor nu sunt mai puţin importante copilul lucrează sub ochii părinţilor, părinţii sub cei ai meşteșugarului calificat, iar supraveghetorul sau patronul poate sesiza totul di într-o privire.

Dar chiar când lucrătorii domnului Trafford părăseau fabrica, ei nu erau uitaţi. Fabricantul reflectase foarte adânc asupra influenţei pe care o poate exercita în ceea ce priveşte sănătatea şi bunăstarea muncitorului. Ştia bine că virtuţile domestice depind de existenţa unui cămin familial, şi unul dintre primele sale eforturi fusese să construiască un sat, în care fiecare familie să poată avea o locuinţă comodă. Deşi era principalul proprietar, şi mândru de acest rol, îi încuraja totuşi pe muncitori să-şi cumpere locuinţe. Unii economisiseră destui bani ca să-şi cumpere o casă, şi erau acum mândri de casa lor, de mica lor grădină, trimiţând la societatea de horticultura produsele lor pentru a lua palie la concursurile anuale. Pe fiecare stradă exista un puţ. În spatele fabricii era baia publică. Şcolile se aflau sub oblăduirea vicarului permanent al bisericii, pe care

domnul Trafford, deşi catolic, o ridicase şi o înzestrase. În mijlocul satului, înconjurat de nişte grădini splendide ce impulsionau horticultura întregii comunităţi, se afla casa lui Trafford, care-şi înţelegea prea bine poziţia pentru a nu se retrage cu un exclusivism vulgar clin mijlocul celor ce depindeau cu adevărat de el, dar care recunoştea principiul baroniei feudale, reînviată sub o nouă formă şi adaptată moravurilor mai blânde şi circumstanţelor mal ingenioase ale vremurilor.

Şi care era influenţă unui astfel de patron şi a unui atare sistem asupra moralului şi purtării personalului? Mare şi infinit de binefăcător. Legătura dintre muncitor şi locul său de muncă, fie el agricol sau industrial, este ea însăşi un mare avantaj. Vecinătatea patronului aduce cu sine curăţenie şi ordine, pentru că permite supravegherea şi încurajarea. În colonia lui Trafford crima era un lucru absolut necunoscut, şi infracţiunile foarte rare. Nu exista în tot satul un singur om cu o proastă reputaţie. Bărbaţii erau bine îmbrăcaţi, femeile aveau obrajii rumeni. Beţia era necunoscută, iar condiţia morală a sexului slab era ridicată în concordanţă cu atmosfera generală.

Vastele contururi ale întinsei fabrici, acoperişurile şi grădinile satului, coşurile în stilul Tudor ale casei Trafford, clopotniţa bisericii gotice, cu râul scânteietor şi fundalul de pădure – răsăriră toate dintr-odată în faţa ochilor lui Egremont. Ajunseseră pe cocheta uliţă a satului, înainte ca el să-şi dea seama unde erau. O ceată de copii frumoşi săriră dintr-una din case, alergând către Sybil şi strigând „regina, regina”, unul agăţându-i-se de rochie, altul apucând-o de braţ, iar un al treilea, prea mic pentru a lupta, ţuguindu-şi buzele spre a fi sărutat.

— Supuşii mei, zise Sybil râzând şi cuprinzându-i în braţe; apoi le dădu drumul să alerge ca să vestească şi altora sosirea reginei lor.

Sosiră alţii, mititei şi frumoşi. Pe măsură ce Sybil şi Egremont înaintau pe stradă, copilaşii, prea fragezi pentru muncă, păreau să ţâşnească din fiecare casă ca să salute

pe „regina” lor. Vizitele ei fuseseră foarte rare în ultima vreme, dar nu erau niciodată uitate. Ele formau epoci în analele copiilor din sat, dintre care unii cunoşteau numai din auzite epoca în care Sybil Gerard trăia în casa mare şi trecea zilnic, ca o arătare, printre casele Jor, zâmbind şi primind zâmbete, binecuvântând şi binecuvântată.

— Şi aici, îi spuse ea lui Egremont, trebuie să-ţi zic la revedere. Acest băieţaş, şi atinse blând capul unui puşti care n-o slăbise nicio clipă, mândru de poziţia sa şi ţinându-se strâns cu toată puterea de mâna ei, acest băieţaş îţi va fi călăuză. Nu-s nicio sută de metri. Acum} Pierce, trebuie să-l duci pe domnul Franklin la fabrică şi să întrebi de domnul Gerard.

Şi cu vorbele astea pomi pe drumul ei.

Nu trecură cinci minute de la despărţirea lor, când huruitul unor roţi atinse urechea lui Egremont; privind îndărăt, zări o foarte pretenţioasă cavalcadă apropiindu-se rapid; doamne şi cavaleri călări, un echipaj strălucitor, poştalion cu patru cai, cu o droaie de lachei călări. Egremont se dădu la o parte. Călăreţii şi amazoanele îl depăşiră jucându-şi vesel caii; mândră, trecu eleganta trăsură; lacheii obraznici săltau în şa prin faţa sa. Atât stăpânii, cât şi stăpânele nu-i erau necunoscuţi; desluşi cu oarecare consternare livreaua şi blazonul lordului de Mowbray, şi prinse în treacăt ţinuta rece şi mândră a lui lady Joan, precum şi faţa animată a lui lady Maud, amândouă călare, înconjurate de cavaleri cu priviri pline de admiraţie.

Egremont se bucură că n-a fost recunoscut şi, concediindu-l pe băieţaşul care-i era călăuză, în loc să continue drumul către fabrică o luă în direcţia opusă, făcând o vizită bisericii.

Soţia lui Trafford o îmbrăţişă pe Sybil, şi apoi o mai îmbrăţişă o dată. Părea tot atât de fericită ca şi copiii satului, că bucuria casei ei, ca şi a atâtor altora, se întorsese, chiar dacă numai pentru câteva ore. Soţul ei, zise ea, tocmai plecase, fiind obligat să meargă la fabrică

spre a primi un mare şi distins grup de vizitatori aşteptat în dimineaţa aceea, după ce-i scriseseră cu câteva zile mai înainte cerând permisiunea de a-i vizita instalaţiile.

— Îi aşteptăm după aceea la prânz aici, spuse doamna Trafford, o femeie foarte rafinată, dar neobişnuită cu „lumea bună”, şi căreia îi era cam frică de ceremonia aşteptată. O, te rog, Sybil, rămâi cu mine să-i primeşti.

Această sugestie o alarmă atât de mult pe Sybil, încât se ridică şi plecă îndată ce lucrul fu posibil, spunând că are câteva vizite de făcut în sat, şi promiţând că se va întoarce când doamna Trafford va fi mai puţin ocupată.

Trecu o oră, şi se auzi sunând tare la uşa de intrare; marele şi distinsul grup sosise. Doamna Trafford se pregăti de întrevedere, arătând totuşi cam speriată când se deschiseră uşile şi soţul ei introduse şi îi prezentă pe lordul şi lady de Mowbray, pe fiicele lor, pe lady Firebrace, pe domnul Jermyn care mai întârziase puţin la castel, precum şi pe domnul Alfred Mountchesney şi pe lordul Milford, care erau doar oaspeţi în trecere în drumul lor spre Scoţia, dar vânând moştenitoare interesante pe parcurs.

Lordul de Mowbray fu generos cu laudele şi complimentele extravagante. Avea o predispoziţie să fie prea politicos originea sa ieşea astfel din când în când la suprafaţă. Acum era din plin chelnerul de cafenea. Lăudă toate: maşinile, pe muncitori, bumbăcifl prelucrat şi bumbacul brut, până şi fumul. Dar doamna Trafford nu dorea ca fumul să fie apărat, şi atunci lordul abandonă fumul, dar numai spre a-i face plăcere. Cât despre lady de Mowbray, ea era ca de obicei curtenitoare şi condescendentă, cu un fel de zâmbet încremenit pe faţa acvilină, jumătate de plăcerea, jumătate de surprinderea de a fi în mijlocul lumii bizare în centrul căreia se afla. Lady Joan era trufaşă şi ştiinţifică, aprobând multe, dar mai ales sistemul de ventilaţie, despre care puse mai multe întrebări, lăsând-o perplexă pe doamna Trafford, cere se înroşi uşor privind la soţul ei spre a-i cere ajutor. Dar

domnul Trafford era ocupat cu lady Maud, plină d «entuziasm, interesându-se de toate cu înflăcărarea simpatiei, identificându-se cu sistemul industrial, aproape tot atât cât o făcuse cu cruciadele, şi declarându-se dornică să dea lecţii la şcolile de canto, să fondeze grădini publice, unde fântânile să curgă şi să scânteieze pentru popor.

— Găsesc că instalaţiile sunt minunate, rosti lordul Milford, gustând dintr-o prăjitură. Şi într-adevăr, doamnă Trafford, totul aici este absolut fermecător, dar ce-am admirat cel mai mult este o tânără fată pe care-am întâlnit-o – cea mai frumoasă pe care am văzut-o vreodată.

% – Cu cel mai frumos câine, adăugă domnul Mountchesney.

— O, trebuie să fi fost Sybil, exclamă doamna Trafford.

— Şi cine-i Sybil? întrebă lady Maud. Acesta-i unul dintre numele din familia noastră. Am găsit-o toţi foarte frumoasă.

— E un copil al casei, răspunse doamna Trafford, sau mai curând era, pentru că, regret să spun, dar ne-a părăsit de mult.

— E cumva călugăriţă? întrebă lordul Milford. Pentru că îmbrăcămintea ei avea un aer mănăstiresc.

— A părăsit tocmai mănăstirea dumneavoastră de la Mowbray, zise domnul Trafford, adresând răspunsul său lui lady Maud; şi a făcut-o oarecum împotriva voinţei ei. Ea ţine la îmbrăcămintea cu care-a fost obişnuită acolo.

— Şi acum stă cu dumneavoastră?

— Nu. Aş fi foarte fericit dac-ar face-o. As putea aproape să spun că a fost crescută sub acoperişul acesta. Acum stă cu tatăl ei.

— Şi cine-i atât de norocos încât să-i fie tată? întrebă domnul Mountchesney.

— Tatăl ei este supraveghetorul fabricii mele, acela care ne-a întovărăşit prin ea azi dimineaţă.

— Cum, omul acela chipeş pe care l-am admirat atât

de mult, cu un aspect atât de aristocratic? întrebă lady Maud, Tată, se adresă ea lordului de Mowbray, supraveghetorul fabricii domnului Trafford, despre care vorbim, acel bărbat cu aspect aristocratic pe care ţi l-am arătat, e tatăl frumoasei fete.

— Părea o persoană foarte inteligentă, zise lordul de Mowbray, cu faţa numai zâmbet

— Da, reveni domnul Trafford, are multe cal; lăţi şi o mare integritate. I-aş încredinţa orice şi oricât. Singura mea dorinţă, adăugă el cu un\îmbet şi pe un ton mai jos către lady de Mowbray, singura mea dorinţă ar fi să nu fie atât de pasionat de politică.

— E foarte violent? întrebă ea cu o voce dulceagă.

— Prea violent, şi cu nişte idei nebuneşti; răspunse el.

— Şi totuşi, presupun că trebuie să aibă o situaţie foarte bună, reveni lordul Milford.

— Trebuie să spun, pentru el, că nu egoismul îl face nemulţumit, zise domnul Trafford. El deplânge starea poporului.

— Dacă ar fi să judecăm condiţiile poporului după ce vedem aici, zise lordul de Mowbray, nu prea ar fi de ce să te plângi. Dar mă tem că aceasta nu este o situaţie chiar atât de obişnuită pe care am dori-o! Trebuie să fi cheltuit foarte mult, aici, domnule Trafford.

În ceea ce mă priveşte, răspunse acesta, am considerat întotdeauna că nu există nimic atât de costisitor ca o populaţie decăzută. Sper că veţi înţelege că aveam alte obiective în vedere decât un profit pecuniar, în ceoci ce am făcut aici. Se spune că toţi avem micile noastre manii şi ale mele au fost să ameliorez starea lucrătorilor mei, să văd în ce măsură locuinţe bune, şcoli bune, salarii drepte plătite într-un mod cinstit şi încurajarea activităţilor civilizatoare le-ar ameliora caracterul. Aş găsi o amplă recompensă în aspectul moral şi în fericirea materială a acestei Comunităţi, dar privind-o într-adevăr numai din punct de vedere pecuniar, investiţia de capital a fost una

dintre cele mai profitabile pe care le-am făcut vreodată, şi vă asigur că n-aş schimba, pentru dublul acestei sume, pe salariaţii mei contra adunăturii jalnice ce lucrează în alte fabrici.

— Influenţa atmosferei asupra condiţiilor muncitorului este un subiect care merită să fie cercetat, zise lady Joan către domnul Jermyn, care se înclină aprobator.

— Şi nu vă sperie să aveţi o persoană cu vederi atât de violente ca reprezentant în fruntea aşezământului dumneavoastră? întrebă lady Firebrace pe domnul Trafford, care zâmbi clătinând din cap.

— Care-i numele individului inteligent care ne-a întovărăşit? întrebă lordul de Mowbray.

— Numele lui e Gerard, răspunse domnul Trafford.

— Cred că-i un nume răspândit prin părţile astea, comentă lordul de Mowbray, părând cam nedumerit.

— Nu prea, replică domnul Trafford. E un nume vechi, şi neamul’s – a răspândit, dar toţi Gerarzii pretind că au o origine comună, şi supraveghetorul meu are sânge nobil în vine, se spune.

— Arată ca şi cum ar avea, interveni lady Maud.

— Toate persoanele cu un nume vechi pretind că au sânge nobil, zise lordul de Mowbray.

Apoi se întoarse spre doamna Trafford, copleşind-o cu complicate fraze de curtenie, lăudând încă o dată totul, mai întâi în genere, apoi în detaliu, fabrica pe care se pare c-o prefera castelului său, casa pe care părea c-o preferă chiar fabricii, şi grădinile de la care anticipa chiar satisfacţii mai mari decât de la casă. Şi astea duseră la exprimarea speranţei că-i va vizita, la rândul său, şi astfel, în sfârşit, prânzul se termină. Doamna Trafford aruncă o privire oaspeţilor ei, urmă un foşnet şi o discretă agitaţie, după care toată lumea urma să treacă în grădina pe care lordul de Mowbray o lăudase atât.

— Eu aş fi de părere s-o căutăm pe frumoasa călugăriţă, zise domnul Mountchesney către lordul

Milford.

— Cred că am să rog pe respectabilul industriaş să mă prezinte ei, răspunse lordul.

Între timp Egremont îl găsise pe Gerard la fabrică.

— Era bine dacă veneai mai devreme, îi spuse Gerard. Ai fi putut face turul cu lume mai aleasă. Am avut un grup elegant de la castel.

— Asta am şi văzut, şi de aceea m-am retraszise Egremont.

— A, nu erau pe placul dumitale, asta era? continuă Gerard cu un zâmbet ironic. Au fost condescendenţi – cel puţin pentru persoane atât de sus-puse. Un conte. Contele de Mowbray – presupun c-a debarcat cu Wilhelm Cuceritorul. Domnului Trafford îi place să arate totul, şi asta-i distrează pe vizitatori, cred, ca orice lucru ce li se pare straniu. Erau nişte tineri domni cu ei, care păreau să mâprea ştie multe despre nimic. M-am gândit că aveam şi eu dreptul să mă distrez puţin, şi trebuie să spun că mi-a plăcut foarte mult unul care privea maşinăria prin monoclu. Era şi un individ foarte nesocotit, care la un moment dat părea că a vrut să apuce volantul cel mare al maşinii, dar i-am dat un brânci care cred că i-a salvat viaţa, deşi s-a uitat cam urât la mine. Era un lord.

— Fiicele sale sunt mari moştenitoare, după cum se vorbeşte la Mowbray, zise Egremont.

— Cred şi eu, răspunse Gerard. Acum un an, acest conte avea încă un fiu – pe atunci fiicele sale nu erau mari moştenitoare. Dar fiul a murit, şi acum e rândul lor. Şi poate că într-o zi are să fie rândul altuia. Dacă vrei să înţelegi şansele şi adversităţile vieţii, nu-i nimic mai edificator ca documentele unei proprietăţi. Când stăpân, când slugă. Cel ce servea la masă acum face pe lordul, şi adesea cei de origine joasă îşi schimbă livreaua de valet pentru coroniţa de baron, pe când sângelui nobil nu i-a rămas nimic altceva decât vise – ei, ce zici, domnule Franklin?

— S-ar părea că cunoşti istoria acestui lord de

Mowbray?

— Păi, un om învaţă foarte multe lucruri la timpul său şi, trăind prin părţile acestea, sunt puţine secrete ale notabilităţilor pe care să nu le cunosc. I s-a mai contestat titlul de proprietate asupra acestor hectare, prietene 1

— Nu mai spune!

— Da; n-am putut să mă împiedic să gândesc la lucrurile acestea astăzi, zise Gerard, când mă întreba cu vocea sa afectată şi trăgea de firul de lână cu blestematele-i de mâini albe, arătându-l soţiei sale, care abia îl atingea cu degetul cel mic; şi nici pe fiicele sale, lady Joan şi lady Maud, nu puteam să le sufăr. Mă întreb dacă Sybil a mea le-a văzut.

Între timp, doamna Trafford trimisese după Sybil. Tânăra înţelesese din mesaj că oaspeţii plecaseră, şi obrajii ei îmbujoraţi dovedeau dorinţa vie cu care răspunsese la chemare. Săltând în mers, cu bucurie-n inimă, ceea ce adăugă şi mai multă lumină strălucirii ei naturale, se pomeni deodată înconjurată, de cum intră în grădină, de lady Maud şi de prietenii ei. Fiica lordului de Mowbray, care nu-şi putea închipui că altceva decât umilinţa era cauza privirii ei speriate, încerca s-o liniştească printr-o volubilitate condescendentă, întorcându-se frecvent către prietenii ei şi lăudând în termeni admirativi dar şi miraţi frumuseţea lui Sybil.

— Şi am profitat de faptul că erai absentă, zise lady Maud pe un ton de ingenuitate admirabilă, ca să aflăm totul despre dumneata. Şi ce păcat că nu te-am cunoscut când erai la mănăstire, pentru că atunci ai fi putut veni mereu pe la castel; aş fi insistat foarte mult. Dar aud totuşi că suntem vecini; trebuie să promiţi că-mi faci o vizită; trebuie neapărat. Nu-i aşa că-i frumoasă? adăugă ea cu gks mai scăzut, dar totuşi destul de distinct, către prieteni. Ştii, cred că se găseşte multă frumuseţe printre oamenii de jos.

Domnul Mountchesney şi lordul Milford turnară câteva complimente insipide, întovărăşite de nişte priviri

elocvente care, credeau ei, nu puteau să nu fie înţelese. Sybil nu pronunţă niciun cuvânt, ci răspunse fiecărui torent de fraze cu câte o reverenţă rezervată.

Netulburată de această atitudine distantă, pe care lady Maud o atribuia numai situaţiei deosebite în care se găsea, necunoaşterii lumii şi stingherelii ei sub această condescendenţa care o copleşea, fiica prietenoasă şi sâcâitoare a lordului de Mowbray porni s-o asigure iarăşi şi iarăşi pe Sybil că neobişnuita ei coborâre din sferele înalte nu era doar o manifestare momentană de politeţe, ci că Sybil se putea bizui într-adevăr pe protecţia şi simpatia ei.

— Trebuie numaidecât să vii să mă vezi, zise lady Maud. N-am să mai fiu fericită până nu-mi vei face o vizită. Unde stai? Am să vin chiar eu să te iau cu trăsura. Hai să fixăm o dată de pe acum. Azi e sâmbătă; ce zici de lunea viitoare?

— Vă mulţumesc, răspunse Sybil, foarte gravă, dar nu-mi părăsesc niciodată casa.

— Ce adorabilă e! exclamă lady Maud, privind în jur spre prietenii ei. Nu-i aşa? Ştiu exact ce simţi! Dar te asigur că n-ai să fii câtuşi de puţin stânjenită. Poate că ţi se va părea puţin cam straniu la început, dar eu voi fi acolo; şi să ştii că te socot ca pe protejata mea.

— Protejată? făcu Sybil. Dar eu stau cu tatăl meu.

— Ce drăguţă! zise lady Maud, privind către lordul Milford. Şi cât e de naivă!

— Şi dumneata eşti păzitoarea acestor frumoase flori? întrebă domnul Mountchesney.

Sybil clătină din cap, adăugând

— Doamna Trafford se mândreşte cu ele.

— Trebuie să vezi florile de la castelul Mowbray, zise lady Maud. Sunt unice, nu-i aşa, lord Milford? Îţi aminteşti c-ai spus acum câteva zile că-s aproape ca ale doamnei Lawrence. Sunt încântată că-ţi plac florile continuă ea, ai să fii atât de plăcut impresionată de ţdowbray… Ah. no cheamă mama! Hai. spune – vii luni?”

— Nu plec niciodată de acasă, zise Sybil. Fac parte dintre oamenii de jos, şi trăiesc numai printre oamenii de jos. Sunt astăzi aici doar pentru câteva ore, ca să aduc, omagiul meu unei binefăcătoare.

— Bine, voi veni eu să te iau, rosti lady Maud, ascunzându-şi surprinderea şi jignirea sub un aer degajat care nu voia să-şi recunoască înfrângerea.

— Aşa am să fac şi eu, zise domnul Mountchesney.

— Aşa am să fac şi eu, şopti lordul Milford, rămânând puţin în urma celorlalţi.

Marele şi distinsul grup dispăruse; echipajul lor scânteietor, caii zburdalnici, feciorii veseli, totul dispăruse. Nu se mai auzea nici huruitul roţilor. Timpul trecea-n zbor; clopotul anunţă că truda săptămânii luase sfârşit. Ultima zi a săptămânii era întotdeauna aproape o sărbătoare la întreprinderea Trafford, şi fiecăruia, bărbat, femeie sau copil, i se plătea salariul în sala mare, înainte de-a părăsi fabrica. Astfel se evitau obiceiurile costisitoare şi dăunătoare care rezultă din plata salariilor în cârciumi. Mai exista un alt mare avantaj pentru muncitorime în acest sistem. Lucrătorii îşi primeau leafa destul de devreme pentru a merge la pieţele cele mai apropiate, spre a-şi face târguielile pentru a doua zi. Era o mare contribuţie la bunăstarea lor, ajutându-i să nu mai facă datorii la negustori. Domnul Trafford socotea că, în afară de suma plătită, cel mai important lucru era metoda de a-i plăti, iar aceia care-şi reamintesc schiţele, nici prea colorate, nici exagerate, pe care le-am dat la începutul acestei cărţi, despre felul foarte diferit în care clasa muncitoare îşi primeşte remuneraţia trudei sale, vor fi probabil de acord cu virtuosul şi raţionalul patron al lui Walter Gerard.

Acesta din urmă, întovărăşit de fiica sa şi de Egremon t, se afla acum pe drumul de întoarcere către casă. Era o după-amiază molcomă de vară; razele blânde mai poleiau încă cu aur scena paşnică; un râu; pajişti verzi pe care păşteau vite; păduri răsunând de cântecul vesel al grangurilor şi al mierlelor, iar în depărtare întinderea

purpurie a terenurilor necultivate, strălucind încă la soare privelişti frumoase şi sunete odihnitoare, după o zi de muncă petrecută între zidurile fabricii, în mijlocul monotonului şi necontenitului zăngănit al fusului şi al războiului de ţesut. Acestea erau sentimentele lui Gerard pe când îşi întindea braţele, inspirând aerul înmiresmat.

— Pentru asta eram făcut, Sybil, exclamă el. Dar n-are a face, copila mea, n-are a face; hai, mai vorbeşte-mi despre nobilii tăi vizitatori.

Egremont găsea plimbarea prea scurtă. Din fericipe, din cauza unduirilor văii, casa nu putea fi văzută decât odată ajuns cam la o sută de metri de ea. Când o văzură, din grădină apăru un om să-i salute, şi Sybil lăsă să-i scape o exclamaţie de plăcere era Morley.

Capitolul IX

Morley îl salută pe Gerard şi pe fiica sa cu mare căldură, şi apoi privi spre Egremont.

— Tovarăşul nostru din ruinele abaţiei Marney, explică Gerard; tu şi cu prietenul nostru Franklin ar trebui să vă cunoaşteţi, Stephen, pentru că amândoi lucraţi în aceeaşi meserie. E ziarist ca şi tine, şi pe moment este vecinul nostru şi al tău.

— Pot să întreb 1» ce ziar scrieţi? se interesă Morley.

Egremont roşi, încurcat, şi apoi răspunse:

— Nu am pretenţii la distinsul titlu de ziarist. Sunt numai reporter şi sunt aici cu nişte însărcinări speciale.

— Hm! făcu Morley şi, luându-l de braţ pe Gerard, plecă într-o parte cu el, lăsând pe Egremont şi pe Sybil să-i urmeze.

— L-am găsit, Walter.

— Ce spui? Pe Hatton!

— Nu, nu, pe fratele lui.

— Şi ce ştie el?

— Destul de puţin, totuşi ceva ştie. Omul nostru trăieşte şi prosperă. Astea-s fapte certe; dar unde e, şi ce e – niciun fel de indicaţie.

— Şi fratele lui nu ne poate ajuta?

— Dimpotrivă; el îmi cerea mie informaţii. Un sălbatic; e mai prejos de cele mai proaste păreri ale noastre despre starea de decădere omenească. Tot ce ştim este că omul nostru există şi că-i merge bine. Am examinat toate scrisorile, dar erau diferite, evident aranjate să inducă omul în eroare. Mi-e teamă că ai să zici că n-am făcut mare lucru; totuşi a fost destul de anevoios, asta pot să ţi-o spun.

— Nu mă-ndoiesc. Sunt sigur, Stephen, c-ai făcut tot ce era omeneşte posibil. Mă bătea gândul c-o să am veşti de la tine astăzi pentru că – ce crezi că s-a întâmplat? Lordul în persoană, cu familia şi suita sa, au venit toţi cu mare alai să viziteze instalaţiile fabricii, şi eu a trebuit să li le arăt. Nu găseşti că-i bizar? Mi-a oferit bani când s-a terminat. Nu ştiu cât, pentru că nu m-am uitat la ei. Deşi poate că erau din propriile mele venituri, ce zici? Dar am arătat către cutia milelor, şi cu mâna-i albă a depus suma acolo.

— E foarte straniu; şi ai fost faţă-n faţă cu el?

— Faţă-n faţă. Dacă mi-ai fi adus veşti despre acele documente, aş fi crezut că-i mâna providenţei care-a intervenit. Dar acum bâjbâim încă-n întuneric.

— Încă-n întuneric, repetă Morley gânditor, dar el trăieşte şi-i merge bine. Trebuie totuşi să apară, Walter.

— Amin! De când ai luat lucrurile în mâinile tale, Stephen, e straniu cât de mult am tânjit după vechea îndeletnicire, deşi l-a ruinat pe tatăl meu, şi poate va face acelaşi lucru şi cu fiul lui!

— Nu ne vom gândi la asta, hotărî Morley. În prezent ne vom gândi la altele. Poţi ghici că sunt cam obosit. Cred că vă voi spune noapte bună; aveţi străini cu voi.

— Nu, nu, omule, nu. Acest Franklin e un băiat destul de bun; cred că are să-ţi placă. Te rog, intră. Sybil se va supăra dacă pleci după o absenţă atât de lungă, şi eu la fel.

Aşa că intrară împreună.

Seara se scurse cu diferite conversaţii, deşi se reveni

adesea la subiectul principal de discuţie de sub acoperişul lui Gerard – situaţia poporului. Ceea ce Morley văzuse în recenta sa călătorie oferi un bog-l material pentru numeroase comentarii.

— Sentimentul familiei este în curs de rapidă dispariţie la clasele muncitoare ale acestei ţări, zise Gerard. Şi nici nu e de mirare, întrutât căminul familial nu mai există.

— Dar există mijloace de a-l reînvia, opină Egremont. Este ceea ce am văzut astăzi. Dă-le oamenilor o locuinţă adevărată, şi vor avea idei afectuoase şi domestice. Dacă toţi oamenii ar acţiona ca domnul Trafford, starea poporului s-ar ameliora.

— Dar toţi oamenii nu acţionează ca domnul Trafford, zise Morley. Asta cere un sacrificiu de sine la care nu poţi să te aştepţi, şi care nu este firesc. Nu influenţa individuală este aceea care poate renova societatea; numai un principiu nou o poate reconstrui. Deplângeţi ideea în dispariţie a căminului familial. Ea n-ar dispărea dacă ar merita să fie reţinută. Principiul familial şi-a îndeplinit scopul. Legea irezistibilă a progresului cere acum ca altul să-şi găsească dezvoltarea. El va veni; îl poţi grăbi, sau îl poţi întârzia, dar nu-l poţi opri. Se va. petrece exact la fel.ca în natura organică. În starea de astăzi a civilizaţiei şi cu mijloacele ştiinţifice de a ferici omenirea ce le avem acum la dispoziţie, noţiunea de cămin familial e depăşită. Căminul este ideea-unei epoci primitive. Căminul înseamnă izolare, de aceea e depăşit. Ceea ce ne trebuie este comunitatea.

— Toate astea-s foarte frumoase, zise Gerard, şi poate că ai dreptate, Stephen, dar mie-mi place să-mi întind picioarele în faţa vetrei mele.

Capitolul X

Timpul trece în zbor măsurat, greu de uitat, în prima perioadă al unei şederi într-un loc nou, printre oameni noi şi noi feluri de a fi. Fiecare personaj, fiecare incident, fiecare sentiment atinge şi aţâţă imaginaţia. Mintea

neobosită observă şi creează în acelaşi timp. Într-adevăr, puţine zicale sunt mai greşite ca aceea care p-tinde că atunci când timpul trece încet, viaţa-i monotonă. Foarte adesea lucrurile se petrec dimpotrivă. Dacă privim îndărăt la acele perioade din viaţa noastră care rămân mai adânc întipărite în memorie, găsim că sunt perioade scurte, pline de acţiune şi senzaţii noi.

Egremont experimentă acest lucru în timpul primelor zile ale noii sale reşedinţe la Mowedale. Prima săpt-nână – o întreagă epocă în existenţa sa – păru un timp infinit; la sfârşitul primei luni începu să deplângă curgerea grăbită a timpului şi aproape să regrete scurtimea, vieţii. Descoperi că ducea o existenţă de perfectă fericire, dar de remarcabilă simplicitate, şi dorea ca ea să nu se termine niciodată, dar îi venea greu să-nţeleagă cum, în primele zile în care-o experimentase, i se păruse atât de stranie; la fel de stranie pe cât era de agreabilă.

Ziua sa, care începea devreme, şi-o petrecea citind cărţi care adesea îi erau împrumutate de Sybil Gerard, sau hoinărind cu ea şi cu Stephen Morley, care dispunea de mult timp liber, până în vreun loc memorabil din vecinătate, ori consacrând-o sportului pe care râul şi undiţa i le ofereau. Seara se ducea în mod invariabil la locuinţa lui Gerard, sub al cărei umil acoperiş găsea farmecul feminin care-l fascina şi o conversaţie ce îi stimula inteligenţa. Gerard era întotdeauna acelaşi om inimos, dintr-o bucată, cu simţiri profunde şi gânduri pline de bun-simţ în subiectele pe care le atingeau; şi cu o anumită măreţie de sentimente şi concepţii ce contrastau cu starea sa socială, dar care îi deveniseră caracteristice. Sybil vorbea puţin, dar nu se despărţea de concepţiile tatălui ei; totuşi, din când în când, tonul bogat al vocii ei transmitea urechii fermecate a lui Egremont câte o convingere adâncă, sinceritatea ei intelectuală fiind tot atât de remarcabilă ca şi armonia aproape îngerească a înfăţişării şi felului ei de a fi. La început Egremont îl văzu foarte mult pe Morley: îi împrumută cărţi şi discută cu el

fără rezervă, şi cu o foarte mare forţă speculativă şi ilustrativă, despre problemele care-l preocupau, şi care erau noi şi foarte interesante pentru tovarăşul său. Dar pe măsuri ce timpul trecea, fie că activitatea lui Morley se dezvoltase, fie că-i cerea mai mult timp, lăsându-i mai puţine ocazii de contacte mondene, Egremont începu să-l vadă mai rar, în afară de ocaziile când se întâlneau în casa lui Gerard, unde putea fi găsit de obicei în cursul săptămânii; hoinărelile lor împreună încetară însă cu desăvârşire.

Când era singur, Egremont medita lung asupra fiicei lui Gerard, dar evitând să ia hotărâri precise şi definitive; visele sale erau încântătoare, dar vagi. Singura-i dorinţă era ca viaţa de acum să continue mereu; nu doreai nicio schimbare* şi până la urmă aproape că se convinsese singur că nu putea interveni nicio schimbare, aşa cum oamenii care se odihnesc sub soarele de vară, printre lucruri strălucitoare şi atrăgătoare, nu pot pricepe cum de s-ar putea schimba vreodată anotimpul, frunzişul îmbietor să se veştejească şi să cadă, apa spumoasă să îngheţe, şi cerul albastru şi senin să devină un spaţiu întunecos, străbătut de furtuni urlătoare.

În această stare de spirit, când primele zile ale lui octombrie trecuseră pe furiş peste el, avu loc un incident care-l trezi la realitate în refugiul său şi-l obligă să-l părăsească imediat.

Egremont încredinţase secretul reşedinţei sale unui servitor devotat, care comunica cu el, la nevoie, sub numele de împrumut de Franklin. În acest fel primi el o scrisoare de la maică-sa, trimisă de la Londra, unde ea sosise pe neaşteptate, îndemnându-l în termenii cei mai insistenţi să vină la ea, fără o clipă de întârziere, având să-i vorbească într-o chestiune de egală importanţă atât pentru el cât şi pentru ea. Un atare apel de la o persoană care fusese întotdeauna bună cu el, şi o prietenă constantă, nu putea fi neglijat nicio clipă. Trecuse şi aşa destul timp de când fusese scrisă, ceea ce Egremont regreta adânc. Se

hotărî deci să plece imediat din Mowedale, şi nu se putea nici măcar consola cu perspectiva unei întoarceri grabnice. Parlanfentul urma să se întrunească în luna următoare, şi în afară de motivul necunoscut pentru care era convocat acum imediat la Londra, îşi dădea bine seama să-l aşteptau multe treburi neplăcute ce nu mai puteau fi amânate. Hotărâse să nu-şd ocupe locul în Cameră decât dacă cheltuielile electorale erau achitate; pierzând orice speranţă că-l va ajuta fratele său şi nevrând să mai apeleze la resursele mamei sale, viitorul său se arăta destul de întunecos. Într-adevăr, numai frecventa şi constanta influenţă a lui Sybil îi alungase din minte jalnica, tristeţe care, neuşurată de vreo fantezie a spiritului, este invariabila însoţitoare a încurcăturilor băneşti.

Şi acum trebuia s-o părăsească! Evenimentul, sau mai bine zis catastrofa, care în niciun caz nu putea fi amânată multă vreme, urma să fie precipitată. Se duse deci până la căsuţa lor – să-şi ia rămas bun de la ea, şi să-i lase câteva cuvinte amabile tatălui ei. Sybil nu era însă acasă. Bătrâna care le îngrijea casa îl informă că era la mănăstire şi că urma să se întoarcă seara. Egremont simţea că îi era imposibil să-şi amâne plecarea. Dar călătorind noaptea, orele pierdutputeau fi recâştigate, aşa că făcu aranjamentele necesare, aşteptând cu emoţie şi nerăbdare ultima seară.

Seara aceea, la fel cu inima sa, nu era senină. Aerul lin, ce întârziase atâta vreme, oaspete văratic sub un cer de toamnă căruia nu-l venea să plece, nu mai era prezent. Un vânt aspru şi rdle, care se intensifica treptat, îţi îngheţa trupul şi-ţi răscolea nervii. Vântul aducea mizerie-n rafalele sale şi deprimare-n filamătul său. Egremont se simţea cumplit de abătut. Peisiful din jurul său, pe care-l privise de atâtea ori cu drăgoste şi bucurie, era acum monoton şi sălbatic; pomii erau Mtunecoşi, apa plumburie şi nemişcată, dealurile din depttrfare osffle şi pustii. Unde era cerul diafan, strălucitor pe vremuri ca fantezia sa înflăcărată; unde boschetele umbroase şi înmiresmate pe

lângă care-i plăcuse să hoinărească şi să viseze, râul de lumină rapidă şi scânteietoare ce curgea şi sclipea ca şi torentul orelor sale fermecate? Toate dispăruseră, odată cu visele sale.

Se opri în faţa casei lui Gerard, reamintindu-şi de seara când privise pentru prima dată grădina scăldată în razele lunii. Ce gânduri smintite şi încântătoare îi treceau atunci prin cap! Dispăruseră, ca şi ora aceea luminoasă. Natura şi norocul se schimbaseră. Cu presimţirea unei neplăceri, aproape aşteptându-se la o nenorocire, deschise uşa casei, şi prima persoană, asupra căreia îi căzură ochii fu Morley

Egremont nu se mai întâlnise cu el de câtăva vreme, şi salutul amical cu care-l întâmpină Egremont în seara aceea contrasta cu răceala, ca să nu spunem înstrăinarea care, spre regretul şi uneori spre mirarea lui, se stabilise treptat între ei. Totuşi niciodată prezenţa lui Morley nu fusese mai puţin dorită decât în seara aceasta. În momentul intrării lui Egremont, el vorbea cu mare animaţie ţinând un ziar în mână, dintr-al cărui conţinut tocmai discuta un paragraf. Auzul lui Egremont prinse numele Mamey, ceea ce-l făcu să pălească şi să ezite o clipă în prag. Privirea nestânjenită cu care-l întâmpinară prietenii săi îl linişti însă şi, după un răstimp, îndrăzni să întrebe care era subiectul conversaţiei. Morley, referindu-se imediat la ziar, zise:

— Iată ce-am citit chiar acum.

„SPORT EXCEPŢIONAL PE DOMENIUL CONTELUI MARNEY. Miercuri într-o mică rezervaţie numită Coarnele, aproape de castelul Marney, ducele de Fitz-Aquitaine, contele Marney, colonelul Rippe şi căpitanul Grouse, trăgând numai timp de patru ore, au împuşcat numărul extraordinar de şapte sute treizeci de căpete de urinat, şi anume trei. sute treizeci şi unu de iepuri, două sut-fiwăzeci şi unu de fazani, treizeci şi patru de potârnichjfigjfteci şi şapte de iepuraşi, iar în ziua următoare vreo cbmKB?! de iepuri, fazani şi alte animale vânate (rănite în AMHSni mai

fost adunate. Din cele patru ore de tragere, djJJR – bri ai grupului, anume contele Marney şi căpitanul-Buse, au fost absenţi timp de o oră la o întrunire agri-g – Kinătate, întrucât nobilul conte, cu obişnuita s-jpMHIB – idescendenţă, a consimţit să distribuie personal diferite premii agricultorilor a căror bună purtare le dădea dreptul la această distincţie/5

— Ce zici de asta, Franklin? întrebă Morley. E vorba de onorabilul nostru prieten de la abaţia Mamey, unde ne-am întâlnit prima oară. Nu cunoşti partea asta a ţării, altfel ai zâmbi la „amabila condescendenţă" a celui mai ticălos proprietar agricol din Anglia; şi care, s-ar părea, a fost ocupat în modul următor după această „hărţuială44 cum îi zic ei… şi Morley, întorcând ziarul, citi alt paragraf

„La şedinţa de judecată ţinută în hanul Zmeul Verde, Marney. vineri, octombrie… 1837.

Magistraţi prezenţi contele Marney, reverendul Felix Flimsey şi căpitanul Grouse.

Ancheta împotriva lui Thomas Hind pentru delict de braconaj în urmărirea vânatului. În pădurea Blackwood, proprietatea lui sir Vavasour Firebrace, baronet. Cazul a fost clar dovedit, mai multe laţuri fiind găsite în buzunarul acuzatului. Inculpatul a fost condamnat la întreaga amendă de patruzeci de şilingi şi cheltuieli de judecată de douăzeci şi şapte de şilingi, tribunalul fiind de părere că nu există nicio scuză pentru Hind, el fiind ocupat permanent ca muncitor agricol şi câştigând şapte şilingi pe săptămână. Acuzatul isefiind în stare să plătească amenda, a fost trimis două luni la închisoarea Mahram".

— Ce păcat, zise Morley, că Robert Hind, în loc să prindă un iepure în laţ, n-a avut norocul să găsească pe unul din cei răniţi ce se târau pe câmp, a doua zi după vânătoare. Ar fi fost desigur mai bine pentru el, şi dacă are nevastă şi familie, mai bine pentru comună.

— O, făcu Gerard, nu mă îndoiesc că vânatul a fost adunat tot de negustorul de păsări care deţine contractul; nici măcar normanzii nu-şi vindeau vânatul.

— Întrebarea este dacă e preferabil să fii barbar decât meschin. Asta-i întrebarea care se pune şi pentru aristocraţia adevărată, şi pentru cea pseudonormandă a Angliei, spuse Morley. Într-un loc unde am fost de curând, există un negustor pe strada Bishopgate, care-a fost făcut de curând baron, fără niciun motiv plauzibil sau servicii publice. Bigod şi Bohun n-ar fi aplicat niciodată aceste legi forestiere cu atâta severitate ca negustorul acesta de bumbac şi indigo.

— E o problemă greu de rezolvat – această chestiune a legilor vânătorii, zise Egremont. Cum să curmi răul? Ai vrea să suprimi delictul de braconaj? Şi dacă-i aşa, cum aperi proprietatea?

— E totuşi un lucru foarte simplu, răspunse Morley. Proprietarii rurali trebuie să înţeleagă, în sfârşit, că nu pot avea şi beneficiile unei ferme, şi plăcerii vânătorii.

Sybil intră în clipa aceea. La vederea ei, ideea că erau pe punctul de a se despărţi îl copleşi dintr-odată pe Egremont. Supremaţia ei asupra spiritului său îi apăru acum limpede, şi numai prezenţa celorlalţi îl împiedică să-i mărturisească deplina sa subjugare. Mâna îi tremură când i-o atinse pe-a ei, şi privirea-i iscoditoare, dar emoţionată, ar fi vrut să-i pătrundă sufletul senin. Gerard şi Moriey, retraşi oarecum la 6 parte, îşi continuau conversaţia, în timp ce Egremont, aplecat către Sybil, încerca să-şi adune tot curajul ca să-i exprime tristeţea pe care i-o pricinuia despărţirea. Dar era în zadar. Poate că de-ar fi fost singur, ar fi putut să-i spună un rămas bun pasionat, dar deveni stângaci, iar purtarea îi era totodată tandră şi neobişnuită. Punea şi repeta întrebări care-şi primiseră o dată răspunsul. Gândurile îi rătăceau departe de conversaţia lor, dar nu de persoana cu care se presupunea că stă de vorbă. O dată ochii li – se întâlniră, şi Sybil observă că ai lui erau înlăcrămaţi. O dată el se uită în jur şi prinse privirea lui Morley, care şi-o mască imediat, dar care nu era uşor de uitat.

Scurt timp după aceasta, şi mai timpuriu decât de

obicei, Morley se ridică şi le dori noapte-bună. îi întinse mâna lui Egremont şi-i spuse la revedere într-un fel cam abrupt. Harold, care părea pe jumătate adormit, sări deodată de lângă Sybil, lătrând agitat. Harold nu era niciodată foarte prietenos cu Morley, care încerca a curii zadarnic să-l calmeze. Câinele îl privea furios şi continua să latre, dar în clipa în care Morley dispăru, Harold îşi reluă aerul. obişnuit de amabilitate mândră al unui câine de rasă, şi îşi vârî botul în mâna lui Egremont, care-l mângâie cu afecţiune.

Plecarea lui Morley era o mare uşurare pentru Egremont, deşi sarcina pe care-o avea în faţă cerea încă un efort dureros. Se ridică şi o vreme se plimbă prin încăpere, începând o frază pe care n-o termina, se apropie de cămin şi se sprijini de el, şi abia atunci, în fine, întinzând mâna către Gerard, exclamă cu o voce tremurândă

— Bunii mei prieteni, trebuie să plec din Mowedale

— Îmi pare foarte rău, zise Gerard. Şi când asta?

— Chiar acum, răspunse Egremont.

— Chiar acum! exclamă Sybil.

— Da; chiar în clipa aceasta. Sunt chemat de urgenţă. Ar fi trebuit să plec de azi dimineaţă. Am venit atunci să-mi iau rămas bun, adăugă privind către Sybil, şi să vă spun cât de adânc vă sunt îndatorat pentru toată bunătatea dumneavoastră – cu câtă dragoste îmi voi aminti de aceste zile fericite – cele mai fericite pe care le-am cunoscut vreodată, şi zidind aceasta vocea îi tremură. Am venit de asemenea spre a lăsa un mesaj amical pentru dumneata – prietenul meu, o speranţă că ne vom putea reîntâlni curând dar fiicajd urni tale era absentă, iar eu nu puteam pleca din Mowedale fără a vă vedea. Aşa că voi călători la noapte.

— Păi, pierdem un vecin foarte plăcut, rosti Gerard. Ne vei lipsi neîndoielnic, ce zici, Sybil?

Dar Sybil întoarse capul; se aplecase, pălind că-l mângâie pe Harold, şi tăcea.

Cât de mult ar fi dorit Egremont să propună, sau să i se propună, un schimb de scrisori; să-şi fi oferit serviciile când ar fi îngăduit ocazia; să fi spus sau propus multe lucruri care-ar fi putut alimenta mai departe cunoştinţa lor, sau prietenia lor, dar stânjenit de incognito-ul său şi de toate minciunile legate de acesta nu putea face nimic altceva decât să-şi exprime cu cât mai multă afecţiune regretul de a se despărţi, şi să vorbească vag, şi aproape misterios, despre revederea lor care va avea loc curând. Întinse din nou mâna spre Gerard, care o strânse cu toată inima, şi apropiindu-se apoi de Sybil îi spuse

— Mi-ai arătat atâta amabilitate – pe care o preţuiesc, adăugă mai încet, mai presus de orice. Ai binevoi oare să laşi acest volum să se odihnească pe masa dumitale? şi-i oferi lui Sybil o ediţie din Thomas a Kempis, ilustrată cu câteva capodopere. Pe prima pagină sta scris „Pentru Sybil, de la un prieten credincios”.

— O primesc, zise Sybil, cam palidă şi cu vocea tremurândă, în amintirea unui prieten.

Şi îi întinse mâna lui Egremqnt, care o reţinu o clipă; şi apoi, aplecându-se foarte mult, o duse la buze. Când, cu inima adânc tulburată, trecu în grabă pragul casei, i se păru că ceva îl trage înapoi. Întorcând capul, văzu că dulăul îl apucase de haină şi-l privea cu o expresie de afectuoasa mustrare, parcă rugându-l să nu plece. Egremont se aplecă, îl mângâie pe Harold, şi îşi trase haina din dinţii săi.

Când părăsi în fine casă, tot ţinutul din jurul său era învăluit într-o ceaţă alburie deasă, aşa că de n-ar fi fost nişte imense umbre negre, pe care le identifică drept vârfurile copacilor, i-ar fi fost foarte greu să ştie unde era pământul şi unde cerul; dar ceaţa, devenind tot mai deasă pe măsură ce înainta, până şi aceste înşelătoare puncte de reper cameninţau să dispară. Trebuia să meargă până la Mowbray, spre a prinde un tren de noapte către Londra. Fiecare minut era important, dar bezna neaşteptată şi crescândă îi făcea înaintarea înceată, ba chiar periculoasă.

Apropierea râului dădea importanţă fiecărui pas al său. După socotelile sale trebuia să fi ajuns cam în dreptul fostei sale locuinţe şi, cu tot curajul nepăsător al tinereţii şi regretul de a renunţa la un proiect, un lucru greu de suportat la vârsta sa, tocmai medita asupra soluţiei de a nu mai ajunge la Mowbray în acea noapte şi a se adăposti pentru moment în trecută să reşedinţă.

Se opri o clipă, cum se mai oprise de câteva ori înainte, spre a se orienta, mai curând decât pentru a observa situaţia. Ceaţa era atât de deasă, încât nu-şi putea vedea propria mână întinsă, şi nu pentru prima oară i se păru că cineva, sau ceva, îi dădea târcoale în drumul său.

— Cine-i acolo? strigă Egremont, dar nimeni nu-i răspunse.

Se mişcă puţin înainte, dar foarte încet, Era sigur acum că urechea sa prinsese un pas apropiat. Repetă întrebarea cu vocea mai tare, dar nu obţinu niciun răspuns.

Se opri din nou. Deodată fu înşfăcat; o strânsoare ca un cleşte de fier îi apucă beregata, o mână de oţel îi pironi braţul. Un brânci neaşteptat îl repezi înainte. Clipocitul apei îi dovedea că era pe malul abrupt al râului care, de la un grup de stânci la suprafaţa apei, forma aci cascade. Disperat, Egremont se zbătea cu putere, ca un animal aflat în ghearele unei fiare de pradă. Picioarele i se înfipseră în pământ, ca şi cum ar fi fost ţintuite acolo de vreo putere magică, iar cu braţul liber căuta să-şi înfrunte inamicul misterios şi nevăzut.

În clipa aceea auzi lătratul puternic al unui câine.

— Harold, strigă el.

Dulăul, invizibil, se repezi apucându-l pe atacatorul său. Impulsul dat de el fu atât de puternic, încât Egremont se clătină şi căzu, dar eliberat de obscurul său duşman. Se simţea buimac şi vlăguit, şi mai trecură câteva momente înainte de a-şi reveni complet. Vântul se schimbase brusc; o puternică rafală împrăştiase în parte ceaţa. Conturul peisajului era vizibil pe alocuri. Chiar sub el erau jascadele

viului Mowe, asupra cărora o lună palidă arunca o lumină slabă şi tremurândă. Egremont se afla culcat pe malul abrupt al apei, iar Harold, suflând din greu, sta aplecat asupra lui, privindu-l în faţă, şi din când în când lingându-l cu limba aceea care, deşi nedăruită cu posibilitatea de a vorbi, se exprimare totuşi atât de oportun în clipa primejdiei.

CARTEA IV

Capitolul I

— Cobori către Cameră, Egerton? întrebă domnul Berners la Brooks, pe confratele său deputat, pe la ora patru după-amiază, în primele zile ale primăverii anului 1839.

— Îndată ce pecetluiesc această scrisoare. Dacă vrei, vom merge împreună până acolo; şi peste câteva minute părăsiră într-adevăr clubul.

— Colegii noştri sunt cam speriaţi de legea asta despre Jamaica, zise domnul Egerton, vorbind încet de parcă-i era teamă să-l audă vreun trecător. Nu spune nimănui, dar mi-e teamă că ceva nu-i în regulă.

— Pe dracu'! Ce vrei să spui?

— Se spune că radicalii or să ne răstoarne.

— Vorbe, numai vorbe. Au ameninţat cu aşa ceva de nu ştiu câte ori; vânt, domnule, se va termina în vânt.

— Sper să fie astfel, dar ştiu, foarte confidenţial, că lordul John spunea ceva despre aceasta chiar ieri.

— Se poate. Cred că colegii noştri sunt sătui până peste cap de toate, şi ar profita de orice pretext ca să dea guvernul peste cap. Dar nu trebuie să-l avem pe Peel în guvern; nimic n-ar puţea împiedică atunci dizolvarea.

— Oamenii lor spun peste tot că Peel ne-ar dizolva dacă ar lua guvernul.

— Fii sigur de asta!

— Se spune că s-a săturat de dizolvări.

— Păi, la urma urmei, nu i-au făcut pagubă mare. Cea din '34 a fost chiar o lovitură.

— Oricine ar dizolva parlamentul, zise domnul

Egerton, nu cred că va mai exista majoritate, într-un sens sau altul, în timpul nostru.

— Am văzut şi lucruri mai stranii, zise domnul Berners.

— Ei nu s-ar gândi niciodată să răstoarne guvernul fără să-şi înnobileze oamenii lor, opină domnul Egerton.

— Regina nu pare prea încântată să facă noi lorzi – şi când partidele sunt în starea actuală de egalitate, suveranul nu mai e doar o figură decorativă.

— Se spune că Maiestatea Sa este* mai impresionată de mişcarea cartiştilor decât de orice altceva, zise domnul Egerton.

— Sunt într-adevăr cam ciudaţi, dar în ceea ce mă priveşte pe mine, nu am nicio teamă serioasă de revoluţie.

— Nu, dacă-i vorba de o răbufnire, dar o rezistenţă pasivă revoluţionară e cu totul altceva. Când vedem o Convenţie, o adunare în toată regula strânsă la Londra şi ţinând şedinţe zilnic în Palace Yard, şi o tendinţă generală în toată ţara de abţinere de la consumul de articole care implică o taxă, nu pot să nu cred că treburile sunt mai serioase decât ţi le închipui. Ştiu că toţi cei din guvern sunt în stare de alarmă.

— Iată-i tocmai pe cei pe care-i căutăm, exclamă lordul Fitz-Heron, sprijinit pe braţul lordului Milford, pe care-l întâlniră Egerton şi Berners pe Pall Mall.

— Ne trebuie doi ca să ne anulăm voturile *, zise lordul Milford. Vreţi voi doi să fiţi aceia?

— Trebuie să mă duc acum la Cameră, se scuză domnul Egerton, dar sunt de acord să o fac de la şapte şi jumătate până la unsprezece, dacă vrei.

— M-am combinat adineauri cu Ormsby la White, zise domnul Berners, nu-i nicio jumătate de oră de-atunci. Cinăm împreună la Eksdale, şi aşa s-au aranjat lucrurile. Aveţi cumva veşti proaspete astăzi?

— Nimic în afară de faptul că se vorbeşte că Alfred Mountchesney se va însura-cu Lady Joan Fitz-Warene, îi informă lordul Milford.

— S-a vorbit de atâţia, zise domnul Egerton.

— E întotdeauna la fel cu marile moştenitoare, z>se tovarăşul său. Nu se mărită niciodată. Nu pot suporta ideea

1 Ca să nu se mai deranjeze până la parlament, doi membri ai unor partide adverse îşi anulau reciproc voturile. să-şi împartă banii cu altul. Pariez că lady Joan va deveni un alt specimen de Cresus.

— Bine, înscrie perechea noastră de voturi nule, Egerton, încheie lordul Fitz-Heron. Nu cumva cinezi la „Sidonia”?

— Îmi pare rău, dar nu! Veţi avea cele mai alese bucate şi oaspeţii cei mai aleşi. Iau masa cu bătrânul Malton; poate numai în doi; vom avea ciorbă scoţiană şi eu o să-i spun ultimele noutăţi.

— Nu-i nimic mai merituos decât să fii un nepot îndatoritor, mai ales când unchiul e holtei şi are un venit de douăzeci de mii anual, zise lordul Milford. La revedere. Presupun că nu se va trece la vot astă-seară.

— Nicio probabfffitate.

Egerton şi Berners mai merseră o bucată de drum. Când ajunseră lângă Globul de Aur, o doamnă care părăsea prăvălia era tocmai pe punctul de a se urca în trăsură. Recunoscându-i, ea se opri; era lady Firebrace.

— Ah! Domnul Berners, ce mai faceţi? Sunteţi chiar persoana pe care doream s-o văd. Ce face lady Augusta, domnule Egerton? Nu aveţi idee, domnule Berners, cât m-am luptat pentru dumneavoastră!

— Adevărat, lady Firebrace? zise domnul Berners, cam stingherit, pentru că şi el, ca probabil cei mai mulţi dintre noi, avea o aversiune specială împotriva faptului de a fi luat la sigur. Sunteţi prea bună.

— O, mie nu-mi pasă de opiniile politice ale cuiva, exclamă lady Firebrace cu un aer de afectuoasă devoţiune. Aş fi într-adevăr foarte fericită să vă văd printre noi. Ştiţi că tatăl dumneavoastră era cu noi. Dar când cineva e prieten cu mine, n-am să-l aud niciodată atacat în lipsă,

fără a mă lupta pentru el, şi de aceea am luptat pentru dumneavoastră în seara trecută.

— Spuneţi-mi, vă rog, unde se întâmpla asta?

— Lady Crumbleford…

— Dă-o-ncolo de lady Crumbleford! făcu domnul Berners, indignat dar mai liniştit.

— Nu, nu, lady Crumbleford i-a spus lui lady Alicia Severn.

— Da, da, mormăi Berners, puţin cam palid, căci fusese atins.

— Dar nu pot să mai stau, continuă lady Firebrace. Trebuie să fiu la lady St. Julians, exact la patru şi un sfert, şi se urcă repede în trăsura ei.

— Aş preferii să întâlnesc orice altă femeie din Londra, mai curând decât pe lady Firebrace, zise domnul Berners. Mă indispune pe tot restul zilei. Ea încearcă să mă convingă că lumea întreagă nu se ocupă de nimic altceva decât să mă ocărască sau să mă batjocorească în spatele meu.

— Ăsta-i felul ei, făcu Egerton. Îşi dovedeşte zelul arătându-ţi cât eşti de odios. Are mult succes cu oameni slabi de înger. Îngroziţi de lipsa lor de popularitate. se refugiază chiar lângă persoana care-i asigură de aversiunea de care au parte, pretinzând totodată a fi singura convinsă că li se face o nedreptate, O duce de nas pe biata bătrână lady Gramshawe, care-şi dă seama că lady Firebrace îi face viaţa un iad, dar crede că dacă ar rupe relaţiile cu călăul ei, şi-ar pierde singura prietenă.

— Iată un om care-i mai schimbat decât oricare altul din generaţia noastră.

— Nu în ceea ce priveşte aspectul; tocmai seara trecută mă gândeam că arată mai bine ca oricând.

— O nu, nu în felul cum arată, dar în modul său de viaţă. Am fost la Oxford cu el, şi am intrat în viaţă cam în acelaşi timp. Eram puţin înaintea lui. Şi acum nu-l mai vede nimeni, afară doar la parlament. Nu mai merge nicăieri şi mi se spune că-i un mare cititor.

— Crezi că se pregăteşte pentru un post politic?

— Nu se scoate deloc în evidenţă.

— E prezent totuşi; şi fratele lui va fi totdeauna în stare să obţină orice pentru el, zise Egerton.

— O, el şi cu Marney nu-şi vorbesc; se urăsc.

— Pe dracu'! Totuşi mai e maică-sa; cu căsătoria ei, şi cu domeniul Deloraine, va fi cea mai mare doamnă a lor.

— E singura femeie bine pe care-o are partidul Tory; cred că celelalte fac mai mult rău decât bine, de la lady St. Julians până la prietena dumitale, lady Firebrace. Tare aş dori ca lady Deloraine să fie cu noi. Ea îi ţine foarte bine pe oamenii lor laolaltă; îşi face casa plăcută; felul ei de-a fi este perfect natural şi totuşi rafinat.

— Lady Mina Blake e de părere că, departe de a dori un post, inima lui Egremont e foarte departe de partidul său, şi că de n-ar fi marchiza…

— L-am putea câştiga, ce zici?

— Asta nu ştiu, dar se spune că are cârlig la popor.

— Cum, buletin de vot şi sufragiu familial?

— Nu asta; cred că-i ceva cu totul diferit. Nu ştiu exact ce e, dar înţeleg că-i cam excentric.

— Păi, asta n-are să meargă cu Peel. Lui nu-i plac excentricii. Înţelegi, Egerton?

În clipa aceea, domnul Egerton şi amicul său erau pe punctul de a traversa de la Charing Cross spre Trafalgar Square. Remarcară trăsura lui lady St. Julians şi a marchizei Deloraine, trase una lângă alta în mijlocul străzii, şi pe cele două eminente femei politice în conversaţie aprinsă. Egerton şi Berners salutară zâmbind, fără a putea auzi vorbele scurte, dar nu lipsite de interes, care totuşi ne-au parvenit nouă.

— Le dau unsprezece, zise lady St. Julians.

— Bine. Charles declară că sir Thomas spune la fel, şi el are de obicei dreptate, dar asta nu-i părerea personală a lui Charles, opină lady Deloraine.

— Ştiu că sir Thomas le dă unsprezece, insistă lady St. Julians, şi asta ar fi destul pentru mine. Să zicem

unsprezece. Dar am aici o listă, şi cu aceasta ridică puţin sprâncenele cu un aer picant privind-o pe lady Deloraine, care dovedeşte că nu pot avea mai mult de nouă, dar asta în cel mai mare secret, deşi între noi nu pot exista secrete. E lista domnului Tadpole. Nimeni n-a văzut-o în afară de mine, nici chiar sir Robert. Lordul Grubminster a avut un atac; ei ascund acest lucru, dar domnul Tadpole l-a descoperit. Voiau să-l combine pentru anularea votului cu colonelul Fantomme, care cred ei că-i pe moarte. Dar domnul Tadpole are un hipnotizator care a făcut minuni pentru el, şi care a garantat că-l va aduce la vot. Ei, şi asta înseamnă o diferenţă de un vot

— Şi apoi sir Henry Churton…

— Ah, o ştiai, exclamă lady St. Julians, arătând cam vexată. Dar el votează cu noi.

Lady Deloraine clătină din cap.

— Cred, zise ea, că ştiu de unde vine acest zvon. Mare greşeală. E rău dispus. A fost aşa întreaga sesiune, şi a fost la lady Alice Fermyne, unde a spus tot felul de lu' – cruri. Toate acestea-s adevărate. Dar i-a spus lui Charles azi dimineaţă, într-un comitet, că va vota cu guvernul

— Ce om stupid! se indignă lajiy St. Julians. Nu l-am putut suferi niciodată. Şi i-am trimis nevestei lui, o femeie atât de vulgară, lălâie şi holbată, o invitaţie pentru miercurea viitoare! Ei, sper că lucrurile vor ajunge în curând la o criză, pentru că nu cred bă mai pot suporta multă vreme viaţa asta de sacrificiu permanent, adăugă lady St. Julians, puţin ieşită din fire, atât pentru că pierduse un vot, cât şi pentru că o găsise pe prietena şi rivala ei mar bine informată.

— Nu-i nicio probabilitate de vot astă-seară, zise lady Deloraine.

— Da, e lucru aranjat, încheie lady St. Julians. Adio, scumpă prietenă. Cred că ne vedem la cină?

— Complotează, şopti domnul Egerton către domnul Berners trecând prin dreptul marilor doamne.

— Singura consolare ce o poţi avea, comentă

Berner’s, este că dacă o să cădem, lady Deloraine şi lady St. Julians voitrebui să se certe, pentru că amândouă vor acelaşi lucru.

— 11 va căpăta lady Deloraine, fu de părere Egerton.

La acest punct îl culeseră şi pe domnul Jermyn, un tânăr deputat Tory, de care poate cetitorul nostru îşi aminteşte că l-a întâlnit la castelul Mowbray, şi-şi urmară drumul împreună, Egerton şi Berners încercând să-l sondeze asupra speranţelor amicilor săi.

— Ce o să facă Trodgits? întrebă Egerton.

— Cred că Trodgits va sta deoparte, răspunse Jermyn.

— Cui li-l dai pe omul ăsta nou – acela dintr-un târg din nordul ţării; – cum îl cheamă? zise Berners.

— Blugsby! O, Blugsby a luat masa cu Peel, zise Jermyn.

— Oamenii noştri spun că mesele astea nu servesc la nimic, fu, părerea lui Egerton. Şi sunt desigur al dracului de plicticoase, dar poţi fi sigur că au efect asupra târgoveţilor. Nu le oferim oamenilor noştri nici pe jumătate atâtea cine câte ar trebui. Ei, Blugsby este exact felul de om să fie prins la o cină cu Peel. Şi cred că i-au amintit lui Peel să ia vin la cină. L-am pus pe Melbourne să dea un mare dineu unora dintre oamenii noştri care cereau oarecare atenţie, şi se spune că n-a băut un pahar de vin cu niciunul. A uitat. Mă întreb ce fac la Cameră. Iată-l pe Spencer May, el ne-va spune. Ce se petrece?

— Treanca-n jos şi fleanca-n sus.

— Desigur că nu s-a trecut la vot?

— Nicio şansă; o înţelegere perfectă de ambele părţi.

Capitolul II

În dimineaţa aceleiaşi zile în care domnul Egerton şi amicul său, domnul Berners, mergeau împreună spre Cameră Lorzilor, după cum am văzut în capitolul precedent, Egremont îi făcuse o vizită mamei sale care, de la începutul acestei povestiri, se măritase cu marchizul Deloraine, un mare nobil şi fervent admirator al ei

dintotdeauna. Familia lui intrase în istoria noastră destul de recent, şi prin bunele oficii ale unui mare avocat. Actualul lord Deloraine, deşi purta Ordinul Jartierei şi fusese chiar Vice-Rege, era doar nepbtul unui notar, dar al unuia care, conştient de ca pacităţile sale, fusese admis în barou şi murise ca ex-cancelar. Urmaşii moşteniseră ceva din talentul lui. Fiul notarului fusese un curtean iscusit şi făcuse parte din guvern timp de un sfert de veac. Era unul din principiile familiei să aranjeze căsătorii strălucite, astfel că sângele se rafinase din ce în ce mai mult, iar legăturile create în felul acesta se distingeau întotdeauna prin poziţii înalte. Era o mare lovitură ca în două generaţii să dobândeşti coroniţa de marchiz, dar fiul bătrânului cancelar trăise în timpuri agitate şi tinsese către scopul său cu aceeaşi răbdare tenace cu care lordul Anson pândea galerele spaniole. Răsplata sosi în sfârşit, cum soseşte întotdeauna pentru ce/ calmi şi dârji. Actualul marchiz era înrudit prin ascendenţi şi prin prima sa soţie cu cele mai mari familii ale regatului şi chiar arăta ca egalul lor. Ar fi putut fi ales drept o personificare a aristocraţiei, atât de nobil era aspectul său, atât de distinse îi erau manierele. Când se apleca uşor să salute pe cineva, atrăgea toate privirile; când zâmbea, câştiga toate inimile. Avea „de asemenea o educaţie desăvârşită şi era întotdeauna bine informat. Citea câte ceva, gândea câte ceva, şi era în toate privinţele un om distins, egal de reputat pentru succesul său pe lângă sexul frumos, cât şi pentru constanţa omagiului pe care-l aducea fermecătoarei lady Marney.

Lordul Deloraine nu era foarte bogat, dar nu era nici strâmtorat cu banii, posedând aparenţele unei averi princiare o reşedinţă de familie cu o curte largă la Londra şi un nobil castel, ce-i drept cu foarte puţine ferme depinzând de el, dar cu un parc magnific, cuprinzând şi un foarte celebru lac. Avea şi un domeniu lăsat descendenţilor săi de bătrânul cancelar, şi acesta aducea anual câteva mii de lire. Căsătoria cu lady Marney nu era decât o chestiune

sentimentală, dar considerabila ei pensie mai adăuga totuşi câte ceva la strălucirea sa.

Iminenţa acestei căsătorii, şi grija lui lady Marney de a vedea situaţia lui Egremont aranjată înainte de căsătorie, o făcuseră pe lady Marney, cu un an şi jumătate mai înainte, să-l convoace cu atâta urgenţă de la Mowedale, ceea ce cititorul nostru poate că n-a uitat, şi acum Egremont îi făcea mamei sale una dintre acele vizite aproape zilnice la noua ei reşedinţă, Deloraine House.

— să acordăm un armistiţiu politicii, dragul meu Charles, zise lady Marney. Trebuie să fii sătul de întrebările mele. Afară de asta, eu nu am vederile optimiste ale unora dintre prietenii noştri asupra treburilor curente. Sunt dintre aceia care cred că para nu-i încă destul de coaptă. Cei din guvern vor continua să meargă cu pasul şovăielnic chiar mai multă vreme decât şi-o închipuie ei înşişi. Vreau să vorbesc de ceva cu totul diferit. Mâine, dragul meu, e ziua ta de naştere. N-aş vrea să treacă fără să primeşti ceva care să-ţi arate că mama ta îşi aminteşte eu drag de această dată; dar dintre toate lucrurile stupide din lume, cel mai stupid este un dar ce nu-i dorit. Poate că distruge puţin sentimentul, dar dă o mai mare valoare darului dacă te rog, în modul cel mai sincer, să mă ajuţi să-ţi dau ceva care să-ţi facă într-adevăr plăcere?

— Dar cum aş putea, dragă mamă? răspunse Egremont. Ai fost întotdeauna atât de bună şi de generoasă că, într-adevăr, nu vreau nimic, răspunse Egremont.

— O, dar nu poţi fi un om atât de fericit încât să nu doreşti nimic, Charles, reluă lady Marney cu un zâmbet Cufăr de călătorie ai, camerele tale sunt destul de mobilate Toate astea sunt lucruri de resortul meu; dar există altele, cum ar fi cai, şi puşti de vânătoare, la care nu mă pricep deloc şi de care bărbaţii au întotdeauna nevoie. Trebuie să-ţi doreşti un cal sau o puşcă, Charles. Bine, mie mi-ar face plăcere să le primeşti pe amândouă, cele mai bune, cele

mai perfecte ce se pot obţine cu bani. Sau o trăsură, Charles; ce-ai zice de-o trăsură? Ţi-ar place ca Barker să-ţi facă o trăsură nouă?

— Eşti prea bună, dragă mamă; am destui cai şi destule puşti şi trăsura mea e perfectă.

— Atunci, nu vrei deloc să mă ajuţi? Eşti hotărât să mă laşi să fac o prostie. Pentru că sunt hotărâtă să-ţi dăruiesc în orice caz ceva.

— Bine, dragă mamă, zise Egremont zâmbind şi privind în jurul său, dă-mi ceva din ce ai aici.

— Atunci, alege-ţi, insistă lady Marney, şi privi şi ea împrejur la pereţii îmbrăcaţi în satin ai apartamentului ei, acoperiţi cu mici tablouri de o artă desăvârşită, şi apoi la măsuţele pe care se îngrămădeau bibelouri. preţioase şi fantastice.

— Asta ar fi jaf, dragă mamă, zise Egremont.

— Nu, nu; ai spus-o; acum trebuie să-ţi alegi ceva. Vrei vasele astea? şi arătă către un model aproape neîntrecut de porţelan de Săvres.

— Sunt aşezate într-o poziţie prea bine potrivită pentru a fi deranjate, răspunse Egremont, şi nu s-ar potrivi în apartamentul meu sobru, unde numai bronzul şi marmura îmi împodobesc încăperile. Dacă mi-ai da voie, aş alege mai curând un tablou.

— Atunci, alege-ţi unul îndată, zise lady Marney. Nu fac nicio rezervă, afară de acest Watteau, pentru că mi-a fost dăruit de tatăl tău înainte de nuntă. Vrei acest Cuyp?

— Aş alege mai curând pe cestălalt, hotărî Egremont, arătând către portretul unei sfinte, de Allori: faţa unei frumoase tinere fete, radioasă şi totuşi solemnă, cu un bogat păr (castaniu cu reflexe aurii şi cu ochi mari negri, întunecaţi ca noaptea, împodobiţi cu gene ca abanosul ce-i mângâiau obrazul luminos.

— Ah, l-ai ales pe ăsta! A fost preferatul lui sir Thomas Lawrence; cât despre mine, n-am văzut niciodată pe cineva care să-i semene câtuşi de puţin, şi cred că nici tu n-ai văzut.

— Îmi reaminteşte de… murmură Egremont gânditor.

— De cineva din vis, zise lady Marney.

— Poate că-i aşa, aprobă Egremont. Într-adevăr, cred că trebuie să fi fost un vis.

— Bine, astfel cel puţin viziunea va continua să plutească în faţa ta, zise maică-sa, şi vei găsi acest portret deasupra căminului tău din Albany.

Capitolul III

— Cine nu-i membru al parlamentului să se retragă I

— Se votează; evacuaţi galeria. Retrageţi-vă!

— Absurd; nu, e absolut ridicol; complet absurd! Trebuie ca cineva să adune oamenii. Trimiteţi la Carlton; trimiteţi la Reform; trimiteţi la Brooks. Sunt oamenii voştri gata? Nu. Dar ai voştri? Nu ştiu. Ce înseamnă asta? Absurd! Sunt mulţi la bibliotecă? Fumoarul e ticsit. Toţi oamenii noştri sunt la egalitate până la unsprezece şi jumătate. Mai sunt cinci minute până la şi jumătate. Ce zici de discursul lui Trenchard? Nu-mi pasă de noi îmi pare rău pentru el. Bine, e foarte caritabil din partea dumitale. Retrageţi-vă, trebuie să vă retrageţi.

— Unde te duci, Fitz-Heron? întrebă un chestor conservator.

— Trebuie să plec; sunt combinat la vot anulat până la unsprezece şi jumătate; mai sunt câteva minute, şi omul meu nu-i aici.

— Dă-o dracului de treabă!

— Cum are să meargă?

— Nu ştiu, crede-mă.

— Cam încurcat, aşa-i?

— E aranjat! zise chestorul încet, palid, şi vorbind parcă printre dinţi.

Clopotul chemând la vot continua să sune; diplomaţii şi cei străini de Cameră erau poftiţi să iasă; deputăţii soseau în grabă din bibliotecă şi fumoar; câteva birje, mânând la disperare, mai soseau tocmai la timp ca să-şi depună pasagerii în anticameră. Uşile fură încuiate.

Misterele anticamerei sunt rezervate numai

iniţiaţilor. Trei sferturi de oră după chemarea la vot, rezultatul era cunoscut lumii din afară. Majoritatea guvernamentală – treizeci şi şapte... Niciodată nu provocase opoziţia un vot atât de defavorabil, şi asta tocmai când îşi încerca puterile pentru sesiunea în curs. Totul mersese pe dos. Lordul Milford era absent, fără pereche. Domnul Ormsby, care formase pereche cu domnul Berners, n-a mai venit şi l-a lăsat pe omul lui să voteze, lucru pentru care a fost blestemat de cei cu venituri mici; nedorind însă pentru sine sporirea diurnei şi având un venit personal de patruzeci de mii de lire, plătit trimestrial, domnul Ormsby suporta indignarea lor cu blândeţea unui miel.

Mai fuseseră şi alte ghinioane similare sau analoage. Partidul Whig reuşise să-l facă să voteze pe lordul Grubminster, sosit într-un scaun cu rotile. Era inconştient, dar auzise tot atât din dezbateri ca mulţi alţii. Pe de altă parte, colonelul Fantomme nu mai putuse sosi la timp; hipnotizatorul îl adusese într-o transă atât de adâncă, încât risca să nu se mai trezească niciodată; dar lovitura serii fusese cuvântarea ţinută împotriva opoziţiei de unul dintre oamenii ei, domnul Trenchard, care şi votase cu guvernul.

— Tot restul se poate explica, zise lady St. Julians către lady Deloraine, a doua zi de dimineaţă. E pur şi simplu enervant, a fost o surpriză şi va fi o lecţie, dar atitudinea acestui domn Trenchard – şi mi se spune că William Latimer îl aplauda tot timpul – ce înseamnă oare? îl cunoşti?

— L-am auzit pe Charles vorbind de el, şi vorbindu-l de bine, cred, răspunse lady Deloraine. De-ar fi aici, ne-ar spune mai multe. Mă mir că nu vine; niciodată nu uită să treacă un moment, după un vot important, ca să-mi dea toate informaţiile.

— Ştii, draga mea, reluă lady St. Julians cu un aer solemn, aproape că mă gândesc la o mişcare importantă. Acuma nu-s vremuri pentru fleacuri. Lasă-i pe ăştia să se laude cu votul lor din noaptea trecută, dar a fost numai o

surpriză, şi tot atât de mare pentru ei cât pentru noi. Ştiu că există disensiuni în tabăra lor; de când cu discursul lui sir John, a existat o revoltă mocnită. Domnul Tadpole ştie totul despre asta; are legături cu rebelii. Atitudinea asta a lui Trenchard poate să ne facă cel mai mare rău posibil. Dacă ar fi vorba de luptă dreaptă, guvernul n-are mai mult de douăsprezece voturi, sau cam pe-atât. Dacă domnul Trenchard şi vreo doi-trei alţii vor să-şi dea importanţă – vezi pericolul? Acesta trebuie întâmpinat cu hotărâre.

— Şi ce-ai vrea să faci?

— Are oare nevastă?

— Nu ştiu de foc. Tare aş vrea să vie Charles, poate că el ne-ar putea lămuri.

— Fără îndoială ca are, zise lady St. Julians. Altfel l-am fi întâlnit într-un fel sau altul, în cei doi ani de când e în parlament, de n-ar fi fost însurat. Bine, însurat sau neînsurat, cu nevastă sau fără nevastă, îi voi trimite o invitaţie pe miercuri.

Şi aci lady St. Julians se opri, parcă puţin copleşită de imensitatea ideii şi a sacrificiului ei.

Nu crezi c-ar fi cam neaşteptat?

— Ce vrei să spui cu asta? O să înţeleagă. Îşi va fi ajuns ţinta, şi totul va fi în regulă.

— Dar eşti sigură că asta-i ţinta lui? Nici nu-l cunoaştem pe acest om.

— Ce alt scop ar putea avea? întrebă lady St. Julians. Oamenii intră în parlament ca să se ridice; scopurile lor sunt nedefinite. Dacă s-au lăsat mânaţi de iluzii înainte de-a intra în Cameră, se vindecă curând de asemenea fantezii absurde. Descoperă că n-au mai mult talent decât alţii, şi chiar de-ar avea, învaţă că puterea, patronajul şi răsplata sunt rezervate pentru noi şi prietenii noştri. Ei, şi după asta, ca oameni practici ce sunt, ei caută totuşi să obţină un rezultat oarecare, şi-l obţin. Sunt invitaţi la dineuri, chiar mai mult decât ar dori; prezintă rezoluţii care n-au niciun rost la întruniri publice fără niciun sens, şi sunt invitaţi cu soţiile lor la adunări ale şefilor lor, unde văd

panglici şi înalte decoraţii, şi mai ales ne văd pe noi, care, oricât nu şi-ar da ei seama, facem un sacrificiu ca să ne facem apariţia la asemenea ocazii. Astfel de oameni ajung în felul acesta cu totul în puterea noastră, dacă avem numai timpul şi dispoziţia necesară ca să-i băgăm în seamă. Poţi face orice cu ei. Invită-i la un bal, şi-ţi vor da votul lor; cheamă-i la o cină şi, de e nevoie, îl vor anula. Dar cultivă-i; aminteşte-ţi la adunări de nevestele lor şi, dacă-i posibil, zi-le fiicelor lor pe nume, şi oamenii nu numai că-şi vor schimba principiile şi vor părăsi partidul lor pentru tine, dar îşi vor subscrie averile de va fi necesar, şi-şi vor pune viaţa la dispoziţie spre a te servi.

— Îi descrii aidoma, draga mea lady St. Julians, exclamă lady Deloraine râzând. Dar, cu atari cunoştinţe, şi cu o asemenea putere la dispoziţie, de ce nu ne-ai salvat târgurile?

— Trebuie să mărturisesc că atunci ne-am pierdut rău capul, recunoscu lady St. Julians. Cu scumpul nostru rege, şi cu dragul nostru duce, ajunseserăm chiar să credem că mai trăim în zilele de la Versailles, sau aproape. Şi trebuie să mărturisesc că deveniserăm puţin cam prea exclusivişti. În afară de cercul nostru, nu mai exista altă lume pentru noi şi, la urmă, am pierdut puterea nu insultând poporul, ci umilind aristocraţia.

Un fecior o anunţă pe lady Firebrace.

— O, scumpa mea lady Deloraine. O, draga mea lady St. Julians! exclamă vizitatoarea clătinând din cap.

— Presupun că n-ai veşti noi, zise lady St. (Julians.

— Numai despre ăcel oribil domn Trenchard; ştiţi pentru ce s-a dat de partea lor?

— Nu, deloc, zise lady St. Julians, oftând.

— O invitaţie la Lansdowne House, pentru el şi soţia sa

— Va să zică-i căsătorit I

— Da, totul porneşte de la ea. Lucrurile au fost aranjate în detaliu dinainte. Am o notă aici cu toate amănuntele, şi lady Firebrace flutura în mână o notiţă de

la domnul Tadpole.

— Soarta îmi pune mereu în cale Lansdowne House, suspină amar lady St. Julians.

— Desigur că e foarte enervant, zise lady Deloraine, tocmai când te hotărâseşi să-i inviţi miercuri.

— Chiar şi numai atâta-i un sacrificiu, mărturisi lady St. Julians.

— Presupun că discutaţi votul, zise Egremont intrând.

— Ah, domnule Egremont! exclamă lady St. Julians. Ce eşec a fost votul!

Lady Firebrace clătină din cap în semn de reproş.

— Charles, interveni lady Deloraine, vorbeam de domnul Trenchard. Parcă te-am auzit odată spunând că ştii ceva despre el I

— Păi, e una din cunoştinţele inele intime.

— Doamne! Ce om să ai de prieten! exclamă lady St Julians.

— Doamne! se auzi ca un ecou lady Firebrace, ridicându-şi mâinile la cer.

— Şi de ce nu mi l-ai prezentat, Charles? întrebă lady Deloraine.

— Ţi l-am prezentat în casa lui lady Peel!

— Şi de ce nu l-ai invitat aici?

— L-am invitat în mai multe rânduri, dar n-a vruti să vină.

— Totuşi, merge la Lansdowne House, oftă lady Firebrace.

— Presupun că aţi citit editorialul din „Standard”, pe care tocmai l-am citit şi eu, zâmbi Egremont. Anunţa cu litere mari motivele secrete ale votului domnului Trenchard.

— Este un fapt, zise lady Firebrace.

— Foarte probabil Trenchard se va duce diseară la Lansdowne House. L-am întâlnit acolo de nu ştiu câte ori. E foarte prieten cu toată familia şi locuieşte în acelaşi comitat…

— Dar nevasta lui, reveni lady Firebrace, ăsta-i punctul important. N-a putut niciodată până acum să-şi ducă nevasta acolo!

— N-are nevastă, zise Egremont, foarte calm.

— Atunci, îl putem recâştiga, interveni lady St. Julianscu glas energic. O să aranjezi o mică cină la Greenwich, domnule Egremont, şi eu voi sta lângă el.

— Norocos om e Trenchard, zise Egremont, dar mi-e tare teamă că nu-şi merită norocul. Are oroare de doamne distinse şi nu-i nimic pe lume de care se fereşte mai mult decât de ceea ce numiţi, buna societate. La el acasă, când luam azi-dimineaţă micul dejun, sau într-un cerc intim, e cel mai agreabil tovarăş din lume; nu există altul atât de bine informat, mai plin de umor şi mai amabil. E simpatizat de toţi care-l cunosc – în afară de Taper, scumpă lady St. Julians, şi de Tadpole, scumpă lady Firebrace.

— Bine, cred că am să-l invit totuşi miercuri, hotărî lady St. Julian, şi am să-i trimit un bilet. Dacă nu urmăreşte să intre în societatea bună, ce alta vrea?

— Da, iată o mare problemă de aprofundat pentru dumneata şi pentru lady Firebrace. Asta-i o lecţie, distinse doamne, care credeţi că puteţi guverna lumea prin ceea ce numiţi „influenţa mondenă”, invitând oamenii o dată sau de două ori pe an la o îngrămădeală incomodă, în casele dumneavoastră, strâmbându-vă arogant, sau privindu-i impertinent, şi tot timpul făcându-vă iluzii că privilegiul întâmplător – de a intra în saloanele dumneavoastră şi experienţa periodică de a fi recunoscuţi cu impertinenţă de dumneavoastră ar fi o recompensă pentru un mare sacrificiu, sau, la nevoie, un stimulent pentru nişte tergiversări infame.

Capitolul IV

— Lordul nu s-a sculat încă, domnilor.

Valetul lordului Milford vorbea în acest fel, adresându-se de la uşa de intrare a unei case din Belgrave Square, pe la timpul amiezii, unei delegaţii a Convenţiei Naţionale, constând din doi dintre reprezentanţii ei, veniţi

să-l vadă pe tânărul viconte, ca şi pe alţi membri ai parlamentului, în scopul de a atrage în mod special atenţia asupra Petiţiei Naţionale pregătite de Convenţie, şi care în cursul sesiunii aceleia urma să fie prezentată parlamentului de către unul dintre membrii săi, reprezentantul oraşului Birmingham.

— Mă tem că suntem prea timpurii pentru acest fel de domnişori, zise unul dintre delegaţi către celălalt. Care-i următorul pe lista noastră?

— Numărul 27, pe o stradă apropiată; domnul Thorough Base; ăsta ar trebui să ţină cu poporul, pentru că tatăl lui era doar. un scripcar, dar aud c-a devenit mare aristocrat şi s-a însurat cu o văduvă de neam.

— Bine, bate la uşă!

Domnul Thorough Base nu era acasă primise nota Irimisă de delegaţi, anunţându-i-se onoarea de a i se fact? o vizită, dar luase o hotărâre personală în această privinţă.

Numărul 18 de pe aceeaşi stradă îi primi cu mai multă curtenire. Aci locuia domnul Krelin care, după ce ascultă cu răbdare, dacă nu chiar cu interes declaraţia lor, îi informă că formele de guvernământ n-aveau nicio importanţă, la fel ca şi politica internă; că exista un singur subiect care trebuia să atragă interesul oamenilor politici, şi anume politica externă; că singura soluţie pentru reînvierea comerţului şi fericirea poporului era punerea în ordine generală a problemei frontierelor. În cele din urmă, domnul Krelin insistă ca Convenţia Naţională să-şi revadă petiţia în acest sens, asigurându-i că în problema politicii externe vor avea publicul de partea lor.

Delegaţii ar fi putut răspunde arătând – ca o dovadă a interesului general stârnit de problemele de politică externă – imposibilitatea chiar pentru un om politic de a vorbi parlamentului despre vreuna dintre acestea, şi faptul că nu există trei oameni în Camera Comunelor care să aibă măcar pretenţia de a cunoaşte treburile externe ale ţării. Ei ar fi putut adăuga că, într-o astfel de adunare, chiar domnul Krelin personal se distingea printr-o completă

ignoranţă a treburilor, pentru că el avea o singură idee – şi aceea greşită.

Următoarea vizită a fost sortită domnului Wriggle, deputat reprezentând o circumscripţie metropolitană, un discipol al progresului, care mergea în pas cu vremea, având totuşi mare grijă să verifice complexitatea lor, şi ale cărui mişcări, la nevoie, puteau adopta şi un caracter regresiv. Înţelegând că într-o zi Carta risca să devină un factor important, ca şi multe alte lucruri în aparenţă neimportante, îşi dădu adeziunea la ea, dar fireşte numai provizoriu, adică cu condiţia ca pe moment să poată vota împotriva ei. Dar nu vedea niciun rău în ea, nu era împotriva ei, şi va fi gata s-o sprijine când circumstanţele, adică dispoziţia generală a vremurilor, i-o va permite. Era greu să te aştepţi la mai mult de la un gentleman în delicata poziţie în care se găsea în acest moment Wriggle, pentru că solicitase un titlu de baronet de la partidul Whig, iar în secret se angajase solemn faţă de Taper să voteze împotriva lor la apropiata dezbatere în legătură cu Jamaica.

Bombastes Rip îi mustră, ceea ce era cam tare, pentru că fusese unul de-ai lor, scrisese scrisori confidenţiale în 1831 ministrului de finanţe, şi se oferise, cu condiţia ca „cheltuielile sale să fie acoperite”, să vină din oraşul manufacturier pe care îl reprezenta acum, în fruntea a o sută de mii de oameni, şi să dea foc sediului partidului advers. Dar în prezent Bombastes Rip vorbea de „marea clasă mijlocie”, de ordinea publică şi creditul public. Le-ar fi spus el mai multe, dar tocmai avea o întâlnire în oraş, fiind unul dintre cei mai activi membri ai comitetului pentru ridicarea unei statui ducelui de Wellington.

Floatwell îi primi în modul cel mai politicos, deşi nu era de acord cu ei. Era greu de spus cu ce anume era de acord. Dibaci, activ şi grăbit, cu o bună reputaţie făcută la universitate, dar fără avere, Floatvyell dădea înapoi de la eforturile unei profesiuni, şi în harababura Reformei se

trezi, spre marea sa mirare, membru al parlamentului. Rămăsese acolo, dar numai soarta ştia de ce. Hazul lucrului trebuie să fi dispărut odată cu noutatea sa. Floatwell intrase în viaţa publică cu o ignoranţă totală a oricărui subiect care putea eventual atrage atenţia unui om politic. Nu ştia nimic despre istorie, legislaţie naţională sau constituţională, n-avea decât nişte noţiuni foarte vagi, şi nu văzuse nimic din viaţa reală. Asiduu în comitete, dobândi rutina superficială a afacerilor, care e de obicei suficientă pentru soluţionarea treburilor curente şi, cu timpul, învăţă câteva din expresiile curente ale treburilor economice. Floatwell începu să aibă oarecare succes şi se ţinu de acest succes mărunt. Nimeni nu-l invidia. Punea deoparte micile sale beneficii, fără a stârni gelozia cuiva. Era unul din acele personaje care, mai presus de toate, fuge de orice poziţie Izolată, închipuindu-şi că progresează în lume dacă se înhăitează cu alţii de felul lor. Era întotdeauna printre cei ce adulau vreun mare personaj pe atunci în vogă, convins, pentru că marele personaj i-o spusese chiar el după un dineu, că va fi, mai curând sau mai târziu, adevăratul om aşteptat de toată lumea. Pentru moment idolul lui Floatwell era lordul Dunderhead, şi chiar atunci această mică gaşcă, care cina împreună şi se credea un partid, manevra să fie amabilă cu Convenţia Poporului.

După ce suportă o conferinţă aproape interminabilă asupra monedei, din partea domnului Kite, care era dispus să susţină Carta, dacă şi Carta ar susţine bancnotele de o liră, cei doi delegaţi sosiră în Picadilly, viitorul deputat de pe listă fiind lordul Valentine.

— E ora două, zise unul dintre delegaţi, aşa că zic că putem risca.

Bătură la poartă şi descoperiră că erau aşteptaţi.

O scară personală ducea la apartamentul lordului Valentine, care locuia în reşedinţa familiei. Delegaţii fură conduşi printr-o anticameră într-un salon ce dădea într-o seră foarte extravagantă, unde o fântână îşi juca apele printre mari plante tropicale. Salonul era tapisat cu

mătase albastră şi împodobit cu oglinzi strălucitoare. Tavanul era bogat ornamentat cu picturi, iar mobilierul asortat restului decoraţiilor. Pe o canapea zăceau câteva mape, unele deschise, pline de desene de costume. O masă de alabastru era acoperită cu volume bogat legate, care păreau a fi fost de curând consultate. Câteva spade vechi, extrem de frumoase, zăceau pe un divan. Într-un colţ al camerei sta o armură completă, neagră şi aurie, bogat încrustată, ţinând în mănuşa ei metalică vechiul stindard al Angliei.

Cei doi delegaţi ai Convenţiei Naţionale priviră unul la altul, ca şi cum ar fi vrut să-şi exprime surprinderea că unul care şedea într-o asemenea locuinţă să le fi permis să intre, dar înainte ca vreunul dintre ei să poată spune ceva, lordul Valentine îşi făcu apariţia.

Era un tânăr mai înalt decât media, zvelt, lat în umeri, strâmt la talie, cu un aspect graţios; avea pielea foarte albă, ochii de un albastru închis, strălucitori şi inteligenţi, trăsăturile clasice şi precise. O mică tichie grecească îi încorona părul lung de culoare castanie deschisă, şi era îmbrăcat. Într-un halat făcut din şaluri indiene.

— Domnilor, zise lordul, invitându-i să ia loc cu o voce limpede şi prietenoasă şi pe un ton firesc de sinceritate ce îi făcu pe oaspeţii săi să se simtă în largul lor, am promis să vă văd, ce-aveţi de spus?

Delegaţii îşi făcură declaraţia lor obişnuită; nu doreau să pună la îndoială cuvântul nimănui; tot ce doreau ei în numele poporului era o dezbatere atentă a revendicărilor lor. Petiţia Naţională, semnată de aproape un milion şi jumătate de cetăţeni, reprezentând elita clasei muncitoare, trebuia să fie prezentată în curând Camerei Comunelor, pentru a lua în consideraţie cele cinci puncte de care interesele acestei clase, considerau ei, sunt direct legate, şi anume sufragiu universal, votare prin buletine, sesiuni parlamentare anuale, salarizarea deputaţilor şi abolirea principiului proprietăţii pentru calitatea de

alegător.

— Şi presupunând că se aprobă aceste cinci puncte, zise lordul Valentine, ce intenţionaţi să faceţi?

— Poporul fiind atunci într-adevăr reprezentat, el ar decide asupra măsurilor pe care le cer interesele marii majorităţi, răspunse unul dintre delegaţi.

— Nu sunt destul de lămurit asupra acestui punct, zise lordul Valentine, care-i cel mai important. Nu cred că marea majoritate este cea mai bună judecătoare a intereselor sale proprii. În toate cazurile, domnilor, avantajele fie ele ale aristocraţiei, fie ale democraţiei, sunt un subiect controversat. Găsind deci chestiunea aceasta rezolvată în mod practic în această ţară mă veţi scuza dacă nu doresc s-o ridic din nou. Sunt pe deplin convins de sinceritatea convingerilor dumneavoastră; vă-rog să fiţi convinşi şi de sinceritatea convingerilor mele; Sunteţi democraţi, eu sunt un aristocrat. Familia mea a fost înnobilată de aproape trei secole iar înainte erau cavaleri. Ai mei au contribuit în mare parte, chiar şi materialiceşte, să facă din Anglia ce este astăzi. Şi-autvărsat sângele în multe bătălii, doi strămoşi au fost ucişi comandând flotele noastre. Nu veţi dispreţui serviciile noastre, chiar dacă nu apreciaţi contribuţiile noastre pe tărâm politic, deşi au fost adesea dureroase, şi uneori remarcabile. Cei mai frumoşi copaci din Anglia au fost sădiţi de înaintaşii mei; tot ei au înălţat unele dintre cele mai splendide biserici; au construit poduri, au făcut drumuri, au săpat mine, au deschis canale, au secat mlaştini de mii de acri care poartă şi astăzi numele nostru şi formează acuma una dintre părţile cele mai înfloritoare ale acestei ţări. Văd că vă referiţi la impozitele şi războaiele noastre şi la invenţiile şi industria voastră. Războaiele noastre au transformat o insulă într-un imperiu, şi în orice caz au dezvoltat industria şi au stimulat invenţiile cu care vă lăudaţi. Îmi spuneţi că sunteţi delegaţii clasei muncitoare nereprezentante din Mowbray. Păi, ce-ar fi fost Mowbray-ul fără aristocraţia noastră şi războaiele ei? Oraşul vostru nici n-ar fi existat şi

n-ar fi fost nici clasă muncitoare să ne trimită delegaţii ei. De fapt, ne datoraţi însăşi existenţa voastră. V-am spus ce-au făcut strămoşii mei; sunt gata, dacă circumstanţele o cer „să nu-i fac de ruşine. Am moştenit înalta lor poziţie, şi vă spun drept, domnilor, nu o voi ceda fără lupta.

— Veţi lupta contra poporului în armura aceea, stimate lord? întrebă unul dintre delegaţi zâmbind, dar pe un ton amabil şi respectuos.

— Această armură a luptat pentru popor şi mai înainte, răspunse lordul Valentine, căci a stat lângă Simon de Montfort pe câmpia de la Evesham.

— Nobile lord, reluă celălalt delegat, este un lucru bine cunoscut că vă trageţi dintr-o familie mare şi onorată, iar noi am văzut destule astăzi ca să ne dăm seama că, în ce priveşte inteligenţa şi spiritul, sunteţi demn de strămoşii dumneavoastră. Dar marea problemă, pe care chiar dumneavoastră, şi nu noi, aţi adus-o în discuţie nu poate fi hotărâtă de o împrejurare fericită. Or fi făcut strămoşii dumneavoastră lucruri măreţe; nu-i de mirare! Erau membrii unei clase foarte limitate dare deţinea monopolul acţiunii. Dar poporul şi-a vărsat şi el sângele în bătălii, deşi probabil că a comandat mai rar flote decât strămoşii domniei voastre. Toate aceste mine şi canale pe care le-aţi săpat şi construit, aceste păduri pe care le-aţi sădit, aceste ape pe care le-aţi drenat – oare poporul n-a pus şi el mâna la făurirea lor? Oare cu cât a participat la aceste mari lucrări şi muncitorimea, ale cărei sfinte revendicări le susţinem noi acum, dar care timp de veacuri a fost ignorată într-o tăcere dispreţuitoare? Nu, stimate lord, facem apel la dumneavoastră spre a decide asupra acestei probleme pe baza rezultatelor… Aristocraţia Angliei a avut puterea în mână timp de trei secole; în ultimul secol şi jumătate, această putere a fost necontrolată. Aristocraţia formează în momentul de faţă clasa cea mai prosperă pe care ne-o poate arăta istoria lumii; tot atât de bogată ca ordinul senatorilor romani, dar cu mijloace de agrement şi plăcere pe care numai ştiinţa

modernă le poate procura. Nimeni nu contestă lucrul acesta. Clasa dumneavoastră se arată în faţa lumii ca cel mai splendid dintre toate spectacolele existente, dar deşi aţi aruncat în mod abil în ultima vreme ceva din aversiunea inspirată de situaţia dumneavoastră asupra clasei mijlocii pe care o dispreţuiţi, şi care merită să fie dispreţuită numai pentru că vă imită, puterea ce-o deţineţi nu este în realitate zdruncinată cu nimic. Continuaţi şi acum să ne guvernaţi cu putere absolută – şi guvernaţi poporul cel mai mizer de pe suprafaţa globului.

— Să fie oare aceasta o descriere corectă a poporului din Anglia? întrebă lordul Valentine. Sau e numai o f sigură de retorică, presupun, care îi plasează mai jos decât pe alţi dezmoşteniţi ai lumii.

— Infinit mai jos, zise delegatul, pentru că e nu numai decăzut, dar şi conştient de decăderea sa. El nu mai crede într-o diferenţă înnăscută, existentă între clasele care guvernează şi cele guvernate ale acestei ţări. Poporul este destul de luminat spre a-şi da seama că este o victimă. În comparaţie cu clasele privilegiate ale ţării sale, se află mai jos decât orice altă populaţie comparată cu propria ei clasă privilegiată. Totul e relativ, stimate lord, şi credeţi-mă, relaţiile claselor muncitoare din Anglia cu clasele ei privilegiate sunt relaţii de (Juşmănie, şi ca atare, periculoase.

— Poporul trebuie să aibă conducători, zise lordul Valentine.

— Pe care şi i-a găsit, replică delegatul.

— Şi când se va ajunge la violenţe, îşi vor urma nobilimea, zise lordul Valentine.

— Dar îi va conduce oare nobilimea? interveni celălalt delegat Cât despre mine, nu pretind să fiu filosof, şi de-aş vedea un nou Simon de Montfort, aş fi fericit să lupt sub stindardul său.

— Avem o aristocraţie a averii, zise acela dintre dele* gaţi care vorbise mai mult. Într-o civilizaţie modernă, averea este singurul criteriu de distincţie socială, dar un

nou mod de distribuire a bogăţiei poate înlătura până şi aceasta”.

— Ah, vreţi să puneţi mâna pe domeniile noastre, zâmbi lordul Valentine. Dar efortul dumneavoastră poate aduce din nou societatea la elementele ei iniţiale, şi vechile surse de distincţie s-ar putea dezvolta din nou.

— Oricât de înalţi ar fi baronii, tot n-ar putea înfrunta proiectilele obuzelor, îi replică delegatul. Ştiinţa modernă a restabilit egalitatea naturală dintre oameni.

— Şi trebuie să spun că-mi pare foarte rău de asta, zise celălalt delegat, pentru că forţa omului mi-a părut întotdeauna a fi un mod firesc de a aranja lucrurile.

— Nu mă surprinde părerea dumneavoastră, zise lordul Valentine, întorcându-se cu un zâmbet către ultimul vorbitor. Nu aş fi prea fericit să vă întâlnesc într-o încăierare. Aveţi câţiva inci peste şase picioare sau mă înşel eu?

— Aveam şase picioare şi doi inci când m-am oprit din creştere, răspunse delegatul, şi vârsta nu mi-a furat încă nimic din înălţime până acum.

— Această armură vi s-ar potrivi, zise lordul Valentine în timp ce se sculau cu toţii în picioare.

— Şi aş putea să vă întreb, se informă delegatul cel înalt, de ce se află aici?

— Trebuie să-l reprezint pe Richard Inimă de Leu la balul reginei, răspunse lordul Valentine, şi în faţa suveranei mele n-am să port o armură din garderoba operei, aşa că am adus-o pe asta din castelul tatălui meu.

— Ah, aproape că aş dori să se întoarcă vremurile lui Richard Inimă de Leu! exclamă delegatul cel înalt.

— Şi noi să fim şerbi, completă tovarăşul său.

— De asta nu sunt atât de sigur, zise delegatul cel înalt. În orice caz, pe atunci codrul mai era liber.

— Îmi place tânărul, zise delegatul cel înalt către tovarăşul său pe când coborau scările reşedinţei.

— Are nişte prejudecăţi groaznice, răspunse prietenul său.

1 Puţin peste 1, 90 rrv

— Bine, bine, are el părerile sale, dar şi noi le avem pe ale noastre. Oricum, e un bărbat cu idei clare, directe, o prezenţă sinceră, nobilă, şi eu n-am văzut niciodată un om mai frumos. Unde suntem acuma?

— Nu mai avem decât un singur nume pe lista noastră de astăzi. Litera K, numărul 1, Albany. Alt membru al aristocraţiei, onorabilul Charles Egremont.

— Păi, după mine, îi prefer pe ăştia unor Wriggle, sau Rip, sau Thorough Base, zise delegatul cel înalt, râzând. Cred că am fi socotit că lordul Milford e băiat bun, dacă l-am fi găsit sculat din pat.

— Iată-ne ajunşi, zise tovarăşul lui, bătând la uşă. Oare domnul Egremont este acasă?

— Domnii delegaţi? Da, stăpânul meu a dat ordine speciale că este acasă pentru dumneavoastră. Vreţi, vă rog. să intraţi, domnilor?

— Vezi, zise delegatul cel înalt, asta ar fi o lecţie pentru Thorough Base.

Se aşezară într-o anticameră. Servitorul deschise o uşă de mahon, închizând-o după el, şi anunţă pe stăpânul său de sosirea delegaţilor. Egremont şedea la o masă rotundă, acoperită cu hârtie de scris, cărţi şi scrisori. Pe altă masă erau aranjate hârtiile sale parlamentare şi vrafuri de acte editate de Cameră. Încăperea era mobilată clasic. Pe cămin se aflau câteva vase antice pe care le adusese cu el din Italia, aşezate de o parte şi de alta a picturii de A flori despre care am mai vorbit.

Servitorul se întoarse în anticameră şi, anunţând delegaţilor că stăpânul său era gata să-i primească, introduse în prezfenţa lui Egremont pe… Walter Gerard şi pe Stephen Morley.

Capitolul V

E lucru foarte regretabil că lăcaşurile noastre bisericeşti sunt de obicei închise, în afară de orele anunţate pentru prezenţa publicului. Este încă şi mai regretabil că, odată intrat, sunt atâtea lucruri în

aranjamentul lor interior care jignesc gustul şi insultă sentimentele. În furtuna existenţei, câteva minute petrecute ocazional în umbra solemnă a unei biserici vechi şi maiestuoase, exercită adesea o influenţă binefăcătoare; ele purifică inima, înalţă mintea şi împrăştie multe fantezii obsedante. În această lumină, biserica mai oferea un sanctuar, nu împotriva puterii legii, ci împotriva propriei noastre voinţe, nu împotriva pasiunilor lumeşti, ci împotriva propriilor noastre pasiuni.

Catedrala Westminster se înalţă în mijlocul conflictelor dintre atâtea facţiuni. În jurul altarului său, unele dintre cele mai îndrăzneţe şi unele dintre cele mai mârşave forţe au fost săvârşite sacrilegii, jaf, omor şi trădare. Aici s-a practicat tâlhăria pe cea mai întinsă scară cunoscută în timpurile moderne: aici zece mii de domenii, aparţinând Ordinului Templierilor, fără nicio dovadă, sub un pretext neînsemnat, au fost confiscate. Într-o zi şi împărţite între monarh şi câţiva nobili de rang mare; aici marea avere a bisericii care, oricare i-ar fi fost articolele dogmei religioase, aparţinea şi încă mai aparţine poporului, a fost confiscată la diferite epoci şi sub diferite pretexte de către o adunare care schimba mereu religia ţării sale şi a sa proprie printr-o majoritate parlamentară, dar nu restituia niciodată prada. Tot aici a fost exprimată concepţia monstruoasă pe care nici Roma patriciană, în perioada ei cea mai cruntă, n-a egalat-o niciodată – ipotecarea întregii activităţi a ţării spre a îmbogăţi şi a apăra proprietatea funciară, un act ale cărui consecinţe dezastruoase au creat o populaţie degenerată şi înstrăinată. Tot aici, oameni nevinovaţi au fost acuzaţi şi urmăriţi până la moarte, iar un rege virtuos şi nobil a fost martirizat pentru că, printre alte avantaje proiectate pentru supuşii săi, fusese de părere ca serviciile economice ale statului să fie asigurate prin impunere directă mai curând decât prin taxe indirecte, percepute de-o adunare iresponsabilă şi şovăielnică. Dar mulţumită patriotismului parlamentar, populaţia Angliei a fost scutită

de impozitul pe corăbii, pe care-l plăteau cei bogaţi, şi a primit în locul acestuia vămile şi impozitele indirecte, pe care le achită mai ales săracii. Pe drept a fost supranumit acel rege „Martiruh, fiindcă, a fost jertfa impozitului direct. Niciodată nu şi-a dat un om viaţa pentru o cauză atât de măreaţă.

Până şi acum, în timpurile liniştite în care trăim când banditismul public nu mai e la modă şi adoptă titlul mai nevinovat de comisie de anchetă, şi când nu există altă trădare decât faptul de a vota împotriva unui ministru care, chiar dacă şi-a schimbat toată politica pe care ai trebuit s-o sprijini, contează totuşi pe votul şi pe încrederea ta, până şi în aceste vremuri de pasfuni meschine şi riscuri mărunte, merită să părăseşti parlamentul şi, în loc să asculţi nişte dezbateri monotone, în care faptele citate sunt numai o repetiţie a actelor de mult cunoscute, iar fantezia doar un ingenios apel la recriminările tipografului, să pătrunzi în vechea abaţie şi să asculţi un imn.

Acesta era un obicei favorit al lui Egremont şi, deşi meschina disciplină şi aranjamentele sordide ale corpului ecleziastic căruia i-a fost încredinţată paza acestui splendid edificiu au făcut tot ce putea păgubi şi micşora geniul sacru al locului, el rămâne totuşi un loc plin de farmec şi alinare.

Poate că nu există vreo populaţie a unei metropole care să tolereze o purtare ca aceea a decanului corpului canonicilor din Westminster, supunându-se în tăcere de a fiu fi admisă în singura clădire a capitalei care merită titlul de catedrală. Dar publicul englez va suporta orice, ocupat fiind cu speculaţiile acţiunilor căilor ferate.

Când Egremont intrase pentru prima oară în abaţie prin intrarea laterală din sud şi zărise sdndurile şi grilajele ascuţite cu care părea să fie înconjurată, ca şi cum ar fi fost în stare de asediu, porţi de fier excluzându-l din nava solemnă şi din aripile întunecoase, cu slaba posibilitate de-a întlezări cu greu un singur vitraliu, în timp ce nişte siu

jiţori bisericeşti zgomotoşi, şezând pe-o bancă murdară stăteau ca nişte comisionari sau trăncăneau ca barmanii în repaus – în indignarea sa îi apăru viziunea perfecţiunii abaţiale de care se bucurase mai de mult şi în repetate rânduri printre ruinele de la Marney, şi era gata să se retragă în grabă din locul pe care de atâta vreme intenţionase să-l viziteze, Când orga izbucni deodată, o simfonie cerească se ridică spre tavanul înalt şi notele unei melodii triste se înmănunchează cu sunetele armonioase. Rămase pironit locului.

Poate că un sentiment de aceeaşi natură influenţă şi o altă persoană, în ziua următoare după vizita delegaţâjor U Egremont. Deşi soarele, în acea zi de vară, mai avea de parcurs un drum lung, trecând de meridian doar cu câteva ore, slujba continua, şi câteva persoane pătrunzând în biserică prin uşa din acea parte, atât de bine cunoscută publicului sub denumirea de „colţul poeţilor”, trecură prin grilajul necuviincios ridicat în acel loc de consiliul canonicilor, şi-şi ocupară locurile. Numai una, o femeie, refuză să treacă mai departe, cu toate îndemnurile binevoitoare ale slujitorilor bisericeşti de a-şi continua drumul, şi apropiindu-se de grilajul de fier care-o despărţea de corpul propriu-zis al bisericii, privi visătoare în lungul perspectivei estompate a* frumoasei aripi sudice. Rămase astfel în contemplaţie, sau poate în rugăciune, nemişcată, pe când suneftul solemn al orgii şi vocile suave ale corului, profitând de sfânta libertate după care suspina ea, păreau că pătrund în voie în fiecare nişă sacră şi în fiecare colţ sfinţit.

Sunetele – acele sunete mistice şi emoţionante care exaltă mintea şi inima – încetară; cântecul liturghiei reîncepu silueta imobilă se mişcă şi, odată cu mişcarea ei, Egremont apăru din aripa corului şi privirea îi fu prinsă îndată de armonia şi ţinuta perfectă a siluetei graţioase, privind încă prin grilaj, în timp ce lumina, pătrunzând prin fereastra apuseană şi scăldând biserica într-o iradiere blândă, înconjura capul necunoscutei într-un fel de nimb.

Egremont se apropie de uşa transeptului cu un pas şovăitor, sperând ca persoana străină care se pregătea să plece să-l depăşească. Ajungând la uşă şi dornic să se asigure că nu se înşelase, se întoarse şi privirea sa întâlni chipul lui Sybil. El tresări şi începu să tremure; tânăra nu era decât la doi metri, şi-l recunoscu neîndoielnic. El ţinu deschisă şa pivotantă a abaţiei ca ea să poată trece, ceea ce şi făcu odată afară, se opri şi zise

— Domnul Franklin!

Era limpede că tatăl ei nu găsise potrivit, sau nu avusese timpul sau ocazia, să-i comunice lui Sybil întrevederea de ieri. Egremont, pentru ea, mai era încă domnul Franklin. Asta, îl punea în încurcătură. Egremont ar fi dorit să fie scutit de necazul şi dezagrementul mărturisirii; totuşi lucrul trebuia făcut, deşi ar fi fost mai bine fără brutalitate inutilă. Astfel, pentru moment. Îşi exprimă numai încântarea de a o fi întâlnit, şi apoi continuă să meargă alături de ea.

— Îmi pot uşor închipui, zise Sybil, că trebuie să fi fost într-adevăr surprins să mă vezi în acest mare oraş. Dar multe lucruri stranii şi neprevăzute ni s-au întâmplat de când ai plecat din Mowedale. Ştii, desigur, pentru că ocupaţiile dumitale te-au pus la curent, că poporul a hotărât în fine să-şi convoace propriul parlament la Westminster. Poporul din Mowbray trebuia să trimită doi delegaţi la Convenţie, şi l-a ales pe tatăl meu drept unul dintre ei. Atât de mare e încrederea oamenilor în el, încât, niciun altul nu i-ar fi satisfăcut.

— Trebuie să fi făcut un mare sacrificiu venind, zise Egremont. e

— Ce importanţă au sacrificiile într-o cauză atât de mare! exclamă Sybil. Da, a făcut mari sacrificii, continuă ea cu seriozitate, mari sacrificii, şi sunt mândră de ele. Locuinţa noastră, care ne oferea un cămin fericit, s-a dus; a părăsit familia Trafford, cu care eram uniţi prin multe legături, şi glasul ei se frânse aici, pentru care ştiu foarte bine că şi-ar fi dat şi viaţa. Şi acum suntem despărţiţi de ei.

poate pentru totdeauna. Familia Trafford s-a oferit să mă ia sub acoperişul lor, continuă ea emoţionată. Dacă aş fi avut nevoie de adăpost, exista un alt acoperiş care mă aştepta de mult, dar nu puteam să-mi părăsesc tatăl într-un asemenea moment. El m-a chemat – şi iată-mă. Tot ce doresc, tot pentru ce trăiesc, este de a-l sprijini în marea sa luptă, şi simt c-aş muri fericită dacă poporul ar fi liber, şi dacă un Gerard ar fi acela care l-a eliberat.

Egremont rămânea gânditor; trebuia să-i dezvăluie totul, dar i se părea foarte nepotrivit să abordeze astfel de explicaţii pe o stradă, în mijlocul circulaţiei intense. Să se despartă de ea şi să-i facă apoi mărturisirea în scris? S-o întovărăşească acum până acasă şi să-i ofere acolo explicaţiile sale neaşteptate? Sau să confirme întrevederea sa de ieri cu Gerard, şi să lase pe urmă restul în seama consecinţelor fireşti ale acestei confirmări, atunci când Sybil îşi va întâlni tatăl? Meditând în acest fel, Egremont şi Sybil părăsiră curtea abaţiei şi intrară în Abington Street.

— Dă-mi voie să te conduc până acasă, zise Egremont ghicind la Sybil intenţia de a se despărţi de el acolo.

— Tatăl meu nu-i acasă, răspunse ea, dar n-am să uit să-i spun că l-am întâlnit pe vechiul său tovarăş.

„Ce bine-ar fi fost de-aş fi fost sincer!” gândi Egremont. „Şi trebuie oare s-o părăsesc în felul acesta? Imposibil!”

— Trebuie numaidecât să mă laşi să te acompaniez, rosti el cu voce tare.

— Nu-i departe casă, zise Sybil. Locuim aproape, într-o casă veche, cu nişte oameni bătrâni şi cumsecade, fratele uneia dintre călugăriţele din Mowbray. Drumul cel mai scurt este drept pe strada asta, dar e prea mare forfotă pentru mine. Am descoperit, adăugă ea zâmbind, o cale mai liniştită.

Şi, călăuziţi de ea, o luară pe Collège Street.

— Şi de când sunteţi la Londra?

— De două săptămâni. E ca într-o mare închisoare. Ce straniu că, într-un oraş mare ca acesta, cu greu poţi

merge singur.

— Îţi lipseşte Harold, zise Egremont. Cum îi mai merge acestui credincios prieten?

— Bietul Harold! Şi despărţirea de el a fost un chin.

— Cred că timpul trebuie să treacă cu greu pentru dumneata, zise Egremont.

— O nu, răspunse Sybil. Sunt atâtea lucruri interesante, atâtea noutăţi pe care mi le spune tata; mă interesează atât de mult să aud discuţiile lor, şi uneori merg să-l ascult vorbind. Nimeni dintre ei nu se poate compara cu el. Mi se pare că cererile noastre ar fi imposibil de refuzat dacă cei ce ne guvernează le-ar auzi o dată din gura sa.

Egremont zâmbi.

— Convenţia dumneavoastră e în plină floare, sau mai bine zis îmboboceşte, zise el. Totul este curat şi proaspăt acum, dar în scurt timp va avea soarta tuturor mişcărilor populare. Se vor forma tot felul de clici.

— Dar de ce? întrebă Sybil. Ei sunt reprezentanţii adevăraţi ai poporului, şi poporul nu cere ţiecât un lucru: dreptate. Munca ar trebui să fie tot atât de respectată de lege ca şi proprietatea.

Pe când discutau în acest fel, trecură prin mai multe străzi curate şi liniştite, care aveau mai curând aspectul unor străzi dintr-un foarte calm oraş de provincie, decât din cel mai mare oraş al lumii, în vecinătatea unor palate şi a parlamentului. Arareori puteai zări câte o prăvălie printre micile locuinţe, dintre care multe erau clădite dintr-o ciudată cărămidă veche, şi toate zidite fără a ţine câtuşi de puţin seama de simetrie sau proporţii. Nu se auzea niciun zgomot de roţi, uneori nu se vedea nici un singur individ în mişcare. Înaintând alene prin acest cartier liniştit şi ordonat, se pomeniră în cele din urmă într-un loc deschis în mijlocul căruia se înălţă o biserică de proporţii impresionante, zidită din piatră cioplită, în acel stil impozant, ca să nu-i zicem greoi, introdus de Vanburgh. Zona din jurul ei, destul de vastă, era formată din clădiri în

genere de un caracter foarte meschin; atelierul lung şi întunecos al unui tâmplar, curtea dezordonată a unui birjar, ici-colo câte-o mică, strâmtă şi izolată locuinţă particulară, ca o gură de apă în care ar locui un şobolan, alteori câte-un grup de case mari şi pretenţioase. În capătul cel mai îndepărtat al acestei pieţe, care era onorată cu numele de Scuarul Smith, în loc de a-şi lua un titlu mai potrivit de la biserica St. John pe care o înconjura, se afla o casă mare şi veche, acoperită pe la începutul veacului cu o faţadă modernă din cărămizi de culoare deschisă, dar care mai sta în propria ei curte înconjurată de-un grilaj de fier, ca şi cum, retrasă de privirile mulţimii, asemenea unei persoane ce-a cunoscut şi timpuri mai bune, adăuga la umilinţa ei ceva din rezerva inspirată de amintirea unei măreţii apuse.

— Asta-i locuinţa mea, zise Sybil. E un loc liniştit şi ne convine perfect.

Aproape de această casă era un pasaj strâmt care ducea în cartierul mai populat din vecinătate. În clipa în care Egremont deschise poarta curţii, Gerard urca treptele pasajului, apropiindu-3 e de ei.

Capitolul VI

Când Gerard şi Morley, după vizita lor la Egremont, părăsiră cartierul Albany, se despărţiră, iar Stephen, pe care-l vom însoţi, porni spre Temple, pe unde locuia şi el şi unde se ducea să viziteze un confrate ziarist, care avea un apartament în celebrul Inn of Court. Trecând pe sub Temple Bar, zări un gentleman grăsuliu coborând dintr-o birjă, cu un teanc de hârtii în mână, şi dispărând îndată sub celebra arcadă către care se îndrepta şi Morley. Ajungând sub arcadă nu-l mai zări pe domnul în chestiune, dar observă că o scrisoare îi căzuse din mână. îl strigă, dar în zadar, şi temându-se ca nu cumva străinul să dispară într-una din numeroasele curţi imposibil de descurcat, rămânând astfel fără acea scrisoare, el alergă şi o ridică, şi apoi se grăbi să-l ajungă, continuând să-l strige atât de insistent, încât până la urmă acesta începu să bănuiască că

el, şi nu altul, era cel strigat; se opri şi se întoarse. Morley, aproape fără voie, aruncă o privire asupra plicului, a cărui, pecete era ruptă; era adresată unei persoane al cărui nume îi atrase imediat atenţia. Scrisoarea era adresată lui „Baptist Hatton, Esc., Inner Temple/

— Cred că această scrisoare vă e adresată, domnule, zise Morley, privind cu atenţie persoana cu care vorbea – un bărbat simpatic şi cu perstanţă, rumen la faţă, distins, dar cu prea puţin din expresia pe care Morley o asociase în imaginaţie cu acel Hatton ce-i obsedase atât de mult gând urile.

— Vă sunt foarte recunoscător, domnule, răspunse străinul. Scrisoarea îmi aparţine, deşi nu-mi este adresată mie Trebuie s-o fi lăsat să cadă chiar acum. Numele meu este Firebrace, sir Vavasour Firebrace, iar scrisoarea este adresată – nu chiar avocatului meu, dar unui domn – pe care obişnuiesc să-l văd des; aş putea spune chiar zilnic. Se ocupă cu o problemă importantă ce mă interesează foarte mult personal. Domnule, vă sunt foarte recunoscător, şi bănuiesc că sunteţi mulţumit de explicaţie.

— O desigur, sir Vavasour, şi Morley îi făcu o plecăciune, apoi, mergând în direcţii diferite, se despărţiră.

— Nu cumva cunoşti un avocat cu numele de Hatton pe aici? îl întrebă Morley pe amicul său, ziaristul.

— Niciun avocat cu numele acesta nu avem aci, dar celebrul Hatton locuieşte aici, fu răspunsul.

— Celebrul Hatton! Şi de ce-i celebru? Uiţi că sunt din provincie.

— A creat mai mulţi lorzi ai regatului decât graţioasa noastră suverană, îl lămuri ziaristul. Şi de la reforma parlamentului, singura şansă a unui membru al partidului Tory de a fi înnobilat este bunăvoinţa lui Baptist Hatton, deşi nimeni nu ştie cine e, şi nimeni nu poate preciza ce e.

— Vorbeşti în enigme, insistă Morley. Tare aş vrea să le pot dezlega. Încearcă să te adaptezi capacităţii mele cam roduse.

— Dacă-ţi trebuie o definiţie, răspunse prietenul său, Hatton poate fi clasat în genul „anticar”, deşi speţa sa este mai greu de descris. Este un anticar de heraldică, descoperitor, inventator, alcătuitor şi aranjator de origini; o autoritate, cred, fără rival în ceea ce priveşte alcătuirea şi elementele Camerei Lorzilor; consultat de avocaţi, deşi neprofesând avocatura; uimind şi alarmând cele mai nobile familii din ţară, revendicând pentru pretendenţi obscuri vechile baronii pe care alţii şi le-au atribuit adesea fără drept în parlamentul acestei ţări.

— Şi din ce parte vine el? Nu cumva ştii? întrebă Morley, evident foarte interesat, deşi încercând să-şi ascundă emoţia.

— Poate fi un cetăţean al unui regat imaginar, în ceea ce mă priveşte pe mine, răspunse prietenul său. E îngropat în acest cartier, cred, de ani de zile, cu mult înainte de a sosi eu aici, şi cred că multă vreme a fost destul de necunoscut, deşi foarte ocupat cu lucruri mărunte, dar cazul Mallory l-a făcut celebru acum vreo zece ani. Era vorba de o baronie care fusese revendicată cu un secol înainte, şi refuzată. Hatton îl aşează pe omul său în Camera Lorzilor, şi acest precedent a dat posibilitate la vreo trei-patru gentlemani de sub auspiciile sale să-i urmeze exemplul. Erau catolici şi probabil că de aceea şi i se adusese cazul Mallory, pentru că Hatton aparţine vechii credinţe; dar ce-i important este faptul că erau toţi moşieri cu avere mare, şi fără îndoială apărătorul lor a fost bine recompensat pentru serviciile sale încununate de succes. Se spune că ebogat. În prezent, toate treburile din ţară legate de descendenţă ajung la el. Nu există origine discutată, nici titlu de nobleţe în suspensie care să nu fie supus cercetării sale. Nu-l cunosc personal, dar poţi să-ţi dai seama acum de caracterul său, şi dacă ai vreo pretenţie asupra vreunui titlu de nobleţe, adăugă ziaristul râzând, ăsta-i omul tău.

În mintea lui Morley se forma puternic impresia că acesta era într-adevăr omul lui. Hotărî să-l întrebe pe

Gerard, pe care urma să-l vadă chiar în seara aceea, dacă Hatton pe care-l căuta el era catolic, şi în acest caz să-l viziteze pe anticar a doua zi.

Între timp, nu trebuie să uităm pe unul care era chiar acum acolo vizitându-l pe anticar. Iată-l pe sir Vavasour Firebrace aşezat într-o spaţioasă bibliotecă, cu privirea spre Tamisa şi spre grădinile cartierului Temple. Deşi vrafuri de hârtii şi pergamente acoperă numeroase mese, şi pe alocuri năpădesc şi covorul turcesc, un aer de ordine, de confort şi de bun gust predomină în încăpere. Draperiile de damasc stacojiu se potrivesc cu mobilierul vechi de stejar. Vitraliile superioare ale ferestrelor sunt colorate de penelul strălucit al Germaniei feudale, iar volumele alese ce se aliniază pe rafturi au legături potrivite conţinutului lor preţios.

Stăpânul acestui apartament era un om de înălţime mijlocie, predispus la îngrăşare şi în declinul maturităţii, cu toate că obrazul său fără riduri, ochii albaştri limpezi şi părul castaniu abundent, deşi acoperit de-o tichie de catifea neagră, totuşi foarte vizibil, nu-i trădau vârsta şi nici orele din noapte de cercetări prin care îşi dobândise în mare parte cunoştinţele ce-l făcoseră celebru. Expresia generală a atitudinii sale era plăcută, deşi se ghicea în ea o trăsătură sinistră. Era aşezat într-un fotoliu, în faţa unei mese ovale la care scria. Aproape, şi la îndemână, se afla un pupitru deschis, lung şi masiv, pe care erau mai multe volume *in-folio* deschise şi câteva manuscrise, dovedind că se ocupase de curând de ele. Acum domnul Hatton, cu un condei încă în mână, îmbrăcat într-un halat dintr-acelaşi material ca şi tichia, sta rezemat de spătarul fotoliului, ascultându-l pe clientul său, sir Vavasour Firebrace. Câţiva câini foarte frumoşi, tărcaţi negru cu castaniu, din specia preferată a regelui Charles al II-lea, stăteau culcaţi pe perine de catifea lângă el, cu un aer de lux arogant ce s-ar fi potrivit foarte bine frumoaselor doamne ale acelui monarh sibarit, iar o pisică persană de culoare albă, cu ochii albaştri, coadă foarte lungă şi o expresie destul de

asemănătoare cu aceea a stăpânului ei, se odihnea grav pe masa de scris, asistând la conversaţie.

Sir Vavasour ţinuse desigur o lungă cuvântare, pe care domnul Hatton o ascultase cu răbdarea imperturbabilă ce-l caracteriza, care constituia incontestabil unul din elementele succesului său... Niciodată nu abandona nimic şi nu întrerupea niciodată pe nimeni, iar acum, cu o voce argintie, îi răspunse vizitatorului său:

— Ce-mi povestiţi dumneavoastră, sir Vavasour, este ceva ce-am prevăzut, dar întrucât influenţa mea n-o poate soluţiona, am şters-o din preocupările mele. Aţi venit la mine pentru un scop precis; am întreprins să confirm drepturile şi să reînvii pretenţiile baroneţilor din Anglia. Asta-i ceea ce mi-aţi cerut am îndeplinit dorinţa dumneavoastră. Drepturile acelea sunt astăzi confirmate, pretenţiile reînviate. O mare majoritate a Ordinului şi-a dat adeziunea formală la mişcarea astfel organizată. Naţiunea a luat cunoştinţă de cererile dumneavoastră, s-a obişnuit cu ele, şi monarhul le-a primit o dată favorabil. Mai mult nu pot face pentru dumneavoastră. N-am pretenţia să fac baroneţi, cu atât mai puţin pot să le confer celor existenţi dreptul de a purta stele şi coroane, veşmântul verde închis rezervat pentru *equites aur aii*, sau pălării albe cu penaj alb. Aceste distincţii, chiar dacă folosirea lor anterioară era stabilită, trebuie să decurgă din graţioasa autorizaţie a Coroanei, şi nimeni nu s-ar putea aştepta într-o perioadă ostilă oricăror distincţii personale ca vreun guvern să recomande suveranului o măsură ce ar părea unor minţi vulgare odioasă, şi unora răuvoitoare, ridicolă.

— Ridicolă! sări sir Vavasour.

— Nu toată lumea, zise domnul Hatton, priveşte aceste lucruri în spiritul luminat în care le privim noi, sir Vavasour. Nu am putut crede nicio clipă că suveranul ar consimţi să investească un corp de oameni atât de numeros cu asemenea privilegii.

— Dar n-aţi exprimat niciodată această părere, zise

sir Vavasour.

— Nu mi-aţi cerut niciodată părerea, replică domnul Hatton. Şi chiar de-aş fi exprimat-o, dumneavoastră şi prietenii dumneavoastră nu aţi fi fost influenţaţi de ea. Problema era una asupra căreia aveaţi toate motivele să vă consideraţi judecători tot atât de competenţi ca şi mine. Tot ce mi-aţi cerut era să formulez cazul dumneavoastră, şi l-am formulat. Voi mai afirma că o acţiune mai dreaptă n-a plecat niciodată din această încăpere şi nu cred că există o altă persoană, în afară de mine, în acest regat care ar putea să o rezolve. I s-a refuzat Ordinului onorurile, dar vă poate oarecum consola faptul că n-au răspuns niciodată acţiunii intentate.

— Cred că este încă o agravare a opresiunii, zise sir Vavasour clătinând din cap. Dar nu puteţi, domnule Halton, să ne îndrumaţi către un nou pas? După atâţia ani de aşteptare, după atâtea griji şi o cheltuială atât de mare, este totuşi prea nedrept ca eu şi cu lady Firebrace să fim anunţaţi la curte în acelaşi stil ca negustorul nostru de peşte.

— Pot crea un lord, răspunse domnul Hatton, rezemându-se de speteaza fotoliului său şi jucându-se cu peceţile, dar nu am pretenţia să fac baroneţi. Pot aşeza o coroană de conte pe fruntea unui bărbat, dar o coroniţă de baronet e exerciţiul unei prerogative cu care nu mă încumet să mă amestec.

— Menţionez faptul în cel mai mare secret, şopti sir Vavasour, dar lady Firebrace are promisiunea că, în cazul unei schimbări de guvern, vom fi în primul lot de înnobilaţi.

Domnul Hatton clătină din cap cu un uşor zâmbet de neîncredere dispreţuitoare.

— Sir Robert nu va face lorzi, zise el, aveţi cuvântul meu. Partidul Whig şi cu mine am inundat atât de mult Camera Lorzilor, încât – puteţi să vă bizuiţi pe asta ca pe un secret de stat – în cazul venirii la putere a partidului Tory, nu vor fi făcuţi lorzi. Ştiu că regina îşi dă perfect de

bine seama de ieftinirea tuturor onorurilor în ultimii ani. Dacă partidul Whig ar părăsi puterea mâine, va dezamăgi, credeţi-mă, pe toţi prietenii săi. Căţeluşii lor au promis atât de multe, încât trădarea promisiunilor lor este inevitabilă, şi dacă-i înşală pe unii, de ce să nu-i înşele pe toţi? Poate să distribuie o coroniţă sau două printre ai lor, iar eu voi face trei în acest an. Şi acestea vor fi singurele adaosuri la nobilime ce vor avea loc pe mulţi ani de aici înainte. Puteţi să vă bizuiţi pe asta, pentru că partidul Tory nu va face niciun lord, iar eu mă gândesc să mă retrag din afaceri.

E greu de redat mirarea, perplexitatea, agitaţia din atitudinea lui sir Vavasour, când interlocutorul său îi vorbi astfel. Speranţe răscolite-şi prăbuşite în aceeaşi clipă; promisiuni purtate cu drag în suflet, dispărute acum, şi misterioase perspective conturându-se deodată; destăinuiri de uluitoare secrete de stat; prim-miniştri renunţând dintr-odată la mijloacele lor cele mai puternice de influenţă, şi un obscur particular distribuind aceste distincţii, pe care suveranii erau obligaţi să le tezaurizeze cu mare grijă şi pentru obţinerea cărora oamenii cei mai de seamă ai ţării erau gata să-şi primejduiască averea şi să-şi sacrifice onoarea! Într-un târziu, sir Vavasour spuse

— Mă uimiţi, domnule Hatton… Aş putea să menţionez cel puţin douăzeci de membri ai clubului meu, Boodle, care cred că vor fi ridicaţi la rangul de lord de îndată ce partidul Tory va veni la putere.

— Niciunul dintre ei „replică Hatton, cu glas autoritar. Spuneţi-mi numele unuia dintre ei, şi vă voi dezvălui dacă va fi făcut lord.

— Păi, domnul Tubbe Sweete, un membru de la ţară al parlamentului, şi fiul său e de asemenea deputat – ştiu că are o promisiune.

— Vă repet, sir Vavasour, partidul Tory nu va face nici un singur lord. Candidaţii trebuie să vină la mine, şi vă întreb: ce pot face pentru un Tubbe Sweete, fiul unui negustor din Jamaica? Există vreo familie veche printre

aceşti douăzeci de membri ai clubului dumneavoastră?

— Nu prea ştiu, zise sir Vavasour. Este sir Charles Featherly, un vechi baronet.

— Fondatorul familiei era primar al Londrei sub domnia lui James I. Ăsta nu-i felul.de familie veche la care mă refer, zise domnul Hatton.

— Mai este colonelul Cockawhoop, continuă sir Vavasour. Cockawhoopii sunt o familie foarte bună, asta am auzit-o întotdeauna.

— Furnizori ai Reginei Anne; parteneri ai lui Marlborough şi Solomon Medina. O familie într-adevăr bună, dar < U nu fac lorzi din familii bune, sir Vavasour. Familiile vechi sunt blocurile din care-mi cioplesc materialul.

— Dar ce numiţi dumneavoastră o familie veche? întrebă sir Vavasour.

— A dumneavoastră, răspunse domnul Hatton, privind în plin faţa interlocutorului său, pe care cădea acum lumina.

— Am fost în primul lot de baroneţi, zise sir Vavasour.

— Să-i lăsăm pe baroneţi pentru moment, îl întrerupse Hatton. Spuneţi-mi, ce era familia dumneavoastră înainte de James I? 4

— Ai noştri au trăit întotdeauna pe moşiile lor, răspunse sir Vavasour. Am o cameră plină de documente, care poate ne-ar spune ceva despre ei. Aţi vrea să le vedeţi?

— Desigur; aduceţi7 le pe toate aici. Nu că aş avea nevoie de ele ca să mă informez asupra drepturilor dumneavoastră. Sunt perfect la curent cu ele. Aţi dori să fiţi conte, domnule? Păi, sunteţi în realitate lord Vavasour, dar există o dificultate în stabilirea drepturilor dumneavoastră neîndoielnice în baza unei simple somaţii. Nu vreau să vă plictisesc cu chestiuni tehnice, sir Vavasour, ajunge să ştiţi că dificultatea e mare, deşi poate nu de neînvins. Dar, ce să umblăm cu menajamente? Pretenţiile dumneavoastră asupra baroniei Lovel sunt

valabile. V-aş sfătui să le urmăriţi, dacă nu s-ar prezenta o altă posibilitate şi mai îmbietoare. Într-un cuvânt, dacă doriţi să fiţi lord Bardolf, am să întreprind toate diligenţele necesare, înainte ca, după toate probabilităţile, sir Robert Peel să fie chemat la putere, şi cred că aceasta ar satisface-o şi pe lady Firebrace.

— Ar satisface-o într-adevăr, zise sir Vavasour. Pentru că, dacă n-ar fi fost promisiunea de înnobilare ce i-a fost făcută – vorbesc în mare secret, domnule Hatton – şi anume de domnul Taper, arendaşii mei ar fi votat cu partidul Whig, acum de curând la alegerile din comitat, şi candidatul conservator ar fi fost învins. Lordul Masque aranjase aproape lucrurile, dar lady Firebrace vrea o promisiune scrisă de la o persoană sus-pusă, aşa că totul a rămas baltă.

— Vedeţi, noi nu depindem de toate aceste aranjamente mărunte, spuse domnul Hatton, foarte sigur de el.

— Totu-i minunat, zise sir Vavasour, ridicându-se de pe scaun şi vorbind ca pentru sine. Şi cam cât credeţi că vor fi spezele noastre în susţinerea acestor pretenţii? întrebă el.

— Un fleac! răspunse domnul Hatton. Păi, acum vreo doisprezece ani am cunoscut oameni care au dat aproape o jumătate de milion fără a primi măcar doi la sută pentru banii lor, spre a obţine influenţă într-un târg, ca-e în final era menit să le aducă o coroniţă strălucitoare de baronet. Iar dumneavoastră veţi dobândi una care vă va da prioritate asupra oricărui nobil din registrul de nobleţe, exceptând trei (pe care eu i-am făcut) şi n-are să vă coste nici măcar un fleac de douăzeci-treizeci de mii de lire. Cunosc oameni care-ar da bucuros atât numai pentru această prioritate. Iată… şi sculându-se de pe fotoliu, luă câteva hârtii de pe o masă Iată un caz: un om pe care sunt sigur că-l cunoaşteţi; un lord cu o dată de înnobilare destul de bună pentru un lord, din timpul lui George I. Primul baron era un valet olandez al lui William III. Bine, eu

trebuie să rezolv acum o situaţie neclară în folosul său şi să-i dau una dintre baroniile-Herberţilor. El îl răscumpără pe celălalt pretendent, care a fost de la înnobilat, cu o sumă mai mare decât aceea pe care o veţi cheltui pe vechea dumneavoastră coroniţă. Şi asta nu-i încă tot. Celălalt pretendent este de origine şi nume franceze; a venit după revocarea edictului din Nantes. Pe lângă acei bani „clientul meu trebuie să achite şi toate cheltuielile necesare pentru a transforma pe urmaşii ţesătorului de mătase de la Lyon în descendentul unui cuceritor normand. Aşa că vedeţi, sir Vavasour, nu sunt exagerat în pretenţiile mele. Ah! Aş prefera mai curând să câştig cinci mii de lire repunându-vă pe dumneavoastră în drepturi, decât cincizeci de mii stabilindu-le pe acelea ale acestor pretendenţi, în revendicările lor nejustificate. Trebuie să muncesc în meseria mea, sir Vavasour, dar mi-e drag sângele get-beget englezesc, şi-l am şi eu în vinele mele.

— Sunt de acord cu dumneavoastră, domnule Hatton, zise sir Vavasour. Să nu pierdem timpul. Regret numai că nu mi-aţi menţionat toate acestea mai înainte, şi am fi putut evita astfel o mulţime de osteneli şi de cheltuieli

— Nu m-aţi consultat niciodată, răspunse domnul Hatton; mi-aţi dat doar instrucţiuni, şi eu le-am urmat. Mi-a părut rău să vă văd în acea dispoziţie, pentru că, să vorbim drept, şi sunt sigur că nu vă veţi simţi ofensat, stimate lord, pentru că acesta este titlul dumneavoastră adevărat nu există alt titlu pe lume pe care-l dispreţuiesc mai mult decât acela de baronet.

Sir Vavasour tresări, dar viitorul era plin de glorie şi prezentul de emoţii, astfel că, urându-i domnului Hatton „la revedere”, îi promise că-i va aduce personal documentele a doua zi.

Capitolul VII

Îi lăsasem pe Sybil şi pe Egremont tocmai în clipa ciad Gerard sosea pe pragul pe care chiar atunci ei îl atinseseră.

— Ah, tată, exclamă Sybil, şi apoi, înroşindu-se uşor,

fără a-şi da probabil seama de acest lucru, adăugă, ca şi cum s-ar fi temut de Gerard să nu-l recunoască pe vechiul său tovarăş: Ţi-l’reaminteşti pe domnul Franklin?

— Acest domn şi cu mine am avut plăcerea să ne întâlnim ieri, răspunse Gerard încurcat, pe când Egremont, nespus de tulburat) se schimbă la faţă.

Sybil rămase surprinsă că tatăl ei îl întâlnise pe domnul Franklin şi nu-i spusese nimic de o întâmplare care o interesa. Egremont era pe punctul de a vorbi, când uşa de intrare fu deschisă. Trebuiau oare să se despartă din nou, fără explicaţii? Şi trebuia Sybil lăsată numai cu tatăl ei, care în mod evident nu era nicidecum grăbit şi poate chiar n-avea nicio poftă să dea vreo explicaţie? Toate instinctele care animau spiritul său ingenios îl îndemnau pe Egremont să lămurească personal această neînţelegere prelungită.

— Îmi veţi permite, sper, să intru cu dumneavoastră pentru câteva clipe, zise el făcând apel atât la Gerard cât şi la fiica lui.

Nu era cu putinţă să nu dai curs unei astfel de cereri, totuşi din partea lui Gerard ea fu acordată fără cordialitate. Intrară astfel în marele şi întunecosul vestibul al casei; la capătul unui lung culoar, Gerard deschise o uşă şi pătrunseră tustrei într-o încăpere spaţioasă şi mohorâtă din spatele casei, dând spre un mic petec de iarbă, în mijlocul căruia se înălţa un Cupidon înnegrit de vreme, cu unul din braţe rupte şi celălalt ridicat în sus ducând o scoică la gură: părea să fi fost pe vremuri o fântână. La capătul petecului de iarbă, calcanul unei case vecine oferea un perete înalt, care fusese odată pictat cu fresce. Deşi o mare parte din mortarul colorat crăpase şi căzuse şi tot ce mai rămăsese era pătat şi şters, câteva urme din desenul original mai puteau fi încă desluşite erau cunune festive, colonade şi perspectivele interioare ale unui palat.

Pereţii încăperii în care se aflau erau lambrisaţi cu panouri de lemn de culoare închisă. Draperiile de la ferestre erau dintr-un postav grosolan şi pline de praf,

încât arătau mai curând ca acoperite de lavă. Covorul, care pe vremuri fusese arătos şi viu colorat, era acum complet ros, şi devenise cenuşiu de vechi ce era. Existau mai multe fotolii grele de mahon, o masă dintre acelea care pot fi extinse lateral, şi un imens bufet greoi, garnisit cu câteva pahare de vin de culoare albastru închis. Deasupra căminului înalt şi cu aspect ciudat, se afla portretul marchizei de Granby, iar în partea cealaltă se vedea o litografie în culori ţipătoare, de Bumbury, reprezentând grădina Ranelagh în vremea ei de strălucire. Aparenţa generală a camerei, deşi întunecoasă, nu era totuşi mizeră, şi date fiind dimensiunile ei, aspectul extrem de odihnitor şi asocierile de idei stârnite de puţinele ornamente existente, dădea minţii spectatorului o impresie departe de a fi neplăcută, făcând să nască uşoara melancolie care izvorăşte din contemplarea trecutului, o senzaţie care întotdeauna e menită să facă mintea noastră mai îngăduitoare.

Gerard merse la fereastră şi privi către petecul de iarbă, iar Sybil se aşeză, invitând oaspetele lor să-i urmeze exemplul. Egremont, foarte tulburat, părea să facă un efort brusc de a se reculege, şi apoi, cu o voce departe de claritatea ei normală, zise:

— I-am explicat ieri cuiva, pe care sper că-l pot încă numi prietenul meu, de ce am adoptat cândva un nume la care nu aveam dreptul.

Sybil, puţin surprinsă, îl privi atentă, dar nu spuse nimic.

— Aş fi fericit dacă şi dumneata m-ai crede că am făcut acel pas pentru motive de care, cel puţin, nu trebuie să mă ruşinez, adăugă el cu voce mai şovăitoare, chiar dacă ai considera purtarea mea indiscretă.

Privirile lor se întâlniră; în atitudinea lui Sybil se citea mirare, dar nu pronunţă nicio vorbă, iar tatăl ei, care le întorcea spatele, nu făcea nicio mişcare.

— Mi s-a spus că o prăpastie de netrecut desparte pe cei bogaţi de cei săraci, continuă Egremont. Mi s-a spus că

privilegiaţii şi poporul formează două naţiuni diferite, guvernate de legi diferite, influenţate de feluri de-a fi diferite, fără gânduri şi simpatii comune, cu o incapacitate înnăscută de a se înţelege. Am crezut că, dacă această ar fi într-adevăr cazul, ruina ţării noastre comune este iminentă. M-aş fi străduit, din nefericire cu prea puţină putere, dar nu fără zel, să rezist unei astfel de catastrofe. Aveam o situaţie. care mă făcea, într-o anumită măsură, răspunzător de această stare de lucruri; Spre a obţine cunoştinţele necesare care, singure, puteau să mă califice pentru o acţiune binefăcătoare, am hotărât să trăiesc nebănuit printre concetăţenii mei. atât de înstrăinaţi de mine. Chiar lipsit de orice renume cum eram, n-aş fi putut întreprinde acest lucru fără a fi suspectat, de îndată ce eram cunoscut. Lumea ar fi dat înapoi de la clasa din care fac parte şi de la numele meu, aşa cum chiar dumneata, Sybil, ai dat înapoi când, întâmplător, s-a vorbit de această clasă în faţa dumitale. Acestea sunt motivele, acestea sunt sentimentele care m-au împins, nu voi spune justificat, să trec pragul casei dumneavoastră sub un nume fals. Vă rog să judecaţi cu bunătate purtarea mea, să mă iertaţi, şi să nu mă faceţi să simt amărăciunea de a fi pierdut buna părere a uneia pentru care, în orice situaţie şi în orice circumstanţă, trebuie să simt întotdeauna cel mai mare respect posibil, aş spune chiar o veneraţie plină de stimă.

Vorbele sale pline de pasionată emoţie încetară. Sybil, într-o atitudine graţioasă şi tulburată, îl privi o clipă, pă.

rând gata să vorbească, dar buzele tremurânde îi refuzară serviciile, şi cu un efori, întorcându-se către Gerard, spuse:

— Tată, sunt uluită. Te rog, spune-mi cine este acest domn care-mi vorbeşte?

— Fratele lordului Marney, Sybil, răspunse Gerard întorcându-se către ea.

— Fratele lordului Marney! repetă Sybil cu un aer de stupefacţie.

— Da, zise Egremont, un membru al acelei familii care a pângărit şi a oprimat poporul, pe care mi i-ai denunţat cu atâta dispreţ nimicitor.

Cotul lui Sybil se sprijinea de braţul fotoliului pe care şedea, şi obrazul pe mina ei. Când Egremont pronunţă aceste cuvinte, ea îşi ascunse faţa, care astfel nu mai putea fi văzută deloc. Câteva clipe domni tăcerea. Apoi, ridicându-şi privirea cu o expresie gravă dar senină, ca şi cum ar fi ieşit tocmai atunci dintr-o meditaţie adâncă, Sybil zise

— Regret cuvintele mele; regret durerea pe care v-am pricinuit-o fără voia mea; regret într-adevăr tot ce s-a întâmplat, şi că tatăl meu a pierdut un prieten amabil.

— Şi pentru ce să-l fi pierdut? întrebă Egremont trist, dar cu duioşie. De ce să nu fim şi mai departe prieteni?

— O, domnule, răspunse Sybil cu dispreţ, sunt una dintre acele persoane care cred că prăpastia este de netrecut. Da, adăugă ea uşor, dar cu deosebită graţie, fluturându-şi mâinile şi întorcând oarecum capul, cu totul de netrecut.

Există un zbucium al minţii în care, ca şi în marile convulsiuni ale naturii, totul pare anarhie şi întoarcere către haos; totuşi, adesea chiar în acele clipe de dezordine, ca în însuşi conflictul material, un nou principiu de ordine se naşte, sau un nou impuls apare, controlând şi reglementând, aducând spre consecinţe armonioase pasiuni şi elemente ce păreau a ameninţa cu disperare şi distrugere. Aşa se întâmplă şi cu Egremont. Privi o clipă cu deznădejde la această fecioară, izolată de simpatie prin prejudecăţi şi convingeri mai greu de trecut decât toate simplele consecinţe ale diferenţei de clasă. Păru o clipă, dar numai o clipă, în culmea disperării, dar găsi în mintea sa torturaţă energia necesară spre a face faţă situaţiei. Chiar şi prezenţa lui Gerard, stânjenitoare c-m era, nu l-ar fi împiedicat, dacă în acel moment n-ar fi intrat în cameră Morley, însoţit de o altă persoană.

Capitolul VIII

Morley se opri când îl recunoscu pe Egremont; apoi, mergând către Gerard, urmat de tovarăşul său, zise:

— Acesta este domnul Hatton, de care vorbeam în seara trecută şi care pretinde a fi o veche cunoştinţă a dumitale.

— Poate că ar trebui mai curând să spui al bietului şi scumpului dumitale tată, interveni Hatton, cântărindu-l pe Gerard cu ochiul său albastru limpede, şi adăugând apoi: Mi-a făcut un mare serviciu în tinereţea mea, şi ăsta nu-i un lucru care se uită uşor.

— Desigur, zise Gerard, dar asta-i legat de un fel de memorie care, după câte înţeleg, se găseşte cam rar. Cât despre mine, eu îmi amintesc foarte bine de dumneata, Baptist Hatton, zise Gerard, examinându-l pe oaspetele său-cu o atenţie poate tot atât de riguroasă ca aceea cu care fusese examinat el. Văd că ţi-a mers bine, mă bucur să aud şi să constat.

— *Qui labor at, orat*\ răspunse Hatton cu glas argintiu; aceasta este graţioasa maximă a sfintei noastre biserici, şi îndrăznesc să cred că veghile şi rugăciunile mele au fost acceptate, pentru că am muncit mult în viaţa mea, şi zicând acestea se întoarse către Sybil.

Ea îl privi cu mult interes pe omul cu acest nume misterios, care îi răsunase de atâtea ori la ureche încă din copilărie, legat de atâtea speranţe stranii şi măreţe, amestecuri obscure de îndoieli şi temeri, de gânduri contradictorii. Aspectul lui Hatton corespundea cu puţine dintre fanteziile în care gândurile lui Sybil se lăsaseră uneori ademenite. Aparenţa sa era amabilă; o expresie sinceră

1 Cine munceşte se roagă – în sensul că şi munca e o rugăciune (lat.).

şi chiar binevoitoare se reflecta pe faţa-i inteligentă şi plăcută; părul castaniu, pe vremuri abundent, încă lung, deşi foarte subţire, era astfel pieptănat încât îi ascundea chelia; era îmbrăcat foarte simplu, dar cu remarcabil bun gust şi grijă. Calmul şi amabilitatea manierelor sale, tonul

voalat al glasului nu făceau decât să adauge la efectul favorabil pe care îl producea întotdeauna la prima vedere.

— *Qui laborat, orat*, repetă Sybil zâmbind. Acesta este un privilegiu al poporului.

— Din care fac parte şi eu, îi răspunse Hatton cu o plecăciune, amintindu-şi că vorbea cu fiica unui delegat cartist.

— Dar este oare munca dumneavoastră asemănătoare muncii lor? întrebă Sybil. Este oare viaţa dumneavoastră o viaţă de trudă fără plângere, în care există atâta frumuseţe şi bunătate, încât prin nobila maximă a bisericii noastre se consideră că cuprinde puterea şi eficienţa rugăciunii?

— Sunt sigur că nu m-aş plânge de nicio trudă de care să beneficiaţi dumneavoastră, răspunse Hatton, şi apoi, întorcându-se din nou către Gerard, făcură împreună câţiva paşi spre un colţ al încăperii, unde se aflară curând în strânsă conversaţie. Între timp Morley se apropiase de Sybil, vorbindu-i pe şoptite. Egremont, simţindu-se stânjenit, se apropie şi-şi luă rămas bun de la ea. Sybil se ridică şi-i întoarse salutul în mod ceremonios, apoi, ezitând, în timp ce o expresie mai blinda îi schimba expresia, îi întinse mâna, pe care, el o reţinu o clipă înainte de a se retrage.

— Am stat cu el mai bine de o oră, îi spuse Morley lui Sybil. La început nu-şi aducea aminte de nimic; nici măcar numele de Gerard, deşi i se părea familiar, nu părea să-i spună ceva. Nu-şi amintea nimic de documente; era de părere că trebuie să fi fost de foarte mică importanţă; oricum, era sigur că le are şi acum, dat fiind că nu distruge niciodată documente; va ordona să fie căutate, şi alte vorbe de acest fel. Eram gata să mă retrag, când mi-a pus în treacăt o întrebare despre tatăl dumitale, cu ce se ocupă şi dacă e însurat şi dacă are copii. Asta a dus la o foarte lungă conversaţie, care a părut să-l intereseze tare mult. La început spunea că i-ar scrie tatălui durtritale, şi

I-am propus ca Gerard să-l viziteze; şi-a notat adresa, ca să-i poată scrie şi să aranjeze o întâlnire, când a observat că adresa era în cartierul Westminster; mi-a spus că îşi comandase trăsura spre a iherge peste un sfert de oră la Camera Lorzilor şi că, dacă nu mă deranjează, mi-ar propune să-l însoţesc de îndată până aici. Am gândit, că, oricare ar fi rezultatul, va fi o satisfacţie pentru Gerard să-l vadă în fine pe acest om, despre care a vorbit şi la care s-a gândit atât de mult – şi, iată-ne aici.

— Ai făcut foarte bine, bunule Stephen, cum faci întotdeauna, zise Sybil cu un aer absent şi îngândurat. Nimeni nu e atât de prevăzător şi n-are atâta energie ca dumneata.

El îi aruncă o scurtă privire; ochii li se întâlniră; ai ei erau prietenoşi şi calmi.

— Şi acest Egremont, reluă Morley cam repezit şi abrupt, dar cu ochii în pământ, cum a ajuns aici? Când l-am descoperit ieri, tatăl dumitale şi cu mine am fost de acord să nu-ţi vorbim de înşelătoria căreia i-am căzut victime.

— Şi aţi greşit, răspunse Sybil. Nimic nu-i mai înţelept decât sinceritatea. De mi-aţi fi spus ieri, n-ar fi fost aici astăzi. M-a întâlnit şi mi-a vorbit, iar eu n: am făcut altceva decât să recunosc o cunoştinţă care contribuise odată atât de mult la agrementul existenţei noastre. De nu m-ar fi întovărăşit până la uşa noastră şi nu l-ar fi întâlnit pe tatăl meu, ceea ce a precipitat din partea sa o explicaţie, care, a descoperit el, nu fusese dată de alţii, aş fi putut rămâne în necunoştinţă de cauză, ceea ce mai târziu ar fi putut produce neplăceri.

— Ai dreptate, zise Morley, privind-o deschis. Noi toţi ne-am purtat prea sincer faţă de acest aristocrat.

— Sper că niciunul dintre noi nu i-a spus vreo vorbă pe care ar dori-o uitată, replică Sybil. El însuşi a ales deghizarea, aşa că cu greu poate să se supere de sinceritatea noastră cu care i-am vorbit de familia lui sau de clasa lui socială. Cât despre rest, nu i-a făcut rău să afle

care sunt sentimentele poporului, trăind în mijlocul lui.

— Şi totuşi, de-ar fi să se întâmple ceva mâine, reluă Morley, fii sigură că omul acesta are ochii pe noi. El poate pătrunde în birourile guvernamentale, ca şi cei din conducere, şi le poate spune totul, căci deşi e un membru al pseudoopoziţiei, în clipa în care poporul se mişcă, toate aceste clici se unesc.

Sybil se întoarse, îl privi, şi apoi zise:

— Şi ce s-ar putea întâmpla mâine, care să ne facă să ne pese dacă guvernul este la curent cu ceea ce facem noi? Nu ştie el tot 7 Nu ţineţi oare întrunirile în văzul tuturor? Urmăriţi un scop mărturisit şi legal, prin mijloace legale. Nu-i aşa? De ce să ne temem, atunci? Şi de ce să se întâmple ceva care să ne facă să ne fie frică?

— Totu-i foarte bine pentru moment, zise Morley, şi totul mai poate – continua să fie bine, dar adunările populare aţâţă spiritele turbulente, Sybil. Tatăl dumitale are un rol conducător. E un mare orator, şi e în elementul lui în viaţa aceasta zgomotoasă şi înfocată. Mie nu mi se prea potriveşte; eu sunt un om de bibliotecă. Această mişcare, după cum prea bine ştii, n-a fost niciodată prea mult pe placul meu. Cartea e ceva prea rudimentar pentru neajunsurile noastre sociale. Spiritul care-ar putea vindeca suferinţele noastre trebuie să fie de un fel mai profund şi mai subtil.

— Atunci, de ce eşti aici? întrebă ea.

Morley dădu din umeri, şi apoi zise

— O întrebare uşoară. Întrebările sunt întotdeauna uşoare. De fapţi în viaţa reală, nu-ţi poţi permite să fii prea subtil. Aş fi putut dori ca mişcarea să ia alte forme, şi să tindă spre un alt scop, dar ea n-a făcut-o. Totuşi e o mişcare, şi încă una importantă, şi trebuie s-o adaptez scopului meu, şi să încerc să-i dau forma dorită de mine. Dac-aş fi refuzat să fiu unul dintre conducătorii ei, n-aş fi oprit mişcarea, ci mi-aş fi asigurat numai propria mea lipsă de importanţă.

— Dar tatăl meu nu are aceste temeri; el e plin de

speranţă şi bucurie, zise Sybil. Şi este desigur mare lucru ca poporul să-şi aibă parlamentul, întrunindu-se în mod legal la lumina zilei, şi delegaţi din tot regatul exprimându-şi plângerile într-o limbă ce n-ar dezonora rasa cuceritoare, care a încercat zadarnic să înjosească acest popor. Când l-am auzit pe tatăl meu vorbind în seara trecută, inima îmi ardea de emoţie şi ochii mi s-au umplut de lacrimi. Eram mândră să fiu fiicei lui şi să măetrfg dintr-un neam care aparţine celor oprimaţi, şi nu'opresorilor.

Morley observă profunda frumuseţea ochilor şi îmbujorarea obrazului ei radios, în timp ce pronunţa aceste ultime cuvinte, nu numai cu animaţie, ci şi înflăcărare. Părul strălucitor, care-i încadra faţa cu lungi plete de-o-bogăţie exuberantă, lăsa descoperită fruntea, tron de maiestuoasă gândire, şi buza ei animată mai fremăta de sensibilitatea cu care-şi exprimase pasionat adevărul.

— Dar tatăl dumitale e singur, Sybil, vorbi Morley într-un târziu, înconjurat de adepţii care n-au decât entuziasmul lor să-i recomande, şi de rivali, concurenţi şi intriganţi, care-i pândesc fiecare cuvânt şi gest, în speranţa de a-i putea discredita atitudinea şi de a-i provoca în cele din urmă căderea.

— Căderea tatălui meu? se miră Sybil. Nu-i doar unul dintre ei? Şi e oare posibil ca între delegaţii poporului să existe altceva decât un singur şi unic scop?

— O mie, răspunse Morley. Avem deja atâtea partide ca într-un sinod bisericesc.

— Mă îngrozeşti, zise ea. Ştiam că vom avea de luptat din greu. Vizitarea acestui oraş m-a învăţat cât de puternici sunt duşmanii noştri, dar credeam că avem adevărul şi pe Dumnezeu de partea noastră.

— Cei din Convenţia Naţională nu ştiu de niciunul dintre aceştia, răspunse Morley. Activitatea noastră nu va fi decât o vulgară caricatură a pasiunilor mârşave şi intrigilor josnice, a clicilor şi eşecurilor ce-i caracterizează pe opresorii noştri.

În clipa aceea, Gerard şi Hatton, care şedeau

împreună în cealaltă parte a încăperii, se sculară şi se apropiară amândoi, ceea ce întrerupse conversaţia dintre Sybil, şi Morley. Totuşi, înainte ca tatăl ei şi noul său amic să poată ajunge în dreptul lor, Hatton, ca şi cum şi-ar fi adus deodată aminte de vreun punct asupra căruia nu fusese destul de explicit, se opri şi, punând mâna pe braţul lui Gerard, îl trase deoparte şi-i vorbi cu o voce care putea fi auzită numai de cel căruia i se adresa:

— Înţelege-mă, eu n-am nici cea mai mică îndoială asupra drepturilor dumitale morale: cred că, în baza oricărui principiu de drept, este tot atât al dumitale ca şi casa construită de un arendaş pe pământul lordului, dar puteam noi oare dovedi acest lucru? N-am avut niciodată o dovadă legală. Greşești când presupui că aceste documente au o importanţă reală – simple memorii, neîndoielnic foarte utile, şi sper să le găsesc, dar n-au valoare legală. Dacă banii ar fi singura problemă, crede-mă, aş avea suficienţi. îi datorez mult memoriei tatălui dumitale, bunul meu Gerard; te-aş servi cu dragă inimă, pe dumneata şi pe fiica dumitale. Nici nu-ţi spun câte n-aş face pentru dumneata, bunul meu Gerard. Mă vei crede ridicol, dar sunt singur pe lume, şi revăzându-te şi vorbind despre vremurile trecute – ei bine, nu prea mai sunt în stare să discut afaceri. Trebuie totuşi să plec; am o întâlnire în Camera Lorzilor. Cu bine. Trebuie să-mi iau rămas bun şi de la lady Sybil.

Capitolul IX

— Nu puteţi avea masa aceea, domnule, este reţinută, zise un chelner de la Athenaeum unui membru al clubului, care părea să nu ţină seama de felul de luare în stăpânire care, sub forma unei farfurii întoarse pe dos, ar fi trebuit să-l fi prevenit de acest lucru.

— E întotdeauna reţinută, \mormăi acel membru al clubului. Şi de cine anume?

— De domnul Hatton, domnule.

Şi într-adevăr, chiar în acel moment, cam la ora opt a aceleiaşi zile în care avusese loc întâlnirea descrisă în

precedentul capitol, un foarte elegant echipaj de culoare închisă, cu un cal splendid, se oprea la Waterloo Place, în faţa portalului clubului Athenaeum, şi din echipaj coborî imediat prospera persoană a lui Baptist Hatton.

Clubul era singurul loc de destindere al lui Hatton. Nu pătrunsese niciodată în lumea bună, şi acum obiceiurile sale erau atât de formate, încât efortul de adaptare cerut ar fi fost dureros, deşi o reputaţie de prima mână în meseria sa şi presupunerea că ar fi bogat îl făceau obiectul multor invitaţii, putând întreţine relaţii apropiate cu acei gentlemani între două vârste, cu dare de mână dar obscuri, care frecventează cluburile şi cinează adesea unii la alţii, care, călătoresc puţin dar regulat, şi bârfesc tot atât de regulat dar mai mult; care duc un fel de viaţă uşoară, dezordonată, nefăcând nimic ei înşiși, dar sunt totuşi foarte interesaţi.de ceea ce fac alţii; mari critici ai unor lucruri mărunte, excesivi în luxuri minore şi predispuşi la practica respectabilă a unui libertinaj decent, oameni care stau holbaţi la ferestrele unui club ca şi cum ar descoperi afară o nouă planetă, şi sunt de obicei foarte preocupaţi de lucruri ce nu-i privesc şi de persoane ce nici n-au auzit vreodată de ei.

Toate acestea nu erau pe gustul lui Hatton, care nu avea asemenea pretenţii şi care dobândise din practicile sale de strictă cercetare istorică obiceiul de a respecta numai ceea ce era autentic. Aceste nulităţi se agitau în jurul său, dar el dădea înapoi de la o atare existenţă, care i se părea atât monotonă cât şi meschină. Avea câteva cunoştinţe în lumea literelor, cu care venise în contact la Societatea Anticarilor unde era unul dintre membrii distinşi. Un vicepreşedinte al acestei asociaţii îl prezentase la Athenaeum. Era primul şi ultimul club din care făcea parte Hatton, şi era încântat de el. îi plăcea fastul, lumina şi activitatea din acest mare club. îl salvau de melancolia care, după o zi de muncă, este sortită unui celibatar activ. O cină luxoasă, caremu-i cerea niciun efort, i se potrivea de minune după truda zilei; gustând cu plăcere dintr-un

vin de soi, îşi reexamina în minte planurile. Mai presus de toate, găsea că un obiect de desfătare era superba bibliotecă, şi poate nu se simţea niciodată mai fericit decât când, după o masă stimulatoare, se retrăgea la etaj şi se afunda într-un fotoliu, cu vreun tratat erudit despre pierderea sau suspendarea vreunui privilegiu.

Totuşi, în seara aceea, Hatton nu se afla în dispoziţia cea mai potrivită. Intră sleit şi tulburat, mâncă repede şi hulpav, bău o sticlă de şampanie, după care comandă una de vin Laffitte. Odată masa curăţată, cu desertul în faţă, cu o sticlă de vin la temperatura dorită şi un pahar curat, se lăsă purtat de visuri de care tumultul sentimentelor şi cerinţelor obişnuite ale existenţei îl feriseră până atunci.

„Ce zi stranie 4, îşi zicea el – pe când. cu un aer distrat, îşi umplea paharul şi sorbea alene din el, rezemat comod de speteaza scaunului. „Fiul lui Walter Gerard! Delegat cartist! Cel mai nobil sânge al Angliei! Ce n-aş fi ajuns eu, să fi fost al. meu!”

„Documente blestemate! M-au făcut om, şi totuşi acţiunea aceea m-a costat, nu ştiu cum, mult chin. Părea o faptă inofensivă – bătrânul mort, falit; eu murind de foame fiul său neştiind nimic, şi documentele neputându-i fi de niciun folos, pentru că era nevoie de mii de lire. spre a fi prelucrate. Şi chiar şi cu suma aceea nu ar fi putut fi prelucrat decât de mine. Dacă n-aş fi făcut-o, aş fi dispărut probabil de pe faţa pământului, măcinat de sărăcie, boală şi inimă rea. Iar acum sunt Baptist Hatton, cu o avere aproape destul de mare ca să cumpăr singur Mowbray-ul, şi cu cunoştinţe ce-i pot face şi pe cei mai semeţi să tremure/4

„Şi în ce scop toată această avere şi putere? Ce amintire voi lăsa în urma mea? Ce familie am să fondez? Nici o singură rudă pe lume, în afară de un frate barbar, de care, acum mulţi ani când l-am vizitat o dată, m-am ferit cu o repulsie de nedescris”.

„Ah, de-aş avea un copil – un copil ca frumoasa fiică a lui Gerard!”

Aici, Hatton îşi umplu paharul şi-l goli dintr-o sorbitură.

„Şi eu am lipsit-o de-un principat! Acea fiinţă îngerească, a cărei strălucire îmi mai obsedează şi acum privirile, şi a cărei voce argintie îmi mai răsună în urechi. Trebuie să fie un mare ticălos acela care-i face vreun rău, şi eu sunt acel ticălos! Să vedem – să vedem/4

Şi acum părea că se desfăta în chiar paradisul unei viziuni creatoare. Îşi umplu din nou paharul, dar de data asta îl sorbi pe îndelete, de parcă s-ar fi temut să tulbure imaginile ce pluteau în jurul său.

„Să vedem, să vedem. Aş putea s-o fac baroneasă. Gerard este tot atât de mult baron Valence, cât e Shrewsbury un Talbot. Numele ei e Sybl. Curios cum, chiar când ajung ţărani, cei de sânge nobil păstrează bunele nume vechi ale familiei. Cele din casa Valence se numeau întotdeauna Sybil.44

„Aş putea s-o fac baroană. Da! şi aş putea să-i dau cu ce să-şi înzestreze domeniul. Aş putea compensa averea care ni trebui să-i aparţină, şi pe care poate prin mine a pierdut-o/4

„N-aş putea oare face mai mult? N-aş putea s-o repun în rangul pe care l-ar onora, şi astfel să domolesc chinuitoarele remuşcări ale conştiinţei şi să realizez ambiţia vieţii mele. Ce-ar fi ca fiul meu să se numească Lord Valence?”

„E oare un plan prea îndrăzneţ? Un delegat cartist – şi ea, o fată de ţăran! înzestrată cu toată strălucitoarea frumuseţe pe care am văzut-o cu ochii mei, cu toate darurile excepţionale pe care mi le-a descris atât de entuziast prietenul lor Morley, oare m-ar refuza? Dar eu nu-s un Richard gheb os”.

„Aş putea oferi mult simt că aş putea urgenta lucrurile în mod plauzibil. Fata trebuie să fie foarte nefericită. Cu o astfel de situaţie, cu perspective atât de frumoase, cu asemenea gânduri de mărire şi fast, cred că s-ar muia. Şi cu unul de propria ei credinţă! Să

reconstituim o mare familie catolică, şi vechiul sânge, şi vechiul nume, şi vechea credinţă – pe Sfânta Fecioară, o viziune sublimă!”

Capitolul X

În seara zilei când Egremont o întâlnise pe Sybil în catedrala Westminster şi se despărţise de ea mai târziu în circumstanţe atât de dureroase, contesa de Mamey dădu o mare recepţie la reşedinţa din St. James Square, reşedinţă pe care lordul Marney intenţionase s-o închirieze unui nou club, iar el şi cu familia sa să se refugieze pentru o scurtă perioadă de timp la un hotel. Dar el se târguise atâta, încât înainte ca actul de închiriere să fie iscălit, noul club – format mai ales dintr-un individ ingenios ce se numise el însuşi secretar al asociaţiei – dispăruse. Se hotărâse atunci ca reşedinţa să fie locuită în timpul sezonului monden de către familie, şi în această seară Arabella primea toată lumea bună, căreia îi era ea însăşi un ornament distins.

— Vezi că venim la tine cât mai devreme posibil, dragă Arabella, zise lady Deloraine către nora sa.

— Sunteţi întotdeauna atât de bună! L-aţi văzut pe Charles? Speram să vină şi el, adăugă lady Marney pe un ton cam melancolic.

— E la Cameră, altminteri sunt sigură c-ar fi fost deja aici, zise lady Deloraine, fericită că exista un motiv atât de bun pentru o absenţă care, în orice caz, ar fi avut loc.

— Mă tem că vei duce lipsă de curtezani astă-seară, draga mea. Am cinat la ducele de Fitz-Aquitaine, şi toţi cavalerii noştri au dispărut deodată. Vorbeau de un vot timpuriu.

— Tare-aş dori să se termine odată cu aceste voturi, exclamă lady Marney, care împiedică desfăşurarea vieţii mondene. Ah, iat-o pe lady de Mowbray.

Alfred Mountchesney se tot învârtea în jurul lui lady Joan Fitz-Warene, care era încântată de atenţiile cupidonului din May Fair. El articula nimicuri de neconceput, şi ea îi răspundea cu lucruri de neînţeles. Profunzimea cunoştinţelor ei, şi superficialitatea lui anostă

făceau un puternic contrast. Din când în când, el îi prindea privirea şi-i transmitea chinul sufletului său, într-o ocheadă de dulce autosatisfacţie.

Lady St. Julians, sprijinindu-se pe braţul ducelui de Fitz-Aquitaine, se opri să-i vorbească lui lady Joan. Lady St. Julians era hotărâtă ca moştenitoarea Mowbray-ului să se mărite cu unul dintre fiii ei. De aceea observa cu un ochi atent pe toţi cei ce încercau să monopolizeze atenţia lui lady Joan, şi făcea în aşa fel ca să le intercepteze în permanenţă manevrele. În mijlocul unei conversaţii încântătoare, care părea că se apropie de un punct culminant, lady St. Julians avea grijă să intervină cu vreun apel afectuos către lady Joan, pe care o numea „scumpa ei copilă" şi „dulce iubire", fără măcar a catadicsi să-l bage în seamă pe nefericitul cavaler.

— Draga mea copilă, zise lady St. Julians către lady Joan nici n-ai idee cât de nefericit e Frederick astă-seară; dar nu poate părăsi parlamentul, şi mă tem că şedinţa va ţine până târziu.

Lady Joan arăta de parcă prezenţa sau absenţa lui Frederick era pentru ea o chestiune complet indiferentă; apoi adăugă:

— Nu cred că votul să fie atât de important pe cât se crede în genere. O înfrângere într-o problemă de guvernare colonială nu mi se pare să aibă destulă pondere spre a dizolva un minister.

— Orice înfrângere ar avea acum acest efect, replică lady St. Julians. Dar ca să-ţi spun adevărul, nu sunt foarte optimistă. Lady Deloraine spune că vor fi bătuţi; ea zice că radicalii nu îi vor susţine, dar nu sunt prea sigură de asta. De ce nu i-ar susţine radicalii? Şi câte-am făcut noi pentru radicali! Dacă am fi prevăzut într-adevăr afacerea din Jamaica, şi i-am fi invitat pe câţiva dintre ei la masă, sau am fi dat un bal-două soţiilor şi fiicelor lor! Sunt sigură că, dacă aş fi avut cât de puţin ideea că avem şansa de a veni la putere, nu m-aş fi dat în lături să fac şi eu ceva, chiar şi să le invit pe soţiile lor.

— Dar eşti o partizană atât de activă, lady St. Julians, zise ducele de Fitz-Aquitaine care, cu postul promis de vicerege al Irlandei, fluturat în mod abil în ultimii doi ani în faţa ochilor săi, devenise un conservator hotărât, şi avea aproape tot atâta încredere în sir Robert, cât şi în lordul Stanley.

— Am făcut mari sacrificii, zise lady St. Julians. M-am dus o dată şi-am stat o săptămână la lady Jenny Spinner ca să-l câştig pe nătăfleţul ei de fiu, şi pe cele opt mii de lire anuale ale lui, şi lordul Şt. Julians l-a propus la Clubul White, şi pe urmă partidul Whig l-a făcut totuşi lord 1 Fireşte, ei ştiu să folosească mai bine influenţa lor în societate decât noi. Afacerea aceea cu domnul Trenchard a fost o lovitură. Să pierdem un vot într-un moment atât de critic, când dacă aş fi avut măcar cea mai mică idee de ce-i trecea prin minte, l-aş fi invitat câteva zile chiar la noi, la Barrowley.

Un distins diplomat străin îl prinsese pe lordul Marney şi-l iscodea abil despre viitorul probabil.

— Dar e oare coaptă para? întrebă diplomatul.

— Para e coaptă dacă avem curaj suficient s-o culegem, răspunse lordul Marney. Dar oamenii noştri… n-au curaj.

— Credeţi însă că ducele de Wellington… şi aci diplomatul se opri şi-l privi drept în faţă pe lordul Marney, ca şi cum ar fi vrut să-i transmită un gând pe care nu. voia să rişte a-l exprima.

— Iată, zise lordul Marney, cine vă va răspunde personal la întrebare.

Lordul Deloraine şi domnul Ormsby tocmai treceau pe lângă ei, şi diplomatul li se adresă:

— N-aţi fost la Cameră?

— Nu, răspunse lordul Deloraine, dar am auzit că s-au cam înfierbântat lucrurile. Va dura până târziu.

— Credeţi…? începu diplomatul, şi-l privi drept în faţă pe lordul Deloraine.

— Cred că, până la urmă, totul va avea un sfârşit,

zise lordul Deloraine.

— Ah! exclamă diplomatul.

— Bah! răspunse lordul Deloraine, COntinuându-şi calea cu domnul Ormsby. Îmi amintesc de individul acosta – un fel de ataşat echivoc la Paris, pe când eram cu Monmouth la conferinţa de pace, şi acum iată-l aproape ambasador, cu decoraţii şi paftale până la gât.

— Singurele distincţii pe care le am eu sunt acţiunile la companiile din India, comentă domnul Ormsby cu afectată modestie.

Se anunţă sosirea lui lady Firebrace şi a lui lady Maud Fitz-Warene; soseau chiar de la Camera Comunelor, o doamnă şi o domnişoară pline de entuziasm politic. Lady Firebrace dădu câteva informaţii critice şi răspândi în jur multe aprecieri contradictorii asupra rezultatului; lady Maud vorbea numai de cuvântarea ţinută de lordul Milford, care după laudele ei s-ar fi putut crede că fusese discursul cel mai important al serii. De fapt nu ţinuse decât câteva minute, într-o sală aproape goală, şi mai că nu putuse fi auzit, dar, cum adăugă lady Maud, „a fost atât de admirabil”.

Alfred Mountchesney şi lady Joan Fitz-Warene trecură pe lângă lady Marney, care vorbea cu lordul Deloraine.

— Credeţi, întrebă lady Marney, că domnul Mountchesney va câştiga marele premiu?

Lordul Deloraine clătină din cap cu îndoială.

— Aceste mari moştenitoare nu se pot decide niciodată. Picătura amară nu lipseşte din niciunul din visurile lor.

— Şi totuşi, zise lady Marney, nu ştiu dacă n-aş prefera să fiu luată pentru banii mei decât pentru obrazul meu.

Curând după aceasta se produse o foiala prin saloane; se auzi un murmur, şi intrară mai mulţi bărbaţi, printre care şi lordul Valentine, lordul Milford, domnul Egerton, domnul Berners, lordul Fitz-Heron, domnul

Jermyn. Parlamentul fusese în plină activitate; marele vot asupra situaţiei din Jamaica avusese loc; radicalii răsturnaseră guvernul care, rămas numai cu o majoritate de cinci, făcuse cunoscut că îşi dăduse seama de părerea fără echivoc a parlamentului faţă de el. Se ştia că guvernul va demisiona în dimineaţa următoare.

Lady Deloraine, care fusese pregătită pentru acest mare rezultat, era calmă. Lady St. Julians, care nu-l anticipase, se afla dimpotrivă într-o mare agitaţie, buimăcită de triumf. O senzaţie vagă, dar îngrozitoare, o cuprinse în mijlocul acestei bucurii, ideea că lady Deloraine i-o luase înainte, că-şi făcuse aranjamentele cu noul prim-ministru; poate sondase chiar Curtea. Odată cu această viziune tulburătoare a posturilor importante de la palat, pe care şi le rezervase în gând ei şi soţului ei, lunecându-i printre degete, pretenţiile şi speranţele diferiţilor ei copii îi obsedau conştiinţa neliniştită. Dacă i se dădea lui Charles Egremont locul pe care-l visase ea pentru Frederick sau Augustus? Dacă lordul Marney devenea comandantul gărzii călare? Sau dacă lordul Deloraine se întorcea ca vice-rege în Irlanda? în surescitarea ei, vedea toate aceste catastrofe posibile; se ţinu scai de duce, ca nu cumva lady Deloraine să-i capteze atenţia, şi hotărî să ajungă cât mai repede acasă, spre a-i putea scrie, fără a pierde o clipă, lui sir Robert.

— Nu cred că vor pleca de la putere fără a face câţiva lorzi, zise sir Vavasour către domnul Jermyn.

— Păi, au făcut destui.

— Hm! Ştiu că Tubbe Sweete are o promisiune, ca şi Cockawhoop. Nu cred că Cockawhoop s-ar putea arăta din nou la club la Boodle fără o coroniţă.

— Nu văd de ce să demisioneze oamenii ăştia, zise domnul Ormsby. Ce importanţă are dacă guvernul are o majoritate de cinci, de zece, sau de douăzeci? Pe vremea mea, o majoritate adevărată era o treime din Cameră. Asta era majoritatea lordului Liverpool. Lordul Monmouth obişnuia să spună că sunt zece familii în ţară care, dacă s-

ar pune de acord, ar putea să împartă întotdeauna guvernarea între ele. Ah, ce timpuri bune! Pe atunci n-aveam niciodată dezbateri amânate. Şedeam liniştiţi ca nişte gentlemani, care toată viaţa fuseseră obişnuiţi să rămână treji întreaga noapte, şi să ia masa după aceea la Watier.

— Ah, dragul meu Ormsby, interveni domnul Berners, nu mai pomeni de Watier, că-mi lasă gura apă.

— Te prezinţi pentru Birmingham, Ormsby, dacă se dizolvă parlamentul? întrebă lordul Fitz-Heron.

— Am fost solicitat, răspunse domnul Ormsby, dar Ca – mera Comunelor nu mai este ce era în vremea noastră, şi nu mai am niciun chef să fac parte din ea. Dacă m-ar interesa afacerile, aş putea fi un alor al bisericii Marylebone.

— Repet încă o dată, zise lordul Marney către mama sa, ridicându-se de pe canapeaua pe care şezuseră câtăva vreme cufundaţi în conversaţie, că dacă unii sunt de părere că aş dori s-o văd pe lady Marney doamnă de onoare la palat, aceasta nu înseamnă însă că e adevărat. Vreau să fie un lucru bine înţeles. Sunt un om cu gusturi casnice, şi doresc s-o am pe lady Marney întotdeauna lângă mine; ceea ce vreau, vreau pentru mine. Sper că în aranjarea funcţiilor de la palat să fie luate în consideraţie aceste doleanţe. După toate câte s-ap întâmplat, ţara o merită.

— Dar, dragul meu George, cred să le într-adevăr prematur…

— Desigur că e prematur, dar te sfătuiesc, dragă mamă, să fii atentă. Am aurit-o pe lady St. Julians, chiar acum în sufragerie, rugându-l pe duce ca Augustus al ei să fie făcut lord al Amiralităţii. Spunea că Tezaurul nu-i pentru el, dat fiind că nu avea o casă, şi cu averea ce i-o adusese soţia nu putea închiria o casă fără o mie de lire pe an.

— Nu va primi Amiralitatea, zise lady Deloraine.

— Cât despre ea, se gândeşte la Garderoba Regală.

— Biata femeie! exclamă lady Deloraine.

— E adevărat? îl întrebă pe domnul Egerton o mare doamnă din partidul Whig.

— Absolut adevărat, răspunse el.

— Pot suporta orice, în afară de privirile de triumf ale lui lady St. Julians, zise respectiva doamnă. Cred că de-ar fi numai ca s-o scutească pe Maiestatea Sa de o asemenea neplăcere, ar trebui să rămână mai departe în guvern.

— Şi trebuie schimbate funcţiile de la Curte? întrebă domnul Egerton.

— Nu face o figură atât de serioasă, zise doamna din partidul Whig-zâmbind cu mult farmec. Suntem înconjuraţi de duşmani.

— Veţi fi acasă, mâine devreme? întrebă domnul Egerton.

— Oricât de devreme veţi dori.

— Foarte bine, vom vorbi atunci. Lady Charlotte a auzit ceva; vom vedea.

— Curaj; avem Curtea cu noi, iar ţara-i indiferentă la toate.

Capitolul XI

— Totu-i în perfectă regulă, afirmă domnul Tadpole. Ei nu mai sunt la putere. Lordul Melbourne a fost la regină şi i-a recomandat să trimită după duce, iar ducele i-a recomandat Maiestăţii Sale să trimită după sir Robert.

— Eşti sigur? întrebă domnul Taper.

— Îţi spun că sir Robert este în momentul de faţă în drum spre palat. L-am văzut trecând în mare ţinută.

— Oh, e prea din cale afară-l exclamă domnul Taper.

— Ce să facem acum? întrebă domnul Tadpole.

— Nu trebuie să dizolvăm parlamentul, răspunse domnul Taper. N-avem destulă trecere la public.

— Tot atâta trecere ca şi ceilalţi, opină domnul Tadpole. Dar desigur, nimeni nu s-ar gândi la dizvolare înainte de alcătuirea noilor registre electorale. Nu, ăsta-i un parlament foarte uşor de manipulat, crede-mă. Radicalii nemulţumiţi care i-au răsturnat nu-i vor aduce înapoi, fii

sigur. Asta ne face egali. Avem apoi o categorie importantă de prelucrat: fricoşii, cei cărora le e frică de dizolvare. Îţi garantez că facem o bună majoritate de lucru conservatoare, de douăzeci şi cinci de fricoşi.

— Apoi, mai sunt diferiţi ţipi religioşi, care de mult au aşteptat o scuză ca să trădeze, continuă domnul Tadpole. Trebuie să-l punem pe sir Robert să facă un fel de gest religios, şi asta ne va asigura sprijinul lui sir Litany Lax şi al tânărului domn Salem.

— Nu trebuie în niciun caz dată peste cap Comisia Bisericească, zise domnul Taper. Comisiile şi comitetele ar trebui întotdeauna susţinute.

— În afară de asta, i-ar speria pe sfinţi, continuă domnul Tadpole. Dacă l-am putea convinge pe sir Robert să vorbească la Exeter Hall – chiar numai la un miting antisclavagist – ar fi bine.

— E greu, zise Taper. Nu trebuie să-şi ia niciun fel de angajament solemn – nici măcar dreptul de a controla vasele. Totuşi, dacă am putea aranja ceva cu mult sentiment, şi fără a angaja niciun principiu, ceva în legătură numai cu trecutul, dar referindu-ne şi la prezentul… Ce-ai crede de-un monument al lui Wilberforce, sau de o comemorare a lui Clarckson? 1

— E o idee bună, zise domnul Tadpole. Pentru moment, du-te şi ţine-i pe oamenii noştri bine dispuşi. Şopteşte-le nimicuri care să sune a ceva. Dar fii discret; să nu fie mai mult de cincizeci care să creadă că vor fi făcuţi subsecretari de stat. Să fii prudent cu titlurile de nobleţe. Dacă insistă prea tare, fă cu ochiul şi pune-ţi un deget la buze. Acum trebuie să intru aici, spuse domnul Tadpole, pe când se apropiau de reşedinţa ducelui de Fitz-Aquitaine. Acest gentleman e în grija mea specială. L-am pus la punct în ultimii trei ani. Am primit ieri două bilete de la dânsul, şi nu mai pot să întârzii cu vizita. Ceea ce-i mai rău e că mă aşteaptă să-i aduc vestea neoficială că-i numit vice-rege în Irlanda, numire la care are tot atâtea şanse, câte am eu la aceea de guvernator al Indiei. Trebuie să mărturisim că

munca noastră e uneori foarte critică, amice Taper. Dar n-are a face, ceea ce avem de făcut cu indivizii, Peel trebuie s-o facă cu naţiunea, aşa că n-ar trebui să ne plângem.

Ducele de Fitz-Aquitaine voia Irlanda, iar lordui de Mowbray voia Ordinul Jartierei. Lordul Marney, care dorea să i se dea sarcina de a avea grijă de câinii de vânătoare regali, era convins că niciunul dintre prietenii săi

1 Doi dintre cei mai cunoscuţi luptători împotriva sclavagismului.

n-avea cea mai mică şansă să atingă obiectivele dorite, dar credea în schimb că el are una foarte reală de a obţine numirea, dacă-şi folosea prietenii pentru» realizarea scopului său şi dacă putea să-i convingă să-şi unească eforturile pentru binele comun. Aşadar, la sugestia lui, se întruniseră tustrei în casa ducelui de Fitz-Aquitaine, şi erau în plină conferinţă asupra stării de lucruri la ora aceea, pe când Taper şi Tadpole erau şi ei angajaţi în aceeaşi interesantă şi instructivă conversaţie, din care am surprins un pasaj.

— Puteţi fi siguri că nu se va obţine nimic cu delicateţea, zicea lordul Marney. Nu delicateţea conduce Camera Lorzilor! Ce ne-a făcut să rămânem tăcuţi ani de zile? Ameninţările; şi ameninţări folosite chiar pe faţă. Ni s-a spus că, dacă nu ne conformăm într-un mod absolut şi fără apel voinţei şi bunului plac al unui individ, s-a terminat cu jocul. Am cedat, jocul s-a jucat şi s-a câştigat. Nu sunt deloc sigur că s-a câştigat prin aceste tactici – dar de câştigat, s-a câştigat; şi acum, ce facem noi? După părerea mea, ar fi timpul potrivit să scăpăm de această tiranie. Noua tactică faţă de palat este acum să convingă pe Maiestatea Sa că Peel este singurul om care poate să ţină în frâu Camera Lorzilor. Ei, şi este exact momentul să facem unele persoane să înţeleagă că de acum înainte Camera Lorzilor n-are să mai fie pur şi simplu un instrument în mâna altora. Să fiţi convinşi că un front unit curajos ar fi în momentul de faţă o acţiune decisivă. Noi trei formăm nucleul, şi sunt destui gata să se strângă în

jurul nostru. I-am scris lui Marisforde, e bine pus la punct. Lordul Hounslow va fi aici mâine. Lucrul poate fi făcut; şi dacă nu suntem destul de dârji, marele triumf conservator nu va fi până la urmă decât asigurarea celor mai bune posturi, atât aici, cât şi în străinătate, pentru o singură, prea puternică familie.

— Despre care nu s-a auzit niciodată nimic pe vremea tatălui meu, completă ducele.

— Nici în timpul tatălui meu, adăugă lordul Mowbray.

— Sânge regal şi normand ca al nostru, zise lordul Marney, nu poate fi dat la o parte în acest fel.

Chiar în acea clipă intră un valet cu o carte de vizită, pe care, privind-o, ducele zise

— E Tadpole. Să-l chemăm înăuntru? Cred că ne va spune câte ceva.

Şi, cu tot caracterul important al conferinţei lor, curiozitatea politică şi poate şi un sentiment personal, pe care niciunul dintre ei nu dorea să-l mărturisească, îi făcură să-l cheme înăuntru pe domnul Tadpole.

„Lordul Marney, şi lordul de Mowbray, şi ducele de Fitz-Aquitaine”, gândi domnul Tadpole, în timp ce era introdus în bibliotecă şi ochiul său, antrenat să descopere maşinaţii şi manevre, îi examina pe cei trei nobili; „asta arată a treabă serioasă şi înseamnă că se trag sfori. Ce noroc că am trecut pe-aici”! şi cu un zâmbet de om cinstit îi salută pe toţi.

— Ce veşti de la palat, Tadpole? întrebă ducele.

— Sir Robert e acolo, răspunse Tadpole.

— Asta-i o veste bună, exclamă ducele, imitat de lordul de Mowbray şi susţinut de un slab „Bravo” al lordului Mamey.

Apoi începu o conversaţie, în care toţi trei afectară mult interes pentru dezbaterea legată de Jamaica; şi pentru faptul dacă guvernul Whig intenţiona de la început să demisioneze; dacă lordul Melbourne sau lordul Grey fuseseră cei care insistaseră asupra acestui pas; dacă amânându-l ar fi putut să mai rămână la putere până la

sfârşitul sesiunii, şi aşa mai departe. Tadpole, care era oarecum mai serios în vorbele sale, părea să fi acaparat pe ducele de Fitz-Aquitaine; lordul Mamey, care voia să-i spună ceva între patru ochi lordului de Mowbray; îl trăsese dibaci la o parte pe acest personaj, sub pretextul de a privi un tablou; astfel că Tadpole care, cu aparenţa celei mai mari sinceităţi şi naturaleţi, era atent la ce se petrecea în toate colţurile încăperii, sesiză ocazia de mult aşteptată, şi zise

— Nu pretind să fiu în spatele scenei, domnule duce, dar mi s-a spus astăzi „Tadpole, dacă din întâmplare îl vezi pe ducele de Fitz-Aquitaine, poţi să-i spui ca sigur că lordul Killeropy nu va merge în Irlanda”.

Un zâmbet de satisfacţie miji pe frumoasa faţă a ducelui – imediat suprimat, ca nu cumva să se creadă că era interesat, după care, cu o înclinare prietenoasă şi foarte semnificativă a capului, dându-i de înţeles lui Tadpole să nu mai insiste asupra acestui subiect în momentul de faţă, reveni cu un aer foarte puţin interesat la dezbaterile în chestiunea Jamaica, iar ceva mai târziu îl antrenă pe ginerele său într-un subiect de interes domestic. Conversaţia dintre lordul Marney şi lordul de Mowbray se întrerupse astfel, şi acesta din urmă, înaintând spre centrul încăperii, fu întâlnit accidental, dar în modul cel mai intenţionat, de către domnul Tadpole, care părea grăbit să se apropie de lordul Mamey.

— Aţi auzit de lordul Ribonville? şopti Tadpole în treacăt.

— Nu, ce anume?

— Moare până diseară. Ce norocos e sir Robert! Chiar de la început, două jartiere libere!

Acum Tadpole reuşise să-l acapareze pe lordul Mamey, fără martori „ceilalţi doi nobili fiind prea departe spre a prinde vorbele lor.

— Nu pretind să fiu în spatele scenei, stimate lord, vorbi cinstitul gentleman pe un ton extrem de confidenţial, dar mi s-a spus astăzi: „Tadpole, dacă îl întâlneşti cumva

pe lordul Marney, poţi să-i spui categoric că lordul Rambrooke nu va avea în sarcină câinii de vânătoare regali”.

— Singura mea pretenţie, zise lordul Mamey, este să văd oameni de caracter în jurul Maiestăţii Sale. Anglia e o ţară cu sentimente de familie, şi aşteaptă ca niciun nobil să nu primească o funcţie la Curte, dacă n-are o purtare fără reproş. Rambrooke întreţinea o franţuzoaică; nu-i un lucru prea cunoscut, dar e un fapt.

— Groaznic, exclamă domnul Tadpole. Nici nu mă-ndoiesc. Dar n-are nicio şansă la câinii de vânătoare, de asta puteţi fi sigur. Caracterul personal va sta la baza alegerii pentru noul guvern. De când cu Actul de Reformă, asta-i o calificare mult mai apreciată de alegători decât serviciile publice aduse. Trebuie să mergem odată cu timpul, stimate lord. O clasă mijlocie virtuoasă nu vede cu ochi buni actriţele franceze, şi nu trebuie uitaţi nici cei din secta Wesleyană.

— Totdeauna subscriu la colectele lor, zise lordul.

— Ah! exclamă domnul Tadpole cu un aer misterios, mă bucur să aud acest lucru; nimic din cele aflate astăzi nu mi-a făcut atâta plăcere ca aceste cuvinte. Nu-i un subiect de glumă, adăugă el cu un aer virtuos, dar cred c-aş putea spune – şi aci zâmbi cu toţi dinţii afară – cred c-aş putea spune că acele subscripţii nu vor rămâne fără rod.

Cu acestea, cinstitul Tadpole dispăru cu o plecăciune, zicându-şi pe când părăsea casa „Dacă eraţi în pragul unei conspiraţii când anYântrat în cameră, stimaţi lorzi, sunteţi cel puţin gata de a o trăda acum când o părăsesc.

Între timp, lordul Marney, în cea mai bună dispoziţie posibilă, îi spunea lordului de Mowbray

— Mergi la White, nu-i aşa? Dacă da, ia-mă şi pe mine.

— Regret, dragul meu, dar am o întâlnire în City. Trebuie să mă duc la Temple, şi sunt şi aşa în întârziere.

Capitolul XII

Şi de ce mergea lordul de Mowbray la Temple? în

ajun primise, pe când se întorcea acasă să se îmbrace pentru cină, o scrisoare foarte neplăcută de la nişte avocaţi, informându-l că aveau instrucţiuni de la clientul lor, domnul Walter Gerard, să înceapă o acţiune împotriva sa, pe baza unei somaţii în legătură cu proprietăţile sale Mowbray, Valence, Mowedale, Mowbray-Valence şi încă vreo câteva, enumerate cu grijă în epistola lor precisă, o enumerare care arăta ca o pagină din Domesday Book I

Trecuseră mai bine de douăzeci de ani de când această problemă fusese dezbătută, şi deşi dezbaterea îi lăsase lordului de Mowbray o impresie puternică din care nu-şi revenise niciodată în întregime, se iviseră totuşi unele circumstanţe la ultimele proceduri juridice care-i dădeau convingerea morală, dacă nu legală, că nu va mai fi tulburat în această privinţă. Şi iată care erau aceste circumstanţe lordul de Mowbray, după moartea tatălui lui Walter Gerard, intrase în legătură cu acela care susţinuse pretenţiile răzeşului, şi achiziţionase contra unei frumoase sume rotunde documentele pe care se bazau acele pretenţii, documentele fiind singura bază pe care puteau fi ele susţinute.

Cel ce-i vânduse aceste documente era Baptist Hatton, iar suma obţinută pentru ele îi permisese să se stabilească în metropolă, să-şi urmeze studiile, să achiziţioneze biblio-l Registrul tuturor proprietăţilor rurale.

teca şi colecţiile sale, oferindu-i în genere acele vaste posibilităţi de care mintea singură, fără capital, arareori poate dispune; acesta a fost, de fapt, fundamentul înălţării sale. Cu mulţi ani mai târziu, lordul Mowbray îl recunoscuse pe Hatton în prosperul agent parlamentar care apărea adesea în Camera Lorzilor şi în faţa comitetelor de privilegii şi care, treptat, obţinuse o reputaţie neegalată de nimeni pentru stabilirea titlurilor de nobleţe. Lordul de Mowbray îşi reîmprospătă cunoştinţa cu un om care avea atâtea succese; îl saluta de câte ori se întâlneau, şi în cele din urmă îl consultase asupra baroniei

de Valence care existase în vechile familii Fitz-Warene şi Mowbray şi căreia se credea că actualul lord i-ar putea prefera revendicarea pe calea drepturilor defunctei sale mame, aşa încât, oricât de recentă ar fi data ridicării la rangul de lord englez, putea figura astfel şi în registrul aristocraţiei drept baron de pe vremea Plantageneţilor, încât după trecerea unui nou veac s-ar completa mistificarea de înaltă nobilime. Moartea fiului său, căruia cu multă abilitate îi dăduse numele de Valence, îi mai slăbise entuziasmul în această privinţă; rămăsese totuşi în legături destul de strânse cu Hatton, încât înainte de a remite în mâinile avocaţilor săi scrisoarea primită gândi c-ar fi de dorit să-l consulte şi pe fostul său aliat.

Acesta era motivul pentru care lordul de Mowbray se afla în momentul de faţă aşezat pe acelaşi scaun, în aceeaşi bibliotecă în care, cu câteva zile mai înainte, şezuse respectabilul baronet, sir Vavasour Firebrace. Domnul Hatton sta la aceeaşi masă, ocupat în acelaşi fel, cu pisica persană alături şi cu câinii de rasă pe pernele de la picioarele lui.

Domnul Hatton întinse mâna să ia scrisoarea de care îi vorbise lordul de Mowbray; o citi cu mare atenţie, ca şi cum ar fi cântărit fiecare cuvânt, ceea ce era straniu, întrucât scrisoarea fusese scrisă chiar de el, iar firma de avocaţi care o semna nu era decât o creaţie a sa, ascultând direct de ordinele stăpânului.

— Foarte remarcabil! opină domnul Hatton.

— Nu-i aşa? întrebă lordul de Mowbray.

— Şi aţi primit scrisoarea asta ieri?

— Ieri. N-am pierdut nicio clipă şi am luat imediat legătura cu dumneata.

— Jubb Jinks, continuă domnul Hatton gânditor, examinând semnătura de pe scrisoare. O firmă foarte respectabilă.

— Asta o face şi mai stranie, zise lordul.

— Într-adevăr, confirmă Hatton.

— O firmă respectabilă s-ar angaja cu greu într-un

proces fără vreo dovadă serioasă, continuă lordul de Mowbray.

— Cu greu, opină domnul Hatton.

— Dar ce-ar putea să aibă? insistă-lordul.

— Nu văd într-adevăr ce! zise domnul Hattdn. Domnul Walter Gerard, fără filiaţiunea sa, nu reprezintă absolut nimic şi-l desfid să poată dovedi ceva fără documentele acelea din ’77.

— Bine, dar pe acelea nu le are, zise lordul Mowbray. – Sunt desigur în siguranţă? întrebă domnul Hatton.

— Categoric. Aproape că regret că nu le-am ars odată cu tot ce mai conţinea cutia.

— Dacă distrugeţi acel document şi celelalte acte, lordul de Mowbray nu va fi niciodată baron Valence, declară domnul Hatton.

— Dar la ce folosesc documentele acelea acum? întrebă lordul. Dacă le prezentăm, îi dăm apă la moară individului pentru pretenţiile lui.

— Timpul va aranja pretenţiile lui, afirmă domnul Hatton, şi le va maturiza pe ale dumneavoastră. Puteţi aştepta.

— Din nefericire, de la moartea bietului meu băiat…

— Au devenit de două ori mai importante. Dovediţi această baronie, şi ea va coborî asupra fiicei dumneavoastră celei mari, care, chiar măritată, vă va păstra numele. Familia dumneavoastră va trăi, şi va trăi înnobilată. Fitz-Warenii, lorzii Valence nu vor ceda pasul nimănui în ceea ce priveşte vechimea; cât despre rang, câtă vreme castelul Mowbray le aparţine, reînvierea titlului de conte este asigurată la prima încoronare, la primul guvern bazat pe echilibrul partidelor.

— Într-adevăr, aşa trebuie privit cazul, aprobă lordul de Mowbray. Şi ce mă sfătuieşti să fac?

— Fiţi calm, şi n-aveţi de ce să vă temeţi. E vorbă acum doar de reactivarea unor vechi pretenţii, prea impor Unite pentru a fi lăsate să cadă în desuetudine. Spuneţi că documentele sunt în siguranţă?

— Categoric. Pentru moment sunt în camera actelor din turnul cel mare al castelului Mowbray, în aceeaşi lădiţă dr fier şi în acelaşi dulap în care au fost depuse…

— Când vi le-am înmânat, zise domnul Hatton, întrerupând o frază care-ar fi putut deveni penibilă, am avut extrema satisfacţie de a vă confirma drepturile şi a calma emoţiile uneia dintre cele mai vechi familii ale noastre. V-aş recomanda să instruiţi pe avocaţii dumneavoastră să «e prezinte la această citaţie, ca un lucru de rutină. Dar nu intraţi în niciun detaliu, şi nu le faceţi lor niciun fel de confidenţe. Nu e nevoie. Trataţi lucrul uşor, mai ales faţă de ei. Nu veţi mai auzi nimic despre treaba aceasta.

— Sunteţi plin de încredere.

— Absolut. Walter Gerard n-are niciun document de niciun fel. Oricare ar fi pretenţiile sale, bune sau rele, singura dovadă care ar putea stabili filiaţiunea sa se află în posesiunea dumneavoastră, şi va fi folosită numai spre *u* aşeza pe nepotul dumneavoastră în Camera Lorzilor.

— Îmi pare bine că m-am adresat dumitale, zise lordul de Mowbray.

— Desigur. Puteţi vorbi cu mine fără nicio reţinere, căci sunt obişnuit cu acest fel de incidente. Fac parte din meseria mea. Dar un vechi luptător ca mine nu se lasă înşelat de astfel de fente.

— Crezi că-i doar o fentă?

— O fentă, categoric!

— La revedere. Îmi pare bine c-am venit. Cum merg lucrurile cu vechiul meu prieten, sir Vavasour?

— O, am să-l procopsesc până la urmă.

— E un excelent vecin. Ai vrea să cinezi la mine joi, domnule Hatton?

— Sunteţi extrem de amabil, răspunse domnul Hătton cu o plecăciune şi un zâmbet uşor sarcastic, dar sunt un ermit.

— Prietenii dumitale ar trebui să te poată vedea totuşi din când în când, insistă lordul de Mowbray.

— Sunteţi prea bun, dar nu sunt decât un om de afaceri, şi-mi cunosc rangul. Nu mă simt deloc în apele mele în societatea doamnelor.

— Bine, atunci vino la mine; sunt singur şi am să invit câteva persoane pe care le cunoşti şi care-ţi plac – sir Vavasour, lordtfl-Shaftesbury şi un francez foarte învăţat care-i aici, un anume viconte de Narbonne, care e foarte dornic să te cunoască. Pot să-ţi spun că numele dumitale e foarte cunoscut la Paris.

— Sunteţi prea amabil, dar cu altă ocazie; pentru moment sunt foarte aglomerat şi presat cu treburi.

— Bine, bine; aşa să fie. La revedere, domnule Hatton.

Hatton făcu o adâncă plecăciune şi, în clipa în care se închise uşa, îşi zise frecându-şi mâinile „în aceeaşi lădiţă şi în acelaşi dulap; camera actelor, în turnul cel mare din castelul Mowbray. Ele mai există, şi ştiu unde se află. Le voi avea”.

Capitolul XIII

Trecuseră două, ba chiar trei zile de când domnul Tadpole îl raportase pe sir Robert în drum spre palat, şi miraculos de puţin transpirase în cercurile interesate. Era desigur lucru cunoscut că se forma un nou guvern, şi cotidienele informau publicul de vizitele zilnice ale unor lorzi şi onorabili gentlemani la noul prim-ministru. Dar înalta lume politică devenise dintr-odată atât de prudentă, încât nu transpira nimic. Lipsea până şi bârfeala. Lordul Marney nu primise încă postul de responsabil al câinilor de vânătoare regali, deşi nu-şi părăsea niciodată locuinţa, călare sau pe jos, fără a lăsa instrucţiuni căpitanului Grouse asupra momentului precis când se va întoarce, astfel ca numirea să nu fie cumva întârziată. Irlanda nu era încă guvernată de ducele de Fitz-Aquitaine, iar contele de Mowbray era tot fără jartieră. Aceşti trei distinşi nobili deveniseră foarte nerăbdători, chiar puţin cam agitaţi, dar totodată nici măcar nu se şoptea că lordul Rambrooke, sau orice alt lord, ar fi primit postul pe care lordul Marney îl şi

socotea că-i aparţine; nici lordul Killeroppy n-avusese vreo întrevedere suspectă cu primul ministru, ceea ce-l liniştea pe ducele de Fitz-Aquitaine. dar nu pe deplin: şi nicio umbră

A evenimentelor în curs nu trecuse peste strana încă liberă a lordului Ribonville din capela St. George[3], şi asta-l însenina puţin pe lordul de Mowbray, fără a-l satisface totbşi. Între timp, şi chiar din oră-n oră, îl iscodeau pe domnul Tadpole, căruia nu-i venea prea greu să-şi menţină reputaţia de om discret, pentru că, neştiind nimic şi începând să fie chiar el oarecum surprins de tăcerea prelungită, se refugia în enigmatice oracole, pronunţând sentinţe misterioase ce satisfăceau în mod abil pe cei ce-l consultau, fără a-l compromite cu nimic.

În cele din urmă, într-o dimineaţă, a început să circule pe şoptite o veste neaşteptată în cercul primilor iniţiaţi. L» cly St. Julians simţi că i se ridică sângele în obraz; lady Deloraine păli; lady Firebrace scria bileţele confidenţiale cu acelaşi condei domnului Tadpole şi lordului Masque. Lordul Marney sosi dimineaţa devreme în vizită la ducele de Fitz-Aquitaine, şi-l găsi pe lordul de Mowbray acolo. Cluburile erau pline ochi de la ora prânzului; peste tot domnea o forfoteală misterioasă şi o agitaţie cumplită.

Care putea fi motivul? Ce se întâmplase?

— E adevărat, zise domnul Egerton către domnul Berners la Brooks.

— E adevărat? îl întrebă domnul Jermyn pe lordul Valentine la Carlton.

— Am auzit-o noaptea trecută la Crockford, îi lămuri domnul Ormsby. Totdeauna auzi acolo lucruri cu douăzeci şi patru de ore înainte.

Lumea rămase ocupată toată dimineaţa întrebând despre, şi răspunzând la această importantă problemă „E adevărat?” Pe la orele cinci problema era soluţionată afirmativ, după care lumea putea să se ducă să cineze şi să

3 Capelă rezervată membrilor Ordinului Jartierei.

se asigure de ce era adevărat, şi cum de era adevărat.

Şi acum, ce se întâmplase, de fapt? Ceea ce se întâmplase în realitate e că se ivise ceea ce în mod obişnuit se numeşte un „obstacol”. Neîndoielnic, era un obstacol undeva şi cumva, un obstacol la formarea noului guvern. Se părea că miniştrii Whigi demisionaseră, dar într-un fel sau altul nu plecaseră în întregime şi complet. Ce dilemă constituţională! Parlamentul trebuia evident să se întrunească, să se adreseze tronului, şi să pună sub acuzaţie pe acei, sfetnici încăpăţânaţi. Desigur că aceasta era calea po – trivită şi sentimentele de partid erau atât de înfierbântate, încât nu era imposibil să se facă ceva. În orice caz, era o jocazie splendidă pentru Camera Lorzilor să-şi facă puţin! curaj, şi să ia ceea ce în înaltul jargon politic se nuţneşte iniţiativa. Lordul Marney, la sugestia domnului Tadpole, se arăta gata să facă acest lucru, şi tot aşa şi ducele de J Fitz-Aquitaine, ba aproape şi lordul de Mowbray.

Dar atunci când totul părea pus la punct, şi părea chiar probabil ca „independenţa” Camerei Lorzilor să fie din nou toastul favorit la banchetele conservatorilor, începu să circule cel mai neaşteptat zvon, aruncând atâta ridicol asupra acestor mari mişcări constituţionale *in petto*, încât chiar cu grija câinilor regali la orizont, şi cu domnul Tadpole lângă el, lordul Marney ezita. Deşi, desigur, nimeni n-ar fi putut-o crede, se părea că aceşti miniştri rebeli care refuzau să plece purtau – fuste!

Şi marea dezbatere despre Jamaica, care fusese pregătită de atâta vreme, şi dezertarea secţiei radicale, aşteptată cu atâta nerăbdare şi aproape fără speranţă, şi vizita în mare ţinută la palat care-i înveselise inima lui Tadpole – trebuiau toate să se termine astfel? Oare conservatismul – acest formidabil mister al secolului al nouăsprezecelea – va fi răsturnat în cele din urmă de un evantai?

Lady Deloraine se consola de acest „complot al iatacului” declarând că lady St. Julians era cauza lui

indirectă şi că, dacă n-ar fi fost anticiparea intrării ei în apartamentele regale, toată conspiraţia n-ar fi fost mai reală decât atâtea comploturi imaginare care mai bântuie încă prin paginile istoriei şi se mai vântură prin memoriile părtinitoare ale naţiunilor. Lady St. Julians, dimpotrivă, îşi frângea mâinile pentru soarta nefericită a suveranei astfel înrobite, lipsită de prezenţa ei credincioasă şi obligată să suporte prezenţa unor personaje despre care nu ştia nimic şi care se pretindeau prieteni ai tinereţii ei. Miniştrii care-şi rataseră postul, mai ales cei care-şi şi primiseră însărcinările, arătau cum arată toţi oamenii când li s-a tras chiulul: stingheriţi şi afectând o falsă atitudine degajată, ca şi cum ar şti un lucru pe care, dacă l-ar spune, i-ar elibera de supremul ridicol al situaţiei lor; dar pe care, ca oameni delicaţi de onoare. ce erau, nu puteau să-l destăinuie. Toţi cei se operaseră, oricât de puţin, să primească vreo însărcinare, prinseră curaj, acum că ocazia trecuse, şi se plângeau cu ţlas tare de cruda şi necontestata lor deposedare. Vreo cincizeci de gentlemani care nu fuseseră numiţi subsecretari de stat jeleau martiriul tinerelor lor ambiţii.

— Peel ar fi trebuit să accepte puterea, zise lordul Marney. Ce ne pasă nouă de femei?

— Peel ar fi trebuit să accepte puterea, zise şi ducele de Fitz-Aquitaine. Ar fi trebuit să nu uite câte îi datorează Irlandei.

— R Peel ar fi trebuit să accepte puterea, repetă lordul de Mowbray. Jartiera va deveni de aci înainte o simplă insignă de partid.

Poate că-i va fi îngăduit condeiului imparţial care schiţează aceste memorii ale timpurilor noastre să fie de acord, deşi pentru alte motive, cu aceşti. distinşi partizani ai lui sir Robert Peel. * Ne este permis să credem că ar fi trebuit să accepte puterea în 1839, în orice condiţii. Retragerea sa pare să fi fost o greşeală. În marea fierbere a luptelor parlamentare care durau din 1831, prerogativele regale, care din nefericire pentru drepturile, libertăţile şi

bunăstarea poporului, fuseseră de la 1688 încoace măi mult sau mai puţin încălcate, păliseră din ce în ce mai tare. Pe tron, tânăra principesă al cărei aspect înflăcăra imaginaţia şi căreia poporul era în genere dispus să-i atribuie ceva din fermitatea de caracter ce li se potriveşte celor născuţi să comande, oferea o ocazie favorabilă de a restabili exerciţiul autorităţii regale, a cărei uzurpare a funcţiilor adusese populaţiei engleze atâtea suferinţe şi atâta degradare. Era păcat ca un om care, mai mult decât oricare altul, ar fi trebuit să ocupe poziţia falnică şi naţională de conducător al partidului Tory, de şef al poporului şi de apărător al tronului, jăă-şi fi început cariera ministerială sub regina Victoria printr-o contrariere nepotrivită a dorinţelor personale ale reginei. Reacţia opiniei publice, dezgustată de atâţia ani de zarvă parlamentară şi incoerenţă a unei legiferări partinice, balansarea partidelor în ţară şi însăşi firea reginei – toate acestea erau simptome care vesteau o mişcare iminentă în favoarea prerogativelor regale. Conducătorul partidului Tory ar fi trebuit să-şi valorifice poziţia şi să profite de această ocazie favorabilă; el a scăpat-o. şi cum ocazia era inevitabilă, partidul Whig a profitat de ea. Şi astfel Anglia a fost pentru prima oară martoră a monstruoasei anomalii a partidului oligarhic – sau „veneţian” – care pe vremuri distrusese libera monarhie a ţării, deţinând puterea numai prin bunăvoinţa Curţii.

Dar uităm că sir Robert Peel nu este conducătorul partidului Tory, partid care a rezistat mistificării dezastruoase ce a metamorfozat impozitul direct instituit de Coroană în impozitul indirect stabilit de Camera Comunelor, care a denunţat sistemul ce ipoteca industria spre a proteja proprietatea funciară, partidul care a guvernat Irlanda printr-o politică de reconciliere a ambelor biserici şi printr-o serie de parlamente numărând printre membrii lor lorzi şi deputaţi de ambele religii, care în toate timpurile a menţinut constituţia teritorială a Angliei drept singura bază valabilă pentru administraţia locală, şi care

totuşi a depus pe masa Camerei Comunelor tarife comerciale negociabile la Utrecht, tarifele cele mai raţionale născocite vreodată de oameni de stat, un partid care a împiedicat ca biserica să ajungă un agent salarizat al statului şi a sprijinit în decursul multor lupte politica ce asigura fiecărui agricultor o locuinţă.

În sensul parlamentar, marele partid a încetat să mai existe, dar vreau să cred că mai trăieşte în memoria, în gândul şi în sentimentul naţiunii engleze. El îşi are originea în principii măreţe şi în instincte nobile. Îşi poate număra eroii şi martirii care-au suferit pentru el, acceptând să fie jefuiţi, proscrişi şi ucişi. Chiar când a cedat în cele din urmă avansării irezistibile a oligarhiei şi supremaţiei ei, dezastrul său n-a fost lipsit de glorie. Geniul său a fost expus în fraze de aur şi cu înfocate argumente de logică pasionată de St. John, şi a înflorit în elocvenţa neînfricată şi în sufletul patriotic al lui William Wyndham. Nici astăzi încă n-a murit, ci numai doarme într-o epocă de meschinărie politică, de scopuri confuze şi inteligenţe nehotărâte, care aspiră numai la agonisirea bogăţiilor pentru că nu mai crede în nicio altă desăvârşire, aşa cum unii oameni pradă încărcătura unei corăbii care se scufundă. Tory-ismul se va mai ridica încă din mormântul peste care Bolinghroke şi-a vărsat ultima lacrimă, spre a aduce Coroanei putere, supu-şilor ei libertate, şi a proclama că guvernarea are – o sâmjujă

Îndatorire, aceea de a aduce şi a asigura supuşilor săi bunăstarea socială. s

Capitolul XIV

În cursul săptămânii de agitaţie politică ce a luat sfârşit cu catastrofa puţin glorioasă a Complotului Iatacului, Sybil rămase liniştită; poate că nici nu şi-ar fi dat seama de ceea ce tulbura atâtea inimi onorabile, dacă până la urmă tatăl ci şi prietenii săi nu s-ar fi sesizat şi ei. Într-adevăr, pentru cartişti încurcăturile diferitelor clici nu prezentau la început o mare importanţă, în afară de faptul că schimbările ministeriale ar fi putut întârzia prezentarea

Petiţiei Naţionale. Încetaseră de mult să facă vreo diferenţă între cele două partide care se luptau pentru a pune mâna pe putere. Aveau şi dreptate. Între nobilul lord care pleacă, şi onorabilul gentleman care vine la putere, care-i principiul distinctiv? O vagă diferenţă poate fi simulată în opoziţie, pentru a stimula propaganda electorală, dar masca nu mai este purtată în Downing Street şi conservatorul conştiincios caută în sertarele unui birou Whig măsurile pe care timp de zece ani le-a ratificat prin tăcerea elocventă a unei aprobări din cap.

Pe vremuri era altfel; pe vremuri poporul recunoştea un partid ale cărui principii îl identificau cu drepturile şi cu privilegiile mulţimii; dar când a găsit că structura parohială era sacrificată fără luptă, şi că se dădea un violent asalt asupra tuturor influenţelor locale, spre o centralizare strict organizată; când s-a dat o lovitură influenţei vicarului şi gentlemanului, vechi apărători ai poporului împotriva tribunalelor arbitrare şi a parlamentelor rapace, şi-a dat seama că trebuia un curaj excepţional şi o înţelepciune extraordinară spre a reveni la vechea situaţie.

Neaşteptata încheiere a evenimentelor din mai 1839, prin restabilirea la putere a unui partid dovedit prea slab spre a-şi continua guvernarea parlamentară a ţării, era totuşi văzută de către cartişti într-un spirit foarte diferit de acela cu care priviseră izbucnirea evenimentelor, având incontestabil tendinţa să le animeze eforturile şi. să imprime un ritm mai îndrăzneţ planurilor şi mişcărilor lor viitoare. Cu o administraţie atât de slabă, erau încurajaţi să încerce o lovitură. Din acel moment, Gerard fu acaparat de treburi; corespondenţa sa spori foarte mult, şi era atât de ocupat, încât Sybil îl vedea din zi în zi mai puţin.

În dimineaţa urmând zilei în care Hatton făcuse prima şi neaşteptata sa vizită în Smith Square, câţiva delegaţi, care auziseseră un zvon despre demisia guvernului Whig, făcuseră o vizită timpurie lui Gerard; scurt timp după aceea, el părăsise casa împreună cu ei, iar

Sybil rămăsese singură. Straniile incidente din ziua precedentă i se roteau încă în minte, în timp ce ochii îi lunecau distraţi peste cartea ce-o ţinea în mână. Prezenţa lui Hatton, care atât de des, şi în atât de diferite feluri fusese obiectul discuţiilor lor; reapariţia acelui străin, a cărui intrare neaşteptată în micul lor univers, acum optsprezece luni, adusese atâtea momente de interes şi plăcere vieţii lor – erau un material suficient de gândire. Acel domn Franklin îi lăsase amintiri plăcute lui Sybil; lucru firesc, dat fiind că era un om atât de rafinat, de inteligent şi de amabil, cu o stăpânire de sine ce nu părea niciodată tulburată şi care în mod neîndoielnic aprecia atât de sincer compania lor. Mowedale îi apăru în faţa ochilor cu toată frumuseţea aurie a zilelor de toamnă; hoinărelile lor la întâmplare, bucuria lor de a se întâlni, convorbirile lor sincere, când tatăl ei se întorcea de la obligaţiile zilnice, şi ochii i se înviorau la plăcerea obişnuitei bătăi în uşă, anunţând aproape zilnic sosirea vecinului lor. În ciuda tulburării aduse de clipa trecătoare a marilor speranţe şi glorioase aspiraţii, ba poate chiar a unor – viziuni de mărire şi putere, ochii lui Sybil erau umbriţi de emoţie când îşi reamintea de acel vis nevinovat şi liniştit.

Tatăl ei primise în mai multe rânduri scrisori de la Franklin după plecarea acestuia, dar scrisorile lui, deşi cu abundente şi sincere expresii de adânc interes în privinţa bunăstării lui Gerard şi a fiicei sale, erau oarecum forţate. Păreau să trădeze un fel de rezervă. Ei nu aflaseră nimic despre viaţa şi îndatoririle sale. Părea uneori că ar avea de gând să plece din ţară. Neîndoielnic, exista ceva misterios şi greu de sesizat în el. Morley era de părere că putea fi spion. Gerard, mai puţin bănuitor, ajunsese în cele din urmă la concluzia că era urmărit de creditorii săi, şi că la Mowdale se ascundea probabil de ei.

Şi acum misterul era în fine lămurit. Şi ce lămurire! Un normand, un nobil, un opresor-al poporului, un jefuitor al bisericii – toate trăsăturile şi caracteristicile pe care Sybil fusese crescută să le privească cu teamă şi

aversiune, şi pe purtătorii lor să-i socotească autori ai degenerării neamului ei.

Sybil oftă. În clipa aceea uşa se deschise şi Egremont intră, rămânând în faţa ei. Sângele i se ridică în obraz, iar inima îi palpita; pentru prima oară se simţi încurcată şi constrânsă în prezenţa lui. Figura lui era, dimpotrivă, serioasă şi concentrată, iar obrazul palid.

— Sunt un intrus, zise el înaintând în încăpere, dar doresc mult să-ţi vorbesc, şi se aşează lângă. ea; urmă o scurtă pauză. Păreai să priveşti cu dispreţ ieri; reluă Egremont cu un glas mai puţin sigur, ideea că simpatia n-ar atârna de simple accidente ale poziţiei sociale. Iartă-mă, Sybil, dar chiar şi dumneata poţi avea prejudecăţi.

Urmă o nouă pauză.

— Mi-ar părea rău să privesc cu dispreţ orice ai spune, răspunse Sybil cu o voce stăpânită. Multe lucruri s-au întâmplat ieri, adăugă ea, care-ar putea fi invocate ca scuză pentru o vorbă greşită.

— Bine-ar fi să fi fost greşită! zise Egremont pe un ton melancolic. Aş fi putut-o îndura mai uşor. Nu, Sybil, te-am cunoscut, am avut fericirea şi mâhnirea de a te fi cunoscut prea bine, spre a mă îndoi de convingerile dumitale, sau de a spera c-ar putea fi uşor înlăturate; şi totuşi m-aş strădui să le înlătur. Mă priveşti ca pe un duşman, un inamic natural, pentru că m-am născut între cei privilegiaţi. Sunt om, Sybil, tot atât cât sunt şi nobil.

Iarăşi se opri; ea ţinea ochii în pământ şi nu spunea nimip. 1

— *Şi oare* nu pot avea sentimente pentru ceilalţi oameni, tovarăşii mei, din orice categorie ar fi? Ştiu că o vei nega, dar să ştii că greşeşti, Sybil. Ţi-ai format părerile pe baza unor tradiţii, nu a. propriei dumitale experienţe. Lumea existentă nu-i cea despre care ai citit; clasa care-şi face superioară vouă nu mai e aceeaşi clasă care domnea în vremea părinţilor voştri. Ea s-a schimbat, la fel ca toate celelalte lucruri, şi eu particip la această schimbare. Făceam parte din această schimbare înainte de a te

cunoaşte, Sybil; şi dacă m-a influenţat atunci, te rog să mă crezi că nu mă influenţează mai puţin acum.

— Dacă există vreo schimbare, zise Sybil, este numai pentru că poporul şi-a înţeles în anumită măsură puterea.

— Ah! scoate-ţi din minte aceste fantezii amăgitoare, zise Egremont. Poporul nu-i puternic; poporul nu poate fi niciodată puternic! încercările sale de autoapărare se vor termina numai cu noi suferinţe şi cu dezordini. Civilizaţia este aceea care a produs, care produce şi acum schimbarea. Este cunoaşterea de sine sporită, care-i învaţă pe oamenii cu educaţie ce îndatoriri sociale au. Se arată zorile în istoria acestei naţiuni, dar acum numai cei de pe culmi pot să le vadă. Crezi că vă aflaţi în beznă, dar eu văd lumina răsăritului. Noua generaţie a aristocraţiei engleze nu-i compusă din tirani, din opresori, aşa cum persişti să crezi, Sybil. Inteligenţa lor, ba mai mult, inima lor e conştientă de răspunderea poziţiei lor. Dar munca la care trebuie să se înhame nu-i uşoară. Nu cu febrilitatea unor impulsuri superficiale vor putea fi înlăturate barierele rezistente ale veacurilor de ignoranţă şi crimă. E destul că s-au trezit simpatiile; timpul şi gândirea vor aduce restul. Ei sunt conducătorii rţaturali ai poporului, Sybil crede-mă, sunt singurii posibili!

— Conducătorii poporului sunt cei în care poporul are încredere, răspunse Sybil, cam semeţ.

— Şi care-l pot înşela, replică Egremont.

— Să-l înşele! exclamă Sybil. Şi ai putea crede că tatăl meu…

— Nu, nu! Îţi poţi da seama, Sybil, deşi nu sunt în stare să mă exprim, cât de mult îl stimezi pe tatăl dumitale dar el e singur în puritatea inimii lui. Cine-l înconjoară?

— Aceia pe care poporul i-a ales, cu aceeaşi încredere în capacităţile şi în virtuţile lor. Ei formează un senat, susţinut de simpatia a milioane ci? oameni; cu un singur scop în faţa lor: emanciparea neamului lor. E un spectacol sublim, al acestor delegaţi ai muncii, susţinând sfânta lor auză într-un fel care-ar trebui să ruşineze

semeţele voas-Ire clici. Ce poate sta în faţa unei democraţii atât de adevărat naţionale? Ce se poate împotrivi supremaţiei puterii ei morale?

Ochii ei întâlniră privirea lui Egremont. Fruntea ei maiestuoasă şi gânditoare era îndreptată spre el. Egremont avea în faţa sa faţa radioasă ca de înger, ochii negri strălucind cu inspiraţia unui martir.

Egremont se ridică, merse încet spre fereastră, privi pierdut câteva clipe mica grădină, cu iarba ei veştejită pe care niciun picior omenesc n-o mai călca, statuia mutilată şi frescele degradate. Ce tăcere adâncă! Ce perspectivă sumbră! Deodată se întoarse şi, înaintând cu un pas mai rapid, se apropie de Sybil. Ea îşi ţinea capul aplecat într-o parte şi stătea sprijinită pe braţul drept, pierdută într-o lungă visare. Egremont căzu în genunchi şi, luându-i blând mâna, o apăsă pe buze. Ea tresări, privi împrejur agitată, alarmată, în timp ce el îi murmură cu glas tremurând:

— Lasă-mă să-ţi exprim adoraţia mea. Şi nu doar pentru prima oară, ci pe veci; din prima clipă când te-am zărit, sub arcada luminată de stele de la abaţia Marney, gândul tău mi-a călăuzit existenţa şi a stăpânit toate fibrele afecţiunii mele. Te-am urmat până la căminul tău, şi am trăit câtva timp fericit în adoraţia tăcută a fiinţei tale. Când am venit în ultima dimineaţă la căminul vostru, era cât pe ce să spun, şi să cer – totul. De atunci, imaginea ta n-a fost nicio clipă absentă din conştiinţa mea. Portretul tău binecuvântează căminul meu, şi aprobarea ta este ceea ce am căutat în cariera mea. Nu-mi respinge dragostea; e tot atâbde profundă ca şi firea ta, şi pasionată ca a mea. Alungă departe prejudecăţile care ţi-au amărât existenţa, şi care, dacă persişti, o vor distruge pe a mea. Binevoieşte să reţii această mână! Chiar dacă sunt aristocrat, n-am niciunul din defectele aristocraţiei. Nu pot să-ţi ofer bogăţie, lux sau putere, dar pot în schimb să-ţi ofer devotamentul unei fiinţe pe care ai fermecat-o – aspiraţii pe care ai să le călăuzeşti – o ambiţie pe care ai s-o conduci!

— Acestea sunt vorbe nebuneşti, zise Sybil cu un aer surprins. Ele cad asupra mea prea neaşteptat, şi aici se opri o clipă, ca şi cum ar fi vrut să-şi adune gândurile, cu o expresie aproape dureroasă în atitudinea ei. Toate aceste schimbări în existenţa mea sunt atât de stranii şi de rapideâncât cu greu mi se pare că pot să le fac faţă. Eşti fratele lordului Marney; abia ieri am aflat acest lucru… Am crezut atunci că-ţi pierdusem pe veci prietenia, şi acum îmi vorbeşti de dragoste – dragoste pentru mine! – să-ţi păstrez mina şi să-ţi împărtăşesc viaţa şi soarta! Uiţi ce sunt! Dar cu toate că şi eu am aflat abia ieri ce eşti, nu voi fi atât de indiferentă. Odată ai scris pe o pagină că eşti credinciosul meu prieten, şi. adesea am meditat cu drag asupra acelor cuvinte. Voi fi prietena dumitale credincioasă; te voi ajuta să-ţi vii în fire. Cel puţin, astfel nu-ţi voi aduce ruşine şi desconsider aţie.

— O Sybil, iubită, frumoasă Sybil – nu cuvinte atât de amare, nu, nu!

— Nu, nimic amar faţă de dumneata! Asta ar fi într-adevăr nedrept, şi-şi acoperi cu mâna ochii în lacrimi. Ce-ar fi asta? exclamă ea cu efort şi, după o pauză, urmă o căsătorie între un fiu şi un frate de nobili şi o fiică a poporului! înstrăinare de familia dumitale; speranţele lor distruse, mândria lor jignită; îndepărtarea de clasa socială căreia îi aparţii şi, pe drept, toate prejudecăţile lor Batjocorite. Vei pierde orice sursă de satisfacţii mondene şi vei da la o parte orice posibilitate de succes social. Societatea dumitale de până acum va deveni pentru dumneata o mare confederaţie care te va lipsi de orice autosatisfacţie. Şi pe bună dreptate. Nu vei fi oare un trădător al cauzei lor? Nu, nu, dragă prietene, căci astfel te voi numi de acum înainte. Opinia dumitale despre mine, prea bună şi frumoasă după părerea mea, mă mişcă adânc. Nu 3 înt obişnuită cu astfel de clipe în viaţă. Am citit despre ele. Iartă-mă, înţelege-mă dacă le primesc oarecum tulburată. Le aud pentru prima şi ultima oară. Poate că ar fi fost mai bine să nu-mi atingă niciodată urechea. În fine,

n-are acum importanţă – am o viaţă întreagă de ispăşire în faţa mea, sper că voi fi izbăvită, şi izbucni în plâns.

— M-ai pedepsit într-adevăr pentru accidentul fatal al naşterii, dacă mă lipseşti de dumneata.

— Nu în felul acesta, adăugă ea plângând, nu voi fi niciodată mireasă lumească, şi de n-ar fi fost unul, ale cărui drepturi, deşi lumeşti, sunt irezistibile, mi-aş fi uitat până acum de griji la mănăstire.

În tot timpul acesta Egremont îi ţinuse mâna, pe care ea nici nu încercase s-o retragă. El îşi aplecase capul pe ea, vorbind, şi lacrimile îi picurau pe ea. Urmă o tăcere de câteva clipe, după care, ridicându-şi privirea către ea, şi cu o voce zdrobită, Egremont mai făcu un ultim efort spre a o convinge să-i accepte cererea. Combătu părerile ei despre importanţa ce-ar avea-o pentru el familia şi societatea; îi descrise speranţele şi planurile sale pentru bunăstarea lor viitoare; insistă cu elocvenţă pasionată asupra marii sale iubiri. Dar, senină şi solemnă, cu tandră încăpăţânare şi cu lacrimile curgându-i pe frumosul obraz, strângându-i mâna în ambele ei mâini, ea rezistă şi respinse toate eforturile sale.

— Crede-mă, zise ea, prăpastia e de netrecut.

CARTEA V

Capitolul 1

— Veşti groaznice de la Birmingham, zise domnul Egerton la Brooks. Au masacrat poliţia, au respins armata şi au prădat oraşul. Veşti sosite chiar acum.

— Le ştiu de două ore, zise un domn cărunt, fără a-şi ridica ochii de pe ziar. Guvernul s-a întrunit chiar acum.

— Păi, am spus asta mereu, reveni domnul Egerton. Ai noştri ar fi trebuit să suprime Convenţia.

— Mare noroc, interveni domnul Berners, că „complotul iatacului” s-a terminat şi că stăm bine. Treaba asta, venind în mijlocul încurcăturii cu Jamaica, ne-ar fi dat gata.

— Evident că aceşti cartişti acţionează după un sistem, opină domnul Egerton. Vezi că au stat foarte liniştit

până ce Petiţia Naţională a fost prezentată şi dezbătută, iar acum, aproape simultan cu refuzul nostru de a o lua în considerare, aflăm despre această răbufnire.

— Sper că mişcarea nu se va întinde, zise domnul cel cărunt. Nu există destulă armată în ţară, dacă ar fi să fie ceva ca o frământare generală. Aud c-au trimis regimentul de gardă acolo cu un tren special, şi încă o sută de poliţişti. Londra n-are o garnizoană prea mare.

— Sunt totdeauna gata de rebeliune, acolo la Birmingham, interveni un nobil din Warwikshire. Afacerile merg tare prost şi ei suferă foarte mult de pe urma acestui lucru. Dar cred că lucrurile se vor opri aici.

— Mi se spune că afacerile merg prost în toate districtele, zise domnul cel cărunt.

— Ar putea fi mai bine, zise domnul Egerton, dar cel puţin au de lucru.

Aci intrară în sală mai mulţi domni, întrebând dacă au sosit ziarele de seară, şi ce veşti mai erau de la Birmingham.

— Mi se spune că poliţia a fost complet zdrobită, zise unul dintre ei.

— Este adevărat că armata a fost respinsă?

— Total neadevărat; de fapt, n-au existat pregătiri adecvate; oraşul a fost luat prin surprindere magistraţii locali şi-au pierdut capul; poporul a fost stăpân pe tot locul, şi când a intervenit poliţia, a fost întâmpinată de o gloată triumfătoare care cu două ore mai devreme ar fi rupt-o la fugă din faţa ei. Se spune că au ars patruzeci de case.

— Ăsta-i lucru prost – c-au bătut poliţişti, zise domnul cărunt.

— Dar care-i situaţia în momentul de faţă 9 întrebă domnul Berners. Ce s-a făcut cu răsculaţii 9 I-au liniştit?

— Deloc, răspunse domnul Egerton. După cât aud, şi-au făcut tabără în arena pentru luptele cu tauri, în mijlocul ruinelor fumegânde, şi nu se gândesc decât la noi dezordini.

— Eu am votat pentru a se lua în consideraţie Petiţia Naţională, zise domnul Berners. Nu putea să ne facă niciun rău şi lucrurile ar fi rămas liniştite.

— Aşa au făcut în tabăra noastră, zise domnul Egerton, toţi cei care n-aveau vreo funcţie sau vreun motiv să se aştepte în curând la una. Păi, dracu' ştie ce mai urmează. Carta poate să devină tot atât de populară într-o zi în clubul acesta ca şi reforma legii electorale.

— Lucrul cel mai curios în dezbatere a fost discursul lui Egremont, fu de părere domnul Berners.

— L-am văzut pe Marney ieri seară la lady St. Julians, zise domnul Egerton, şi l-am felicitat pentru cuvântarea fratelui său. M-a privit furios, rânjind ca un vampir.

— A fost o cuvântare remarcabilă – a lui Egremont, zise domnul cel cărunt. Mă întreb ce vrea?

— Cred că va deveni radical, sugeră nobilul din Warwickshire.

— Păi, toată cuvântarea era împotriva radicalismului, replică domnul Egerton.

— Ei, atunci presupun că va deveni Whig.

— Este un înfocat anti-Whig, replică Egerton. ei Atunci, ce dracu' e? întrebă domnul Berners.

— Desigur nu un conservator, pentru că lady St. Julians nu face decât să-l ocărască.

— Bănuiesc că-i un excentric, sugeră nobilul din Warwickshire.

— Cuvântarea lui Egremont a fost cuvântarea cea mai democratică pe care-am citit-o vreodată, zise domnul cel cărunt. Cum au ascultat-o în Cameră?

— O, foarte bine, răspunse domnul Egerton. El a vorbit rar până acum, şi întotdeauna foarte scurt, dar bine. A fost ascultat cu atenţie mută; niciodată n-a existat o Cameră mai bună. Aş spune c-a făcut mare impresie, deşi nimeni nu ştia exact ce dorea el.

— Ce vrea să spună când afirmă că se pot obţine rezultatele Cartei, fără să intervină şi mecanismul ei? întrebă lordul Loraine, un om de vârstă mijlocie, paşnic,

apatic şi trândav, care-şi petrecea timpul mergând de la clubul Brooks la clubul Bdodle, şi de la Boodle la Brooks, comparând informaţiile culese din aceste două celebre instituţii; era un om foarte talentat şi cult, da A era victima propriei sale inactivităţi, inactivitate care fusese, după cum spunea Sheffield duce de Buckingham, şi amanta lui Carol II Stuart.

— Toată cuvântarea a ţinut-o într-un stil accesibil, reluă domnul cel cărunt, şi aveam impresia că nu era prea sigur de ascultătorii săi; dar cred că ceea ce vrea să spună, fondul cuvântării sale, e că dacă doreşti să-ţi păstrezi câtăva vreme puterea politică în ţară, nu poţi atinge acest scop decât asigurând poporului o mai mare bunăstare socială…

— Bine, dar ăsta-i radicalism curat, zise nobilul din Warwickshire. Auzi, să pretinzi că le-ar putea merge mai bine celor din popor – pur şi simplu radicalism.

— Mă tem că dacă ăsta-i radicalisminterveni lordul Loraine, suntem cu toţii în aceeaşi căruţă. Sloane spunea chiar acum la Boodlecă se gândea1 cu oroare la o iarnă petrecută la ţară.

— Şi pe acolo nu există fabrici, zise domnul Egerton.

— Sloane a fost întotdeauna o cobe, comentă nobilul din Warwickshire. El spunea totdeauna că noua lege a săracilor nu va funcţiona, şi totuşi nu există loc în ţară unde să funcţioneze mai bine ca prin părţile sale.

— Se vorbeşte la Boodle de o sporire a armatei, zise lordul Loraine. Zece mii de oameni imediat – măsură hotărâtă de cabinet astăzi după-amiază.

— E greu ca vestea să fi transpirat până acum, zise domnul cel cărunt. Guvernul mai era în şedinţă acum vreo oră.

— Au terminat de mai bine de-o oră, replică lordul Loraine, şi e destul ca hotărârile lor să fie cunoscute în St. Jafhes Street. În vremurile bune de altă dată, Georges Famley obişnuia întotdeauna să meargă pe jos de la Downing Street până aici, de îndată ce şedinţele consiliului

se terminau, şi să ne povestească totul.

— Ah, ce vremuri bune pentru gentlemani, comentă domnul Bemers. Pe atunci membrii parlamentului n-aveau pe nimeni de satisfăcut, şi miniştrii nimic de făcut.

Dezordinile din Birmingham avură loc la două luni după evenimentele care au terminat cartea noastră anterioară. Perioada aceasta, în ceea ce priveşte mişcările aparente ale cartiştilor, trecuse cu pregătirile pentru prezentarea şi discutarea Petiţiei Naţionale, lucru care din cauza încurcăturilor parlamentare din primăvara acelui an fusese tărăgănat cam mult. Până la urmă, însă, Petiţia fu dusă la Westminster, într-un car triumfal întovărăşit de toţi delegaţii Convenţiei, în procesiune solemnă. A fost necesar să se construiască un vehicul special spre a aduce imensul volum de pergament, iscălit de un milion şi jumătate de persoane, în Camera Comunelor; şi astfel prezentat, forma sa măreaţă rămase pe podeaua parlamentului în tot cursul dezbaterilor. Camera, după o dezbatere care poporului nu i s-a părut că ar corespunde importanţei acestei ocazii, hotărî să respingă rugăminţile formulate în petiţie, şi din acea clij) a partidul din Convenţia Naţională care susţinea că trebuie să se recurgă la forţă spre a realiza scopurile lor a început să câştige ascendent. Petiţia Naţională, şi credinţa că deşi scopurile ei nu vor fi realizate îndată, o dezbatere lungă şi solemnă a revendicărilor ar oferi cel puţin claselor muncitoare speranţa că de la acea dată drepturile lor ar face parte din subiectele admise în dezbaterile parlamentare, şi că în cele din urmă, prin forţa acestor discuţii, ele vor fi recunoscute, aşa cum fuseseră şi alte drepturi ale altor categorii ale poporului, egal de combătute pe vremuri, fuseseră mijlocul prin care partidul din Convenţie, ce susţinea în toate ocaziile supremaţia puterii morale, fusese în stare să ţină în frâu minoritatea mai energică şi mai îndrăzneaţă, care de la început luase în derâdere orice altă metodă decât teroarea şi violenţa pentru atingerea ţelului lor. Speranţele tuturor şi vanitatea multora au fost frustrate, şi revolta a izbucnit când şi-au

dat seama că eforturile şi cheltuielile atâtor luni de zile nu numai că fuseseră infructuoase, dar nici măcar nu atrăseseră o asistenţă atât de numeroasă şi nici nu stârniseră atâta interes ca o discuţie partinică obişnuită asupra vreunui meschin subiect de clică, uitat de îndată ce lua sfârşit. Atenţia claselor muncitoarea. fost atrasă de conducătorii lor în special asupra contrastului dintre interesul stârnit de constituţia periclitată a insulei Jamaica, o colonie mică şi sleită, şi cererile pentru aceleaşi drepturi constituţionale din partea milioanelor de muncitori din Anglia. În primul caz, nici un singur membru al Camerei n-a lipsit de la locul lui; fuseseră aduşi deputaţi din locuri îndepărtate, spre a participa la lupte şi eventual la câştigarea lor; dezbaterile au durat zile întregi, aproape săptămâni; niciun om politic de oarecare anvergură n-a omis să-şi dea şi el părerea; soarta guvernului a fost în cumpănă; ministere au fost răsturnate şi constituite în convulsiuni, tumultşi agitaţie; şi pentru prima oară într-o lungă, perioadă, suverana însăşi s-a amestecat în soluţionarea treburilor publice, făcând astfel clasele muncitoare să creadă că privilegiaţii găsiseră în fine un stăpân. iar cei năpăstuiţi îşi redobândiseră şeful lor natural. Poziţia meschină ce-o ocupa în stat mulţimea saxonă, contrastând cu aceea a cultivatorilor de trestie de zahăr din Jamaica, li se înfipse adânc în inimă. Din clipa aceea, toate speranţele de a-şi ameliora soarta pian demonstrarea unei înalte purtări morale a milioanelor de oa7 meni trudiţi, dovedind în acest fel, într-o ordine perfect reglementată a activităţii politice, că erau potriviţi pentru a poseda şi a îndeplini drepturile publice, dispărură. Partidul violenţei, o mică minoritate cum se întâmplă de obicei, dar constând din oameni cu un caracter hotărât, triumfă; iar răbufnirea de la Birmingham a fost prima consecinţă a acestor sfaturi iresponsabile, destinate să aducă în anii următori clasei muncitoare a ţării suferinţe, şi dezastru.

Cam pe la vremea aceea, într-o dimineaţă

îmbălsămată de iulie, Sybil, ispitită de razele blânde ale soarelui şi dornică de a vedea flori şi iarbă şi luciul apelor şerpuitoare, părăsi locuinţa mohorâtă şi o porni spre grădinile superbe ce înfloresc în acea parte, pe vremuri o tristă mlaştină cunoscută numai graţie canalului ei olandez şi podurilor în stil chinezesc, iar acum demnă de parcul regal în care era cuprinsă. În afară de câte o doică nurlie ici-colo, având în grijă vreun copilaş frumos cu penaj fluturând, cravată imensă şi eşarfă multicoloră, grădinile erau pustii. Sybil învăţase din experienţă că numai la aceste ore matinale era plăcut pentru o femeie neînsoţită să se aventureze pe străzile capitalei. Nu există alt oraş în Europa unde frumoasele noastre surioare sunt atât de puţin independente ca în metropola noastră – şi aceasta spre ruşinea noastră.

Fiica lui Gerard simţea nevoie de influenţa înnoitoare a naturii, în frumuseţea ei, pentru că era nervoasă şi deprimată. Izbucnirea de violenţă de la Birmingham, convingerea că astfel de procedee trebuie până la urmă să se dovedească fatale cauzei căreia ea i se devotase, presentimentul obscur că tatăl ei era într-un fel implicat în această mişcare, care începuse cu un dezastru public şi ameninţa să aibă consecinţe şi mai tragice – toate aceste evenimente, temeri, prevestiri sinistre aveau o puternică influenţă asupra unui temperament care, deşi dăruit cu un curaj excepţional, era extrem de senzitiv. Imaginaţia vie şi îmbelşugată a lui Sybil născocea o mie de pericole care, într-o anumită măsură, erau nejustificate şi exagerate, aceasta fiind soarta inevitabilă a unei minţi creatoare la o persoană încă neexperimentată.

Şi şocul primit fusese neaşteptat. Cele două luni care trecuseră de când se despărţise – după cum credea ea – pe veci de Egremont, deşi nu fuseseră mai puţin bogate ca cele precedente în plăcute manifestaţii de stimă publică pe care cariera tatălui ei, socotită de ea folositoare, onorabilă şi distinsă, i le procura, îi oferiseră şi câteva satisfacţii mai blânde şi de un caracter mai domestic. Cunoştinţa lui

Hatton, pe care îl vedeau adesea, contribuise foarte mult la agrementul sporit al existenţei ei. El era un companion extrem de agreabil, instructiv şi serviabil, care părea că posedă în special arta de a face viaţa mai plăcută prin folosirea dibace a unor resurse discrete. Îi împrumuta cărţi lui Sybil, şi toate cele pe care! le aducea erau în armonie cu sentimentele şi gusturile ei. îi aducea de asemenea, din biblioteca sa, splendide ediţii de artă, ilustrând acele perioade ale istoriei noastre şi acele edificii excepţionale şi costisitoare asociate cu gândurile şi capriciile ei cele mai dragi. îi puse la îndemână cele mai bune periodice, ceea ce pentru ea constituia o lume cu totul nouă; o aproviziona cu ziare ale căror coloane de dezbateri îi dovedeau că părerile pe care ea şi le însuşise nu erau de nedişcutat. Cum ea, în toată viaţa anterioară, nu văzuse niciodată un ziar, în afară doar de vreun număr rătăcit din „Falanga* din Mowbray sau publicaţia metropolitană consacrată cauzei Convenţiei Naţionale, reproducând în bună parte cuvintele tatălui ei, efectul acestor lecturi asupra minţii ei era, ca să nu spunem mai mult, plin de sugestii.

În multe dimineţi de asemenea, când Gerard nu era ocupat, Hatton propunea ca ei doi să-i arate lui Sybil ceva din splendorile şi raritățile metropolei; clădirile ei. publice, muzeele, galeriile de artă. Sybil, deşi fără nicio pregătire în materie de pictură, avea acel bun gust natural care are nevoie numai de observaţie spre a ajunge la rezultate reale. Tot ce vedea şi tot ce se întâmpla o interesa foarte mult, şi satisfacţia îi era sporită de compania unei persoane care nu numai că simpatiza cu toate sentimentele ei, dar care, la orice întrebare pisă, avea un răspuns instructiv. Hatton revărsa asupra ei tezaurul unui gust şi al unei inteligenţe rafinate şi bine cultivate. În afară de asta, era întotdeauna degajat, amabil şi atent; şi deşi bucurându-se de lux, ştia să ofere orice cu tact, încât fie făcând aluzie la vremurile trecute, zile fericite când îi datorase atâtea tatălui lui Gerard, fie într-un alt fel tot atât de bine venit, reuşise să menţină permanent între ei

spiritul unei perfecte egalităţi sociale, în serile când Gerard era acasă, Hatton obişnuia să treacă pe la ei, iar duminicile le petreceau întotdeauna împreună. Credinţa lor comună era o legătură care-i ducea spre acelaşi altar, iar în acea zi Hatton obţinea de la ei promisiunea să cineze cu el. Avea grijă să se asigure dinainte unde, în ce capelă anume se cântă în acea duminică muzica cea mai aleasă, spre a satisface dorinţele lui Sybil. Într-adevăr, în cursul acestui sezon londonez, ocazia ce i se oferea de a auzi pe unii dintre marii cântăreţi a fost poate pentru Sybil una dintre cele mai importante surse de plăceri. Deşi faptul de a pune piciorul într-un teatru nu era considerat pe potriva viitoarei existenţe ce o avea în gând, se iveau totuşi ocazii care-i îngăduiau, în felul cel mai plăcut, să asculte execuţia unor capodopere de muzică religioasă. Adesea, singură numai cu tatăl ei şi cu Hatton, îşi avânta glasul în acele tonuri de cerească armonie şi avânt eteric care topiseră inima lui Egremont printre ruinele abaţiei Marney.

Cunoscând-o mai bine pe Sybil Ger aici, Hatton dăduse înapoi de la proiectul cam simplist pe care-l concepuse la început. Tânăra avea ceva care inspira veneraţie, şi-l fascina; el nu-şi abandonă scopul, pentru că era o regulă la el să nu renunţe la un proiect, dar amână planurile de realizare. Hatton nu era ceea ce se înţelege în genere prin expresia „îndrăgostit de Sybil” în orice caz, nu avea o pasiune amoroasă pentru ea. Cu toată îndrăzneala sa obiş—nuită şi cu toate talentele sale, exista în Hatton un bun-simţ atât de sohd, încât i-ar fi fost imposibil să facă, sau măcar să gândească, ceva ridicol. Continua să dorească o căsătorie cu Sybil, pentru îndeplinirea măreţului scop pe care l-am consemnat mai înainte. Avea destulă minte ea să aprecieze calităţile ei atâtxde admirabile, dar totodată destul bun-simţ spre a dori să fi fost o creatură mai puţin uluitoare, pentru că în acel caz ar fi avut o şansă mai mare de a-şi atinge scopul propus. După ce avu ocazia să-i studieze caracterul mai pe îndelete, înţelese că mănăstirea era catastrofa naturală ce

ameninţa o femeie cu minte exaltată, talente mari, educaţie aleasa şi completă, cu farmec excepţionalnăscută şi înrădăcinată în mijlocul unei populaţii degenerate. Hatton înţelegea toate acestea. Era o concluzie la care ajunsese printr-un proces treptat de observaţie şi prin studierea ei atentă, care în general arareori îl înşelase; şi atunci când, într-o seară, cu o dibăcie greu de bănuit, îl sondase pe Gerard asupra viitorului fiicei sale, îşi dădu seama că părintele ei, cu inteligenţa lui limpede şi cu perspicacitate clară, ajunsese la aceeaşi concluzie.

— Ea doreşte, zise Gerard, să se călugărească; şi eu mă opun numai pe moment, ca să poată avea oarecare cunoştinţă reală a vieţii şi o concepţie dară a ceea ce vrea să facă. Nu vreau să-mi poată reproşa nimic. Dar, după părerea mea, Sybil are dreptate. Ea nu se poate gândi la căsătorie; nimeni din cei cu care s-ar putea mărita n-ar fi demn de ea.

În aceste două luni, şi mai ales în cursul ultimei luni, Morley sosea rareori la Londra, dar stătea foarte mult cu Gerard şi adesea cu fiica sa în cursul vizitelor sale în capitală. Treburile Convenţiei îşi primiseră impulsul necesar, delegaţii îi vizitaseră pe deputaţi în vederea prezentării Petiţiei Naţionale, şi toate pregătirile erau gata; răsturnarea guvernului Whig, încercarea avortată a lui sir Robert Peel, revenirea guvernului Whig, şi măsurile ce-au urmat, au cauzat o amânare de două luni a prezentării marelui document. Gerard putea să rămână, el fiind un conducător al dezbaterilor, unul a cărui absenţă, chiar numai de-o săptămână, ar fi pus în pericol poziţia sa din fruntea partidului; dar aceste considerente nu i se aplicau lui Morley, căruia îi venea foarte greu să-şi jjonducă ziarul de la distanţă. Astfel, pe la mijlocul lui mai, se înapoiase la Mowbray, venind numai dacă era ceva important de făcut, sau dacă votul său putea fi util prietenului şi colegului său. Totuşi, răzmeriţa de la Birmingham îl cam alarmase pe Morley, şi el îi scrisese lui Gerard că se va întoarce imediat la Londra. Era chiar

aşteptat în dimineaţa în care Sybil, cu tatăl ei plecat, la Convenţie, unde chiar atunci avea loc o dezbatere înfocată, se dusese în parcul St. James să se bucure de aerul de vară.

Era o adevărată zi de vară; nori mari, rotunzi şi strălucitori, lânoşi, albi şi lucioşi ca nişte gheţari, împodobeau cu formele lor imense şi imobile cerul de-un albastru profund. Nu adia nici cea mai plăpândă briză estivală, deşi aerul era dulce, înmiresmat şi înviorător. Pomii înfloriseră, apele scânteiau, iar păsările de apă, în toate culorile curcubeului, se cufundau, reapăreau la suprafaţă, şi dispăreau din nou. Copii frumoşi, proaspeţi şi suavi ca trandafirul înflorit, priveau în jur, cu gesturi şi uneori chiar cu glasuri ca rupte din rai, iar în depărtare se ridicau turnurile sacre ale catedralei Westminster.

Cât de senină arată o grădină printre chinurile şi pasiunile existenţei! Blestemaţi fie cei ce vulgarizează şi pân'* găresc aceste locuri divine, zdrobind inimile doicilor şi fuimând tutun în palatul rozelor!

Norii care-i întunecau gândurile dispărură când Sybil simţi prospeţimea şi miresmele naturii. Obrajii ei îşi regăsiră culorile; strălucirea intensă a ochilor reveni, pasul care la început era apatic şi, dacă nu melancolic, cel puţin pasiv, deveni vioi şi animat; uită de grijile existenţei şi fu cuprinsă de o bucurie profundă. Să te mişti, să respiri, să simţi mângâierea razelor soarelui, erau plăceri intense. De felul ei veselă, cu toate ideile ei solemne şi viaţa ei sobră, un zâmbet radios apăru pe faţa-i angelică, pe când privea jocurile îndrăzneţe ale păsărilor sau graţia lipsită de griji a copiilor.

Luă loc pe o bancă adăpostită sub ramurile unui ulm şi ochii ei, care până acum urmăriseră mişcările diferitelor obiecte ce-i atrăseseră privirea, erau acum îndreptaţi asupra apelor însorite. Viziunile vieţii ei trecute îi apărură în gând: Era una dintre acele visări în care incidentele existenţei ne apar în faţă, fiecare legat de celelalte şi preluând în conştiinţă o poziţie distinctă şi absolută, când,

ca să zicem astfel, facem inventarul întregii noastre experienţe, şi ne dăm seama ce bogată înţelepciune ne-au dat grijile şi plăcerile, sentimentele şi gândirile, contactul cu celelalte fiinţe omeneşti, şi misterele neprevăzute ale vieţii.

Inteligenţa vioaie şi imaginaţia înflăcărată a lui Sybil o făcuseră să cuprindă cu pasiune cele două idei care impresionaseră mintea ei tinerească oprimarea bisericii ei şi înjosirea poporului ei. Crescută. În singurătate şi discutând numai cu persoane având aceleaşi simpatii, aceste păreri luaseră forma unei singure convingeri profunde, descurajante, că lumea era împărţită numai între asupritori şi asupriţi. Pentru ea, să fii unul din popor însemna să fii nenorocit şi nevinovat – iar să faci parte dintre cei privilegiaţi, însemna să fii un tiran trăind în lux. La mănăstire, la ea în grădină, prin locurile de suferinţă pe care adesea le vizita şi întotdeauna le aducea mângâiere, îşi crease două fantome care reprezentau pentru ea natura omenească.

Dar experienţele ultimelor luni operaseră o mare schimbare în aceste impresii. Văzuse destule spre a bănui că lumea era un sistem mai complicat decât îşi închipuise. Nu exista acea puternică şi rudimentară simplicitate pe care o concepuse ea. Personajele erau mai variate, motivele mai complexe, clasele mai amestecate, cu elemente mai subtile şi mai diversificate decât şi le imaginase. Descoperise că poporul nu era acea pura întruchipare a unităţii de simţiri, de interes şi scop, pe care şi-i zugrăvise ea în abstracţiile ei. Poporul avea duşmani chiar în rândurile poporului, propriile sale pasiuni care-l făceau adesea să simpatizeze, adesea să colaboreze cu privilegiaţii. Tatăl ei, cu toate virtuţile sale, cu toate darurile sale naturale, cu scopul său unic şi cu simplicitatea ţelului, avea de a face cu rivali în propria lor Convenţie, şi era mereu atacat de duşmani făţişi, sau, şi mai rău, ascunşi.

Sybil, a cărei gândire fusese hrănită cu gânduri

măreţe, şi la care izbânda şi înfrângerea aveau parte egală la eroism, care sperase într-un triumf dar era gata de sacrificiu, înţelese, spre marea ei surprindere, că gândurile măreţe au foarte puţin de a face cu treburile lumeşti, că afacerile omeneşti, chiar într-o epocă revoluţionară, sunt subiecte de compromis, şi că esenţa compromisurilor este mediocritatea. Ea gândise că poporul, calm şi recules, conştient în fine de puterea sa şi încrezător în cauza-i sacră, -n-avea decât să-şi exprime convingerile pure şi nobile prin delegaţii aleşi de el, pentru ca vechea autoritate şubredă să se plece în faţa influenţei irezistibile a puterii sale morale. Or, aleşii poporului se dovediră a fi, un senat plebeu, frământat de cele mai violente ambiţii, cu scopuri sinistre şi egoiste, în timp ce autoritatea şubredă care, după cum i se spusese, exista numai pentru că o răbdau milioanele „era compactă şi organizată, cu toate elementele puterii fizice la dispoziţia sa, şi era sprijinită de interesele, de simpatiile şi de convingerile cinstite, de puternicele prejudecăţi ale unor clase influente nu numai prin averea lor, dar şi prin numărul reprezentat.

N-a putut să reziste nici părerea că sentimentele bogaţilor faţă de săraci erau de ură şi dispreţ profund, pe care-l asocia ea cu cucerirea normandă şi legislaţia feudală. Lipsa de simpatie ce exista neîndoielnic între avere şi muncă în Anglia ar trebui mai curând să fie atribuita ignoranţei mutuale între clasele care reprezintă aceste două elemente ale prosperităţii naţionale; şi dacă originea acestei ignoranţe trebuia căutată în circumstanţe anterioare de violenţă şi oprimare, poate că consecinţele supravieţuiseră cauzelor, aşa cum obiceiurile supravieţuiesc părerilor.

Sybil îşi aruncă privirile către Westminster, către sălile semeţe şi pline de pasiuni unde se întruneşte parlamentul Angliei, acel corp rapace, violent şi mândru care a dus regi şi prelaţi la eşafod, a dărâmat biserici şi a pus apoi mâna pe averile lor, spre beneficiul său personal; care şi-a învăluit propriile posesiuni în nenumărate

privilegii, şi a ipotecat mai apoi munca a nenumărate generaţii pentru statul şi pentru imperiul său. Putea oare veni glasul alinării de acolo?

Sybil deschise un ziar pe care-l adusese cu ea, nu ca să-l citească pentru prima oară, dar acum să-l citească pentru prima oară singură, netulburată într-un mediu de calm şi seninătate. Ziarul conţinea o dare de seamă a dezbaterilor din Camera Comunelor, asupra prezentării acelui important document care era Petiţia Naţională ce o sustrăsese pe Sybil din solitudinea ei şi o ajutase să cunoască mai bine lumea aceea asupra căreia reflectase atât de des, şi pe care o înţelesese atât de greşit.

Da! existase o voce care răsunase în acel mândru parlament, o voce care, eliberată de tot jargonul clicilor, îndrăznise să exprime adevăruri nemuritoare. Vocea unui nobil care, fără a fi demagog, susţinea cauza poporului, îşi exprimase convingerile, arătând că drepturile muncii sunt tot atât de sfinte ca şi acelea ale proprietăţii, că dacă ar fi să se stabilească o preferinţă, aceea ar trebui să fie în favoarea bogăţiei vieţii; o voce care declarase că fericirea socială a milioanelor ar trebui să constituie primul ţel al unui om de stat, şi că dacă acest lucru nu se realiza, tronurile şi dominioanele, pompa şi prestigiul curţilor şi imperiilor erau fără valoare.

Cu inima plină de emoţie, cu obrazul aprins şi ochii înlăcrimaţi, Sybil citi cuvântarea lui Egremont. Când termină, ţinând încă ziarul în mâna dreaptă, ea îl acoperi duios cu cealaltă şi, ridicându-şi capul spre a respira uşurată, văzu că în faţa ei sta oratorul însuşi.

3 G5

Capitolul II

Egremont o recunoscuse pe Sybil din clipa în care intrase în grădină. Se întâmplase să treacă prin parc spre a lua parte la lucrările unui comitet al Camerei Comunelor, care îşi avusese prima sa şedinţă chiar în acea dimineaţă. Reuniunea fusese formală şi scurtă, şedinţa se amânase, şi Egremont se întoarse către locul unde spera s-o mai

găsească pe Sybil.

Se apropie de ea, nu fără oarecare constrângere internă, cu rezervă şi totuşi cu tandreţe.

— E într-adevăr o mare şi neaşteptată plăcere, zise el cu o voce cam nesigură.

Ea ridică ochii, şi expresia agitată, dar nu alarmată, de pe faţa ei atât de frumoasă nu putea rămâne ascunsă. îi zâmbi cu exuberanţă şi, cu obrazul îmbujorat, împinsă poate de spontaneitatea ei naturală, poate de un sentiment mai dulce şi mai irezistibil de gratitudine, respect ori consideraţie, rosti cu glasul scăzut:

— Citeam frumosul dumitale discurs.

— Într-adevăr, zise Egremont foarte mişcat, asta-i o onoare – o plăcere – o recompensă, pe care nici n-am sperat vreodată s-o obţin.

— Toţi, continuă Sybil mai stăpână pe sine acum, trebuie să-l citească cu plăcere, cu folos – dar pentru mine… Oh, pentru mine prezintă un adânc interes.

— Dacă vreun lucru pomenit de mine găseşte ecou în inima dumitale… şi aci el ezită o clipă, îmi va da încredere pentru viitor, adăugă apoi în grabă.

— Ah, de ce nu sunt şi alţii ca dumneata! exclamă Sybil. Atunci totul n-ar fi, ca acum, lipsit de speranţă.

— Nici dumneata nu ai speranţă? întrebă Egremont aşezându-se pe bancă, dar la oarecare distanţă de ea.

Sybil clătină din cap, a tăgadă.

— Dar când am vorbit ultima oară împreună, erai plină de încredere în cauza voastră şi în mijloacele voastre, zise încet Egremont.

— Nu e tare mult de când am vorbit, răspunse Sybil, şi totuşi între timp am învăţat câteva adevăruri amare.

— Adevărul este un lucru foarte preţios pentru noi toţi zise Egremont; şi totuşi mă tem că n-aş putea aprecia suficient cauza care te-a lipsit de o credinţă atât de optimistă.

— Vai, oftă ea melancolic, îmi dax Tseama că eram numai o visătoare. Mă trezesc acum din halucinaţia mea,

aşa cum s-au trezit şi alţii, presupun, înaintea mea. Totuşi, ca şi ei, simt că splendoarea vieţii s-a dus pentru mine. Dar cel puţin încrederea mea, şi aici îşi aplecă umil capul, nu s-a bizuit niciodată, sper, prea mult pe lumea aceasta.

— Eşti deprimată, dragă Sybil?

— Sunt nefericită. Sunt îngrijorată pentru tatăl meu. Mi-e teamă că-i înconjurat de oameni nedemni de încrederea lui. Aceste scene de violenţă mă sperie. În orice situaţie m-aş da înapoi de la ele, dar acum am impresia, şi convingerea, că nu ne pot aduce nimic altceva decât dezastru şi ruşine.

— Am cea mai mare stimă pentru tatăl dumitale, zise Egremont. Nu cunosc pe nimeni al cărui caracter să-mi apară cu adevărat atât de nobil, un amalgam atât de perfect de inteligenţă şi curaj, de impulsuri blânde şi generoase. M-ar durea foarte mult să-l văd că se compromite. Dar dumneata ai multă influenţă asupra lui, cea mai mare posibilă, cum ai asupra tuturor. Sfătuieşte-l să se întoarcă la Mowbray.

— Pot să-i dau eu sfaturi? Eu, care am greşit în toate aprecierile mele? spuse Sybil. Am venit cu el la Londra ca să-i fiu călăuză, să-i fiu paznic. Ce îndrăzneală! Ce înfumurare mioapă /Credeam că tot poporul simte la fel cu mine, că n-avem de făcut altceva decât să-l sprijin şi să-l înflăcărez, să-l încurajez când se simte sleit de puteri, să-l susţi> când şovăie. Credeam că puterea morală trebuie să guverneze lumea, şi această putere morală era întruchipată într-o adunare ale cărei anale nu vor fi până la urmă decât o serie de intrigi meschine, sau, şi mai rău, de maşinaţii de violenţă.

— Exercită-ţi toată energia, insistă Egremont, ca tatăl dumitale să părăsească Londra imediat, mâine, diseară dacă este cu putinţă. După întâmplarea de la Birmingham, guvernul trebuie să acţioneze. Se aude că vor spori imediat armata şi poliţia şi că există un ordin circular din partea ministrului de interne către toţi guvernatorii comitatelor. Dar guvernul va lovi mai întâi în Convenţie.

Memforii ei care rămân aici vor fi victime. Dacă tatăl dumitale se întoarce la Mowbray şi rămâne liniştit, are toate şansele să nu păţească nimic.

— Un sfârşit josnic pentru multe speranţe înălţătoare, încheie Sybil.

— Să ne păstrăm speranţele, şi să ţinem la ele, zise Egremont.

— Eu nu mai am niciuna, declară ea.

— Iar eu sunt optimist, replică Egremont.

— Ah, pentru că ai ţinut un discurs frumos; te vor asculta, te vor aplauda, dar nu te vor urma niciodată. Porumbelul şi vulturul nu se vor împerechea; leul şi mielul nu vor dormi pe acelaşi culcuş; cuceritorii nu vor veni niciodată în ajutorul celor cuceriţi.

Egremont clătină din cap.

— T-Tot mai păstrezi în suflet aceste fantome, dragă Sybil? Şi de ce? Nu sunt viziuni de fericire. Crede-mă, sunt tot atât de zadarnice pe cât sunt de dureroase. Mentalitatea Angliei este întotdeauna aceea a clasei care se ridică. Crede-mă, ea e cu poporul. Şi în bună parte pentru că acest sentiment este, în majoritatea cazurilor, inconştient. Părerile de care ai fost* crescută să-ţi fie frică şi în care să n-ai încredere sunt pe cale de dispariţie. Părerile predominante sunt în genere părerile generaţiei ce dispare. De îndată ce echilibrul parlamentar dintre partide care există în acest moment – circumstanţă ce nu putea fi prevăzută şi trebuia să înceteze peste câţiva ani – se va rupe, vei asista la dezvoltarea noii mentalităţi a Angliei, care va compensa prin progresul ei rapid acţiunea întârziată. Eu trăiesqrintre aceşti oameni; le cunosc fondul sufletului; le observ instinctele şi impulsurile; ştiu ce principii au absorbit, şi mai ştiu că oricât ar fi de înfrânte pentru moment de circumstanţe, trebuie totuşi să rodească într-o zi. Va fi un rod ostil sistemului oligarhic. Principiul viitor al politicii englezeşti nu va fi un principiu egalizator, nu; nu un principiu ostil privilegiilor, ei’s favorabil extinderii acestora. Va căuta să asigure egalitatea, nu

nivelând pe cei puţini, ci ridicând pe cei mulţi.

După ce se lăsară câtăva vreme duşi de reflexiile lor mutuale, sugerate de tonul conversaţiei, în cele din urmă Sybil se scula şi, zicând că la acea oră spera ca tatăl ei să se fi întors, îşi luă rămas bun de la Egremont, care se ridică de asemenea şi o aoompanie o bucată de drum. Ea se opri totuşi la poarta grădinii, cu un zâmbet dulce şi trist, spunând:

— Aci trebuie să fie despărţim, şi îi întinse mâna.

— Cerul să te aibă în pază, zise Egremont, căci eşti un dar al cerului.

Capitolul IU

Când Sybil ajunse lângă casă, îl văzu pe tatăl ei în curtea din faţă, întovărăşit de câţiva oameni cu care părea pe punctul de a pleca. Era atât de dornică să-i vorbească, încât nu cumpăni nicio clipă să meargă spre el. Se produse o mişcare când ea intră pe poartă. Oamenii încetară să vorbească, unii se dădură la o parte şi toţi o salutară în tăcere, cu respect. Sybil îi cunoştea pe vreo doi dintre ei, cel puţin după nume şi înfăţişare. Pe aceştia îi salută înclinând capul în trecere, şi apoi, mergând drept la Gerard, care era pe punctul să-i ureze bun venit, îi spuse pe un ton calm şi reţinut:

— Dacă pleci, dragă tată, aş vrea să-ţi vorbesc mai întâi o clipă.

— O clipă, prieteni, zise el, cu voia dumneavoastră.

Şi o întovărăşi pe fiica sa până-n casă. Era gata să se oprească în anticameră, dar ea merse înainte, şi Gerard, deşi grăbit, fu nevoit s-o urmeze. Odată intraţi în cameră, Sybil închise cu grijă uşa, şi-i zise lui Gerard, care şedea, sau mai bine zis se rezema neglijent de marginea mesei:

— Suntem din nou împreună, dragă tată; nu ne vom mai despărţi niciodată.

Gerard sări repede în picioare, eu lacrimi în ochi şi cu obrajii îmbujoraţi, exclamând:

— Ţi s-a întâmplat ceva, Sybil?

— Nu-i asta, răspunse ea, dând din cap cu tristeţe.

Dar ţi se poate întâmpla ceva dumitale.

— Cum asta, copila mea? întrebă el, căzând din nou în obişnuita-i bună dispoziţie şi vorbind pe tonul calm şi măsurat, aproape tărăgănat, ce-i era obişnuit.

— Eşti în pericol mare şi imediat, zise ea. Pentru moment nu contează cum am ajuns la această convingere. Nu vreau să fac mistere, dar n-avem timp pentru detalii. Guvernul va lovi în Convenţie; sunt hotărâţi. Rebeliunea de la Birmingham a adus lucrurile la un punct crucial. Conducătorii de acolo au şi fost arestaţi; vor pune mâna pe căi ce rămân aici în corespondenţă cu ei.

— Dacă arestează pe toţi cei ce sunt în corespondenţă cu Convenţia, zise tatăl ei, vor avea cam multe de făcut.

— Da, dar dumneata ai un rol conducător, răspunse Sybil. Dumneata eşti cel la care se vor opri mai întâi.

— Ai vrea să mă ascund? întrebă Gerard. Numai pentru că se petrece ceva în afară de simplă vorbărie?

— În afară de simplă vorbărie! exclamă Sybil. O, tată, ce fel de gânduri sunt astea? Se poate ca vorbele să nu ne poată salva, dar fapte ca acestea sunt mult mai inutile ca vorbele.

— Eu nu sunt de părere că faptele, deşi n-am nimic de a face cu ele, sunt chiar atât de slabe, zise Gerard. Poliţia lor, cu care se lăudau, a fost bătută, şi încă de elemente izolate ale unei mase dezorganizate. Ce s-ar fi întâmplat dacă rebeliunea nu era izolată? Ce-ar fi fost dacă poporul ar fi fost disciplinat?

— Ce-ar fi dacă toate lucrurile ar fi diferite? Dacă totul ar fi pe dos de cum este? i-o întoarse Sybil. Poporul nu-i disciplinat. Acţiunea sa nu va fi, nu poate fi coerentă şi uniformă. Acestea în care eşti amestecat sunt răzmeriţe, nu revoluţii, iar dumneata vei fi o victimă, nu vei aduce un sacrificiu util.

Gerard rămase puţin îngrijorat, dar nu speriat. După o mică pauză, zise

— Nu trebuie să ne speriem de câteva arestări, Sybil.

Acestea sunt lovituri la întâmplare ale unui guvern care ar vrea să terorizeze, dar este el însuşi speriat. N-am aprobat, niciunul dintre noi n-a aprobat mişcarea de la Birmingham. E o pură întâmplare. Niciunul dintre noi nu era pregătit pentru ea. Dar lucruri mari pornesc de la astfel de întâmplări. Eu spun că poliţia a fost bătută, şi că trupele s-au alarmat, şi mai spun că asta s-a făcut fără organizare şi într-un singur loc. Sunt tot atât de mult împotriva acţiunilor la întâmplare, pe cât poţi fi şi tu, Sybil. Şi spre a-ţi dovedi aceasta, pot să-ţi spun că în clipa în care ai sosit, tocmai discutam să avem grijă ca în viitor să nu se mai repete. Nici vorbe inutile, nici acţiuni la întâmplare pe viitor, adăugă Gerard şi dădu să plece.

Sybil se apropie de el cu blândeţe, îi apucă mâna ca şi cum ar fi vrut să-şi ia rămas bun, o reţinu o clipă şi-l privi drept în ochi cu o căutătură totodată serioasă şi dulce. Apoi aruncându-şi braţele în jurul gâtului său, murmură

— Tată, copila dumitale e tare nefericită.

— Sybil, exclamă Gerard cu glas duios, dar plin de reproş, asta-i slăbiciune femeiască; ţin la tine, dar nu trebuie să-ţi împărtăşesc slăbiciunea.

— Poate că-i femeiască, dar e înţeleaptă, răspunse ea, căci ce ne-ar face nefericiţi dacă nu sentimentul unui pericol iminent, chiar de-ar fi necunoscut?

— Şi ce pericol? întrebă el.

— De ce să facem mistere? zise Sybil. De ce eşti întruna preocupat şi tulburat de gânduri negre? Nu-i din cauza ocupaţiilor, cum ai să-mi spui poate, care au schimbat un caracter atât de deschis, ba chiar nepăsător. Presiunea ocupaţiilor nu este, şi nu poate fi nici pe departe atât de mare cum era în prima fază a întrunirilor, când ochii întregii ţări erau aţintiţi asupra voastră şi eraţi în permanentă comunicare cu toate secţiile. De câte ori nu mi-ai spus că nu există muncă pe care s-o găseşti obositoare? Acum v-aţi risipit şi v-aţi împrăştiat cu toţii; n-aveţi dezbateri, nici comitete, foarte puţină corespondenţă

– iar dumneata eşti mereu îngândurat, mereu la sfat cu persoane care, ştiu pentru că însuşi Stephen mi-a spus-o, sunt propagandişti ai violenţei; ai violenţei pe care unii dintre ei o vor propovădui, poate, dar n-o vor practica; poate trădători, dar în tot cazul nesăbuiţi.

— Stephen e părtinitor, zise Gerard. El e un vizionar, lăsându-se dus de visuri imposibile, şi chiar de-ar fi posibile, puţin de dorit. Nu ştie care sunt sentimentele adevărate ale ţării, sau «are e firea compatrioţilor săi. Englezii nu doresc fericirea în care crede el; ei îşi vor drepturile lor = drepturi egale cu cele ale altor clase, dar fără acofilarea cărora drepturile celorlalte clase nu pot, şi nu trebuie să fie sigure.

— Dar cel puţin Stephen îţi este prieten, tată, şi a fost o vreme când îl stimai.

— Asta fac şi acuma, şi ţin la el din toată inima. 11 stimez pentru numeroasele sale aptitudini şi cunoştinţe. Stephen e un cărturar eu n-am asemenea pretenţii, dar în schimb pot simţi pulsul poporului şi înţeleg semnele vremii, Sybil. Stephen era foarte bun „pentru a discuta în căsuţa şi în grădina noastră de la Mowdale, când n-aveam nimic altceva de făcut „dar acum trebuie să acţionăm, sau vor acţiona alţii pentru noi. Stephen nu-i un om practic; e un excentric, Sybil, şi n-am ce-i face.

— Dar acţiunea şi violenţa, sunt ele oare identice, tată? întrebă a.

— Eu nu vorbesc de violenţă – Nu, dar o exprimi. Cunosc limbajul atitudinilor du = mitale, până şi freamătul buzelor. A acţiona, aşa cum dumneata şi cu Stephen m-aţi învăţat pe vremuri, şi o socot foarte înţelept, înseamnă să le arăţi printr-o agitaţie organizată şi intelectuală celor ce deţin puterea că ne dăm seama de starea noastră de degradare şi că nu e nici creştinesc, nici prudent să fim lăsaţi în această stare. Asta ai făcut-o, şi-ai făcut-o bine. Lumea nu ţi-a refuzat respectul, nici măcar cei ce nu erau de acord eu voi, din interes sau convingeri, şi nu poate fi refuzai nimănui care exercită o putere morală rezultând

din mari talente şi o cauză dreaptă. Ai lăsat această mare putere morală, acest mărgăritar preţios, continuă Sybil emoţionată – e un lucru ce nu putem să-l ascundem nouă înşine, tată – l-ai lăsat să-ţi scape din mină.

Pe când vorbea, Gerard o privea cu o sinceritate neobişnuită. Când încetă, îşi lăsă privirea în jos şi păru timp de o clipă adâncit în gânduri; apoi, ridicându-şi privirea, zise r

— Vremea vorbelor a trecut; trebuie să plec, dragă Sybil, şi porni spre uşă.

— N-ai să mă părăseşti! exclamă ea, repezindu-se şi apudindu-l de braţ.

— Ce vrei, ce vrei? întrebă el, tulburat.

t: Să plecăm astă-seară din Londra;

— Cum, să-mi părăsesc postul?

— De ce ai dumitale? Oare nu ţi s-au împrăştiat toţi colegii? Nu s-a strămutat formal adunarea voastră în alt oraş? Nu-i lucru cunoscut că în marea lor majoritate delegaţii s-au întors la casele lor? Şi de ce nu şKdumneata la casa dumitale?

— Eu n-am casă, răspunse Gerard pe un ton ceva mai aspru. Am venit aici ca să fac un lucru necesar, şi cu voia lui Dumnezeu îl voi face. Nu sunt unul dintre cei care se schimbă, şi nici nu pot tăia firul de păr în patru, ca filosofii şi Morley-ii tăi. Dar dacă poporul vrea să lupte, voi lupta alături de el, şi voi muri la nevoie în prima linie. Şi nici nu voi fi abătut de la scopul meu de lacrimile unei fete, şi cu aceste cuvinte se eliberă cu bruscheţe de mâna fiicei sale.

Sybil îşi ridică ochii înlăcrimaţi spre cer, şi-şi împreună mâinile ca pentru rugăciune, cuprinsă de o disperare de nedescris. Gerard se apropie din nou de uşă, dar înainte de a o atinge pasul i se încetini şi se întoarse iarăşi, privind-o pe fiica sa cu îngrijorare şi duioşie. Ea rămăsese în aceeaşi poziţie – doar că acum braţele-i erau încrucişate şi ţinea privirea aţintită în jos, părând pierdută în gânduri. Tatăl ei se apropie tiptil de ea, luându-i mina. Ea tresări, privind împrejur cu o expresie disperată, şi zise

cu un glas înăbuşit

— Credeam c-ai plecat.

— Nu cu supărare, între noi, scumpa mea copilă, zise Gerard strângând-o la piept.

— Dar pleci, murmură ea.*

— Oamenii mă aşteaptă, răspunse Gerard. Consfătuirea noastră este foarte importantă. Trebuie să luăm nişte măsuri imediate, spre a veni în ajutorul celor în nevoie de la Birmingham, şi pentru a preveni scene similare. Dar de îndată ce acest lucru va fi soluţionat, mă voi întoarce la tine; şi la celelalte va fi cum doreşti tu. Mâine plecăm la Mowbray.

Sybil răspunse îmbrăţişării tatălui ei cu o căldură ce exprima recunoştinţa pentru bunătatea lui şi sentimentele ei acum alinate. Dar nu spuse un cuvânt, iar Gerard, rugând-o să nu fie îngrijorată, plecă din încăpere.

CAPITOLUL IV

Orologiul din turnul bisericii St. John bătu ora trei, şi apoi bătu ora patru, şi pe urmă cinci, şi acum bătea de şase, iar Gerard tot nu se întorsese.

După plecarea sa, pentru Sybil vremea trecuse la început fără griji. Avea mintea uşurată, şi un răstimp fusese ocupată cu pregătirile de plecare; se aşează acum la fereastra deschisă, mult mai calmă şi mai bine dispusă decât fusese de multă vreme. Din când în când se pierdea într-o reverie legată de ziua de mâine şi de Mowbray. Văzută prin negura fermecată a timpului şi a depărtării, locurile unde-şi petrecuse anii tineri îmbrăcau un caracter de duioşie şi chiar de paşnică beatitudine. Oftă după zilele acelea petrecute în căsuţa şi în grădina lor, când nemulţumirea tatălui ei era doar teoretică, iar conclavele lor politice se limitau la discuţii între el şi Morley asupra drepturilor poporului şi a principiilor de bază ale societăţii. Apele limpezi ale râului Mowe şi dealurile împădurite, plimbările ei matinale ca s-o viziteze pe Ursula Trafford, un pelerinaj de pietate, caritate şi dragoste, credinciosul Harold atât de devotat şi de inteligent, până şi căsuţele

supraaglomerate ale muncii şi suferinţei, prin care trecea lin ca un înger, binecuvântând şi binecuvântată – toate îi apăreau în faţă ca nişte imagini înduioşătoare ale trecutului, şi ochii i se umpleau de lacrimi de duioşie, nu de tristeţe.

Dar, amestecate cu aceste imagini, erau şi gânduri despre omul care fusese un timp binevoitorul şi amabilul tovarăş al adolescenţei ei, acel domn Franklin pe care nu-l uitase niciodată cu totul, şi care, vai! nu era în definitiv domnul Franklin. Era o poveste minunată, un capitol palpitant în amintirile unei copile atât de nevinovate şi de fragede. Vocea lui îi mai răsuna şi acum în auz. Îşi reamintea fără efort inflexiunile vocii lui, tonurile de tandreţe şi totuşi de înţelepciune şi de cugetare atentă, care răsunaseră numai spre binele ei. Niciodată nu-i apăruse Egremont într-o lumină atât de cuceritoare. El era ceea ce bărbatul trebuie întotdeauna să fie pentru femeie – amabil, şi totuşi o călăuză fermă în viaţă. Mii de imagini orbitoare şi nebuneşti îi apăreau în minte. Mii de gânduri frumoase şi fremătătoare se grămădeau în inima ei. O clipă se lăsă furată de visuri, şi i se păru că pătrunde într-o lume nou descoperită. Ochiul îi era aţintit asupra unor imagini luminoase, culorile obrazului erau solii inimii, freamătul buzelor ar fi înflorit curând într-un zâmbet, când orologiul de la biserica Sf. John bătu ora patru, şi Sybil tresări din visurile ei.

Orologiul bătu ora patru, şi Sybil se nelinişti orologiul bătu ora cinci, şi Sybil începu să fie îngrijorată. Agitată şi tulburată, umbla în sus şi-n jos prin încăpere, cartea de mult lăsată la o parte, când orologiul bătu ora şase.

Îşi strânse mâinile ca de rugăciune şi-şi îndreptă ochii spre cer. Se auzi o bătaie în uşa de la intrare; ea sări repede să deschidă. Dar nu era Gerard. Era Morley

— Ah! Stephen! exclamă Sybil cu toate aparenţele unei evidente decepţii. Credeam că-i tata.

— Aş fi fost încântat să-l găsesc aici, zise Morley. Totuşi, cu voia dumitale, am să intru.

— Şi el va sosi în curând. Sunt sigură că va sosi în curând. îl aştept din clipă-n clipă…

— De ore întregi, adăugă Morley terminându-i fraza, pe când intrau în cameră. Treaba în care s-a băgat îl monopolizează.

— Slavă Domnului, făcu Sybil, că plecăm mâine de aici.

— Ah! exclamă Morley, surprins. Cine ţi-a spus asta?

— Tatăl meu a hotărât astfel şi mi-a promis că vom pleca.

— Şi erai grăbită să pleci?

— Foarte grăbită; mintea mea prevede numai nenorociri dacă mai rămânem.

— Şi a mea. Altfel, n-aş fi venit astăzi aici.

— Sper că l-ai văzut? întrebă Sybil.

— Da; am stat ore întregi cu el.

— Mă bucur. La consfătuirea de care-mi vorbea?

— Da, la acest consiliu îndărătnic; şi am vorbit după aceea numai cu el singur. Orice i s-ar întâmpla de acum înainte, conştiinţa mi-e împăcată.

— Stephen, mă îngrozeşti! exclamă Sybil, ridicându-se de pe scaun. Ce i se poate întâmpla? Ce vrea să facă? La ce te-ai opus? Spune-mi, spune-mi, dragă prietene.

— O da, zise Morley, palid şi cu un zâmbet amar. Acuma îmi spui „dragă prietene”!

— Am spus „dragă prietene”, pentru că astfel te-am socotit întotdeauna, zise Sybil. De că mă priveşti atât de straniu, Stephen?

— Aşa m-ai socotit întotdeauna, articulă el cu glas slab şi rar, repetându-i vorbele. Bine, ce vrei mai mult? Ce-ar vrea mai mult vreunul dintre noi? o întrebă el brusc.

— Nici nu vreau mai mult, zise Sybil cu nevinovăţie

— Sunt sigur că nu vrei. Bine, bine, n-are a face. Şi acum, adăugă el cu tonul său obişnuit, îţi aştepţi tatăl?

— Pe care l-ai văzut de curând şi pe care te aşteptai să-l găseşti aici? întrebă Sybil.

— Nu, răspunse Morley, clătinând din cap cu acelaşi

zâmbet amar. Nu, nu mă aşteptam. Am venit să te găsesc pe dumneata.

— Ai ceva să-mi spui? întrebă Sybil cu toată seriozitatea. I s-a întâmplat ceva tatălui meu? Nu mă menaja; spune-mi îndată tot! şi, făcând un pas înainte, puse mâna pe braţul lui.

Morley tremura, şi apoi cu o voce grăbită şi agitată, zise

— Nu, nu, nu! Nu s-a întâmplat nimic. I se pot întâmpla multe, dar nu i s-a întâmplat încă nimic. Şi putem încă să împiedicăm să i se întâmple.

— Spune-mi ce i se poate întâmpla; spune-mi ce să fac!

— Tatăl dumitale, Sybil, răspunse Morley, ridicându-se încet de pe scaun, mergând prin cameră şi vorbind cu voce calmă şi joasă, tatăl dumitale – şi prietenul meu – conspiră împotriva statului.

— Da, da, repetă Sybil, foarte palidă, vorbind aproape în şoaptă şi cu privirea aţintită asupra tovarăşului ei. Spune-mi fotul.

— Îţi voi spune. El conspiră, după cum spun, împotriva statului. Diseară se întâlnesc în secret, spre a pune la punct planurile, şi diseară vor fi arestaţi.

— O Doamne! exclamă Sybil, frângându-şi mâinile. Va să zică, mi-a spus adevărul!

— Cine ţi-a spus adevărul? întrebă Morley cu vocea răguşită şi ochii în flăcări, sărind lângă ea.

— Un prieten, răspunse ea, lăsând braţele-ri jos şi aplecându-şi mâhnită capul. Un prieten îndatoritor şi buri. Nu l-am întâlnit decât azi dimineaţă şi el m-a prevenit de toate acestea.

— Ha, ha! făcu Morley, cu un râs înăbuşit. Ha, ha! Ţi-a spus, nu-i aşa? Bunul şi îndatoritorul prieten pe care l-ai întâlnit astăzi de dimineaţă? Nu telam prevenit destul, Sybil, împotriva acestui trădător? Nu ţi-am spus să te fereşti să aduci aceşti aristocraţi făţarnici în căminul dumitâle? Vin să iscodească toate secretele casei pe care

au pângărit-o mai înainte prin spionajul lor, şi acum ar vrea s-o cufunde în durere prin trădare.

— De cine vorbeşti, şi ce vrei să zici? întrebă ea, Lăsându-se să cadă pe-un scaun.

— Vorbesc de acel josnic spion care e Egremont.

— Calomniezi un om onorabil, protesta Sybil cu demnitate. Domnul Egremont n-a intrat niciodată în această casă de când l-ai întâlnit aici pentru prima oară; în afară de o singură dată.

— El n-are nevoie să intre în casa asta pentru a afla secretele ei, zise Morley, maliţios. Acest lucru poate fi făcut mai abil de cineva care se întâlneşte când vrea cu cea mai fermecătoare dintre locuitorii ei.

— Eşti un bădăran! exclamă Sybil, tresărind pe scaunul ei, cu ochii aruncând fulgere şi nările palpitând de furie.

— O da, sunt un bădăran, zise Morle ştiu că sunt un bădăran. De-aş fi un nobil, fiica poporului ar consimţi poate să mă trateze cu mai puţin dispreţ.

— Fiicei poporului îi place adevărul şi o purtare bărbătească, Stephen Morley, şi va trata cu dispreţ pe cei ce calomniază o femeie, indiferent dacă sunt nobili sau iobagi.

— Şi care-i calomnia?

— Întreabă-l pe acela care ţi-a spus că am întâlniri cu Egremont, sau cu oricare altul.

— Ochii mei, propriii mei ochi m-au informat, zise Morley. Azi dimineaţă, chiar în dimineaţa sosirii mele la Londra, am aflat cum îţi petreci dimineţile. Da, adăugă pe un ton lugubru şi chinuit, am intrat în grădină, şi am asistat la despărţirea voastră.

— Ne-am întâlnit din întâmplare, zise Sybil, cu o voce calmă şi cu o expresie ce arăta că se gândea la altele, şi, după toate probabilităţile, nu ne vom mai întâlni niciodată. Nu vorbi acum de fleacuri, Stephen; cum îl putem salva pe tatăl meu?

— Sunt astea oare fleacuri? articulă Morley încet şi

sincer, mergând către ea şi privind-o drept în faţă, cu intensitate. Sunt astea într-adevăr fleacuri, Sybil? O, fă-mă să cred asta, şi atunci… şi se opri.

Sybil îi întoarse privirea; strălucirea intensă a ochilor ei întunecaţi scrută viziunea lui. Privirea lui coborî, retrăgându-se din această înfruntare inegală. Inima îi bătea puternic şi tremura din tot corpul; căzu în genunchi.

— Iartă-mă, iartă-mă, murmură el, apucându-i mâna. Iartă pe cel mai nenorocit şi mai devotat dintre oameni.

— Ce-i nevoie de iertare, dragă Stephen? zise Sybil pe un ton de alinare. În clipele de mare frământare ne scapă vorbe nebuneşti. De le-am folosit eu, le retrag; dacă le-ai folosit dumneata, le-am şi uitat.

Orologiul bisericii St. John anunţă că ora şase era mai mult decât pe jumătate trecută.

— Ah, reluă Sybil, mi-ai spus cât de preţios e timpul. Ce putem face?

Morley se ridică din genunchi şi din nou începu să păşească prin încăpere în lung şi-n lat, pierdut într-o meditaţie adâncă. Deodată o apucă de braţ şi zise:

— Nu mai pot îndura chinul vieţii mele. Te iubesc, şi dacă nu vrei să fii a mea, nu-mi mai pasă de soarta nimănui.

— Nu sunt născută pentru dragoste, grăi Sybil, speriată, dar încercând să-şi ascundă teama.

— Toţi suntem născuţi pentru dragoste, zise Morley. Ea este principiul existenţei şi singurul ei ţel. Şi iubirea dumitale, dragă Sybil, continuă el cu pasionată înflăcărare, a fost pentru mine de am de zile, de când te cunosc, tezaurul ascuns al vieţii mele. Pentru asta am venit mereu în casa voastră şi nu m-am depărtat de ea; pentru asta l-am servit pe tatăl dumitale ca un sclav, şi m-am angajat într-o cauză pentru care am prea puţină simpatie, şi care nu poate avea succes. Imaginea dumitale mi-a stimulat ambiţia, mi-a dezvoltat puterile, m-a susţinut în orele de umilinţă, şi m-a stimulat să dobândesc prosperitatea materială de care dispun acum, O, primeşte s-o împărţi, s-o

împărţi cu inima pasionată şi viaţa devotată care acum îngenunche în faţa dumitale; nu le respinge, pentru că sunt sentimentele şi bogăţiile poporului.

— Mă surprinzi, mă copleşeşti, vorbi Sybil, chinuită. Ai venit aici cu un alt scop, vorbeam de alte sentimente. Alegi ceasul acesta de mare urgenţă pentru asemenea vorbe stranii, uimitoare.

— Am şi eu ora mea de mare urgenţă, zise Morley, şi minute. e ei încep să fie numărate. Totul depinde de ea.

— Altă dală, intrex upse Sybil cu o voce joasă, dezaprobatoare; vorbeşte altă dată de lucrurile astea.

— Străfundurile minţii melt s-au deschis, replică Morley, şi ce nu se vor închide aşa.

— Stephen, stărui Sybil, dragă Stephen, sunt foarte recunoscătoare pentru sentimentele dumitale atât de binevoitoare, dar nu-i timpul potrivit pentru astfel de hotărâri; încetează, te rog, prietene.

— Am venit să-mi aflu soarta, insistă Morley, încăpăţânat.

— E un sacrilegiu sentimental, zise Sybil, incapabilă să-şi mai stăpânească emoţia, să-i impui unei fiice o asemenea hotărâre într-un moment ca acesta.

— N-ai socoti-o astfel dacă ai iubi, sau dacă n-ai putea iubi, Sybil, conchise Morel, cu glas trist. E un moment de sentimente profunde şi deci potrivit pentru exprimarea unor sentimente profunde. N-ai fi răspuns astfel dacă cel ce a îngenuncheat în faţa dumitale s-ar fi numit Egremont.

— El n-ar fi adoptat, desigur, un procedeu atât de egoist, atât de indecent, replică Sybil, incapabilă să-şi mai înfrâneze indignarea.

— Ah, îi iubeşti! exclamă Morley, sărind în picioare, cu un râs satanic.

Urmă o pauză. Într-o situaţie normală, Sybil ar fi părăsit încăperea, încheind o situaţie dureroasă; dar în circumstanţele prezente, lucrul era imposibil, pentru că salvarea tatălui ei depindea de continuarea discuţiei.

Morley se aruncase pe un scaun din faţa ei, stând rezemat de spetează, cu faţa acoperită. Sybil nu era dispusă să reînnoiască discuţia despre tatăl ei, pentru că îşi dădea seama că Morley era prea conştient de avantajul pe care acest subiect i-l dădea faţă de sentimentele şi chiar de purtarea

31 şi. Totuşi, timpul, timpul purtător de teroare, timpul se scurgea necontenit. Era evident că Morley nu-şi va întrerupe tăcerea. În cele din urmă, incapabilă să-şi mai stăpânească inima torturată, Sybil zise

— Stephen, fii generos, vorbeşte-mi de prietenul dumitale.

— Eu n-am niciun prieten, răspunse Morley, fără a-şi ridica mâinile de pe faţă.

— Sfinţii din cer să mă aibă în pază, căci preasând nenorocită! exclamă Sybil.

— Nu, nu, nu! strigă el, ridicându-se de pe scaun şi căzându-i din nou-la picioare. Nu nenorocită, nu vreau să aud acest glas chinuit. Ce pot să fac? Ce să spun? Sybil, draga mea Sybil. Te iubesc atât de mult, atât – de pasionat, cu atâta devotament, Sybil. Nimeni nu te poate iubi ca mine; nu spune că eşti nenorocită?

— Vai! Vai! gemu ea.

— Ce să fac? Ce să spun? întrebă Morley.

— Ştii ce-aş vrea să spui? răspunse Sybil. Să-mi vorbeşti de omul care e tatăl meu, chiar dacă nu mai ţi-e prieten. Ştii ce-aş vrea să faci? Să-l salvezşă-l salvezi pe el de moarte, şi pe mine de disperare.

— Sunt gata, zise Morley. Pentru asta am şi venit. Ascultă diseară are loc o întrunire la opt şi jumătate. Se întrunesc spre a organiza o revoltă generală în ţară. Intenţia lor e cunoscută de guvern. Vor fi arestaţi. Acum e în puterea mea, ceea ce nu era când l-am văzut pe tatăl dumitale azi dimineaţă, să-l conving de adevărul acestui lucru. Şi dacă l-aş vedea înainte de ora opt, ceea ce nu e greu, l-aş putea împiedica să ia parte, şi ar fi salvat, căci guvernul se bizuie foarte mult pe documente, pe

proclamaţii şi lucruri de acest fel care vor fi semnate astă-seară, ca dovadă de vinovăţie. Bine, sunt gata să-l salvez pe Gerard, prietenul meu, căci aşa o să-i spun, după dorinţa dumitale; să-l salvez pe cel pe care l-am servit atâta vreme, pe cel pentru care am venit chiar astăzi de la Mowbray spre a-l servi şi salva. Sunt gata să fac ce doreşti. Chiar dumneata mărturiseşti că nu-i lucru uşor; şi venind de la cineva pe care l-ai cunoscut de atâta vreme şi, cum ai mărturisit singură, l-ai stimat atât de mult, ar trebui

32C

să-ţi fie de două ori mai preţios. Sunt gata să fac acest mare serviciu, pentru a salva tatăl de moarte şi fiica de disperare – dacă ea mi-ar spune numai: „Am de dat o singură recompensă, şi e a ta!-i

— Am citit despre lucruri de acest fel, murmură Sybil, privind în jur cu o expresie tulburată, despre această târguială de sânge şi, dacă pot s-o numesc astfel, de dragoste. Dar astea se întâmplau numai între opresori şi oprimaţi. E pentru prima oară că o fiică a poporului a fost consfrânsă astfel de unul din aceeaşi clasă, exercitându-şi puterea în baza încrederii bazate pe înţelegerea grijilor lor comune. Ce amărăciune, pentru mine şi pentru a-i mei – dar din partea dumitale, ce pângărire.

— Acesta e răspunsul? întrebă Morley. – Da, zise Sybil, în numele Sfintei Fecioare.

— Atunci, noapte bună, zise Morley apropiindu-se de uşă.

Mâna i se rezema de uşă, dar vocea lui Sybil îl făcu să-şi întoarcă repede capul.

— Unde se întrunesc diseară? întrebă, ea cu vocea înă-i buşită.

— Sunt obligat să păstrez secretul, răspunse el.

— Nu există nicio omenie în firea dumitale? întrebă Sybil, indignată.

— Nu întâlnesc niciuna aici.

— Am fost întotdeauna prietenii dumitale.

— O floare care n-a rodit.

— Ceasul acesta va cădea greu în cumpănă la Jude – câtă de Apoi, zise Sybil.

— Poate că Sfânta Fecioară va vorbi în apărarea mea, rânji Morley.

— Meritam asta, noi care-am strâns la piept un păgân, oftă Sybil.

— De-ar fi fost numai eretic, ca Egremont! comentă Morley.

Sybil izbucni în plâns. Morley se repezi atunci la ea.

— Jură-mi pe Sfânta Fecioară, jură-mi pe toţi sfinţii, jură-mi pe nădejdea ce-o ai în ceruri şi pe numele tău dulce, jură-mi pe drept, fără rezervă, pe deplin şi adevărat, că n-ai să dai niciodată inima sau mâna dumitale lui Egremont, şi-ţi voi salva tatăl.

Pe măsură; ce Morley, cu voce joasă dar cu teribilă serioaatate” îi dicta acest jurământ, Sybil şi aşa foarte palidă, se seu albă ca sfinţii de marmură din firidele bisericilor. Ochii ei mari şi negri priveau fix. O expresie fugară de agonie trecu ca un nor peste faţa ei frumoasă, şi ea zise

— Jur că nu voi da niciodată mâna mea lui.

— Şi nici inima, interveni Morley înfocat. Nu uita aceasta. Jură încă o dată pe toate cele sfinte, că nu-l iubeşti. Uite-o că şovăie! Ah, se-nroşește!

Şiy într-adevăr, o strălucire arzătoare năpădise acum obrazul lui Sybil

— Îl iubeşte! exclamă Morley sălbatic, şi se repezi pe uşă afară.

Capitolul V

Agitată şi copleşită de aceste ieşiri pasionate şi neaşteptate „de aceste izbucniri jignitoare într-un moment când ea însăşi era sub efectul unei extraordinare emoţii, tulburată de gânduri îngrijorătoare, Sybil crezu o clipă că şi-a pierdut minţile. Nu mai reuşea să desluşească, nici după sunetul vorbelor, nici după felul gesturilor, sensul ultimelor cuvinte ale lui Morley şi nici, plecarea sa; aşa că,

de abia după ce auzi cum se trânteşte uşa de la stradă, răsunând prin tot coridorul şi trezind-o la realitate, îşi dădu seama cât pusese în joc acest incident. Se repezi după el să-l recheme, să mai facă un efort pentru tatăl ei, dar degeaba. Lângă casa lor era un pasaj strâmt, ce dădea într-un labirint de străzi. Pe aici dispăruse Morley, iar numele lui, răsunând de mai multe ori „strigat cu o voce alarmată în tăcutul şi părăginitul Smith Square, nu primi niciun ecou.

Întunericul şi groaza cuprinseră mintea lui Sybil; un sentiment de dezastru iminent, confuz şi distrugător, cu care în van încerca să lupte. Se aşeză pe treptele din faţa casei mohorâte, în curtea sinistră, şi-şi îngropă faţa în mâini. O viziune tulbure a trecutului şi viitorului, fără gând şi simţire, fără coerenţă sau consecvenţă o cuprinse; fericite străluciri. Se amurguri trecute şi rafale furtunoase de ruină viitoare îi străfulgerau prin gând.

Orologiul bisericii St. John bătu ora şapte.

Era singurul glas care-i mi vorbea în acel scuar tăcut şi ruinat; era singura voce care părea să mai răsune acolo.

I se păru o încurajare cerească.

Mintea lui Sybil îşi regăsi vioiciunea şi curajul ei natural. Un sentiment de încredere însufleţită şi exaltată, sentiment care putea mişca munţi şi înfrunta fără frică o mie de pericole, o cuprinse. Convingerea unui ajutor ceresc o inspiră. Ea se ridică de pe trepte şi reintră în casă, dar numai spre a-şi lua o pelerină, şi apoi, singură şi fără vreo călăuză, cu umbrele serii coborând în jur, copila nevinovată şi plină de cucernicie, născută într-o căsuţă ţărănească, crescută la mănăstire, pomi într-o îndrăzneaţă expediţie de datorie şi devotament, spre locurile cele mai pline de agitaţie sălbatică ale celei mai mari metropole moderne.

Sybil cunoştea bine drumul până la Palace Yard. Ajunsă acolo, spuse vizitiului de la trăsura pe care o luase s-o ducă într-o stradă din cartierul Ştrand, la o cafenih unde ştia că, în ultimele săptămâni la Londra, cei câţiva

membri rămaşi ai Convenţiei Naţionale îşi ţinuseră şedinţele. Sybil auzise cu totul întâmplător de acest loc, pentru că, pe vremuri, când participase şi ea la adunările marii Convenţii Naţionale, spre a asculta cuvântările ţinute de tatăl ei, la începutul întrunirilor, când numărul participanţilor era mare, ei se strângeau, într-o îndrăzneaţă rivalitate cu parlamentul, ăl cărui loc râvneau să-l ia, chiar în piaţa din faţa lui. Amintirea întâmplătoare a acestei adrese era totuşi singura indicaţie care putea s-o ajute acum, în aventura riscantă şi urgentă pe care o întreprinsese.

Ea aruncă o privire plină de îngrijorare la orologiul bisericii St Martin pe când trecea prin faţa ei, şi văzu îngrozită că – braţul lung al cadranului se apropia de jumătatea lui şapte. îl grăbi pe vizitiu; erau în Ştrand. Se produse o oprire a circulaţiei, şi ea era cât pe ce să coboare, când obstacolul fu în fine înlăturat, aşa că peste câteva clipe intrară pe strada căutată.

— Ce număr, doamnă? întrebă vizitiul.

— Este o cafenea, nu-i cunosc numărul, şi nici numele patronului. Atâta ştiu, că-i o cafenea. Poţi vedea vreuna? Caută, caută, te rog! Sunt foarte grăbită!

— Uite o cafenea, doamnă! zise omul.

— Mulţumesc foarte mult! Da, cobor aici. Mă poţi aştepta, nu-i aşa?

— Bineînţeles, răspunse vizitiul, în timp ce Sybil intră pe uşa iluminată. „Biata tinerică”, făcu el, „pare foarte îngrijorată de ceva”.

Sybil pătrunse îndată în sala destul de încăpătoare, aranjată în stilul de modă veche al cafenelelor, cu nişe de mahon; într-unele din ele se vedeau bărbaţi bând cafea şi citind ziare la lumina destul de slabă a câte unei flăcări de gaz. În mijlocul încăperii tocmai se afla un chelner, care arunca nisip proaspăt pe podea, dar care rămase holbat când, ridicând privirea, o zări pe Sybil.

— Da, doamnă, ce doriţi? întrebă el.

— Este domnul Gerard aici? zise ea.

— Nu, doamnă, domnul Gerard n-a fost astăzi pe-aici, şi nici ieri, şi continuă să împrăştie nisipul.

— Aş dori să vorbesc cu patronul, zise Sybil, cu glas foarte umil.

— Aţi dori, doamnă? întrebă chelnerul, dar nu dădu niciun semn c-ar vrea s-o ajute să-şi împlinească dorinţa.

Sybil îşi reînnoi cererea, dar chelnerul nu mai răspunse nimic.

Această nepăsare grosolană şi impertinentă, cu care era atât de puţin obişnuită, o deprimă foarte tare. Dacă s-ar fi izbit de tiranie şi oprimare, ar fi încercat să le combată; dar această insolenţă a unui personaj neînsemnat o făcea să-şi simtă propria ei lipsă de importanţă, iar indiferenţa clienţilor în tot timpul acesta, absorbiţi în lectura ziarelor, agrava senzaţia ei nervoasă de completă neputinţă. Era copleşită de toată rezerva şi modestia ei feminină, văzându-se singură în această încăpere, printre atâţia bărbaţi; se simţi deodată copleşită şi era pe punctul de a bate în retragere, când orologiul cafenelei bătu jumătate, într-un paroxism de enervare, ea exclama atunci: – Nu-i nimeni aici care să vrea să mă ajute?

f Clienţii îşi lăsară în jos ziarele şi o priviră miraţi.

— Ia te uită! zise chelnerul, oprindu-se din împrăştiatul nisipului.

— Ce s-a întâmplat? întrebă unul dintre clienţi.

— Vreau să-l văd pe patron într-o problemă urgentă, răspunse Sybil, urgentă pentru el şi pentru unul dintre prietenii săi, şi slujitorul acesta nici măcar nu-mi răspunde la întrebare.

— Ascultă, Saul, de ce nu-i-răspunzi tinerei doamne? zise altul dintre clienţi.

— Ba i-am răspuns, făcu Saul. Aţi cerut cafea, doamnă?

— Iată-l pe domnul Tanner, dacă-l vrei pe dânsul, draga mea, zise primul dintre clienţii care vorbise, când un individ slab şi negricios, cu părul cărunt şi nasul roşu, intră în sală, venind din interiorul casei. Tanner, uite o

doamnă care te caută.

— Şi-i o fată foarte frumuşică, şopti altul.

— Ce doreşti? întrebă domnul Tanner, brusc.

— Vreau să vorbesc cu dumneata între patru ochi, zise Sybil şi, înaintând spre dânsul, îi şopti Aş vrea să-ţi vorbesc despre Walter Gerard.

— Bine, poţi intra aici dacă vrei, răspunse Tanner, foarte puţin amabil, nu-i decât nevastă-mea.

Şi o conduse spre o. Încăpere interioară, un mic salon decorat cu portretele lui Tom Paine, Cobbett, Thistlewood, şi al generalului Jackson, unde, deşi era iulie, ardea focul „iar o femeie foarte grasă, răspândind şi mai multă căldură, bea rom cu apă citind rapoartele poliţiei dintr-o gazetă. Ea se holbă nepoliticos la Sybil când aceasta intră în urma lui Tanner, care, după ce închise uşa, zise

— Ei, şi acuma ce-ai de spus?

Vreau să-l văd pe Walter Gerard.

— Ei, nu mai spune!

— Şi, continuă Sybil neţinând seama de remarca lui sarcastică, am venit aici ca să-mi spui unde-l pot găsi.

— Cred că locuieşte undeva în Westminster, zise Tanner. Asta-i tot ce ştiu despre el, şi dacă asta-i tot ce aveai de spus, puteai s-o spui în sala mare.

— Asta nu-i tot ce aveam de spus „răspunse Sybil, şi te rog, domnule, să mă asculţi. Ştiu unde locuieşte Gerard. Sunt fiica lui, şi locuim sub acelaşi acoperiş. Dar vreau şi ştiu unde se întâlnesc astă-seară, mă înţelegi, şi privi spre nevasta lui, care reîncepuse să citească rapoartele poliţiei. E ceva urgent.

— Nu ştiu nimic despre Gerard, Jnsistă Tanner, în afară că vine aici, şi pleacă de aici.

— Vreau să-l văd, insistă Sybil, pentru un luciu neînchipuit de urgent, şi te priveşte pe dumneata, cât şi pe el. Dar dacă nu ştii unde-l pot găsi… şi cu vorbele astea porni către uşă, n-are niciun rost.

* – Opreşte-te, zise Tanner. Poţi să-mi spui despre ce-i

vorba?

— La ce bun? Nu ştii unde e, aşa că nu poţi să-i comunici nimic t

— Crede-mă, nu ştiu unde e, repetă Tanner. Hai să dăm cărţile pe faţă, şi de-i poate fi cu folos, am să văd dacă no putem cumva să-l găsim.

— Pot comunica veştile mele numai lui şi nimănui altuia, zise Sybil. Am făcut un legământ solemn.

— Nu poţi avea un sfetnic mai bun decât pe Tanner, interveni nevasta acestuia, devenind şi ea curioasă. Mai bine ne-ai spune nouă.

— Nu am nevoie de sfaturi; vreau ceea – ce poţi să-mi dai, dacă te hotărăşti informaţii. Tatăl meu m-a instruit ca, la nevoie, dacă am ceva foarte urgent să-i spun astă-seară, înainte de ora nouă, să trec pe aici, ca să-mi spună unde-l pot găsi. Locul, adăugă, în şoaptă, privindu-l pe Tanner drept în ochi, unde-şi ţin consfătuirea secretă astă-seară.

— Hm, făcu Tanner. Văd că eşti printre cei informaţi. Şi cum să ştiu că eşti fiica lui Gerard?

— Te îndoieşti cumva că-s fiica lui? zise Sybil cu mândrie.

— Hm, repetă încă o dată Tanner, nu ştiu dacă-s chiar atât de sigur, şi-i şopti ceva nevestei lui.

Sybil se îndepărta de ei pe cât îi era posibil.

— Şi vestea asta atât de urgentă mă priveşte şi pe mine, zici? reluă Tanner.

— Vă priveşte pe toţi, răspunse Sybil, şi fiecare minut e de cea mai mare importanţă.

— Mi-ar fi plăcut să merg cu dumneata, şi atunci n-ar putea fi nicio greşeală, zise Tanner. Dar asta nu se poate; avem o întrunire aici la opt şi jumătate, în sala mare. Nu-mi prea place să calc regulile, mai ales într-o treabă ca asta, şi totuşi, dacă ne priveşte pe toţi, cum spui, şi fiind o chestie atât de urgentă, nu văd cum ar putea face vreun rău, şi aş putea, dacă aş fi sigur că dumneata eşti persoana…

— Cum aş putea să te conving? întrebă Sybil,

disperată.

— Poate că tânăra are iniţiale pe rufărie, sugeră nevasta lui. Ai vreo batistă, don’şoară? şi luă batista lui Sybil, o privi şi-i examina fiecare colţ.

Batista n-avea nicio iniţială, şi această circumstanţă neprevăzută şi foarte suspecta ar fi putut distruge totul. dacă, scoţând batista, Sybil n-ar fi scos totodată o scrisoare a lui Hatton adresată tatălui ei.

— Pare să fie persoana, hotărî nevasta.

— Bine, zise Tanner. Ştii pe unde vine aleea St. Martin, bănuiesc. Bine, ia-o în sus pe aleea St. Martin până la un punct, şi dai de cârciuma „La Şapte Cadrane”; mergi mai departe. Mi-e imposibil să te conduc; trebuie să-ţi găseşti singură drumul. E pe Hunt Street, ieşind din Silver Street, la numărul 22. Ştii, e ce se cheamă o stradă oarbă, o fundătură, şi pe urmă trebuie s-o iei pe-o alee. Poţi ţine minte toate astea?

— N-ai nicio grijă.

— Numărul 22, pe Hunt Street, ieşind din Silver Street. Aminteşte-ţi aleea. E un cartier urât, dar văd că ţii să te duci acolo.

— Da, da. Noapte bună.

Capitolul VI

La rugăminţile lui Sybil, vizitiul se grăbea pe cât îi sta în putinţă. Cu toată iscusinţa unui vizitiu londonez getbeget, încerca să câştige timp şi spaţiu tăind pe scurtături şi pe străduţe aproape necunoscute. Părea să evite străzile pe unde treceau de obicei oamenii. Casele, populaţia, îmbrăcămintea, manierele, limba norodului pe unde-şi croia drumul furtunos erau ale unei ţări şi naţiuni diferite de aceea cu care sunt obişnuiţi locuitorii cartierelor elegante ale oraşului. Treceau când pe străzi întunecoase, cu tarabe de haine vechi şi prăvălii mizere, când prin pieţe unde se vindeau rdaţe şi hoituri, cu sângele scurgându-se pe rigole alteori, calea le era inundată de aburii în clocot ai vreunei fabrici de bere, sau se afundau într-un labirint de străduţe colcăind de lume,

unde hoţul de câini şi pungaşul de buzunare, spărgătorul şi ucigaşul îşi găseau tovarăşi de toate vârstele, gata de orice aventură, precum şi o piaţă de desfacere pentru orice pradă.

Lungul amurg al verii era pe sfârşite şi palidele umbre ale lunii se furişau să-i ia locul. Gazul începea să strălucească prin dughenele unde se vindea burtă şi slănină şi lanternele de hârtie împodobeau galantarele şi tarabele ambulante. Traversară o stradă largă, care părea să fie centrul cartierului; era înţesată de cârciumi; o mare mulţirtie se mişca de colo până colo, prin aerul cald şi viciat, târguind, înjurând, bând, ciorovăindu-se, întrerupându-şi uneori treburile şi băutura cu conflictele feroce şi necuviinţele lor lipsite de evlavie, cu străfulgerări de un bogat umor, cu sclipiri de haz înnăscut şi expresii picante în jargon.

Absorbită de marea ei misiune, Sybil era aproape nepăsătoare la scenele pe lângă care trecea, nevinovăţia ei fiind astfel scutită de multe aspecte şi sunete care-ar fi putut s-o surprindă sau s-o sperie. Nu mai putea fi acum prea departe de destinaţie. Tocmai traversau strada cea largă, şi erau pe punctul de a pătrunde într-altă serie de ulicioare obscure şi murdare, când vizitiul, dând bici calului spre a-l stimula pentru un ultim efort, acesta făcu un salt înainte, şi o roată a trăsurii se desprinse.

Sybil coborî din vehicul nevătămată. Se formă îndată un grup în jurul trăsurii: o ceată de mici pungaşi, aproape încă de vârsta de a merge la grădiniţă, un gunoier, o femeie mai mult despuiată, foarte beată, şi doi derbedei netunşi, cu nişte feţe de brute, cu pipa în gură şi mâinile în buzunare.

— Nu pot să vă duc mai departe, zise vizitiul. Cursa mea e de trei şilingi.

— Ce să fac acum? zise Sybil, scoţându-şi punga.

— Cel mai bun lucru pe care-l poate face tânăra doamnă, vorbi gunoierul cu o voce răguşită, e să ne dea ceva de băut la toţi.

— Asta-i timpul cel mai potrivit, scheună unul dintre tinerii pungaşi.

— Am să beau în sănătatea ta cu mare plăcere, draga mea, sughiţă femeia.

— Cât ai acolo? întrebă un tânăr pungaş repezindu-se la pungă, dar nefiind destul de înalt, nu reuşi s-o smulgă.

— Fără violenţă, zise unul dintre cei doi derbedei, scoţând pipa din gură şi aruncând un nor de fum în obrazul lui Sybil. O luăm pe tânăra domnişoară la tanty Popy, şi-i tragem un chef toată noaptea.

Dar chiar în acel moment un poliţist, unul din garnizoana permanentă a cartierului, văzând că una dintre trăsurile municipale avea un necaz, se gândi că ar trebui să intervină.

— Hei, zise el, ce-i aici?

Şi vizitiul, care era om de treabă, deşi în prea mare încurcătură ca s-o poată ajuta pe Sybil, explică, în termenii concişi şi pitoreşti ai mahalalelor londoneze, întreaga întâmplare, dând dreptate clientei sale întârziate.

— Vra să zică, asta-i, zise poliţistul. Avem aici o doamnă respectabilă, nu-i aşa? Atunci, te sfătuiesc pe tine, şi pe Dick Ecoul-Iadului, s-o luaţi din loc. Dă-i drumul şi tu, femeie. Hai, mişcă, şi luând femeia beată de-un umăr, îi făcu vânt de-i trimise învârtindu-se. Şi voi ce vreţi? se răsti către puşti.

— Vrem un bilet pentru balul cerşetorilor, răspunse şeful bandei de mici haimanale, băgându-şi degetul în nas şi rupând-o la fugă, urmat de ceata sa.

— Şi zi aşa, vrei să mergi în Silver Street? o întrebă apărătorul legii pe Sybil, care nu socotise prudent să-i mărturisească ţelul final, indicând unui membru al poliţiei locul întâlnirii. Păi, nu mai e foarte departe. Ia-o drept înainte, apoi a doua stradă la dreapta, a treia la stânga, şi ai ajuns.

Cu ajutorul acestei indicaţii, Sybil se grăbi să meargă mai departe, evitând pe cât posibil să fie remarcată; ajutată în oarecare măsură de întunericul crescând al serii,

ajunse în Silver Street, o stradă lungă, strâmtă, povârnită, dar de aici înainte nu mai ştia pe unde s-o ia. Nu erau mulţi trecători, prea puţine prăvălii, totuşi dădu în sfârşit de una, şi intră să întrebe de drum. Negustorul de la tejghea era ocupat şi îl aşteptau multe cliente. Timpul era foarte preţios pentru Sylăil. Ea întrebă, dar nu primi drept răspuns decât o privire aroganta din gartea negustorului; ocupat să cântarească marfa pe care-o servea atunci. Un tânăr jerpelit, dar cu un aspect mai spălat decât ceilalţi din cartier, chiar frumuşel, deşi cu un aer desfrânat, care părea să aştepte pe unul din clienţii din prăvălie, i se adresă lui Sybil.

— Eu merg chiar în Hunt Street. Vreţi să vă arăt drumul?

Ea acceptă această ofertă cu recunoştinţă, remarcând:

— E foarte aproape, cred?

— Pe-aâci, şi o luă pe-o stradă laterală, în jos. Care-i casa?

— Numărul 22; o tipografie, răspunse Sybil, pentru că strada în care intraseră era atât de întunecoasă, încât nu mai spera să găsească singură drumul, şi de aceea riscă.

— Chiar casa la care mă duc eu, zise străinul; sunt tipograf.

Mai merseră o bucată de drum, până când se opri în faţa unei uşi luminate, de sticlă, acoperită cu o perdea roşie. În faţa ei stătea un grup de bărbaţi şi femei care se certau, dar nici nu-i băgau în seamă pe Sybil şi pe tovarăşul ei.

— am ajuns, zise acesta, împingând uşa şi invitând-o să intre.

Ea ezită; locul nu se prea potrivea cu descrierea ce i-o făcuse patronul cafenelei, dar de atunci văzuse atâtea, simţise atâtea şi trecuse prin atâtea, încât în momentul acela nu era absolut sigură de memoria ei, de altfel remarcabilă. Dar pe când mai şovăia, o uşă interioară fu

trântită, şi în timp ce Sybil se da la o parte, două fete, încă frumoase în ciuda fardului şi a ginului, ieşiră în stradă.

— Asta nu poate fi casa! exclamă Sybil, pornind repede înapoi, copleşită de ruşine şi de teroare. Sfântă Fecioară, ajută-mă.

— Iată o vorbă binecuvântată, bună de auzit în această ţară de păgâni! exclamă un irlandez care făcea parte din grupul din faţa casei.

— Dacă aparţii sfintei noastre biserici, îi zise Sybil, făcând apel la omul care vorbise în acest fel şi trăgându-l uşor la o parte, te implor, în numele a tot ce-i sfânt, să mă ajuţi.

— Cum să nu? se oferi omul. Şi aş vrea să-l văd pe acela care te-ar atinge, şi privi împrejur, dar tânărul dispăruse între timp. Nu eşti de pe-aici, adăugă el.

— Nu, dar sunt de aceeaşi religie cu dumneata, îi răspunse ea. Te rog, ascultă-mă, bunule prieten. Mă grăbesc spre tatăl meu – e în mare pericol – în Hunt Street – nu cunosc drumul – fiecare clipă e preţioasă – te rog să mă conduci până acolo – te implor – să-mi arăţi drumul, cinstit şi adevărat!

— Cum să nu? Nu te teme, draga mea. Şi bietul tata e bolnav! Tare-aş vrea să am o fată ca dumneata. N-avem mult de mers. Trebuia s-o iei la dreapta la colţul celălalt. Acum ne întoarcem pe unde ai venit, pentru că-i o uliţă care se înfundă. Vino, n-ai teamă.

Sybil nu se mai temea, pentru că descrierea străzii pe care i-o dădea acum acest om cinstit corespundea cu instrucţiile primite. Încurajând-o cu vorbe prieteneşti şi cu o rudimentară curtenie, bunul irlandez o duse până la locul atât de mult căutat de ea, curtea în care i se spusese să intre. Era bine luminată şi, coborând-câteva trepte, se opri la prima uşă pe stânga. şi bătu în ea

Capitolul VII

În aceeaşi noapte în care-i fu dat lui Sybil să facă faţă atâtor pericole, saloanele reşedinţei Deloraine străluceau de o mie de lumini, pentru a primi lumea care reprezenta

puterea şi viaţa mondenă, la o serată de o splendoare aproape nemaivăzută. Ferestrele luminate ale unei întregi laturi a reşedinţei situate în faţa unui parc imens şi răbufnirile vesele de muzică reverberate de pereţii ei atrăgeau admiraţia şi curiozitatea altei petreceri, care avea loc tot în acelaşi cartier elegant, sub un baldachin nu mai puţin strălucitor şi vast, pe un culcuş nu mai puţin luxos – căci erau luminaţi de stele şi se odihneau pe iarbă.

— Ascultă, Jim, zise un tânăr geniu de paisprezece ani. Întinzându-se pe gazon, mi se face milă de slugoii ăştia aşezaţi toată noaptea pe caprele trăsurilor şi aşteptându-i pe boierii care dansează. N-au odihnă.

— Dar au bere neagră, replică prietenul său, o fire mai potolită şi având avantajul unui an sau doi de experienţă în plus. Îşi iau pe rând halba de bere, şi dacă-i strigă numele, starostele lor, pe care-l plătesc, cântă, aiciki, şi aşa se face treaba.

— Cred c-aş vrea şi eu să fiu staroste, Jim, zise cel mai tânăr.

— Îţi doresc s-ajungi, fu răspunsul. E mare lucru, asta o doreşte fiecare când intră-n viaţa publică, dar găseşte repede că nu se poate fără protecţie. Ţin totul pentru ei şi nu lasă niciodată pe nimeni să se bage între ei, dacă nu face scandal mare şi nu se ridică contra lor.

— Mă întrel ce-au avut boierii la cină, zise cel mai tânăr, gânditor. O.groază de rinichi, cred.

— O, nu; prăjituri le dă la vremea asta a serii şi la chefurile lor: parfeuri cu rom de-ţi ia ochii, şi punci de le vine rău lacheilor.

— Ţi-aş mulţumi, domnule, dacă n-ai călca peste copilul ăsta, zise o văduvă, care mai avea încă trei cu ea, aţipiţi primprejur; cel de care vorbea era cel mai mic, învelit în singurul ei şal”.

— Cucoană, îţi cer iertare, răspunse persoana căreia i se adresase, într-o englezească acceptabilă, dar cu un accent pronunţat. Am campat în multe ţări, dar niciodată cu un camarad atât de tânăr.

— Domnule, eşti foarte politicos; nopţile astea călduroase sunt o mare binecuvântare, dar nu prea ştiu ce o să fac când or cădea frunzele.

— Nu te gândi la ziua de mâine, zise străinul, care era polonez; servise în tinereţe sub soarele Spaniei, în armata lui Soult, şi luptase împotriva lui Diebitsch, pe malurile Vistulei îngheţate. Ea poate aduce multe schimbări, şi zicând asta îşi potrivi în jurul trupului mantaua, pe care o scosese chiar în ziua aceea de la amanet; şi se întinse lăsându-se pradă somnului, cu uşurinţa pe care o întâlnim adesea printre soldaţi.

Izbucni o ceartă; două fete. Începură să se bată şi să se ocărască, dar apăru imediat un bărbat care le plesni pe amândouă şi le despărţi.

— Eu sunt primarul Londrei noaptea, zise el, şi nu îngădui scandal aici. Astea de-alde voi sunt cele care îi fac pe sticleţi să ne ameninţe cu evacuarea din casele noastre.

Autoritatea sa părea în genere recunoscută; fetele se astâmpărară, dar cearta lor îl deranjase pe un om care dormea. Acesta se trezi, privi în jur speriat, şi zise

— Unde sunt? Ce-s toate astea?

— Nu-i nimic, răspunse cel mai mare dintre cei doi flăcăi despre care am vorbit la început. Doar două fete păguboase, care-au zulit un ceas de la un fraier beat, adormit sub pomi, ori aici, ori în Kensington.

— Ar fi putut cel puţin să nu mă trezească, mormăi omul. Am venit pe jos, tocmai de la Stockenchurch, şi asta-i o bucată de drum de patruzeci de mile făcute azi dimineaţă, să văd dacă nu pot găsi de lucru, şi m-am culcat aici fără să pun nimic în gură. Zău dacă nu visam o pulpă de porc friptă.

— Nici pentru mine n-a fost o zi norocoasă, vorbi flăcăul dinainte. N-am găsit nici un singur cal ca să am grijă de el, afară de unul al unui gentleman din Camera Comunelor, şi m-a ţinut acolo două ceasuri nesfârşite, şi când a ieşit mi-a spus că-şi va aduce aminte de mine data viitoare. N-am pus nimic în gură astăzi, afară de nişte

tocătură amărâtă şi un cartof rece de la un birjar, dar am o liră, şi dacă n-ai un ban, îţi dau jumătate.

Între timp, lordul Valentine şi principesa Stephania de Eurasberg, împreună cu câţiva tovarăşi demni de o asemenea pereche, dansau o mazurcă nou-apărută în faţa asistenţei admirative a reşedinţei Deloraine. Balul avea loc în galeria statuilor, luminată în acea noapte după moda rusească, adică difuzând o lumină strălucitoare în acea sală splendidă, dar potrivită şi pentru a pune în valoare contururile graţioase şi fermecătoare ale formelor marmoreene aflate acolo.

— Unde-i Arabella? o întrebă lohdul Marney pe maică-sa. Vreau să-i prezint pe tânărul Huntingford. Îmi poate fi de mare folos, dar mă plictiseşte atât de mult, încât nu sunt în stare să-i vorbesc. Vreau să-l prezint Arabellei.

— Arabella e în salonul albastru. Am văzut-o chiar acum cu Jermyn şi Charles. Contele Soudriafsky îi învaţă nişte scamatorii.

— Ce-mi pasă mie de scamatorii? Trebuie să vorbească cu tânărul Huntingford; totul depinde de felul cum mă va sprijini împotriva proiectului cu linia secundară de cale ferată. Au refuzat să-mi dea o compensaţie, dar n-am să-mi las proprietăţile tăiate în fâşii fără: o compensaţie.

— Draga mea lady Deloraine, zise lady de Mowbray, ce frumos arată galeria dumitale în astă-seară! Categoric nu-i alta în toată Londra care să fie atât de bine luminată.

— Cele mai frumoase ornamente ale ei sunt oaspeţii. Sunt încântată să văd cât de bine arată lady Joan.

— Găseşti?

— Desigur!

— Aş vrea… şi aici lady de Mowbray se întrerupse, Buspinând. Ce crezi despre domnul Mountchesney?

— E admirat de toată lumea.

— Aşa spun toţi, şi totuşi…

— Ce crezi despre doamna Dashvi lle, Fitz? îl întrebă

domnul Berners pe lordul Fitz-Heron. Te-am văzut dansând cu ea.

— Nu pot s-o sufăr; vrea să fie naturală şi-i numai nepoliticoasă; confundă nevinovăţia cu obrăznicia; spune tot ce-i vine la gură, şi-şi închipuie că-i plină de haz când e doar ameţită.

— Ce bal strălucit, zise lady Joan către domnul Mountchesney.

— Când eşti dumneata aici, murmură el.

— Şi totuşi un bal, într-o galerie de-arta, nu-i de cel mai bun gust, după părerea mea. Gândurile asociate cu sculptura nu sunt de natură festivă. Caracteristica sculpturii este repausul, nu crezi?

— Desigur, răspunse*>domnul Mountchesney. Am dansat în galeria Matfield anul ăsta de Crăciun, şi tot timpul mă gândeam că galeria nu-i un loc potrivit pentru un bal. E prea lungă şi prea strâmtă.

Lady Joan îl privi cu un uşor aer de dezgust.

— Mă întreb dacă Valentine şi-a vândut calul roibi zicea lordul Milford către lordul Eugene de Vere.

— Asta mă-ntreb şi eu, răspunse lordul Eugenş.

— Aş vrea să te interesezi dumneata, Eugene, continuă lordul Milford. Înţelegi, nu ţin să afle că-l vreau eu.

— E atât de plicticos să întrebi, zise lordul Eugene.

— Câştigăm oare alegerile din Chichester? o întrebă lady Firebrace pelady St. Julians".

— O, te rog să nu-mi mai vorbeşti niciodată de Camera Comunelor, îi răspunse aceasta pe un ton de disperare afectată. Ce rost mai are să ne croim drum, pas cu pas? Mai poate să dureze ani de zile. Această groaznică afacere cu Jamaica le-a întărit mult poziţiile.

— Eu nu îmi pierd speranţa, zise lday Firebrace. Adeziunea clară a ducelui de Fitz-Aquitaine e mare lucru I Ne dă voturile din nord, în cazul unei dizolvări.

— Adică, peste cinci ani, draga mea lady Firebrace. Ţara va fi în ruină până atunci.

— Vom vedea… E lucru aranjat între domnul Mountchesney şi lady Joan?

— Deloc. Lady Joan are foarte mult bun simţ, şi-i o persoană absolut fermecătoare, şi e buna mea prietenă. Nu-i grăbită să se mărite, şi are perfectă dreptate. Dacă Frederick ar fi puţin mai cumpănit – dar nimic pe lume nu mă va face să consimt să se însoare cu ea dacă nu cred că o merită.

— Eşti o mamă atât de bună, exclamă lady Firebrace, şi o atât de bună prietenă! Mă bucur să aud că nu-i nimic adevărat cu domnul Mountchesney.

— Dacă m-ai putea ajuta, dragă lady Firebrace, să pun capăt legăturii dintre Frederick şi lady Wallington… Este atât de stupidă, se vorbeşte atâta* de ea, şi în fundul inimii şale el o iubeşte cu adevărat pe lady Joan, numai că nici fel nu-şi dă încă bine seama de asta.

— Trebuie să aranjăm lucrurile, zise lady Firebrace cu un aer încurajator şi misterios.

— Da, da, draga mea, vorbeşte-i. El ţine foarte mult la părerea dumitale; spune-i că toată lumea râde de el, şi orice altceva îţi vine în gând.

— O să vin, zise lady Marney către soţul ei: Lasă-mă numai să mai văd şi ăsta.

— Bine, bine, am să-l aduc pe Huntingford aici. Vezi să vorbeşti mult cu el. Ia-i braţul şi du-te să supezi cu el, dacă poţi. E un tânăr foarte drăguţ şi cumsecade, care are să-ţi placă foarte mult, sunt sigur. Puţin cam timid la început, dar trebuie numai să-i dai puţin curaj.

Era o descriere abilă a unuia dintre tinerii cei mai neciopliţixadmişi vreodată în societate, cu patruzeci de mii de lire venit anual, curtat de toţi şi înzestrat cu acel fel de şiretenie care-l făcea bănuitor faţă de orice atenţie i se acorda.

— Oh, acest groaznic lord Huntingford! exclamă lady Marney.

— Jermyn şi cu mine vom interveni, zise Egremont, şi te vom ajuta.

— Nu, nu, răspunse ea, trebuie s-o fac singură.

În clipa aceea un valet se apropie şi-l trase la o parte pe Egremont, şoptindu-i încet

— Servitorul dumneavoastră e aici şi vrea să vă vorbească imediat.

— Servitorul meu! Imediat. Ce dracu' poate să se fi întâmplat? Sper că nu arde cartierul Albany, şi zicând acestea părăsi încăperea.

În holul exterior, îşi recunoscu servitorul între o mulţime de lachei, şi acesta se apropie imediat.

— Un comisionar a adus această scrisoare, domnule, şi am crezut că-i bine să vin să v-o aduc imediat.

Scrisoarea adresată lui Egremont purta pe plic următoarea menţiune „Această scrisoare trebuie dusă imediat de purtător domnului Egremont, oriunde s-ar afla".

Egremont, schimbându-se-puţin la faţă, se dădu mai la o parte şi deschise scrisoarea, citind-o lângă o lampă ce se afla acolo. Trebuie să fi fost scurtă, dar faţa îi arăta foarte tulburată după ce-i parcurse rândurile. Când termină de citit, păru o clipă pierdut în gânduri, apoi ridicându-şi capul îşi concedie servitorul fără a-i da nicio dispoziţie. Întorcându-se grăbit în saloane, întrebă un valet dacă lordul John Russel, pe care-l zărise în cursul serii, mai era cumva peolo, şi primi un răspuns afirmativ.

Cam la un sfert de oră după acest incident, lădy Firebrace îi spunea lui lady St. Julians pe un ton misterios de alarmă

— Vezi?

— Nu. Ce anume?

— Nu lăsa să se vadă că i-ai observat lordul John şi domnul Egremont la fereastra cea mai depărtată. Sunt acolo de zece minute în cea mai serioasă conversaţie. Mă tem că l-am pierdut.

— Totdeauna m-am aşteptat la aşa ceva, zise lady St. Julians. Ştii că îşi ia micul dejun cu domnul Trenchard şi face tot felul de lucruri de-astea. Oamenii care-şi iau micul dejun în oraş sunt în genere liberali. N-ai observat? Mă

întreb de ce oare?

— Înseamnă că are o minte agitată, revoluţionară, opină lady Firebrace, care nu se poate domoli o clipă şi aleargă după bârfeli de îndată ce se trezeşte.

— Da, aprobă lady St. Julians. Cred că bărbaţii care iau micul dejun în oraş, sau invită pe alţii să ia micul dejun la ei, sunt în genere persoane periculoase, şi cel puţin eu nu aş avea încredere în ei. Celor din partidul Whig le place foarte mult aşa ceva. Dacă domnul Egremont li se alătură, nu văd deloc ce pretenţii ar mai putea să aibă lady Deloraine la vreun post.

— Ea cloreşte numai un singur post, zise lady Firebrace, şi pe acela nu-l poate căpăta.

— De ce?

— Pentru că-l va căpăta lady St. Julians.

— Eşti prea amabilă, rosti interlocutoarea ei, toată numai zâmbet.

— Nu, te asigur că nu lordul Masque mi-a spus că Maiestatea sa… şi aici lady Firebrace începu să şoptească.

— Bine, zise lady St. Julians, evident foarte încântată. Şi doar ştii că sunt una dintre acelea care nu-şi uită prietenii.

— De asta sunt sigură, încheie lady Firebrace.

Capitolul VIII

În spatele tipografiei din alee, în faţa uşii căreia am lăsat-o pe Sybil, era o curte ducând la nişte clădiri, pe vremuri folosite ca ateliere dar acum în genere neocupate. Într-o încăpere destul de spaţioasă, deasupra căreia se află o galerie, cinci oameni, dintre care unul era Gerard, păreau foarte ocupaţi. Nu exista niciun mobilier în cameră, în fără de câteva scaune şi de o masă simplă, cu o lumină singuratică şi o mulţime de hârtii.

— Bizuiţi-vă pe ce vă spun eur zise Gerard. Trebuie să ţinem la o mişcare naţională; nu putem ajunge la niciun rezultat eficace, dacă mişcarea nu-i simultană în toată ţara. Ei n-au trupe suficiente pentru a face faţă unei

mişcări simultane, şi acesta e singurul sistem care ne asigură unitate de acţiune. Niciun fel de muncă timp de şase săptămâni, şi drepturile muncitorimii vor fi recunoscute.

— Nu vom fi niciodată în stare să facem ca poporul să fie unanim în încetarea lucrului „zise un tânăr palid, foarte slab, dar cu o atitudine remarcabil de energică. Instinctele egoiste vor intra în acţiune şi se vor opune scopului nostru politicceea ce va duce inevitabil la o mare sporire a suferinţelor.

— S-ar putea să izbândim, fu de părere un om voinic, între două vârste, pe un ton preocupat. Dacă uniunile şi-ar pune cu tot dinadinsul umărul, s-ar putea face.

— Şi dacă nu se face, ce propuneţi? întrebă Gerard. Poporul vă cere să-l conduceţi. Daţi înapoi într-o astfel de situaţie, şi influenţa noastră asupra lui este pierdută, şi pierdută pe bună dreptate.

— Eu sunt pentru insurecţii parţiale, dar intense, zise tânărul. Insurecţii suficient de intense şi numeroase, spre a solicita trupele disponibile şi a încurca totodată mişcările armatei. Ne putem bizui din nou Birmingham, dacă acţionăm imediat, înainte ca noua lege a poliţiei să intre în aplicare; Manchesterul e copt, şi mai multe oraşe ale bumbacului, dar mai presus de toate am scrisori care mă asigură că în momentul de faţă putem face ce vrem în Ţara Galilor

— La Glamorganshire toţi sunt gata până la ultimul om, zise Wilkins, un învăţător baptist. Şi-afacerile merg aşa de prost acolo, încât în orice caz trebuie să înceteze lucrul; chiar şi patronii îşi sting furnalele.

— Tot nordul e în fierbere, adăugă Gerard.

— Trebuie să organizăm agitaţia în metropolă, zise Maclast, un scriitoraş roşcovan dibaci. Trebuie să organizăm întruniri săptămânale în Kenington şi demonstraţii la White Conduit House. Mă tem că aici nu putem face altceva decât doar să vorbim, dar câteva mii de oameni în centrul Keningtonului în fiecare sâmbătă, şi

câteva rezoluţii pipărate, vor ţine Garda Regală la Londra.

— Da, da, zise Gerard. Aş vrea să le meargă tot atât de rău textiliştilor de lână şi bumbac, cum le merge metalurgiştilor, şi nici n-am mai avea nevoie de grevă, cum spune Wilkins. Totuşi, va veni şi asta. Între timp, Legea Săracilor constrânge şi terorizează şi-l va face până şi pe cel mai fricos să se ridice.

— Informaţiile care sosesc astăzi din nord sunt totuşi foarte încurajatoare, interveni tânărul. Stevens obţine efecte mari şi planul oamenilor noştri de a face procesiuni care să meargă şi să pună stăpânire pe biserici impresionează foarte mult imaginaţia mulţimii.

— Ah, exclamă Gerard, de-am putea numai avea biserica de partea noastră, ea în timpurile din trecut, am termina repede eu tirania drăcească a capitalului.

— Şi acum, zise tânărul, să purcedem la treabă, noastră imediat. Aici e proiectul proclamăţiei date de Convenţie asupra evenimentelor de la Birmingham. Prescrie pace şi ordine şi sfătuieşte poporul să se înarmeze spre a putea asigura şi pacea şi ordinea. Asta, spre a putea rezista în caz că armata şi poliţia încearcă să provoace tulburări.

— Da, da, aprobă Gerard, las-o să fie cât de tare. Să aranjăm asta îndată, şi să scoatem mâine proclamaţia. Atunci intrăm şi în acţiune.

— Dar trebuie să punem în circulaţie şi pamfletul acela asupra felului cum se face faţă cavaleriei, cu suliţe, interveni Maclast.

— S-a tipărit, zise cel solid şi îndesat. L-am pus pe coli mari. Am trimis zece mii în nord şi cinci mii lui John Frost. Mai primim o altă serie mâine. Prinde peste tot.

După asta, tânărul palid citi proiectul proclamaţiei, care fu examinat şi criticat frază cu frază, modificat şi în cele din urmă pus la vot şi aprobat în unanimitate. Urma ca a doua zi de dimineaţă, proclamaţia să fie afişată pe fiecare stradă a capitalei şi să circule în fiecare oraş mare din provincie şi în fiecare district cu populaţie

muncitorească numeroasă.

— Şi acum, zise Gerard, voi pleca mâine în nord, unde e nevoie de mine. Dar înainte de a pleca, propun, aşa cum s-a spus ieri, ca noi cinci şi cu Langley, pe care contam să-l văd aici astă-seară, să formăm acum un comitet pentru înarmarea poporului. Trei dintre noi sunt în permanenţă la Londra; Wilkins şi cu mine vă vor. ajuta în provincie. Dar nu putem decide nimic în această privinţă până nu-l vedem pe Langley, care ne va face o comunicare de la Birmingham care nu putea fi pusă-n scris. Trenul de la ora şapte trebuie să fi sosit de mult. E în întârziere cu mai bine de-o oră.

— Aud paşi, zise Maclast.

— Vine, exclamă Gerard.

Uşa încăperii se deschise şi intră o femeie. Palidă, agitată, sleită, înainta spre ei în lumina nesigură din cameră.

— Ce-i asta? strigară mai mulţi deodată.

— Sybil! exclamă Gerard, ridicându-se de pe scaun. Ea apucă braţul tatălui ei şi se sprijini de el o clipă în tăcere. Apoi, privindu-l cu o expresie ce mărturisea că îşi aduna ultimele rămăşiţe de energie, rosti cu voce joasă, dar destul de clară ca să atingă urechba tuturor celor prezenţi

— Nu-i niciun moment de pierdut. Fugiţi!

Oamenii săriră în grabă de pe scaune, apropiindu-se de cea care le vestea primejdia. Gerard îi dădu la o parte, pentru că vedea că fiica sa se prăbuşeşte. O aşează uşurel pe scaunul său; ea era însă conştientă şi îi murmură încet:

— Fugi!

— E o treabă tare ciudată, zise Maclast.

— Mi-e teamă, făcu omul cel îndesat.

— Nu-mi puteam închipui că există ceva atât de frumos pe pământ! exclamă tânărul scriitor de proclamaţii.

— Tăcere, prieteni! zise Gerard şi, aplecându-se peste Sybil, îi murmură cu o voce liniştitoare

— Spune-mi, fiica mea, ce e?

Ea îl privi pe tatăl ei cu o expresie de devoţiune şi disperare buzele i se mişcară, dar nu-şi puteau îndeplini sarcina şi nu pronunţară niciun cuvânt. Urmă o adâncă tăcere în toată camera.

— A leşinat, zise tatăl.

— Apă, strigă tânărul, şi se repezi s-o aducă.

— Mi-e teamă, repetă cel îndesat către Maclast.

— Răspund de Langley ca de mine însumi, spuse acesta, şi totuşi nu există altă fiinţă omenească să ştie de ţelurile noastre!

— În afară de Mbriey.

— Da, în afară de Morley… Dar m-aş îndoi tot atât de Gerard, ca de Stephen Morley.

— Desigur.

— Nu-mi pot închipui cum m-a găsit, zise Gerard. Niciodată nu i-am suflat măcar de întrunirea noastră. Aş vrea nişte apă. Ah! iată că vine!

— Vă arestez în numele reginei! zise un sergent de poliţie. Orice rezistenţă-i inutilă.

Maclast suflă în luminare şi fugi în galerie, urmat de cel scurt şi gros, care însă căzu pe scări. Wilkins se căţără pe hornul căminului. Sergentul scoase un felinar, aruncând o lumină puternică asupra încăperii, un timp ce oamenii lui intrară, puseră mâna pe toate hârtiile şi începură percheziţia…

Lumina felinarului căzu asupra unui grup imobil tatăl, ţinând mâna fiicei sale leşinate, şi cu celălalt braţ întins, ca şi cum ar fi urmat s-o apere de atingerea profanatoare a invadatorilor.

— Dumneata, presupun că eşti Walter Gerard, zise sergentul „înălţimea şase picioare şi doi inci. fără ghete”.

— Oricine aş fi, sper că vei prezenta mandatul de arestare prietene, înainte de a mă atinge, răspunse acesta.

— Iată-l. Îi căutăm pe cinci de-ai voştri, trecuţi aici, şi pe toţi ceilalţi care vor fi găsiţi în tovărăşia voastră.

— Mă voi supune mandatului, zise Gerard după ce-l examină, dar fata aceasta, fiica mea, nu ştie nimic despre

întrunire, ori despre scopurile ei. A sosit chiar acum, şi nu. ştiu cum m-a găsit. Lasă-mă s-o trezesc din leşin, şi apoi îngăduie-i să plece.

— Nu pot da drumul nimănui găsit în această cameră.

— Dar e nevinovată, chiar dacă noi am fi vinovaţi; nici n-ar putea fi altfel decât nevinovată, pentru că nu ştia nimic despre întrunire şi despre scopul ei, două lucruri pe care sunt gata să le justific la timpul şi locul potrivit. A intrat în această încăpere numai cu o clipă înaintea dumneavoastră, a intrat şi a leşinat.

— N-am ce-i face; trebuie s-o iau şi pe ea: n-are decât să-i spună tot ce vrea magistratului, el trebuie să hotărască.

— Nu cumva vă temeţi de-o tânără fată?

— Nu mă tem de nimic, dar trebuie să-mi fac datoria. Haide, n-avem timp de vorbă, trebuie să vă iau pe am îndoi.

— Ei, fir-ar să fie, n-o s-o iei pe ea, şi, dând drumul mâinii, Gerard se aşează în faţa ei, luând o poziţie de apărare. Să ştii că-mi justific înălţimea; şi forţa mea nu-mi face de râs înălţimea. Dacă mai înaintezi şi te atingi de această fată, am să te dobor, pe dumneata şi pe acoliţii dumitale.

Inspectorul de poliţie scoase un pistol din buzunar şi ţinti asupra lui Gerard.

— Vezi, zise el, orice rezistenţă e cu totul inutilă.

— Pentru sclavi şi laşi, dar nu pentru noi. Eu zic că n-ai s-o atingi până nu-s mort la picioarele ei. Acum, fă ce crezi!

În clipa aceea doi poliţişti, care cercetaseră podul, coborâră ducându-l pe Maclast, care încercase în zadar să scape peste acoperişul casei vecine; cel scurt şi îndesat fusese şi el prins, iar Wilkins, tras din horn, apăru acum într-o stare nespus de jalnică, datorită adăpostului ales. Şi tânărul, primul lor prizonier, capturat înainte de intrarea lor în cameră, fu adus şi el înăuntru. Încăperea era

puternic luminată. Cei patru prizonieri capturaţi stăteau, bine păziţi, la capătul încăperii. Gerard, în faţa lui Sybil, îşi mai păstra atitudinea defensivă, iar sergentul sta la câţiva metri de el, cu pistolul în mână.

— Eşti un tip ciudat, zise el, dar trebuie să-mi fac datoria. Am să dau ordin oamenilor mei să pună mina pe dumneata, şi dacă opui rezistenţă, am să te împuşc în cap.

— Opriţi-i! strigă unul dintre prizonieri, şi anume tânărul care redactase proclamaţia. Fata se mişcă. Fă cu noi ce crezi, dar nu poţi fi atât de neomenos să arestezi pe cineva leşinat, şi încă o fată!

— Trebuie să-mi fac datoria, zise din nou sergentul, dar nu prea convins. Bine, dacă vreţi, faceţi cele necesare ca s-o treziţi, şi când o să-şi revină, va fi transportată cu trăsura, singură cu tatăl ei.

Mijloacele de a o aduce în simţiri pe Sybil erau primitive, dar fură ajutate de natură. Ea respiră, suspină, îşi deschise încet frumoşii ochi negri, şi privi în jur. Tatăl ei îi ţinea mâna rece ca de mort. Ea răspunse strângerii sale; buzele i se mişcară şi murmură din nou:

— Fugi.

Gerard îl privi pe sergent.

— Sunt gata, zise el, şi am s-o duc eu.

Poliţistul dădu din cap aprobator. Păzit de doi poliţişti, puternicul delegat din Mowbray îşi luă în braţe preţioasa povară şi o duse afară din încăpere, prin curte, tipografie şi în sus pe alee, până la trăsură în Hunt Street, împrejurul căreia se strânsese o mulţime de oameni, ţinuţi la distanţă de poliţie. Un poliţist se urcă în trăsură cu ei, altul se sui pe capră. Alte două trăsuri transportau restul arestaţilor şi pe paznicii lor, aşa că, în mai puţin de-o jumătate de oră de la sosirea lui Sybil la locul întâlnirii secrete, era în drum spre tribunalul de poliţie din Bow Street, spre a fi interogată.

Ea îşi veni repede în fire, în cursul călătoriei până la poliţie. Mulţumită că era cu tatăl ei, ar fi vrut să întrebe ce se întâmplase, dar Gerard la început nu-i spuse nimic; pe

urmă socoti că-i mai cuminte s-o facă să înţeleagă treptat că erau arestaţi, dar nu luă lucrurile în tragic, neîndoindu-se că ea va fi scoasă imediat din cauză; şi adăugă că, deşi el va fi poate reţinut câteva zile, infracţiunea sa era în orice caz dintre acelea la care se admite eliberarea pe cauţiune, şi avea – prieteni pe care se putea bizui. Când Sybil înţelese limpede că era arestată şi că anchetarea ei publică era iminentă, deveni dintr-odată tăcută şi, rezemându-se pe spătarul trăsurii, îşi acoperi faţa cu mâinile.

Arestaţii ajunseră în Bow Street şi acolo fură duşi repede într-un birou din spatele clădirii, unde rămaseră câtăva vreme, nebăgaţi în seamă de nimeni, doar cu câţiva poliţişti lângă ei în cameră. În cele din urmă, cam după douăzeci de minute, un bărbat îmbrăcat în costum negru şi cu aspect sever intră în cameră, întovărăşit de un inspector de poliţie. Mai întâi întrebă dacă aceştia erau într-adevăr arestaţii, care erau numele şi semnalmentele lor, pe care fiecare în parte trebui să le spună, toate fiind consemnate pe hârtie, unde fuseseră arestaţi, şi de ce fuseseră arestaţi. Apoi, privindu-i foarte atent, le spuse că magistratul era la ministerul de interne, şi că se îndoia că ancheta ar putea să înceapă până a doua zi de dimineaţă. La aceasta, Gerard începu să expună circumstanţele în care fusese din nefericire arestată Sybil, dar personajul în negru cu aspectul sever îi spuse imediat să-şi ţină gura, şi când el totuşi persistă „declară că, dacă nu încetează îndată, va fi imediat separat de ceilalţi şi izolat într-o celulă.

Trecu o altă jumătate de oră de aşteptare chinuitoare; arestaţii nu aveau voie să vorbească între ei. Sybil sta pe jumătate tăcută şi nemişcată. După altă jumătate de oră, inspectorul de poliţie care venise împreună cu bărbatul îmbrăcat în negru intră şi-i anunţă că nu vor fi duşi în faţa magistratului în acea seară, şi ca atare să se aranjeze cum or putea mai confortabil pentru noapte. Gerard făcu un ultim apel la inspector ca să i se

acorde o cameră separată lui Sybil, obţinând un succes neaşteptat în această privinţă.

Inspectorul era un om bun la inimă; locuia în localul poliţiei şi soţia sa era intendentă acolo. O şi anunţase ce arestată interesantă aveau. Imaginaţia acelei femei cumsecade, precum şi inima ei, fuseseră impresionate. Ea însăşi sugerase ca soarta frumoasei deţinute să fie îndulcită, aşa că soţul ei aproape că anticipase cererea lui Gerard. O rugă pe Sybil să-l urmeze până la soţia sa, şi îi făgădui că va avea parte de tot confortul şi avantajele de care dispuneau ei. Când, întovărăşită de el, se îndrepta spre locuinţa lui, trecură printr-o cameră în care se aflau cele necesare scrisului şi, deschizând pentru prima oară gura, Sybil îl întrebă cu o voce istovită pe inspector dacă îi era permis să anunţe un prieten în ce situaţie se afla. I se răspunse afirmativ, cu condiţia să i se arate lui mai întâi conţinutul biletului.

— Am să-l scriu îndată, zise ea şi, luând un condei de pe masă, scrise aceste cuvinte:

„Am urmat sfatul dumitale; l-am implorat să părăsească Londra în această noapte. S-a jurat că o va face mâine dimineaţă. Am aflat că participa la o întrunire secretă, că exista o mare primejdie. L-am găsit după clipe de groază. Din nefericire, am ajuns ia timp ca să fiu şi eu arestată ca o conspiratoare, şi am fost şi eu dusă în Bow Street, de unde scriu aceste rânduri. Nu te rog să intervii pentru el; ar fi în zadar; dar dacă aş fi liberă, aş putea cel puţin să obţin dreptate pentru el. Dar nu sunt liberă; urmează să fiu dusă pentru anchetare publică mâine, dacă voi supravieţui acestei nopţi. Eşti puternic; cunoşti totul; ştii că spun adevărul; nimeni altul nu mă va crede! Salvează-mă!”

— Şi acum, zise Sybil către inspector pe un ton de tristă disperare şi cu multă blândeţe, totul depinde de încrederea dumitale în mine, şi-i întinse scrisoarea pe care el o citi.

— Oricine ar fi el, şi orice ar fi el, zise omul cu

emoţie, căci atitudinea lui Sybil îi şi influenţase firea, dacă persoana căreia îi este adresată scrisoarea se află la o distanţă posibilă, nu-ţi fie frică, îi va parveni.

— Atunci, am s-o pecetluiesc şi să-i scriu adresa, zise ea –, şi adresă scrisoarea către

Onorabilul Charles Egremont, membru dl parlamentului adăugând completarea a cărei vedere îl tulburase atât de mult pe Egremont la Deloraine House.

Capitolul IX

Noaptea pălea şi Sybil în fine adormise. Răcoarea dinaintea răsăritului îi cuprinsese simţurile şi îi potolise nervii agitaţi. Stătea lungită pe jos, acoperită cu o manta pe care amabila ei gazdă o convinsese în cele din urmă s-o accepte, şi era în parte rezemată de un scaun, lângă care îngenunchease în rugăciune până când, vlăguită, adormise. Boneta îi căzuse şi părul bogat se revărsase peste umeri, acoperindu-i ca o mantie. Somnul îi fu scurt şi tulburat, dar totuşi îi calmă în mare măsură tulburarea. Se trezi deodată, terorizată, dintr-un vis în care fusese târâtă printr-o mulţime şi adusă în faţa unui tribunal. Batjocura grosolană, ameninţările brutale încă mai răsunau în urechile ei şi, privind împrejur, timp de câteva clipe nu fu în stare să recunoască locul unde se afla. Într-un colţ al camerei, care de altfel era destul de spaţioasă, se afla un pat T ocupat de soţia încă adormită a inspectorului de poliţie. Mai erau şi alte mobile greoaie de mahon, de culoare închisă, un birou» câteva scrinuri. Deasupra căminului şi într-un cadru» era o broderie decolorată, executată de nevasta inspectorului pe când mergea la şcoală, şi în faţa ei» pe celălalt perete, erau portretele celebrilor boxeri Dick Curtis şi Dutch Sam, foştii tutori ai soţului ei, care mai supravieţuiau acum ca eroi în memoria sa.

Încetul cu încetul, lui Sybil îi reveniră în memorie evenimentele serii groaznice din ajun. Rămase câtva timp în genunchi, cufundată într-o rugă tăcută, şi apoi, păşind uşor, se apropie de fereastră. Avea zăbrele. Camera în care

se găsea era situată la etaj şi avea vedere spre una din străzile bătătoare la ochi şi murdare pe care le găsim în vecinătatea teatrelor noastre; câteva curţi, cuiburi de mizerie şi de crimă, împănate cu cârciumile şi tavernele cele mai ordinare, şi mai neruşinate; nu se vedea nicio mişcare. Era tocmai acea unică oră din cele douăzeci şi patru, în care crima încetează, desfrâul e sleit, şi până şi disperarea îşi găseşte un adăpost.

Se crăpa de ziuă, dar totul era încă cenuşiu. Pentru prima oară de la arestarea ei, Sybil era singură o arestată cre peste câteva ore urma să apară în faţa unui tribunal public. Inima i se strânse. În ce măsură se compromisese tatăl ei, era încă un mister pentru ea; dar vorbele lui Morley, şi toate evenimentele la care fusese martoră, o făceau să creadă că era adânc implicat. E adevărat că în drumul lor până la comisariatul de poliţie vorbise cu încredere despre viitor, dar o făcuse ca s-o încurajeze în starea de disperare în care se găsea, şi să-i vină în ajutor în circumstanţele copleşitoare în care fusese atât de brusc amestecată. Ce catastrofă pentru toate înaltele sale aspiraţii! îi sângera inima gândindu-se la el. Cât despre ea, încă mai spera că, până la urmă, i se va face dreptate; dar se putea legăna cu greu cu speranţa că se va face de la început o distincţie între cazul ei şi cel al celorlalţi arestaţi. Va fi probabil trimisă în judecată, şi deşi în faţa tribunalului nevinovăţia ei va putea fi dovedită, între timp va rămâne arestată, în loc de a-şi putea închina toată energia, dacă ar fi fost liberă, în sprijinul şi în ajutorul tatălui ei. De asemenea se gândea îngrozită, jignită în delicateţea ei de fată, la apropiatul interogatoriu în audienţă publică, în faţa magistratului. Sprijinită de convingerile ei, apărând un principiu sacru, nu exista poate judecată în care Sybil să nu triumfe, şi nicio încercare a credinţei, ei căreia să nu-i poată face faţă şi să nu izbândească – dar faptul de a fi târâtă ca un criminal în faţa unui tribunal, învinuită de cele ma (josnice maşinaţiuni de răscoală, necunoscând măcar de ce era

acuzată, fără vreo convingere care s-o susţină sau nobilă conştiinţă de a fi greşit într-o cauză măreaţă – toate acestea erau circumstanţe care o descurajau şi o deprimau infinit de mult. Uneori simţea că nu va fi în stare să facă faţă situaţiei, şi de n-ar fi fost Gerard, aproape că ar fi dorit ca moartea s-o scape de situaţia cumplită în care se afla.

Mai exista oare vreo speranţă? În agonia sufletească din noaptea trecută, îşi mărturisise unui om nenorocirea, doar cu umbra unei vagi speranţe că ar putea s-o salveze. Se putea ca el să n-aibă puterea, nici ocazia, nici dorinţa. El putea da înapoi de la împrejurarea de a se amesteca cu astfel de oameni, cu astfel de întâmplări; putea să nu fi primit în timp util apelul ei grabnic, spre a putea acţiona, chiar dacă dorinţele ei ar fi realizabile. O mie de greutăţi, o mie de obstacole îi apăreau acum, şi simţea zădărnicia mesajului ei.

Totuşi, cu toată extrema ei îngrijorare şi lipsa vreunui obiect în jur care s-o liniştească său s-o consoleze, răsăritul soarelui, care cuprinsese acum întreg văzduhul, îi aduse viaţă şi chiar curaj lui Sybil. Cu toate că avea o perspectivă limitată, putea totuşi zări parţial un cer vrâstat cu nuanţe trandafirii. O cuprinse o senzaţie de prospeţime şi nu putu rezistă tentaţiei de a deschide fereastra şi a respira aerul proaspăt, în ciuda zăbrelelor. Soţia inspectorului se mişcă în pat şi, pe jumătate adormită, murmură

— Te-ai trezit? Nu poate fi mai mult de cinci. Dacă deschizi fereastra, o să răcim, dar o să mă scol şi o să te ajut să te îmbraci.

Femeia aceasta, la fel ca şi bărbatul ei, era bună la suflet, şi fusese îndată cucerită de Sybil. Cei doi soţi o tratau ca pe o fiinţă superioară, şi dacă în loc de fiica-unul arestat, fiind ea însăşi arestată, ar fi fost nobila copilă a unui ministru arestat, n-ar fi putut să-i arate o solicitudine mai umilă şi mai delicată.

Nu bătuse încă de şapte, când nevasta inspectorului,

începând brusc să trebăluiască, zise

— Au început devreme să se agite.

Apoi, după p scurtă pauză, deschise uşa şi rămase aşa, străduindu-se să prindă sensul diferitelor sunete misterioase ce se auzeau. Se întoarse apoi către Sybil zicând

— Taci, mă întorc imediat, şi dispăru, trăgând uşa după ea.

Sybil aflase între timp că peste două ore va fi chemată la anchetă. Era un gând care o îmbolnăvea. Pe măsură ce se apropia această nenorocire, îi dispărea orice urmă de speranţă. Aproape că se învinuia acum că-l căutase pe tatăl ei fără aprobarea lui; lui nu-i ajutase nimic, iar prin urmările asupra sorţii ei, îi agravase lui grijile şi necazurile. Mintea ei reveni din nou la acela ale cărui sfaturi o împinseseră indirect la pasul ei necugetat, şi la care apelase s-o ajute, în infinita ei disperare. Soţia inspectorului, care în timpul acesta nu făcuse nimic altceva decât să stea pe palier în faţa uşii, intră acum cu un aer mirat şi curios, xicând

— Nu înţeleg ce se întâmplă; a sosit cineva.

„A sosit cineva** – vorbe simple dar tulburătoare.

— Este un lucru neobişnuit, întrebă Sybil cu vocea tremurândă, să sosească cineva la ora asta?

— Da, răspunse soţia inspectorului. Nu-i aduc niciodată de la secţie până nu se deschid birourile. Nu înţeleg deloc. Taci… şi în clipa aceea cineva bătu la uşă.

Femeia se întoarse la uşă şi o deschise; fură schimbate câteva cuvinte, pe care Sybil nu le putu auzi, în timp ce inima ei bătea cu putere şi un gând nebunesc îi trecu prin minte. Clipa de aşteptare era atât de intolerabilă, agitaţia ei atât de mare, încât era pe punctul să facă câţiva paşi şi să întrebe dacă… – dar uşa fu din nou închisă şi rămase Singură. Se aruncă pe pat. I se părea că pierduse orice Control asupra minţii ei. Toate gândurile şi sentimentele ei se uneau în acea adâncă aşteptare, când rânduiala fiinţei noastre pare a se opri şi tremură, gata să-

şi piardă controlul.

BVmeia se întoarse. Atitudinea ei era binevoitoare. Dându-şi seama de agitaţia lui Sybil, îi zise:

— Poţi să-ţi ştergi ochii, draga mea. Nimic nu-i mai important ca un prieten la curte; a sosit un ordin al *secretarului* de stat pentru eliberarea dumitale.

— Nu, nu! strigă Sybil, sărind de pe scaun. E aici?

— Cine, secretarul de stat? întrebă femeia.

— Nu, nu; vreau să spun, e cineva aici?

— E o trăsură care te aşteaptă la poartă, cu cel trimis de la birou, şi trebuie să pleci imediat. Soţul meu e aici; el a bătut la uşă adineauri. Ordinul a venit înainte de deschlderea biroului.

— Tatăl meu! Trebuie să-l văd pe tatăl meu.

ti momentul acela inspectorul bătu la uşă şi intră. Auzi rugămintea lui Sybil, dar răspunse negativ.

— Nu trebuie să mai stai, zise el. Trebuie să pleci imediat. îi voi comunica tatălui dumitale. Şi ascultă ce-ţi spun cazul ăsta poate să îngăduie sau nu eliberarea pe cauţiune. Nu-mi pot da o părere, dar depinde de dovezile prezentate. Dacă cunoşti un om bun – vreau să spun un proprietar stabilit de mult şi cu bunăstare materială – te sfătuiesc să nu pierzi nicio clipă şi să-l cauţi. Asta-i va face mult mai mult bine tatălui dumitale, decât să-i spui la revedere şi lucruri din astea.

Luându-şi rămas bun de la amabila lui soţie şi lăsând inspectorului multe mesaje afectuoase pentru tatăl ei, Sybil coborî scările cu poliţistul. Biroul nu era încă deschis: numai vreo doi poliţişti erau pe coridor, şi la apariţia ei unul din ei o luă înainte, spre a-i arăta drumul până la trăsura care-o aştepta. Una sau două lăptărese, un coşar, un plăcintar cu nevastă-sa, şi câţiva dintre oamenii fără nume şi ocupaţie care se adună întotdeauna şi for

6

mează miezul unei mulţimi – probabil prinţi ejşă fierii noştri prieteni din noaptea trecută din Hydigaaffe. – se şi adunaseră în faţa biroului de poliţie. Furi amprăvi dar se

întoarseră îndată, ocupând acum p ozitg a o\ distanţă mai respectuoasă şi insultând cu multe «picante vechiul corp, pe care dintr-un obicei ţactiţiowd e numeau încă Noua Poliţie.

Un bărbat într-o pelerină albă largă, cu faţa au însă de un fular înfăşurat în jurul gâtului şi de o psmfie trasă pe ochi, o ajută pe Sybil să se urce în trăsură şa îi sta inse în acelaşi timp mâna cu multă tandreţe. Apoi se sal pe capră lângă vizitiu şi-i ordonă acestuia să ra îne pe cel mai scurt drum în Smith Square. i

Cu inima bătându-i, Sybil se lăsă în fundul trăsuri t şi-şi încleşta mâinile. Mintea ei era prea agitată spre a p iţea gândi; incidentele existenţei ei în ultimele douăzeci şi patru de ore fuseseră atât de stranii şi se desfăşuraserl afât de rapid, încât ea nu mai reuşea aproape să înţeleagă este întâmplă, şi se lăsă în voia imaginilor schimbătoare ale unui vis miraculos. Vocea lui îi sunase la ureche, pe când mâna lui i-o atinsese pe a ei. Până şi memoria ei mai Abovea asupra acelor sunete; strângerea acelei mâini ti twburase inima. Ce delicată devoţiune! Ce sinceră fidelilfete 1 Ce credinţă admirabilă şi romantică! De-ar fi aţinta TO talisman şi-ar fi chemat în ajutor vreun duh ascultitoK el n«ar fi putut fi mai loial, şi nici rugămintea ei n-lr îi fost împlinită mai desăvârşit.

Trecură de turnurile bisericii St. John, sfântul care păi ruse s-o aibă în paza lui. Se apropiau de locuinţa ei gele îi fugi din obraz şi inima îi bătea nebuneşte în pl epî Trăsura se opri. Palpitândă şi timidă, se sprijini de bi am, lui, neîndrăznind totuşi să-l privească în faţă. Intrai)! i fii casă, şi erau acum în camera în care, cu două luni înainte, îngenunchease el zadarnic în faţa ei, camera caH6 ieri fusese scena atâtor pasiuni sfâşietoare.

Ca într-un vis încântător, când fantezia fermeca a fi schiţat o vreme un şuvoi coerent de aventuri Străinele & de fraze dulci şi mişcătoare, şi prin mijloace pe «sare rfu S

pute B deterifia şi o intervenţie pe care n-o putem urmări ne găta într-o situaţie minunata ce pare a ne

încununa viaţa tot astfel se întâmplă şi acum, când ca într-o viziu jae clak şi precisă ce se revărsă peste sufletul lui Sybl tot cee petrecuse, tot ce înfăptuise el. tot Ce simţea 6 – c-printr-un proces magic pe care memoria ei nw-l poftea <şina, Sybil se simţi strânsălă pieptul palpitând *i* d llii Emont şi nu se dădu înapoi de la această îmbrăţi Jfire cai exprima tandreţea dragostei şi devotamentului lut

C jipitoatifX

Li l Mow Hy domnea mare agitaţie. Era sâmbătă seara: fabric jle se ichiseseră; sosise vestea despre arestarea deleg pril Or.

— 1 Acu’ Jeepe, zise Mick filfizonul către Scamă. Ce crezi ffespre tta?

— I E începutul sfârşitului, răspunse amicul său.

— Pe dr<i, zise Mick, care nu înţelesese remarca profundă a pr-enului său filosof, dar era impresionat de forma a oracolelor şale.

— Trebui să-l vedenj-pe Warner şi să convocăm o întrunii t a porului pe jiârloagă, mâine seară. Am să pregătesc o rezciuţie. Trebuie să vorbim tare; trebuie să-i îngroi fm. pe spitalişti.

— S Eu sunt cu totul pentru grevă, zise Mick.

— F Situaţi nu s-a copt încă, zise Scamă.

jAsta o-pui mereu, Scamă!

— Obsen) evenimentele, zise acesta. Dacă vrei să fii condutător *4* poporului, trebuie să te înveţi să observi euenin fentele; (

r-Ce-vrei să spui cu observarea asta a. evenimentelor? r* – Vezi taraba mătuşii Carey? întrebă Scamăj arăsf re terafa acelei văduve cumsecade;

— Te cred că da, şi pot să-ţi spun că Julia îi datorează nişte gologani pentru heringi.

— Exact, adeveri Scamă, şi pentru nimic altceva decât pentru heringi. Acu’ doi ani vindea carne.

— Pricep, făcu Mick.

— Aşteaptă până or L’i numai legume, când lumea n-are să mai aibă nici cu ce cumpăra peşte. Atunci o să

vorbim de grevă. Asta numesc eu să observi evenimentele.

Julia, Caroline şi Harriet li se alăturară.

— Mick, zise Julia, vrem să mergem la Templu.

— Ar trebui să înţelegi cum stau lucrurile, răspunse

Mick clătinând din cap. Când ai să înveţi să observi evenimentele, Julia, ai să înţelegi că în situaţia de astăzi nu se poate să mergem la Templu.

— Şi de ce, Mick? întrebă Julia.

— Vezi taraba măţuşii Carey? întrebă Mick, arătând în direcţia ei. Când cumperi pe datorie de la mătuşa Carey, nu mai sunt gologani pentru Jack Glumeţul. Asta-i ce numesc eu să observi evenimentele.

— O, cât despre gologani, zise Caroline, în aceste vremuri când nu ai de lucru decât o jumătate de zi, nu mai sunt la modă. Dar se spune că-i ultima seară la Templu, pentru că Jack Glumeţul vrea să-l închidă; nu sg mai plăteşte; şi noi vrem-să-i tragem un chef. Eu plătesc; pun cerceii la bătaie – tot trebuie să se ducă şi ei pia A la urmă, şi mai curând merg la cămătar pentru un chef, decât pentru o înmormântare.

— Sigur caş vrea tare mult să merg fâSTemplU, dacă cineva ar plăti pentru mine, zise Harriet, dar „tai ani nimic de amanetat.

— Dacă plătim numai ca să-i» uzim cântând… încercă să-i îmbie J urla.

— Dacă vrei să ştii, rerparcă Mick, nimic nu-ţi face mai multă sete cât să asculţi un cântec, mai ales dacă te atinge la sentimente. Adu-ţi aminte, Scamă, cum îl aplaudam pe neamţul acela când ne cânta cântecul scoţian. De fiecare dată îl puneam să cânte de cinci ori cântecul. Să fiu al dracului dacă nu. eram beat mort când sfârşea.

— Să vă mai spun ceva, drăguţelor, zise Scamă, foarte solemn; voi dansaţi pe un vulcan.

— Vai de mine! exclamă Caroline. Tare-aş vrea să fie aşa, deşi nu prea ştiu ce vrei să spui cu asta.

— Vreau să spun că în curând vor fi toţi sclavi, răspunse Scamă.

— Nu şi dacă iese legea celor zece ore, zise Harriet.

— Şi fără, curăţatul maşinilor la ora prânzului, completă Julia. Asta-i o ruşine.

— Habar n-a veţi ce vorbiţi, zise Scamă. Vă spun că dacă îl închid pe Gerard, ne-am ars pe alţi zece ani, şi până atunci vom fi toţi vlăguiţi complet.

— Doamne, Scamă, tu îngrozeşti lumea! exclamă Caroline.

— Totuşi, trebuie să alegem. În loc să mergem la Templu, trebuie să ne întrunim pe câmp, afară, şi cât mai mulţi posibil. Du-te şi adună-ţi toţi curtezanii. Trebuie să vorbesc cu tatăl tău, Harriet. El va trebui să prezideze. O să avem Imnul Muncii cântat în cor de o sută de mii de voci. Are să bage groaza în inimile capitaliştilor. Asta-i ce trebuie să facem dacă vrem ca muncitorimea să aibă o şansă – nusă mergem la Jack Glumeţul ca să ascultăm cântece tâmpite. Înţelegi?

— Te cred! răspunse Caroline. Cât despre mine, prefer” pârloaga diâF Mowbră, tuturor localurilor din lume, mai ales dacă-i o întrunire între prieteni, şi se cântă frumos.

În seara aceea, principalii apărători locali ai cauzei muncitorimii, printre care figura acum şi Scamă, hotărâră ca a doua zi să aibă loc o întrunire uriaşă pe pârloaga pustie, spre a discuta arestarea delegatului din Nowbray. Atât de bine organizat era acest district, încât, comunicând cu diferitele secţii ale sindicatelor muncitoreşti, cincizeci de mii de persoane, sau chiar de două ori pe-atâta, puteau fi scoşi pe câmp în douăzeci şi patru de ore, la o mare ocazie şi într-o zi favorabilă. A doua zi fiind sărbătoare, era o zi favorabilă, şi arestarea iubitului lor delegat era o cauză care înflăcăra populaţia. Agitaţia era mare, entuziasmul sincer şi adânc. Exista destulă suferinţă pentru a nemulţumi lumea, fără a o deprima complet, şi Scamă, după ce luase parte la un consiliu al uniunii, se

retrase să se odihnească, «visând cuvântări tari şi rezoluţii pipărate, muzici şi steaguri, aplauzele miilor de oameni adunaţi, şi triumful final ai drepturilor lor sfinte.

Poşta din dimineaţa următoare aduse veşti importante celor din Mowbray. Gerard fusese anchetat în Bow Street anchetarea sa fusese lungă şi anevoioasă; era acum trimis în judecată pentru conspiraţie îndemnând la răzvrătire, dar fusese pus în libertate pe cauţiune, Cauţiunea cerută era mare, dar era pregătită şi fusese imediat depusă. Garanţii săi erau Morley şi domnul Hatton. Cu aceeaşi poştă Morley scria prietenilor săi, anunţându-i că atât Gerard cât şi el intenţionau să părăsească de îndată Londra. şi că puteau fi aşteptaţi să sosească la Mowbray cu trenul de seară.

Se hotărî imediat ca mitingul uriaş de pe pârloagă să fie transformat într-o procesiune triumfală, precedând întrunirea. Curieri călări fură trimişi în toate oraşele învecinate. spre a anunţa marele eveniment. Fiecare muncitor industrial se simţea dator să meargă. Toţi veniră cu nevestele şi copiii să sărbătorească întoarcerea patriotului şi martirului. Sindicatele din Mowbray, convocate devreme în dimineaţa aceea, au pus stăpânire pe toate bisericile. Marea lor ambiţie fusese să umple biserica domnului St. Lys, care, neintimidat de demonstraţia lor şi folosind ocazia ce i se oferea astfel, renunţă la predica pregătită şi le ţinu o cuvântare improvizată pe tema: „Teme-te de Dumnezeu şi onorează-ţi regele” în capelele diferitelor, secte se oferiră mulţumiri publice pentru punerea în libertate pe cauţiune a lui Walter Gerard. După slujbă, la care uniunile muncitoreşti asistară din nou, oamenii formară coloane cu drapele pe Strada Mare. Din jumătate în jumătate de oră sosea câte o nouă procesiune dintr-un oraş învecinat, cu orchestra ei şi drapelele fluturând în vânt. Fiecare delegaţie era primită de Warner, sau de vreun alt membru al comitetului de recepţie, care le indica unde să stea, şi ei îşi ocupau locul în cea mai desăvârşită ordine, fără a tulbura măcar o clipă

disciplina generală. Uneori sosea câte un grup numeros fără muzică ori drapele, dar cântând psalmi şi având preotul în frunte; alteori mergeau întâi copiii, urmaţi de femei şi apoi de bărbaţi, fiecare cu o panglică de aceeaşi culoare la pălărie. Toţi se grăbeau dar erau siguri pe ei, o indicaţie că omenirea, sub influenţa unor sentimente înalte şi sincere, recurge imediat la ceremonie şi formalism, tot astfel cum, atunci când imaginaţia este stârnită, ea cere pentru a se exprima mai bine ceva care să iasă din rutina vieţii zilnice.

Fusese aranjat ca, în clipa în care va sosi trenul şi prezenţa lui Gerard va fi confirmată, uniunea cea mai apropiată de gară să intoneze Imnul Muncii, care urma să fie reluat îndată de vecina ei, şi tot aşa mai departe, încât printr-o metodă aproape automată, întreaga populaţie să fie vestită în acelaşi timp de sosirea lui.

La ora şase şi jumătate, clopotul gării anunţă că trenul apăruse, iar câteva minute mai târziu, Mick filfizonul se grăbi până la conducătorul uniunii celei mai apropiate; îi spuse câteva cuvinte, semnalul fu dat pe dată, şi imnul începu să răsune. El fu reluat, aşa cum clopotniţele unui mare oraş reiau în tăcerea nopţii vestirea orei. Warner şi alţii câţiva le urară bun venit lui Gerard şi Morley, şi-i conduseră, deşi ei erau nepregătiţi pentru o astfel de primire, până la o trăsură deschisă trasă de patru cai albi, care-i aştepta. Se dăduseră ordine să nu fie ovaţiuni, nicio aclamaţie neprevăzută. Nu se auzea decât imnul! Pe măsură ce echipajul trecea prin dreptul fiecărei uniuni, ea îşi lua locul în procesiunea care îl urma. Astfel toţi aveau ocazia să-l vadă pe şeful lor ales, iar el avea consolarea de a privi mulţimea, care recunoştea astfel importanţa serviciilor aduse de el.

Imensa populaţie, măreaţa melodie, ordinea perfectă, solemnitatea simplă, dar atât de solemnă, reprezentarea cauzei măreţe căreia i se devotase într-un fel care totodată satisfăcea raţiunea, captiva imaginaţia şi înălţa inima – admiraţia ce i-o purta tatălui ei, astfel ratificată de

simpatia naţiunii – adăugate la ultimele întâmplări ale vieţii ei, pline de stranie şi chinuitoare solicitare, o copleşiră pe Sybil. Lacrimile îi curgeau pe obraji când trăsura porni cu tatăl ei, pe când ea rămânea în grija unui om necunoscut populaţiei din Mowbray, a unui om care o întovărăşise de la Londra-Hatton.

Ultimele raze ale soarelui se mai revărsau peste pârloagă când Gerard* ajunse acolo, aşa că altarul druizilor şi stâncile din jur străluceau sub răsfrângerea lor.

Capitolul XI

Era noaptea de după întoarcerea lui Gerard la Mowbray. Morley, care îi oferise lui şi fiicei sale să stea în casa sa de la ţară, se afla la biroul ziarului său „Falanga”, unde stătea acum. Era singur în încăpere şi scria, ridicându-se din când în când de pe scaun şi plimbându-se în sus şi-n jos prin cameră, când cineva bătu la uşă şi, la invitaţia de a intra, pătrunse în cameră. Era Hatton.

— Mă tem că deranjez compunerea unui articol, zise oaspetele.

— Nicidecum; ziua mea de muncă a luat sfârşit. Mă bucur foarte mult să vă văd.

— Locuinţa pe care o am nu-i foarte atrăgătoare, continuă Hatton. Este straniu ce găzduire proastă găseşti în aceste mari oraşe comerciale. Aş fi crezut că voiajorul de afaceri este un animal care caută confortul, dacă nu chiar luxul, dar totul e meschin, dacă nu chiar submediocru. Vinul mi se pare execrabil, aşa că m-am gândit să vin să vă ofer plictiseala mea. Nu e prea frumos din partea mea.

— Nici n-aţi fi putut să-mi faceţi mai multă plăcere. Mai mult din distracţie decât de nevoie aruncam câteva gânduri pe hârtie. Dar vocea de ieri încă-mi răsună în urechi.

— Ce spectacol!

— Da; vedeţi cum arată o mulţime care a recunoscut puterea forţei morale, zise Morley. Spectacolul era măreţ; dar rezultatele la care trebuie să ducă o asemenea

concepţie publică sunt sublime.

— Trebuie să fi fost grozav de măgulitor pentru prietenul nostru, zise Hatton.

— Îl va ajuta în cariera sa, adăugă Morley.

— Şi îl va consola în puşcărie, completă Hatton.

— Credeţi că va ajunge acolo? întrebă Morley.

— Aşa s-ar părea, dar aparenţele se mai schimbă.

— Ce le-ar putea schimba?

— Timpul, şi vreun accident care schimbă toate.

— Timpul va aduce şedinţele tribunalului în York, zise Morley, meditând. Cât despre accident, mărturisesc că viitorul mi se pare cam întunecos. Ce i se poate întâmpla lui Gerard?

— Ar putea să-şi câştige acţiunea în revendicare, zise Hatton grav, întinzându-şi picioarele şi rezemându-se mai bine de speteaza scaunului. Şi asta se va judeca tot la tribunalul din York.

— Acţiunea în revendicare! Credeam că asta era numai o fentă – doar o tactică ca să păstreze iniţiativa.

— Cred că iniţiativa ar putea aduce câştig de cauză, zise Hatton foarte calm.

— Câştig de cauză?

— Da! Dobândirea castelului şi a întregii proprietăţi Mowbray, şi jumătate din averea lordului, ca să nu vorbim «de oraş. Populaţia e gata să i se supună. El trebuie să renunţe la egalitate şi să se mulţumească cu rolul de suveran popular.

— Glumiţi, mi se pare.

— Atunci spun adevărul sub formă de glumă ştiţi, se întâmplă uneori.

— Ce vreţi să spuneţi? întrebă Morley, ridicându-se şi apropiindu-se de Hatton. Deşi am observat că vă place să folosiţi asemenea fraze mişcătoare, nu vorbiţi niciodată degeaba. Spuneţi-mi ce înseamnă vorbele dumneavoastră.

— Înseamnă, răspunse Hatton privindu-l pe Morley drept în ochi şi vorbind foarte grav, că documentele care dovedesc titlul lui Walter Gerard la proprietatea acestui

mare district există, că ştiu unde pot fi găsite aceste documente, şi că nu e nevoie decât de o acţiune hotărâtă şi de un pHlej, spre a le procura.

— Şi credeţi că e ceva greu de găsit?

— Nu cred, zise Hatton. O atare credinţă ar contrazice firea noastră.

— Şi unde se află aceste documente?

— În camera actelor din castelul Mowbray.

— Ha! exclamă Morley, decepţionat.

— Bine păstrate de cineva care le cunoaşte valoarea, pentru că sunt titlurile de proprietate nu ale drepturilor sale, ci ale ruşinii sale.

— Şi cum le-am putea obţine?

— Prin mijloace mai cinstite decât cele prin care le-a obţinut el.

— Nu par evidente.

— Două sute de mii de persoane au confirmat ieri supremaţia lui Walter Gerard, zise Hatton. Dar închipuiţi-vă că ar fi ştiut că între zidurile castelului Mowbray se află dovezile că Walter Gerard este proprietarul legitim al pământurilor pe care trăiesc ei; închipuiţi-vă că s-ar fi întâmplat asta. Credeţi că oamenii s-ar fi mulţumit să cânte psalmi? Ce-ar fi devenit atunci puterea morală? Ar fi luat cu asalt castelul Mowbray, l-ar fi prădat şi devastat, şi ar fi avut grijă ca orice document de acolo, şi mai ales o lădiţă de fier pictată în albastru şi purtând blazonul cu armele familiei Valence să vă fie predată dumneavoastră, mie, sau oricui altuia ar fi indicat Gerard. Şi cum ar fi putut remedia contele de Mowbray acest lucru? Cu greu ar fi putut intenta proces mulţimii pentru distrugerea castelului, pe care am dovedit că nu-l stăpâneşte legal. Şi singurul lucru pe care l-ar fi putut face ar fi fost să obţipă condamnarea la deportare a câtorva bieţi golani care s-au îmbătat în pivniţele sale prădate şi au dat apoi foc saloanelor aurite.

— Mă surprindeţi, zise Morley, privind cu mirare la omul ce-i împărtăşise aceste detalii sugestive cu acelaşi

calm şi perfectă acurateţe cu care ar fi discutat detaliile unei succesiuni.

— Este un aspect practic al acestui caz, remarcă domnul Hatton.

Morley, adânc tulburat, parcurgea încăperea în lung şi-n lat, pe când Hatton rămăsese tăcut, scrutându-l cu o privire atentă.

— Sunteţi sigur de informaţiile dumneavoastră? întrebă în cele din urmă Morley, oprindu-se brusc.

— Absolut; lordul de Mowbray m-a informat chiar el despre aceste lucruri, înainte de a pleca de la Londra, şi ca urmare am venit aici.

— 11 cunoaşteţi?

— Pe nimeni nu cunosc mai bine.

— Şi aceste documente – unele dintre ele presupun, zise Morley cu o privire cinică, au fost prin urmare în posesia dumneavoastră.

— Posibil. Tare aş vrea să mai fie acum! Dar e mare lucru să ştii unde pot fi găsite.

— Atunci, au fost pe vremuri proprietatea lui Gerard?

— Nu prea. Au fost dobândite prin propriile mele eforturi şi adesea plătite din punga mea. Nerevendicate de nimeni, le-am predat unei persoane pentru care reprezentau o mare valoare. Şi nu numai ca să-l servesc pe Gerard le vreau acum, deşi doresc să-l servesc. Îmi trebuie unele dintre aceste hârtii relative la un titlu nobiliar vechi, prin a cărui revendicare s-ar susţine interesele unei persoane pe care vreau s-o servesc. Ascultaţi, domnule Morley: puterea morală e lucru mare, mai ales pentru speculaţii abstracte, şi tot aşa este şi o comunitate de bunuri, mai ales când cineva n-are nicio proprietate; dar când ai trăit cât am trăit eu, şi ai gustat din plăcerile vieţii, înţelegi cât este de încântător să dobândeşti avuţie, şi să înveţi totodată că aceasta se dobândeşte în genere prin mijloace foarte brutale. Ei, după părerea mea, dumneavoastră ar trebui să prosperaţi. Opinia publică este înflăcărată în părţile astea; sunteţi un conducător al

poporului. Hai să mai aranjăm o întrunire pe pârloagă, şi o izbucnire de violenţă dinainte pregătită. Puteţi oricând organiza dinainte pe oamenii care să ne facă treaba. Castelul Mowbray odată în stăpânirea lor, ne vom asigura obiectivul nostru, veţi primi zece mii de lire, bani gheaţă, şi-n afară de asta vă voi lua la Londra şi vă voi învăţa ce înseamnă să ai avere.

— Înţeleg, zise Morley. Aveţi o minte limpede şi un spirit îndrăzneţ; nu aveţi scrupule, cu care sunt în genere dăruite creaturile nehotărâte mai curând decât cele principiale. Ar trebui să reuşiţi.

— Adică, noi ar trebui să reuşim, replică Hatton, căci de mult am înţeles că nu vă lipseşte decât ocazia ca să vă înălţaţi.

— Ieri a fost o mare explozie de sentimente, prilejuită de un caz foarte special, vorbi Morley, gânditor. Dar aceasta nu trebuie să ne inducă în eroare. Nemulţumirea de aici nu este prea adâncă. Populaţia are încă de lucru, deşi nu din plin. Salariile au scăzut, dar trebuie să mai scadă. Poporul nu-i încă copt pentru mişcarea pe care o sugeraţi. Sunt mii de oameni care-ar sări să apere castelul. În afară de asta, există aici un preot, un anume St. Lys, care exercită o influenţă dintre cele mai nefaste asupra poporului. Va mai fi nevoie de eforturi imense şi de multă mizerie pentru a scăpa de el. Nu; acţiunea ar da greş.

— Atunci trebuie să mai aşteptăm, zise Hatton, sau să ne gândim la alte mijloace.

— Asta-i un caz foarte greu de mânuit, comentă Morley.

— Există o soluţie pentru fiecare caz, zise Hatton. Gândiţi-vă bine şi soluţia apare. Asta pare destul de simplă, dar credeţi, credeţi într-adevăr că nu corespunde?

— Nu în momentul de faţă; asta-i convingerea mea.

— Bine, hai să presupunem că, în loc de insurecţie, aveam o spargere. Puteţi să mă ajutaţi să găsesc aici oamenii potriviţi?

— Eu nu!

— La ce-i bună atunci această influenţă asupra poporului despre care tot vorbiţi, împreună cu Walter Gerard? După ziua de ieri, credeam că puteţi face aici orice.

— N-am avut până acum avantajul cunoştinţelor dumneavoastră uimeşti; pe viitor vom fi mai înţelepţi.

— Bine, zise Hatton. Ei, acum trebuie să ne gândim la apărarea lui Gerard. Va avea pe cel mai bun avocat. Am să-l reţin în mod special pe Kelly. Mă întorc la Londra mâine dimineaţă. Mă veţi ţine la curent cu starea de spirit de aici dacă se maturizează ceva, scrieţi-mi câteva rânduri şi voi veni.

— Ar fi mai bine ca această conversaţie să nu-i fie repetată lui Gerard.

— Asta-i evident; l-ar tulbura numai degeaba. N-am făcut înainte o declaraţie de încredere reciprocă, pentru că e un lucru inutil. Desigur că veţi păstra secretul; este în interesul dumneavoastră. E vorba de o mare avere. Ştiu că sunteţi dornic să aveţi partea dumneavoastră. Ştiu că secretul e tot atât de sigur cu dumneavoastră ca şi cu mine.

Şi cu aceste cuvinte, Hatton îi ură rămas bun şi se retrase.

„Are dreptate”, gândi Morley; „cunoaşte bine natura omenească. Secretul e în siguranţă. Nu-i voi spune nimic lui Gerard. îl voi păstra cu mare grijă. Înseamnă cunoaştere; înseamnă putere; o mare cunoaştere, o mare putere. Şi ce voi face eu cu ele? Timpul mă va învăţa.”»

CARTEA VI

Capitolul I

— Încă o săptămână, exclamă un gentleman în Downing Street *, pe ziua de 5 august 1842, şi sesiunea se va încheia. Desigur că mai puteţi ţine ţara liniştită o săptămână!

— Nu pot răspunde de liniştea publică nici măcar în viitoarele douăzeci şi patru de ore, răspunse tovarăşul său.

— Treaba asta de la Manchester trebuie oprită

imediat. Aveţi forţe suficiente acolo?

— La Manchester nu-i ceva serios; sunt mişcări menite numai să distragă atenţia. Ceva serios nu-i de aşteptat acum în oraşele bumbacului. Starea din Staffordshire şi Warwickshire mă alarmează. Rapoartele venite din Scoţia sunt cât se poate de proaste. Şi cred că ce-a păţit în ’30 va ţine Birminghamul în şah, ca şi regiunea carboniferă din Ţara Galilor, dar nu putem risca să deplasăm niciuna din forţele noastre din acele districte.

— Trebuie să convoci un consiliu pentru ora patru. Am de primit nişte deputăţii, şi sper să scap repede, dar trebuie să mă duc la Windsor. Nu s-a întâmplat încă nimic care să facă necesară o dare de seamă asupra situaţiei din ţară în discursul tronului.

— Până acum nu, răspunse tovarăşul său, dar nu ştiu ce are să aducă ziua de mâine.

— La urma urmei, nu-i decât un moment greu. Nu pot reface tot discursul Maiestăţii Sale şi să introduc rebeliune şi fabrici închise, în loc de loialitate şi o recoltă bogată.

1 Reşedir/fa primului ministru.

— Ar fi dezagreabil. Bine, vedem noi mâine, şi cu vorbele astea, colegul său părăsi încăperea.

— Şi acum să vedem de deputăţiile acelea, zise gentlemanul din Downing Street. Dintre toate lucrurile de pe lume pe care le urăsc, cel mai mult urăsc deputăţiile. Nu mă deranjează oricât aş munci în birou sau în parlament; asta-i muncă adevărată; motorul merge înainte. Dar primirea unei deputăţii înseamnă să baţi pasul pe loc; imens de mult praf, şi niciun progres. Să ascult punctul lor de vedere! Parcă n-aş cunoaşte punctul lor de vedere înainte de a-l expune ei! Şi să adopt o atitudine de respectuoasă candoare, în timp ce ei îţi explică pe larg sistemele lor depăşite sau impracticabile! Dacă, la un moment dat, nu le-aş arăta că convingerea dorită se furişează încet în conştiinţa mea, cred că nu s-ar opri niciodată. Într-adevăr, nu mai pot primi aceste delegaţii! Trebuie să-i le las lui Hoaxem, şi cu aceste vorbe,

gentlemanul din Downing Street sună clopoţelul.

— Domnule Hoaxem, reluă gentlemanul nostru, când acel devotat funcţionar pătrunse în biroul său, înţeleg că sunt nişte deputăţii astăzi aici. Trebuie să le primeşti dumneata, pentru că plec la Windsor. Ce sunt?

— Sunt numai două, pentru moment, domnule! Ani putut uşor dispune de rest.

— Şi astea două?

— În primul rând, prietenul nostru colonelul Bosky, cu deputăţii pentru comitatul Calfshire, şi o deputăţie de fermieri arendaşi.

— Uf!

— De astea două trebuie să avem grijă. z Deputăţii mi-au arătat foarte clar că nu mai pot vota cu guvernul dacă Tezaurul nu-i ajută să-i satisfacă pe alegători.

— Şi ce doresc?

— Să-şi expună nemulţumirile taxe mari şi preţuri mici; blânde mustrări prieteneşti şi uşoare aluzii că au fost părăsiţi de amicii lor; grâu din Polonia şi vite din Holstein, şi impozite pe venit.

— Bine, ştii ce să le spui, zise gentlemanul. Spune-le că sunt complet greşiţi; şi dovedeşte-le că singurul meu scop a fost ca protecţionismul să devină mai proteguitor, făcându-l practic şi debarasându-l de inutilităţile supărătoare; că nu poate intra niciun bob de grâu la cincizeci şi cinci de şilingi; că nu există vite destule în tot Holsteinul să asigure măcar parohia St. Pancras cu biftecuri, şi că în ceea ce priveşte impozitul pe venit, vor fi largi compensaţii prin scăderea costului vieţii, graţie tocmai acelui tarif împotriva căruia ei se plângeau cu atâta nesocotinţă.

— Costul vieţii a scăzut! întrerupse domnul Hoaxem, puţin cam încurcat. Oare asigurarea asta nu s-ar lovi într-o anumită măsură, cap în cap, cu demonstraţia mea anterioară că am aranjat să nu aibă loc nicio reducere de preţuri?

— Deloc; demonstraţia dumitale anterioară este fără

îndoială adevărată, dar totodată trebuie să le atragi atenţia asupra necesităţii de a avea o vedere de ansamblu, pentru a-ţi forma o părere într-un caz particular. De pildă, un domn cu un venit de cinci mii pe an plăteşte impozit pe venit – pe care ei îl numesc impozit pe avere – una sută. cincizeci de lire anual. Păi, noi am redus taxele vamale la opt sute de articole. Consumul acestor articole, la o gospodărie de cinci mii de lire anual, nu poate fi mai mic de o liră pe articol. Reducerea de preţuri nu poate fi mai mică de jumătate, de unde o economie de patru sute de lire pe an, ceea ce, faţă de impozitele pe avere, lasă un spor net de două sute cincizeci de lire venit ănual; de unde se vede că impozitul pe avere măreşte venitul.

— Înţeleg, zise domnul Hoaxem, cu o privire admirativă. Şi ce să le spun delegaţilor fabricanţilor din Mowbray, care se plâng de marea depresiune a comerţului şi de totala lipsă de beneficii?

— Lor trebuie să le spui exact contrariul, zise gentlemanul din Downing Street. Arată-le câte am făcut pentru a promova activarea comerţului. Mai întâi, ieftinind alimentele; tăind dintr-o singură lovitură jumătate din taxele protectoare pe grâu. De pildă, în momentul de faţă, după vechea lege vama pe grâu ar fi fost de douăzeci şi şapte de şilingi la baniţă; sub noua lege e de treisprezece. Desigur că, la preţul ăsta, nu putem importa deloc grâu, dar asta nu schimbă principiul. Apoi, în ceea ce priveşte vitele Arată cum am deschis complet comerţul cu continentul pentru vite vii. Dezvoltă ideea aceasta; subiectul poate fi speculat şi amplificat la nesfârşit. Dacă sunt şi radicali în delegaţie, care, după ce au eliberat negrii, nu mai au alt subiect pentru simpatiile lor străine, fă aluzie la cruzimile luptelor de tauri şi la normele înalte de omenie, prin care în loc să fie luat în suliţe la Sevilla, taurul andaluz va fi probabil tăiat în abatoarele din Smithfield. Ieftinirea alimentelor le va permite să facă concurenţă străinilor pe toate pieţele neutre, ba cu timpul îi va putea bate şi pe propriile lor pieţe. Este totodată o

compensare pentru impozitul pe avere, care e o mare experienţă, şi cu totul în avantajul lor. Bate toba cu schimbările, cu măsuri şi experienţe măreţe, până se face timpul de mers în parlament. Desigur că îndatoririle dumitale oficiale nu trebuie stânjenite. Vor înţelege aluzia. Nu mă îndoiesc că te vei descurca foarte bine, domnule Hoaxem, mai ales dacă eşti „sincer şi clar”; asta-i atitudinea potrivită de adoptat, mai ales când doreşti să-ţi ascunzi propriile păreri şi să le încurci pe ale altora. La revedere.

Capitolul H %

La două zile după această discuţie în Downing Street, un curier special sosea la Marney Abbey de la lordul-locotenent al comitatului, ducele de Fitz-Aquitaine. Imediat după citirea depeşei aduse, începu o mare frământare în toată casa. Lady Marney fu convocată în bibliotecă, la soţul ei, şi i se ceru să scrie imediat câteva scrisori ca să contramandeze sosirea unor oaspeţi aşteptaţi. Căpitanul Grouse intra şi ieşea din cinci în cinci minute, primind ordine şi contra-ordine, şi în cele din urmă o porni călare prin împrejurimi, împărţind mesaje şi dispoziţii. Toate acestea însemnau că regimentul de călăraşi din Marney urma să fie mobilizat imediat.

Lordul ivlarney, care reuşise să capete un post la curte, fiind deci devotat instituţiilor ţării, era foarte hotărât să le menţină, dar totodată, cu o prudenţă caracteristică, era la fel de hotărât ca proprietăţile sale să fie cele mai bine apărate; ordinea în propriul său district era grija sa cea mai mare.

— Nu ştiu ce vrea să spună ducele când ne cere să mergem în districtele unde sunt tulburări, îi zise lordul Marney căpitanului Grouse. Păi, tocmai acestea sunt districtele cu tulburări. Au fost trei incendii într-o săptămână, şi aş vrea să ştiu ce tulburări ar putea fi mai rele? După părerea mea, este o răzmeriţă împotriva legii griului spre a speria guvernul. Şi dacă opresc fabricile, ce-i cu asta? Tare aş dori să le oprească pe toate, să putem

iarăşi trăi ca nişte gentlemani.

Între Egremont şi fratele său se stabilise în ultimii ani un fel de bună înţelegere şchioapă, mai ales graţie manevrelor afectuoase ale mamei lor, cu toate că lordul Marney rămăsese fără copii, ceea ce-l făcea să-l urască pe Egremont cu o virulenţă dublu distilată. Vizitele acestuia la Marney se limitaseră în genere la săptămână de manevre ale regimentului. Sosise de la Londra chiar în acea zi, odată cu scrisoarea lordului-locotenent, după ce aflase că regimentul frgtelui său, în care comanda şi el un detaşament, urma sa între imediat în acţiune, ca şi celelalte unităţi de călăraşi din nordul Angliei.

Trecuseră cinci ani de la începutul povestirii noastre, şi ei aduseseră în aparenţă o mare schimbare în caracterul fratelui lordului Marney. Mai ales în ultimii doi sau trei ani, Egremont devenise tăcut şi rezervat, era rar văzut în societate, până şi tovărăşia celor care fuseseră în trectă prietenii săi încetase să-l mai atragă. Era acum un om mer lancolic. Schimbarea atitudinii sale fusese observată de toată lumea. Mama şi cumnata sa erau singurele persoane: are se străduiau să înţeleagă cauza acestei schimbări şi regretau eşecul lor. Părăseşte lumea, şi lumea te va părăsi, şi Egremont ar fi devenit curând un nume ce nu mai era pomenit în saloanele strălucitoare al căror ornament fusese pe vremuri, dacă din când în când senzaţia produsă de vreo cuvântare a lui în Camera Comunelor n-ar fi reamintit numele său foştilor lui colegi, care îşi aduceau astfel aminte de orele plăcute petrecute împreună şi se mirau de ce nu mai mergea acum nicăieri.

— Presupun că-l plictiseşte societatea, zise lordul Eugene de Vere. Desigur că şi pe mine mă plictiseşte, dar ce poţi să faci? Eu nu sunt în parlament ca Egremont! Cred că asta-i ceea ce-l ţine, pentru că eu le-am încercat pe toate celelalte, şi toate sunt grozav de plicticoase.

— Cred că ar trebui să ne însurăm şi noi, ca Alfred Mountcesney, zise lordul Milford.

— Dar ce rost are să te însori dacă nu iei o nevastă

bogată? Şi moştenitoarele epocii noastre nu vor să se mărite. Ce poate fi mai absurd! Chiar şi numai lucrul ăsta ar fi destul pentru o revoluţie. Păi, Alfred e singurul care-a dat lovitura, şi nici el n-a reuşit din plin.

— Cu mine s-a purtat într-un fel foarte lipsit de scrupule domnişoara Fitz-Warene, zise lordul Milford. Mi-a primit întotdeauna buchetul şi o dată m-a făcut chiar să scriu nişte versuri.

— Nu mai spune! exclamă lordul Eugene. Tare aş vrea să le văd. Ce plicticos trebuie să fie să scrii versuri!

— Le-am copiat numai din albumul Minei Blake, dar le-am trimis scrise de mâna mea.

Cauza melancoliei lui Egremont era o afecţiune neîmpărtăşită. E de altfel sursa secretă a celoi1 mai multe melancolii. El iubea, şi iubea în zadar. Convingerea că pasiunea sa nu era privită cu indiferenţă îl făcea cu atât mai nefericit, pentru că dezamăgirea este cu atât mai acută cu cât şansele sunt mai mari. N-o mai văzuse pe Sybil din dimineaţa în care o părăsise în Smith Square, după care ea plecase imediat în nord. Procesul lui Gerard avusese loc la sesiunea din anul acela. Fusese găsit vinovat şi condamnat la optsprezece luni închisoare în castelul York. Intervenţia lui Egremont atât în Camera Comunelor, cât şi pe lângă guvern, îl salvase de închisoare de drept comun tiu care era ameninţat la început, şi de care deţinuţii politici ar trebui să fie scutiţi. În cursul acestor demersuri avusese loc oarecare corespondenţă între Egremont şi Sybil, dar ea încetă odată cu motivul ei. Sybil, graţie intervenţiei şi influenţei Ursulei Trafford trăia într-o mănăstire de călugăriţe în York, unde era deţinut tatăl ei, şi-l vizita foarte des.

Dorinţa fierbinte de a se călugări, care o caracterizase pe vremuri, dispăruse desigur. Poate că experienţa ei o convinsese de importanţa de a îndeplini îndatoririle impuse de viaţă. Tatăl ei, deşi nu se opusese niciodată dorinţei ei, nici n-o încurajase vreodată; iar acuma avea o nevoie mult mai mare de devotamentul ei,

căci suferise mari încercări şi trecuse prin momente grele. Privindu-l, Sybil îşi dădea seama că, deşi continua să se ţină drept şi deşi prin atitudinea sa indica aceeaşi sinceritate şi hotărâre care-l distinseseră pe vremuri, nu putea totuşi să nu vadă la elravagii care nu se datorau doar trecerii timpului. Un an şi jumătate de închisoare zguduise până la temelii un organism născut pentru acţiune, potrivnic activităţilor sedentare. Decepţia suferită în marile sale speranţe dezorientase nobila sa blândeţe naturală. Avea acum nevoie de solicitudine şi consolare, şi Sybil hotărî că dacă atenţia şi simpatia puteau alina necazurile unei existenţe necăjite, va avea grijă ca acestea să nu lipsească din viaţa tatălui ei.

Când se împlinise termenul detenţiunii, Gerard se înapşiase cu fiica sa la Mowbray. De-ar fi acceptat ofertele prietenilor săi, n-ar fi trebuit să mai aibă grijă de viitor. Se făcuse o subscripţie publică pentru el. Morley, care o ducea foarte bine, pentru că ziarul său „Falanga” se bucura de o circulaţie tot mai mare pe măsură ce sporeau suferinţele poporului, le oferi prietenilor săi să-i împartă casa şi punga. Hatton era extrem de generos; nu existau limite la ofertele sale, şi nici la serviciile propuse. Dar toate fură refuzate Gerard hotărâse să trăiască prin muncă. Postul pe care-l ocupase la domnul Trafford nu mai era liber, chiar dacă fabricantul ar fi găsit nimerit să-l reprimească, dar reputaţia sa de lucrător excepţional îi procură curând un angajament bun, deşi chiar în oraşul Mowbray, ceea ce nu-i prea convenea pentru fiica sa. N-avea acum o locuinţă plăcută pentru Sybil, dar avea perspectiva uneia, şi până să intre în stăpânirea ei, Sybil găsise adăpost, după cum i se oferise de la început, la cea mai amabilă şi mai dragă prietenă a ei; aşa că în această nouă perioadă a povestirii noastre o găsim din nou la mănăstirea din Mowbray, unde tatăl ei şi cu Morley o conduseseră în seara zilei în care vizitase pentru prima oară ruinele abaţiei Marney.

Capitolul III

— Am văzut multe la vremea mea, doamnă Trotman, zise Jack Glumeţul, scoţându-şi pipa din gură în barul gol de la „Pisica şi Flautul”, dar aşa ceva n-am mai văzut. Cred că ar trebui să cunosc Mowbray-ul mai mult ca oricare altă localitate, pentru că respir aerul ăsta de-o jumătate de veac. L-am respirat când mirosea a brebenele şi când crâşma asta era o căsuţă de ţară îmbrăcată în caprifoi, în mijlocul păşunilor verzi unde flăcăii veneau cu fetişcanele să bea lapte de vacă; şi am respirat ceea ce se numeşte o atmosferă otrăvitoare când o sută de coşuri de fabrică fumegau ca unul singur – şi m-am simţit întotdeauna foarte bine. Nimic nu-ţi dă mai mare poftă de mâncare decât afacerile. Dar când oare o să mai am pofta asta, doamnă Trotman?

— Se zice că şi drumul cel mai lung tot are o cotitură, domnule Trotman.

— N – am mai văzut niciodată aşa ceva! insistă soţul ei. Şi pot spune c-am văzut timpuri grele, dar ziceam întotdeauna „Luaţi seama la ce vă spun, prieteni, Mowbray-ul se va ridica din nou”. Ce ziceam eu avea greutate, toamnă Trotman, în cartierul ăsta, cum era şi normal, vorbele venind de la un bărbat cu experienţa mea, mai ales tind dam pe credit. Fiecare om pe care-l treceam pe tăbliţă era de aceeaşi părere cu patronul de la „Pisica şi Flautul”, şi întotdeauna credea şi el că Mowbray-ul se va ridica din nou. Asta-i lucrul dracului acum, doamnă Trotman, oamenii au pierdut încrederea.

— Încep să cred că-s maşinile de vină, zise doamna Trotman.

— Prostii, replică domnul Trotman. E legea Griului. Oraşul Mowbray ar trebui să îmbrace lumea-ntreagă cu produsele noastre. Păi, Shuffle şi Screw pot scoate patruzeci de mile de pânză pe zi – dar unde-s încasările? Aici e buba! Cum spunea gentlemanul american care-a uitat să-şi plătească socoteala „Luaţi cerealele mele, şi vă dau un cec la vedere asupra Băncii Pennsylvania”.

— Foarte adevărat, aprobă doamna Trotman; şi apoi

exclamă spre uşă: Cine-i acolo?

— Nimic pentru mine? întrebă o femeie cu un coş de cireşe negre şi o balanţă de tablă pusă peste ele.

— Ah! doamnă Carey, zise Jack Glumeţul, dumneata eşti?

— Tot ce-a mai rămas din mine, domnule Trotman, deşi ca să spun drept, mă simt mai curând ca o stafie, decât ca un om în carne şi oase.

— Ai dreptate să spui asta, doamnă Carey. Dumneata şi cu mine cunoaştem Mowbray-ul de atâta vreme, mai mult ca oricare altul din cartierul ăsta…

— Şi n-am apucat niciodată timpuri ca astea, domnule Trotman, ba nici măcar ceva care să semene cu ele. Dar am crezut întotdeauna c-o să ajungem aici, fiindcă toate s-au întors pe dos, copiii primesc toate lefurile, şi oamenii cumsecade-s lăsaţi în plata Domnului, să-şi găsească un trai cum or şti. E ca un fel de judecată, după mintea mea, domnul Trotman.

— Negustoria pleacă din ţară, văduvo, ăsta-i adevărul

— Şi cum o aducem iar înapoi? întrebă văduva. Ar trebui să intervină poliţia.

— Ne trebuie pâine ieftină, zise Trotman.

— Aşa mi se spune, reveni văduva. Dar poate să fie plinea scumpă sau ieftină, tot n-are importanţă, dacă n-aveam cu ce s-o cumpărăm. Nu-ţi trebuie nimic dintr-ale mele, vecine? Nu-i lucru prea ademenitor, tare mi-e teamă, dar ceva fructe proaspete-ţi răcoresc gura în timpurile astea care te înăbuşă, şi-n orice caz mă mai ajută şi pe mine. Arată ca un fel de negustorie, deşi e tare greu să mai câştigi un ban cu aşa ceva, dar vecinii sunt cumsecade şi puţină pălăvrăgeală despre timpurile astea groaznice mă mai răcoreşte la inimă.

— Bine, o să luăm un pfund de dragul negustoriei, văduvo, zise doamna Trotman.

— Şi iată un pahar de gin cu apă, văduvo, adăugă domnul Trotman. Şi când or merge din nou lucrurile bine în Mowbray, ai să vii să-l plăteşti.

— Vă mulţumesc frumos la amândoi, zise văduva. Un vecin bun e ca o fântână cu apă rece, cum spune preotul nostru, şi după cum zici dumneata, lucrurile or să meargă din nou bine în Mowbray.

— N-am spus niciodată asta! exclamă Jack Glumeţul. Să nu-mi umbli cu născociri că am spus eu asta, că lucrurile or să meargă din nou bine în Mowbray. Vorbele mele cântăresc ceva aici, văduvo. Lucrurile să meargă bine! De ce să meargă? Unde-s elementele?

— Unde, într-adevăr? întrebă Scamă intrând în bar cu Mick filfizonul. În Mowbray n-a mai rămas suflet nici cât are – un păduche.

— Asta-i adevărul adevărat, adăugă Mick.

— Mai există oare în tot regatul un alt oraş de fricoşi ca Mowbray-ul, în care muncitorii să lucreze jumătate de timp şi să mulţumească totodată capitaliştilor că ţin fabricile în funcţiune şi că-i flămânzesc numai cu încetul? întrebă Scamă, furios.

— Aşa-s vremurile acum, oftă Mick.

— Îmi pare bine să vă văd, zise domnul Trotman. Vă rog să luaţi loc. A mai rămas puţin tutun şi-un pahar de băutură la dispoziţia dumneavoastră în Mowbray.

Nimic din mărfurile ce se taxează, făcu Scamă.

— Cred că nu-i tocmai ce-ar trebui să fac, doamnă Trotman, zise Mick, aplecându-se galant către ea, dar jur că mi-e atât de sete, încât am să-l iau pe Jack Glumeţul în serios.

Şi, zicând acestea, Mick şi Scamă se aşezară amândoi ia bar, în timp ce buna doamnă Carey îşi sorbea încet paharul de gin cu apă.

— Jack, cred c-ai auzit veştile? întrebă Scamă.

— Dacă-i vorba de ceva întâmplat la Mowbray, mai ales în cartierul ăsta, cred că am auzit. Vremurile trebuie să fie într-adevăr foarte grele ca să nu treacă cineva pe la mine şi să-mi spună ce s-a întâmplat ori să-mi ceară sfatul.

— N-are a face nimic cu Mowbray-ul.

— Mulţumesc foarte mult, doamnă Trotman, zise

Mick. Şi acum beau în sănătatea dumitale.

— Atunci, habar n-am, zise Jack Glumeţul, răspunzând la întrebarea lui Scamă, pentru că acuma nu mai văd niciodată un ziar, decât dacă-i vechi de-o săptămână, şi atunci împrumutat de la un prieten, eu care obişnuiam să-mi iau regulat „Soarele”, ca să nu mai vorbesc de „Depeşa” şi de „Viaţa lui Beli” Timpurile s-au schimbat, domnule Radley.

— Vorbeşti ca din carte, domnule Trotman, zise Mick. Şi acum beau şi în sănătatea dumitale. Cât despre ziare, nici eu habar n-am, pentru că Societatea literară şi ştiinţifică e închisă, şi n-a mai rămas niciun abonament, în afară de cel onorific, şi nu mai poţi avea niciun ziar în afară de „Lumea morală”, care e pe gratis.

— Tot atât de rău e şi cu Templul, zise Jack Glumeţul. S-a zis cu instituţiile ţării. Şi care-s veştile de care vorbeai?

— Muncitorimea triumfă în Lancashire, declamă Scamă cu amară solemnitate.

— Pe dracu’, zise Jack Glumeţul. Ce, au mărit salariile?

— Nu, răspunse Scamă, dar au oprit fabricile.

— Asta n-are să dreagă lucrurile prea mult, zise Jack, trăgând din pipă.

— De ce?

— Muncitorimea are să aibă şi mai puţini bani de cheltuială.

— Şi ce-or să aibă capitaliştii de cheltuit? întrebă Scamă.

— E din ce în ce mai rău, zise domnul Trotman. Cu sistemul ăsta n-ai să ai niciodată o instituţie ca Templul deschisă.

— Nu te teme, Jack, făcu Mick, dând paharul peste cap. De îndată ce ne căpătăm drepturile, să vezi ce chef o să-i tragem.

— Trebuie să pornim lupta, zise Scamă, şi să-i învăţăm pe capitalişti de cine depind, ca pe viitor să n-aibă ei partea leului, şi totul va fi în regulă.

— Un salariu cinstit, pentru o muncă cinstită, adăugă Mick, asta-i socoteala.

— A început în Stateybridge, şi le-au oprit pe toate, zise Scamă. Şi acum s-au dus la Manchester zece mii de oameni; au aruncat cu pietre-n poliţie…

— Şi i-au aplaudat pe soldaţi, în glumă, completă Mick.

— Soldaţii vor fraterniza, zise Scamă.

— Vor face ce? întrebă doamna Trotman.

— Îşi vor băga baionetele în capitaliştii care i-au tocmit să taie beregata muncitorimii, explică Scamă.

— Regina-i cu noi, zise Mick. Toată lumea ştie că şi-a pus obrazul ca fetele să nu lucreze în fabrici.

— Păi, astea sunt cu adevărat veşti, zise doamna Carey. Totdeauna am spus că are să iasă ceva bun cu o femeie pe tron, şi repetându-şi mulţumirile şi prinzându-şi şalul, văduva se retrase încântată să răspândească noutăţile.

— Şi acum că suntem singuri, zise Scamă, se pune întrebarea ce să facem aici. De aceea am venit, ca să te întrebăm pe dumneata, Jack, care cunoşti oraşul Mowbray mai buie ca oricare altul. Mişcarea asta are să se întindă. N-are să se oprească dintr-odată. Mi-a şi cântat o păsărică ceva la ureche zilele astea. Dacă nu opresc mişcarea în Lancashire, şi eu îi desfid s-o facă, are să urmeze o răscoală generală.

— Am văzut multe în viaţa mea, zise domnul Trotman şi răscoale, şi greve, şi treburi foarte încurcate, dar după părerea mea nu-i nimic mai bun decât o grevă în timpuri de belşug se cheltuiesc bani mai mulţi în cazul ăsta decât puteţi bănui, tinerii mei domni. Este cel puţin tot atât de bine ca în timpul iarmarocului din Mowbray.

— Dar să revenim la problema noastră, zise Scamă. Oamenii sunt convinşi ne trebuie doar un conducător!

— Păi, e Gerard, zise Jack Glumeţul. N-am văzut niciodată unul mai bun. Şi Warner, omul cel mai de seamă pe care l-au scos ţesătorii manuali.

— Da, da. Dar au făcut fiecare câte un an şi jumătate de puşcărie, şi asta te mai răcoreşte, făcu Scamă.

— În afară de asta, sunt prea bătrâni, zise Mick. Iar Stephen Morley tot bate apa-n piuă cu puterea morală, şi tot felul de spanac d-ăsta.

— N-am auzit niciodată ca puterea morală să fi câştigat bătălia de la Waterloo, zise Scamă. Tare aş vrea să încerce capitaliştii puţin cu puterea morală, şi să vadă cum le-ar merge. Dacă ar renunţa la soldaţi, aş fi chiar de mâine partizanul puterii morale.

— Şi poliţia cea nouă, interveni Mick. E frumos când unul d-ăştia îţi trage una-n cap, rei tu ai puterea morală drept cataplasmă.

— Toate astea-s foarte bune, zise Jack Glumeţul, dar eu sunt împotriva violenţei – mai ales când e prea multă. N-am nimic contra unei răzmeriţe moderate, numai să nu fie în partea asta a oraşului.

— Nu-i vorba de asta acuma; nu vrem nicio violenţă, îl lămuri Mick. Vrem numai să oprim toate fabricile şi pe toţi muncitorii din regat, şi să avem o grevă de şase săptămâni în bună regulă.

— Am văzut multe lucruri în viaţa mea, zise iar Jack Glumeţul, dar am observat întotdeauna că, dacă oamenii lucrează de mai multe săptămâni o jumătate de zi, sunt gata să înghită orice.

— Asta aşa e, aprobă Mick.

— Nu mai au curaj, zise Jack Glumeţul. Altfel n-ar fi lăsat niciodată să se-nchidă la Templu.

— Şi gândeşte-te la institutul nostru, fără un singur abonat! adăugă Mick. Fetele singure mai păstrează puţin curaj. Julia mi-a spus chiar acum că s-ar băga în gura tunului pentru cele cinci puncte din Petiţia Naţională.

— Crezi că nu le-am mai putea da curaj, Jack? întrebă Scamă, foarte serios. Am încredere în judecata dumitale.

— Dacă nu cunosc eu Mowbray-ul, cine-l cunoaşte? Crede ce-ţi spun eu, n-are să meargă.

— Atunci, s-a zis, cu toate, făcu Mick.

— Taci din gură! îl repezi Scamă. Dar dacă se-ntinde?

— N-are să se întindă, zise Jack Glumeţul. Am văzut multe de-astea. Cred că, după câte spui, e vorba numai de cei de la bumbac. Are să treacă. Să-i văd eu pe mineri ieşind, şi-atunci o să vorbim.

— S-au întâmplat şi lucruri mai stranii, opină Scamă.

— Atunci lucrul ar deveni serios, continuă Jack Glumeţul. Minerii sunt foarte încăpăţânaţi, şi când se înfurie, nu te mai poţi juca cu ei, asta e!

— Bine, tot ce spui dumneata merită atenţie, zise Scamă. Totuşi, simt că suntem în ajunul unei crize în toată regula.

— Ehei! făcu Mick, aruncându-şi şapca în aer şi plesnind din degete, încântat la gândul distracţiei ce avea să urmeze.

Capitolul IV

I

— Nu cred să mai pot suporta multă vreme, zise domnul Mountchesney, ginerele lordului de Mowbray, către soţia sa, în timp ce sta în faţa căminului gol, cu mâinile în buzunare. Viaţa asta la (ară, în august, mă plictiseşte de namile. Cred că vom merge la Baden, Joan.

— Dar tata, dragă Alfred, doreşte atât de mult să răni inem aici pe moment şi să mai invităm nişte vecini.

— M-aş pute lăsa convins să rămân aici ca să-i fac plăcere tatălui tău, dar în ceea ce priveşte vecinii, i-am văzut şi aşa prea mult. Nu sunt genul de persoane pe care le-am cunoscut înainte, şau pe care aş dori să le cunosc pe viitor. Nu ştiu ce să le spun, şi nici nu pot lega o idee cu ce-mi spun ei mie. În fine, viaţa la ţară în august este fără îndoială un lucru pe care, dacă nu l-ai încercat personal, nu-l poţi înţelege deloc.

— Dar obişnuiai să spui că îţi place la nebunie viaţa de la ţară, Alfred, zise lady Joan cu un ton de tandru reproş.

— Aşa şi este; n-am fost niciodată mai fericit decât când eram la Melton, şi chiar mă simţeam bine în august la

ţară când eram la vânătoare.

— Dar nu prea pot merge acum la Melton, zise lady Joan.

— Nu văd de ce n-ai putea. Doamna Shelldrake se* duce cu soţul ei la Melton, şi la fel face şi lady Di, împreună cu Barham, şi-i o viaţă foarte plăcută acolo.

— Bine, dar nu putem merge la Melton acum, zise lady Joan vexată, şi în orice caz mi-e imposibil să merg acum la vânătoare.

— Nu, dar m-aş putea duce eu, propuse domnul Mountchesney, şi să rămâi tu aici. Aş fi putut să mă duc cu Eugene de – Vere, şi Milford, şi Fitz-Heron. Ţineau foarte mult să vin cu ei. Ce partidă formidabilă ar fi fost, şi ce sport fantastic am fi făcut! Şi nu era nevoie să fiu plecat mai mult de o lună, cel mult şase săptămâni, şi puteam să-ţi scriu zilnic, şi lucruri de-astea.

Lady Joan oftă şi se prefăcu că citeşte din volumul deschis, pe care-l ţinuse în mână în cursul acestei conversaţii.

— Mă întreb unde e Maud, zise domnul Mountchesney. Aş vrea să călărească cu mine astăzi. E o călăreaţă formidabilă şi mă distrează întotdeauna. Cum nu poţi călări acuma, Joan, aş vrea s-o laşi pe Maud să-l încalece pe Sunbeam.

— Cum doreşti.

— Bine, mă duc pe la grajduri să le spun. Ce-i asta? exclamă domnul Mountchesney şi, mergând la fereastră, care avea vederea spre parc, zări la oarecare distanţă sosind un echipaj foarte elegant.

Lady Joan ridică ochii de pe carto.

— Vino aici, Joan, şi spune-mi cine sunt, şi lady Joan fu lângă el într-o clipă.

— E livreaua familiei Bardolf, zise ea.

— Eu le spun ca şi până acum Firebrace; nu pot să mă dezobişnuiesc, zise domnul Mountchesney. Îmi pare bine că sunt ei; mi-era frică să nu fie vreo invazie* barbară. Lady Bardolf ne va aduce ceva veşti.

Lordul şi lady Bardolf nu erau singuri; erau întovărăşiţi de un gentleman sosit în vizită la Firebrace, şi care, cunoscându-l pe lordul de Mowbray, vizita acum castelul în drumul său spre Londra. Acest gentleman era persoana care îi ridicase la noul lor grad de nobleţe – domnul Hatton. O mare prietenie se născuse între el şi norocoşii săi clienţi. Firebrace era o veche reşedinţă, reclădită în timpul dinastiei Tudor, dar cu ceva dintre – părţile mai vechi intacte, şi cu o colecţie de documente care scăpase de războaiele civile. Pentru Hatton, cercetarea acestora constituia o mare plăcere şi, continuându-şi cercetările, făcuse nişte descoperiri care ar fi putut duce la aşezarea coroniţei contelui de Lovel pe fruntea fostului campion al cauzei baroneţilor, care de altminteri nu mai pomenea acum niciodată de acest ordin. Lordul de Mowbray era foarte încântat să-l vadă pe domnul Hatton, un gentleman în care avea cea mai mare încredere, pentru că sfatul-dat de el cu trei ani în urmă, referitor la acţiunea în revendicare şi pretenţiile asupra proprietăţilor sale, se dovedise atât de discret şi de corect. Bazându-se pe acest aviz, lordul de Mowbray dăduse instrucţiuni avocaţilor săi să se prezinte la judecată, fără a intra însă în vreo explicaţie ce nu era strict necesară la argumentarea cazului. Se bizuise pe acurateţea aprecierilor domnului Hatton, că acţiunea nu va fi dusă mai departe, şi avusese perfectă dreptate. După nişte dueluri avocăţeşti şi câteva demersuri preliminare, acţiunea nu fusese dusă mai departe. De aceea lordul de Mowbray, întotdeauna recunoscător, era dispus să-l primească curmăreţie pe consilierul său confidenţial. Insistă foarte mult pe lângă oaspeţii săi să rămână câteva zile la Mowbray, şi deşi lucrul nu era posibil acum, domnul Hatton promise că nu va părăsi împrejurimile, fără să mai facă o vizită la castel.

— Continuaţi să aveţi linişte aici? îl întrebă domnul Hatton pe lordul de Mowbray.

— Şi mi se spune că va continua aşa, răspunse

acesta. Cele mai, multe fabrici lucrează însă, şi oamenii primesc de bunăvoie salariile reduse. De fapt, agitatorii din împrejurimi au suferit destul de rău în ’39 şi cartiştii şi-au pierdut influenţa în regiune.

— Îmi pare rău pentru biata lady St. Julians, spunea lady Bardolf către lady de Mowbray. Trebuie să fie o mare decepţie pentru ea, şi a avut atât de multe, dar mi se spune că singura vinovată ar fi chiar ea. Dacă l-ar fi lăsat pe prinţ în pace! Dar n-a avut astâmpăr.

— Şi unde sunt lordul şi lady Deloraine?

— Sunt la München, un oraş de care sunt încântaţi. Şi lady Deloraine îmi scrip că domnul Egremont a promis că va veni să-i găsească acolo. Dacă vine şi el, intenţionează să rămână iarna la Roma.

— Cineva spunea că Egremont urma să se însoare, zise lady de Mowbray.

— Maică-sa ar dori să-l vadă însurat, dar n-am auzit nimic în această privinţă până acum.

Domnul Mountchesney intră şi-i salută pe Bardolfi cu oarecare căldură.

— Cât de încântător e să întâlneşti la ţară, în august, pe cineva pe care l-ai văzut la Londra în iunie, exclamă el. Şi acum, scumpă lady Bardolf, spuneţi-mi câte ceva, pentru că nu poţi să-ţi închipui o viaţă atât de tristă ca a noastră aici. Nu primim niciodată vreo scrisoare. Joan corespondează numai cu filosofi, iar Maud cu clerici, şi mie nu-mi scrie niciunul dintre prietenii mei.

— Poate că nici dumneata nu le scrii niciodată lor.

— Bine, dar n-am fost niciodată unul din cei care scriu scrisori, pentru că nici nu voiam să primesc scrisori. Ştiam întotdeauna tot ce se-ntâmpla, pentru că mă aflam la faţa locului. Eu eram acela care făcea lucrurile despre care oamenii scriau scrisori – dar acum, nemaifiind în lume, nefăcând nimic, trăind la ţară, şi încă la ţară în august, mi-ar face plăcere să primesc scrisori zilnic, dar nu ştiu cu cine să corespondez. Eugene de Vere nu vrea să scrie, Milford nu poate, şi cât despre Fitz-Heron. e atât de egoist

că vrea întotdeauna să-i răspunzi la scrisori.

— Asta-i un lucru cam exagerat, zise lady Bardolf.

— În afară de asta, ce-ar putea să-mi povestească pe moment. Că s-au dus la vânătoare şi se distrează. M-au invitat să merg cu ei, dar n-am putut să plec pentru că, vedeţi, nu puteam s-o las pe Joan, deşi, pentru Ce n-aş fi putut s-o las – nu pot deloc să înţeleg. Egreton, de pildă, a luat nişte terenuri de vânătoare şi o lasă pe lady Augusta cu tatăl ei.

— Lady Maud intră în salon, cu o pălărie pe cap, aşa cum se întorcea de la plimbare. Era foarte animată, încântată să vadă atâta lume. Fusese la Mowbray să audă nişte coruri la capela catolică din oraş; se făcuse o slujbă şi o colectă pentru muncitorimea suferindă din localitate. Fusese informată de aceasta cu câteva zile înainte, şi i se spusese că va avea ocazia să audă cea mai frumoasă voce pe care-o ascultase vreodată, dar ce auzise îi depăşise cu mult aşteptările. Era o voce feminină; nu se puteau imagina sunete mai dulci şi mai mişcătoare, pe scurt, angelice.

Domnul Mauntehesney o certă că nu-l luase şi pe el. Îi plăcea muzica vocală, mai ales cântată de femei; când existase o posibilitate de distracţie, era surprins că lady Maud nu avusese grijă să-l ia şi pe el. Cumnata sa îi aminti că îl rugase în mod special s-o conducă până la Mowbray, şi că el refuzase onoarea aceasta ca fiind prea plicticoasă.

— Da, zise domnul Mountchesney, dar credeam că merge şi Joan cu tine, şi că vă duceţi să faceţi cumpărături.

— E bine că parlamentul s-a închis înainte de izbucnirea acestor tulburări în Lancashire, zise lordul Bardolf către lordul de Mowbray.

— Cel mai bun lucru pe care-l putem face, cred, e să stăm cu toţii pe domeniile noastre, comentă lordul de Mowbray.

Vecinul meu Marney e într-o stare de mare agitaţie, reluă lordul Bardolf. Şi-a scos toată unitatea de călăraşi.

— Dar e linişte la Marney?

— Într-o anumită măsură; dar incendierile astea ne deconcertează. Marney nu vrea să creadă că situaţia agricultorilor are ceva de a face cu el, şi fără îndoială este un om perspicace. Totuşi, nu ştiu ce să spun. Legea săracilor e grozav de nepopulară în parohia noastră. Mamey insistă că incendiatorii sunt toţi străini, angajaţi de liga împotriva Legii Griului.

— Ah, iat-o pe lady Joan, exclamă lady Bardolf când soţia lui Mountchesney intră în cameră. Draga mea Joan!

— Uite, Joan, începu domnul Mountchesney, Maud a fost la Mowbray şi a auzit cel mai încântător canto. De ce nu ne-am dus şi noi?

— Ţi-am propus să mergem, Alfred.

— Îmi amintesc că ai spus ceva despre mersul la Mowbray, şi că voiai să te duci în mai multe locuri, dar nimic nu mă enervează mai mult decât cumpărăturile. Mă plictisesc mai cumplit ca orice. Şi când faci cumpărături, durează mult de tot. Dar cântatul, şi mai ales cântatul frumos într-o capelă catolică, o voce feminină, poate o femeie frumoasă – asta-i cu totul diferit, şi m-ar fi distrat, un lucru la care nimeni parcă nu se gândeşte aici. Nu ştiu cum o găseşti dumneata, lady Bardolf, dar pentru mine, via (à la ţară, în luna august, este ceva… şizâeterminându-şi fraza, domnul Mauntchesney aruncă în jur o privire de disperare inexprimabilă.

— Şi n-aţi văzut cântăreaţa? întrebă domnul Hatton „lunecând către lady Maud şi vorbind cu voce joasă.

— N-am văzut-o, dar mi s-a spus că-i foarte frumoasă, ce va extraordinar. Am încercat s-o văd, dar n-am izbutit.

— E o cântăreaţa profesionistă?

— Nu cred; e fiica unuia din Mowbray, mi se pare.

— Hai s-o chemăm la castel, lady de Mowbray, propuse domnul Mountchesney.

— Dacă vreţi, răspunse lady de Mawbray cu un zâmbet apatic.

— Bine; cel puţin aşa o să am ceva de făcut, zise domnul Mountchesney. Voi călări până la Mowbray, o voi

găsi pe frumoasa cântăreaţă şi o voi aduce la castel.

Capitolul V.

Ultima rază a soarelui ce apunea, filtrându-se prin vitraliile unei ferestre gotice, inunda camera maicii stareţe a mănăstirii Mowbray. Încăperea boltită, de dimensiuni modeste, era mobilată foarte simplu şi dădea într-o capelă personală. Pe masă se aflau câteva cărţi; o cruce de abanos era aşezată într-o firidă, iar rezemată într-un scaun cu spetează înaltă sta Ursula Trafford. Tenul ei palid şi delicat, care în tinereţe fusese remarcabil prin strălucirea sa, se potrivea cu rolul ei de înaltă spiritualitate, şi toată înfăţişarea ei, fruntea delicată, privirea calmă, nasul acvilin şi gura bine formată, fermă şi totuşi binevoitoare, arătau că într-adevăr un suflet ceresc îşi avea sălaşul în acest cadru graţios.

Maica superioară nu era singură; pe un scăunel de lângă ea, ţinându-i mina şi privind-o drept în ochi, cu o expresie de respectuoasă simpatie, şedea o fecioară peste care trecuseră cinci veri de când am zărit-o ca tânără fată între ruinele abaţiei Marney – cinci veri ce făcuseră să înflorească marile promisiuni ale farmecelor sale; şi deşi adăugaseră ceva la statura ei, nu-i răpiseră nimic din graţie, şi putem spune că mai degrabă îi statorniciseră strălucirea frumuseţii, decât îi micşoraseră radierea.

— Da, le regret, zicea Sybil, regret convingerile adânci ce mă făceau să privesc cu nerăbdare spre mănăstire, ca spre un cămin destinat mie. Oare contactul cu lumea mi-a pângărit sufletul? N-am gustat plăcerile lumeşti; tot ce-am cunoscut din lume au fost suferinţele şi lacrimile. Se vor mai întoarce oare acele viziuni ale sfintei mele tinereţi, dragă prietenă? Spune-mi că se vor întoarce.

— Şi eu am avut viziuni în tinereţe, dragă Sybil, şi nu viziuni mănăstireşti, şi totuşi sunt aici.

— Şi ce concluzie trebuie să trag? întrebă Sybil.

— Că viziunile mele erau lumeşti şi m-au adus la mănăstire, iar ale tale erau mănăstireşti şi te-au dus în lume.

— Inima mi-e întristată, zise Sybil, şi cei trişti ar trebui să caute umbră.

— E mai mult tulburată, copila mea, decât întristată.

Sybil clătină din cap, în dezacord.

— Da, copila mea, urmă Ursula, lumea te-a învăţat că există afecţiuni pe care mănăstirea nu le poate nici satisface, nici înlocui. Ah, Sybil, şi eu am iubit.

Obrazul lui Sybil se îmbujoră, şi apoi tot sângele îi năvăli spre inimă. Mâna ei tremurândă o strânse pe a Ursule! în timp ce ofta şi murmura:

— Nu, nu, nu.

— Da, spiritul pluteşte asupra vieţii tale, Sybil, şi de – geaba ai încerca să uiţi ce-ţi bântuie în inimă. Un bărbat tot atât de înzestrat ca el – tot atât de bun, de amabil şi de graţios – mi-a suflat şi mie la ureche vorbe de fericire. Era ca şi mine dintr-un neam vechi, şi natura îl dăruise cu toate calităţile ce pot atrage şi fermeca. Dar inima îi era tot atât de curată, şi sufletul tot atât de înălţat pe cât îi erau intelectul şi aspectul de strălucite… şi aici Ursula făcu o pauză.

Sybil apăsa mâna Ursulei pe buzele ei, şi şopti

— Spune mai departe.

— Visurile din acele vremi trecute, continuă aceasta cu voce plină de emoţie, grijile nebuneşti ce mi le mai pot aminti, şi totuşi simt că renunţarea mea a fost înţeleaptă! El a fost lovit în virtuoasa sa mândrie, chiar în ajunul zilei când trebuia să mă ducă în faţa altarului, singurul loc unde am găsit consolarea care nu dă greş niciodată. Şi astfel am încheiat câţiva ani de dragoste lumească, draga mea Sybil, zise Ursula, aplecându-se şi sărutând-o. Când a venit el aici să întrebe de tine, prezenţa lui şi inima-i chinuită au reînviat trecutul.

— E un gând prea nebunesc, zise Sybil. Ar însemna nenorocirea lui, nenorocirea tuturor. Nu, suntem şi noi despărţiţi de o soartă ca aceea care v-a despărţit pe voi. scumpă prietenă. Soarta noastră este o moarte vie.

— Nimeni nu poate prevedea ce va aduce ziua de

mâine, răspunse Ursula. Ce fericire ar fi pentru mine, Sybil ca nevinovăţia ta să fie păstrată cu evlavie între aceste ziduri sfinte, şi ca eleva celor mai buni ani ai mei, şi prietena vieţii mele senine, să fie urmaşa mea în această casă. Dar am adânca convingere că nu ţi-a bătut ceasul să faci ace? pas după care nu mai există niciodată întoarcere.

Zicând acestea, Ursula o sărută încă o dată pe Sybil şi o lăsă să plece. Conversaţia aceasta, din care am redat numai ultima parte, avusese loc când Sybil, după obiceiul ei din fiecare sâmbătă după-amiază, venise să ceară învoire maicii stareţe să-şi viziteze părintele.

Gerard găsise locuinţă provizorie într-o cameră destul de spaţioasă şi confortabilă, la primul etaj, deasupra tipografiei ziarului „Falanga” Acum abia întors de la fabrica unde lucra în ultima vreme, şi parcurgând încăperea în sus şi-n jos cu paşi nervoşi, aştepta sosirea anunţată a fiicei sale.

În fine, ea sosi; se auzi pasul ei devotat şi bine-cunoscuta bătaie în uşă; tatăl şi fiica se îmbrăţişară; el strânse la piept copila care nu se despărţise de el în atâtea încercări, care-i alinase atâtea supărări, care fusese îngerul ce-i mângâiase inima în celula închisorii, şi al cărei devotament îi îndulcise captivitatea.

Întâlnirile lor, deşi regulate, erau acum comparativ rare. Duminicile îi reuneau, şi uneori, pentru scurt timp, şi după-amiezile de sâmbătă, dar căminul atrăgător şi căldura întoarcerilor acasă nu mai erau aceleaşi pentru Gerard. Va fi oare posibil să i le aducă iarăşi viitorul? Şi care va fi acest viitor pentru copila sa? Mintea îi şovăia între intrarea la mănăstire, de care ea vorbea acum mult mai rar, o idee care de altfel. lui nu-i fusese niciodată prea dragă, şi visele de prosperitate regăsită şi îmbelşugată, pe care temperamentul său optimist i le mai şopteau la ureche, în ciuda speranţelor mereu amânate şi a aşteptării atât de des amăgite. Uneori, între aceste două viziuni opuse, mai apărea o a treia imagine, mai practică, deşi mai puţin pitorească, aceea a căsătoriei ei. Dar cu cine? Era

imposibil ca cineva cu însuşiri atât de excepţionale, crescută cu atâta grijă, să poată vreodată deveni soţia unui om de rând. Hatton oferea bogăţie, dar Sybil nu păruse niciodată să-i înţeleagă speranţele, şi Gerard îşi dădea seama că nepotrivirea de vârstă dintre ei constituia o barieră serioasă. Dintre toţi oamenii din lumea sa, doar unul, prin vârstă, marile sale Calităţi, simpatia arătată şi felul muncii şi mijloacele sale nu părea nepotrivit pentru a fi soţul fiicei sale; şi adesea meditase asupra posibilităţii unei asemenea legături cu Morley. Sybil crescuse într-un fel sub ochii lui; existase întotdeauna o afecţiune între ei, şi Gerard ştia că pe vremuri Sybil admirase şi apreciase marile însuşiri ale prietenului său. Într-un timp, chiar bănuise că Morley era ataşat de ea. Şi totuşi, din motive pe care nu încercase niciodată să le pătrundă, probabil datorită unor circumstanţe obiective, Sybil şi Morley se întâlniseră foarte rar în ultimii doi sau trei ani, iar prietenia lor dispăruse cu totul. Lui Gerard i se părea că Morley se purtase întotdeauna cu el că un prieten credincios; se ridicase de la început cu tărie împotriva acţiunii care-l dusese pe el la înfrângere şi condamnare; când fusese arestat fostul său coleg, fuselse garantul lui pentru cauţiune şi sfetnic în cursul procesului; încercase să-i uşureze lunile de de tenţiune, şi la eliberare se arătase gata să-şi împartă resursele cu Gerard; iar la refuzul acestuia, îi oferise cel puţin un acoperiş sub care să se adăpostească. Şi totuşi acordul deplin al inimii şi minţii, adânca simpatie a tuturor gândurilor intime, ce caracterizaseră relaţiile lor în vremurile trecute, într-un fel sau într-altul dispăruseră. Din partea lui Morley mai exista oarecare devotament, dar cu rezerve.

— Eşti tulburat, tată zise Sybil, văzându-l pe Gerard cum continua să păşească în sus şi-n jos prin încăpere.

— Numai puţin cam agitat. Mă gândesc ce greşeală a fost să ne mişcăm în ’39.

Sybil oftă.

— Ai avut dreptate, Sybil, continuă Gerard. Lucrurile

nu erau încă coapte! Ar fi trebuit să mai aşteptăm trei ani.

Trei ani! exclamă Sybil. Sunt oare lucrurile mai coapte acum?

Toţi muncitorii din Lancashire sunt în fierbere, răspuns Gerard; nu există forţe destule să-i ţină în loc. Dacă minorii şi cărbunarii se răscoală – şi am motive să cred că probabil se vor pune în mişcare peste câteva zile – s-a terminat cu joaca.

— Mă îngrozeşti! exclamă Sybil.

— Dimpotrivă, zâmbi Gerard, veştile sunt destul de bune. N-o să spun că-s prea bune pentru a fi adevărate – dar le-am primit de la unul din vechii delegaţi, care se află acum aici ca să vadă ce s-ar putea face în regiunea noastră de nord.

— Da? făcu ea întrebător, spre a-l provoca pe taică-său.

— A venit la fabrică; am vorbit cu el. Nu vor mai fi conducători de data asta, în orice caz nu vizibili. Toţi fiii muncii trebuie să se ridice în aceeaşi zi, şi să nu mai muncească până nu li se acordă drepturile. Fără violenţă şi vărsare de sânge, dar munca va înceta, şi atunci opere –, sorii noştri vor învăţa marele adevăr economic şi lecţia morală că atunci când încetează munca, încetează şi prosperitatea.

— Când încetează munca, poporul suferă, zise ea. Asta-i singurul adevăr pe care l-am învăţat, şi-i amar!

— Putem să fim liberi fără a suferi? întrebă tatăl ei. Se poate oare obţine cea mai mică binecuvântare omenească fără efort, culeasă ca un fruct din pom sau prinsă ca dintr-un pârâu care curge? Nu, nu; trebuie să mai suferim, dar acum suntem mai înţelepţi ca înainte – nu vom mai conspira. Conspiraţiile sunt pentru aristo. craţi – nu pentru naţiuni.

— Vai nouă! nu văd decât nenorociri în faţă – zise Sybil. Nu pot crede că, după tot ce s-a întâmplat, oamenii de aici se vor mişca. Nu pot crede că, după tot ce s-a întâmplat, tot ce dumneata, noi toţi am îndurat, că îi vei

sfătui să se mişte.

— Nu sfătuiesc pe nimeni, răspunse Gerard. Totul trebuie să izvorască dintr-un mare instinct naţional; dar dacă toată Anglia, dacă Ţara Galilor şi Scoţia nu mai lucrează, vrei să aibă Mowbray-ul un monopol?

— Ah, asta-i o glumă amară, zise Sybil. Anglia, Ţara Galilor, Scoţia, toate vor fi obligate să lucreze, aşa cum au fost forţate şi înainte. Cum ar putea să trăiască fără a munci? Şi chiar dacă ar putea, există o putere organizată care-i va forţa.

— Asociaţiile de ajutor mutual, societăţile de ajutorare în cazuri de îmbolnăvire şi deces au bani strânşi pentru la întreagă clasă muncitoare să aibă ce mânca, şi cu ajutoarele pe care le vom primi, vom rezista şase săptămâni; şi asta-i destul ca să reuşim. Iar cât despre forţă, păi, nu sunt cinci soldaţi în fiecare roraş, pe tot regatul. Această teamă de militari e doar o gogoriţă. Grevele simultane ar fi destul ca să deruteze toate armatele din Europa.

— Am să mă întorc la mănăstire şi am să mă rog ca toate acestea să rămână numai vorbe în vânt, zise Sybil cu toată seriozitatea. De-ar fi chiar numai pentru copila dumitale, n-ar trebui să vorbeşti, cu atât mai puţin să – gredeşti toate astea, dragă tată. Ce prăpăd pentru inimile căminele noastre a fost toată nebunia de atunci! Ne-a despărţit; a distrus căminul nostru fericit; ba a făcut mai mult decât atât… şi ea începu să plângă.

— Nu, nu, copila mea, zise Gejard, luând-o în braţe. Nu ne putem cântări vorbele în faţa celor pe care-i iubim. Nu pot privi cu indiferenţă cum se mişcă poporul – asta nu-i în firea mea –, dar îţi promit că n-am să aţâţ flăcăii de-aici. Mi se spune că nu prea sunt dornici să se mişte. M-ai găsit într-un moment de ceea ce trebuie să numesc entuziasm; dar am auzit c-au bătut poliţia şi armata la Stateybridge, şi asta mi-a pus puţin sângele-n mişcare. M-a călcat în picioare călărimea când eram flăcău, Sybil, şi trebuie să ai puţină înţelegere pentru sentimentele mele.

Sybil întinse buzele pentru obişnuitul sărut dat tatălui ei. El o binecuvântă şi-o strânse la inima sa, calmându-i temerile cu multe cuvinte de alinare. Cineva bătu la uşă.

— Intră, zise Gerard – şi domnul Hatton intră.

Nu se mai întâlniseră de la eliberarea lui Gerard din închisoarea de la castelul York. Acolo Hatton îl vizitase, folosindu-şi influenţa spre a-i îmbunătăţi puţin situaţia, şi nu o dată îi oferise mijloace de trai după eliberare. Erau clipe de descurajare, când Gerard aproape că ar fi dorit ca stima, consideraţia pe care Sybil i-o arăta lui Hatton să se fi maturizat într-un sentiment mai adânc, dar nu-i suf Lase niciodată o vorbă despre acest subiect. Nici Hatton nu mărturisise nimănui, decât doar lui Gerard, dorinţele sale, pe care cu greu le-ar fi putut numi speranţe. Era un peţitor tăcut al lui Sybil, aşteptând o ocazie, gata să profite de circumstanţe pe care le-ar fi binecuvântat. Dispoziţia optimistă, hrănită de o minte foarte inventivă şi iscoditoare, stimulată de succes şi de o viaţă de belşug, îl susţinea până la sfârşit în proiectele sale. Hatton credea că tot ceea ce doreşti trebuie să se împlinească până la urmă, dacă aveai destulă energie şi erai atent la ocaziile ce se prezentau. Avea de asemenea încredere în efectul pe care nu se putea să nu-l aibă manierele sale cu adevărat insinuante, gustul rafinat, tonul tandru, simpatia imediată, care mascau în general îndrăzneala şi lipsa sa totală de scrupule în mijloacele folosite.

Se salutară cu foarte multă căldură. Ochii lui Hatton lăcrimau de afecţiune când îl felicită pe Gerard că i se restabilise sănătatea, şi-i strânse mâna lui Sybil între palmele sale, cu afecţiunea unui vechi prieten.

— Am fost prin părţile astea cu ceva treburi, zise Hatton, şi m-am gândit să vin pe-aici o zi, ca să vă găsesc pe toţi.

Şi mai târziu, după o perioadă de conversaţie generală, adăugă:

— Şi unde credeţi c-am fost, cu totul întâmplător, în

vizită acum câteva zile? La castelul Mowbray. Ei, aţi rămas surprinşi! I-am văzut pe toţi prietenii noştri. Nu l-am întrebat pe lord cum merge acţiunea în revendicare. Cred că îşi închipuie că acţiunea în revendicare s-a muşamalizat. Dar greşeşte. Am aflat ceva care ar putea să ne ajute mult.

— Nemaipomenit! exclamă Gerard. Pe vremuri gândeam ca, dacă aş lua pământul înapoi, poporul ar avea în fine un prieten; dar asta a trecut. Am fost un visător, adesea, când supravegheam muncitorii la lucru, visam. Cred că aşa am fost cu toţii. Aş renunţa cu plăcere la pretenţiile mele, dacă aş putea fi sigur că flăcăii din Lancashire n-or să intre în încurcătură de data asta.

— E o treabă mai serioasă decât toate câte s-au întâmplat până acum, zise Hatton. Guvernul e foarte alarmat. Se vorbeşte să se trimită regimentele de gardă în nord, şi să se aducă trupe din Irlanda.

— Biata Irlandă! exclamă Gerard. Cred că băieţii de acolo ar putea să ne dea o mână de ajutor şi să le dea în fine de lucru trupelor.

— Nu, dragă tată, nu spune lucruri de-astea.

— Sybil nu mă lasă să mă gândesc la lucruri de-astea, prietene Hatton, zise Gerard zâmbind. Păi, probabil că nu-s pentru mine; în orice caz n-am prea strălucit în ’39. Dar atunci din cauză că eram la Londra am ajuns în încurcătură. Nu mă pot împiedica să gândesc că, dacă eram pe pârloaga noastră de aici, cu câţiva flăcăi zdraveni, lucrurile ar sta altfel, şi asta trebuie s-o spun, n-am încotro; Sybil.

— Dar sper că sunteţi foarte liniştit aici „zise Hatton.

— O, da, răspunse Gerard. Cred că suntem cu toţii prea* descurajaţi aici, la Mowbray. Salariile scad zilnic şi e de lucru’ doar atât cât să împiedice o inactivitate completă. O situaţie de acest fel îi ţine pe oameni într-o stare foarte proastă. Dar mai aşteptaţi puţin, şi când vor fi ajuns la punctul de inaniţie, cred că vor începe să murmure.

— Îmi amintesc de prietenul nostru Morley în ’30, când s-a întors de la Londra, că mi-a făcut o foarte bună: caracterizare. a oamenilor de aici, zise Hatten. Sper că va continua la fel. El nu se temea de vreo izbucnire de violenţă atunci, deşi mizeria era groaznică.

— Da, zise Gerard, dar de atunci salariile au scăzut mereu. Oamenii există, dar cu greu ai putea spune că trăiesc. Cred că-s descurajaţi. O burtă goală izbuteşte uneori tot atât să-ţi întristeze inima, cât e de capabilă să-ţi înflăcăreze alteori curajul. Şi în pluş… oamenii şi-au pierdut conducătorii, pentru că, vedeţi, eu am fost absent, şi de când m-am întors am stat destul de liniştit. Şi Warner e doborât; a suferit mai mult în închisoare decât mine, şi e lucru curios, pentru că el îşi are aspiraţiile sale, pe când eu n-aveam astâmpăr; şi de n-ar fi fost vizitele dese ale lui Sybil, mă gândesc că dacă tot nu-mi va fi permis probabil să trăiesc în castelul meu, aş fi murit fără îndoială în castelul York.

— Şi ce face Morley?

— E foarte bine; la fel cum l-ai lăsat. Nu l-am găsit deloc schimbat când am ieşit din închisoare. Ziarul său e tot mai răspândit. Continuă să predice puterea morală, şi” crede că până la urmă vom trăi cu toţii în comunităţi, dar cum singura comunitate pe care am experimentat-o a fost o puşcărie, nu mă atrage teoria sa mai mult ca înainte.

Capitolul VI

Cititorul poate că nu l-a uitat în întregime pe domnul Nixon şi pe tovarăşii săi, minerii şi cărbunarii din acel district nu foarte îndepărtat de Mowbray, pe care Morley l-a vizitat la începutul acestei povestiri, pentru a întreprinde nişte cercetări, fără rezultat, în căutarea unui gentleman de care a dat într-un mod atât de neaşteptat mai târziu. Lucrurile în acea regiune erau tot atât de puţin înfloritoare ca la Mowbray, şi mizeria se prăvălise aici asupra unei populaţii mai puţin obişnuite cu suferinţa şi al cărei spirit nu fusese descurajat de recenta înfrângere şi pedepsire a conducătorilor ei.

— Nu mai poate dura, zise maistrul Nixon, scoţându-şi pipa din gură la crâşma „Răsăritul Soarelui”.

Răspunsul fu un murmur general.

— Totul se reduce la asta, urmă el; natura îşi are legile ei, şi asta-i una dintre ele un salariu drept, pentru o zi de muncă dreaptă.

— Îţi doresc să-l capeţi, zise Juggins, cu o normă săptămânală tot mai grea, şi un şiling pe zi mai puţin.

— Şi ce-o să fie mâine? întrebă Waghorn.

— Supraveghetorul ne-a anunţat să lăsăm lucrul chiar de astă-seară la mâna lui Parker. Simons nu reduce salariile, dar lucrează numai jumătate de zi.

— Băieţii vor face, nu peste multă vreme grevă, zise un miner.

— Taci, sări maistrul Nixon, cu o privire dezaprobatoare. Greva e o vorbă foarte serioasă. Băieţii să nu facă grevă, cum se gândeau, cu sau fără voia dumitale. Trebuie să numim un comitet care să studieze chestiunea, şi trebuie să luăm legătura şi cu alte meserii.

— Dumneata eşti omul care e bun de epitrop, meştere Nixon, răspunse minerul mustrat cu o privire admirativă.

— Ce face Diggs? întrebă maistrul Nixon pe un ton solemn.

— Scade salariile şi ridică al dracului preţul la mărfurile pe cartele, răspunse maistrul Waghorn.

— E o mare agitaţie în atelierele de la Casa Iadului, zise un miner, intrând chiar atunci în crâşmă foarte tulburat. Se spune că toate atelierele vor fi închise începând de mâine; n-a mai sosit o comandă de-o lună-ncoace. Au acolo un barosan de la Londra care le vorbeşte în fiecare seară şi zice c-avem dreptul la patru şilingi salariu zilnic, opt ore de lucru, şi două halbe de bere.

— Un salariu drept, pentr-o zi de muncă dreaptă, zise maistrul Nixon. Nu m-aş târgui pentru orele de muncă, dar banii şi băutura se cuvin pe drept.

— Dacă atelierele din Casa Iadului se agită* comentă

maistrul Waghorti, vom mai avea multe de văzut.

— E lucru grav, zise maistrul Nixon. Ce credeţi de o delegaţie acolo? Ar putea să iasă ceva.

— Aş vrea să-l aud pe barosanul de la Londra, zise Juggins, Am avut aici un cartist, acum câteva zile, dar nu înţelegea deloc cazul nostru.

— L-am ascultat şi eu, zise maistrul Nixon, dar ce ne pasă de cele cinci puncte ale lui? Păi, n-are printre ele vânzarea pe cartele.

— Nici norme ridicate, adăugă Waghorn.

— Nici supraveghetori „completă Juggins.

— Avea obraz să vină să ne vorbească, zise un miner. Nu a fost într-o galerie de mină în viaţa lui.

Toată seara trecu în discuţii asupra stării critice actuale a lucrurilor, şi în consultaţii asupra atitudinii celei mai potrivite pentru ziua de mâine. Nivelul salariilor, care de câţiva ani era în continuă scădere în această regiune, fusese tocmai atunci din nou împins în jos, şi era ameninţat cu alte reduceri, pentru, că preţul fierului era din ce în ce mai scăzut pe piaţă, şi articolul însuşi era atât de puţin cerut, încât numai marii capitalişti care îşi puteau permite să acumuleze produsele erau în stare să-şi menţină furnalele în acţiune. Patronii mai mărunţi care-şi continuau activitatea puteau face acest lucru numai parţial, micşorând zilele de lucru, mărind normele „coborând nivelul salariilor şi plătindu-le numai în bunuri de consum, din cage* aveau mari stocuri şi de care se descotoroseau astfel cu beneficii. Adăugaţi la aceste cauze de suferinţă şi nemulţumire ale-muncitorilor teama de dezastre şi mai mari, tirania supraveghetorilor şi intermediarilor, şi e uşor de închipuit că opinia publică din regiune era pregătită, pentru a fi pusă în mişcare de un> agitator politic, mai ales dacă se pricepea să pună accentul mai curând pe suferinţele lor fizice şi nedreptăţile personale, decât pe propagarea unor principii politice abstracte.

Oricum, în dimineaţa de după discuţia care a avut loc la crâşmă, oamenii s-au dus ca de obicei la lucru, au intrat

în mină şi au coborî! în galerii, furnalele ardeau şi coşurile fumegau – când dintr-odată a pornit până şi din măruntaiele pământului zvonul că ceasul şi omul sosiseră în fine: ceasul care trebuia să le sune eliberarea şi omul care să le aducă îndreptarea relelor.

— Nevastă-mea mi-a spus-o la gura minei, când mi-a adus de mâncare azi dimineaţă, zise un miner tovarăşului său, şi trânti o lovitură puternică în vâna de cărbune la care lucra.

— Nu-s nici zece mile, îi răspunse acesta. Vor fi aici pe la amiază.

— Mai au şi altele de făcut pe drum, reluă primul miner. Toţi oamenii care sunt la slujbă, îndată ce primesc dispoziţia, trebuie să lase lucrul, zic ei, şi fiecare maşină să fie îndată oprită.

— N-are să le iasă poliţia-n drum până ajung aici?

— Nu-i nicio poliţie. Nevastă-mea zice că nu se vede picior de poliţist.

— Îţi spun eu ce-am să fac, zise al doilea miner. Opresc lucrul şi ies din galerie. Inima-mi bate prea tare şi nu mai pot munci. Vom avea în fine un salariu drept pentru o zi de muncă dreaptă.

— Haide, sunt omul tău; dacă maistrul ne opreşte, dăm cu el de pământ. Poporul trebuie să-şi capete drepturile; ei sunt cei care ne împing la asta; dacă ne scad un şiling pe zi, de ce nu doi?

— Foarte adevărat; poporul trebuie să-şi capete drepturile, şi ajung opt ore de lucru.

Ieşiţi la lumina zilei, cei doi mineri aflară mai amănunţit veştile pe care soţia unuia dintre ei le adusese în acea dimineaţă doar ca un zvon. Părea acum să nu mai existe nicio îndoială că oamenii din Wodgate, denumiţi în mod obişnuit „Vracii Iadului”, cu „episcopul” în frunte, invadaseră în mare număr regiunea din jur, opriseră toate maşinile, scoseseră pe toţi oamenii din fabrici, nu întâlniseră până acum nicio rezistenţă din partea autorităţilor, şi proclamaseră că orice muncă trebuia să

înceteze până ce carta nu devenea legea oficială a ţării.

Această ultimă proclamaţie nu era lucrul cel mai puţin surprinzător, pentru că nimeni nu şi-ar fi putut închipui că „episcopul”, sau oricare dintre oamenii săi, ar fi auzit măcar de cartă, cu atât mai puţin c-ar fi putut să-i înţeleagă natura, sau c-ar putea fi convinşi prin orice mijloc că aplicarea ei le-ar promova interesele sau ar îndrepta abuzurile. Dar toate acestea fuseseră realizate, ca de altfel cele mai multe dintre evenimentele istoriei, prin intervenţia neaşteptată şi neobservată a unui singur individ.

Un conducător din mişcarea cartistă stătuse câtăva vreme la Wodgate, de când situaţia începuse să se înrăutăţească, şi căpătase mare influenţă şi popularitate, asigurând muncitorimea suferindă şi aproape moartă de foame că avea dreptul la patru şilingi pe zi şi două halbe de bere, lucrâpd numai la opt ore pe zi. Era un om înzestrat şi cu o mare elocvenţă, şi argumentele sale aveau efect. Acceptarea lor i-a dat influenţă, şi cum se adresa unei populaţii care avea nevoie de un tribun, cartistul, care avea grijă să nu pomenească niciodată de cartă, deveni curând un personaj important la Wodgate, fiind foarte mult susţinut de episcopul” Hatton şi de doamna sa, a căror bunăvoinţă el îşi dădea toată osteneala s-o câştige. La momentul potrivit, totul fiind copt şi bine pus la punct şi „episcopul” fiind – mereu beat şi sâcâit de plângerile acoliţilor săi, cartistul îi dezvălui misterele cartei, şi-l convinse nu numai că cele cinci puncte vor vindeca toate relele existente, dar că el era singurul om care putea dobândi realizarea acestor cinci puncte. Episcopul n-avea nicio altă treabă tocmai atunci; mai făcea câte un lacăt de.ar aşa, pentru distracţie; avea nevoie de acţiune; îmbrăţişă carta, fără a avea o idee prea clară de ceea ce înseamnă, dar o îmbrăţişă cu pasiune, şi se hotărî să meargă în toată ţara, în fruntea populaţiei din Wodgate, să pună bazele acestei noi Credinţe.

De la conversiunea Împăratului Constantin la

creştinism, nu se mai întâmplase niciodată o adoptare de credinţă atât de masivă. Tot nordul Angliei şi o bună parte a comitatelor de mijloc erau într-o stare de mare nemulţumire. Toată ţara suferea; clasele muncitoare erau disperate, neavând nici pic de încredere în viitorul ordinii existente. Organizarea lor, chiar independent de mişcarea cartistă, era completă. Fiecare breaslă îşi avea uniunea ei, şi câte un comitet în fiecare district. Tot ce mai lipsea era prima mişcare, iar emisarul cartist îşi fixase de mult alegerea la Wodgate, ca punct iniţial al exploziei, când veştile despre greva din Lancashire îl determină să precipite evenimentele.

Marşul „Vracilor Iadului”, cu episcopul Hatton în frunte, asupra districtelor minere a fost poate cea mai uimitoare mişcare populară, de la Pelerinajul Gr.aţiei încoace. Călare pe un catâr alb, cu ochii pe jumătate acoperiţi de albeaţă şi cu un aspect hidos, episcopul agita în aer un ciocan uriaş cu care spunea că va sfărâm a pe duşmanii poporului, pe toţi vătafii, şi agenţii lor, pe negustorii pe cartele şi pe credit, pe maiştrii, din fabrici, mijlocii ori principali. Câteva mii de Vraci ai Iadului îl urmau fluturând ameninţător măciuci, sau înarmaţi cu răngi de fier, târnăcoape şi ciocane. De fiecare parte a conducătorului mergea câte unul din fiii săi, călare tot pe catâri, calmi şi atenţi de parcă ar fi lucrat mai departe cu pila. Un steag de mătase pe care era brodată carta poporului, şi care-i fusese oferit de acelaşi delegat cartist, fâlfâia ca o flamură, purtat în faţa lui. Nu mai existase niciodată un echipaj atât de zdrenţăros şi de îngrozitor. Numărul lor creştea mereu, pe măsură ce înaintau, pentru că în mersul lor orice muncă se oprea. Fiecare maşină era oprită; se scotea supapa de scurgere oricărui cazan; fiece furnal era stins, fiecare om era scos de la locul său de muncă. Se aplică regula că orice muncă să înceteze până ce carta poporului nu va deveni legea ţării. Mina şi fabrica, turnătoria şi ţesătoria trebuiau până atunci să rămână inactive, şi această mare pauză nu era limitată numai la

marile întreprinderi. Orice meserie de orice fel urma să fie oprită: croitor şi cizmar, fabricant de perii şi coşar, căldărar şi cărăuş, zidar şi tâmplar – toţi, toţi, toţi. Pentru toţi o imensă zi de sărbătoare care trebuia să compenseze orice suferinţă ocazională pe care ar fi cauzat-o, prin stabilirea de mijloace de ţi-a îmbunătăţite şi condiţii de viaţă ameliorate, asigurate în cele din urmă – acel rai al artizanilor, acea utopie a muncii, cuprinsă în răsunătoarele cuvinte, atât de plăcute neamului – „Un salariu drept pentru o zi de muncă dreaptă”.

Capitolul VII

În cursul grevei din Lancashire nu avusese loc niciun fel de jaf, afară doar de câteva prăvălii de alimente, şi acestea-prădate mai ales de tineret, iar actele de violenţă fuseseră limitate la confruntări cu cei cu care muncitorimea era prinsă în ceea ce se putea numi o luptă dreaptă. Oamenii cereau alimente, adesea venind în număr mare, dar chiar şi atunci limbajul lor era moderat şi respectuos; erau uşor de mulţumit, şi întotdeauna se arătau recunoscători. De pildă, un grup de vreo două mii de persoane – autorul vorbeşte aici din experienţa sa personală – au părăsit într-o dimineaţă un oraş industrial din Lancashire, după ce greva dura de câtăva vreme şi era dureros resimţită, şi au făcut o vizită unui mare proprietar din vecinătate. Au intrat în perfectă ordine în parcul lui – bărbaţi, femei şi copii – şi apoi, aşezându-se în vecinătatea imediată a castelului, au trimis o deputăţie anunţând că mureau de foame şi că cereau ajutor. În cazul citat, stăpânul domeniului era absent, îndeplinindu-şi îndatoririle publice pe care starea de tulburare a ţării i le încredinţase. Soţia sa, cu spiritul la înălţimea situaţiei şi cu toată prezenţa în casă a copilaşilor ei, ceea ce ar fi putut uşor spori temerile unei mame, a primit personal deputăţia muncitorilor şi le-a comunicat că nu era pregătită să hrănească o mulţime atât de mare, dar că dacă făgăduiau să păstreze ordinea şi să se poarte civilizat, va lua toate măsurile spre a le împlini cererea. Ei îi dădură această

asigurare şi rămaseră aşezaţi liniştiţi, în timp ce se făceau pregătirile cuvenite spre a-i hrăni. S-au trimis în grabă căruţe după provizii în oraş, paznicii de vânătoare au împuşcat nişte vânat şi peste câteva ore mulţimea a fost hrănită, fără a se isca cea mai mică dezordine sau cea mai măruntă încălcare? a disciplinei. La sfârşit, delegaţia a vizitat-o din nou pe stăpâna casei, spre a-i exprima recunoştinţa lor şi, grădinile castelului fiind celebre în regiune, i-au cerut învoire să se plimbe prin ele, garantând că nicio floare nu va fi ruptă şi niciun fruct nu va fi atins. Permisiunea le-a fost acordată, şi mulţimea, în perfectă ordine, a trecut atunci prin frumoasa grădină şi livadă a castelului. Au vizitat chiar şi sera şi crama. Niciun colţişor de iarbă n-a fost călcat, niciun strugure cules, şi când au părăsit domeniul, s-au auzit urale în cinstea castelanei.

Vracii Iadului şi cei ce-i urmau aveau cu totul altă dispoziţie decât insurgenţii atât de cumsecade din ţinutul Lancashire. Ei devastau şi distrugeau, prădau şi jefuiau casele şi pivniţele, îi declarau pe brutari duşmani ai poporului sechestrau depozitele tuturor prăvăliilor pe credit şi cartele, spărgeau uşile şi geamurile, distrugeau uzinele de gaz ca să rămână oraşele noaptea în întuneric, luau cu asalt atelierele azilurilor de săraci, ardeau registrele de chirii în piaţa mare şi ordonau distribuţii publice de pâine şi slănină pentru mulţimea care striga şi râdea în mijlocul jafului. Pe scurt, era numai prădăciune şi dezmăţ; poliţia nu putea să le facă nimic; nu existau forţe militare în regiune; tot districtul era în stăpânirea lor. Auzind că un batalion de soldaţi din regimentul Coldstream sosea cu trenul, episcopul Hatton ordonă ca toate căile ferate să fie distruse şi, dacă Vracii Iadului n-ar fi fost prea din cale afară de beţi ca să execute ordinul, şi el prea mahmur ca să-l repete, probabil că ar fi urmat o mare distrugere a căilor publice de comunicaţie.

Îşi mai aminteşte oare cititorul de prăvălia pe cartele a lui Diggs? Şi de domnişorul Joseph? Chiar acolo a avut loc o scenă cumplită. Fata aceea din Wodgate, cu spatele

ca de lăcustă, de religie baptistă, care se măritase cu Tummas, pe vremuri ucenic al episcopului, iar astăzi devotatul său acolit, deşi acesta-i spărsese capul, era fata unui om care lucrase multă vreme în mâna lui Diggs, suferise jugul său hain, şi acum era dator până peste cap, potrivit registrului acestuia. Ea auzise de când era mică de tirania lui Diggs şi-i povestise adesea bărbatului ei de aceasta. Tummas, cu nevastă-sa şi cu câţiva prieteni aleşi, au mers de aceea într-o dimineaţă să aranjeze socotelile cu cartela tatălui fetei la domnul Diggs.

O şoaptă despre intenţiile lor fusese prinsă de cei interesaţi. Era o frumoasă dimineaţă de vară, cu vreo trei ore înainte de prânz; prăvălia era închisă – de fapt nu fusese deschisă de la începutul răzmeriţei – aşa că toate ferestrele de jos ale clădirii erau închise cu obloane şi zăvoare.

Se adunaseră o mulţime de femei. Era acolo doamna Page, doamna Prance, bătrâna doamnă Toddles, doamna Mullins, Liza Gray şi doamna cea durdulie căreia îi plăcea atât de mult societatea, încât era amatoare până şi de-o răzmeriţă.

— Se vorbeşte că domnişorul Joseph s-a dus în nord, zise doamna cea durdulie.

— Mă-ntreb dacă bătrânul Diggs o fi acasă, zise doamna Mullins.

— Pun rămăşag că n-are să se arate, adăugă bătrâna doamnă Toddles.

— Lată-i pe Vracii Iadului, zise doamna cea grăsuţă. Merg ca nişte soldaţi, doi, patru, şase, doisprezece, sunt cel puţin douăzeci.

Vracii Iadului mărşăluiră repede până la ulmii ce umbreau canalul în dreptul casei, şi se aşezară apoi în linie în faţa ei. Erau înarmaţi cu tute, răngi de fier şi ciocane, în fruntea lor sta Tummas, cu nevastă-sa dar Wodgate lângă el. Înaintând singur câţiva paşi, în aplauzele femeilor adunate, ucenicul episcopului Hatton merse până la uşa casei lui Diggs, bătu cu putere în uşă şi izbi apoi mai tare.

Aşteptă răbdător câteva minute, dar neprimind niciun răspuns dinăuntru, Tummas bătu din nou.

— E o grozăvie! exclamă doamna grăsulie.

— Asta am visat întotdeauna c-o să se-ntâmple într-o zi, zise Liza Gray, de când domnişorul Joseph l-a izbit deasupra ochiului pe bietul meu copilaş cu rigla aceea de-un metru.

— Cred că nu poate fi nimeni înăuntru, fu de părere doamna Prance.

— Acu, băieţi! ordonă Tummas, privind împrejur şi făcându-le semn alor săi.

Imediat se apropiară vreo cinci-şase cu răngile şi erau tocmai gata să lovească în uşă, când se deschise o fereasti à la etajul casei, şi ţeava unui puşcoci fu îndreptată asupra atacatorilor.

Toate femeile ţipară şi o luară la fugă.

— E domnişorul Joseph, zise cea grăsulie, oprindu-se să răsufle.

— E domnişorul Joseph, suspină doamna Page.

— E domnişorul Joseph, gemu doamna Prance.

— Desigur, zise doamna Mullins, i-am văzut faţa urâcioasă.

— Mai îngrozitoare decât puşcociul, comentă bătrâna doamnă Toddles.

— Sper că bieţii copii se vor da la o parte, zise Lizy Gray, pentru că va trage-n ei cu siguranţă.

În timp ce domnişorul Joseph se mulţumea cu poziţia sa şi nu scotea o vorbă, o apariţie blajină se arăta la altă fereastră şi o voce mieroasă dori să afle „ce voiau bunii săi prieteni?”

— Am venit să lichidăm cartela lui Sam Barlow, răspunse conducătorul lor.

— Prăvălia noastră nu-i deschisă astăzi, bunii mei prieteni. Contul ăsta poate să mai aştepte. Departe de mine să strâng cu uşa pe cei săraci.

— Domnul Diggs, îl interpelă unul dintre Vracii Iadului, poţi să ne spui preţul de azi al slăninei?

— Păi, slănina bună, răspunse bătrânul Diggs dornic să le fie pe plac, poate opt pence pfundul.

— Eşti greşit, domnule Diggs, zise acelaşi individ. E patru pence şi pe credit lung. Hai să vedem o duzină de bucăţi de slănină cu patru pence, domnule Diggs, şi grăbeşte-te.

Era evident că în interior avea loc o controversă în legătură cu atitudinea de adoptat în acel moment. Tânărul Joseph protesta împotriva oricărei concesiuni pe care tatăl său se arăta dispus s-o facă şi era pentru o constrângere imediată; dar vârsta şi experienţa învinseră, şi peste puţine minute, câteva bucăţi de slănină fură aruncate pe fereastră Vracilor Iadului, care le primiră.cu aplauze.

Femeile se înapoiară.

— E slănină de zece pence pfundul, zise cea grăsulie cu o privire strălucitoare, citind preţul marcat pe ea.

— Am plătit atât pentru marfă foarte bună, zise doamna Mullins.

— Şi acum, domnule Diggs, care-i preţul pentru cel mai bun sort de ceai? întrebă Tummas. Suntem clienţi buni şi vrem să ne tratăm bine nevestele şi drăguţele. Cred c-ar trebui să comandăm o jumătate de ladă.

De data asta cererea lor întârzia să fie satisfăcută, dar Vracii Iadului devenind zgomotoşi, ceaiul fu până în cele din urmă livrat şi împărţit între femei. Acest rol plăcut îi fu sortit nevestei lui Tummas, care se pomeni curând ajutată de un comitet, spontan organizat, cea mai activă fiind doamna grăsulie. E greu de descris amabilitatea, felul binevoitor şi îndatoritor cum fură împărţite alimentele. Slănina fu tăiată în bucăţi şi împărţită în apelaşi fel. Scena era tot atât de veselă şi de animată ca un bâlci.

— E mai bine ca la o zi de lichidare a cartelelor, zise doamna cea grăsuţă cu un zâmbet de satisfacţie, umblând încolo şi-ncoace, împărţind şi patronând.

Comenzile pentru slănină şi ceai fură urmate de una foarte populară de brânză. Comitetul feminin primi toată prada şi se arătă foarte activ în distribuirea ei. În cele din

urmă începu să circule un zvon, cum că domnişorul Joseph ar trece numele tuturor celor prezenţi în registrul de datornici, aşa că până la urmă socotelile să fie totuşi achitate. Mulţimea crescuse foarte mult. Se produse panică între femei şi indignare între bărbaţi. Unul dintre Vracii Iadului înaintă şi anunţă că, dacă toate registrele de cartele şi credit nu vor fi predate spre a fi arse, vor dărâma casa. Nu sosi niciun răspuns. Câţiva dintre Vracii Iadului înaintară; femeile aplaudau, o rangă izbi în uşă domnişorul Joseph trase, rănind o femeie şi omorând un copil.

Se auzi atunci unul dintre acele răcnete sălbatice de furie generală, anunţând că oamenii au zvârlit deoparte toate reţinerile civilizaţiei, şi găsesc în furia dezlănţuită noi şi neprevăzute izvoare de putere şi sete de răzbunare. De unde a pornit, cum s-a ajuns aici, cine a avut ideea, cine a fost primul s-o execute – toate erau la fel de imposibil de stabilit, dar parcă într-o clipă nişte snopi de paie au fost îngrămădiţi în faţa casei şi aprinşi, porţile depozitului de cherestea au fost forţate, şi o grămadă de scânduri şi bârne au alimentat curând flăcările. Tot ce putea aţâţa focul era folosit, şi toţi colaborau la acest scop. Unii, repezindu-se până la canal, furau cărbuni de pe şlepuri şi aruncau mari bulgări de cărbune în focul enorm. Bărbaţii, femeile şi copiii erau la fel de activi, cu tot entuziasmul şi toată energia posibile. Acoperişul casei se aprinsese şi el, aşa că locuinţa arse repede. Puteai vedea flăcările, ca limbile unor fiare, lingând zidurile goale ce se prăbuşeau. Un singur ins putea fi observat în învălmăşeala incendiului, zbierând disperat şi ţinând un imens registru în braţe: era domnişorul Joseph. Tatăl său fugise prin spatele casei, sfătuindu-l şi pe fiul său să-l urmeze, dar domnişorul Joseph ţinea numaidecât să salveze registrul datornicilor, şi întârzierea l-a pierdut.

— Are registrul datornicilor! ţipă Liza Gray;

Flăcările luminară o clipă agonia sa; mulţimea răcni încântată, şi îndată o parte din clădire se prăbuşi peste el; se ridică un vast nor de fum şi de moloz, şi domnişorul

Joseph dispăru pe veci.

Capitolul VIII

— 1 Viaţa-i o harababură în care eşti când sus, când jos, zise văduva Carey, amestecând ceaiul în ceaşcă. Dar de data asta am fost jos timp mai lung decât pot să-mi amintesc să fi fost vreodată înainte.

— Şi nici n-ai să mai ajungi vreodată sus, văduvo. afirmă Julia, în a cărei locuinţă se adunaseră mai multe dintre prietenele ei, până nu dobândim cele cinci puncte

— N-am să mă mărit niciodată cu un bărbat care nu-i pentru cele cinci puncte, afirmă Caroline”.

— Mi-ar fi ruşine să mă mărit cu cineva care n-are dreptul la vot, zise Harriet.

— Nu-i mai mult decât un sclav, încheie Julia.

Văduva clătină din cap.

— Nu-mi place politica asta, zise bătrâna, nu-i o treabă potrivită pentru femei.

— Şi aş vrea să ştiu de ce? întrebă Julia. Nu ne interesează şi pe noi o bună guvernare, la fel ca şi pe bărbaţii noştri? Şi oare nu ne pricepem noi tot atât ca şi ei? Sunt sigură că Mick nu întreprinde niciodată nimic fără să mă consulte.

— Asta-i bună 1 se burzului Caroline. Auzi, să spună că nu înţelegem politica, atunci când aveam o regină pe tron.

— Ea are pe miniştrii ei să-i spună ce să facă, zise doamna Carey, trăgjnţă puţin tutun pe nas. Biata regină, tinerică şi nevinovată, mă doare inima adesea când mă gândesc cât e de copleşită…

— Aiurea! făcu Julia. Dacă miniştrii încearcă să pătrundă în camera ei de culcare, ştie ea foarte bine cum să se descotorosească de ei.

— Şi, la urma urmei, întrebă Harriet, de ce să nu ne amestecăm şi noi în politică, aşa cum fac cucoanele elegante de la Londra?

— Şi-apoi, nu-ţi aduci aminte cum, la ultimele alegeri de aici, cucoanele distinse de la castel veneau să facă

propagandă electorală pentru colonelul Rosemary? întrebă Caroline.

— Ah, făcu Julia, tare aş fi vrut ca colonelul să-l fi învins pe ticălosul acela de Muddlefist. Dacă nu-l putem avea pe omul nostru, ţin mai degrabă cu nobilii decât cu burghezii.

— Cred că în curând îl vom avea pe omul nostru, zise Harriet. Dacă poporul nu mai munceşte, cum să-i plătească aristocraţii pe poliţişti?

— Stau şi mă gândesc, se minună văduva Carey clătinând din cap, că noi la vârsta voastră, dragile mele, nici măcar nu auzisem de lucrurile astea, cu atât mai puţin să fi vorbit de ele.

— Te cred că nu ştiaţi, văduvo, şi de ce oare? zise Julia. Pentru că nu exista progres pe atunci. Dar acum noi ştim cât e ceasul, tot atât de bine ca oricare dintre ei.

— Doamne, draga mea, vorbi doamna Carey, la ce sunt bune toate astea? Ce ne trebuie nouă sunt salarii bune şi lucru din plin, iar cât despre rest, nu-i invidiez reginei tronul, nici nobililor toate bunurile lor. Trăieşte şi lasă şi pe altul să trăiască, zic eu.

— Păi, văd că ţii cu nobilii, văduvo, zise Harriet.

— Domnişoară Harriet, nu insultând lumea rezolvi vreo problemă, răspunse doamna Carey, cam vexată. Sunt sigură că şi Julia şi Caroline vor fi de aceeaşi părere. Şi dacă-aş vrea, poate-aş fi şi eu în stare să-ţi spun o vorbă, domnişoară Harriet. Am mai auzit şi înainte lucruri spuse, pe care mi-ar fi ruşine să le repet, ba chiar să le mai aud. Dar n-am să mă înjosesc pentru atâta, nu.

În clipa aceea intrară Mick filfizonul şi Scamă.

— Păi, bine, fetelor, exclamă Mick, umflaţi veniturile vămilor consumând ceai? Asta nu se poate, Julia, nu se poate deloc. Întreabă-l pe Scamă. Dacă vrei să-l învingi pe inamic, trebuie mai întâi să-i tai veniturile. Ce mai faci, văduvo?

— La fel ca şi dumneata, Mick. Ne plângem aici de necazuri, ca între vecini.

— O, timpurile se vor îndrepta în curând, zise Mick, vesel.

— Aşa cred şi eu, adeveri văduva, căci atunci când stau lucrurile cel mai rău, se spune întotdeauna că…

— Dar tu spuneai întotdeauna că nu se mai pot îndrepta, Mick, o întrerupse Julia.

— Păi, într-un sens, într-un anumit sens, Julia, ai dreptate. Dar există două sensuri pentru orice lucru, fata mea, şi cu asta Mick începu să cânte, după care execută un dans marinăresc, spre marea bucurie a Juliei şi a invitaţilor ei.

— E un dans elegant, rosti Mick, primindu-le aplauzele. Vă aduceţi aminte de el la circ?

— Mă întreb când vom mai merge la circ? oftă Caroline.

— Nu la salariile de acum, zise Scamă.

— E foarte greu, zise Caroline, cu burghezii ăştia care ne scad mereu salariile. Nu mai ai niciun fel de distracţie acum. Cât de tare mi-e dor de Templu!

— Se va deschide în curând şi la Templu, promise Mick.

— O să fie grozav, exclamă Caroline. Adesea îl visez pe nobilul acela străin care cânta „O, nu, niciodată”.

— Nu prea pot înţelege ce te dispune atâta, Mick, zise Julia. Abia azi dimineaţă îmi spuneai că totul s-a sfârşit şi că în curând vom fi sclavi pe viaţă, lucrând şaisprezece ore pe zi, fără salarii, şi trăind cu arpacaş și cartofi.

— Dar cum spune doamna Carey, când lucrurile stau cel mai prost…

— O, da, am spus-o, zise văduva, desigur, pentru că vedeţi, la anii mei, am văzut atâtea schimbări şi în bine şi în rău, deşi eu spun întotdeauna…

— Hei, Scamă, zise Julia, eşti mai tăcut ca oricând. Ştiu că n-ai să accepţi nimic, dar măcar spune-ne, pentru că sunt sigură că ai ceva de spus.

— Te cred că avem, zise Scamă.

— În clipa aceea, toate fetele începură să vorbească

deodată şi, fără să aştepte informaţiile, se repeziră să afle noutăţile.

— Sunt sigură că-i vorba de Shuffle şi Screw, unde se va lucra numai jumătate de timp, zise Harriet. Am spus întotdeauna asta.

— E ceva care o să constrângă poporul, zise Julia. Cred că nobilii s-au întrunit şi că vor micşora din nou salariile.

— Eu cred că se-nsoară Scamă, zise Caroline.

— Nu la salariile astea, îşi dădu părerea şi doamna Carey.

— Te cred că nu, zise Scamă. Eşti o femeie cu capul pe umeri, doamnă Carey. Şi pur şi simplu nu ştiu ce vrei să spui, domnişoară Caroline, adăugă el puţin cam stânjenit, pentru că Scamă era un admirator tăcut al ei, şi se ştia că-i spusese lui Mick, care-i comunicase Juliei, care la rândul ei o informase pe prietena ei, că dacă ar găsi vreodată timp să se gândească la lucruri de-astea, ea ar fi genul de fată pe care i-ar place să şi-o facă tovarăşă de viaţă.

— Dar, Scamă, zise Julia, atunci spune ce-i?

— Păi, credeam că voi ştiţi toate, zise Mick.

— Haide, zise Julia, nu-mi place s-aştept. Îmi place când veştile se-nvârtesc ca cureaua de transmisie a maşinii.

— Bine, zise Scamă. Azi e sâmbătă, fetelor şi doamnă Carey, sper că sunteţi de acord.

— N-aş crede, zise văduva, dacă iei seama c-am ţinut o tarabă timp de treizeci de ani la noi în piaţă, şi n-am părăsit-o până astă-vară, ceea ce mă face întotdeauna să cred că, deşi am văzut multe schimbări în bine şi în rău, aceasta…

— Dar ce-are a face sâmbăta cu noi? întrebă Caroline. Că nici Mick, nici dumneata nu ne puteţi lua la Templu sau în orice alt local elegant, fiindcă toate sunt închise, din cauza Legii Griului sau din cine ştie ce alt motiv.

— Cred că e mai curând din cauza maşinilor decât a

Legii Griului că au închis la Templu, zise Harriet. Auzi, maşinile! Să preferi o bucată de fier cărnii şi sângelui tău! Şi numesc asta creştinătate!

— E fără îndoială sâmbătă, zise Julia, şi dacă n-o să stau mâine în pat până la apusul soarelui, să-mi daţi câte-o amendă în fiecare zi a săptămânii viitoare.

— Haide, dă-i drumul, dragă, zise Mick către Scamă. Au căzut toate de acord că-i sâmbătă.

— Şi mâine duminică, adăugă Scamă, solemn.

— Şi a doua zi e cea mai neagră din toată săptămâna, zise Julia. Când aud clopotul fabricii luni dimineaţa, mă simt exact ca atunci când am trecut de la Liverpool la Seaton cu unchiul meu să mâncăm creveţi. Vai, ce bolnavă am fost la întoarcere!

— N-ai să mai auzi clopotul sunând lunea viitoare, zise Scamă, cu acelaşi glas solemn.

— Nu-mi vine să cred una ca asta! zise Julia.

— De ce? întrebă Caroline. A murit regina?

— Niciun clopot luni dimineaţă? întrebă şi doamna Carey, neîncrezătoare.

— Nici o singură bătaie, chiar dacă toţi capitaliştii din Mowbray ar fi să tragă împreună de funie, zise Scamă.

— Ce poate să însemne asta? se minună Julia. Haide, Mick, lui Scamă îi trebuie totdeauna atâta timp până să ne spună ceva!

— Păi, vom avea greva cea mai dată dracului din câte s-au văzut, zise Mick, nemaifiind în stare să se stăpânească şi dansând de bucurie.

— O grevă! făcu Julia.

— Sper că vor distruge maşinile, zise Harriet.

— Şi că vor deschide la Templu, făcu Caroline, pentru ca altfel are să fie foarte plicticos.

— Am văzut multe greve, vorbi văduva, dar cum îmi spunea Jack Glumeţul acum câteva zile…

— Dă-l dracului pe Jack Glumeţul, zise Mick. E un terchea-berchea, de care n-avem nevoie în timpurile aseca de mare presiune. Dăm lovitura, fără mei o îndoială. N-are

să existe un capitalist în toată Anglia care să poată stoarce o zi de lucru de la noi, chiar dacă-i cheamă în ajutor pe toţi.

— N-am mai auzit vreodată de aşa ceva, se minună doamna Carey.

— Cu toate astea, totu-i aranjat, zise Scamă. Vom goli casele de depuneri; asociaţiile de beneficii şi înmormântări or să plătească bani peşin. Eu sunt casierufla „Vechii Pastori" şi am votat ieri în unanimitate să destinăm toate fondurile spre a sprijini muncitorimea în această ultimă şivictorioasă luptă împotriva capitalului.

— Doamne! exclamă Caroline. Cred c-are să fie nemăipomenit!

— Câtă vreme ne puteţi da bani, nu-mi pasă deloc, la ceea ce mă priveşte, cât o să stăm în grevă, zise Julia.

— Păi, nu credeam că oamenii au atâta curaj pe-aicit zise văduva Carey. Cum spunea Jack Glumeţul acum câteva zile…

— Nu prea au mult curaj pe aici, vorbi Scamă, dar avem de gând să le mai dăm puţin. Câţiva dintre prietenii noştri vor să ne viziteze mâine.

— Cine anume? întrebă Caroline.

— Mâine-i duminică şi minerii au de gând să-şi spună rugăciunile în biserica din Mowbray, le spuse Scamă.

— EL asta are să fie ceva de văzut! exclamă Caroline

— E totuşi lucru adevărat, zise Mick. Mâine la vremea asta o să aveţi vreo zece mii de-ai lor în oraşul ăsta, şi dacă fiecare ţesătorie şi fabrică din oraş și la zece mile roată nu-i oprită, nu mă cheamă Mick Radley!

Capitolul IX

foa luni dimineaţa. Hatton, îmbrăcat în halat de casă şi purtând pe cap scufia de catifea, huzurea în cea mai htmă cameră a principalului han din Mowbray, în faţa unei mese încărcate cu toate bunătăţile unei gustări cu care se putea lăuda, şi pe îbună dreptate, regiunea. Erau plăcinte cu carne bine condimentată şi păstrăvi proaspeţi, abia pescuiţi din pârâu, şuncă neegalată nici măcar de cea de

Westfalia, pâinişoare de toate sorturile şi formele stând alături de piramide de fructe de toate felurile, unele conservate cu mare dibăcie, altele proaspăt culese din pomi sau de pe straturi.

— Lucru foarte curios, zise Hatton către tovarăşul său Morley, dar nicăieri aici nu poţi căpăta cafea

Morley, care până atunci socotise cafeaua drept unul dintre cele mai obişnuite articole de consum din Mowbray se arătă cam surprins, dar chiar în clipa aceea valetul Im Hătton intră în cameră cu un aer misterios, dar triumfător, aducând un fel de aparat propriu de făcut cafea, fumegând ca un gheizer.

— Ia încearcă asta, zise Hatton invitându-l pe Morley, în timp ce servitorul îi turna o ceaşcă. N-ai s-o găseşti prea proastă.

— Nu ştii, oraşul mai este destul de liniştit? îl întrebă Morley pe valet pe când acesta părăsea camera.

— Foarte liniştit, domnule, dar e foarte multă lume pe străzi. Toate fabricile sunt închise.

— Ei, mi se pare cam ciudat, zise Hatton când rămaseră din nou singuri. N-aveai idee despre ce se pregăteşte când te-am văzut sâmbătă?

— Defel; din contră, eram convins că nu existau elemente de dezordine generală în acest district. Am crezut de la început că mişcarea se va limita la Lancashire şi că va fi uşor oprita; dar slăbiciunea guvernului, lipsa sa de hotărâre, poate lipsa de mijloace de acţiune au permis flăcărilor să se întindă, şi nu le vom vedea prea curând stinse.

— Vorbeşti serios?

— Do câte ori populaţia minieră e pusă în mişcare dezordinile continuă cu încăpăţânate. În genere, ei o duc mai bine decât majoritatea celorlalte pături muncitoare, căci au salarii mai ridicate, şi sunt atât de abrutizaţi încât e mai greu să-i mânuţeşti decât pe cei ce trăiesc la oraşe, în fabrici, şi obişnuiesc să citească ziare şi să gândească. Dar când se pun în mişcare, totdeauna avem de a face cu

violenţe şi cu mare hotărâre. Când am auzit sâmbătă de răzmeriţa lor, mă gândeam că e vorba de tulburări la ei în regiune, dar hotărârea lor de a invada brusc cu totul alt district, sediul cu totul altei categorii de muncitori, unde suferinţele, oricât de severe, nu se aseamănă cu ale lor, mi se pare surprinzătoare; am convingerea că-i vreun cap politic în spatele scenei, şi că această mişcare, oricât de necalculată din partea minerilor înşişi, face parte dintr-un plan bine conceput care, lărgind scena acţiunii şi antrenând mai multe comitete şi categorii de muncitori în conflict, trebuie în mod inevitabil să încurce şi poate chiar să paralizeze guvernul…

— E mult adevăr în ce spui, zise Hatton, luând o căpşună cu un aer uşor distrat, şi adăugând apoi: îţi aminteşti de o convorbire pe care am avut-o odată, în ajunul plecării mele de la Mowbray în ’39?

— Mi-o amintesc, răspunse Morley, roşind.

— Minerii nu erau chiar atât de pregătiţi atunci.

— Nu erau, confirmă Morley cam stânjenit.

— Ei bine, acum sunt, zise Hatton.

— Da, sunt, aprobă Morley, gânditor dar mai stăpân pe sine.

— I-ai văzut ieri când au venit? îl întrebă Hatton. Mi-a părut rău că am ratat scena, dar mă plimbam cu familia Gerard către Dale, să văd căsuţa în care locuiau pe vremuri şi despre care vorbesc atât de des. Erau mulţi?

— Aş zice cam două mii de oameni, înarmaţi cu bâte şi răngi de fier.

— O forţă formidabilă, şi aici nu e nicio unitate militară să le stea împotrivă.

— Irezistibilă, mai ales cu o populaţie favorabilă.

— Crezi că lumea nu s-a speriat să-i vadă?

— Ba da. Lăsaţi în pace, oamenii ar sta poate liniştiţi; le lipseşte doar scânteia. Avem mulţi tineri pe aici care, de câtăva vreme, murmură împotriva inacţiunii noastre, şi a ceea ce numesc ei lipsă de curaj. Greva din Lancashire i-a pus pe toţi în mişcare, şi dacă un conducător popular, ca

de pildă Gerard sau Warner, s-ar hotărî să se urnească, sunt gata.

— Vremurile sunt critice, zise Hatton, împingându-şi fotoliul de la masă şi odihnindu-şi picioarele pe marginea căminului. Lordul de Mowbray habar n-avea de toate astea. Am vorbit cu el când am venit încoace şi l-am găsit foarte liniştit. Cred că invazia de ieri i-o fi deschis puţin ochii.

— Ce poate face el? întrebă Morley. E inutil să apelezi la guvern. N-au nicio forţă disponibilă. Uite ce e în Lancashire: câţiva călăreţi şi infanterişti, trimişi acolo şi hărţuiţi toată noaptea, sosind întotdeauna prea târziu. Săptămâna trecută am avut aici nişte lăncieri din regimentul 17. I-am trimis în Lancashire. De-ar fi rămas, desigur că invazia n-ar mai fi putut avea loc.

— N-aveţi niciun soldat la dispoziţie?

— Niciun om; de fapt, s-a trimis după un detaşament din regimentul 73 din Irlanda, ca să vină să ne apere. Dar Mowbray-ul poate arde până la pământ înainte de a sosi ei.

— Şi castelul de asemenea, zise Hatton, calm. Sunt într-adevăr timpuri critice, domnule Morley. Mă gândeam pe când mă plimbam cu prietenul nostru Gerard, ieri, şi-l auzeam pe el, ori pe încântătoarea-i fiică, vorbind de frumuseţea căsuţei pe care-o pierduseră, ce lucru straniu e viaţa; şi că lădiţa aceea cu documente ce-i aparţine e în posesia altei persoane care locuieşte alături, pentru că treceam tocmai prin pădurea Mowbră…

În clipa aceea intră un servitor, zicând că era cineva afară care dorea să vorbească cu domnul Morley.

— Spune-i să urce, zise Hatton, poate ne aduce ceva veşti!

Ca urmare, în cameră fu introdus un tânăr care fusese împreună cu Morley membru al Convenţiei Poporului din ’39, după aceea al Consiliului Secret cu Gerard; era ace-Iaşi tânăr ce fusese arestat primul în noaptea de pomină a deţinerii lui Sybil, tocmai pentru că părăsise încăperea spre a-i aduce ei un pahar de apă. Şi el

fusese judecat, condamnat şi încarcerat, deşi pentru o perioadă mâi scurtă decât Gerard, şi era apostolul cartist care se stabilise la Wodgate, le predicase adevărata credinţă barbarilor, îi convertise, şi era astfel principala cauză a actualei invazii din Mowbray.

— Ah, Field, zise Morley, dumneata eşti?

— Te surprinde să mă vezi, şi zăcând aceasta, tânărul privi către Hatton.

— Un prieten, zise Morley. Vorbeşte fără grijă.

— Marele nostru om, conducătorul şi liberatorul poporului, anunţă Field cu un zâmbet, care a măturat totul în faţa sa pentru că soarta i-a dat energiile supraomeneşti ce, singure, pot descătuşa poporul, doreşte să discute cu dumneata situaţia din oraş și din împrejurimi. I s-a spus că nimeni nu-i mai cunoscător şi mai experimentat ca dumneata în această privinţă. În afară de asta, conducând un ziar eu o influenţă atât de mare, este în orice caz de dorit să-l vezi. În momentul de faţă e jos, dând instrucţiuni şi primind rapoarte în legătură cu încetarea oricărei activităţi industriale în regiune, dar dacă vrei, am să-l aduc aici, şi vom fi mai puţin deranjaţi.

— Desigur, zise Hatton, care părea că se teme ca nu cumva Morley să aibă vreo obiecţiune la această propunere. Desigur.

— Stai, zise Morley. L-ai văzut pe Gerard?

— Nu, răspunse Field. I-am scris acum câtăva vreme, dar răspunsul lui n-a fost încurajator. M-am gândit că poate şi-a pierdut curajul.

— Ştii că-i aici?

— Am ajuns la această concluzie, deşi noi nu l-am văzut, dar nu-i de mirare căci am văzut mulţi şi am făcut multe de când am sosit ieri. Şi voiam să te întreb cine-i individul în sutană pe care-l aveţi aicf, acest St Lys? Am pus stăpânire ieri pe biserică, de cum am sosit, pentru că-i ceva ce le place foarte mult minerilor şi cărbunarilor, iar eu le fac totdeauna cheful. Acest St. Lys ne-a ţinut însă o predică, încât la un moment dat mă temeam că s-a dus

dracului totul. Marele om al poporului a fost grozav de impresionat de el, a început să spună toată ziua rugăciuni, şi era cât pe-aci s-o pornească înapoi. De n-ar fi fost calitatea romului la locul nostru de încartiruire, campionul cartei s-ar fi dovedit un cucernic renegat.

— St. Lys are să vă cam încurce, zise Morley. Vai de biata fire omenească, când violenţa poate fi oprită numai de superstiţie.

— Haide, fără predică, zise car tistul. Carta este un lucru pe care poporul îl poate înţelege, mai ales când e stăpân pe ţară; dar dacă-i vorba de puterea morală, aş vrea să ştiu cum aş fi putut veni de la Wodgate până la Mowbray cu aşa ceva pe drapel.

— Wodgate ăsta, zise Morley, e un loc bizar.

— Wodgate? întrebă Hatton. Despre care Wodgate e vorba?

În clipa aceea se auzi un mare tărăboi în faţa camerei; uşa fu izbită, se părea că are loc o încăierare, se auziră voci. Uşa fu din nou izbită, şi de data asta zbură în lături. Răstindu-se cu glas tare şi insolent – „Nu-mi vorbiţi mie de camerele voastre particulare; cine-i stăpân aici, aş vrea să ştiu?” –, intră un bărbat bine legat, destul de scund, cu un aspect soios şi brutal, îmbrăcat în vestonul descheiat al unui sergent de poliţie, cucerit în luptă, cu tricorn cu penaj alb, tot trofeu de luptă, nişte pantaloni de călărie din piele, şi cizme înalte care, după aspectul lor ponosit păreau să-i aparţină.

Acesta era conducătorul şi liberatorul poporului din Anglia! Ţinea în mină un ciocan uriaş; de care nu se despărţise de când începuse răzmeriţa, şi oprindu-se după ce pătrunse în cameră, îi examina pe cei dinăuntru cu un aer stupid dar arogant; recunoscându-l pe Field, cartistul, izbucni din nou

— Pe el îl vreau! E lordul meu cancelar şi primul meu ministru capul meu şi principalul meu vătaf, şi nu pot merge mai departe fără el. Ia spune-mi, ce părere ai? zise apropiindu-se de Field. Nu vor să oprească lucrul la

ţesătoria cea mare despre care tocmai vorbeai. Nu vor, dar e sau nu e cuvântul meu lege în ţara asta? N-am dat eu ordin ca lucrul să-nceteze peste tot până ce nu-mi trimite regina vorbă că s-a instituit Carta în toată ţara? Şi un om care are o ţesătorie să îndrăznească să închidă porţile în nasul delegaţilor mei şi să-i stropească cu pompele lui? Am să-i dau foc! şi zicând acestea, liberatorul îşi izbi ciocanul cu atâta putere de masă, încât vesela şi porţelanurile şi trufandalele micului dejun pregătit pentru domnul Hatton se clatin ară.

— Vom ancheta asupra acestei afaceri, domnule, zise. Field şi vom lua măsurile cuvenite.

— Vom ancheta asupra acestei afaceri şi vom lua măsurile cuvenite! repetă liberatorul, aruncând în jur o privire stupidă şi solemnă, după care, apucând câteva piersici de pe masă, începu să le înfulece cu mare poftă.

— Ar dori poate liberatorul să ia o gustare? întrebă domnul Hatton.

Liberatorul se holbă la amfitrionul său cu o privire oare urmărea zadarnic să-l intimideze, şi apoi, ca şi cum n-ar fi catadicsit să comunice direct cu oamenii de rând, mormăi pe un ton mai domol către cartist aceste vorbe „Pahar de bere”.

Se comandă imediat bere pentru liberator care, după o duşcă părând fără sfârşit, adoptă un aer mai puţin ameninţător, plescăi din buze, împinse la o parte farfuriile şi se aşeză pe masă.

— Ăsta-i prietenul meu de care vorbeam şi pe care doreai să-l vezi, domnule, zise cartistul. Cel mai distins avocat ai drepturilor populare pe care-l avem, editorul ziarului „Falanga44, domnul Morley.

Morley înaintă puţin şi prinse privirea liberatorului, care îl examină cu mare atenţie, şi apoi, dându-se jos de pe masă, strigă

— Păi, ăsta-i nătărăul care m-a vizitat în atelierul din Casa Iadului acum trei ani!

— Am avut această onoare, zise Morley, calm.

— La dracu’ cu onoarea! exclamă „episcopul”. Ştiai ceva despre o anumită persoană. N-am putut atunci să te trag de limbă, dar să fiu al dracului dacă n-am s-o scot de la dumneata acuma. Hai, să scurtăm vorba; l-ai văzut şi unde stă? /

— Venisem atunci să primesc, nu să dau informaţii, zise Morley. Aveam un prieten care dorea foarte mult să-l vadă pe acel gentleman.

— Nu-i niciun fel de gentleman, zise episcopul e fratele meu; dar am să-ţi spun un lucru, am să fac ceva pentru el acum. Vezi, sunt mare şi tare acum, şi ăsta-i un lucru care nu vine de două ori în viaţă. Ar trebui să simţi ceva pentru carnea şi sângele tău, şi dacă dau de el, am să-l pricopsesesau numele meu nu-i Simon Hatton!

Creatorul şi consilierul aristocraţiei tresări pe scaunul său, rămânând îngrozit. Urmă un schimb de priviri între el şi Morley, dezvăluindu-le gândurile, şi marele anticar, privind spre liberator cu o căutătură de teroare amestecată cu dezgust, păşi spre fereastră.

— Ce-ar fi să dai un anunţ în ziarul dumitale? continuă episcopul. Am cunoscut un voiajor care şi-a pierdut cheile la noi la atelier, şi le-a primit înapoi în felul ăsta. Tipăreşte anunţuri până-l găseşti, iar primul meu ministru şi vătaful meu principal are să-ţi dea un ordin de plată asupra consiliului municipal pentru cheltuielile dumitale.

Morley se aplecă, mulţumind în tăcere.

Episcopul urmă:

— Cum îl cheamă pe tipul care are ţesătoria aia mare aici, la vreo trei mile de oraş, şi i-a stropit pe oamenii mei azi dimineaţă cu apă? Am să-i dau foc, zic, pentru apa aia – auzi domnu’ cu ziarul? Am să-i plătesc cu foc pentru apa aia, şi asta în câteva ceasuri!

— Liberatorul vrea să vorbească de Trafford, zise cartistul.

— Am să-i arăt eu lui Trafford, zise liberatorul, agitându-şi iar ciocanul. Îmi stropeşte delegaţii, ai? îţi spun

eu c-am să-i dau foc pentru apa aia, şi privi împrejur, ca şi cum ar fi căutat vreo opunere ca s-o poată zdrobi.

— Trafford e foarte bun la suflet, zise Morley pe un ton liniştit, şi se poartă frumos cu oamenii săi.

— Auzi, unul cu o mare ţesător le să fie bun la suflet? exclamă episcopul. Are două sau trei mii de sclavi, lutTÂnd sub acelaşi acoperiş, şi el nu face nimic altceva decât să le mănânce rărunchii. Nu-mi trebuie ţesătorii mari unde-s eu stăpân. O să vadă el. Gata! Până-ntr-o oră am să-i fac acestui Trafford o vizită, şi aih să văd dacă mă va stropi şi pe mine. Haide, vătafule, şi făcându-i semn artistului să-l urmeze, liberatorul părăsi încăperea.

Hatton întoarse capul de la fereastră şi se apropie grăbit de Morley.

— La treabă, prietene Morley; sălbaticul ăsta nu poate rămâne liniştit nicio, clipă; există numai dacă distruge şi pradă. De n-ar fi fabrica lui Trafford, ar fi altceva. Îmi pare rău pentru Trafford, are sânge vechi în vine. Până la apusul soarelui, fabrica va fi rasă de pe faţa pământului. Putem să-l împiedicăm? De ce să nu atace castelul în locul fabricii?

Capitolul X

Pe la amiaza acelei zile, începu o mare frământare în Mowbray. Se şoptea peste tot că liberatorul, în fruntea Vracilor Iadului şi a oricui voia să-l întovărăşească, urma să facă o vizită la fabrica domnului Trafford, spre a răzbuna insulta adusă trimişilor săi devreme în aceeaşi dimineaţă, când, urmaţi de o gloată de două-trei sute de oameni, se duseseră la ţesătoria din Mowedale spre a face cunoscute ordinele liberatorului, ca lucrul să înceteze, şi la nevoie să forţeze ascultarea lor. Ordinele nu fuseseră luate în seamă, şi când mulţimea, vrând să îndeplinească ordinile primite, începu să forţeze porţile cele mari ale fabricii spre a pătrunde, a opri maşinile şi a elibera sclavii, o baterie camuflată de puternice cazane cu aburi începu să-i împroaşte pe neaşteptate, şi întreaga gloată fu udată până la piele. Era imposibil să rezişti unei forţe care părea

inepuizabilă, aşa că, uzi leoarcă şi sub râsetele adversarilor lor, o luară la fugă Această ridicolă catastrofă stârnise furia liberatorului. Jură răzbunare, şi ca toţi mani conducători de-oşti – singura bază a puterii sale fiind permanenta folosire a trupelor comandate şi permaneiita aţâţare a populaţiei – hotărî să se pună în fruntea forţelor represive dea un exemplu, care să-i stabilească definitiv reputaţia şi să răspâudească teroarea numelui său în toată regiunea învecinată.

Lui Field, cartistul, nu-i trebui multă vreme ca să descopere care erau oamenii pe care te puteai bizui Ta Mowbray aşa că Scamă şi Mick filfizonul depuseră jurănuntul luni dimineaţă, ca membri ai consiliului liberatorului, şi îşi luară în primire locurile. Scamă, obişnuit cu’treburile publice şi cu îndeplinirea unor îndatoriri de răspundere, era calm şi grav, dar totodată atent şi hotărât. Lui Mick, dimpotrivă, importanţa noii sale poziţii îi sucise complet capul. Era foarte agitat, nu ştia ce să facă, urma în toate părerile lui Seamă la consiliu, dar când executa ordinele şi se arăta în oraş, umbla ţanţoş ca un păun, înjura oamenii, le făcea cu ochiul fetelor, şi era idolul şi obiectul de admiraţie al fiecărui puşti de pe stradă.

În Piaţa Mare se adunase o mare mulţime în faţa locuinţei liberatorului, mulţi dintre cei prezenţi înarmaţi cu tot felul de arme rudimentare, şi toţi dornici să pornească. Scamă era cu marele om şi cu Field. Mai jos, Mick muştruluia bărbaţii, înjurând soldăţeşte pe toţi care nu ascultau sau nu înţelegeau.

— Haide, t & npitule, zise el adresându-se lui Turn mas, la de te holbezi? Pune-ţi oamenii în ordine, sau de nu, intru-n voi.

— „Tăinpitule”, făcu Tummas, privindu-l pe Mick cu imensă mirare. Şi cine eşti tu să-mi spui mie tâmpit? Un prostănac de ţesător manual, sau un caraghios de sclav de fabrică. Auzi, tâmpit! Ce o să mai urmeze când un Vraci al Iadului e făcut tâmpit de o otreapă ca tine?

— Am să-ţi dau un sfat, tinere, zise maistrul Nixon, scoţându-şi luleaua din gură şi şufiând un imens nor de fum. Coboară numai într-o galerie de mină câteva luni, şi ai să înveţi câte ceva despre viaţă care o să-ţi fie de folos!

Temperamentul focos al lui Mick l-ar fi băgat probabil într-o încurcătură nepotrivită, de nu l-ar fi atins în acea clipă cineva discret pe umăr; întorcându-se, îl recunoscu pe domnul Morley. Cu toată diferenţa dintre părerile lor politice, Mick nutrea pentru el un adânc respect, deşi n-ar fi putut explica de ce; dar ani de-a rândul ei îl auzise pe Scamă declarând că Stephen Morley era mintea cea mai profundă din Mowbray. Şi deşi regreta nefericita slăbiciune a editorului ziarului „Falanga” pentru acea abstracţie imaginară numită Putere Morală, totuşi Scamă obişnuia să spună că, dacă marea revoluţie urma vreodată să aibă loc şi drepturile poporului în fine recunoscute, deşi spirite mai îndrăzneţe şi braţe mai viteze ar putea realiza schimbarea, exista numai un singur cap care-ar fi capabil, odată puterea luată în mâinile lor, să stea la cârma ţării şi, cum zicea Scamă, „să ducă treaba înainte”, şi ăsta era Morley.

Era o frumoasă zi de vară, şi la Mowedale era tot atât de minunat ca în vremea când Egremont, printre frumuseţile locului, începea să mediteze asupra frumuseţii însăşi. Era aceeaşi luminozitate a cerului, aceeaşi umbră pe sub pomi, aceeaşi scânteietoare strălucire a apelor. Un păstor trecea în urma vitelor peste podul de piatră şi, în afară de mugetul lor domol când se opreau să adulmece mirosurile aduse de vânt, nu se auzea nici cel mai mic sunet.

Dintr-odată, tropăitul şi murmurul unei mulţimi întrerupse liniştea însorită. O gloată imensă, cu oarecare pretenţii de ordine nedisciplinată, se apropia dinspre Mowbray în fruntea ei mergea un om călare pe-un catâr alb. Mulţi dintre cei ce-l urmau erau înarmaţi cu bâte şi răngi de fier, sau cu alte arme rudimentare, şi mergeau în şiruri lungi. În urma lor se întindea o masă informă, din

care nu lipseau nici femeile şi nici chiar copiii. Oamenii se mişcau rapid; trecură prin dreptul fostei locuinţe a lui Gerard, şi se apropiau acum de fabrica lui Trafford.

— Toată apa râului ăstuia n-o să stingă focul pe care am să-l aprind eu astăzi!

— E un (capitalist nărăvit, zise Field. Vrea să abată minţile poporului de la cele Cinci Puncte, dându-le grădini, şi construindu-le băi.

— Nu vom mapavea grădini personale în Anglia; totul va fi deschis pentru popor, zise liberatorul. Şi băile vor fi folosite numai pentru a-i îneca pe duşmanii poporului. Totdeauna am fost împotriva spălatului; îi ia omului din energie.

— Iată-ne ajunşi, zise Field, când acoperişurile şi locuinţele satului, tumul şi clădirile fabricii le apărură în faţa ochilor. Fiecare uşă şi fiecare fereastră e închisă. Satul e părăsit. A fost cineva înaintea noastră şi i-a informat că venim.

— Vor să mă stropească pe mine? zise episcopul. Vor avea nevoie de un şuvoi zdravăn ca să stingă focul pe care am să-l aprind. Ce facem întâi? Staţi aşa, oameni buni, ordonă liberatorul, cu expresia pe care ucenicii săi nu puteau s-o mai uite niciodată. Vă opriţi odată, ori ba? Sau trebuie să vin peste voi?

Urmă un târşâit de picioare tărăgănat, şi apoi se aşternu tăcerea.

Femeile şi copiii din sat fuseseră adunaţi în curtea fabricii, ale cărei mari porţi de fier erau acum închise.

— Ce să ardem întâi? întrebă episcopul.

— Putem totuşi să discutăm mai înainte cu ei, zise Field. Poate că ne vor lăsa să intrăm, şi atunci putem prăda totul şi lăsa oamenii să ardă maşinile. Va fi o mare lecţie morală.

— Câtă vreme le dăm foc, nu-mi pasă ce lecţie-i înveţi, zise episcopul. Te las pe dumneata, dar în orice caz vreau un foc care să gonească apa aia.

— Am să mă apropii, hotărî Field, şi zicând acestea

înaintă şi bătu la poartă, cu episcopul pe catârul său şi o duzină dintre Vracii Iadului după el, şi marea masă a poporului la vreo douăzeci de metri în urmă.

— Cine bate? întrebă o voce puternică.

— Cineva care din dispoziţia liberatorului vrea să intre şi să vadă dacă poruncile sale pentru încetarea completă a lucrului s-au executat aici.

— Foarte bine, aprobă episcopul.

— Niciun om nu lucrează aici, răspunse vocea, şi puteţi să mă credeţi pe cuvânt.

Cuvântul dumitale la dracu', zise episcopul. Eu vreau să ştiu…

— Şt, şt, făcu Field, şi apoi din nou strigă tare: O fi poate aşa, dar cum trimişilor noştri nu li s-a dat voie să intre azi dimineaţă şi au fost trataţi în mod foarte ruşinos…

— Asta-i, zise episcopul.

— În mod foarte ruşinos, continuă Field, trebuie să ne convingem cu ochii noştri de starea lucrurilor. De aceea vă rog şi vă sfătuiesc să-l lăsaţi imediat pe liberator să intre.

— Nimeni n-are să intre aici, răspunse paznicul nevăzut al porţii.

— Ajunge! zbieră episcopul.

— Băgaţi de seamă! îi avertiză Field.

— Dacă ne daţi drumul sau nu, e totuna, zise episcopul. Acum o să vă dăm foc pentru apa voastră, şi chiar de asta am venit. Gata, băieţi!

— Opriţi! se auzi vocea celui nevăzut. Vreau să vă vorbesc.

— Ne lasă să intrăm, şopti Field către şeful său.

Şi deodată apăru pe acoperişul teşit al clădirii de lângă poartă – Gerard. Înfăţişarea sa, silueta, poziţia – erau la fel de pline de autoritate: şi la vederea lui, aplauze puternice şi spontane izbucniră de la miile de oameni adunaţi. Era în definitiv cel mai popular conducător al poporului apărut vreodată prin părţile acelea, un om a cărui elocvenţă fermeca şi comanda, al cărui dezinteres

era cunoscut, al cărui curaj, purtare bărbătească şi exemplu personal de forţă erau un izvor de mândrie pentru ei toţi. Nu exista om la Mowbray a cărui inimă să nu bată de emoţie şi care să nu-şi amintească de cuvântările ţinute de el de pe „Altarul Druizilor44 la celebrele adunări de pe pârloagă.

— Trăiască Gerard! fu strigătul general.

Episcopul, căruia nu-i plăcea ca altcineva în afară de el să fie aplaudat, se simţi dezgustat şi chiar puţin încurcat.

— Ce înseamnă toate astea? îi şopti el lui Field. Am venit aici să dăm foc fabricii.

— Stai puţin, îi şopti acesta. Trebuie să le facem puţin pe plac ăstora din Mowbray. E conducătorul lor favorit, sau cel puţin aşa era pe vremuri. 11 cunosc bine; e un om curajos şi cinstit.

— Asta-i omul care i-a stropit pe-ai mei? întrebă episcopul, furios.

— Şt F zise Field. Vrea să vorbească.

— Prieteni, începu Gerard, pentru că de nu suntem noi prieteni, cine să fie? (Aplauze puternice şi strigăte de „Foarte ajdevărat”.) Dacă aţi venit aici să aflaţi în ce măsură fabrica din Mowedale e oprită, vă dau cuvântul meu că nu există maşină sau om care să mişte în această clipii (puternice aplauze). Sper că mă credeţi pe cuvânt (aplauze şi strigăte de „Te credem?.) Sper că sunt cunoscut la Mow bray („Totdeauna cu Gerard”) şi de asemenea pe pârloagn din Mowbray (aplauze tumultuoase). Ne-am întâlnit noi înainte („Ne-am întâlnit?) şi o să ne mai întâlnim (aplauze* prelungite). Poporul n-are atât de mulţi prieteni încât să se certe cu cei ce-i vor binele. Patronul de aici a făcut toi ce-a putut ca să vă uşureze soarta. Nu-i unul dintre cei care să nege drepturile muncitorimii (aplauze puternice). Eu spun că domnul Trafford a ţinut întotdeauna seama de drepturile muncitorimii (aplauze puternice, prelungite şi strigăte de „Aşa este°). Păi, el e omul căruia să-i facem rău? (Nu, nu!)

Şi ce-i dacă i-a primit cu oarecare răceală pe vizitatorii de azi dimineaţă? (Mârâieli.) Poate că aveau feţe cu care nu era obişnuit (aplauze şi râsete din partea celor din Mowbray). Bănuiesc că au şi ei intenţii tot atât de bune ca şi noi – nici nu mă îndoiesc de asta – dar totuşi un vecin e un vecin (aplauze însufleţite). Acum, băieţi, trei urale pentru Greva Naţională, şi aci Gerard le dădu tonul, şi vocea sa fu acoperită de ecoul miilor prezenţi. Patronul de aici n-are nici cea mai mică intenţie să împiedice Greva Naţională; tot ce doreşte este ca toate fabricile şi uzinele să se oprească la fel. (Strigăte „Foarte drept?.) Şi eu zic la fel, continuă Gerard. Este un om drept, cu adevărat un englez, care iubeşte poporul şi ai cărui părinţi, şi ei, la rândul lor, iubeau poporul (puternice aplauze). Trei urale pentru domnul Trafford, zic eu, şi ele urmară îndată, şi trei urale pentru doamna Trafford, prietena săracilor!

Aici mulţimea deveni nu numai entuziastă, dar chiar sentimentală, toţi jurându-se că Trafford era un adevărat englez şi soţia sa un înger pe pământ. Aceste sentimente populare sunt atât de contagioase, încât până şi Vracii Iadului le împărtăşeau, strângându-şi mâinile unul altuia, şi aproape lăcrămând – deşi, trebuie să mărturisim, aveau o vagă idee că totul o să se sfârşească cu ceva băutură.

Marele lor conducător rămăsese totuşi nemişcat, şi nimic în afară de brutalitatea sa stupidă nu l-ar fi putut împiedica să încerce a opri schimbarea sentimentelor mulţimii, dar se simţea complet dezorientat de această diversiune, şi pentru prima oară nu găsi un susţinător în Field. Cartistul era intimidat de Gerard, vechiul său tovarăş în situaţii pe care nu le putea uita şi al cărui geniu superior îl stăpânise şi adesea îl călăuzise. Gerard îl recunoscuse şi el, şi îi făcuse câteva aluzii personale, apelând la el, ceea ce-i atingea conştiinţa şi îi măgulea vanitatea. Rândurile se rupseră, coeziunea expediţiei dispăru. O bună parte a mulţimii vorbea de întoarcere, ba câţiva o şi porniseră înapoi. Episcopul, tăcut şi descumpănit, bătea în coama catârului cu ciocanul.

— Acum! zise Morley, care în cursul acestei scene stătuse deoparte, în tovărăşia lui Scamă şi Mick filfizonul. Acum, repetă el către cel din urmă, acum e momentul dumitale!

— Domnilor, strigă tare Mick.

— Un discurs, un discurs! răcniră mai mulţi.

— Ascultaţi-l pe Mick Radley, şoptea Scamă în dreapta şi-n stânga, mişcându-se rapid prin mulţime şi adresându-se tuturor celor care aveau oarecare influenţă în grup. Ascultaţi-l pe Mick Radley, are ceva important de spus.

— Trăiască Radley! Ascultaţi-l pe Mick Raidley! Dă-i drumul, Mick! Stai sus pe banca asta, şi Mick se urcă pe bancă.

— Domnilor, repetă Mick.

— Bine, ai mai spus asta.

— Îmi place să-l aud când ne zice domnilor, e semn de respect.

— Domnilor, zise Mick, Greva Naţională a început.

— Trei urale pentru ea.

— Tăcere, ascultaţi-l pe Mick.

— Greva Naţională a început, continuă Mick, şi mi se pare că cel mai bun lucru pentru popor ar fi să facă o plimbare în parcul lordului de Mowbray.

Această propunere fu primită cu unul dintre acele strigăte sălbatice de aprobare, care dovedeşte că oratorul a nimerit în punctul cel mai sensibil al ascultătorilor. De fapt, în clipa aceea opinia publică cerea să fie condusă, şi apăruse un conducător în persoana lui Mick filfizonul. Spre a avea succes, un conducător trebuie să întruchipeze dorinţele celor ce-l urmează, să exprime simţămintele fiecăruia, şi nici unul nu avusese până acum talentul sau curajul s-o facă.

Curajul, dibăcia, influenţa lui Gerard împăcară poporul cu ideea de-a renunţa la marele scop pentru care se adunase, dar nici omului izolat, nici mulţimii nu-i place să facă pregătiri fără a obţine vreun rezultat, şi în acest

moment critic se propusese un scop, şi încă unul care promitea noutate, distracţie, emoţii. Episcopul, al cărui consimţământ trebuia obţinut, dar care renunţa la o idee cu aceeaşi greutate cu care şi-o însuşise, singur bodogănea şi continua să-i spună lui Field:

— Credeam c-am venit să dăm foc fabricii! Un îndrăcit de capitalist care le dă grădini oamenilor şi îi obligă să se spele! Ce-s toate astea?

Field îi zise ce putea şi el să zică, în timp ce Scamă, sprijinindu-se de catâr, căuta să-l îmbuneze la cealaltă ureche pe episcop, care în fine îşi dădu aprobarea, cu aproape tot atâta repulsie ca George al IV-lea când aprobase emanciparea catolicilor; dar puse condiţii, zicând cu o voce îmbufnată că trebuie să bea un pahar de bere.

— O să bei un pahar de bere cu lordul Mowbray, îi făgădui Scamă.

Capitolul XI

Când în dimineaţa aceea sosise la Mowbray vestea despre felul cam neaşteptat cum fuseseră primiţi trimişii episcopului la fabrica din Mowedale, Gerard, presimţind că ar putea rezulta oarecari neplăceri pentru cei de acolo, hotărî îndată să se ducă la reşedinţa fostului său patron. Luni era ziua când în căsuţele din vale şi de pe cealaltă parte a râului sosea câte o trimisă a Ursulei Trafford, şi în acea dimineaţă sarcina îi revenise lui Sybil, care urma să îndeplinească această misiune caritabilă. Ea îl anunţase de acest lucru pe tatăl ei în ajun, şi cum el, drept urmare a grevei, nu mai era ocupat, îi propusese s-o întovărăşească pe fiică-sa a doua zi de dimineaţă. De aceea merseră împreună până la pod, puţin mai sus de fosta lor căsuţă, unde ajunseră cu vreo două ore înainte de amiază. Aici trebuiau să se despartă.

Gerard îşi sărută fiica cu ceva mai mult decât afecţiunea obişnuită, iar ea, când trecu podul, se întoarse spre a privi îndărăt la taică-său, şi ochii îi întâlniră pe ai lui, care zăbovea ca să-i arunce o ultimă privire.

Sybil nu era singură; Harold, care nu mai era atât de

zburdalnic, dar în schimb câştigase în înălţime, vigoare şi greutate ceea ce pierduse în supleţe şi graţie jucăuşe, se afla alături de ea. Nu mai sălta în faţa stăpânei skle, nu mai fugea ca să se întoarcă imediat înapoi, nu-şi mai revărsa surplusul de vitalitate într-o mie de manifestări de energie juvenilă, ci o urma liniştit şi atent, păşind întotdeauna lângă ea, mereu ager, părând să observe cu atenţie fiecare privire a ei.

Ziua era frumoasă, priveliştea minunată; locul era într-adevăr parcă înadins alcătuit ca să-i facă lui Sybil îndoit de plăcută îndeplinirea misiunii. O ruga întotdeauna pe maica stareţă s-o trimită pe ea, şi nu pe alta, la căsuţele din vale. Acolo întâlnea numai chipuri familiare. Era o regiune pe care Sybil o îndrăgea prin atâtea amintiri frumoase, şi cum păşea astăzi, îşi simţea inima uşoară, iar veselia firească a firii ei, pe care atâtea circumstanţe adverse încercaseră s-o înăbuşe, îi apărea pe faţă. Era fericită pentru tatăl ei. Invazia gloatei, în loc să-l împingă cum se temuse ea la vreo acţiune pripită, părea să-l fi umplut numai de scârbă. Chiar acuma se angajase într-o acţiune de ordine şi pace, dând sfaturi de prudenţă şi apărând pe cei binevoitori.

Trecu printr-un crâng, la liziera pădurii din Mowbray unde pe vremuri hoinărise atât de des cu acela a cărui imagine mai plutea şi acuma în mintea ei. Ah! câte decoruri şi câte schimbări, câte scene uimitoare şi altele sumbre trecuseră din acele zile de nepăsare şi totuşi atât de pline de gânduri ale primei ei tinereţi. Sybil medita; îşi aminti de acea oră la lumina lunii când domnul Franklin făcuse prima vizită în căsuţa lor, de plimbările şi hoinărelile lor, de expediţiile pe care ea le plănuia, şi de explicaţiile pe care <4 i le dădea cu atâta simplicitate. Memoria îi revenea la întâlnirea lor de la Westminster, şi la toate grijile dar şi sta biciunile pe care le adusese după ea. Imaginaţia îi reînvie, în culorile cele mai vii, dimineaţa aceea, dimineaţa acelea cumplită când venise s-o salveze din culmea disperării; vocea lui îi suna în auz şi obrazul i

se îmbujora când îşi reamintea duioasa lor despărţire.

Trecuse de amiază şi Sybil ajunsese la capătul expediţiei, vizitase ultima casă şi, ieşind dintre dealuri în câmp deschis, era pe punctul de a păşi pe cărarea de lângă râu care ar fi dus-o înapoi până la pod. Într-o parte avea pârloaga pustie, în cealaltă o pădure, lângă parcul castelului Mowbray, şi aci se întâlni cu câteva din femeile pe care le vizitase în acea dimineaţă. Mişcările lor erau dezordonate şi atitudinea lor exprima groază şi panică. Sybil se opri, le vorbi unora, şi celelalte se strânseră în jurul ei. îi spuseră că Vracii Iadului se apropie, că erau de cealaltă parte a râului, arzând fabricile şi distrugând tot pe ce puneau mâna.

Sybil, speriată pentru tatăl ei, le puse câteva întrebări la care primi răspunsuri nu prea clare. Reieşea totuşi că nu văzuseră pe nimeni şi că nu ştiau nimic din experienţă proprie. Le ajunsese zvonul că gloata înainta de-a lungul văii; cei ce-o văzuseră fuseseră, după declaraţiile lor, martori ai înaintării mulţimii, şi de aceea îşi încuiaseră casele, trecuseră podul şi fugiseră spre pădure ori spre pârloagă. Zicându-şi că la mijloc trebuia să fie multă exagerare, Sybil hotărî în cele din urmă să meargă înainte şi peste câteva minute grupul femeilor dispăru din vedere. îl mângâie pe Harold, care lătra scurt privind-o în faţă, ca şi cum i-ar fi aprobat atitudinea, dar parcă înţelegând că era ceva neobişnuit. Dar nu merse mult, când doi călăreţi, în plin galop, îi ieşiră în cale. Opriră îndată ce dădură de ea, şi-i ziseră

— Ai-face mai bine să te-ntorci cât poţi mai repede; gloata a pornit şi se apropie pe vale-n sus, în număr mare.

Sybil, acum foarte agitată, îi întrebă dacă ei înşişi văzuseră gloata, şi primi şi acum răspunsul că nu o văzuseră, dar că aflaseră la Mowbray că se apropia; cât despre ei, se grăbeau cu cea mai mare viteză către un oraş la vreo zece mile depărtare, unde credeau că staţiona o unitate de călăraşi, cărora primarul din Mowbray le trimisese în noaptea trecută o depeşă. Ea ar fi vrut să-i

întrebe dacă ar mai avea timp să ajungă până la pod, ca să-l găsească pe tatăl ei la fabrică, dar călăreţii erau grăbiţi şi o porniră mai departe fără a mai aştepta. Totuşi, Sybil se hotărî să-şi continue drumul. N-avea acum decât un singur scop – să-l găsească pe tatăl ei, şi să împartă soarta lui.

O barcă trecu râul; în barcă erau doi bărbaţi şi mai multe femei. Gloata fusese văzută; în fine, o persoană prezentă o zărise, într-adevăr de la mare distanţă, sau mai bine zis distinsese norul de praf pe care-l ridica mulţimea. Circulau poveşti îngrozitoare despre violenţele şi devastările lor. Se credea că unii din ei aveau de gând să atace fabrica Trafford, dar, cum adăugă naratorul, era foarte probabil că cei mai mulţi vor trece podul şi vor merge mai departe spre pârloaga pustie, unde vor ţine o întrunire.

Sybil ar fi vrut foarte mult să treacă dincolo cu barca, dar nu se oferi nimeni s-o ajute. Oamenii scăpaseră, şi nu intenţionau să mai piardă timp, căutând un loc de adăpost. Erau siguri că, dacă mai treceau o dată râul, se vor întâlni cu gloata. Erau gata tocmai s-o lase pe Sybil, când o doamnă mânând singură un echipaj la care erau înhămaţi doi ponei, urmată de doi lachei călări tot pe ponei de aceeaşi formă şi culoare, apăru dinspre pârloagă, şi observând pe Sybil şi grupul foarte agitat din jurul ei, opri să întrebe ce s-a întâmplat. Unul dintre bărbaţi, de altfel des întrerupt de toate femeile, începu imediat să povestească ce se întâmplase, veşti la care doamna era evident cu totul nepregătită, şi se arăta foarte alarmată.

— Şi această tânără stăruie să treacă dincolo, continuă omul. E o nebunie. îi spun că îşi va pierde viaţa, dacă no S-o păţească şi mai rău.

— Mi se părte foarte periculos, zise doamna din trăsură, care păru s-o recunoască, vorbind pe un ton prietenos.

— Vai mie îl ce să fac? exclamă Sybil. L-am lăsat pe tatăl meu la domnul Trafford!

— Păi, noi n-avem timp de pierdut, zise omul, ai cărui

tovarăşi legaseră acum barca de mai, aşa că, luându-şi rămas bun, o porni la drum, urmat de toţi ceilalţi.

Dar chiar în acea clipă, un gentleman călare pe un cal scund dar foarte frumos sosi în galop, exclamând de îndată ce ajunse în dreptul echipajului cu poneii

— Draga mea Joan, am plecat în căutarea ta. Eram foarte alarmat pentru tine. Sunt dezordini dincolo de râu, şi-mi era frică să nu fi trecut podul.

La acestea, lady Joan îi povesti domnului Mountchesney cum aflase şi ea chiar atunci vestea, după care, şi în urma unei scurte convorbiri în şoaptă cu soţul ei, se întoarse către Sybil şi-i zise

— Cred că ar fi într-adevăr mai bine să te întorci cu noi, până ce lucrurile se mai liniştesc puţin.

— Sunteţi foarte amabilă, răspunse Sybil, dar dacă m-aş putea întoarce prin parcul Mowbray în oraş, cred că aş putea totuşi face ceva pentru tatăl meu.

— Mergem chiar acum prin parc la castel, zise domnul Mountchesney. Ai face mai bine să vii cu noi. Acolo vei fi cel puţin în siguranţă, şi poate că vom fi în stare să aranjăm ceva pentru bieţii oameni aflaţi în primejdie dincolo de râu, şi vorbind astfel, făcu semn unuia dintre lachei care, înaintând, îi ţinu calul; gentlemanul descăleca şi, apropiindu-se de Sybil cu mare curtenie, zise Cred că ar trebui să facem cunoştinţă. Lady Joan şi cu mine am avut odată plăcerea de a vă întâlni, cred, la domnul Trafford. E mult timp de atunci dar, adăugă el mai încet, dumneata nu eşti o persoană care poate fi uitată.

Sybil era indiferentă la galanteria domnului Mountchesney, dar fiind atât de speriată, cedă argumentelor sale şi ale lui lady Joan, şi se urcă în faeton lângă aceasta. Îndepărtându-se de râu, urmară o cărare care după scurt timp pătrunse în parc, cu domnul Mountchesney galopând uşor în faţa lor şi cu Harold urmând în spate Continuară pe acest drum cam vreo milă prin împăduritul domeniu, în timp ce lady Joan îi adresa multe vorbe amabile lui Sybil şi încerca mereu, deşi în

zadar, să-i abată gândurile agitate de la evenimentele în curs; ieşiră în cele din urmă din părţile împădurite ale parcului, intrând pe nişte pajişti întinse, unde se înălţa, pe o ridicătură a terenului de care se apropiau acum rapid, castelul Mowbray – o clădire rezidenţială puţin remarcabilă prin gustul şi autenticitatea ei, dar vastă, măreaţă şi foarte impunătoare.

— Şi acum, zise domnul Mountchesney călărind până la ele şi adresându-se lui Sybil, voi trimite imediat un om după veşti despre tatăl dumitale. Până atunci, să sperăm că totul e bine.

Sybil îi mulţumi cordial, după care intrară cu toţii în castelul Mowbray.

Capitolul XII

La mai puţin de o oră după sosirea lui Sybil la castelul Mowbray, omul trimis de domnul Mountchesney să culeagă informaţii se întoarse cu veşti îmbucurătoare: triumful elocvenţei lui Gerard, sfârşitul fericit al întregii afaceri, şi împrăştierea mulţimii care se întorcea în oraş.

Oricât ar fi fost de prietenoasă primirea făcută de lady de Mowbray şi de fiica ei lui Sybil la sosirea ei în castel, gândul la situaţia periculoasă în care se găsea tatăl ei o împiedicase să răspundă cum se cuvine amabilităţilor acestora. Dându-şi seama de cauzele îngrijorării şi deprimării ei, cele două doamne, pline de compasiune, se purtau cu ea cu deosebită delicateţe. Acest lucru o impresionă foarte mult pe Sybil şi o făcu să regrete gândurile necruţătoare pe care circumstanţele inevitabile o făcuseră să le nutrească la adresa unor persoane care, văzute mai de aproape, în momentele lor de sinceritate, păreau să aibă multe calităţi. Când sosiră veştile bune că tatăl ei se afla în deplină siguranţă, şi încă dobândită într-un fel atât de măgulitor pentru mândria fiicei sale, inima ei predispusă la căldură şi amabilitate se deschise toată. Lacrimile îi năpădiră ochii frumoşi, şi erau lacrimi nu numai de lunelroţe l’ilrild, ei şi de gratitudine, Din fericire, lordul <h Mowbray era pentru moment absent, şi cum

problema moştenirii contestate rămânea un secret pentru toţi ceilniţi membri al biiniliei, numelexkii Gerard nu stârni nici mi I» I de nentiment de invidie în cercul de acolo. Sybil ora domicA să i'jicA plăcere şi să i se facă plăcere; toată lumea era cueorită ţie frumuseţea ei. de graţia ci, de expresia pilorcuiscă şi de perfecta ei naturaleţe. Lady de Mowbray zâmbea se urnă şi adesea, când nu era observată, o privea prin lornietă. Lady Joan, mult îmblânzită prin căsătorie, ţinea să i arate numaidecât tot castelul Mowbray; lady Maud se extazia de lot ce spunea sau făcea Sybil, în timp ce domnul Mountchesney, care nu se gândise la nimic altceva de când lady Maud povestise despre vocea ei îngerească şi care nu lăsase să treacă douăzeci şi patru de ore fără a descoperi numele şi reşedinţa frumoasei necunoscute, se legăna cu iluzia că îi făcuse o puternică impresie, văzând că Sybil, mişcată de marea lui amabilitate, îi acorda o deosebită consideraţie. Vizitaseră castelul şi. se aflau acum în camera de muzică; Sybil fusese convinsă, deşi după multe împotriviri, să cânte. Puţină muzică bisericească spaniolă, găsită acolo, îi pusese în valoare posibilităţile, şi totul în jur era numai fericire, încântare şi farmec: lady Maud, într-o frenezie de amiciţie, domnul Mountchesney convins că luna august putea fi încântătoare la ţară, şi lady Joan aproape veselă pentru că Alfred era fericit. Lady de Mowbray fusese părăsită în salonaşul ei personal, cu ziarul „Morning Post" în mână. Sybil tocmai terminase de cântat o arie fermecătoare, se spunea ceva despre o gustare – când deodată Harold, care continuase s-o urmeze pe stăpână-sa peste tot locul, şi pe care, galant, domnul Mountchesney îl lăsase să intre în camera de muzică, se ridică şi, venind din colţul unde stătuse până atunci culcat, începu să latre puternic.

— Ce s-a întâmplat? exclamă domnul Mountchesney.

— Harold! îl chemă Sybil pe un ton de reproş și surprindere.

Dar cuinele nu numai că lătra mai departe, dar chiar

începu să urle. În clipa aceea, unul dintre valeţi intră brusc în încăpere şi, cu o expresie misterioasă, zise că ar vrea să vorbească cu domnul Mountchesney. Acesta se retrase imediat cu el într-un colţ. După câteva clipe, răstimp în care câinele continuase să fie foarte neliniştit şi lady Joan să-şi arate tulburarea, se întoarse. Aerul său schimbat izbi imediat ochiul vigilent al soţiei sale.

— Ce s-a întâmplat, Alfred? întrebă ea.

— O, nu te speria, răspunse el cu o vizibilă afectare de calm. Au intrat nişte oameni cam agitaţi în parc, presupun că s-au răzleţit din gloată. Paznicul n-ar fi trebuit să-i lase să intre. Am dat dispoziţie lui Bentley ce să facă dacă se apropie de castel.

— Hai să mergem la mama, zise lady Joan.

Pe când părăseau camera de muzică, un servitor sosi în fugă, strigând:

— Domnul Bentley mi-a spus să vă comunic că au apărut la vedere, domnule.

— Foarte bine, zise domnul Mountchesney pe un ton calm, dar schimbându-se la faţă. Ar fi mai bine să te duci lângă mama ta, Joan, şi s-o iei şi pe Maud şi pe prietena noastră cu tine. Eu am să rămân puţin jos; şi. În ciuda reproşurilor soţiei sale, coborî. În hol.

— Nu ştiu ce să fac, domnule, îi spuse intendentul. Sunt un grup foarte numeros.

— Închide toate ferestrele, încuie şi baricadează toate uşile, ordonă domnul Mountchesney. Mi-e teamă pentru stăpânul vostru, continuă, el. Mi-e teamă să nu se întâlnească cu oamenii ăştia.

— Lordul e la Mowbray, răspunse Bentley. Trebuie să fi auzit acolo de gloata de aici.

Acum, ieşind din partea împădurită şi pătrunzând pe pajişte, forţa şi aspectul gloatei invadatoare era mai uşor de distins. Erau numeroşi, deşi mult mai puţini decât masa expediţiei iniţiale; pentru că Gerard strânsese în jurul său un mare număr al celor de la Mowbray; aceştia preferau să fie sub comanda sa decât să urmeze un străin, care nu le

prea plăcea, într-o aventură oarecum ilegală şi pe care conducătorul lor firesc o dezaproba. De aceea grupul invadator era compus mai ales din Vracii Iadului, cu toate că – lucru de mirare – dintre toţi oamenii din lume îi întovărăşea Morley, urmat de Scamă, de Mick filfizonul şi alţi câţiva din acea categorie de tineri ai căror eroi erau cei doi. Întreaga gloată de o mie opt sute sau două mii de oameni, înarmaţi cu răngi de fier şi bâte, părea în general o ceată sinistră, a cărei îmbrăcăminte şi a – cărei înfăţişare arătau felul lox* obişnuit de muncă. Diferenţa dintre ei şi Vracii Iadului era uşor de recunoscut.

Zărind castelul, banda slobozi un strigăt feroce. Lady de Mowbray arătă că avea sânge sănătos în vine şi rămase calmă şi neclintită. Privea gloata de la fereastră şi, liniştindu-şi fiicele şi pe Sybil, le Spuse că va coborî să le vorbească. Era pe punctul de a părăsi în acest scop încăperea, când intră domnul Mountchesney care, auzind de intenţiile ei, o sfătui să renunţe.

— Lăsaţi-mă pe mine, zise el, şi staţi liniştite. Vor pleca; sunt sigur că vor pleca; şi le părăsi din nou.

Între timp, lady de Mowbray şi persoanele din jurul ei observau ce se întâmpla jos. Când grupul principal al invadatorilor ajunse la câteva sute de metri de castel, se opri şi oamenii se aşezară pe iarbă. Atitudinea aceasta linişti castelul, care o interpretă ca un indiciu că intenţiile invadatorilor nu aveau un caracter foarte hotărât sau, ostil, că intraseră în parc probabil mai mult în glumă, şi că dacă erau primiţi cu oarecare tact şi politeţe, ar putea până la urmă să fie convinşi să se retragă fără a pricinui alte dezagremente. Aceasta era evident părerea domnului Mountchesney de la început, şi când. O fiinţă ciudată, călare pe un catâr alb, înconjurată de vreo douăzeci-treizeci de mineri, înaintă către castel întrebând de lordul de Mowbray, domnul Mountchesney îi primi cu amabilitate, zicând că regreta absenţa socrului său, că îl va reprezenta el şi îi întrebă ce doreau. Atitudinea sa curtenitoare avu în mod evident oarecare efect asupra episcopului, care,

părăsind modul său brutal obişnuit de a se exprima, bâlbâi ceva despre dorinţa sa de a bea în sănătatea lordului de Mowbray.

— Veţi bea cu toţii în sănătatea lui, zise domnul Mountchesney intrându-i în voie şi dând poruncile cuvenite ca să fie aduse în parcul din faţa castelului câteva butoaie de bere.

Episcopul era mulţumit, poporul era fericit, şi câţiva începură să danseze. Părea că norul ameninţător se îndepărtase, şi domnul Mountchesney îi trimise vorbă lui lady de Mowbray că orice pericol dispăruse şi că spera ca în zece minute să dispară şi ei cu toţii.

Cele zece minute trecură însă, iar episcopul continua să bea bere, şi domnul Mountchesney să le ţină discursuri amicale celor din jurul său, spre a-i menţine într-o dispoziţie bună.

— Tare-aş dori să plece, zise lady de Mowbray.

— Ce minunat s-a descurcat Alfred cu ei, zise lady Joan.

— La urma urmei, zise lady Maud, trebuie să mărturisim că poporul…

Dar fraza ei rămase ne termina ta; Harold, care nu fusese admis în cameră dar care se culcase liniştit în faţa uşii, gemând din când în când, sau deodată asupra uşii cu atâta putere, încât o făcu să tremure din balamale, iar el începu să latre cu furie. Sybil se apropie de el, dar câinele o apucă de rochie cu dinţii, vrând să o tragă de acolo. Deodată se auziră nişte zgomote ciudate, misterioase; urmă un strigăt puternic, gongul din hol răsună, marele clopot de alarmă din turnul principal începu să răsune, şi intendentul casei urmat de toate slujnicele intră grăbit în cameră.

— O, doamnă, doamnă, exclamară toate într-un glas. Vracii Iadului au pătruns în castel.

Înainte ca cineva dintre cei prezenţi să poată spune ceva, se auzi vocea domnului Mountchesney. Nu mai era calm acum; intră grăbit în cameră, palid şi evident foarte

speriat.

— Am venit la voi, zise el, să vă spun că gloata a intrat în castel; s-înt jos. Cât mai e timp şi ne mai putem înţelege cu ei, trebuie să plecaţi de aici.

— Sunt gata să fac ce trebuie, zise lady de Mowbray, Lady Joan şi lady Maud îşi frângeau mâinile într-un acces de teroare disperată; Sybil, foarte palidă, zise:

— Lăsaţi-mă să cobor, poate că-i cunosc pe unii dintre aceşti oameni.

— Nu, nu, nu; nu sunt oameni din Mowbray, zise domnul Mountchesney. Ar fi un lucru prea periculos.

Se auzeau sunete groaznice; un amestec de zbierete şi de înjurături, şi ecourile unei veselii hidoase. Inimile femeilor tremurau.

— Gloată e to toată casa, domnule, strigă Bentley, venind în grabă spre ei. Spun că vor să viziteze totul.

— Lăsaţi-i să vadă toiul, zise lady de Mowbray „dar cere-le mai întâi/să ne lase să plecăm. Încearcă, Alfred, încearcă\Că te5 nţelegi cu ei, înainte de a se dezlănţui cu totul.

Domnul Mountchesney îi părăsi din nou, plecând în misiunea sa disperată. Lady de Mowbray şi femeile rămaseră în cameră. Nu se mai auzea nicio vorbă în toată încăperea; până şi slujnicele încetaseră să geamă şi să plângă. Un sentiment de disperare le cuprinsese pe toate.

Afară, zgomotele îngrozitoare continuau, sporeau. Era imposibil să înţelegi măcar o vorbă, şi totuşi sunetele erau – groaznice şi fioroase. Păreau că se apropie de camera în care se aflau.

— Domnul să ne aibă în pază! exclamă intendentul castelului, incapabil să se mai stăpânească, iar slujnicele începură să plângă.

După o absenţă de câteva minute, domnul Mounlehesnny intră grăbit în cameră şi, luând-o de braţ pe Lady de Mnw bray, zise:

— Nu aveţi nicio clipă de pierdut. Urm iţi-mă.

Se precipitară cu toţii şi, urmându-l pe domnul

Mountchesney, trecură în grabă prin mai multe încăperi, ascultând zgomotele înfricoşătoare ce sporeau din clipă-n clipă, până când ajunseră în bibliotecă. Uşile acestei încăperi dădeau pe terasă; geamurile erau în ţăndări; în dreptul lor se îngrămădea o vastă mulţime şi o mare parte a gloatei intrase în încăpere; până şi curajoasa lady de Mowbray dădu înapoi.

— Haideţi, zise domnul Mountchesney, norodul a pus stăpânire pe castel. Pe aici e singura noastră scăpare 1

— Dar gloata-i aici, zise lady de Mowbray.

— Văd câteva chipuri cunoscute din Mowbray, zise Sybil, repezindu-se înainte cu ochii scânteietori şi obrazul îmbujorat. Bamford şi Samuel Carr! Bamford, dacă eşti prietenul tatălui meu, ajutaţi-ne acuma! Samuel Carr, am fost la mama ta azi dimineaţă. Ar fi gândit ea oare că am să-i întâlnesc fiul în felul ăsta? Nu, n-ai să intri!

— ELO recunoscură, şi se opriră.

— Te recunosc, Couchman; ai spus odată că putem apela la tine la nevoie. Apelez acum. Vai, oameni buni! exclamă ea. Ce-i asta? Vă lăsaţi duşi de nas de străini şi împinşi la fapte de acest fel! Păi, vă cunosc pe toţi! Sunt sigură că aţi venit aici să ajutaţi, nu să faceţi rău! Apăraţi-le pe doamnele acestea, salvaţi-le de străini! Iată-l pe Butler, sunt sigură că va veni cu noi, ca şi Godfrey Wells. Se va putea oare spune că i-aţi lăsat pe vecinii voştri să fie jefuiţi şi atacaţi de străini şi n-aţi încercat măcar să-i apăraţi? Acum, prieteni, vă rog, vă conjur, Butler, Wells, Couchman, ce-ar zice Walter Gerard; prietenul vostru, pe care l-aţi urmat de atâtea ori, dacă ar vedea asta?

— Trăiască Gerard! strigă Couchman.

— Trăiască Gerard! reluară o sută de voci.

— E fiica sa binecuvântată, ziseră alţii, e Sybil, îngerul nostru, Sybil!

— Haideţi cu toţii lângă Sybil Gerard.

Sybil îşi făcuse acuma drum până pe terasă şi strânsese în jurul ei un grup de adepţi care, oricare ar fi fost la început motivele lor, erau acum hotărâţi s-o

Urmeze. Domnul Mountchesney îşi făcuse planul să coboare treptele laterale ale terasei şi să ajungă până în grădina de flori, de unde ar fi putut să scape, dar îmbulzeala era încă prea mare spre a permite lui lady de Mowbray şi celorlalte femei să rişte trecerea; şi tot ce putea realiza Sybil şi adepţii ei pe moment era să împiedice restul gloatei de a intra în bibliotecă şi să obţină noi recruţi.

În clipa aceea sosi un ajutor neaşteptat.

— Daţi-vă înapoi de-acolo! Vă implor, în numele Domnului, să plecaţi de-acolo! exclamă vocea unuia care se zbătea şi discuta cu răsculaţii, o voce pe care toţi o recunoscură imediat era vocea domnului St. Lys. Charles Gardner, ţi-am fost prieten. Ajutorul pe care ţi l-am dat venea adesea din această casă. Ce cauţi aici?

— Nu ca să fac rău, domnule St. Lys. Am venit şi eu ca ceilalţi, să văd ce se întâmplă.

— Şi vezi fapte ticăloase. Ridică-te împotriva lor 1 Ajută-mă pe mine şi pe Filip Warner să izbândim – şi vei fi izbăvit la Judecata de Apoi. Tressel, Tressel, ajută-mă pe mine şi pe Warner. Aşa-i bine, aşa-i drept. Şi tu, Daventry, şi tu, şi tu, şi tu. Ştiam că n-o să vreţi să fiţi amestecaţi în fapta asta cumplită. Oamenii din Mowbray nu fac de-astea. Aşa-i bine, aşa-i bine, hai, adunaţi-vă. Oricine ni se alătură acuma îşi face un prieten pe toată viaţa.

Domnul St. Lys fusese prin împrejurimi când auzise de navala mulţimii la castel. Îşi dăduse seama îndată de consecinţele periculoase pe care le-ar fi putut avea şi se grăbise imediat spre scena acţiunii. Pe drum îl întâlnise pe Warner, ţesătorul manual, şi îl luase cu sine spre a-i fi sprijin, întrucât avea o puternică influenţă asupra poporului.

Adepţii lui Sybil şi cei ai lui St. Lys reuşiră după un răstimp să se unească. Numărul lor nu mai era de dispreţuit, mai ales că erau însufleţiţi de vorbele şi de prezintă conducătorilor lor: St. Lys, zbătându-se în mijlocul lor, iar Sybil menţinându-şi poziţia pe terasă şi dând curaj,

i energie celor din jurul ei.

Mulţimea fiind acum ţinută în frâu, trecerea rupie treptele laterale ale terasei era liberă.

— Acum, zise Sybil, îndemnând-o pe lady de Mowbray, pe fiicele ei şi pe cei din jur să înainteze.

Era un efort imens să menţii drumul liber, dar ci izbutiră. Continuară să înainteze cu sufletul la gură, tremurând cu toţii, până ce ajunseră la ceea ce se numea în mod obişnuit Grota, dar care de fapt era un drum subteran săpat în deal, ducând până la malul râului unde erau nişte feărci. Intrarea în tunel era închisă cu o grilă de fier, dar domnul Mountchesney luase cheia cu el. Poarta fu deschisă, iar Warner şi prietenii săi făcură eforturi aproape supraomeneşti ca să ţină mulţimea în loc. Lady de Mowbray cu fiicele ei trecură, când deodată se produse unul din acele refluxuri violente, obişnuite în mulţimi, provocate de un grup care ţinea să vadă ce se întâmpla; iar Sybil, ca şi cei ce erau în jurul ei ca un fel de ariergardă, fură împinşi mai departe. Poarta se închise, restul grupului trecuse, dar Sybil fusese lăsată în urmă şi se trezi în mijlocul unei gloate necunoscute.

Între timp castelul fusese luat în deplină stăpânire de mulţime. Prima mare năvală avu ca ţel pivniţele; episcopul în persoană conducea invazia, şi nu se opri până nu se găsi aşezat între rafturile cu sticlele cele mai alese ale nobilului castelan. Nu era nevoie de tirbuşoane: gâtul sticlelor era spart cu aceeaşi promptitudine şi dibăcie cu care s-ar fi curăţat nuci sau descojit raci. Cele mai alese vinuri curgeau acum pe gâtlejul însetat al unor oameni care până atunci nu gustaseră decât bere şi rachiu. Tummas înghiţea vin de Burgundia, meşterul Nixon pusese mâna pe o ladă de Tokay, iar episcopul însuşi, aşezat pe jos şi sprijinit de un stâlp, în faţă cu perspectiva pivniţelor pline de siluete lacome agitând sticle şi torţe, sorbea ba vin foarte vechi de Porto, ba Madera de soi, încercând să ia o hotărâre asupra meritelor respective şi relative ale acestor două băuturi.

Pe când pivniţele şi bucătăriile erau ocupate în acest

fel, alte grupuri prădau superbele saloane, uluiţi de decoraţia şi mobilierul lor.

Câteva brute se trântiseră cu o plăcere plină de dispreţ pe divanele de mătase şi pe paturile cu polog; alţii prădau scrinurile, sperând să le găsească pline de bani şi, negăsind ceea ce căutau, aruncaseră cărţile şi documentele şi operele de artă pe podelele încăperilor; câte un grup care terminase de prădat jos se urca sus să-şi desfăşoare orgiile în splendoarea somptuoasă a camerelor de locuit. Printre aceştia se afla şi Nixon cu amicii săi, holbându-se la tablouri şi stând în faţa oglinzilor înalte cu şi mai mare mirare. E adevărat că mulţi dintre ei nu văzuseră o oglindă adevărată în viaţa lor.

— Ca-n natură! zise maistrul Nixon, întorcânda-se spre Juggins.

Mulţi dintre ei îşi ieşiseră complet din minţi şi terminau acum cheful distrugând totul în jurul lor.

Dar în timp ce aveau loc aceste scene brutale, exista şi o ceată hotărâtă, care nu lua parte la niciuna din ele. Morley, urmat de câţiva tineri din Mowbray, şi de doi Vraci ai Iadului aleşi cu grijă, lăsând în urmă tot dezmăţul şi harababura, urcaseră scara principală, urmaseră un coridor până la treptele în spirală ale turnului rotund şi, având cu ei sculele necesare, forţaseră intrarea în camera documentelor din castel. Era o încăpere rotundă, cu pereţii căptuşiţi cu lăzi înalte de fier. Lăzile astea n-ar fi putut fi deschise de nimeni, în afară de ucenicii episcopului Hatton. Acum, însă, în câteva clipe, lacătele şi balamalele cedară imediat, deşi după eforturi prelungite; şi în timp ce Mick filfizonul şi prietenii săi stăteau de pază la intrare, Morley şi Scamă se apucară să le examineze conţinutul. Grămezi de acte pe pergament; legături de hârtii clasate şi indexate, multe cutii de mărimi şi din materiale diferite fură examinate, fără ca obiectul dorit să apară. O expresie de nedumerire se răspândi pe faţa lui Morley, şi-l făcu să se oprească o clipă în activitatea sa. Gândul la tot ceea ce sacrificase ca să ajungă aici, pentru ca până la urmă să

dea greş, îl cuprinse – pe el, avocatul Puterii Morale, în mijlocul prăpădului pe care-l pusese la cale pentru acest unic scop. îl blestemă în gând pe Baptist Hatton.

— Ticăloşii le-au distrus, zise Scamă. Ştiam că aşa are să fie. N-ar risca ei niciodată ca un fiu al clasei muncitoare să fie stăpân peste toate astea.

Câteva lăzi erau foarte adânci şi, pentru a mi pierdu timp, după ce le deschiseseră, le exploraseră conţinutul pur şi simplu cu o rangă de fier Acum Morley, ureând vreo câteva trepte ce duceau la o parte mai ridicată n încăperii, începu să golească lăzile, disperat, una câte unu, aruncându-le conţinutul pe jos. Duşumeaua camerei în curând acoperită cu maldăre de documente şi hârtii pe care el şi cu Scamă, după ce le priveau o clipă, le aruncau. În cele din urmă, când părea să fi dispărut orice urmă de speranţă, golind o ladă ce părea să conţină doar hârtii, Morley dădu de ceva tare în fundul ei. Se repezi cu braţele întinse şi intră aproape pe jumătate în ea, până ce scoase cu o bucurie, triumfătoare caseta de culoare albastră, cu blazonul armelor familiei Valence. Caseta nu era nici mare, nici grea; i-o întinse lui Scamă, fără să rostească un cuvânt, şi apoi coborând treptele se aşeză un moment pe un vraf de documente, încrucişându-şi braţele.

În clipa aceea se auzi o salvă de împuşcături.

— Ian ascultă! făcu Scamă cu o expresie bizară.

Morley tresări de unde şedea, iar Mick filfizonul se repezi în încăpere exclamând:

— Armata, armata! Au sosit trupele!

— Haide să coborâm, zise Morley. În confuzia generală putem scăpa. Iau eu cutia, şi cu vorbele astea părăsiră camera documentelor.

Un om din ceata lor, pe care Mick îl trimisese înainte în recunoaştere, se întoarse la ei zicând:

— Nu-i armata; sunt doar călăraşii; trag focuri de armă şi lovesc cu săbiile în toţi pe care-i nimeresc. Au curăţat etajul de jos al castelului şi au pus stăpânire pe el. Nu putem scăpa pe drumul acela.

— Blestematele astea de lacăte! exclamă Morley, strângând caseta ta, piept. Am pierdut prea mult timp cu ele. Să vedem ce-i de făcut, să vedem.

Se întoarse în pripă în camera documentelor şi începu să cerceteze cum ar putea ieşi pe fereastră. Putea să se strecoare numai o persoană foarte subţire şi uşoară, care să treacă pe acoperişul părţii mai joase a castelului, dar pe când tot chibzuia asupra acestei soluţii, o altă iscoadă intră strigând

— Prieteni, sunt aici, urcă scările!

Morley bătu din picioare de furie şi disperare. Apoi, apucându-l pe Mick de mână, zise

— Vezi fereastra asta? Crezi că poţi ajunge până la acoperişul de colo?

— La urma urmei, şi ăsta-i un fel de a-ţi frânge gâtul, zise Mick. Am să încerc.

— Dă-i drumul. Dacă ajungi jos, îţi arunc cutia. Fii atent du-o la mănăstire şi predă-o personal din partea mea lui Sybil Gerard. Caseta-i uşoară. Nu sunt decât hârtii încă, dar hârtiile astea îi vor înapoia ce-i aparţine, şi ea nu te va uita niciodată.

— Lasă astea, zise Mick. Tot ce vreau e să trăiesc să ajung s-o văd.

Se auzea tropăitul soldaţilor care urcau scările.

— Rămas bun, dragii mei! mai zise Mick, şi sări.

Păru să ajungă jos puţin buimăcit, dar îşi recăpăta repede puterile. Morley îl privi şi-i aruncă cutia.

— Şi acum, zise el, scoţând un pistol din buzunar, să încercăm totuşi să ne croim drum. 11 împuşc pe primul care intră, iar voi tăbărâţi cu bâtele pe scară în jos.

Trupa care sosise pe neaşteptate la locul scenei de urgie şi prăpăd era un detaşament de călăraşi din regimentul lordului Marney. Grevele din Lancashire şi răzmeriţa din regiunea minieră goliseră atât de tare ţara de soldaţi, încât guvernatorul comitatului insistase ca lordul Marney să lase regiunea sa agricolă şi să se stabilească în cea industrială. În ultimele două zile, el îşi

fixase cartierul general într-unul din marile oraşe manufacturiere, la vreo zece mile de Mowbray; dar când un mesaj din partea primarului acestei localităţi îl informase de invazia minerilor, 11 trimisese în dimineaţa următoare la Mowbray pe Egremont, cu detaşamentul de sub comanda sa.

Egremont nu porhise de mai mult de două ore, când călăreţii, pe care-i întâlnise Sybil ajunseseră la cartierul general al lui Marney, aducând cu ei un raport foarte alarmant şi extrem de exagerat al răzmeriţei şi al dezastrului care părea iminent. Lordul Marney fiind de părere că forţele de care dispunea Egremont n-ar fi în niciun (caz suficiente pentru o astfel de ocazie, hotărî de aceea să pornească îndată cu trupa sa spre Mowbray.

Când ajunse pe pârloaga de lângă oraş, dădu de o maro mulţime de norod, condusă acum cu ţeluri prişnico dif Walter Gerard. Cu mintea aţâţ, ăla de mpoarloltt primite, şi fiind în general împotriva oricărei demonstraţii publica, lordul hotărî fără niciun fel de anchetă sau pregătire să-i împrăştie imediat. Legea împotriva dezordinilor populare fu citită cu repeziciunea cu care se dă uneori binecuvântarea la începutul unui banefaet, ceremonie pe care n o înregistrează decât cel care-o execută şi amicii din imediata sa apropiere, şi dădu poruncă să se tragă cu puştile şi să se lovească cu săbiile în popor.

— Indignarea care-l cuprinse pe Gerard îl făcu să se împotrivească; doborî la pământ pe unul dintre călăraşi şi le strigă celor din jur să reziste. Şi astfel tatăl lui Sybil, adevărat prieten şi apărător al poporului, fu identificat şi împuşcat pe loc. În clipa aceea se ridică din toate părţile un geamăt adânc, care potoli pe loc aţâţarea lordului Marney, deşi era înarmat şi în fruntea unui detaşament de soldaţi înarmaţi. Oamenii, care până atunci fuseseră cam speriaţi şi tocmai se împrăştiau, gata s-o ia care încotro, de îndată ce-l văzură căzând pe iubitul lor conducător, fură apucaţi de-un acces de frenezie. Sfidând soldaţii, deşi n-

aveau decât pietre şi bâte, se repeziră asupra călăreţilor, smulgându-i din şei, şi un torent de pietre se abătu asupra lordului Marney. Degeaba încercară călăreţii să împrăştie mulţimea din jurul său; furioşi, oamenii se întorceau asupra lui şi nu conteniră până nu-l văzură căzând pe pârloaga de lângă Mowbray, ucis cu pietre.

Aceste dezastruoase evenimente aveau desigur loc ceva mai târziu, în cursul aceleiaşi. zile în care o jumătate de duzină de călăraşi urcau scara turnului rotund al castelului Mowbray. Intendentul lordului de Mowbray vorbise cu ei şi stăruise să vină, acum după ce castelul revenise iarăşi în stăpânirea proprietarilor, ca să apere camera documentelor, spre care îl văzuse mai înainte urcând pe Morley cu câţiva oameni.

Morley şi tovarăşii săi tocmai se aşezaseră într-o poziţie avantajoasă în capul scărilor.

— Predaţi-vă! le strigă comandantul detaşamentului. Orice rezistenţă e inutilă.

Morley ţinti cu pistolul, dar înainte de a apuca să tragă, un foc slobozit de unul dintre soldaţi! din «paté, care din poziţia sa putuse., să-i observe mişcările şi să-i prevadă intenţiile, îl lovi drept în piept. Morley apucă totuşi să tragă, dar fără ţintă şi efect. Soldaţii se repeziră înainte; Morley îşi pierdu cunoştinţa şi căzla pământ, iar tovarăşii lui, speriaţi, dădură înapoi, în afară de Scamă, care lovise zdravăn şi bine, şi la rândul său primise o uşoară lovitură de sabie. Călăraşii intrară în camera-documentelor de-a valma cu adversarii lor, în afară de Scamă care căzuse jos şi care astfel, blestemându-i pe capitaliştii ce-l răniseră, reuşi să scape. Morley zăcea pe jos, iar ceilalţi se predară.

— Morley! Stephen Morley! exclamă Egremont* care-i comanda pe călăraşi. Dumneata! Dumneata aici!

— Da. S-a terminat cu mine, murmură acesta. Nu, nu-mi trebuie ajutor. E zadarnic… nu-mi trebuie nimic… de ce sunt aici e un mister… lăsaţi-l aşa. Lumea mă va judeca greşit; omul păcii, va spune ea, era un ipocrit… Lumea va

greşi şi de astă dată, ca întotdeauna. Moartea-i amară, urmă el cu un suspin adânc, vorbind cu mare greutate, cu atât mai amară cu cât vine de la dumneata… dar e dreaptă. Ne-am mai luptat şi înainte, Egremont… Credeam că o să te răpun atunci, dar ai scăpat… Vieţile noastre s-au înfruntat de când ne-am întâlnit pentru prima oară… Steaua dumitale a dominat-o pe-a mea, şi acum simt că mi-am sacrificat viaţa şi faima… profeţie de om în pragul morţii… spre folosul şi onoarea dumitale. O, Sybil! şi cu acest nume pe buze, mai mult suspinat, apostolul Puterii Morale încetă să mai existe.

Între timp Sybil, despmilhi di prietenii ei, care scăpaseră prin grotă, rămăsese ihiihui cu Harold se apere, pentru că se rătăcise chiar şi de Warner în îmbulzeală. Privi în zadar împrejur, chn Hnd hA descopere vreun chip din Mowbray care s-o recuno iiNeh; dar deodată, se auziră ţipete puternice răsunând în de parlare, urmate de câteva focuri de armă, care îngroziră nit i atâta gloata încât se împrăştie ca prin minune şi ca ramaşi singură, ghemuită într-un colţ al grădinii, în timp ce zbierete şi urlete cumplite răsunau din păduri, a mestecat” eu împuşcături răzleţe. De unde stătea, putea vedea mulţimea alergând de colo până colo prin parc, şi îşi zise ea, pentru moment, era mai bine să rămână unde era şi să aştepte evenimentele, oricare-or fi ele. Îşi dădea seama că sosiseră soldaţi şi că, dacă a-i sta locului, primejdia ar putea fi evitată. Dar în timp ce se legăna cu aceste speranţe, un nor negru de fum coborî asupra grădinii. Nu putea veni de la puştile ori carabinele călăraşilor, şi chiar pentru artilerie ar fi fost prea gros. Foarte curând văzu şi scântei, apoi strigătele şi răcnetele care se mai potoliseră izbucniră din nou, mai puternic şi mai sălbatic. Ardea castelul.

Fie din nebăgare de seamă, fie cu bună ştiinţă, ceea ce le-a adus pieirea, Vracii Iadului în timp ce prădau pivniţele şi jefuiau scrinurile dăduseră-foc părţii de jos a clădirii, iar flăcările, care mocniseră câtăva vreme nevăzute, pătrunseseră acum în încăperile principale.

Episcopul Hatton zăcea, complet inconştient, în beci, înconjurat de acoliţii săi, cu toţii în aceeaşi stare; într-adevăr, întregul subsol era plin de trupurile întinse ale Vracilor Iadului. Rugul lor funerar era dintre cele mai fastuoase: fusese pregătit şi aprins de ei înşişi. Flacăra ce pornise din castelul Mowbray, anunţând ţării înfiorate că splendida parodie a stăpânirii normande încetase, vestea totodată şi soarta necruţătoare a sălbaticului smintit care avusese pretenţia să-şi zică singur liberatorul poporului.

Norii de fum şi limbile de foc, care acum începuseră să se amestece, mulţimea pe care, acest nou incident şi catastrofa iminentă o readuseseră pe scenă, o forţară pe Sybil să părăsească grădina de flori şi să intre în parc. În zadar încercă însă să găsească un drum mai pustiu, ca să poată pleca neobservată. Deodată o ceată de derbedei beţi o înconjurară eu strigăte şi. blesteme; ea scoase un ţipăt de groază şi teroare; Harold sări la beregata primului dintre huligani, dar altul îi luă locul, şi credinciosul eline, lăsându-l pe primul, se repezi acum asupra celuilalt. Bravul animal făcu minuni, dar condiţiile erau prea inegale; oamenii aveau măciuci, erau turbaţi şi-l şi răniseră. Unul dintre ticăloşi o apucă pe Sybil de braţ, altul o ţinea, de rochie, când un ofiţer plin de praf şi de sânge sări de pe terasă cu sabia în m-înă, repezindu-se în ajutorul ei. îl doborî pe unul dintre derbedei, îl goni pe altul, şi cu un braţ în jurul lui Sybil, o apăra cu vitejie, în timp ce Harold, ca turbat, alerga sărind ba spre un om ba spre altul, apărând-o din cealaltă parte. Atacatorii se dădură bătuţi şi-o rupseră la fugă. Ofiţerul se întoarse şi-o strânse pe Sybil la pieptul lui.

— Nu ne vom mai despărţi niciodată, zise Egremont.

— Niciodată, murmură Sybil.

Capitolul XIII

Suntem în primăvara anului următor, şi lady Bardolf face tocmai o vizită majinală lui lady St. Julians.

— Auzisem că trebuiau să vină la serata de ieri a lui lady Palmerston, zise lady St. Julians.

— Nu, răspunse lady Bardolf. Îşi vor face prima apariţie la Deloraine House. Ştiu că ne întâlnim acolo joi!

— Mărturisesc că sunt curioasă s-o văd, zise lady St. Julians.

— Lordul Valentine a cunoscut-o anul trecut la Neapole.

— Şi ce spune de ea?

— O, e înnebunit.

— Ce poveste romantică! Ce om norocos e lordul Marney! De-am fi putut cumva prevedea evenimentele! exclamă lady St. Julians. El a fost întotdeauna unul dintre favoriţii mei. Totuşi, credeam că fratele lui ar fi ultirrtă persoană care să moară. Era un om atât de tare!

— Mi-e teamă că lordul Marney e complet pierdut pentru noi, zise lady Bardolf cu un aer solemn.

— Ah, a fost întotdeauna puţim cam scrântit, comentă lady St. Julians; obişnuia să-şi ia micul dejun cu acel groaznic domn Trenchard, şi să facă tot felul de lucruri de-astea. Totuşi, cu averea-i imensă, aş fi crezut că va deveni mai înţelegător.

— Ai dreptate să spui imensă, adeveri lady Bardolf. Domnul Ormsby – şi nu există nimeni să cunoască mai bine veniturile altuia – zice că nu-s trei lorzi în tot regatul să aibă un asemenea venit anual»

— Se zice că domeniul Mowbray valorează patruzeci de mii anual, zise lady St. Julians. Biata lady de Mowbray! înţeleg că domnul Mountchesney a hotărî! să nu facă apel împotriva sentinţei.

— Ştii că n-are nicio şansă, zise lady Bardolf. Vai, ce mai schimbări am văzut în familia aceea! Se spune că procesul cu revendicarea l-ar fi omorât pe lordul de Mowbray, dar după părerea mea, el nu şi-a mai revenit niciodată de la incendiul castelului. Ne-am dus îndată la ei t şi n-am văzut vreodată un om mai abătut. Am vrut să-i luăm cu noi la Firebrace, dar ne-a spus că vor părăsi comitatul imediat. Îmi amintesc că lordul Bardolf spunea că arăta ca un om pe moarte.

— Trebuie să-ţi mărturisesc, vorbi lady St. Julians ca şi cum şi-ar fi adunat gândurile, că sunt foarte curioasă s-o văd pe lady Marney!

Cititorul va deduce din această conversaţie că Mick filfizonul, deşi căzuse cam de sus din turn rămânând pe moment ameţit, şi cu toate pericolele ce l-au pândit când şi-a revenit, reuşise în ciuda focului şi flăcărilor, a săbiilor şi carabinelor, a soldaţilor ce tropăiau şi a gloatei ce jefuia, să ajungă până la mănăstirea Mowbray cu caseta de documente. Acolo întrebă de Sybil, în mâinile căreia, şi numai în mâinile ei, trebuia s-o depună. Era încă absentă, dar credincios instrucţiunilor primite Mick refuză să predea caseta altcuiva şi, sleit de oboseala acelei zile îngrozitoare, rămase în curtea mănăstirii, cu capul pe preţioasa cutie, până ce Sybil însăşi, sub protecţia lui Egremont, se întoarse. Atunci îşi îndeplini misiunea. Sybil era prea agitată în acel moment pentru a-şi da seama de importanţa imensă a! întâmplării, dar îi încredinţa cutia lui Egremont. Acesta, invitându-l pe Mick să-l urineze la hotelul unde stătea, îşi luă rămas bun de la Sybil, care, la fel ca şi el; nu avea încă nicio idee de ceea ce se petrecuse pe pârloaga Mowbray-ului.

Trebuie să lăsăm un văl discret să cadă asupra durerii care o copleşi pe Sybil aflând de ceea ce i se întâmplase acolo tatălui ei. Dragostea ei pentru Gerard era o emoţie profundă, care constituia un element de bază al existenţei sale. Multă vreme rămase zdrobită aflând de nenorocire „şi durerea i-o domoleau puţin numai mângâierile pline de devotament ale Ursulei Trafford, Mai era încă un doliu, care nu trebuie uitat în acest timp de mâhnire – acela al lui lady Marney. Tot ceea ce o duioasă afecţiune şi gândurile cele mai delicate puteau născoci spre a alina durerea Arabellei şi a o obişnui cu o schimbare radicală a existenţei, îi fură oferite de către Egremont. El avu grijă de toate aranjamentele utile, neglijate de fratele său, spre a-i asigura cele necesare. Între Marney Abbey, unde el insista ca ea să stea mai departe, cel puţin un

timp, şi Mowbray, Egremont petrecu câteva luni, până când, printr-un aranjament pe care nu-i nevoie să-l urmărim sau să-l analizăm „lady Marney veni într-o zi la mănăstirea din Mowbray şi-a luă cu ea pe Sybil la Marney Abbey, pe care urma să n-o mai părăsească până în ziua nunţii ei. Apoi, contele şi noua contesă de Marney plecară în Italia, unde rămaseră un an, şi dă unde tocmai se reîntorseseră la începutul acestui capitol.

În cursul perioadei anterioare se întâmplaseră totuşi multe evenimente importante, demne de menţionat. Noul lord Marney luase contact cu domnul Hatton, care foarte curând fusese informat de cele petrecute în camera documentelor din castelul Mowbray. Rezultatul nu era cel pe care-l anticipase el; dar izbuti să rămână cu anumite compensaţii. Era adevărat că un alt, neaşteptat, rival păşise în arenă, un rival cu care orice luptă era inutilă; dar gândul că el o lipsise pe Sybil de dreapta ei moştenire tulburase amarnic existenţa lui Hatton, mai ales de când o cunoscuse „şi nu era lucru pe care să-l dorească mai arzător decât s-o vadă repusă în drepturile ei, şi el să fie acela care să realizeze acest deziderat Cât de mult succes a avut în această privinţă – îi este deja cunoscut cititorului.

Mick filfizonul se văzu răsplătit pentru toate pericolele prin rare trecuse pentru Sybil şi pentru ceea ce socotea el susţinerea drepturilor poporului. Lordul Marney îi finanţă o întreprindere, iar Mick îl luă pe Scamă drept partener. Acesta din urmă, obţinând astfel o poziţie în societate, socoti necesar – ca un omagiu adus decenţei sociale – să adopte un nume potrivit şi îl preluă pe acela al oraşului unde se născuse, devenind domnul Mowbray. Astăzi, Radley, Mowbray & Co., este o firmă prosperă şi probabil că-i va procura la timpul său regatului o bogată recoltă1 de membri ai parlamentului şi chiar de membri ai nobilimii. Scamă s-a însurat cu Caroline, şi această doamnă Mowbray deveni o mare personalitate mondenă. Deşi întotdeauna puţin prea dornică de petreceri, avea un caracter blând şi-o fire veselă, susţinându-l pe soţul ei în

marile sale speculaţii sau în grijile unei pieţe suprasaturate. Julia deveni doamna Radley, fiind foarte stimată; nimeni n-ar fi putut avea o purtare mai aleasă. Era mai ordonată decât Caroline şi i se potrivea de minune lui Mick, care dorea să aibă alături de el o fiinţă decisă şi metodică. Cât despre Harriet, nu s-a măritat încă. Deşi drăguţă şi deşteaptă, e prea egoistă şi zgârcită. A economisit mult şi are o sumă destul de frumoasă la banca de depuneri, dar ca multe femei avute, nu se poate hotărî să-şi împartă banii cu altul. Importantele măsuri luate de sir Robert Peel, care au dus la trei ani buni, au reînviat complet comerţul la Mowbray. Templul este din nou deschis, zugrăvit şi reînnoit, iar Jack Glumeţul s-a împăcat cu starea de lucruri, în timp ce buna doamnă Carey continuă să pălăvrăgească cu vecinii în jurul tarabei ei, acum bine aprovizionată, povestindu-le istorii minunate din timpul marii greve şi al răzmeriţei din anul ’42.

Şi astfel închei ultimele pagini ale unei cărţi care, deşi într-o formă uşoară şi fără pretenţii, aspiră totuşi să sugereze cititorilor săi unele considerente de o natură cu totul diferită. Acum un an m-am încumetat să ofer publicului nişte volume care se străduiau să-i atragă atenţia asupra stării de azi a partidelor noastre politice: originea, istoria şi poziţia lor. Într-o epocă de inexistenţă a vreunei credinţe politice, de pasiuni josnice şi de gânduri meschine, aş fi vrut să conving clasele care se ridică să nu-şi piardă speranţa, ci să caute o justă înţelegere a istoriei ţării acesteia şi a energiilor unei tinereţi eroice – elementele de bază ale propăşirii naţionale.

Lucrarea de faţă reprezintă un pas mai departe în aceeaşi strădanie. De la starea partidelor, ea încearcă să atragă interesul publicului asupra stării poporului pe care aceste partide l-au guvernat timp de două secole. Înţelegerea acestui subiect mai vast şi a mijloacelor de îndreptare depinde de aceleaşi elemente ca şi prima: numai trecutul ne poate explica prezentul, şi numai tineretul poate zămisli un viitor mai bun. Istoria scrisă a

ţării noastre din ultimele zece domnii a fost o simplă fantasmagorie, imprimând originii şi caracterului evenimentelor publice un specific şi o culoare cu totul diferite în toate privinţele de forma şi de nuanţa lor reală. Oligarhia a fost numită libertate, şi un cler exclusivist a fost botezat biserică naţională. Suveranitatea a fost titlul folosit pentru ceva care n-a domnit, iar puterea absolută era mânuită de cei ce-şi ziceau slujitorii poporului. În conflictul egoist al clicilor, două mari realităţi au fost eliminate din istoria Angliei: monarhul şi mulţimea. Pe măsură ce puterea Coroanei scădea, dispăreau şi privilegiile poporului. În cele din urmă, sceptrul a ajuns o mascaradă, iar supuşii săi au decăzut din nou la stadiul de iobagi.

Sunt aproape paisprezece ani de când, în frenezia populară a unei revoluţii meschine şi egoiste, care n-a emancipat nici Coroana şi nici poporul, am avut pentru prima oară prilejul să sugerez, şi apoi să dezvolt, în prima adunare a concetăţenilor mei cărora am avut vreodată onoarea să mă adresez, această convingere a mea. Ea a fost înţeleasă greşit, ceea ce este întotdeauna un răstimp soarta adevărului, şi a dat naştere la o interpretare greşită a vederilor autorului, soarta obişnuită a celui ce nu urmează calea bătută a unor obiceiuri eronate. Dar timpul, care le soluţionează pe toate, a adus şi în mentalitatea Angliei o oarecare bănuială că idolii pe care i-a adorat şi oracolele care au înşelat-o atâta vreme nu sunt adevăraţi. Începe să se audă ca o şoaptă în toată ţara că lealitatea nu-i o simplă expresie, credinţa o amăgire, iar libertatea poporului este ceva mai răspândit şi mai substanţial decât profanarea drepturilor sfinte de suveranitate de către anumite clase politice.

Să trăim spre a vedea încă o dată Anglia cu o suveranitate liberă şi un popor privilegiat şi prosper – este singura mea dorinţă; şi că aceste mari rezultate pot fi obţinute numai prin energia şi devotamentul tineretului – este convingerea mea. Trăim într-o epocă în care să fii

tânăr şi să fii nepăsător la treburile publice nu mai pot i sinonime. Cerinţele viitorului sunt reprezentate de milioane de oameni ce suferă, iar tineretul unei naţiuni este cel care răspunde de viitorul ei.

Sfârşit

BENJAMIN DISRAELI ŞI EPOCA SA

„O opinie unanim acceptată este aceea că Benjamin Disraeli ocupă un loc cu totul deosebit în istoria literaturii engleze.4* Iată concluzia la care ajunge Sir A.W. Ward, în *The Cambridge History of English Literature* (Cambridge University Press, 1968, vol. XI, p. 345) după ce analizează opera unui scriitor cunoscut în patria sa şi în lume mai ales pentru locul proeminent jucat în viaţa politică engleză. O incitantă carte de vizita a omului de stat, ce sya fost o enigmă pentru contemporani şi a rămas aşa până în zilele noastre", ne este oferita în ultima ediţie, din 1977, a *Noii enciclopedii britanice*: „Politician şi romancier, de două ori prim-mjnistru, imprimând o dublă orientare politicii partidului conservator, spre democraţie şi imperialism, printr-o eficientă organizare. Benjamin Disraeli, mai târziu lord Beaconsfield, a fost unul dintre personajele cele mai extraordinare care au urcat vreodată pe culmile politicii britanice. Faptul că un evreu \ înglodat în datorii, privit îndeobşte ca un amestec între un scriitor grandilocvent şi un aventurier oportunist, a putut să ajungă liderul partidului conservator (tory) demonstrează surprinzătoarea mobilitate a structurii societăţii din epoca victoriană, dar evidenţiază, de asemenea, o hotărâre, un curaj şi un geniu parlamentar arareori depăşite în istoria britanică". (Vol. V, p. 898). În faţa unor puncte de vedere atât de complexe, exprimate la un veac de la moartea sa, suntem datori cititorului român, care ia contact prin prezentul volum cu opera lui Disraeli, cu câteva repere asupra vieţii şi personalităţii sale.

Dsraeli s-a născut în 21 decembrie 1894, la Londra –, într-o familie de imigranţi italieni, tatăl său, Isaac D'Israe H, fiind el însuşi scriitor. A urmat câteva şcoli particulare

neînsemnate până la vârsta de 17 ani, când s-a angajat copist într-un birou de avocatură.

1 înainte de 1858, evreii nu aveau dreptul să fie aleşi în parlament. Disraeli însă, la dorinţa tatălui său, fusese botezat creştin. În 1817.

În urma unei afaceri falimentare, s-a trezit peste noapte împovărat de datorii. A încercat să se redreseze financiar, convingându-l pe John Murray, un cunoscut publicist, prieten cu tatăl său, să fondeze împreună un jurnal, *Representative*, combinaţie care s-a dovedit însă tot atât de dezastruoasă. Incapabil să-şi achite cota de participare la capitalul investit, Disraeli a devenit ţinta acuzaţiilor lui Murray, precum şi a altor personalităţi din cercurile literar-politice conservatoare. Ca replică, a scris, fără să semneze, romanul *Vivian Grey* (1826 – 1827), de fapt un pamflet la adresa lui Murray, în care, sub o mască străvezie, relata întreaga afacere a fondării jurnalului cu toate dedesubturile ei. Dar identitatea autorului a fost repede descoperită şi cei vizaţi nu s-au sfiit să-l atace, prin pana criticii. Peste patru ani, în 1831, a publicat un nou roman *The Young Duke* (Tânărul duce), apoi a plecat într-o lungă călătorie prin Spania, Albania, Atena, Constantinopol, Palestina şi Egipt, surse ale numeroaselor descrieri orientale din romanele ulterioare. Tot această călătorie i-a inspirat, probabil, şi politica sa de mai târziu faţă de India, Egipt şi Turcia. Reîntors în Anglia, a început să frecventeze lumea literară. Aspectul de dandy, trufia, afectarea şi aerul său exotic făceau să fie. remarcat oriunde se ducea. Încet, încet, a reuşit să-şi facă relaţii în saloanele londoneze, relaţii care trăgeau greu în balanţa politică prin importanţa lor. Cu timpul „a început să fie asaltat de invitaţii în înalta societate. În următorii ani a mai publicat câteva cărţi, dintre care singura considerată ca având o oarecare valoare literară a fost Co*ntarini-leming* (1832). Eroul acestui roman – de mare interes pentru istoricii literari, deoarece conţine multe date autobiografice – trebuii să aleagă între o carieră politică şi

una literară. Un an mai târziu, publică romanul istoric Al*roy.* Sclipitoarele pamflete Th*e R*u*nnymede L*e*tters (*Scrisorile din Runnymede, 1835) şi Th*e S*p*irit o*f *Wh*iggism (*Concepţia whigilor, 1836) conţin principiile sale ca om de stat, care i-au asigurat mai târziu celebritatea în lumea politică. Comportarea extravagantă, povara datoriilor şi legătura făţişă cu Henrietta, văduva lui Sir Francis Sykes (eroina reuşitului roman de dragoste He*nrietta Te*mple,* 1836), pe care o invitase să locuiască în casa părinţilor săi din Braclenham fără să se sinchisească de scandalul stârnit în opinia puritană a vremii, îi creaseră o reputaţie dubioasă. Era însă extrem de ambiţios şi, în ciuda înfrângerilor suferite în cariera politică, nu visa decât să ajungă prim-ministru. Încă din 1834 îi mărturisise lordului. Melbourne, cel care ocupa în acel an postul râvnit, aspiraţiile lui „N-ai nicio şansă", fusese răspunsul aspru, „trebuie să-ţi scoţi nebuniile astea din cap!" Totuşi, la 7 decembrie 1837, rosteşte primul discurs în Camera Comunelor. Stilul elaborat, manierele afectate, ţinuta sclivisită stârnesc rumoare şi strigăte: „Stai jos „Stai jos!". Cu toată larma, ultimele cuvinte ale discursului au răsunat în Cameră sfidătoare şi profetice: „Mă voi aşeza, dar va veni vremea când va trebui să mă ascultaţi". Şi, într-adevăr, nu a trecut mult până când Disraeli a devenit un vorbitor capabil să-şi cucerească auditoriul. Între timp, îşi consolidase poziţia socială datorită căsătoriei, în 1839, cu văduva unui oarecare Wyndham Lewis, femeie bogată şi cu doisprezece ani mai în vârstă decât el. Cât de reuşit a fost acest mariaj, reiese din cele afirmate de lady Beaconsfield către sfârşitul vieţii „Dizzi (aşa i se spunea lui Disraeli în intimitate) m-a luat pentru banii mei, dar dacă s-ar ivi ocazia să o facă încă o dată, m-ar lua şi din dragoste".

În toată această perioadă, de sub pana lui Disraeli ieşiseră noi scrieri, printre care, în 1837, *Veneţia*, având ca temă câteva episoade romanţate din viaţa lui Byron şi Shelley. Urmează ani de intensă activitate politică care au constituit şi surse de inspiraţie pentru celelalte romane.

Coningsby or The New Generation (Coningsby sau Tânăra generaţie, 1844) inaugurează seria frescelor din viaţa politică, continuată cu cartea de faţă *Sybil or The Two Nations* (Sybil sau Cele două naţiuni, 1845). După cum vedem, în paginile acestui roman Disraeli descrie şi analizează cu acuitate cauzele şi natura mişcării chartiste care a marcat viaţa politică britanică în perioada anilor 1830 – 1840, sub puternica influenţă a primei revoluţii industriale. *Tancred or The New Crusade* (Tancred sau Noua cruciadă, 1847) încheie trilogia dedicată vieţii sociale şi politice din Anglia epocii victoriene, trilogie reeditată de zece ori între 1934 – 1975, ultima oară în colecţia „The World Classics", după care s-a făcut şi traducerea de faţă. „La Londra se trezesc în fiecare dimineaţă cincizeci de mii de oameni care nu ştiu unde vor pune capul noaptea următoare", scrie Friedrich Engels în *Situaţia clasei muncitoare din Anglia*, publicată în 1845. „Cei mai fericiţi clintire ei, care izbutesc să pună deoparte câteva pence până seara, se duc într-un fel de azil de noapte, cum sunt o mulţime în oricare oraş mare, unde găsesc pe bani un adăpost pentru noapte… Dar acei care nu pot plăti nici măcar un astfel de culcuş? Ei bine, dorm şi. ei pe unde apucă, prin ganguri, pe sub bolţi, în vreun ungher în care poliţia sau proprietarii îi lasă să doarmă nesupăraţi; câte unii mai găsesc adăpost prin azilurile instalate ici-colo de caritatea particulară, alţii dorm în parcuri pe bănci, chiar sub ferestrele reginei Victoria".

În acest context, Disraeli, în ciuda protestelor lui că nu ştie nimic despre finanţe, este numit ministru, dar cabinetul lordului Derby, care îi dăduse această funcţie, cade peste câteva luni, ce> dând din nou locul liberalilor timp de şase ani. În 1858 – 1859, este din nou ministru de finanţe şi, între 1866 – 1868, pentru a treia oară, lider al Camerei Comunelor în cabinetul aceluiaşi lord Derby, Căutând să satisfacă cererile clasei muncitoare privind dreptul de vot, Disraeli a adoptat o serie de măsuri care au adăugat corpului electoral peste un milion de alegători,

aproape toţi muncitorii din oraşe. Ce poziţie vor adopta noii votanţi? Răspunsul era imprevizibil, Derby însuşi admiţând că reforma fusese „un salt în întuneric”.

Mai târziu, conservatorii nu au avut niciun motiv de regret pentru ceea ce înfăptuiseră dar, la primele alegeri de după reformă, victoria a revenit liberalilor. În *A History of The english-Speaking Peoples* (O istorie a popoarelor de limba engleză), Winston Churchill scrie despre Disraeli „A izbutit să-i convingă pe conservatori nu numai că nevoile reale ale maselor de alegători constău din condiţii mai igienice de viaţă, locuinţe mai bune şi libertatea de a se organiza în cadrul industriilor, dar şi că partidul conservator era cel mai potrivit pentru a asigura îndeplinirea acestor-oeziderate”.

În februarie 1868 Derby, bolnav, se retrage din viaţa politică şi Disraeli ajunge, pentru – scurt timp, prim-ministru. Tot atunci, William Ewart Gladstone (18091898) devine şeful necontestat al partidului liberal (whig) „începe o perioadă lungă, coerentă şi progresivă în istoria britanică”, scrie Churchill, „epoca prim-miniştrilor Gladstone şi Disraeli. Aceşti doi mari parlamentari au guvernat ţara, rând pe rând, între 18*68 şi 1885. Timp de aproape douăzeci de ani nimeni, efectiv, nu le-a disputat întâietatea şi, până la moartea lui Disraeli, survenită în 1881, scena politică a fost dominată de un duel personal la scară mare” Ce relaţii au fost între cei doi giganţi ai secolului XIX englez? „Lupta Disraeli-Gladstone”, conchide André Mauroi-s în *Histoire d’Angleterre*.

„Dincolo de interesul sau omenesc, are o valoare exemplară deoarece ilustrează importanţa unui anume prestigiu dramatic pentru reuşita regimului parlamentar. O Dar ce anume credeau cei doi rivali unul despre celălalt?

„Posteritatea va recunoaşte meritele acestui Gladstone, un maniac lipsit de principii?, scria, în secret, Disraeli; „un amestec puţin obişnuit de pizmă, ranchiună, ipocrizie şi superstiţie şi cu o trăsătură caracteristică – indiferent dacă ţine o cuvântare sau numai un toast, dacă

se roagă sau mâzgăleşte pe hârtie – nu e niciodată un gentleman! ° Aprecierile lui Gladstone la adresa rivalului său nu erau mai puţin caustice; doctrina acestuia era „falsă, dar omul era încă şi mai fals decât doctrina lui… Demoralizează opinia publică, speculează pofte bolnăvicioase, pasiuni stârnite, prejudecăţi şi txeluri egoiste ca să-şi poată menţine, prin acestea, influenţa… subminează coroana aprobând pretenţiile ei neconstituţionale, şi constituţia, plătind cu orice preţ pentru o popularitate democratică?

„Nimic nu a înveninat mai tare relaţiile dintre et°, comentează din perspectiva timpului Churchill, „decât convingerea lui Gladstone că Disraeli o atrăsese pe regina Victoria (1837 – 1901) de partea partidului conservator şi că periclita astfel constituţia, punându-şi la bătaie, fără niciun scrupul, farmecul personal. O

În 1874, o triumfală victorie electorală *a* conservatorilor îl readuce pe Disraeli în postul de prim-ministru, pe care îl va păstra până în 1880. Tragedia personală a lui Disraeli a fost că aşteptase prea mult până să capete puterea supremă. împlinise 70 de ani, nu avusese niciodată o sănătate de fier şi acum, în ultimii ani, ani de singurătate după moartea soţiei lui, era chinuit de podagră şi de alte suferinţe. „Puterea?, spunea el, „am căpătat-o prea târziu. Erau zile când, la deşteptare, simţeam că aş putea urni din loc dinastii: şi guverne. Dar asta a fost odată… O. Într-un celebru discurs pronunţat încă în 18712 la Crystal Palace, din Londra, când preconizase întărirea şi extinderea imperiului colonial britanic, parafrazase adagiul biblic *Vanitos yanitatum et arrwiia vanitos*, care devenise, şi nu în deşert, *Sanitas sanitatum et omnia sanitas*, tradus în termeni politici concreţi în Legea pentru sănătatea publică, votată în 1845 de parlament. De altfel, *o* întreagă serie de legi şi măsuri care au contribuit la îmbunătăţirea condiţiilor de viaţă şi de muncă ale celor mulţi i-au adus o largă popularitate şi simpatie în rândurile opiniei publice.

În toate – acţiunile guvernamentale întreprinse s-a bucurat de sprijinul reginei Victoria, pe care o trata ca pe o fiinţă omenească, în timp ce Gladstone o considera o instituţie politică.

„Îi scria reginei cu regularitate”, povesteşte Churchill în istoria menţionată. „Încerca toate mijloacele pentru a o scoate din singurătatea şi apatia în care se complăcea după moartea lui Albert [prinţul de Saxa-Cobourg-Gotha, prinţul-consort], măgulind-o în dorinţa ei de a participa la treburile statului. Când criza orientală ajunsese, în noiembrie 1877, la apogeu, şi-a încheiat un raport ce conţinea punctele de vedere ale cabinetului cu următoarele cuvinte «Cea de-a şaptea politică este aceea a Maiestăţii Voastre, şi ea va trebui aplicată şi susţinută până în pânzele albe de către primul-ministru». Victoria a găsit că fraza era irezistibilă…” Dar şi mai irezistibilă i s-a părut ideea lui Disraeli de a o încorona în 1876 ca împărătească a Indiilor. Ca răsplată, în acelaşi an el a devenit pair al Angliei primind *too late* (prea târziu), cum spunea el, titlul de lord Beaconsfield.

Era în culmea carierei sale politice. Regina i-a oferit titlul de duce, pe care l-a refuzat, şi ordinul Jartierei, pe care l-a acceptat. Dar Disrăeli nu uitase că în tinereţe vorbea despre Anglia ca despre „două naţiuni”, bogăţii şi săracii. Măsurile inspirate de el partidului al cărui conducător a fost l-au determinat, pe bună dreptate, pe Alexander MacDonald, un lider al minerilor, să declare „Partidul conservator a făcut, în cinci ani, cu mult mai multe pentru clasa muncitoare, decât au făcut liberalii în jumătate de secol”.

În anul, pe care l-a mai trăit după 1880, retras din viaţa politică, a mai avut răgazul necesar să termine *Endymion*, un roman politic scris cu înţelepciune, având ca temă propria lui carieră din prima parte a vieţii, văzută prin prisma trandafirie a unei nostalgii romantice. Din ce în ce mai bolnav2 la data de 19 aprilie 1881 moare în locuinţa lui din Londra. Câteva zile după înmormântarea sa

în cavoul familiei de la Hughenden, regina Victoria a venit în persoană lângă sicriul marelui om de stat şi ministrului ei favorit să depună. O coroană de flori.

Să-i dăm din nou cuvântul liderului de peste 70 de ani al conservatorilor, lui Winston Churchill, cel ce a reuşit, poate mai bine decât oricine, să descifreze întrucâtva enigma umană care a fost şi a rămas Benjamin Disraeli: „A fost neîntrecut în arta de a conduce un partid. În atitudinea sa a existat întotdeauna un anume grad de cinism. Nrmic din ceea ce a făcut nu a purtat pecetea vreunor convingeri morale. Mare parte din cei ce alcătuiau clasa muncitoare erau legaţi, prin interese concrete, de biserică, coroană, imperiu şi aristocraţie, interese care puteau fi manevrate în folosul partidului. Or, el a ştiut acest lucru. Niciodată nu s-a integrat total modului de viaţă englez, păstrându-şi până la moarte detaşarea care i-a permis încă de tânăr să-şi făurească propria viziune analitică asupra societăţii britanice. Din acest motiv a fost, poate, capabil să surprindă complicatele meandre ale politicii din vremea sa. Multă vreme împiedicat de propriul său partid, l-a condus, în cele din urmă, la triumful electoral, dobândind, pentru o perioadă, puterea la care râvnise atâta timp”.

DAN. HURMUZESCU şi
CRISTIAN POPIŞTEANU

Lector MARIA VONGHIZAS Tehnoredactor: NICOLAE ŞERBĂNESCU

Bun de tipar: *04.04.1982*, *Coli tipar*: *28, 5*

Comanda nr. 20 030 Combinatul poligrafic „Casa Scântefi” * Piaţa Scânteii nr. 1, Bucureşti, Republica Socialistă România